L·SIODOU ASKRAIOU TA EURISKOMENA. HESIODI ASCRAEI QUAE EXTANT...

Hesiodus, François Guyet, Joseph Juste Scaliger

Digitized by Google

68
3 A
13

ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

HESIODI ASCRÆI QUÆ EXTANT.

Ex recensione

JOHANNIS GEORGII GRÆVII,

Cum ejusdem animadversionibus & notis.

Accedunt notæ inedita

JOSEPHI SCALIGERI,

ET

FRANCISCI GUIETI.

BIBLIOTECA
ROMA

AMSTELODAMI,

Apud DANIELEM ELZEVIRIUM.

cIↃ IↃC LXVII.

Sumptibus Societatis.

ILLUSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO VIRO

CAROLO SANCTA-MAURÆO DUCI MONTOZERIO,

REGI CHRISTIANISSIMO A CONSILIIS, UTRIUSQUE ORDINIS REGII TORQUATO EQUITI, NORMANIÆ, ENGOLISMÆ, SANTONIÆ PROVINCIIS PRÆFECTO,

JOHANNES GEORGIUS GRÆVIUS D. D.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

MAgna & infinita quædam, Illustrissime Montoseri, studiorum, quibus varie ducuntur homines, est discrepantia: nec quicquam facile reperias, quod alii non mirentur, alii contemnant. Si quid tamen est, quod sine exceptione mortalium omne genus expetit, id est amari. Nemo sibi unquam tam iratus fuit, ut si alterutrius optionem haberet, maluerit odio esse quam amori. Ii ipsi, quos intemperantia libidinum, aut im-

potentia dominationis humanitate quasi exuit, ut, si suis modo possint obsequi cupiditatibus & animo, nihili videantur æstimare graves ne & invisi, an cari sint & diligantur: quin ii ipsi, quibus dirus ille & execrabilis versus semper in ore est, oderint dum metuant, habent tamen a quibus amari volunt & quorum consuetudine delectantur & studiis. Si enim notis æque ignotisque essent exosi, ac eorum collocutiones & congressionem fugerent & aversarentur omnes, qui vivere possent, aut quem vitæ suæ caperent fructum? Athenienſis ille Timon, qui tam vasto & immani erat ingenio, ut nec se nec alios pati posset, & omnibus hominibus amicitiam & cunctarum rerum commercium renuntiaret, non vixisse existimandus est, sed se ipse vivum videntemque extulisse. Nam ejurare patriam, parentes, necessitudines; consenescere in æternis tenebris & solitudinibus, ad conspectum hominis fugere, non secus ac ad noxii animalis occursum, quid est nisi viva sepultura? Nati sumus homines ad societatem colendam, non ad silentium & latebras pecudum. Quo quis vero altiore animo est, & præstantiore indole, hoc pluribus abundat copiis & ornamentis ad societatem

tatem hanc juvandam, pluriumque voluntates alliciendas, ut natura consequatur, eum, qui maxime sit amabilis & carus plurimis, necessario multis magnisque ingenii & animi opibus excellere. Fons enim omnis amoris est decus & pulchritudo. Multorum sane conspiratio & consensus in ardenter amanda eadem re nullus esse potest, nisi ea pulchritudine & dignitate præstet. Nam sic comparatum est ut venustatis species muta quasi sui commendatione omnium animis insinuet, suique eos amore inflammet, ut verissime censuerit ingeniorum Princeps, ei, qui tanta esset oris dignitate & præstantia, qualis tribuitur Deorum signis, omnes cives excellenti illa forma perculsos summam imperii decreturos esse. Et sicut pulchritudo in se rapit animos; sic turpitudo & deformitas avertit & a se alienat. Quis est, etsi ab omni fœda cupiditate sit remotissimus, quem non elegans forma capiat? Insignes autem ad deformitatem homines & adspectu tetros, quis non tanquam obscœnum ostentum abominatur? Hinc olim sapientissimorum hominum legibus cautum fuit, ut tales simul ac nati essent necarentur, aut in ultimas terras ac solas insulas deportarentur. Si vero facies

honesta, quæ defloreſcit ætate, & febricula levique alia cauſa ſæpe conficitur, tantum poteſt excitare amorem, quid exiſtimandum eſt de pulchritudine animi divinis virtutum ornamentis collucente, quam nec ætas, nec morbus, nec ipſa Fortuna poteſt corrumpere? Hujus demum incredibilis & mirifica quædam vis eſt, quæ omnium mentes in ſe convertit & quaſi defigit, nec ſplendore ſuo illorum tantum, qui prope ſunt, coramque fruuntur, ut eorum qui liberalis formæ venuſtate paſcunt oculos, ſed & eorum qui in longinquis & disjunctiſſimis regionibus agunt aciem præſtringit. Virtus enim excellens in tenebris & anguſtiis latere non poteſt: ſed lucem ſuam longe lateque diffundit, cujus claritas & elegantia cunctos ad ſui amorem invitat, non hoſtes ſolum, ſed illos ipſos qui omnibus ſceleribus & flagitiis cooperti bellum ipſi virtuti videntur indixiſſe. Quid enim fuit quod compulit legatos Macedonum, ut Pauli Æmilii, qui orbis eos imperio, omnique priſtina dignitate & amplitudine nudaverat, ut, qui antea fuerant omnium gentium decus & terror, tum ludus eſſent & fabula, lectum feralem manubiis Macedonicis ornatum ſponte ſua, cum tum

forte

forte essent Romæ, subirent, ac fercula suarum cladium, titulumque suæ servitutis ipsi circumferrent, mœstioresque funebrem pompam ducerent, quam ante triumphalem secuti erant? Quid fuit quod incitavit prædones, diis hominibusque infestum genus, ut a se ipsi degenerarent, depositaque immani illa rabie, qua efferati fortunis & capitibus omnium insidiantur, omnique scelere & parricidio se adstringunt, ut P. Scipionem in Linternensi exilio sibi suæque dignitati, quæ senio ac invidia civium ingratorum obsoleverat, superstitem adoratum venirent, & tanquam cœleste munus ejus expeterent conspectum, admissique reverentius ejus villam quam Deorum immortalium templum adirent? Quid fuit nisi virtutum excellentia, quam, etsi cupiditatibus eorum adversaretur, suspicere cogebantur & venerari? Sed pecco qui obsoletis antiquitate temporum exemplis utar, cum tu unus, Vir Illustrissime, sis instar omnium, istudque honoris & existimationis fastigium, in quod es evectus, abunde testetur, quantum virtus valeat ad commovendam admirationem, ingentemque omnium amorem colligendum. Nam apud Regem unum omnium

maximum & ſapientiſſimum in tanta es gratia, tantaque dignatione, ut nemo ſit cui invidere poſſis. Magni exercitus, ac florentiſſimæ provinciæ tuæ curæ ac poteſtati ſunt creditæ, illique adſcriptus es conſilio, quod de ſumma republica cum Auguſto Principe deliberat. Civibus vero tuis omnium ordinum nemo gratior exiſtit, nemo carior. Exteri nullum magis admirantur, nullius laudes libentius audiunt, & effuſius prædicant, quamvis nullam earum partem prædicando poſſint aſſequi. Hoc tantum decus, quod omnium animos in ſe convertit, incredibilique tui amore accendit, non tibi pepererunt tui natales, licet illi ſint illuſtriſſimi, ſed in re militari ſumma virtus, ſummumque conſilium, in adminiſtranda provincia juſtitia continentiaque, in omni genere prudentia ſingularis, divinæque aliæ animi ingeniique dotes, quæ in te effulgent innumeræ. Imperatorias artes tuas, a quibus nemo eſt paratior, commemorabunt annales veſtri: in quibus poſteri mirabuntur tantum in te fuiſſe conſilii & rationis, ut fortunam in illo ſuo regno in tua manu & poteſtate videaris habuiſſe: tantam vero magnitudinem animi, ut nec ejus minis, nec injuria, cum aliena culpa non-

non nihil offensum esset aliquando, potuerit inflecti. Sed ut in hoc laudum militarium spatio qui tecum decurrant socios forsan habes: virorum enim fortium uberiore proventu vix unquam floruit tua patria, quam hoc tempore, quo tot imperatores egregios apud vos esse, quot ordinum fere sunt ductores, constante fama & omnium sermonibus celebratur: ita qui bellicam gloriam illustraverit tanta pacis artium accessione, & qui inter assiduum armorum strepitum largius te sapientiæ & omnium præclararum disciplinarum studiis impleverit pectus, frustra quæras. Fuerunt enim pauci ab omni memoria tam felices nati, quos togæ juxta & sagi decus posteris commendarit. Ad utriusque cupiditatem cum te divinum incitasset ingenium, non modo spem, quam de te conceperant omnes, qui te norant, ingentem, superasti; sed tuis etiam ipsius votis majora consecutus es, & ambiguum reddidisti, præclarius ne partes geras imperatorias, an majoribus sapientiæ & eruditionis opibus affluas, eximio documento literas quoque telum esse acerrimum ad rem militarem, nec temere olim Minervæ clypeum & hastam assignatam, Herculique & Musis

eandem ædem fuisse dedicatam. Alii, quos in tantam dignitatem, qua tu es, fortuna collocavit, omnes laudis & officii in hoc genere numeros implesse sibi videntur, si literas, quas olim in pueritia delibarunt, ubi excesserunt ex magisterio, non contemnant, illarumque studiosos non negligant plane, quæ sane, ut nunc est, in tanto artium optimarum fastidio, non exigua laus est ducenda: Tu vero, Illustrissime Montoseri, quam longe supra illam es evectus! Tu non modo mirifica beneficentia & liberalitate, quam excelsior indoles tibi inserit, & usus ac doctrina confirmavit, omnes, qui virtutis & eruditionis aliquam habent opinionem, complecteris & ornas: sed & ipse, non contentus minusculis illis, ut ita dicam, Musarum sacris, in earum ἐποπτείαν quasi penetrasti, omnesque literarum interiorum abstrusos sinus & recessus exploratos habes. Magnum hercle hoc est, & admirandum, in tanta fortunæ amplitudine tantos eruditionis reconditæ collegisse thesauros; sed majus est, & supra seculi hujus captum, Virum Illustrem, qui in castris adolevit, omnes exquisitæ doctrinæ delicias sic imbibisse ut in succum & sanguinem verterit, & ipse scribat tam eleganter & tam

tam polite, versusque pangat cum Latinos tum in vernacula lingua, tam tersos & limatos, ut cum antiquiorum felicis ætatis scriptorum carminibus possint contendere, ruboremque incutiant iis, qui huic uni studio in omni vita incubuerunt, cum tam longe se ab hac emendatæ scriptionis laude abesse intelligant. Si quam tamen alii non inconcinne scribendi facultatem sibi compararunt, eam longo & assiduo usu, multisque laboribus & vigiliis ægre sunt adepti: tu vero eam beata ingenii ubertate ludens quasi jocansque inter perpetuam armorum tractationem es consecutus. Hoc enim tuum a publicis curis diverticulum; hoc illius temporis, quo sub pellibus, & deinde in prætorio remisisti animum, liberalis fuit oblectatio. Nullas Musis alias impendisti horas, nisi quas reipublicæ administratio tibi reliquerat vacuas. Hujus pulcherrimæ laudis tibi propria esset possessio, nisi in ejus societatem & consortium venisset Heroina sine exemplo, uxor tua, non solum sanctitate morum & aliis matronalibus virtutibus ad invidiam instructa; sed & præceptis sapientiæ ac egregiis istis artibus tam insigniter exculta, ut sexus sui ornamenta longe post

se

se reliquerit, unaque inter tot Illustrissimas matronas sit merita, cui ex sequiore hoc sexu spes illa non tam Galliæ, quam Europæ, Magni Regis filius natu maximus committeretur. Hos omnes fructus tibi tulit sapientia tam religiose a te culta, quæ nunquam amatores sui destituit; sed omnibus & suis & fortunæ bonis, illa vel maxime refragante, cumulat. Hinc vetus iste sapientiæ antistes Hesiodus, cum propter antiquum usum & consuetudinem, qua ut cæteri omnes sapientiæ magistri tibi jam olim fuit devinctus, tum quod dulcedine & suavitate versuum, quos scribis, ei non concedas, maxime sub Illustris tui nominis patrocinio in publicum gestiit prodire: & ego qui id operam dedi, ut cultior paulo, detersis non paucis maculis, quæ ei barbaries superiorum temporum inusserat, prodiret, commotus fama præstantis tuæ virtutis, doctrinæ & bonitatis, sub illius umbra ausus sum ad illustrem tuam gratiam adspirare, & hoc meæ in te observantiæ monumentum publicare. Quod studium meum si tibi probabitur, invidiosi voti me compotem esse factum existimabo. Vale, Dux Illustrissime. Trajecti ad Rhenum Eid. Januar. CIↃ IↃC LXVII.

CAN-

CANDIDO LECTORI.

IN Hesiodi hac nova editione quid præstitum sit, & quibus subsidiis instructus ei adornandæ me accinxerim, paucis accipe. Græca verba non nisi ex antiquis codicibus & interpretibus, iisque scriptoribus, qui hujus poëtæ sententias olim laudarunt, emendavi locis non paucis, quorum rationem in lectionibus meis reddidi. Ex Latina quoque versione magnam vim errorum sustuli. De multis in iisdem egi notis, de æquè multis non putavi verba esse perdenda, cum essent tam manifesti, ut in iis notandis paulo humaniores operam me lusisse judicaturi fuissent. Et vereor jam ne fastidiosis & delicatis lectoribus nimius hic fuisse videar. Usum duorum manuscriptorum librorum mihi præstitit Vir summi ingenii, plurimæque & multifariæ eruditionis, Isaacus Vossius, recentium eorum quidem & chartaceorum, sed qui tamen summopere mihi profuerunt. Ex bonis enim & antiquis libris eos fuisse descriptos apparet. In utroque vero solum illud carmen reperiebatur quod rei rusticæ & familiaris præcepta complectitur. Theogonia & Ἀσπὶς desiderabatur. Alteri subjectus erat Tzetzæ commentarius & interstata fere versibus singulis explicatio verborum singulorum, tanquam quædam metaphrasis, quam sub glossarum veterum Vossiani codicis nomine nonnunquam laudo. Librum vero hunc primum appello. Alter qui secundus est, subnectitur aliquot Euripidis Tragœdiis. Expositionem Procli, insignis illius Philosophi Platonici manu exaratam mecum communicavit Clarissimus & elegantissimus Vir, Marquardus Gudius, cui & hoc plurimisque nominibus aliis sum devinctus. Ineditas quasdam annotationes Illustris Scaligeri, & perpetuas fere notas eruditissimi Francisci Guieti, ex duobus exemplaribus, quorum marginibus eas adscripserat, excerptas ad me curavit

vit Emericus Bigotius, decus illud suæ Galliæ, qui natus est ornandis literis, illorumque conatibus, qui in arte aliqua egregia illustranda elaborant, promovendis. Has Guieti curas (quas novissimas ei fuisse, & postremum librorum, quem evolvit, antequam in fatalem morbum incideret, is, cui eas debemus, nobis confirmavit Bigotius) si maturius vidissem, correctior hæc editio non uno in loco prodiisset. Sed cum mihi traderentur jam maxima pars Hesiodei operis, mearumque in id lucubrationum erat profligata, & descripta typis: certe quæ in Ἔργα scripseram & in Aspidem omnia. Hinc non licuit annotare in quibus postea virum illum egregium mecum in easdem cogitationes & emendationes incidisse deprehendi, ne quis suspicetur ejus me compilasse scrinia. Norunt multi apud nos viri docti, dudum meis observationibus ultimam fuisse impositam manum, ut nihil post hæc iis accesserit, cum Guieti liber ad me perferretur, quamvis postea per horum temporum, quibus vexamur, diritatem intervenerint, quæ pœne confectam editionem diu retardarint. sed in secunda editione, quam cum Græcis interpretibus, & omnium qui huic præstantissimo poëtæ lucis aliquid attulerunt sua cura & industria, notis, publicare, si vivo, constitui, nihil eorum desiderabis. Interea his fruere, & si quos codices antiquos, aut observationes ad secundam illam, quam sperare te jubemus, editionem ornandam conferre potes, noli quæso ea bono publico invidere. Faxo tibi constet officii ratio. Vale.

HE-

HESIODI VITA.

Ex Lilii Gyraldi, de Poëtarum Hiſtoria, Dialogo II.

DE Homero jam ſatis. A quo non longe abfuit ſenex, ruſticana agreſtique facie. Jamdudum, inquit Piſo, Heſiodum nobis affers. Ipſum, inquam, profecto Heſiodum, quem & aliquo tempore cum Homero floruiſſe accurati quidam prodidere ſcriptores, alicubi licet Cicero noſter Homerum longe faciat antiquiorem. Vetus certe diſceptatio inter Grammaticos, Gellio & Seneca & Pauſania teſtibus, uter ætate præceſſerit: qua de re & dialogos duos Ponticus Heraclides ſcripſit, & Cyrillus libro primo contra Julianum Cæſarem, centeſimo, inquit, LX & quinto anno poſt captam Troiam, Homerum & Heſiodum fuiſſe dicunt. & reliqua. Tum paulo poſt ſubdit idem Cyrillus: Tradunt autem quidam, quod Homerus non fuit coætaneus Heſiodi, ſed in illis fuerit temporibus, regnantibus apud Hebræos Azaria & Ozia, apud Medos Arbace, apud Latinos autem Proca Sylvio, ante ſcilicet conſtitutionem Olympiadum. Quæ cum dixiſſem, Nos, inquit Piſo, ſummopere avemus de te audire, quæ tu aſſidua lectione ſuper hac re annotaveris. Quibus ego, Libenter ſic agam, inquam, remque ideo altius aliquanto repetam. Porphyrius enim & plerique alii, Heſiodum Homero juniorem annis centum

tum faciunt, atque ante primam Olympiadem. Quam opinionem sequi videtur Solinus, qui ita scribit: Inter Homerum & Hesiodum Poëtam, qui in auspiciis Olympiadis primæ obiit, centum xxx anni interfuerunt. Alii eadem Homeri ætate floruisse scriptum reliquere. quam opinionem & Philostratus habuisse videtur. Et Velleius non damnandus historicus, (tametsi quidam insulse nullum fuisse Velleium suspicantur) & M. Varro in primo de imaginibus, ut est apud Gellium, Non est, inquit, dubium, quin aliquo tempore eodem vixerint Homerus & Hesiodus: idque ex epigrammate comprobat, quod in tripode inscriptum fuerat, qui in Helicone Musis positus erat. Epigramma quod apud Dionem legi, & inter Græca epigrammata, tale est:

Hesiodus posuit Musis Heliconibus istum,
Cum cantu vicit divinum in Chalcide Homerum.

Græcum vero si mavultis, hoc est:

Ἡσίοδ' Μοῦσαις Ἑλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκε,
Ὕμνῳ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον.

Verum ubi in hunc sermonem incidimus, hanc vobis, utcunque meis verbis potero, historiam ex Plutarcho recitabo, qui eam tum in quinto Symposiacῶν attigit, tum in eo, quod Septem Sapientum convivium inscribitur, copiose explicavit. Homerus, inquit, & Hesiodus in Oelyci Thessali exequiis & Amphidamantis Chalcidensis, carminibus certarunt, qua in re dubia atque anceps judicum fuit sententia. Conversi, inquit, sunt ad hujusmodi interro-

terrogationes, & propoſuerunt inanes, ut aiunt, quaſdam nugas. (ſi modo recte interpretamur, ὡς φασὶ λέσχας, non ὡς φησὶ λέσχης, ut paſſim legitur: non tamen decerno, conſcius & Leſches nomen eſſe proprium Poëtæ Lesbii) Homerus quidem ſic:

Muſa mihi referas, quæ non unquam ante fuere,
Neve futura retro.

Tum vero ex tempore reſpondit Heſiodus:

Verum cornipedes quando Iovis ante ſepulcrum
Feſtinantes propter palmam plauſtra terebant?

Ob hoc ferunt Heſiodum maximæ omnibus fuiſſe admirationi, atque tripodis præmium aſſecutum. Sed Græca, inquit Piſo, ipſa carmina audire cupio: dure enim admodum & incondite ea vertiſſe videris. Audite ergo ea Græce, inquam. non enim eo inficias quod ais. Homerus quidem ita:

Μέσσά μοι ἔννεπε κεῖνα τὰ μήτ' ἐγὼ ὄντο πάροιθεν,
Μήτ' ἔσεσθαι μετόπισθεν.

Sic vero Heſiodus:

Ἀλλ' ὅταν ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ καναχήπεδες ἵπποι
Ἅρμα θοὸν σωλεύωσιν ἐπειγόμενοι περὶ νίκης.

Porro ne & hoc vos lateat, judicem inter Homerum & Heſiodum Panidem Chalcidis regem fuiſſe, res uſque in proverbium deducta oſtendit, Πανίδα ψῆφον, Panidæ ſuffragium: quod in eos ferri ſolet, qui inerudite minuſque ſapienter judicant. Pulchre, inquit Piſo, & ſane ſimul monſtraſti, eadem Homerum & Heſiodum ætate fuiſſe: ſed nihil vetat quo minus eadem diligentia reliquam ejus Poëtæ vitam, ab Atticis uſque literis (quod aiunt) nobis

repetas. Faciam id libenter, inquam, quando parum hoc à noſtris hactenus hominibus eſt, quod ſciam, factum. Heſiodi igitur nomen, ut ab hoc incipiam, a caſte & pudice loquendo deductum videtur, ἀπὸ τοῦ ἡσυχίου ἤδω. Patria vero illi Cuma: quæ urbs inter Æoliças numeratur, ante Lesbum ſita. Num tu, inquit Piſo, Heſiodum Aſcræum fuiſſe negas? eo enim nomine a Græcis & Latinis vocatur. Recte tu quidem, inquam; ſed ſi me vos audire volueritis, qua id ratione factum intelligetis. Heſiodi quidem patria Cuma fuit Æolica, ut ab Herodoto, Strabone & Stephano traditum eſt. Valerius quoque Probus, non alium, quam Heſiodum, intelligere Virgilium autumat, illo carmine:

Vltima Cumæi venit jam carminis ætas.

Quod ſcilicet Heſiodus Cumæus primus ætates ex metallis commentus eſt; ut liquido videtur in eo, quod Ἔργα inſcribitur, poëmate. Natus ergo Heſiodus Cumæ, patre Dio Ampelidis filio, qui ex Menalopo Ithagenæo Critonis filio natus erat, matre vero Pycimede: qui utique parentes ære alieno oppreſſi, cum unde diſſolverent nomina, non haberent, in Aſcram Bœotiæ vicum demigrarunt, ubi eſt puer Heſiodus educatus, atque inde Aſcræus cognominatus. Plutarchus ex Ephori Cumæi ſententia refert, Attelen, Mæona, & Dion, Cumæos, fratres fuiſſe, quorum Dius, quem nauticam exercuiſſe comperi, ob eam quam attulimus cauſam, in Aſcram migravit, ubi (ait) Pycimeden uxorem duxit, ex qua natum ferunt Heſiodum: qui dum paterna

terna armenta puer custodiret, à Musis amatus fuisse perhibetur: quæ illi gustandam laurum dedere: eam enim lauri naturam esse scribit ipsius Poëtæ interpres Proclus, & Isaacius Zezes, ut qui eam mandunt, vates fiant: unde & Lycophron Poëta ea causa δαφνηφάγον vatem nominat. Idem & in Cassandra Sophocles. Et noster Tibullus agens de Sibylla:

Vera cano, sic usque sacras innoxia laurus
Vescar, & æternum sit mihi virginitas.

Aphthonius quoque rhetor, laurum vaticinii symbolum esse prodidit: quare & laurum ipsam veteres μαντικὸν φυτὸν appellavere, hoc est, Vaticinam plantam. Et Claudianus ait:

— *Venturi præscia laurus.*

Eadem ratione Apollini sacra dicitur, qui vaticinii Deus a gentibus est creditus. Quin & hujus arboris foliorum crepitu, dum cremantur, antiqui futura (utinam non & hoc nostro tempore!) prædicebant: quod & Philosophus Porphyrius credidit. Si enim magno strepitu in igne crepuissent, felicitatem significabant: si siluissent, unde & Tacita laurus est dicta, infelicitatem. Et perinde de illa idem Tibullus:

Laurus ubi bona signa dedit, gaudete coloni.

Et Propertius:

Et tacet extincto laurus adusta foco.

Lauri insuper folia si noctu pulvino subjecta fuerint somniorum veritatem conciliare produntur. Dictam autem Daphnen, prodit Eustathius, a δα particula intensiva, & φωνέω verbo: quod *voco* &

cano significat, quod laurus in igne posita crepet & sonet: unde fortasse & ipsi nos Latini laurum deduximus, à λαω, ut δα, particula intensiva, & *uro*, ut si non voce, at significatu conveniat. Si plura vero de lauro discere cupitis, præter ea quæ à nostris traduntur, legite Parthenii librum Ἐρωτικῶν, & Constantini librum XI de re rustica, quo loco plura leguntur parum Latinis nota. Sed jam a lauro ad Hesiodum revertar, qui lauro gustata, hausta-que Hippocrenes unda, repente Poëta prodiit. Id cum alii, tum ipse de se in Theogonia cecinit. Quam rem ita Maximus Tyrius interpretatur, ut Hesiodum putet voluisse, quæ sui ingenii & artis esset fœtura, in Deas referre, ut se Musis gratum testaretur: ut si quis æra jam calleat, Vulcano tamen sua assignet opera. Sed hac de re plura apud ipsum Maximum legetis. Delectatum quidem peregrinationibus Hesiodum legimus, sicuti & Homerum: quam rem tamen in somnium quidam retulere. Alii, quod qui peregre proficiscuntur, facilius prudentiam cæteraque virtutes comparare existimantur, quod mores scilicet hominum multorum videant. Uxorem quoque duxisse proditum est Ctemenen Physigei filiam, & ex ea Stesichorum Poëtam natum. Alii non uxorem fuisse, & ob hanc ipsum Hesiodum occisum. Nam cum de se scitatum oraculum Delphos iviſſet, eique responsum foret, ut Nemeæi Jovis templum vitaret, quod ibi esset vitæ finem habiturus, cumque ea causa Nemeam Peloponnesi fugeret, forte in Oeneonem

neonem Locridis pervenit, ubi Nemeæi Jovis templum fuerat, ut scribit Thucydides, quo in loco incautus ab Amphiphane, & Ganetore Physigei liberis interemptus est, quod ab eo vitiatam sororem Ctemenen crederent. Cadaver ab iis in pelagum projectum est: id quod cum occulte fecissent, ab Hesiodi cane facinus est proditum, ut scribit Plutarchus. Alicubi tamen non Physigei filii, sed Ganyctoris Naucletii dicti sunt, ut in illo est, cui titulus, Quænam animalia prudentiora, terrestriane, an aquatilia. Pausanias quoque in Bœoticis, Hesiodi interitum ita recitat: Filii, inquit, Ganyctoris, Ctimenus & Antiphus, in Molycrian ex Naupacto fugerunt ob Hesiodi necem, ubi in Neptunum impii existimati sunt, de illisque est facta quæstio. & cætera quæ ille prosequitur. Mortis Hesiodi causam Plutarchus sic in Dioclis convivio explicat. Cum Milesio, inquit, comite & Troïlo puero Hesiodus apud quendam hospitatus est: noctu Milesius hospitis filiam vitiavit: rei conscium Hesiodum rati puellæ fratres, illum inter pascua cum puero occiderunt, & cadaver in mare projecerunt: pueri vero corpus in littore reliquerunt, a quo & loco nomen inditum. Ferunt, inquit, Deorum voluntate a delphinis cadaver ad littus delatum, ubi tum forte Neptunalia celebrabantur. Id scelus ubi incolæ intellexerunt, interfectorum domos diruerunt; vivos ipsos, qui facinus admiserant, aquis suffocarunt. Alii post diem tertium a delphine in littus cadaver devectum tra-

dunt. Re cognita, occisores navigatione sibi consulere volentes, vi coortæ tempestatis ad unum omnes deprehensi, naufragio periisse dicuntur. Post hæc Hesiodi corpus in Nemea Locridis sepultum perhibetur, qua de re extat Alcæi Poëtæ carmen. Dein vero oraculo monente, ejus ossa exportata ab Orchomeniis, & in medio foro, hoc addito elogio, tumulata:

Ἄσκρη μὲν παῖς εἰς πολυλήϊος, ἀλλὰ θανόντος
Ὀστέα πληξίππων γῆ Μινυῶν κατέχει
Ἡσιόδου, ὃν πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέος ἐστὶν
Ἀνδρῶν κεκμηώτων ἐν βασάνῳ σοφίης.

Tum Picus puer: Cur non & hos Latine, ut alios versus nobis exprimis? Ut, inquam, noster Piso hos ipse convertat, & ego interea ad memoriam cætera revocem. Et Piso: Faciam equidem, inquit, utcunque potero: & non diu cunctatus, sic cœpit:

Fertilis Ascra quidem patria est: verum morientis
Pugnaces Minyæ condita membra tenent
Hesiodi, cujus supra omnes plurima laus est,
Spectatosque viros judicio sophiæ.

Quos cum Piso recitasset, mirum est quanto sit rubore suffusus. quod animadvertens ego, causamque intelligens, statim subdidi. Legimus & Græcum alterum Pindari, quod ita noster Cælius Latine vertit:

Salve cui pubes, tumulusque bis obtigit unus,
Tu sapis Hesiode, quantum homini sapere est.

Sed & Aldus ita prius:

Hesiode

Hesiode ante alios sophia præstantior omnes,
Salve, bis quondam qui puer atque senex.

Græcum Pindari, si vultis, sic habet:

Χαῖρε δὶς ἡβήσας, καὶ δὶς τάφῳ ἀνθεολήσας
Ἡσίοδ', ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.

Verum jam tempus est, inquam, ut quæ ab Hesiodo scripta sint, commemoremus, si tamen prius illud unum, quod in Græcis commentariis reperi, attulero, super ea in Ἔργοις verba, μήτ' ἐμὸς υἱός. Filius, aiunt, Hesiodi Mnaseas est. Philochorus vero Stesichorum dixit ex Climene: ego tamen legendum puto, Ctemene, ut jam ostendi. Alii tamen ex Archiepe: quo fit ut eos mirer, qui scribunt, Hesiodum præter Stesichorum & filiam habuisse Mnaseam nomine, quam Archiepen vocant alii. Porro sexdecim Hesiodi legitima feruntur volumina: in primisque Theogonia, a Philosopho Zenone inter alios interpretata. Deinde Ἔργα καὶ ἡμέραι, id est, Opera & Dies. In quo opere de re rustica præcepta tradit ad Persen fratrem, quem & ipsum Poëtam aliqui scribunt. Sunt & qui putent, Ἠοίας μεγάλας, sic vocata carmina, Hesiodi esse, ut Eunapius Græcus historicus, & in Bœoticis Pausanias. quo loco & alia Hesiodi opera commemorat, de quibus jam ante plane meminimus. Posthæc Astronomica scripsit, tum Hypothecas, quas tamen Fabius Quintilianus, ex Aristophanis Grammatici sententia, Hesiodi esse negavit. At vero Aristoteles & Grammatici nonnulli, ut Hesiodi legitimum opus in medium afferunt. Scripsit

item Heroüm & Heroïdum Genealogias: ad hæc & de mulieribus: quo in opere Heroïdas multas induxit virorum fortium nuptias, ut ait Servius, optasse. Dion vero Chrysostomus ex Alexandri Macedonis sententia, Hesiodum ea causa de mulieribus scripsisse dixit, quod Homero concederet, qui de heroïbus ante scripsisset. Et quidem Lucianus ait, Hesiodum mulierum virtutes concinuisse. Tradit Pausanias, Hesiodum vaticinandi artem ab Acarnanibus edoctum, de ea carmina scripsisse. Scribit Nicocles, quod & in Pindarum Grammatici notant, Hesiodum primum ῥαψῳδῆσαι, hoc est, per rhapsodias carmina cecinisse. At vero Hesiodus ipse, se cum Homero in Delo in Apollinem hujusmodi versus primum concinuisse prodidit, dum sic cecinit, ut pridie diximus:

In Delo tum primum ego Maonidesque Poëta
Lusimus, inque novis carmen cantavimus hymnis
Auricomum Phœbum, quem Latona edidit alma.

Sed videte, rogo, quam ille dulcius suaviusque sua lingua:

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον, ἐγὼ καὶ Ὅμηρος, ἀοιδοί
Μέλπομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες ἀοιδήν,
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάορον, ὃν τέκε Λητώ.

Scripsit item Hesiodus Pelei & Thetidis Epithalamium, sicuti priore sermone retulimus. Scripsit & de Dactylis Idæis. Item Epicedium in Batrachum amicum, & quod adhuc legitur poëma inscriptum Herculis Scutum: quod tamen Aristophanes Grammaticus non Hesiodi esse suspicatus est, sed cujuspiam

piam alterius, qui Homericum ſit imitatus. Megacles autem Athenienſis, & Apollonius Rhodius, Steſichoruſque, ipſius Heſiodi legitimum carmen eſſe cenſuere. Scripſit idem de Medicina. qua de re Plutarchus in Sympoſio Dioclis. Heſiodus, inquit, in Medicina plurimum valuit. quod manifeſte apparet, cum de victus ratione, de vini temperamento, de aquarum vi, de balneis, de fœminis, de temporum connexione, deque infantium ſtatu differit. Et hæc quidem Cleodemus medicus apud Plutarchum. Sunt & qui Heſiodum de herbis ſcripſiſſe tradant. quod ex Plinio colligitur. Nec deſunt qui Heſiodum ſcribant autorem eorum apologorum qui Æſopi dicuntur. Quæ ego cum dixiſſem, Vide, inquit Piſo, quam paucis carminibus M. Manilius in ſecundo Aſtronomicῶν iſta fere omnia Heſiodi opera complectatur. Nam cum Homerum laudaſſet, mox ita de Heſiodo ſubjunxit:

—— *Sed proximus illi*
Heſiodus memorat divos, divumque parentes,
Et chaos enixum terras, orbemque ſub illo
Infantem, & primum titubantia ſidera corpus,
Titanas juviſſe ſenis cunabula magni,
Et ſub fratre viri nomen ſine fratre parentis,
Atque iterum patris naſcentem corpora Bacchum,
Omniaque immenſo volitantia corpora mundo.
Quin etiam ruris leges cultuſque rogavit,
Militiamque ſoli, quod colles Bacchus amaret,
Quod fœcunda Ceres campos, quod Pallas utrunque,
Atque arbuſta vagis eſſent quod adultera pomis,

Sylvarumque Deos sacrataque numina nymphas,
Pacis opus, magnos naturæ condit in usus.

Cum recitasset hos versus Piso. Si velim, inquam ego, quæcunque omnia de Hesiodo legi, vobis in præsentia recensere, in longum nimis noster sermo procederet: quædam tamen haud indigna relatu nequaquam præteribo: Scribit inprimis Dialogum Lucianus, qui Hesiodus inscribitur, in quo Hesiodum ipsum de se multa narrantem inducit, eumque ipse, ut solet, irridet. Sunt & inter Græca epigrammata in Hesiodum multa. Extat & apud Græcos proverbium, de iis qui superseneſcunt, Hesiodia senectus: de quo & Pindari distichon legitur, quod ante ab Aldo & Cælio nostro interpretatum attulimus. Pythagoram scribit Philosophus Hieronymus, cum ad inferos descendisset, Hesiodi animam vidisse ad columnam æream suspensam astrictamque adeo, ut stridere videretur, & cum ea Homeri quoque animam serpentibus undique incinctam, ea videlicet solummodo causa, quod de Diis falsa suis carminibus confinxissent. Qua re factum puto, ut Ponticus Heraclides contra Homeri calumniatores librum illum ediderit, qui est inscriptus, Allegoriæ in iis quæ de Diis ab Homero dicuntur, & responsiones in ejus calumniatores. Videri enim, inquit, posset Homerus, Salmoneus, vel Tantalus, immoderatam atque intemperatam linguam habens, si quæ de Diis cecinit sub alia significatione, non intelligerentur. Et quidem de Homero Heraclides, quod & de

aliis

aliis Poëtis bonis, ut heſterna die diximus, intelligi poteſt. Sed tametſi excellentis ac prope divini ingenii fuerit Heſiodus, non tamen ideo obtrectatoribus illum caruiſſe accepimus: ſiquidem iniquas adverſum eum controverſias exercuiſſe Cercopem legimus: in tantum excellentiſſimus quiſque aliquo detractore eſt vexatus. Homerus quidem, ut Zoilum mittam, a Siagro Poëta laceſſitus, Pindarus ab Amphimane Coo, Simonides a Timocreonte. Nec Virgilio Horatioque noſtris, defuere Parones, Mævii, Bavii atque Suffeni, aliique, de quibus in noſtris his ſermonibus ſparſim, ut feret locus, plura dicemus. Sed & hoc Homeromaſtigων genus noſtro hoc tempore non minus, quam pridem, viget. Plures quidem nunc Critici & Zoili, quam verſificatores & Poëtæ. At de Heſiodo jam ſatis.

HE-

HESIODI VITA

E Fulvii Ursini Elogiis descripta.

HEsiodum Dio patre, & Pycimede matre natum Olympiade prima, LX ante Romam conditam annis floruisse, ex scriptoribus cum Græcis tum Latinis, colligimus. Patria illi Cuma, Æolicarum urbium una, ut Herodotus & Strabo annotarunt. Inde autem ære alieno oppressum patrem Dium migrasse ferunt, Ascramque Bœotiæ vicum petisse; a quo Ascræum deinde Hesiodum dictum. Ejus mortem, cum senex admodum esset, recitat Plutarchus in Dioclis convivio. Proverbium inde factum, Hesiodia senectus. Hesiodo statuam in publico Constantinopolitano gymnasio, quod Zeuxippi dicebatur, ex ære positam fuisse, intelligimus ex his Christodori versibus in lib. 5 Epigrammatum Græcorum,

Η'σίοδον δ' Ἀσκραῖον ὀρειάσιν εἰδέϊ μώσαις
Φθεγγόμενον, χαλκὸν δ' ἐδιάζετο ϑυάδι λύσσῃ
Ε'ϑνεον ἠμείρων ἀνάγειν μέλος.

Quos Laurentius Gambara Brixianus ita in Latinum transtulit:

Hesioduſque choros Aſcræus ſtabat agreſtes
Inter, Hamadryadum media ſublimis in aula:
Ærea & effigies fundebat ad æthera carmen.

Pausanias quoque in Bœoticis Hesiodo statuam æream à Thespiensibus in urbis foro positam fuisse scribit. qui & aliam Hesiodo statuam in templo Jovis Olympici collocatam narrat in rerum Eliacarum libro 1. De Hesiodo Velleius lib. 1. Hujus temporis æqualis Hesiodus fuit circa centum viginti annos distinctus ab Homeri ætate, vir perelegantis ingenii, & mollissima dulcedine carminum memorabilis; otii quietisque cupidissimus, ut tempore tanto viro, ita operis auctoritate proximus, qui vitavit ne in id, quod Homerus, incideret; patriamque & parentes testatus est; sed patriam, quia multatus ab ea erat, contumeliosissime.

D E

DE
HESIODI ÆTATE.

Ex Johannis Gerhardi Vossii libro de poëtis Græcis cap. II.

SIc statuimus nihil nunc antiquius habere Græcos poëmatis Homeri & Hesiodi, sed quando hi vixerint, veteres ipsi certant incerti. Hesiodum multo juniorem Homero (*quem vixisse Olympiadum initio, vel paulo post, Romuli nempe temporibus, paucis ante ostenderat*) Cicero putavit. Uti & Porphyrius ac Solinus, quorum ille annis c, hic CXXX post Homerum vixisse existimat. Alii eo quod simplicior sit antiquiorem fuisse conjectant. Plurium vero opinio est fuisse æqualem. Ut Varro in primo de Imaginibus, teste Agellio, Plutarchus V Symposiacon & VII Sapientum convivio, item Philostratus. In eo dissensu ob plurium consensum, & quæ de certamine Homeri ac Hesiodi prodita sunt, maluimus nos aggregare iis, qui aliquo tempore simul vixisse existimant. Non multum abit quod apud Cyrillum legas floruisse Hesiodum paulo ante primam Olympiadem, regnante in Latio Proca Sylvio, vel quo alii floruisse dicunt Olymp. IV, ut est apud Fabium in Chronicis. Apud quem etiam legas ad præcedentem Olympiadem floruisse tum Eumelum Poëtam, qui Bugoniam & Europam scripsit. Fuerint igitur & Hesiodus & Eumelus æquales. Nec multum abit Tzezes, qui Hesiodum refert ad Olymp. XI. Operæ vero est attendere ad id, quod Hesiodus ipse scribat, sub ætate Arcturum ἀκρόνυχον in Bœotia exortum fuisse VIII die Martii. unde Poëtæ hujus ætas in tantum saltem possit colligi, ut error si quis sit saltem intra 70 annos sit constiturus, sicuti observat Jos. Scaliger in Eusebianis animadversionibus, num. MCCLV.

E'x

Ἐκ τῆς Σούδα.

Ἡσίοδος Κυμαῖος. νίὸς ἢ κομισθεὶς ἀπὸ μὲν πατρὸς Δίου, μητρὸς δὲ Πυκιμήδης, ἐν Ἀσκρῃ τῆς Βοιωτίας. Γενεαλογεῖται δὲ εἶναι μὲν Δίου τοῦ Ἀμπελίδου τοῦ Μελανώπου. ὃν φασί τινες τοῦ Ὁμήρου θεοπάτορα εἶναι πάππον, ὡς ἀνεψιάδην εἶναι Ἡσιόδου τοῦ Ὁμήρου. ἑκάτερον δὲ ἀπὸ τοῦ Ἄτλαντος καταγωγῆς. ποιήματα δὲ αὐτοῦ τάδε, Θεογονία, Ἔργα καὶ Ἡμέραι, Ἀσπὶς, Γυναικῶν κατάλογος ἐν βιβλίοις ε'. Ἐπικήδειος εἰς Βάτραχόν τινα ἐρώμενον αὐτοῦ. Περὶ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων. καὶ ἄλλα πολλά. Ἐτελεύτησε δὲ ἐπιξενωθεὶς παρ' Ἀντίφῳ καὶ Κτιμένῳ· οἱ νύκτωρ δόξαντες ἀναιρεῖν φθορέα ἀδελφῆς ἑαυτῶν, ἀνεῖλον τὸν Ἡσίοδον ἄκοντες. ἦν δὲ Ὁμήρου κατά τινας πρεσβύτερος. καὶ δὲ ἄλλως, σύγχρονος. Πορφύριος καὶ ἄλλοι τελείως νεώτερον ἑκατὸν ἐνιαυτῶν ὀφείλουσι.

Ἐκ τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως.

Ἡσίοδος μὲν ἐφρόντισεν ἡδονῆς, καὶ ὀνομάτων λειότητος, καὶ συνθέσεως ἐμμελοῦς.

Ex Suida.

Hesiodus Cumæus. Cæterum à patre Dio & Pycimede ejus matre, in Ascra, translatus eo, vixit. Genus ac familiam illius ab Ampelide Dio, Melanopi filio deducunt. Quem nonnulli Homeri abavum fuisse volunt. Ut Hesiodi consobrini filius fuerit Homerus. Utrumque autem ab Atlante volunt oriundum esse. Ejus autem hæc sunt poëmata: Opera & Dies, Scutum, Mulierum Catalogus, libris quinque. Epicedium Batrachi, quem in deliciis habuit. De Dactylis Idæis. Alia item multa. Obiit autem, cum ad Antiphum & Ctimenum hospes divertisset. Qui cum noctu sororis suæ stupratorem tollere se existimarent, Hesiodum ignari sustulere. Fuit autem Homero, ut quibusdam videtur, antiquior. Alii eadem tempestate vixisse autumant. Porphyrius, & alii, centum omnino post annis floruisse tradunt.

Ex Halicarnassensi Dionysio.

Hesiodo autem magna voluptatis fuit cura, tum æquabilem dictionem accuratamque amat compositionem.

Velleius

Velleius Paterculus Hist. lib. I.

HUjus temporis æqualis Hesiodus fuit, circa CXX annos distinctus ab Homeri ætate, vir perelegantis ingenii, & mollissima dulcedine carminum memorabilis, otii quietisque cupidissimus. ut tempore tanto viro, ita operis auctoritate proximus. qui vitavit, ne in id, quod Homerus incideret: patriamque & parentes testatus est. Sed patriam, quia multatus ab ea erat, contumeliosissime.

Fabius lib. X.

RAro assurgit Hesiodus, magnaque pars ejus in nominibus est occupata. tamen utiles circa præcepta sententiæ, lenitasque verborum & expositionis probabilis: daturque ei palma in illo mediocri genere dicendi.

Ἀλκαίῳ εἰς τ αὐτόν.

Λοκρίδ᾽ ἐν νέμεϊ σκιερῷ νέκυν Ἡσίοδιο
Νύμφαι κρηνιάδων λῦσαν ἀπὸ σφετέρων,
Καὶ πάφιοι ὑψώσαντο. γάλακτι ᾗ ποιμένες αἰνῶν
Ἔβρεχαν, ξανθῷ μιξάμενοι μέλιτι.
Τοίῳ γὰ κῆρυκι ἀπέπνεεν, ὑνέα Μουσῶν
Ὁ πρίσβευς καθαρῶν γουνάμβου λιβάδων.

DANIELIS HEINSII
in Hesiodum
EPIGRAMMATA.

Ἡ μήτηρ τέλλιστε, σὲ μὲν πολυγηθέα κηρὸν
Ἀλδαίνειν σοφίης εἵνεκα, ἄτε ταχύν.
Τὸν μὲν παῖς Δίειο κὴ αἰγιόχου Πυκιμήδης,
Ἄσκρης ὑναίτης, οἶδεν ἀμησάμβου.
Ζοῦ γὰ ὕπο τρεφθεὶς μεγαλώνυμε, χειρὶ δ᾽ ἐχίτλῳ
Τῇ μὲν ἀειρόζων, τῇ ᾗ μίγα δρέπανον,

Ἄρδην

Ἄρξον τ' ὀκπόλωμον, ἀεικέα λιμὸν ἀμυῦναι,
Παυθίης κορυφὼ δρέψατ' ἀπ' ἰδμοσύνης.
Τῶν ἤ σοὶ ἀγλαόκαρπα θαλύσια δῶκε κομίζειν,
Μελπόμενον γλυκερῆς ἔργα γεπτνίης·
Σωφροσύνῳ σ' ἐδίδαξε, καὶ ὡς πολέον ἥμισυ παντὸς,
Ἐκ Μουσέων σοφίης μέτρα διδασκομένου.
Ἀλλὰ γέρον μάλα χαῖρε πανόλβιε· σοὶ γὰρ ἔνεγκε
Πολλὼ καὶ πινυτὼ γαῖα φυτευσαμένω.

In eundem.

Δαφνοφάγον, γλυκύμυθον, ἀνὴρ φίλον ἐφράσθησι,
Γῆς ὀρότης θεῖον δείκνυσιν Ἡσίοδον,
Πιερίδων γείτονα πολυώνυμον. ὦ πόποι, ὦ Ζεῦ,
Ἡ γλαφυρῶς ταύτης ὤνατο γειτονίης.

In eundem.

Πῆμα κακὸς γείτων· ὅσσον τ' ἀγαθὸς, μέγ' ὄνειαρ,
Αἱ σελίδες θείης φάντο πάρ' Ἡσιόδου.
Ταῦτ' ἄρα φρασσάμενον, γλυκερῆς φίλον ἥλιτε Μούσης,
Γειτονίης αὐτῶν ἔμμορε Πιερίδων.

In eundem.

Ὦ μάκαρ, ὦ ξανθῆς Δημήτερος ἔργα κομίζων,
Ἔλπις Εἰρήνης πατρί, γέρον Ἡσίοδε,
Δαίμοσιν οἷον ἔηθα νέμων σὺν βένθεσιν ὕλης,
Ποίμνιον ἠδ' ἀγέλλων τ' Ἑλικωνιάδων.
Εὖτά σε βυκολέοντα θεῶν καλὰ τέκνα θεῶντο,
Πηκτίδι σῇ φίλλῳ τερπόμενον κραδίῃ·
Ἦ τάχα πεμπάζοντα βόας, καὶ μηκάδας αἶγας,
Ἦ τάχα καὶ λεπτὰς πηγάνιμον δύνακας,
Ἐν τε πόης λαλαγοῦντα, καὶ ἄνθεσιν εἰαρινοῖσιν,
Οἷα φιλεῖ λιγυρῶν ἔθνεα μελονόμων.
Καί τοι σκῆπτρον ἔδυν Μουσέων βασιλῆα γηρύσαι,
Αὐτοφυὲς θεῖον σῆμα δαημοσύνης.
Χαῖρε, πάτερ, τοίδεσσι, καὶ ἵλαος ἄμμι γένοιο,
Αἱ πόλεμόν περ, νῦν σ' ἄρ' ἀοιδοπόλε.

In

In eundem.

Υ̓ψαγόραν ποτ' ἀοιδὸν ἀναζηλῶντ' Ἄρης,
Ἡ φύσις ὀρχαῖον δείξαθ' Μαιονίδην·
Δεινὸς Ἄρης μέγ' ἔχαιρε, καὶ οἱ πτολέμους τε, μάχας τε
Κέκλεθ', ἠδ' ὅδον μελπόμεν' Αἰακίδην.
Τῷ δ' ἄρα γινομένοιο πάλαι κλύε πότνια Δηώ,
Βῆ δ' ἴμεν ὑψηλῆς ἄγκεα Πιερίης.
Ἔνθ' ἄρα οἱ κλυτότοξ' ἐναντίον ἦλθεν Ἀπόλλων.
Ὦκα μάλ' Ἀσκραῖον δείξαθ' Ἡσίοδον,
Ἡσίοδον φιλόμυθον, ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ
Γεινόμενον, Μουσῶν αἷς' Ἑλικωνιάδων.
Ὡς ὁ μὲν ἥδε μάθον Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος,
Καὶ πατέρων ὁρμὰς ἠδ' μόρον ἠμιθέων·
Αὐτὰρ ὁ γῆς δρότους, ἠδ' ὀρηπόα τοῖσι μάλιστα
Ἐκ Διὸς ὀρνίς σήμαθ', τάς τ' ἔρδας·
Ὡς ἐρίδων μεγάλων διοτῶν ἀνὰ γαῖαν ἐόντων,
Ὅς γ' ἐπιμωμητὼ ἤνεν, ὃς δ' ἀγαθώ.

In eundem.

Χαῖρε θεῶν Ἀσκραῖς τοὶ ὀρανὸν οὔρεϊ ἔχυσι
Μήδεα καὶ πολήθη καὶ γθὼν ἐξανύσας·
Μουσάων ὑποφῆτα παλαιγενέων. ἤτοι ἐκοῦθες
Πολλὰ πάτερ θυμῷ δλώεα καὶ τραπίδας,
Τείρεα πάντα μεθὼν, πίπτ' ὀρανὸς ἐστεφάωται,
Καὶ Κρονίδα βελὰς, καὶ φάος ἠελίω,
Τῶ τε Σελωναίης λιπαρὼ φλόγα, μαῖαν ὀρόρης,
Ἀγλαὸν ὀρχαίης σῆμα φυθαγορίης.
Ἀρχόθες, ἰλήκοιτε· μόνῳ τοῦσίλλῳ ἔεσκε
Πάντα Σελωναίης γνὼς πόρον Ἡσίοδ'.

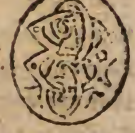

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἔργα καὶ Ἡμέραι.

Μοῦσαι Πιερίηθεν ἀοιδῇσι κλείουσαι
Δεῦτε δὴ, ἐννέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνείουσαι.
Οὗν τε βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοί τε.
Ῥηϊτὸ τ' ἀῤῥηϊτό τε Διὸς μεγάλοιο ἔκηλα.
Ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει, ῥεῖα δ' ἐριούντα χαλέπτει·
Ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει, καὶ ἄδηλον ἀέξει·
Ῥεῖα δέ τ' ἰθύνει σκολιὸν, καὶ ἀγλαὸν κάρφει
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.
Κλῦθι ἰδὼν αἴσων τε· δίκῃ δὲ ἴθυνε θέμιστας
Τυτθά· ἐγὼ δέ κε Πέρσῃ ἐτήτυμα μυθησαίμην.
Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην ἐρίδων γένος, ἀλλὰ δὴ γαῖαν
Εἰσὶ δύω· τὴν μέν κεν ἐπαινήσειε νοήσας,
Ἡ δὲ ἐπιμωμητή. Διὰ δ' ἄνδιχα θυμὸν ἔχουσιν.
Ἡ μὲν γὰρ πόλεμόν τε κακὸν καὶ δῆριν ὀφέλλει,
Σχετλίη· οὔτις τήνγε φιλεῖ βροτὸς, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
Ἀθανάτων βουλῇσιν ἔριν τιμῶσι βαρεῖαν.
Τὴν δ' ἑτέρην, προτέρην μὲν ἐγείναθο νὺξ ἐρεβεννή,
Θῆκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγος, αἰθέρι ναίων,
Γαίης ἐν ῥίζῃσι καὶ ἀνδράσι, πολὺ ἀμείνω.
Ἥ τε καὶ ἀπάλαμόν περ ὁμῶς ἐπὶ ἔργον ἐγείρει.
Εἰς ἕτερον γάρ τις ἰδὼν ἔργοιο κατίζων
Πλούσιον, ὃς σπεύδει μὲν ἐρόμβῳ ἠδὲ φυτεύειν,
Οἶκόν τ' εὖ θέσθαι· ζηλοῖ δέ τε γείτονα γείτων
Εἰς ἄφενον σπεύδοντ'· ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσι.
Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων,
Καὶ

HESIODI ASCRÆI
OPERA ET DIES.

MVſæ ex Pieria carminibus gloriam conciliare ſolitæ
Adeſte quæſo, dicite veſtro patri hymnum.
Per quem mortales homines pariter obſcurique
ſunt clarique.
Nobiles ignobileſque Iovis magni voluntate ſunt.
Facile enim extollit, facile etiam elatum deprimit:
Facile præclarum minuit, & obſcurum auget:
Facileque corrigit pravum, & ſuperbum attenuat
Iupiter altitonans, qui ſupremas ædes incolit.
Audi intuens & auſcultans, & juſte rege judicia
Tu: Ego vero Perſæ vera tradam.
Non ſane unum eſt contentionum genus, ſed in terra
Sunt duo: alterum quidem probaverit ſapiens,
Altera vituperio eſt digna. diverſa autem ſentientem animum
Nam hæc bellum exitioſum, & diſcordiam concitat, (habent.
Noxia: nullus hanc amat mortalis, ſed neceſſario
Immortalium conſiliis litem colunt moleſtam.
Alteram vero priorem genuit nox obſcura,
Poſuit vero ipſam Saturnius ſublimis in æthere habitans
Terræ in radicibus & inter homines, longe meliorem.
Hæc quantumvis inertem, tamen ad opus excitat.
Alium enim quiſpiam intuens opere vacans
Divitem, & ipſe feſtinat arare atque plantare,
Domumque recte gubernare. æmulatur enim vicinum vicinus,
Ad divitias contendentem: bona ergo hæc contentio hominibus.
Et figulus figulo ſuccenſet, & fabro faber,

Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέῃ, καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ.
Ὦ Πέρση, σὺ δ' ταῦτα τεῷ ἐνικάτθεο θυμῷ·
Μηδέ σ' ἔρις κακόχαρ' ἀπ' ἔργων θυμὸν ἐρύκοι
Νείκε' ὀπιπεύοντ', ἀγορῆς ἐπακουὸν ἐόντα.
Ὧρη γάρ τ' ὀλίγη πέλεται νεικέων τ' ἀγορέων τε,
Ὧ πινι μὴ βίος ἔνδον ἐπηετανὸς κατάκειται
Ὡραῖος, τὰ γαῖα φέρει, Δημήτερος ἀκτή·
Τοῦ κεκορεσμένος νείκεα καὶ δῆριν ὀφέλλοις
Κτήματος ἐπ' ἀλλοτρίοις. σοὶ δ' οὐκέτι δεύτερον ἔσται
Ὧδ' ἔρδειν· ἀλλ' αὖθι διακρινώμεθα νεῖκος
Ἰθείῃσι δίκῃσι, αἵτ' ἐκ Διός εἰσιν ἄρισται.
Ἤδη μοὶ κλῆρον ἐδασσάμεθ'· ἄλλα τε πολλὰ
Ἁρπάζων ἐφόρεις, μέγα κυδαίνων βασιλῆας
Δωροφάγους, οἳ τήνδε δίκην ἐθέλουσι δικάσσαι.
Νήπιοι· οὐδ' ἴασιν ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντὸς,
Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ.
Κρύπτουσι γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
Ῥηϊδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἤματι ἐργάσσαιο,
Ὥς τέ σε κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν, καὶ ἀεργὸν ἐόντα.
Αἶψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνῷ κατθέτοιο,
Ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν.
Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε χολωσάμενος φρεσὶν ᾗσιν,
Οὕνεκά μιν ἐξαπάτησε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης.
Τοὔνεκ' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρά.
Κρύψε δὲ πῦρ· τὸ μὲν αὖθις ἐὺς πάις Ἰαπετοῖο,
Ἔκλεψ' ἀνθρώποισι Διὸς πάρα μητιόεντος
Ἐν κοίλῳ νάρθηκι, λαθὼν Δία τερπικέραυνον.
Τὸν δὲ χολωσάμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
Ἰαπετιονίδη, πάντων πέρι μήδεα εἰδώς,
Χαίρεις πῦρ κλέψας, καὶ ἐμὰς φρένας ἠπεροπεύσας;

Σοὶ

Et mendicus mendico invidet, & poëta poëta.
O Persa, tu vero hæc tuo repone in animo:
Neq; malis gaudens contentio animum tuum ab opere abducat,
Lites spectantem, concionum auditorem existentem.
Cura enim parva esse debet litiumque & fori.
Cui non est victus domi in annum repositus,
Æstate collectus, quem terra fert, Cereris munus.
Quo satiatus lites ac rixam moveas
De facultatibus alienis. Tibi vero non amplius licebit
Sic facere: sed in posterum dirimamus controversiam
Rectis judiciis, quæ ex Iove sunt optima.
Olim quidem hæreditatem divisimus: alia autem multa
Rapiebas, valde demulcens reges
Donorum appetentes, qui hanc litem volunt judicasse,
Stulti: neque sciunt quanto plus dimidium sit toto,
Neque quam magnum in malva & asphodelo bonum.
Occultarunt enim Dii victum hominibus.
Facile enim alioqui vel uno die tantum acquisivisses,
Vt in annum quoque satis haberes, etiam otiosus.
Statimque clavum quidem in fumo poneres,
Opera vero boum cessarent mulorumque laboriosorum.
Sed Iupiter abscondit iratus animo suo,
Quia ipsum decepit Prometheus versutus.
Quocirca hominibus machinatus est tristia mala.
Abscondit vero ignem: quem rursus egregius Iapeti filius
Surripuit ad hominum usum Iove à consulto
In cava ferula, fallens Iovem fulminibus gaudentem.
Huncque indignatus affatus est nubes cogens Iupiter:
Iapetionide omnium maxime versute,
Gaudes ignem furatus, quodque animum meum deceperis?

Σοί τ' αὐτῷ μέγα πῆμα καὶ ἀνδράσιν ἐσομένοισι.
Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακόν, ᾧ κεν ἅπαντες
Τέρπωνται κῆρ' ἦμον, ἑὸν κακὸν ἀμφαγαπῶντες.
Ὣς ἔφατ'· ὀκ δ' ἐγέλασσε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
Ἤφαιστον δ' ἐκέλευσε περικλυτὸν ὅττι τάχιστα
Γαῖαν ὕδατι φύρειν, ἐν δ' ἀνθρώπου θέμεν αὐδὴν
Καὶ σθένος, ἀθανάταις δ' θεαῖς εἰς ὦπα ἐίσκειν
Παρθενικῆς καλὸν εἶδος ἐπήρατον· αὐτὰρ Ἀθήνῃ
Ἔργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἱστὸν ὑφαίνειν·
Καὶ χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσέῃ Ἀφροδίτῃ,
Καὶ πόθον ἀργαλέον, καὶ γυιοκόρους μελεδῶνας·
Ἐν δ' θέμεν κυνέου τε νόον καὶ ἐπίκλοπον ἦθος
Ἑρμείην ἤνωγε διάκτορον Ἀργεϊφόντην.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἐπίθοντο Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι.
Αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσσε κλυτὸς Ἀμφιγυήεις
Παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον Κρονίδεω διὰ βουλάς.
Ζῶσε δ' καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Ἀμφὶ δέ οἱ Χάριτές τε θεαὶ καὶ πότνια Πειθὼ
Ὅρμους χρυσείους ἔθεσαν χροΐ· ἀμφὶ δ' τήν γε
Ὧραι καλλίκομοι στέφον ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι.
Πάντα δ' οἱ χροῒ κόσμον ἐφήρμοσε Παλλὰς Ἀθήνη.
Ἐν δ' ἄρα οἱ στήθεσσι διάκτορος Ἀργεϊφόντης
Ψεύδεά θ' αἱμυλίους τε λόγους καὶ ἐπίκλοπον ἦθος
Τεύξε, Διὸς βουλῇσι βαρυκτύπου. ἐν δ' ἄρα φωνὴν
Θῆκε θεῶν κήρυξ. ὀνόμηνε δ' τήνδε γυναῖκα
Πανδώρην· ὅτι πάντες Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
Δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφηστῆσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπὺν ἀμήχανον ἐξετέλεσσεν,
Εἰς Ἐπιμηθέα πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργεϊφόντην
Δῶρον ἄγοντα θεῶν ταχὺν ἄγγελον. Οὐδ' Ἐπιμηθεὺς

Ἐφρά-

Tam tibi ipſi magnum erit malum, quam poſteris.
Ipſis namque pro igni dabo malum, quo omnes
Oblectent animum, ſuum malum amplectentes.
Sic ait: riſitque pater hominumque Deûmque.
Vulcanum vero inclytum juſſit quam celerrime
Terram aquæ miſcere, hominiſque indere vocem,
Et robur, immortalibus vero Deabus facie ſimilem reddere
Virginis pulchram formam peramabilem: at Minervam,
Opera docere, ingenioſe telam texere:
Et venuſtatem circumfundere capiti, auream Venerem,
Et deſiderium vehemens, & ornando corpori deditas curas:
Indere vero impudentem mentem, & fallaces mores
Mercurium juſſit nuncium Argicidam.
Sic dixit. illi autem obtemperarunt Iovi Saturnio regi.
Moxque ex terra finxit inclytus Vulcanus
Virgini verecundæ ſimilem Iovis conſiliis.
Cinxit vero & ornavit Dea cæſia Minerva.
Circum vero Chariteſque Deæ, & veneranda Suada,
Monilia aurea impoſuerunt corpori. ipſam porro
Horæ pulchricomæ coronarunt floribus vernis.
Omnem vero illius corpori ornatum adaptavit Pallas Minerva.
At in pectore illi nuncius Argicida
Mendacia blandoſque ſermones, & doloſos mores
Condidit, Iovis conſilio tonantis. ſed nomen illi
Impoſuit Deorum præco. appellavit autem mulierem hancce
Pandoram: quia omnes cœleſtium domorum incolæ
Donum contulerunt, detrimentum hominibus induſtriis.
At poſtquam dolum pernicioſum & inevitabilem abſolvit,
Ad Epimethea miſit pater inclytum Argicidam
Munus ferentem Deorum celerem nuncium. Neque Epimetheus

Ἐφράσαθ' ὡς οἱ ἔειπε Προμηθεὺς, μήποτε δῶρον
Δέξασθαι πὰρ Ζηνὸς ὀλυμπίου, ἀλλ' ἀποπέμπειν
Ἐξοπίσω, μήπώ τι κακὸν θνητοῖσι γένηται.
Αὐτὰρ ὁ δεξάμενος, ὅτε δὴ κακὸν εἶχε, νόησε.
Πρὶν μὲν γὰρ ζώεσκον ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων
Νόσφιν ἄτερ κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,
Νούσων τ' ὀδυνηρῶν, αἵτ' ἀνδράσι κῆρας ἔδωκαν.
Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσι.
Ἀλλὰ γυνὴ χείρεσσι πίθου μέγα πῶμ' ἀφελοῦσα
Ἐσκέδασ'· ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρά.
Μούνη δ' αὐτόθι Ἐλπὶς ἐν ἀῤῥήκτοισι δόμοισι
Ἔνδον ἔμιμνε πίθου ὑπὸ χείλεσιν, οὐδὲ θύραζε
Ἐξέπτη. πρόσθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο,
[Αἰγιόχου βουλῇσι Διὸς νεφεληγερέταο.]
Ἄλλα δ' μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάληται.
Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δ' ἁλὸς ἄσσα.
Νοῦσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ ἠδ' ἐπὶ νυκτὶ
Αὐτόμαται φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι
Σιγῇ· ἐπεὶ φωνὴν ἐξείλετο μητίετα Ζεύς.
Οὕτως οὔ πῃ ἔστι Διὸς νόον ἐξαλέασθαι.
Εἰ δ' ἐθέλεις, ἕτερόν τοι ἐγὼ λόγον εὖ κατερύσσω
Εὖ καὶ ἐπισταμένως· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν.
Ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι.
Χρύσεον μὲν πρώτιστα γένος μερόπων ἀνθρώπων
Ἀθάνατοι ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.
Οἳ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν, ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευεν·
Ὥς τε θεοὶ δ' ἔζωον, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
Νόσφιν ἄτερ πόνων καὶ ὀιζύος· οὐδέ τι δειλὸν
Γῆρας ἐπῆν· αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρες ὁμοῖοι
Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων,

Ἄφενος

Cogitavit quod illi præcepisset Prometheus, ne quando munus
Susciperet à Iove Olympio, sed remitteret
Retro, necubi mali quippiam mortalibus eveniret.
Verum ille recepto eo, cum jam malum haberet, sensit.
Prius namque in terra vivebant homines
Sine malis, & sine difficili labore,
Morbisque molestis, qui hominibus senectam afferunt.
Statim enim in afflictione mortales consenescunt.
Sed mulier manibus, vasis magnum operculum cum dimovisset,
Dispersit, hominibus autem immisit curas graves.
Sola vero illic spes infracta in domo
Intus mansit, dolii sub labris, neque foras
Evolavit. prius enim injecit operculum dolii,
[*Ægiochi consilio Iovis nubes cogentis.*]
Alia vero innumera mala inter homines errant.
Plena enim terra est malis, plenumque mare.
Morbi autem hominibus tam interdiu quam noctu
Vltro oberrant, mala mortalibus ferentes
Tacite: nam vocem exemit prudens Iupiter.
Sic nequaquam licet Iovis decretum evitare.
Cæterum si voles, alium tibi sermonem paucis expediam
Belle ac scienter: tu vero præcordiis infige tuis.
Vt simul nati sunt Dii, mortalesque homines,
Aureum primo genus variis linguis loquentium hominum
Dii fecerunt cœlestium domorum incolæ.
Et ii quidem sub Saturno erant, cum in cœlo regnaret:
Et ut Dii vivebant, securo animo præditi,
Plane absque laboribus & ærumna: neque molesta
Senecta aderat: semper vero pedibus ac manibus sibi similes
Suaviter vivebant in conviviis extra mala omnia,

Ἀφνειοὶ μήλοισι φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι.
Θνῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι· ἐσθλὰ δ' πάντα
Τοῖσιν ἔλω· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα
Αὐτομάτη πολλόν τε καὶ ἄφθονον· οἱ δ' ἐθελημοὶ
Ἥσυχοι ἔργα νέμονθο σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν. 120
Αὖτὰρ ἐπεὶ κεν τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν,
Τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι Διὸς μεγάλου διὰ βουλὰς
Ἐσθλοί, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·
Οἵ ῥα φυλάσσουσίν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,
Ἠέρα εἱματέοντες, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν, 125
Πλουτοδόται· καὶ τοῦτο γέρας βασιλήϊον ἔσχον.
Δεύτερον αὖτε γένος πολὺ χειρότερον μετόπισθεν
Ἀργύρεον ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Χρυσέῃ τε φυλῇ ἐναλίγκιον ἠὲ νόημα.
Ἀλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς ἔτεα παρὰ μητέρι κεδνῇ 130
Ἐτρέφετ' ἀτάλλων μέγα νήπιος ᾧ ἔνι οἴκῳ·
Ἀλλ' ὅτε δὴ ἥβησε, καὶ ἥβης μέτρον ἵκοιτο
Παιδείδιον ζώειεν ἐπὶ χρόνον, ἄλγε' ἔχοντες
Ἀφραδίῃσι. Ὕβριν γὰρ ἀτάσθαλον οὐκ ἐδύναντο
Ἀλλήλων ἀπέχειν, οὐδ' ἀθανάτους θεραπεύειν 135
Ἤθελον, οὐδ' ἔρδειν μακάρων ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς,
Ἧ θέμις ἀνθρώποισι κατ' ἤθεα. τοὺς μὲν ἔπειτα
Ζεὺς Κρονίδης ἔκρυψε, χολούμενος ὕνεκα τιμὰς
Οὐκ ἐδίδυν μακάρεσσι θεοῖς οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν.
Αὖτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε, 140
Τοὶ μὲν ὑπὸ χθονίοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται
Δεύτεροι, ἀλλ' ἔμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ.
Ζεὺς δὲ πατὴρ τρίτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων
Χάλκειον ποίησε, οὐκ ἀργυρῷ οὐδὲν ὁμοῖον,
Ἐκ μελιᾶν, δεινόν τε καὶ ὄμβριμον· οἷσιν Ἄρηος 145

Ἔργ'

Abundantes pomis cari beatis diis.
Moriebantur autem ceu somno obruti: bona vero omnia
Illis erant: fructum autem ferebat fertile arvum
Sponte sua multumque & copiosum: ipsique ultro
Quieti partis fruebantur. cum bonis multis
Verum postquam hoc genus terra abscondit,
Ii quidem dæmones facti sunt Iovis magni consilio
Boni, in terris versantes, custodes mortalium hominum:
Qui quidem observant & justa & prava opera,
Aëre induti, passim oberrantes per terram,
Opum datores. atque hanc regiam dignitatem consecuti sunt.
Secundum inde genus multo deterius postea
Argenteum fecerunt cœlestium domorum incolæ,
Aureo neque corporis habitu simile, neque ingenio.
Sed centum annis puer apud matrem sedulam
Nutriebatur crescens valde rudis domi suæ:
Cum vero adolevisset, & ad pubertatem venisset,
Pauxillum vivebant ad tempus, dolores habentes
Ob stultitias. injuriam enim pravam non poterant
A se mutuo abstinere, neque Deos colere
Volebant, neque sacrificare beatorum sacris in aris,
Vt fas hominibus ex more. Hos quidem deinde
Iupiter Saturnius abscondit iratus: quia honores
Non dabant beatis Diis, qui olympum habitant.
At postquam & hoc genus terra occultavit,
Hi quidem terrestres beati mortales vocantur
Secundi: sed tamen honor etiam hos sequitur.
Iupiter vero pater tertium aliud genus varie loquentiũ hominũ
Æneum fecit, omnino argenteo dissimile,
E fraxinis, vehemens & robustum: quibus Martis

Ἔργ' ἔμελε στονόεντα καὶ ὑβρέμες· ἠδέ τι σῖτον
Ἤθιον, ἀλλ' ἀδάμαντ& ἔχον κραταιόφρονα θυμόν
Ἄπλασσι· μεγάλη ᾗ βίη καὶ χεῖρες ἄαπτοι
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ σταθεροῖς μελέεσσιν.
Τοῖς δ' ἰω χάλκεα μὲν τεύχεα, χάλκεοι δέ τε οἶκοι, 150
Χαλκῷ δ' ἐργάζοντο· μέλας δ' οὐκ ἔσκε σίδηρ&.
Καί τοι μὲν χείρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμέντες
Βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον κελεύθῳ Ἄϊδαο,
Νώνυμοι· θανάτ& γὰρ ἐκπάγλως περ ἐόντες
Εἶλε μέλας, λαμπρὸν δ' ἔλιπον φάο& ἠελίοιο. 155

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένο& κατὰ γαῖα κάλυψεν,
Αὖθις ἔτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πολυβοτείρῃ
Ζεὺς Κρονίδης ποίησε δικαιότερον καὶ ἄρειον,
Ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένο&, οἳ καλέονται
Ἡμίθεοι προτέρῃ γενεῇ κατ' ἀπείρονα γαῖαν. 160
Καὶ τοὺς μὲν πόλεμός τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνὴ,
Τοὺς μὲν ἐφ' ἑπταπύλῳ Θήβῃ, Καδμηΐδι γαίῃ,
Ὤλεσε μαρναμένους μήλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο·
Τοὺς δ' καὶ ἐν νήεσσιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης
Εἰς Τροίην ἀγαγὼν Ἑλένης ἕνεκ' ἠυκόμοιο· 165
Ἔνθ' ἤτοι τοὺς μὲν θανάτ& τέλο& ἀμφεκάλυψε.
Τοῖς δ' δίχ' ἀνθρώπων βίοτον καὶ ἤθε' ὀπάσας
Ζεὺς Κρονίδης κατέναοσε πατὴρ ἐς πείρατα γαίης.
Τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων τοῖσι Κρόνο& ἐμβασίλευε.
Καὶ τοὶ μὲν ναίουσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες 170
Ἐν μακάρων νήσοισι παρ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην
Ὄλβιοι ἥρωες· τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν
Τρὶς ἔτε& θάλλοντα φέρει ζείδωρο& ἄρουρα.

Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφελον ἐγὼ πέμπτοισι μετεῖναι
Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν ἢ ἔπειτα γενέσθαι. 175

Νῦν

Opera curæ erant luctuosa, ac injuriæ: neque ullum cibum
Edebant, sed ex adamante habebant durum animum
Inconditi: magna vero vis & manus invictæ
Ex humeris nascebantur in validis membris.
His erant æneа arma, æneæque domus:
Ære vero operabantur: nigrum enim nondum erat ferrum.
Et hi quidem manibus suis interfecti,
Descenderunt tenebricosam in domum horribilis Plutonis
Ignobiles: mors vero, tametsi terribiles essent,
Invasit atra, splendidumque liquerunt lumen solis.
Sed postquam & hoc genus terra operuit,
Rursum aliud quartum in terra multorum alumna
Iupiter Saturnius fecit justius & melius,
Virorum heroüm divinum genus, qui vocantur
Semidei, priore ætate, per immensam terram.
Hos quoque bellumque malum & pugna gravis,
Alios quidem ad septem portas habentes Thebas, Cadmæam
Perdidit pugnantes propter opes Oedipi; (terram,
Alios vero in navibus per ingentem maris vastitatem
Ad Trojam ducens, Helenæ gratia pulchricomæ:
Vbi mors quoque oppressit ipsos.
Iis autem seorsum ab hominibus vitam & sedem tribuens
Iupiter Saturnius pater constituit eos ad terræ fines.
Procul ab immortalibus Saturnus horum Rex est.
Et ii quidem habitant securum animum habentes
In beatorum insulis, juxta Oceanum profundum,
Felices heroës: his dulcem fructum
Ter quotannis florentem profert fœcunda tellus.
O utinam ego quinto non interessem
Hominum genieri, sed aut mortuus essem prius, aut postea natus.

Nunc

Νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον· οὐδέ ποτ' ἦμαρ
Παύσονται καμάτου καὶ ὀιζύος, οὐδέ τι νύκτωρ
Φθειρόμενοι· χαλεπὰς δ' ὑποδώσουσι μερίμνας.
Ἀλλ' ἔμπης καὶ τοῖσι μεμίξεται ἐσθλὰ κακοῖσιν.
Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων, 180
Εὖτ' ἂν γεινόμενοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν.
Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίιος, οὐδέ τι παῖδες,
Οὐδὲ ξεῖνος ξεινοδόκῳ, καὶ ἑταῖρος ἑταίρῳ,
Οὐδὲ κασίγνητος φίλος ἔσσεται, ὡς τὸ πάρος περ·
Αἶψα δὲ γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας. 185
Μέμψονται δ' ἄρα τοὺς χαλεποῖς βάζοντ' ἐπέεσσι
Σχέτλιοι, οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες. οὐδὲ μὰν οἵγε
Γηράντεσσι τοκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν,
Χειροδίκαι. ἕτερος δ' ἑτέρου πόλιν ἐξαλαπάξει·
Οὐδέ τις εὐόρκου χάρις ἔσσεται, οὔτε δικαίου, 190
Οὔτ' ἀγαθοῦ. μᾶλλον δὲ κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν
Ἀνέρα τιμήσουσι. δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδὼς
Οὐκ ἔσται. βλάψει δὲ ὁ κακὸς τὸν ἀρείονα φῶτα,
Μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ὅρκον δὲ ἐπὶ δέρκηται.
Ζῆλος δ' ἀνθρωπίζιν οἰζυροῖσιν ἅπασιν 195
Δυσκέλαδος κακοχαρὴς ὁμαρτήσει συγερώτης.
Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὄλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
Λευκῇσιν φαρέεσσι καλυψαμένω χρόα καλόν,
Ἀθανάτων μετὰ φῦλα ἴτην, προλιπόντ' ἀνθρώπους,
Αἰδὼς καὶ Νέμεσις. τὰ δὲ λείψεται ἄλγεα λυγρὰ 200
Θνητοῖς ἀνθρώποισι. κακὴ δὲ οἱ ἔσσεται ἀλκή.

Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦσι ἐρέω φρονέουσι καὶ αὐτοῖς.
Ὧδ' ἴρηξ προσέειπεν ἀηδόνα ποικιλόδειρον,
Ὑψι μάλ' ἐν νεφέεσι φέρων ὀνύχεσι μεμαρπώς.
Ἣ δ' ἐλεὸν, γναμπτοῖσι πεπαρμένη ἀμφ' ὀνύχεσσι, 205

Μύρετο.

Nunc enim genus est ferreum : neque unquam aut die
Quiescent a labore & miseria, aut nocte
Corrupti : graves vero Dii dabunt curas.
Sed tamen & hisce admiscebuntur bona malis.
Iupiter autem perdet etiam hoc genus varie loquentiũ hominũ,
Quum vix nati canescant.
Neque pater cum liberis concordat, neque liberi patri,
Neque hospes cum hospite, neque amicus cum amico,
Neque frater amicus erit, ut antehac :
Celeriter vero senescentes contumelia afficient parentes.
Incusabunt autem illos molestis alloquentes verbis
Impii, neque Deorum vindictam veriti. neque hi sane
Senibus parentibus educationis præmia reddent,
Violenti. alter vero alterius civitatem diripiet.
Neque ulla pii gratia erit, neque justi,
Neque boni. magis vero maleficum & injurium
Virum colent. Iustitia vero in manibus & pudor
Non erit. Lædetque malus meliorem virum,
Verbis injustis alloquens, perjerabit vero.
Livor autem homines miseros omnes
Malos rumores spargens malis gaudens comitabitur invisu vultu.
Tum demum ad cœlum a terra spatiosa,
Candidis vestibus tecta corpus pulchrum,
Ad deos ibant, relictis hominibus,
Pudor & Nemesis. relinquentur autem dolores graves
Mortalibus hominibus. mali vero non erit remedium.
Sed nunc fabulam regibus narrabo quamvis ipsi sapiant.
Sic accipiter affatus est luscinam canoram,
Alte in nubibus ferens unguibus correptam.
Illa vero misere, curvis confixa unguibus,

Luge-

Μύρετο. τὼ δ' οὐ δικαιοτέως πρὸς μῦθον ἔειπε·
Δαιμονίη, τί λέλακας; ἔχεν νύ σε πολλὸν ἀρείων.
Τῇδ' εἶς, ἢ σ' ἂν ἐγὼ περ ἄγω, καὶ ἀοιδὸν ἐόσαν.
Δεῖπνον δ' αἶκ' ἐθέλω ποιήσεσθαι, ἠὲ μεθήσω.
Λῷόν γ' δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀνδιφερίζειν
Νίκης τε σέρετην, πρὸς τ' αἶσχεσιν ἄλγεα πάσχειν.
Ὣς ἔφατ' ὠκυπέτης ἴρηξ, ταναυσίπτερος ὄρνις.
Ὦ Πέρση σὺ δ' ἄκουε δίκης, μηδ' ὕβριν ἔφελκε.
Ὕβρις γάρ τε κακὴ δειλῷ βροτῷ. οὐδὲ μὲν ἐσθλὸς
Ῥηϊδίως φερέμεν δύναται, βαρύθει δέ θ' ὑπ' αὐτῆς,
Ἐγκύρσας ἄτῃσιν· ὁδὸς δ' ἑτέρηφι παρελθεῖν
Κρείσσονας ἐς τὰ δίκαια· δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἔχει,
Εἰς τέλος ἐξελθοῦσα· παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.
Αὐτίκα γὰρ τρέχει ὅρκος ἅμα σκολιῇσι δίκῃσιν.
Τῆς δ' Δίκης ῥόθος ἑλκομένης ᾗ κ' ἄνδρες ἄγωσι
Δωροφάγοι, σκολιῇς δ' δίκαις κρίνωσι θέμιστας.
Ἣ δ' ἕπεται κλαίουσα πόλιν τε καὶ ἤθεα λαῶν,
Ἠέρα ἑσαμένη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρουσα,
Οἵ τέ μιν ἐξελάσωσι, καὶ οὐκ ἰθεῖαν ἔνειμαν.
Οἱ δ' δίκας ξείνοισι καὶ ἐνδήμοισι δίδοῦσιν
Ἰθείας, καὶ μή τι παρεκβαίνουσι δικαίου,
Τοῖσι τέθηλε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθοῦσιν ἐν αὐτῇ·
Εἰρήνη δ' ἀνὰ γῆν κουροτρόφος, οὐδέ ποτ' αὐτοῖς
Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεύς,
Οὐδέ ποτ' ἰθυδίκῃσι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ,
Οὐδ' ἄτη· θαλίῃς δ' μεμηλότα ἔργα νέμονται.
Τοῖσι φέρῃ μὲν γαῖα πολὺν βίον· ὄρεσι δ' δρῦς
Ἄκρη μέν τε φέρῃ βαλάνους, μέση δὲ μελίσσας·
Εἰροπόκοι δ' ὄιες μαλλοῖς καταβεβρίθασι·
Τίκτουσιν δ' γυναῖκες ἐοικότα τέκνα γονεῦσιν·

Θάλλε-

Lugebat : eam autem ille imperiose compellavit.
Infelix, quid strepis ? habet te multo fortior.
Hac vadis, qua te duco, licet sis cantatrix.
Vtrum vero libet, vel epulabor te, vel dimittam.
Imprudens autẽ, quicunq; voluerit cũ potentioribus contendere:
Quippe victoria privatur, & præter convitia dolores patitur.
Sic ait velox accipiter, latis alis prædita avis.
O Persa, tu vero cole justitiam, neque injuriam fove.
Injuria enim perniciosa est tenui homini. nam nec dives
Facile ferre eam potest, gravaturque ab ipsa,
Quoties in damna incidit. Via vero altera perveniendi
Melior ad justa : Iustitia enim injuriam vincit
Ad finem progressa : stultus vero malo suo discit.
Continuo enim sequitur perjurium injusta judicia.
Iustitiæ vero fremitus tractæ quocunque viri duxerint
Donis corrupti pravis postquam sententiis deciderunt res.
Hæc vero sequitur deflens urbemque & sedes populorum,
Aëre induta, malum hominibus adferens,
Quique ipsam expellere solent, neq; rectam ferunt sententiam.
At qui jura tam peregrinis quam civibus reddunt
Recta, neque à justo quicquam exorbitant,
Iis floret urbs, populique florent in ipsa :
Pax vero per terram alma, neque unquam ipsis
Molestum bellum immittit late cernens Iupiter,
Nec umquam justos infestat homines fames,
Neque noxa : convivia autem celebrant.
Fert quippe iis terra multũ victum : in montibus vero quercus
Summa quidem fert glandes, media vero apes :
Lanigeræ autem oves velleribus onustæ sunt :
Pariunt vero mulieres similes parentibus liberos :

Θάλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι Διὸς περέες· ὑδὲ θάλασσα
Νείατον· καρπὸν δὲ φέρει ζείδωρος ἄρουρα.
Οἷς δ' ὕβρις τε μέμηλε κακὴ, καὶ ἔργα χέτλια ἔρδειν,
Τοῖσδε δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεύς.
Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπήυρα 240
Ὅστις ἀλιτραίνῃ, καὶ ἀτάσθαλα μηχανάαται.
Τοῖσιν δ' ἐξαύτις μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
Λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμόν· ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί·
Οὐδὲ γυναῖκες τίκτουσιν· μινύθουσι δ' οἶκοι,
Ζηνὸς φρασμοσύνῃσιν Ὀλυμπίου. ἄλλοτε δ' αὖτε 245
Ἢ τῶνγε στρατὸν εὐρὺ ἀπώλεσεν, ἢ τόγε τεῖχος,
Ἢ νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποτίνυται αὐτῶν.
Ὦ βασιλῆες, ὑμεῖς δὴ καὶ φράζεσθε καὶ αὐτοὶ
Τὴνδε δίκην. ἐγγὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἐόντες
Ἀθάνατοι λεύουσιν, ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι 250
Ἀλλήλους τρίβουσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.
Τρὶς γὰρ μύριοι εἰσὶν ὑπὸ χθονὶ πολυβοτείρῃ
Ἀθάνατοι Ζηνὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·
Οἵ ῥα φυλάσσουσίν τε δίκας καὶ ἔργα χέτλια ἔργα,
Ἠέρα εἰσάμενοι, πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν. 255
Ἡ δέ τε παρθένος ἐστὶ Δίκη, Διὸς ἐκγεγαυῖα,
Κυδρή τ' αἰδοίη τε θεοῖς οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν.
Καὶ ῥ' ὁπότ' ἄν τις μιν βλάπτῃ σκολιῶς ὀνοτάζων,
Αὐτίκα πὰρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονίωνι,
Γηρύετ' ἀνθρώπων ἄδικον νόον· ὄφρ' ἀποτίσῃ 260
Δῆμος ἀτασθαλίας βασιλήων, οἳ λυγρὰ νοέοντες
Ἄλλῃ παρκλίνωσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.
Ταῦτα φυλασσόμενοι, βασιλῆες, ἰθύνετε μύθους,
Δωροφάγοι, σκολιῶν τε δικῶν ὄλοπα σχεδὸν λάθεσθε.
Οἶ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων· 265

Ἡ δὲ

Florentque bonis perpetuo: neque navibus
Iter faciunt: fructum vero profert fœcundus ager.
Quibus vero injuria pernicioſa curæ eſt, pravaque opera,
Iis pœnam Saturnius parat late cernens Iupiter.
Sæpeque univerſa civitas malum ob virum punitur,
Qui peccat, & iniqua machinatur.
Illis autem cælitus magnum importare ſolet malum Saturnius,
Famem ſimul & peſtem; intereunt vero populi;
Neque mulieres pariunt; intereunt familiæ,
Iovis Olympii conſilio. interdum vero rurſus
Aut horum exercitum ingentem perdidit, aut murum,
Aut naves in ponto Saturnius punit ipſorum.
O reges, vos autem conſiderate etiam ipſi
Pœnam hanc. prope enim inter homines verſantes
Dii vident, quotquot pravis judiciis
Se mutuo atterunt, Deorum vindictam non curantes.
Ter enim decies mille ſunt in terra multorum altrice,
Dii Iovis, cuſtodes mortalium hominum:
Qui judicia obſervant, & prava opera,
Aëre induti, paſſim oberrantes per terram.
Virgo autem eſt Iuſtitia, Iove prognata,
Auguſta & veneranda Diis qui cœlum habent.
Et certe, cum quis ipſam impie contumelia afficiens,
Statim apud Iovem patrem conſidens Saturnium,
Queritur hominum iniquitatem: ut luat
Populus peccata regum, qui prava cogitantes
Alio inflectunt jus, injuſte ſententiam pronuntiantes.
Hæc caventes, ô reges, corrigite ea quæ dicitis,
Donivori, injuſtorumque judiciorum prorſus obliviſcamini.
Sibi ipſi mala fabricatur vir alii mala fabricans:

Η' ἢ κακὴ βελὴ τῷ βελοδύσωλι κακίσῃ.
Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς, καὶ πάντα νοήσας,
Καί νυ τάδ', αἴκ' ἐθέλῃσ', ὄπιδ' ἔρκετ'· οὐδέ ἑ λήθει
Οἵλιν δὴ καὶ τήνδε δίκιν πόλις ἐντὸς ἐέργει.
Νῦν ἢ ἐγὼ μήτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος
Εἶμεν, μήτ' ἐμὸς υἱός. ἐπεὶ κακὸν, ἄνδρα δίκαιον
Ἐμμεναι, εἰ μείζω γε δίκιν ἀδικώτερος ἕξει.
Ἀλλὰ τάχ' ὔπω ἔολπα τελεῖν Δία τερπικέραυνον.

Ὦ Πέρση, σὺ ἢ ταῦτα μεθ' φρεσὶ βάλλεο σῇσιν,
Καί νυ δίκης ἐπάκουε, βίης δ' ἐπιλήθεο πάμπαν.
Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων.
Ἰχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς,
Ἔσθειν ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς.
Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, ἣ πολλὸν ἀρίστη
Γίνεται. εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαι' ἀγορεύειν
Γινώσκων, τῷ μὲν τ' ὄλβον διδοῖ εὐρύοπα Ζεύς·
Ὅς δέ κε μαρτυρίῃσιν ἑκὼν ἐπίορκον ὀμόσσας
Ψεύσεται, ἐν ἢ δίκιν βλάψας, νήκεστον ἀάσθη,
Τοῦδέ τ' ἀμαυροτέρη γενεὴ μετόπισθε λέλειπται·
Ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.
Σοὶ δ' ἐγὼ ἐσθλὰ νοέων ἐρέω, μέγα νήπιε Πέρση.
Τὴν μὲν τοι κακότητα καὶ ἱλαδὸν ἔστιν ἑλέσθαι
Ῥηϊδίως· ὁλίγη μὲν ὁδός· μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.
Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι. μακρὸς ἢ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτὴν,
Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηαι,
Ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλει, χαλεπή περ ἐοῦσα.
Οὗτος μὲν πανάριστος ὃς αὐτὸς πάντα νοήσῃ,
[Φρασσάμενος τά κ' ἔπειτα καὶ εἰς τέλος ἦσιν ἀμείνω.]
Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος, ὃς εὖ εἰπόνθ' πίθηται.
Ὃς

Malumque consilium consultori pessimum.
Omnia videns Iovis oculus, omniaque intelligens,
Et hæc (siquidem vult) inspicit: neque ipsum latet
Qualenam hoc quoque judicium civitas intus exerceat.
Ego porro nec ipse nunc inter homines justus
Sim, nec meus filius: quando malum est, justum
Esse, siquidem plus juris injustior habebit.
Sed hæc nondum arbitror facturum Iovem fulmine gaudentē.
O Persa, cæterum tu hæc in animo tuo repone,
Et justitiæ quidē obtempera, violentiæ vero oblivisce prorsus.
Namque hanc hominibus legem posuit Saturnius.
Piscibus quidem & feris & avibus volucribus,
Se mutuo ut devorent, quandoquidem justitia carent.
Hominibus autem dedit justitiam, quæ multo optima
Est. Si quis enim velit vera in publico dicere
Quæ novit, ei opes largitur late videns Iupiter:
Qui vero testimoniis volens pejerans
Mentietur, justitiam impediens, sine spe remedii læditur,
Atque ejus magis decolor posteritas postea relinquitur:
Viri autem justi posterior apud posteros illustrior.
Cæterum tibi ego bene cupiens dicam, stultissime Persa.
Malitiam quidem cumulatim etiam capere
Facile est: brevis quippe via est, & in proximo habitat.
Ante virtutem vero sudorem Dii posuerunt
Immortales. longa vero atque ardua via est ad ipsam,
Primumque aspera: ubi vero ad summum veneris,
Facilis deinceps est, quantumvis difficilis fuerit.
Ille quidem optimus est, qui ipse in omnibus sapit,
[*Cogitans quæcunque dein & ad finem usque sint meliora.*]
Sed & ille bonus est, qui bene monenti paruerit.

Ὃς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέῃ, μήτ' ἄλλ' ἀκούων
Ἐν θυμῷ βάλληται, ὃδ' αὖτ' ἀχρήϊος ἀνήρ.
Ἀλλὰ σὺ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰὲν ἐφετμῆς
Ἐργάζου, Πέρση, διΐον γένος, ὄφρά σε λιμὸς
Ἐχθαίρῃ, φιλέῃ δ' εὐστέφανος Δημήτηρ 300
Αἰδοίη, βιότῳ δὲ τεῷ πίμπλησι καλιήν.
Λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀεργῷ σύμφορος ἀνδρί.
Τῷ δὲ θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἀνέρες, ὅς κεν ἀεργὸς
Ζώῃ, κηφήνεσσι κεθύροις ἴκελος κτέματι γαστρί,
Οἵ τε μελισσάων κάματον τρύχουσιν ἀεργοὶ 305
Ἔσθοντες· σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔσσω μέτρια κοσμεῖν,
Ὥς κέ τοι ὡραίῳ βιότῳ πλήθωσι καλιαί.
Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοί τ' ἀφνειοί τε.
Καί τ' ἐργαζόμενος, πολὺ φίλτερος ἀθανάτοισιν
Ἔσσεαι ἠδὲ βροτοῖς. μάλα γὰρ συγέουσιν ἀεργάς. 310
Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος.
Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργὸς
Πλουτεῦντα· πλούτῳ δ' ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ.
Δαίμονι δ' οἷος ἔησθα. τὸ ἐργάζεσθαι ἄμεινον,
Εἴ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων κλεάνων ἀεσίφρονα θυμὸν 315
Εἰς ἔργον τρέψας, μελετᾷς βίον ὥς σε κελεύω.
Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει·
Αἰδὼς ἣ' ἄνδρας μέγα σίνεται ἠδ' ὀνίνησι.
Αἰδὼς μὲν πενίῃ ὀνολείη, θάρσος δὲ πενίῃ.
Χρήματα δ' ἐκ ἁρπακτὸς θεόσδοτα πολλὸν ἀμείνω. 320
Εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίῃ μέγαν ὄλβον ἕληται,
Ἢ ὅγ' ὅτε γλώσσης λήσασθαι, (οἷά τε πολλὰ
Γίνεται, ὅτ' ἂν δὴ κέρδος νόον ἐξαπατήσῃ
Ἀνθρώπων, αἰδὼ δέ τ' ἀναιδείη καλοπάζῃ)
Ῥεῖα τέ μιν μαυροῦσι θεοί, μινύθουσι δ' οἶκον 325

Ἀνέρι

Qui vero nec sibi sapit, neque alii parere
In animum inducit, ille contra homo inutilis est.
Verum tu nostri semper præcepti memor,
Operare, ô Persa, divinum genus, ut te fames
Oderit, amet autem pulchre coronata Ceres
Veneranda, victuque tuum impleat horreum.
Fames namque semper ignavo comes est viro.
Hunc vero & Dii oderunt, & homines, quicunque otiosus
Vivit, fucis aculeo carentibus similis cupiditate.
Qui apum laborem absumunt otiosi,
Vorantes: tibi vero opera decentia obire gratum sit,
Vt tibi æstate collecto victu impleantur horrea.
Ex laboribus autem viri evadunt divites & opulenti.
Et laborans, multo etiam carior jam immortalibus
Eris ac hominibus. valde enim oderunt otiosos.
Operari autem non est dedecus, sed ignavia dedecus est.
Quodsi laboraveris, mox te æmulabitur & otiosus
Ditescentem: divitias vero virtus & gloria comitatur.
Deo autem similis fueris. Laborare inquam melius,
Si quidem ab alienis facultatibus stolidum animum
Ad opus convertens, de victu sis sollicitus sicut te jubeo.
Pudor autem non bonus egenum hominem tenet:
Pudor qui hominibus valde & obest & prodest.
Pudor quidē ad paupertatē, audacia vero (ducit) *ad divitias.*
Opes vero non rapienda: divinitus datæ multo meliores.
Si quis namque & manu per vim magnas opes paraverit,
Aut lingua prædatus fuerit, (qualia multa
Fiunt, quam primum lucri amor mentem deceperit
Hominum: pudorem vero impudentia vicerit)
Facile & illum pessum dant Dii, extinguuntur vero familiæ

Ἀνέρι τῷ, πώρον δέ τ' ἐπὶ χρόνον ἔλθῳ ὀπηδεῖ.
Ἴσον δ' ὅς θ' ἱκέτῃσι τε ξείνοις κακὸν ἔρξῃ·
Ὅς τε κασιγνήτοιο ἑῷ ἀνὰ δέμνια βαίνοι
Κρυπτάδιος δυνῆς ἀλόχῳ, τῷ δ' ἀκαίρια ῥέζων·
Ὅς τέ τοῦ ἀφραδίης ἀλιταίνεται ὀρφανὰ τέκνα· 330
Ὅς τε γονῆα γέροντα κακῷ ἐπὶ γήραος οὐδῷ
Νεικείῃ χαλεποῖσι καθαπτόμενος ἐπέεσσιν.
Τῷ δή τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίεται, ἐς δ' ὃ τελευτὴν
Ἔργων ἀντ' ἀδίκων χαλεπὴν ἐπέθηκεν ἀμοιβήν.
Ἀλλὰ σὺ τῆ μὴν πάμπαν ἐεργ' ἀεσίφρονα θυμὸν, 335
Καδδυάμην δ' ἔρδειν ἱερὰ θαλίῃσι θεοῖσιν
Ἁγνῶς καὶ καθαρῶς, ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν·
Ἄλλοτε δὴ σπονδῇς τε ἰλάσκεσθαι, τε
Ἠμὲν ὅτ' εὐνάζῃ, καὶ ὅταν φάος ἱερὸν ἔλθῃ·
Ὥς κέ τοι ἵλαον κραδίην καὶ θυμὸν ἔχωσιν· 340
Ὄφρ' ἄλλων ὠνῇ κλῆρον, μὴ τὸν τεὸν ἄλλος.
Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαῖτα καλεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν ἐᾶσαι.
Τὸν μάλιστα καλεῖν, ὅστις σέθεν ἐγγύθι ναίει.
Εἰ γάρ τοι καὶ χρῆμ' ἐγχώριον ἄλλο γένηται,
Γείτονες ἄζωστοι ἔκιον, ζώσαντο δὲ πηοί. 345
Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.
Ἔμμορέ τοι τιμῆς ὅστ' ἔμμορε γείτονος ἐσθλοῦ.
Οὐδ' ἂν βοῦς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.
Εὖ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος, εὖ δ' ἀποδοῦναι,
Αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λῷον, ἤν κε δύνηαι· 350
Ὡς ἂν χρηίζων, καὶ ἐς ὕστερον ἄρκιον εὕρῃς.
Μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἶσ' ἀτῆσιν.
Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τῷ προσιόντι προσεῖναι,
Καὶ δόμεν ὅσκεν δῷ, καὶ μὴ δόμεν ὅσκεν μὴ δῷ.
Δώτῃ μέν τις ἔδωκεν, ἀδώτῃ δ' ὄτις ἔδωκεν. 355

Δῶς

Viri talis: exiguum ad tempus divitiæ adsunt.
Par committit delictum, & qui supplicem & qui hospitem ma-
Quique fratris sui cubilia ascenderit, (lo afficiet:
Furtivi causa concubitus uxoris, scelerata patrans:
Quique mala cujuspiam fraude deceperit orphanos liberos:
Quique parentem senem misera in senectute
Probris affecerit, gravibus incessens verbis:
Huic certe Iupiter irascitur. ad extremum vero
Pro operibus iniquis gravem exhibet talionem.
Verum tu quidem ab his omnino cohibe stultum animum.
Pro facultate autem sacra facito immortalibus Diis
Caste & pure nitidaque femora adole.
Interdum certe libaminibus atque hostiis placa,
Et quando cubitum ieris, & quando matutinũ tempus venerit:
Vt benevolum erga te cor atque animum habeant;
Vt aliorum emas agrum. non tuum alius.
Amicum ad convivium vocato, inimicum vero relinque.
Eum vero potissimum vocato, quicunque te prope habitat.
Si enim tibi aliquod negotium rusticum inexpectatũ eveniat,
Vicini discincti accurrunt, cinguntur autem cognati.
Noxa tam magna est malus vicinus, quantũ bonus commodũ.
Nactus est rem bonam, quicunque nactus est vicinum bonum.
Neque bos interierit, nisi vicinus malus sit.
Recte quidem à vicino mutuum accipe, rectèque redde,
Eadem mensura, & amplius, si quidem possis:
Vt indigens etiam in posterum promptum invenias.
Ne mala lucra captes: mala lucra æqualia damnis.
Amantem te ama, & invisentem invise.
Et da ei qui dederit, neque da qui non dederit.
Datori namque est qui dat, non danti vero nemo dare solet.

Δῶς ἀγαθὴ, ἅρπαξ ἢ κακὴ, θανάτοιο δότειρα.
Ὅς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὅγε καὶ μέγα δοίη,
Χαίρῳ τῷ δώρῳ, καὶ τέρπεται ὃν κῆρ θυμόν.
Ὅς δέ κεν αὐτὸς ἕληται, ἀναιδείῃφι πιθήσας,
Καί τε σμικρὸν ἐὸν, τότ' ἐπάχνωσεν φίλον κῆρ. 360
Εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο,
Καὶ θαμὰ τῶδ' ἔρδοις, τάχα κεν μέγα κῆ τὸ γλοιόλο.
Ὅς δ' ἐπ' ἐόνλι φέρῃ, οὐδ' ἀλύξεται αἶθοπα λιμόν.
Οὐδὲ τόγ' εἰν οἴκῳ κατακείμενον ἀνέρα κήδῃ.
Οἶκοι βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερὸν τὸ θύρηφι. 365
Ἐσθλὸν μὲν, παρεόνλ@ & ἐλέσθ@· πῆμα δ' ἢ θυμῷ,
Χρηίζειν ἀπεόνλ@, ἅ σε φρεξίεσθ@ ἄνωγα.
Ἀ'ρχομένῳ δ' ἢ πίθε καὶ λήγονλ@ κορέσασθ@,
Μεσσόθι φείδεσθ@· δειλὴ δ' ἐνὶ πυθμένι φειδώ.
Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένλ@ ἄρκι@ ἔσω. 370
Καί τε καὶ σιγήτῳ γελάσας ἐπὶ μάρτυρα θέσθ@.
Πίσεις δ' ἄρκ ὅμως καὶ ἀπιστίαι ὤλεσαν ἄνδρας.
Μηδὲ γυνή σε νόον πυγοστόλ@ ἐξαπατάτω,
Αἰμύλα κωτίλλουσα, πελὼ δίφωσα καλιλώ.
Ὅς δ' ἢ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε φιλήτῃσι. 375
Μωνοχλὴς ἢ παῖς σώζοι πατρώϊον οἶκον
Φερβέμεν· ὡς γὰρ πλεῖστ@ ἀέξεται ἐν μεγάροιζι.
Γηραιὸς ἢ θάνοις ἕτερον θαῖδ' ἐκταλείπων.
Ῥεῖα δέ κεν πλεόνεσσι πόροι Ζεὺς ἄφθονον ὄλβον.
Πλείων μὲν πλεόνων μελέτη μείζων δ' ἐπιθήκη· 380
Σοὶ δ' εἰ πλεῖστ@ θυμὸς ἐέλδεται ἐν φρεσὶ σῇσι,
Ὧδ' ἔρδειν. ἔργον δέ τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθ@.
Πληϊάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων,
Ἄρχεθ' ἀμητοῦ· ἀρότοιο δ', δυομενάων.
Αἰ δή τοι νύκτας τε καὶ ἤματα πεσσαρακοντα 385

Κε-

Donatio bona, rapina vero mala atque lethifera.
Quicunque etenim vir libens dat, etsi multum dederit,
Gaudet donando, & delectatur suo in animo.
Qui vero libens rapuerit, impudentia fretus,
Quamvis id sit exiguum, tamen cruciat suum animum.
Siquidem enim parvum parvo addideris,
Et frequenter istud feceris, mox magnum & hoc evaserit.
Qui vero partis adjicit, is vitabit atram famem.
Neque vero quod domi repositum est, hominē sollicitum habet.
Domi melius esse: quoniam damno obnoxium quod foris est.
Bonum quidem, de præsenti capere: noxa vero, animo
Egere absente: id quod te cogitare jubeo.
Quum relinitur dolium, & fere est epotum, saturare.
Medio parce: sera vero in fundo parcimonia.
Merces autem viro amico constituta sufficiens esto.
Etiam cum fratre ludens, testem adhibeto.
Credulitas pariter ac diffidentia perdunt homines.
Ne vero mulier te animo nates exornans decipiat,
Blande garriens, tuum inquirens sinum.
Qui namque mulieri confidit, confidit is furibus.
Vnicus vero filius servarit paternam domum
Pascendo: ita enim opulentia crescet in ædibus.
Senex autem moriaris, alium filium relinquens.
Facile vero & pluribus præbuerit Iupiter ingentes opes.
Major autem plurium cura, major quoque accessio.
Tua vero si opes mens appetit in animo suo,
Sic facito. operamque operæ subinde addito.
Pleiadibus Atlante natis exorientibus,
Incipe metere; arare vero, occidentibus.
Ha quidem noctesque & dies quadraginta

Latent:

Κεκρύφατμ· αὖτις ἢ ῥεῖα πολυμήδεα ἐνιαυτὸν
Φαίνοντμ, τὰ πρῶτα χαραττομένοιο σιδήρε.
Οὗτός τοι πεδίων πέλετμ νόμος, οἵ τε θαλάσσης
Ἐγγύθι ναιετάουσ', οἵ τ' ἄγκεα βησσήεντα
Πόντε κυμαίνοντ' ὀπόπροθι πίονα χῶρον 390
Ναίουσιν. γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δ' ἢ βοωλεῖν,
Γυμνὸν δ' ἀμάειν, εἴ χ' ὥρια πάντ' ἐθέλησθα
Ἔργα κομίζεσθ Δημήτερος· ὥς τοι ἕκαστα
Ὥρι' ἀέξηται, μή πως τὰ μεταξὺ χαλίζων
Πτώσσης ἀλλοτρίης οἴκοι, καὶ μηδὲν ἀνύσσης. 395
Ὡς ἢ νῦν ἐπ' ἐμ' ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι οὐκ ὀπιδώσω,
Οὐδ' ὀπιμετρήσω. ἐργάζου, νήπιε Πέρση,
Ἔργα, τά τ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο·
Μή ποτε σὺν παίδεσσι γυναικί τε θυμὸν ἀχεύων,
Ζητεύης βίοτον κατὰ γείτονας, οἱ δ' ἀμελῶσιν. 400
Δὶς μὲν γὰρ ἢ τρὶς τάχα τεύξεαι· εἰ δ' ἔπι λυπῇς,
Χρῆμα μὲν οὐ πείσεις, σὺ δ' ἐτώσια πολλὰ ἀγορεύσεις.
Ἀχρεῖος δ' ἔσται ἐπέων νομός. ἀλλά σ' ἄνωγα
Φράζεσθ χρειῶν τε λύσιν, λιμόν τ' ἀλεωρήν.
Οἶκον μὲν πρῶτιστα, γυναῖκά τε, βοῦν τ' ἀρότηρα, 405
Κτητὸν δ' ἀμητῆ, ἥτις καὶ βοσὶν ἕπηται.
Χρήματα δ' εἰν οἴκῳ πάντ' ἄρμενα ποιήσασθ·
Μὴ σὺ μὲν αἰτῇς ἄλλον, ὁ δ' ἀρνῆται, σὺ δ' ἢ τηλᾷ.
Ἦδ' ὥρη τρυγεῖν τρυγητῆ, μινύθῃ δέ τοι ἔργον.
Μήδ' ἀναβάλλεσθ ἐς τ' αὖριον, ἐς τ' ἔννηφιν. 410
Οὐ γὰρ ἐτωσιεργὸς ἀνὴρ πίμπλησι καλιήν,
Οὐδ' ἀναβαλλόμενος· μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.
Αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτῃσι παλαίει.
Ἦμος δὴ λήγει μύων ὀξέος ἠελίοιο
Καύματος ἰδαλίμου, μεσοπωρινὸν ὀμβρήσαντος 415.

Ζηνὸς

Latent: rursum vero vertente anno
Apparent, primum ut acuitur ferrum.
Hæc utique arvorum est lex, quique mare
Prope habitant, quique valles flexuosas
Mari fluctuante procul pinguem regionem
Habitant. Nudus ferito, nudusque arato,
Nudus quoque metito, si quidem matura omnia voles
Opera ferre Cereris: ut tibi singula
Matura crescant, ne quando interim egens
Mendices ad alienas domos, nihilque efficias.
Sicut & nunc ad me venisti: ego vero tibi non amplius donabo,
Neque amplius mutuum dabo. Labora, stolide Persa,
Labores quos hominibus Dii imposuerunt:
Ne quando cum liberis uxoreque animo dolens
Quæras victum per vicinos, hi vero negligant. (*fueris,*
Bis enim & ter forsitan consequeris: si vero amplius molestus
Rem quidem non facies, tu vero inania multa dices.
Inutilis autem erit verborum copia. Sed te jubeo
Cogitare debitique solutionem, famisque evitationem.
Domum quidem primum, fœminamque bovemque aratorem,
Famulam non nuptam, quæ & boves sequatur,
Instrumenta vero domi omnia apta para:
Ne tu quidem petas ab alio, illeque recuset, tu vero careas,
Tempus autem prætereat, minuaturque tibi opus.
Ne vero differas inque crastinum, inque perendinum.
Non enim laboris fugitans vir implet horreum,
Neque procrastinator. Studium vero tibi opus auget.
Semper autem dilator operum vir cum damnis luctatur.
Quum itaque jam desinit vis fervidi Solis
Calorem sudoriferum, per autumnum pluente

Iove

Ζηνὸς ἐριαθενέος, μὴ ἢ τείπετμ βρότεος χρὼς
Πολλὸν ἐλαφρότερος. (δὴ γὰρ τότε σείριος ἀστὴρ
Βαιὸν ὑπὲρ κεφαλῆς κηλιτεφέων ἀνθρώπων
Ἔρχετμ ἡμάτιος, πλεῖον δέ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ.)
Ἧμος ἀδηκλοτάτη πέλετμ τμηθεῖσα σιδήρῳ
Ὕλη, φύλλα δ' ἔραζε χέῃ, πόρθμιό τε λήγῃ·
Τῆμος ἄρ' ὑλοτομεῖν μεμνημένος ὦρτον ἔρεσθαι.
Οὔλμον μὲν τελπόδιον τάμνειν, ὕπερον δὲ τρίπηχυ,
Ἄξονά θ' ἑπταπόδιον· μάλα γὰρ νύ τοι ἁρμαρον ἕτω.
Εἰ δέ κεν ὀκταπόδιον ὑπὸ κῆ σφύρῃ κε τάμοιο,
Τελαμῶθαμον δ' ἄψιν τάμνειν δεκαδώρῳ ἀμάξῃ,
Πολλὰ δηὶ καμπύλα κᾶλα· φέρειν δ' ὑΐλιν, ὅτ' ἂν ὄρνις,
Ἐς οἶκον, κατ' ὄρος διζήμενος, ἢ κατ' ἄρουραν,
Πείνινον. ὃς δὲ βοσὶν ἀρῆν ὀχυρώτατός ἐστιν·
Εὖτ' ἂν Ἀθηναίης δμωὸς ἐν ἑλύμαιν πήξας
Γόμφοισιν πελάσας περισαρήρετμ ἰσοβοῆι·
Δοιὰ δ' ἥδε ἄροσθε, πανημάτιος ζυγὸν οἶκον,
Αὐτόγυον καὶ πηλόν· ἐπεὶ πολὺ λῴτον ἕτω.
Εἰ δ' ἕτερον γ' ἄξαις, ἕτερόν γ' ἐπὶ βοσὶ βάλοιο.
Δάφνης δ' ἢ πελέης ἀκιώτατοι ἰσοβοῆες.
Δρυὸς ἔλυμα, περίνε γύῃ. βόε δ' ἐνναετήρω
Ἄρσενε κεκλῆσθμ (τῷ γὰρ σθένος οὐκ ἀλαπαδνόν)
Ἥβης μέτρον ἔχοντε. τὼ ἐργάζεσθμ ἀρίστω.
Οὐκ ἂν τώγ' ἐρίσαιλες ἐν αὐλακι καμμὺξ ἄροτρον
Ἄξειαν, τὸ δ' ἔργον ἐτώσιον αὖθι λίποιεν.
Τοῖς δ' ἅμα πεσσαρακονταετὴς αἰζηὸς ἑποῖτο,
Ἄρτον δειπνήσας τετραέτυφον, ὀκτάβλωμον·
Ὃς κ' ἔργα μελέῃσιν ἰθείαν αὐλακ' ἐλαύνοι,
Μηκέτι παπταίνων μετ' ὀμήλικας, ἀλλ' ἐπὶ ἔργῳ
Θυμὸν ἔχων. τῷδ' ἄπι νεώτερος ἄλλος ἀμείνων

Σπέρ-

Iove præpotente, movetur humanum corpus
Multo levius. (nam tunc Sol
Paulisper supra caput mortalium hominum
Venit interdiu, magis autem noctu laborat.)
Quando minime cariei est obnoxia est cæsa ferro
Materia, folia autem humi fundit, finemq; facit germinandi:
Tunc sane ligna secare tempestivum esse opus memento.
Mortarium quidem tripedale seca, pistillum vero tricubitale,
Axemque septempedalem: valde enim certe conveniens sic.
Si vero octopedalem & malleum inde secueris, (currui,
Trium palmorum curvaturam rotæ secato decem palmorum
Multa præterea curva ligna: serto autem burim, cum inveneris,
Domum, sive in monte quærens, sive in agro,
Iligneam. hæc enim bobus ad arandum firmissima est:
Si Palladis famulus dentali infigens
Clavis conjungens temoni adaptaverit.
Bina vero facito aratra, laborans domi,
Non compositum & compactile: quoniam multo optimum sic.
Si quidem alterum fregeris, alterum bobus injicias.
E lauro autem vel ulmo firmissimæ stivæ sunt.
E quercu dentale, ex ilice burim. boves vero duos novennes
Masculos comparato (horum enim robur non imbecillum est)
Cum ad robustam ætatē pervenerunt. hi ad laborandū optimi.
Non utique hi dimicantes in sulco aratrum
Fregerint, opus vero imperfectum reliquerint.
Hos autem simul quadragenarius juvenis sequatur,
Panem cœnatus quadrifidum, octo morsuum;
Qui quidem opus curans rectum sulcum ducat,
Non amplius respectans æquales, sed in opere
Animum habens. Hoc vero neque junior alius melior

Ad

Σπέρματα δάσασθαι, καὶ ὑπαπορεῖλυ ἀλέασθαι.
Κυρότερον γὰρ ἀνὴρ μετ' ὁμήλικας ἐπλοίηται.
Φράζεσθαι δ' ὅτ' ἂν φωνὴν γεράνου ἐπακούσῃς
Ὑψόθεν ἐκ νεφέων ἐνιαύσια κικληγυίης·
Ἥ τ' ἀρότοιό τε σῆμα φέρει, καὶ χείματος ὥρην
Δεικνύει ὀμβρηρὸν· κραδίην δ' ἔδακε ἀνδρὸς ἀβούτεω.
Δὴ τότε χορτάζειν ἕλικας βόας ἔνδον ἐόντας·
Ῥηΐδιον γὰρ ἔπος εἰπεῖν, βόε δός καὶ ἄμαξαν·
Ῥηΐδιον δ' ἀπανήνασθαι ψυχρά δ' ἔργα βόεσσιν.
Φησὶ δ' ἀνὴρ φρένας ἀφνειὸς πήξασθαι ἄμαξαν,
Νήπιος· οὐδὲ τόγ' οἶδ', ἑκατὸν δέ τε δούρατ' ἀμάξης.
Τῶν σφῶϊν μελέτω ἐχέμυθος, οἰκήια θέσθαι.
Εὖ τ' ἂν δὴ πρώτιστα ἄροσ θυητοῖσι φανείη,
Δὴ τότ' ἐφορμηθεῖσα, ὁμῶς δμῶές τε καὶ αὐτός,
Αὖλιν καὶ διερὴν ἀρόων, ἀρότοιο καθ' ὥρην,
Πρωΐ μάλα σπεύδων ἵνα τοι πλήθωσιν ἄρουραι.
Εἶαρ μὴ πολεῖν· θέρεος δ' ἦ νεωμῆνις ἄσ' ἀπατήσῃ.
Νειὸν δ' ἐπείρειν ἐπ κυφίζουσαν ἄρουραν.
Νειὸς ἀλεξιάρη, παίδων δύκηλήτειρα.
Εὔχεσθαι δ' Διὶ χθονίῳ, Δημήτερί θ' ἁγνῇ,
Εἰλελέα βείθειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκλύν.
Ἀρχόμενος τὰ πρῶτ' ἀρότου, ὅταν ἄκρον ἐχέτλης
Χειρὶ λαβὼν ὄρπηκα βοῶν ὑπὸ νῶτον ἵκηαι
Ἕνδρυον ἑλκόντων μεσάβων. ὁ δ' ὑπὸ τυτθὸς ὄπισθεν
Δμωὸς, ἔχων μακέλην, πόνον ὀρνίθεσσι πηδεῖν,
Σπέρματα κακκρύπτων. δύσημοσύνη γὰρ ἀρίστη
Θνητοῖς ἀνθρώποις· κακοσημοσύνη δ' ἀκαρίστη.
Ὧδέ κεν ἀδροσύνῃ σὺν ἔχυς νδύοιεν ἔραζε,
Εἰ τέλος αὐτὸς ὄπιθεν Ὀλύμπιος ἐσθλὸν ὀπίζοι.
Ἐκ δ' αἰγέων ἐλάσειας ἀράχνια· καί σε ἔολπε

Γηθη-

Ad spargendum semina, & iteratam sationem evitandum.
Iunior enim vir ad coataneos evolat animo.
Observa vero, cum vocem gruis audieris
Alte in nubibus quotannis clangentis;
Quæ & arationis signum affert, & hyemis tempus
Indicat imbriferi: cor autem rodit viri bobus carentis.
Tunc sane pasce camuros boves, domi manentes.
Facile enim dictu est, par boum da & plaustrum:
Facile autem recusare, & dicere, boves occupati sunt.
Constituit autē homo, qui opinione sua dives est, fabricare cur-
Stultus: & hoc nescit centum esse ligna plaustri. (rum,
Horum ante curam habere oportet ut sibi acquirat.
Cum primum igitur arationis tempus mortalibus apparuerit,
Tunc aggredere, simul & servi & tu ipse,
Siccam & humidam arans, arationis ad tempus,
Summo mane festinans, ut impleantur tibi arva.
Vere vertito, æstate vero iterata non te fallat.
Novalem vero serito adhuc levem terram.
Novalis imprecationum expultrix, liberorum placatrix est.
Supplica vero Iovi infero, Cererique castæ,
Vt matura grandescant sacra Cereris dona.
Incipiens arare, cum extremum stivæ
Manu capiens stimulum boum terga attigeris
Temonem trahentibus loris. juvenis autem pone
Servus, ligonem tenens, negotium avibus faceſſat,
Semina abscondens. Rectus enim ordo optimus
Mortalibus hominibus est; confusio vero pessima.
Sic quidem ubertate spicæ nutabunt ad terram,
Si finem ipse postea Iupiter bonum præbuerit.
E vasis autem ejicies araneas: teque arbitror

Γηθήσειν, βιότοιο ἐρυθμὸν ἔνδον ἐόντος.
Εὐχθέων δ' ἴξεαι πολιὸν ἔαρ. οὐδὲ πρὸς ἄλλους
Αὐχήσεις· σέο δ' ἄλλος ἀνὴρ κεχρημένος ἔσται.
Εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπαῖς ἀρόῃς χθόνα δῖαν,
Ἤμητος ἀμήσεις, ὀλίγον πρὸς χειρὸς ἐέργων,
Ἀντία δεσμεύων κεκονιμένος, οὐ μάλα χαίρων.
Οἴσεις δ' ἐν φορμῷ· πάρροι δέ σε θηήσονται.
Ἄλλοτε δ' ἀλλοῖος Ζηνὸς νόος Αἰγιόχοιο·
Ἀργαλέος δ' ἀνδρεσσι κῆ θνητοῖσι νοῆσαι.
Εἰ δέ κεν ὄψ' ἀρόσεις, τόδε κέν τοι φάρμακον εἴη.
Ἤμος κόκκυξ κοκκύζῃ δρυὸς ἐν πετάλοισι
Τὸ πρῶτον, τέρπῃ τε βροτοὺς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν,
Τῆμος Ζεὺς ὗοι τρίτῳ ἤματι, μήδ' ἀπολήγοι,
Μήτ' ἄρ' ὑπερβάλλων βοὸς ὀπλήν, μήτ' ἀπολείπων·
Οὕτως κ' ὀψαρότης πρωτηρότῃ ἰσοφαρίζῃ.
Ἐν θυμῷ δ' οὔ πάντα φυλάσσεο· μηδέ σε λήθοι
Μήτ' ἔαρ νεόμενον πολιὸν, μήθ' ὗερος ὄμβρος.
Πάρ δ' ἴθι χάλκειον θῶκον, καὶ ἐπαλέα λέχριν,
Ὥρῃ χειμερίῃ, ὁπότε κρύος ἀνέρας εἴργει
Ἰχάνῃ· ἔνθα κ' ἄοκνος ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφέλλῃ.
Μή σε κακὸς χειμῶνος ἀμηχανίη καταμάρψῃ
Σιὺ πενίῃ, λεπτῇ δ' ἀχλὺς πόδα χειρὶ πέζοις.
Πολλὰ δ' ἀεργὸς ἀνὴρ κενεὸν θαλπίδα μίμνων,
Χρηίζων βιότοιο κακὰ προσελέξατο θυμῷ.
Ἐλπὶς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει,
Ἥτις δειλὸν ἐόντα, τῷ μὴ βίος ἄρκιος εἴη.
Δείκνυε δ' ἐργάτῃσι, φέρβοις ἔπι μέτρα ἐόντος·
Οὐκ αἰεὶ φέρτος ἐσσεῖται, ποιεῖσθε καλιάς.
Μῆνα δ' ἐναυαίνων, καὶ ἤματα, βάθρα πάντα,
Τέτρατον ἀλδόωντος· καὶ πηγάδας, αὖτ' ἐπὶ γαῖαν

Πυθό-

Gaviſurum, victu potitum intus repoſito.
Bene inſtructus cibis autem pervenies ad canum ver, neque ad
Reſpicies: tui vero alius vir indigus erit. (alios
Si vero bruma araveris terram almam,
Sedens metes, pauxillum manu comprehendens,
Ex adverſa parte manipulos ligans pulverulentus, nec valde
Feres autem in ſporta: pauci vero te ſuſpicient. (gaudens.
Alias vero alia Iovis mens Ægiochi:
Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.
Sin autem ſero araveris, hoc quidem tibi remedium fuerit.
Quando cuculus canit quercus in frondibus
Primum, delectatque mortales in immenſa terra,
Tunc Iupiter pluat triduo, neque deſinat,
Non utique ſupra bovis ungulam, neque infra:
Ita & ſerotina aratio tempeſtivæ æqualis fuerit.
Animo autem bene omnia reconde: neque te lateat
Neque ver exoriens canum, neque tempeſtiva pluvia.
Præteri autem officinam æreariam, & calidam tabernam,
Tempore hyberno, cum frigus homines vehemens
Detinet: tunc ſane impiger vir valde domum auget.
Ne te malæ hyemis difficultas opprimat
Cum paupertate, macilenta vero craſſum pedē manu premas,
Multa vero ignavus vir vanam ob ſpem expectans,
Egens victus, mala verſat in animo.
Spes vero non bona indigentem virum fovet,
Sedentem in taberna, cui victus non ſufficiens ſit.
Dic autem ſervis, æſtate adhuc media exiſtente,
Non ſemper æſtas erit, extruite caſas,
Menſem vero Ianuarium, malos dies, bobus nocentes omnes,
Hunc vitate: & glacies, quæ quidem ſuper terram

Πνεύσωσι βορέαο, δυσπλεγέες τελέθουσιν·
Ὅστε μὰ θρῄκης ἱπποτρόφω οὔρεϊ πόντῳ
Ἐμπνεύσας ὦρινε· μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὕλη·
Πολλὰς δὲ δρῦς ὑψικόμους, ἐλάτας τε παχείας,
Οὔρεος ἐν βήσσῃς πλατὺ, χθονὶ πυκνοειρῃ
Ἐμπίπτων, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήριτος ὕλη.
Θῆρες δὲ φείσαντο, ἔρεβός δ' ἐντὸς μέζε ἔθεντο,
Τῶν καὶ λάχνη δέρμα κατάσκιον, ἀλλά νυ καὶ τε
Ψυχροὺς εἰὼν μάῃσι, δασυστέρνων περ ἐόντων.
Καί τε μὰ ῥινὸν βοὸς ἔρχεται, ἀδέ μιν ἔχει.
Καί τε δι' αἶγα ἄησι τανυτείχα· πώεα δὲ πε·
Οὔνεκ' ἐπιστεγανᾶ τείχες αὐτῶν, ἀ μάῃσιν
Γὺς ἀνέμου βορέω· τροχαλὸν δὲ γέροντα πήσει.
Καὶ μὰ παρθενικῆς ἁπαλόχροος ἀ μάῃσιν,
Ἥ τε δόμων ἔντοσθε φίλῃ παρὰ μητέρι μίμνῃ,
Οὔπω ἔργ' εἰδυῖα πολυχρύσου Ἀφροδίτης·
Εὖτε λοεσαμένη τέρενα χρόα, καὶ λίπ' ἐλαίῳ
Χεισαμένη, νυχίη καταλέξεται ἔνδοθεν οἴκου
Ἥμαλι χειμερίῳ, ὅτ' ἀνόστεος οὐδὲν πόδα τείνει,
Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ, καὶ ἐν ἤθεσι λιγαλέοιζιν.
Οὐ γὰρ οἱ ἠέλιος δείκνυ νομὸν ὁρμηθῆναι·
Ἀλλ' ἔθι κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε.
Στεφθᾶσι, βρέθιον δὲ πανημερίοισι φαείνῃ.
Καὶ τότε δὴ κέρκοι καὶ νήκεροι ὑληκοῖται
Λυγρὸν μυλιόωντες ἀνὰ δρύα βησήεντα
Φεύγουσιν· καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο μέμηλεν,
Οἳ σκέπα μαιόμενοι πυκινὸς κευθμῶνας ἔχωσι,
Καὶ γλάφου πετρήεν· τότε δὴ τρίποδι βροτῷ ἶσοι,
Οὔτ' ἔθι νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς ἕδας ὀρέγει·
Τῷ ἴκελοι φοιτῶσιν, ἀλεύμενοι νίφα λευκήν.

Καὶ

Flante Boreæ molestæ existunt:
Qui per Thraciam equorum altricem late mari
Inspirans illud movet: constringitur autem terra & sylva:
Multas vero quercus alticomas, abieteſque densas,
Montis in vallibus dejicit, terræ multos pascenti
Incumbens, & omnis reboat tunc ingens sylva.
Feræ autem horrent, caudasque sub pudenda ponunt,
Eæ etiam quarum villis cutis densa est. Sed & has
Frigidus existens perflat villosas licet pelles habentes.
Quinetiam per bovis pellem penetrat, neque ipsum arcet.
Etiamque per caprã flat longos pilos habentẽ: ovium autẽ gre-
Eo quod valde densi ipsarũ villi sunt, non perflat (ges non itẽ:
Vis venti boreæ: incurvum vero senem facit.
Et per tenelli corporis virginem non perflat,
Quæ in ædibus suam apud matrem manet,
Nondum opera sciens aureæ Veneris:
Beneque lota tenerum corpus, & pingui oleo
Vncta, noctu cubat intra domum
Tempore hyberno, quando exossis polypus suum pedem ar-
Inque frigida domo, & in latibulis tristibus. (rodit,
Non enim illi Sol ostendit pabulum ut invadat:
Sed super nigrorum hominum populumque & urbem
Vertitur, tardius autem Græcis lucet.
Et tunc sane cornutæ bestiæ & non cornutæ sylvarum cultrices
Misere dentibus stridentes per quercetum clivosum
Fugiunt; & passim omnibus id curæ est,
Quæ tecta inquirentes, densas latebras habent,
Et antrum in petra: tunc utique tripodi homini similes,
Cujus & humeri fracti sunt, & caput terram spectat:
Huic similes incedunt vitantes nivem albam.

Καὶ τότε ἔαρος ἔρυμα χροὸς, ὡς σε κελεύω,
Χλαῖναν μὴ μαλακὴν, καὶ τερμιόεντα χιτῶνα.
Στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλὴν κρόκα μηρύσασθαι.
Τὴν ἑλέασθαι, ἵνα τοι τείχεσ ἀτερεμέωσι,
Μήδ' ὀρθαὶ φείσωσιν, ἀειρόμεναι κατὰ σῶμα. 540
Ἀμφὶ δὲ ποσὶ πέδιλα βοὸς ἴφι κλαμύοιο
Ἕρμινα δήσασθαι, πίλοις ἔνδοθε πυκάσαι.
Πρωτογόνων δ' ἐρίφων, ὁπόταν κρύος ὦμον ἔλθῃ,
Δέρματα συρράπτειν νέρθε βοός, ὄφρ' ὄμβρον ὦμοι
Γέτε ἀμφιβάλῃ ἀλεγεινόν. κεφαλῇφι δ' ὑπερθεν 545
Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' ἔαται μὴ καταδεύῃ.
Ψυχρὴ γὰρ τ' ἠὼς πέλεται βορέαο πεσόντος·
Ἠῶθεν δ' ὄπι γαῖαν ἀπ' ἠέρα νὺξ ἀστερόεσσα
Ἀὴρ πυρφόρος ἐντέταται μακάρων ὄπι ἔργοις·
Οἵ τε ἀρυσάμενοι ποταμῶν ὑπὸ αἰενάοντων, 550
Ὑψοῦ ὑπὲρ γαίης ὀρθεὶς ἀνέμοιο θυέλλη,
Ἄλλοτε μὲν θ' ὕδατι πολὺ ἔμπαλιν, ἄλλοτ' ἄῃσι,
Πυκνὰ θρηϊκίῃ βορέης νέφεα κλονέοντος.
Τὸν φθάμενος, ἔργον τελέσας, οἶκόνδε νέεσθαι,
Μήποτέ σ' ἠέρα νὺξ κατὰ νέφεα ἀμφικαλύψῃ. 555
Χρῶτά τε μυδαλέον θείῃ, καθαπτομένη δ' εἵματα δύσῃ.
Ἀλλὰ ὑπαλύασθαι. μεὶς γὰρ χαλεπώτατός ἐστιν
Χειμέριος, χαλεπὸς πεζοβάτοις, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.
Τῆμος θωμίζειν βοῦς, ὄπι δ' ἀνέρι καὶ πλέον εἴη
Ἁρμαλιῆς· μακραὶ γὰρ ὑπάρουροι δύφρονες εἰσί. 560
[Ταῦτα φυλασσόμενος, τελέσας μόνος εἰς ἐνιαυτὸν
Ἴσσεθαι νύκτας τε καὶ ἤματα, εἰσόκεν αὖθις
Γῆ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμικτον ἐνείκῃ.]
Εὖ τ' ἂν δ' ἐξήκοντα μετ' τροπὰς ἠελίοιο
Χειμέριος κέλεσσε Ζεὺς ἤματα, δὴ τότ' ἀεσσὴ 565

Ἀρκίη-

Et tunc indue munimentum corporis, ut te jubeo,
Lænam mollem, & talarem tunicam.
Stamine vero in pauco multum subteminis intexe.
Hanc circuminduito, ut tibi pili non tremant,
Neque erecti horreant, arrecti per corpus.
Circum vero pedes calceos bovis in flore occisi
Aptos ligato, pedulibus intus condensans.
Primogenitorum vero hœdorum, cũ frigus tempestivũ venerit,
Pelles consuito nervo bovis, ut super humeros
Contra pluviam injiciat munimentum. supra caput vero
Pileum habeto elaboratum, ne aures humefiant:
Frigida enim aurora est Borea cadente:
Matutinus vero super terram à cœlo stelliſero
Aër fœcundus extenditur beatorum super opera:
Qui haustus e fluminibus perennibus,
Alte supra terram levatus venti procella,
Interdum quidem pluit ad vesperam, interdum flat,
Densas Thracio Borea nubes excitante.
Hunc antevertens opere perfecto domum redi,
Ne quando te cælitus tenebrosa nubes opprimat,
Corpusque madefaciat, vestesque humectet.
Sed evitato. mensis enim gravissimus hic
Hybernus, gravis ovibus, gravisque hominibus.
Tunc medium bobus, homini vero amplius adsit
Alimonia: longæ enim noctes succurrunt illis.
[*Hæc observans, totum in annum*
Æquato nocteſque & dies, donec rursum
Terra omnium mater fructum omnigenum proferat.]
Quum autem sexaginta post conversionem Solis
Hybernam exegerit Iupiter dies, tunc sane stella

Ἀρκίδρ᾽ περιλιπὼν ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο,
Πρώτων παμφαίνων ἐπιτέλεττ᾽ ἀκροκνέφαι᾽.
Τόνδε μετ᾽ ὀρθρογόη Παυδιονὶς ὧρτο χελιδὼν
Εἰς φάος ἀνθρώποις, ἔαρ᾽ νέον ἰσαμένοιο.
Τὴν φθάμεν᾽ οἰνάς πειραμένεμεν· ὡς γὰρ ἄμεινον. 570
Ἀλλ᾽ ὁπότ᾽ ἂν φερέοικ᾽ ἀπὸ χθονὸς ἀν᾽ ὑψοῦ βαίνῃ,
Πληϊάδας φεύγων, τότε δὴ σκάφ᾽ ἐπὶ οἰνέων·
Ἀλλ᾽ ἄρπας τε χαρασσέμεναι, καὶ δμῶας ἐγείρειν.
Φεύγειν δ᾽ σκιερὸς θώκους, καὶ ἐπ᾽ ἠῶ κοῖτον,
Ὥρῃ ἐν ἁμήτῃ, ὅτε τ᾽ ἠέλιος χρόα καίῃ, 575
Τημῆτος πεδύειν, καὶ οἶκαδε καρπὸν ἀγείρειν,
Ὄρθρος ἀνιστάμενος, ἵνα τοι βίος ἄρκιος εἴη.
Ἠὼς γάρ τ᾽ ἔργοιο τρίτην ἀπομείρεται αἶσαν.
Ἠὼς τοι πεφίλημμαι ὁδῖτ, πεφίλημαι δὲ καὶ ἔργῳ·
Ἠὼς ἥτε φανεῖσα πολέας ἐπέβησε κελεύθους 580
Ἀνθρώπους, πολλοῖσι δ᾽ ἅμ᾽ ζυγὰ βοσὶ τίθησιν.
Ἦμος δ᾽ σπόλυμός τ᾽ ἀνθεῖ, καὶ ἠχέτα τέτλιξ
Δενδρέῳ ἐφεζόμενος λιγυρὴν κατὰ χαλκίδα᾽ ἀοιδὴν
Πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρεος καματώδεος ὥρῃ,
Τῆμος πότατόν τ᾽ αἶγες, καὶ οἶνος ἄριστος, 585
Μαχλότατον δ᾽ γυναῖκες, ἀφαυρότατοι δέ τε ἄνδρες
Εἰσὶν, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γόνατα Σείριος ἄζει,
Αὐαλέος δέ τε χρὼς ὑπὸ καύματος. ἀλλὰ τότ᾽ ἤδη
Εἴη πετραίη τε σκιὴ, καὶ βύβλινος οἶνος,
Μᾶζα τ᾽ ἀμολγαίη, γάλα τ᾽ αἰγῶν σβεννυμενάων, 590
Καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο κρέας μήπω τοκέης,
Πρωτογόνων τ᾽ ἐρίφων. ἅμ᾽ δ᾽ αἴθοπα πινέμεν οἶνον,
Ἐν σκιῇ ἑζόμενον, κεκορημένον ἦτορ ἐδωδῆς,
Ἀντίον ἀκρήτου ζεφύρου τρέψαντα πρόσωπον,
Κρηνίης τ᾽ ἀενάου καὶ ἀπορρύτου, ἥ τ᾽ ἀθόλωτος. 595

Τρὶς

Arcturus relinquens sacrum aquor Oceani,
Primus totus apparens exorietur vespertinus.
Post hunc mane lugens Pandionis venit hirundo
In lucem hominibus, vere nuper cœpto.
Hanc prævertens vites incidito: sic enim melius.
At cum domiporta testudo e terra plantas ascenderit,
Pleiades fugiens, tunc non amplius fodiendæ vites:
Sed falcesque acuito, servosque excitato.
Fugito vero umbrosas sedes, & matutinum somnum,
Tempore messis, quando Sol corpus attenuat,
Tunc festina, & domum fruges congere,
Diluculo surgens, ut tibi sufficiens sit.
Aurora enim operis tertiam sortitur partem.
Aurora magis promovet quidem viam, magisq; promovet la-
Aurora quæ apparens multos ingredi fecit viam (borem:
Homines, pluribus vero juga bobus imponit.
Quum vero carduusque floret, & canora cicada
Arbori insidens dulcem fundit cantum
Frequenter sub alis, æstatis laborioso tempore,
Tunc pingues que capræ, & vinum optimum,
Salacissimæ vero mulieres, & viri imbecillissimi
Sunt, quoniam caput & genua sol affligit,
Siccum vero corpus ob æstum. Sed tunc jam
Sit in antro umbra, & Byblinum vinum,
Libumque lacteum, lacq; caprarum non amplius lactantium,
Et vaccæ quæ frondibus pascitur caro nondum enixæ,
Tenerorumque hœdorum. præterea nigrum bibito vinum,
In umbra sedens, animo saturatus cibo,
Contra purum Zephyrum obverso vultu,
Fontemque perennem ac defluentem, quique illimis sit.

Τεὶς δ' ὕδατ' ἐπέχειν, τὸ δὴ πέρατον ἐέλπω οἴνῳ.
Δμωσὶ δ' ἐποτρύνειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν
Δινέμεν, ὄφρ' ἂν πρῶτα φανῇ θέος Ὠρίωνος,
Χώρῳ ἐν ὑαλέῃ, καὶ ὑπερκαλέειν ἐν ἀλωῇ.
Μέτρῳ δ' ὃ κομίσασθαι ἐν ἄγγεσιν. αὐτὰρ ἐπὴν δὴ
Πάντα βίον κατάθηαι ἐπάρμενον ἔνδοθεν οἴκου,
Θῆτα ἄοικον ποιεῖσθαι, καὶ ἄτεκνον ἔλθον
Δίζεσθαι κέλομαι· χαλεπὴ δ' ἀτάπερθε ἔλεθρος.
Καὶ κύνα καρχαρόδοντα κομεῖν· μὴ φείδεο σίτου·
Μή ποτέ σ' ἡμερόκοιτος ἀνὴρ ἀπὸ χρήματ' ἕλητται.
Χόρτον δ' ἐσκομίσαι καὶ συρφετὸν, ὄφρά τοι εἶεν
Βουσὶ καὶ ἡμιόνοισιν ἐπηετανόν. αὐτὰρ ἔπειτα
Δμῶας ἀναψύξαι φίλα γυνάσσαι, καὶ βόε λῦσαι.
Εὖτ' ἂν δ' Ὠρίων καὶ Σείριος εἰς μέσον ἔλθῃ
Οὐρανὸν, Ἀρκτοῦρον δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
Ὦ Πέρση, τότε πάντας ἀποδρέπε οἴκαδε βότρυς.
Δεῖξαι δ' ἠελίῳ δέκα τ' ἤματα καὶ δέκα νύκτας.
Πέντε δ' ὑποσκιάσαι, ἕκτῳ δ' εἰς ἄγγε' ἀφύσαι
Δῶρα Διωνύσου πολυγηθέος. αὐτὰρ ἐπὴν δὴ
Πληϊάδες θ' Ὑάδες τε τό τε σθένος Ὠρίωνος
Δύωσιν, τότ' ἔπειτ' ἀρότου μεμνημένος εἶναι
Ὡραίου· πλεῖον δ' ἐπὶ χθονὸς ἄρμενος εἴη.
Εἰ δέ σε ναυτιλίης δυσπεμφέλου ἵμερος αἱρῇ,
Εὖτ' ἂν Πληϊάδες, σθένος ὀβριμον Ὠρίωνος
Φεύγουσαι, πίπτωσιν ἐς ἠεροειδέα πόντον,
Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύουσιν ἀῆται·
Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ·
Γαῖαν δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὡς σε κελεύω.
Νῆα δ' ἐπ' ἠπείρου ἐρύσαι, πυκάσσαι τε λίθοισι
Πάντοθεν, ὄφρ' ἴσχωσ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων,

Χείμα-

Tres partes aquæ infunde, quartam vero partem vini admisce.
Famulis autem impera Cereris sacrum munus
Triturare, quando primum apparuerit Orion,
Loco in ventis expositio, & bene planata in area.
Mensura vero diligenter recondito in vasis. sed postquam
Omnem victum deposueris bene conditum intra domum,
Servum domo carentem conducere, & sine liberis ancillam
Inquirere jubeo: molesta est autem quæ liberos habet ancilla.
Et canem dentibus asperum nutrito: nec parcas cibo:
Ne quando tibi interdiu dormiens fur facultates auferat.
Fœnum autem importato, & paleas, ut tibi sit,
Bobus ac mulis annuum pabulum. sed postea
Servorum refocilla cara genua, & boves solve.
Quum vero Orion & Sirius in medium venerit
Cœlum, Arcturum autem inspexerit roseis digitis Aurora,
O Persa, tunc omnes decerpe & fer domum uvas.
Exponito vero Soli decem dies, totidemque noctes.
Quinque autem in locum opacum repone, sexto in vasa conde
Dona lætitiæ datoris Bacchi. Sed postquam utique
Pleiadesque Hyadesque ac vehemens Orion
Occiderint, tunc deinde arationis memor esto
Tempestivæ. ita annus in opere rustico bene dispositus sit.
Quod si te navigationis periculosæ desiderium ceperit.
Quando utique Pleiades, vehementem Orionem
Fugientes, subierint obscurum pontum,
Tunc certe variorum ventorum stridentia flamina:
Et tunc ne amplius naves habe in nigro ponto:
Terram autem exercere memento ita ut te jubeo.
Navem vero in continentem trahito, munitoque lapidibus
Undiquaque, ut arceant ventorum vim humide flantium,

Senti-

Χείμαρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρῳ.
Οἵπλα δ' ἐπάρμενα πάντα τεῷ ἐγκάθεο οἴκῳ,
Εὐκόσμως σολίσας νηὸς πέρι πουλοπόροιο.
Πηδάλιον δ' ἔμπηγες ὑπὲρ καπνοῦ κρεμάσασθαι.
Αὐτὸς δ' ὡραῖον μίμνειν πλόον, εἰσόκεν ἔλθῃ,
Καὶ τότε νῆα θοὴν ἅλαδ' ἑλκέμεν, ἐν δέ τι φόρτον
Ἄρμενον ἐνθύμασθαι, ἵν' οἶκαδε κέρδος ἄρηαι,
Ὡς περ ἐμός τε πατὴρ καὶ σός, μέγα νήπιε Πέρση,
Πλωΐζεσκεν νηυσί, βίης κεχρημένος ἐσθλῆς.
Ὅς ποτε καὶ τῆδ' ἦλθε, πολὺν διὰ πόντον ἀνύσας,
Κύμην Αἰολίδα προλιπών, ἐν νηὶ μελαίνῃ·
Οὐκ ἄφενος φεύγων, οὐδὲ πλοῦτόν τε καὶ ὄλβον,
Ἀλλὰ κακὸν πενίην, τὴν Ζεὺς ἀνδρεσσι δίδωσι.
Ναίσκεν δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος οἰζυρῇ ἐνὶ κώμῃ,
Ἀσκρῃ, χείμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέ ποτ' ἐσθλῇ.

Τοὔνεκά τοι, ὦ Πέρση, ἔργων μεμνημένος εἶναι
Ὡραίων πάντων, σὲ ναυηλίης ἢ μάλιστα.
Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν, μεγάλῃ δ' ἐνὶ φορτία θέσθαι.
Μείζων μὲν φόρτος, μείζων δ' ὀπὶ κέρδεϊ κέρδος
Ἔσσεται, εἴ κ' ἄνεμοί γε κακὰς ἀπέχωσιν ἀήτας.
Εὖτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίην τρέψας ἀεσίφρονα θυμὸν,
Βούλῃαι ἢ χρέα τε φεύγειν, καὶ λιμὸν ἀπερύκειν,
Δείξω δή τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
Οὔτέ τι ναυηλίης σεσοφισμένος, οὔτέ τι νηῶν.
Οὐ γάρ πώ ποτε νηΐ γ' ἐπέπλων εὐρέα πόντον,
Εἰ μὴ ἐς Εὔβοιαν ἐξ Αὐλίδος, ἣ ποτ' Ἀχαιοὶ,
Μείναντες χειμῶνα, πολὺν σὺν λαὸν ἄγειραν
Ἑλλάδος ἐξ ἱερῆς Τροίην ἐς καλλιγυναῖκα.
Ἔνθαδ' ἐγὼν ἐπ' ἄεθλα δαΐφρονος Ἀμφιδάμαντος
Χαλκίδα τ' εἰσπέρησα. τὰ δ' προπεφραδμένα πολλὰ

Ἆθλ'

Sentina exhausta, ut ne putrefaciat Iovis imber.
Armamenta vero disposita omnia domi tua repone,
Recte contrahens navis alas pontigradæ.
Clavum vero fabrefactum super fumum suspendito.
Ipse autem tempestivam expectato navigationem, dum veniat.
Tuncque navem celerem in mare deducito, intus vero onus
Aptum imponito, domum ut lucrum reportes,
Quemadmodum meusque pater, & tuus, stultissime Persa,
Navigabat navibus, victus indigus boni.
Qui olim & huc venit, immensum pontum emensus,
Cuma Æolide relicta, in navi nigra:
Non reditus fugiens, neque opulentiam ac facultates,
Sed malam pauperiem, quam Iupiter hominibus dat.
Habitavit autem prope Heliconem misero in vico,
Ascra, hyeme malo, æstate autem molesto, nunquam bono.
Tu vero, ô Persa, operum memor esto
(Ut) *tempestive omnia* (fiant,) *navigationis vero maxime.*
Navem parvam laudato, magna vero onera imponito.
Majus quidem onus, majus vero lucrum ad lucrum
Erit, si quidem venti malos contineant flatus.
Quando autem ad mercaturam verso imprudente animo,
Volueris & debita effugere, & famem molestam,
Ostendam tibi rationes sonori maris,
Etsi neque navigandi peritus, neque navium.
Neque enim unquam navi transmisi latum mare,
Nisi in Eubœam ex Aulide, ubi quondam Graci,
Expectata tempestate, magnum collegerunt exercitum
Gracia e sacra ad Trojam pulchris fœminis præditam.
Illuc ego ad certamina strenui Amphidamantis
Chalcidemque trajeci. indicta (per præcones) *vero multa*

Cer-

Ἆθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἔνθά με φημὶ
Τύμνῳ νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτώεντα.
Τὸν μὲν ἐγὼ Μούσῃς Ἑλικωνιάδεσσ' ἀνέθηκα,
Ἔνθά με τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν ἀοιδῆς.
Τόσσόν τοι νηῶν γε πεπείρημαι πολυγόμφων. 660
Ἀλλὰ καὶ ὣς ἐρέω Διὸς νόον αἰγιόχοιο.
Μοῦσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον ἀείδειν.
Ἡμάτια πεντήκοντα μετὰ τροπὰς ἠελίοιο,
Εἰς τέλος ἐλθόντος θέρεος καματώδεος ὥρης,
Ὡραῖος πέλεται θνητοῖς πλόος. αἶψά κε νῆα 665
Καυάξας, ἅτ' ἄνδρας ὑποφθίσειε θάλασσα,
Εἰ μὴ δὴ τρέφρων γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
Ἢ Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλῃσιν ὀλέσσαι.
Ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
Τῆμος δ' ὀρνίθων τε αὔραι, καὶ πόντος ἀπήμων, 670
Εὔκηλος· τότε νῆα θοὴν ἀνέμοισι πιθήσας
Ἑλκέμεν ἐς πόντον, φόρτον δ' ὅτι πάντα τίθεσθαι.
Σπεύδειν δ' ὅττι τάχιστα πάλιν οἰκόνδε νέεσθαι·
Μηδὲ μένειν οἶνόν τε νέον καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
Καὶ χειμῶν' ἐπιόντα, νότου τε δεινὰς ἀήτας. 675
Ὅς τ' ὦρσε θάλασσαν, ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρῳ
Πολλῷ ὀπωρινῷ· χαλεπὴν δέ τε πόντον ἔθηκεν.
Ἄλλος δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν·
Ἦμος δὴ τὸ πρῶτον ὅσον τ' ἐπιβαῖσα κορώνη
Ἴχνος ἐποίησεν, τόσσον πέταλ' ἀνδρὶ φανείη 680
Ἐν κερσὶν ἀκροτάτῃ· τότε δ' ἄμβατός ἐστι θάλασσα.
Εἰαρινὸς δ' ὅτε πέλεται πλόος. ὅ μιν ἔγωγε
Αἰνῶ· ὁ γὰρ ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένός ἐστιν,
Ἀρπακτός. χαλεπῶς κε φύγοις κακόν. ἀλλά νυ καὶ τὰ
Ἄνθρωποι ῥέζουσιν ἀϊδρείῃσι νόοιο 685

Χρή-

Certamina instituerunt juvenes magnanimi: ubi me glorior
Carmine victorem tulisse tripodem auritum.
Quem ego quidem Musis Heliconiadibus dicavi,
Vbi me primum dulcis compotem fecerunt cantus.
Tantum naves expertus sum multos clavos habentes.
Sed tamen dicam Iovis consilium Ægiochi.
Musæ enim me docuerunt divinum carmen canere.
Dies quinquaginta post conversionem Solis,
Ad finem progressa æstate laboriosi temporis,
Tempestiva est mortalibus navigatio. nec certe navem
Fregeris, neque homines perdiderit mare,
Nisi dedita opera Neptunus terræ quassator,
Aut Iupiter immortalium rex velit perdere.
Penes hos enim potestas est simul bonorumque malorumque.
Tunc vero facilesque auræ, & mare innocuum,
Tranquillum: tunc navem celerem, ventis fretus,
Deducito in pontum: onus vero bene omne colloca.
Propera autem quam celerrime iterum domum redire:
Neq; vero expectato vinumq; novum, & autumnalem imbrem,
Et hyemem accedentem, Notique molestos flatus,
Qui concitat mare, comitatus Iovis imbre
Multo autumnali: asperum vero pontum facit.
Sed alia verna est navigatio hominibus,
Nempe cum primum quantum incedens cornix
Vestigium fecit, tantum folia homini appareant
Summa in ficu: tum sane pervium est mare.
Verna autem hæc est navigatio. non ipsam ego tamen
Probo: neque enim meo animo grata est,
Quia occasio ipsius invadenda. ægre quidem effugeris malum.
Homines faciunt stultitia mentis. (*sed tamen & hæc*

Opes

Χρήματα δ' ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
Δεινὸν δ' ἐσθανέειν μὴ κύμασιν· ἀλλά σ' ἄνωγα
Φράζεσθαι τάδε πάντα μὴ φρεσὶν οὖσ' ἀγορβόν.
Μηδ' ἐνὶ νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλῃσι τίθεσθαι·
Ἀλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δ' ἐλάσσονα φορτίζεσθαι. 690
Δεινὸν δὲ πόντῳ μὴ κύμασι πήματι κύρσαι.
Δεινόν γ', εἴκ' ἐφ' ἅμαξαν ὑπέρβιον ἄχθος ἀείρας,
Ἄξονα καυάξαις, τὰ δ' φορτία ἀμαυρωθείη.
Μέτρα φυλάσσεσθαι· καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.
Ὥραιον δ' γυναῖκα τὸν ποτ' οἶκον ἄγεσθαι. 695
Μήτε τριηκοντούτεα μάλα πολλὸν ὑπολείπων,
Μήτ' ἐπιθεὶς μάλα πολλά· γάμος δέ τοι ὧδε κάρτιστος.
Ἡ δ' γυνὴ τέτρῳ ἠβώῃ, πέμπτῳ δ' γαμοῖτο.
Παρθενικὴν δ' γαμεῖν, ὡς κ' ἤθεα κεδνὰ διδάξῃς.
Τὴν δ' μάλιστα γαμεῖν ἥτις σέθεν ἐγγύθι ναίῃ· 700
Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδών, μὴ γείτοσι χάρμα γήμῃς.
Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ λήΐζετ' ἄμεινον
Τῆς ἀγαθῆς· τὴ δ' αὖτε κακῆς ἐρίγδουπον ἄλοχο
Δειπνολόχης· ἥτ' ἄνδρα καὶ ἴφθιμόν περ ἐόντα
Εὖ ἄτερ δαλὸς, καὶ ὤμῳ γήρᾳ θῆκεν. 705
Εὖ δ' ὄπιν ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένον εἶναι.
Μηδὲ κασιγνήτῳ ἶσον ποιεῖσθαι ἑταῖρον·
Εἰ δέ κε ποιήσῃς, μή μιν πρότερος κακὸν ἕρξῃς.
Μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν. εἰ δέ κεν ἄρχῃ,
Ἢ τι ἔπος τ' εἰπὼν ὑποθύμιον, ἠὲ καὶ ἔρξας, 710
Δὶς τόσα τίννυσθαι μεμνημένον· εἰ δέ κεν αὖθις
Ἡγῆτ' ἐς φιλότητα, δίκαιον δ' ἐθέλῃσι πρήξαι,
Δέξασθαι. δειλός τοι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
Ποιεῖται· σὲ δ' μή τι νόον κατελέγχετω εἶδος.
Μηδὲ πολύξεινον, μηδ' ἄξεινον καλέεσθαι, 715

Μηδὲ

Opes enim sunt anima miseris mortalibus.
Miserum vero est mori in fluctibus. Verum te jubeo
Considerare hæc omnia in animo quæcunque tibi consulo.
Ne vero intra naves omnem substantiam cavas ponas:
Sed plura relinquito: pauciora vero imponito.
Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere:
Miserum etiam, si in currum prægrande onus imponens
Axem fregeris, onera vero intereant.
Modum serva. Tempus vero in omnibus optimum.
Mature autem uxorem tuam ad domum ducito.
Neque triginta annis valde multum inferior,
Neque superans multum: nuptiæ vero tibi tempestivæ hæ.
Mulier autem quatuordecim annos pubescat, quintodecimo
Virginem vero ducito, ut mores castos doceas. (nubat.
Eam vero potissimum ducito quæ te prope habitat:
Omnia diligenter circũ contemplatus, ne vicinis ludibria ducas.
Neque enim muliere quicquam vir sortitur melius
Bona: rursus vero mala non gravius aliud
Comessatrice: quæ virum licet robustum
Torret sine face, & crudæ senectæ tradit.
Bene vero reverentiam erga Deos immortales observato.
Neque fratri æqualem facito amicum:
Quod si feceris, ne ipsum prior malo afficias.
Ne vero mentiaris dicis gratia. Sin autem cœperit
Aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere,
Bis tantum punire memineris: Sin vero rursus
Redeat in gratiam, pœnam autem velit dare,
Recipe. miser namque vir amicum alias alium
Facit: tuum vero ne quid animum coarguat vultus.
Ne vero multorum hospes, neve nullius hospes dicaris,

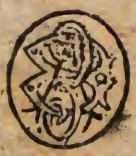

Μηδὲ κακῶν ἕταρον, μηδ' ἐσθλῶν νεικεσήεμεν.
Μηδέ ποτ' ἀλομβώλιν πενίην θυμοφθόρον ἀνδρὶ
Τέτλαθ' ὀνειδίζειν, μακάρων δόσιν αἰὲν ἐόντων.
Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος
Φειδωλῆς, πλείστη δὲ χάρις κεδνῆ μέτρον ἰόντος. 720
Εἰ δὲ κακὸν εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μεῖζον ἀκούσαις.
Μηδὲ πολυξείνη δαιτὸς δυσπέμφελος εἶναι
Ἐκ κοινοῦ· πλείστη δὲ χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη.
Μηδέ ποτ' ἐξ ἠοῦς Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον
Χερσὶν ἀνίπτοισιν, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν. 725
Οὐ γὰρ τοίγε κλύουσιν, ἀποπτύουσι δέ τ' ἀρὰς.
Μηδ' ἀντ' ἠελίοιο τεταγμένου ὀρθὸς ὁμιχεῖν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ κε δύῃ, μεμνημένος, ἐς τ' ἀνιόντα.
Μήτ' ἐν ὁδῷ, μήτ' ἐκτὸς ὁδοῦ παραβάδην ἀρήσῃς,
Μηδ' ἀπογυμνωθείς· μακάρων τοι νύκτες ἔασιν. 730
Ἑζόμενος δ' ὅγε θεῖος ἀνὴρ πεπνυμένα εἰδώς,
Ἢ ὅγε παρὸς τοῖχον πελάσας αὐερύκεος αὐλῆς.
Μηδ' αἰδοῖα γυνὴ πεπαλαγμένα ἔνδοθεν οἴκου
Εἴσῃ ἐμπελάδην παραφαινέμεν, ἀλλ' ἀλέασθαι.
Μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφου ἀπονοσήσαντα 735
Σπερμαίνειν ἠμὲν ἰών, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτός.
Μηδέ ποτ' ἀενάων ποταμῶν καλλίῤῥοον ὕδωρ
Ποσσὶ περᾶν, πρὶν γ' εὐξῃ ἰδὼν ἐς καλὰ ῥέεθρα,
Χεῖρας νιψάμενος πολυηράτῳ ὕδατι λευκῷ.
Ὃς ποταμὸν διάβῃ, κακότητι δὲ χεῖρας ἄνιπτος, 740
Τῷδε θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἄλγεα δῶκαν ὀπίσσω.
Μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο, θεῶν ἐνὶ δαιτὶ θαλείῃ,
Αὖον ἀπὸ χλωρῷ τάμνειν ἄθωνι σιδήρῳ.
Μηδέ ποτ' οἰνοχόλιν πιθέμεν κρητῆρος ὕπερθεν
Πινόντων· ὀλοὴ γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα τέτυκται. 745

Μηδὲ

Neve malorum socius, neque bonorum convitiator.
Neq; unquam miseram pauperiem animū comedentem homini
Sustineas exprobrare, divorum munus immortalium.
Linguæ certe thesaurus inter homines optimus
Parcæ, plurima vero gratia, si modum servet.
Quod si malum dixeris, forsan & ipse majus audies.
Ne in convivio quod multi amici instruunt sis morosus
De symbolis: plurima enim gratia, sumptusque minimus.
Neque unquam mane Iovi libato nigrum vinum
Manibus illotis, neque aliis immortalibus.
Neque enim illi exaudiunt, respuunt vero etiam preces.
Neque contra Solem versus erectus meito,
Sed etiam postquam occidit memor ejus rei, adversus orientē.
Neque in via, neque inter eundum meias,
Neque denudatus: Deorum quippe noctes sunt.
Sedens vero divinus vir & prudens,
Aut ad parietem accedens bene septa caula.
Neque pudenda semine pollutus intra domum
Focum juxta revelato, sed caveto.
Neque feralibus epulis reversus
Seminato progeniem, sed Deorum a convivio.
Nec unquam perennium fluviorum limpidam aquam
Pedibus transito, priusquā oraveris aspiciens pulchra flumina,
Manus lotus amœna aqua limpida.
Qui fluvium transierit, malitia vero manus illotus,
Ei succensent Dii, & damna dant in posterum.
Ne vero a manu, Deorum in celebri convivio,
Siccum a viridi reseca nigro ferro.
Neque unquā urceū ex quo vinū insunditur pone super cratetē
Bibentium: pernicioſum enim in eo fatum est situm.

Μηδὲ δόμον ποιῶν, ἀνεπίξεσον καταλείπειν,
Μή τοι ἐφεζομένη κρώζῃ λακέρυζα κορώνη.
Μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιρρέκλων ἀνελόντα
Ἔσθειν, μηδὲ λόεσθαι· ἐπεὶ καὶ τοῖς ἔνι ποινή.
Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν (ἢ γὰρ ἄμεινον) 750
Παῦδα δυωδεκαλαῶν, ὅτ' ἀνὴρ ἀνλιώτερα ποιεῖ·
Μηδὲ δυωδεκάμηνον· ἴσον καὶ τοῦτο πέτυκται.
Μηδὲ γυναικείῳ λυτῷ χρόα φαιδρύνεσθαι
Ἀνέρα. λοβαλέη γὰρ ὕπι χρόνον ἐς ὕπι καὶ τῷ
Ποινή. μηδ' ἱεροῖσιν ἐπ' αἰθομένοισι κυρήσας, 755
Μωμᾶσθαι ἀΐδηλα· θεὸς νύ τι καὶ τὰ νεμεσσᾷ.
Μηδέ ποτ' ἐν ῥεθρῇ ποταμῶν ἅλαδε προρεόντων,
Μηδ' ὕπι κρηνάων ὑρεῖν· μάλα δὴ ἐξαλέασθαι.
Μηδ' ἐναποψύχειν. τὸ γὰρ ἧσσόν τοι λωϊόν ἐστιν
Ὧδ' ἕρδειν. δεινὼ δὲ βροτῶν ὑπαλύεο φήμω. 760
Φήμη γάρ τε κακὴ πέλεται, κούφη μὲν ἀεῖραι
Ῥεῖα μάλ', ἀργαλέη δὲ φέρειν, χαλεπὴ δὲ ἀποθέσθαι.
Φήμη δ' ἥ τις πάμπαν ἀπόλλυται, ἣν τινα πολλοὶ
Λαοὶ φημίζωσι. θεὸς νύ τις ἐστὶ καὶ αὐτή.

ΤΕΛΟΣ.

Neque domum faciens imperfectam relinquito,
Ne forte insidens crocitet stridula cornix.
Neque ab ollis nondum dedicatis rapiens
Comedito, neque lavator: quia & hisce noxa inest.
Neque super immobilibus locato (non enim bonum est)
Puerum duodennem: quia virum inertem facit:
Neque duodecim mensium: aequale & hoc est.
Neque muliebri in balneo corpus abluito
Vir: gravis enim suo tempore erit & hujus rei
Poena. neque in sacrificia accensa incidens,
Reprehende arcana: Deus quippe & hac indigne fert.
Nec umquam in alveo fluviorum mare influentium,
Neque super fontes meito: quin valde evitato.
Neque incacato. id enim nihilo est melius
Sic facere. gravem vero mortalium evitato famam.
Fama enim mala est, qua celeriter quidem excitatur
Facillime, molesta vero portatu, difficilisque depositu.
Fama vero nulla prorsus perit, quam quidem multi
Populi divulgant. quippe Dea quadam est & ipsa.

FINIS.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἡμέραι.

Μαῖα δ' ἐκ διόθεν πεφυλαγμένῳ, ὄφρ' ἔτι μοῖραν
Πεφραδέμεν δημόεσσι. τελήκαδα μηνὸς ἀείσην
Ἔργα τ' ἐποπτεύειν, ἠδ' ἀρμαλιὴν δατέασθαι·
Εὖτ' ἂν ἀληθείῃσι λαοὶ κείνοντες ἄγωσιν.
Αἵδε γὰρ ἡμέραι εἰσὶ Διὸς πρὸ μηνὸς ἐνέμεν.
Πρῶτον ἕνη, τετράς τε, καὶ ἑβδόμη, ἱερὸν ἦμαρ.
Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γείνατο Λητώ.
Ὀγδοάτη τ' ἐνάτη τε, δύω γε μὲν ἤματα μείους
Ἔσχ' ἀεξομένοιο βροτήσια ἔργα πένεσθαι.
Ἐνδεκάτη τε, δυωδεκάτη τ', ἄμφω γε μὲν ἐσθλαί·
Ἢ μὲν ὄϊς πείκειν, ἡ δ' ἄφρονα καρπὸν ἀμᾶσθαι.
Ἢ δὲ δυωδεκάτη τ' ἐνδεκάτης μέγ' ἀμείνων.
Τῇ γάρ τοι νέῃ νήματ' ἀερσιπότῃ ἐνὶ ἀράχνης
Ἡμάτιον κεκόπται, ὅτε τ' ἴδεις σωρὸν ἀμᾶσθαι.
Τῇ δ' ἰσὸν ἵσασθαι γυνὴ, πεφυβάλοιτό τε ἔργον.
Μείους δ' ἰσαμέν τε λοισθαιδεκάτῃσιν ἀλέασθαι
Σπέρμαί τε ἄρξασθαι· φυτὰ δ' ἐνθρέψασθαι ἀείσῃ.
Ἑκτὴ δ' ἡ μέσση μάλ' ἀσύμφορός ἐστι φυτοῖσιν·
Ἀνδρογόνον τ' ἀγαθή· κύρῃ δ' ἐ σύμφορός ἐστιν,
Οὔτε γιδέσθαι πρῶτ', ἔτ' ἄρ γάμος ἀνὴρ ἐθέλῃσιν.
Οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη ἕκτη κύρῃσι γιδέσθαι
Ἄρμενος, ἀλλ' ἐλίφους τε μένειν καὶ πώεα μήλων·
Σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον ἤπιον ἦμαρ.
Ἑβδόμη δ' ἀνδρογόνον, φιλέει δέ τε κέρτομα βάζειν,
Ψεύδεά θ', αἰμυλίους τε λόγους, κρυφίους τ' ὀαρισμούς.
Μείους δ' ὀγδοάτῃ κάπρον καὶ βοῦν ἐρίμυκθαι

Ταμνέ-

HESIODI ASCRÆI DIES.

Dies vero ex Iove observans, bene secundum decorum
Præcipe servis. tricesimam mensis optimam
Ad opera inspicienda, demensumque dividendum:
Nempe cum in rebus agendis populus versatur.
Hæ enim dies sunt Iove a prudente.
Primum, novilunium, quartaque, & septima, sacra dies:
Hac enim Apollinem ense aureo armatum genuit Latona.
Octavaque & nona ambæ dies mensis
Egregie crescentis ad curandum opera mortalium.
Undecima vero, duodecimaque, ambæ quidem bonæ:
Hæc quidem tondendis ovibus, illa lætis segetibus metendis.
Duodecima tamen undecima multo melior.
Hac enim net fila in aëre suspensus araneus
Die adulta, quum & prudens formica acervum colligit.
Hac telam ordiatur mulier, strenue tum processerit opus.
Mensis autem inchoati decimatertia caveto
Sementem facere incipias: plantis vero inserendis optima est.
Sexta vero media valde incommoda est plantis:
Viripara bona: puellæ vero non utilis est,
Neque gignendæ primum, nec nuptiis tradendæ.
Nec prima quidem sexta puellæ gignendæ
Apta est, sed hœdis castrandis & gregibus ovium.
Stabuloque circumsepiendo pastorali benigna dies est.
Bona vero viripara, amatque convitia loqui,
Mendaciaque, & blandos sermones, & occulta colloquia.
Mensis vero octava caprum & bovem mugientem

Ταμνέμεν, ἠρῆας ἢ δυωδεκάτη ταλαεργός.
Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλέῳ ἤματι, ἴσορρα φῶτα
Γείναντ'· μάλα γάρ τε νόον πεπυκασμένος ἐστίν.
Ἐσθλὴ δ' ἀνδρογόνος δεκάτη, κέρησι δέ τε τέλεσσι
Μέσση. τῇ δέ τε μῆλα, καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς, 795
Καὶ κυνὰ καρχαρόδοντα, καὶ ἠρῆας ταλαεργοὺς
Πρηΰνειν, ὅτι χεῖρα πιθοὶς· πεφύλαξο δ' ὑμῷ
Τέλεσσι δ' ἀλιτάνειν φθίνοντός θ' ἱσταμένου τε,
Ἄλγεα δυσκορέειν. μάλα τοι τετελεσμένον ἦμαρ,
Ἐν ᾗ τετάρτη μηνὸς ἄγεσθ' ἐς οἶκον ἄνοιξιν, 800
Οἰωνοὺς κενεάς, οἵ τ' ἔργμασι τούτῳ ἄεισι.
Πέμπτας δ' ἐξαλέασθαι· ἐπεὶ χαλεπάς τε καὶ αἰνάς.
Ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν Ἐρινύας ἀμφιπολεύειν,
Ὅρκον πιννυμένους· τὰς Ἔρις τέκε πῆμ' ὀπαδοῖς.
Μέσση δ' ἑβδομάτη Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν 805
Εὖ μάλ' ὀπιπεύοντα εὐτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ
Βάλλειν· ὑλοτόμον τε ταμεῖν θαλαμήια δῶρα,
Νηΐά τε ξύλα πολλά, τά τ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται.
Τέλεσσι δ' ἄρχεσθαι νῆας πήγνυσθαι θοάσας.
Εἴνας δ' ἡ μέσση ὀπιδείελα λώϊον ἦμαρ 810
Πρωτίστη δ' εἴνας παναπήμονας ἀνθρώποισιν.
Ἐσθλὴ μὲν γάρ θ' ἥδε φυλυέμεν, ἡδὲ χυέσθαι,
Ἀνέρι τ' ἠδὲ γυναικί· καὶ οὔποτε πάγκακον ἦμαρ.
Παῦροι δ' αὖτ' ἴσασι, τελεσινάδα μηνὸς ἀείσαι
Ἄρξασθαί τε πίθοι, καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θεῖναι 815
Βουσὶ καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσσι.
Νῆα πολυκληῖδα θοὴν εἰς οἶνοπα πόντον
Εἰρύσσαι. παῦροι δέ τ' ἀληθέα κικλήσκουσι.
Τέλεσσι δ' οἷος πίθου. σὺ δὲ πάντων ἱερὸν ἦμαρ
Μέσσην· παῦροι γὰρ μετ' εἰκάδα μηνὸς ἀείσει, 820

Ἠῶς

Castrato, mulos autem duodecima laborioſos.
Viceſima vero in magna, plena die, prudentem virum
Generato: valde enim animo ſapiens eſt.
Bona autem viripara decima, puella vero & quarta
Media. hac vero & oves, & pedes flectentes camuros boves,
Et canem aſperis dentibus, muloſque laborioſos
Cicurato, manum imponens. Teneto vero memoria
Quarto die ut vites finientis & inchoantis menſis
Doloribus conficere animum. valde hæc ſacra eſt.
Quarta autem menſis uxorem domum ducito,
Obſervatis avibus, quæ ad hanc rem ſunt optimæ.
Quintas vero evitato: quia noxiæ ſunt & graves.
In quinta enim aiunt Furias obambulare,
Orcum vindicantes: quem Eris in perniciem genuit perjurorũ.
Media vero ſeptima Cereris ſacrum munus
Diligenter inſpiciens bene æquata in area
Ventilato: roborumque ſector incidito cubicularia ligna,
Navaliaque ligna multa, & quæ navibus congrua ſunt.
Quarta vero incipito naves compingere hiantes.
Nona autem media pomeridiana melior dies.
Prima vero nona prorſus innoxia hominibus.
Bona ſiquidem eſt ad plantandum, & ad generandum,
Tam viro quam mulieri: nec unquam prorſus mala dies.
Sed pauci rurſus ſciunt tertium nonum menſis optimum
Relinendis doliis, & ad jugum collo imponendum
Bobus & mulis & equis celeribus.
Navem multa tranſtra habentem celerem in nigrum pontum
Deducito. Sed pauci veracem dicunt.
Quarta vero aperi dolium. præ omnibus ſacra dies eſt
Media: pauci vero poſt viceſimam menſis optimam,

Ἠῶς γινομένης· ὀπιδείελα δ' ἐστὶ χερείων.
Αἶδε μὲν ἡμέραι εἰσὶν ὀπιχθονίοις μέγ' ὄνειαρ.
Αἱ δ' ἄλλαι μετάδοποι, ἀκήλεοι, ὅ τι φέρωσιν.
Ἄλλος δ' ἀλλοίην αἰνεῖ, παῦροι δέ τ' ἴσασιν.
Ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ. 825
Τάων οὐδαίμων τε καὶ ὄλβιος, ὃς τάδε πάντα
Εἰδὼς ἐργάζηται, ἀναίτιος ἀθανάτοισιν,
Οἰωνούς τε κρίνων, καὶ ὑπερβασίας ἀλεείνων.

ΤΕΛΟΣ.

Aurora existente. pomeridiana vero est deterior.
Et hæ quidem dies sunt hominibus magno commodo.
Cæteræ autem intercidentes sunt, nihil significantes, nihil se-
Sed alius aliam laudat, pauci vero norunt. (*rentes.*
Interdum noverca est dies, interdum mater.
De his beatusque & felix, qui hæc omnia
Sciens operatus fuerit, inculpatus diis,
Auguria observans, & delicta evitans.

FINIS.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἀσπὶς Ἡρακλέους.

Argumentum in Scutum Herculis.

Inscribitur hoc Poëma proprio nomine Herculis scutum, quod ejus præcipua sit hic descriptio. Rei autem argumentum sic habet. Taphii facta expeditione in Electryonis boves interemerunt fratres Alcmenæ, qui armenta a vi illorum defendere conabantur. Cum autem Amphitryo cum ea coïre vellet, non prius promisit quam de fratricidis pœnas sumsisset. Quamobrem ipse eo profectus illos interfecit. Eadem autem nocte cum ea coëunt & Jupiter & Amphitryo: hic reversus a præ-

Ἠ οἵη περὶ πᾶσι δόμοις ἠ πάλεἰδα γαῖαν
Ἤλυθεν ἐς Θήβας, μετ' ἰφἰονα Ἀμφιτρύωνα
Ἀλκμηνὴν, θυγάτηρ λαοσσόος Ἠλεκτρύωνος.
Ἦ ῥα γυναικῶν φῦλον ἐκαίνυτο θηλυτεράων
Εἶδεί τε μεγέθ τε. νόον γε μὴν ὅτις ἔριζε
Τάων ἂς θνητὴ θνητοῖς τέκεν εὐνηθεῖσα.
Τῆς καὶ ἀπὸ κρῆθεν, βλεφάρων τ' ἀπὸ κυανεάων
Τοῖον ἄηθ', οἷόν τε πολυχρύσε Ἀφροδίτης.
Ἠ ἦ καὶ ὡς ἠ θυμὸν ἐὸν πεσκεν ἀκηΐτιν,
Ὡς ὅπω τις ἔπισε γυναικῶν θηλυτεράων,
Ἠ μὴν οἱ πατὴρ ἐθλὸν ἀπέκλαιεν, ἵφι δαμάσας,
Χωσάμενος περὶ βουσί. λιπὼν δ' ὅγε πάλεἰδα γαῖαν
Ἐς Θήβας ἱκέτευσε φερεσσακέας Καδμείους.
Ἔνθ' ὅγε δώματ' ἔναιε σὺν αἰδοίῃ παρακοίτι,
Νόσφιν ἄτερ φιλότητος ἐφιμέρου· οὐ γάρ οἱ ἦεν
Πρὶν λεχέων ἅπτεσθαι εὐσφύρου Ἠλεκτρυώνης,
Πρίν γε φόνον πῖσαι τε κασιγνήτων μεγαθύμων

Ἧς

HESIODI ASCRÆI SCUTUM HERCULIS.

ARGUMENTUM IN SCUTUM HERCULIS.

a prælio, ille vero hominibus auxiliatorem generare volens. Peperit illa ex Amphitryone quidem Iphiclum, ex Jove vero Herculem: qui cum auriga Iolao proficiscitur adversus Cygnum, Martis filium: qui decimas ducentes ad Pytho deprædabatur. Profectus igitur scuto per Vulcanum facto Trachinem abit ad Ceycem. Congressus cum Cygno, eum interimit, Martemque pro filio suo pugnantem in crure vulnerat. Atque ita venit ad Ceycem. Erat autem Cygnus gener Ceycis ob filiam Themistonoën.

AVt qualis relicta domo ac patria tellure
Venit Thebas, secuta maritum Amphitryonem
Alcmena, filia bellicosi Electryonis.
Quæ mulierum genus superabat fœminearum
Formaq; & proceritate: prudentia utiq; nulla cũ ea certabat
Illarum quas mortales mortalibus peperere concumbentes.
Cujus & a vertice, & a palpebris nigricantibus
Tale quiddam spirabat, quale & ab aurea Venere.
Atque hæc talis existens, tam animo suum colebat conjugem,
Perinde ut nulla unquam coluit mulierum fœminearum,
Quanquam ejus patrem præstantem occidisset, vi domitum,
Ira commotus propter boves. relicta autem ille patria tellure
Thebas venit, supplicans scutatis Cadmeis.
Vbi idem habitabat cum veneranda conjuge,
Seorsim absque concubitu desiderabili. Non enim licebat ipsi
Ante lectum conscendere formosæ Electryonidis,
Quam eadem ultus esset fratrum magnanimorum

Sua

Ἧς ἁλόχῳ, μαλερῷ ᾧ καταφλέξαι πυρὶ κώμας
Ἀνδρῶν ἡρώων Ταφίων ἰδὲ Τηλεβοάων.
Ὣς γάρ οἱ δίεκειτο, θεοὶ δ' ὑπεμάρτυροι ἦσαν.
Τῶν ὅγ' ὀπίζετο μῦθον, ἐπείγετο δ' ὅππι τάχιστα
Ἐκτελέσαι μέγα ἔργον, ὅ οἱ διόθεν θέμις ἦεν.
Τῷ δ' ἅμα, ἱέμενοι πολέμοιό τε φυλόπιδός τε,
Βοιωτοὶ κλήξιπποι, ὑπὲρ σακέων πνείοντες,
Λοκροί τ' ἀγχέμαχοι, καὶ Φωκῆες μεγάθυμοι,
Ἕσποντ'. ἦρχε δ' τοῖσιν ἐὺς παῖς Ἀλκαίοιο,
Κυδιόων λαοῖσι. πατὴρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Ἄλλῳ μὲν πὴν ὕφαινε μὴ φρεσὶν, ὄφρα θεοῖσιν
Ἀνδράσί τ' ἀλφησῆσιν ἀρὴς ἀλκὴν ἀπέρυκε.
Ὧρτο δ' ἀπ' ἀλύμποιο δόλον φρεσὶ βυσσοδομεύων,
Ἱμείρων φιλότητι ἐϋζώνοιο γυναικὸς
Ἐννύχιος· τάχα δ' ἵξε Τυφαόνιον, τόθεν αὖθις
Φίκιον ἀκρότατον προσεβήσατο μητιόεντος Ζηνός.
Ἔνθα καθεζόμενος, φρεσὶ μήδετο θέσκελα ἔργα.
Αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτὶ πανυσφύρῳ Ἠλεκτρυώνης
Εὐνῇ καὶ φιλότητι μίγη, πέλεσεν δ' ἀρ' ἐέλδωρ·
Αὐτῇ δ' Ἀμφιτρύωνι λαοσσόῳ, ἀγλαὸς ἥρως,
Ἐκτελέσας μέγα ἔργον, ἀφίκετο ὄνδε δόμονδε.
Οὐδ' οἵγ' ὑπὸ δμῶας καὶ πιμπλάς ἀγροιώτας
Ὧρτ' ἰέναι, πρὶν γ' ἧς ἁλόχου ὑπεβήμαινε θύρης.
Τοῖσι δὲ κραδίῃ πόθος αἴνυτο πιμπλάς λαῶν.
Ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ ἀπάσσων ὑπεκπροφύγῃ κακότητα
Νόσον ὑπ' ἀργαλέην, ἢ καὶ κρατερὸς ὑπὸ δεσμῶ·
Ὣς ῥα τότ' Ἀμφιτρύων χαλεπὸν πόνον ἐκτολυπεύσας,
Ἀπασσάμενος τε φίλως τε εἰς ὃν δόμον εἰσαφίκανε.
Παννύχιος δ' ἄρ' ἔλεκτο σὺν αἰδοίῃ παρακοίτι,
Τερπόμενος δώροισι πολυχρύσου Ἀφροδίτης.

Η' ᾧ

Suæ conjugis, flagrantique combussisset igne vicos
Virorum heroum Taphiorum atque Teleboarum.
Ita enim constitutum ipsi erat, diique testes facti fuerant.
Quorum ille verebatur iram, festinabatque celerrime
Exequi magnum opus, quod ipsi divinitus incumbebat.
Hunc autem una, cupidi bellique prælique,
Bœotii equitando insignes, sub clypeis spirantes &c. *robur,*
Locrique cominus pugnantes, & Phocenses magnanimi
Sequebantur. ducebat autem eos egregius filius Alcæi,
Gaudens populis. At pater hominumque deorumque
Aliud consilium texebat in animo, ut Diis pariter (neraret.
Et hominibus rerum indagatoribus damnorum depulsatorẽ ge-
Profectus autem ab Olympo est dolum alta mente volvens,
Desiderans concubitum elegantis mulieris
Per noctem: celeriterque venit in Typhaonium, unde rursum
Ad Phicium summum accessit prudens Iupiter.
Vbi residens mente versabat divina opera.
Nam eadem quidem nocte cum pulchra Electryonide
Concubitu & amore mixtus est, perfecitque desiderium:
Eadem autem & Amphitryo bellicosus, illustris heros,
Perfecto magno opere, rediit domum suam.
Neque ille ad famulos & pastores agrestes
Iit, antea quam suæ conjugis conscendisset lectum.
Tale siquidem corde desiderium ceperat pastorem populorum.
Sicut quando quispiam magna cum voluptate effugit afflictionẽ
Morbo ex difficili, aut etiam validis ex vinculis:
Ita tunc Amphitryo difficili labore exantlato,
Magnoq; desiderio, lubentiq; animo, domum suam reversus est.
Totaque nocte concubuit cum veneranda uxore,
Oblectando se muneribus aureæ Veneris.

Illa

Ἡ ᾗ θεῷ δμηθεῖσα, καὶ ἀνέρι πολλὸν ἀείσῳ,
Θήβῃ ἐν ἑπταπύλῳ διδυμάονε γείνατο παῖδε,
Οὐκ ἔθ' ὁμὰ φρονέοντε, (κασιγνήτω γε μὺν ἤστην.) 50
Τὸν μὲν χειρότερον, τὸ δ' αὖ μέγ' ἀμείνονα φῶτα,
Δεινόν τε κρατερόν τε, βίῃ Ἡρακληείῃ·
Τὸν μὲν ὑποδμηθεῖσα κελαινεφέϊ Κρονίωνι,
Αὐτὰρ Γ' Ἀλκμήνη γε δορυσσόῳ Ἀμφιτρύωνι.
Κεκλιμένῳ γὰρ εἰν· τὸ μὲν, βροτῷ ἀνδρὶ μιγεῖσα· 55
Τὸν δ', Διὶ Κρονίωνι, θεῶν σημάντορι πάντων·
Ὃς καὶ Κύκνον ἔπεφνεν Ἀρηϊάδην μεγάθυμον.
Εὖρε γὰρ ἐν τεμένεϊ ἑκατηβόλε Ἀπόλλωνος
Αὐτὸν, καὶ πατέρ' ὃν, Ἄρεα, ἄστυ πολέμοιο,
Τεύχεσι λαμπομένους, στέλας ὡς πυρὸς αἰθομένοιο, 60
Ἑσταότ' ἐν δίφρῳ· χθόνα δὲ ἔκλυπον ὠκέες ἵπποι,
Νύσσοντες χηλῇσι· κόνις δέ σφ' ἀμφιδεδήει,
Κοπομένῳ πλεκτοῖσιν ὑφ' ἅρμασι καὶ ποσὶν ἵππων.
Ἅρμαζε δὲ δύπτηξε καὶ ἄντυγες ἀμφαράβιζον,
Ἵππων ἱεμένων. κεχάρητο δ' Κύκνος ἀμύμων, 65
Ἐλπόμενος Διὸς υἱὸν, ἀρήϊον, ἡνίοχόν τε,
Χαλκῷ δηώσειν, καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δύσειν.
Ἀλλά οἱ οὐχ ὡλέων ὄκ ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων.
Αὐτὸς γὰρ οἱ ἐπῶρσε βίῃ Ἡρακληείῃ.
Πᾶν δὲ ἄλσος καὶ βωμὸς Ἀπόλλωνος Παγασαίου 70
Λάμπεν ὑπαὶ δεινοῖο θεοῦ τεύχεών τε καὶ αὐτοῦ·
Πῦρ δ' ὡς ὀφθαλμῶν ἀπελάμπετο. τίς κεν ἐκείνῳ
Ἔτλη θνητὸς ἐὼν κατενάντιον ὁρμηθῆναι,
Πλὴν Ἡρακλῆος καὶ κυδαλίμου Γ' Ἰολάου;
Κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη καὶ χεῖρες ἄαπτοι 75
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὑπὲρ σιβαροῖσι μέλεσσιν.
Ὃς ῥα τόθ' ἡνίοχον προσέφη κρατερὸν Ἰόλαον·

Ἥρως,

Illa autẽ a Deo pariter compressa, & ab homine longe optimo,
Thebis septem portas habentibus geminos peperit pueros,
Haud quaquam similes, quanquam fratres essent.
Alterum siquidem inferiorem, alterum autem longe praestan-
Magnum ac validum, Herculem. *(tiorem virum,*
Hunc quidem compressa a pluviæ auctore Iove,
Iphicleum autem hastarum a concussore Amphitryone,
Diversã generationẽ: alterũ quidẽ, cũ viro mortali concumbens:
Alterum autẽ, cum Iove Saturni filio Deorũ imperatore omniũ:
Qui & Cygnum occidit, Martis filium, magnanimum.
Invenit enim in luco longe jaculantis Apollinis
Ipsum, & patrem ipsius, Martem, bello insatiabilem,
Armis fulgentes, ceu fulgor ignis ardentis,
Stantes in curru: terram autem pulsabant veloces equi,
Ferientes ungulis; pulvisque circa ipsos dividebatur,
Excitatus compactis sub curribus & pedibus equorum.
Currus autem fabrefacti & rotarũ ambitus circũ resonabant,
Equis festinantibus. gaudebat autem Cygnus inculpatus,
Sperans se Iovis filium, strenuum, aurigamque
Ferro interemturum esse, & inclytis armis exuturum.
Sed ipsius vota non exaudivit Phœbus Apollo.
Ipse enim contra illum concitavit Herculem.
Totus vero lucus & ara Apollinis Pagasæi
Collucebat præ vehementis Dei armis, & ipso;
Et quasi quidem ignis ex oculis effulgebat. Quis autem illi
Sustinuisset mortalis existens obviam sub conspectum prodire,
Præter Herculem & præclarum Iolaum?
Illorum enim & vis magna, & manus invictæ
Ex humeris natæ erant una cum robustis membris.
Is igitur tunc aurigam allocutus est fortem Iolaum:

Ἥρως, ὦ Ἰόλαε, βροτῶν πολὺ φίλτατε πάντων,
Ἦ τι μετ' ἀθανάτῃς μάκαρσιν, τοὶ Ὄλυμπον ἔχουσιν,
Ἥλιτεν Ἀμφιτρύων, ὅτ' ἐϋστέφανον ποτὶ Θήβῃσι
Ἦλθε, λιπὼν Τίρυνθα ἐϋκτίμενον πολίεθρον,
Κτείνας Ἠλεκτρύωνα, βοῶν ἕνεκ' ὀρυμεγιάπων·
Ἵκελο δ' εἰς Κρείοντα, καὶ Ἠνιόχῃ τανύπεπλον.
Οἱ ῥά μιν ἠπάζοντο, καὶ ἅρμενα πάντα πάρειχον,
Ἦ δίκη ἔσθ' ἱκέτῃσι, τίον δ' ἄρα κηρόθι μᾶλλον.
Ζῶε δ' ἀγαλλόμενος σὺν ἐϋσφύρῳ Ἠλεκτρυώνῃ
Ἦ ἀλόχῳ· τίχα δ' ἄμμες ὑπερμενέων ἐνιαυτῶν
Γεινόμεθ', ἔτε φυλὼ ἐναλίγκιοι, ἔτε νόημα,
Σός τε πατὴρ καὶ ἐγὼ· ἔ μὴν φρένας ἐξέλετο Ζεύς.
Οὓς περιλιπὼν σφέτερόν τε δόμον, σφετέρης τε τοκῆας,
Ὤχεο τιμήσων ἀλιτήμενον Εὐρυθῆα,
Σχέτλιος. ἦ τε πολλὰ μετεσσεναχίζετ' ὀπίσσω,
Ἤν ἄτιν' ἀχέων· ἡ δ' ἐ παλινάχρεος ἔσσιν.
Αὐτὰρ ἐμοὶ δαίμων χαλεπὸς ἐπετέλεσσε ἄεθλους.
Ὦ φίλος, ἀλλὰ σὺ θᾶσσον ἔχ' ἡνία φοινικόεντα
Ἵππων ὠκυπόδων· μέγα γὰρ φρεσὶ θάρσος ἀέξων,
Ἰφῦς ἔχειν θοὸν ἅρμα, καὶ ὠκυπόδων σθένος ἵππων,
Μηδὲν ὑποδδείσας κλύπιν Ἄρεος ἀνδροφόνοιο,
Οὓς νεῶν κεκληγὼς ἐλαύνεσκεν ἱερὸν ἄλσος
Φοίβου Ἀπόλλωνος ἑκατηβελέταο ἄνακτος.
Ἦ μὴν καὶ κρατερός περ ἐὼν ἄατος πολέμοιο.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἀμώμητος Ἰόλαος·
Ἠθεῖ', μάλα δή τι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Τιμᾷ σὸν κεφαλήν, καὶ τοῦτον Ἐννοσίγαιος,
Οὓς Θήβης κρήδεμνον ἔχεις, ῥύεσθαί τε πόληα·
Οἷον δὴ καὶ τόνδε βροτὸν κρατερόν τε μέγαν τε
Σὰς ἐς χεῖρας ἄγουσιν, ἵνα κλέος ἐσθλὸν ἄρηαι.

Ἀλλ' ἄγε,

O heros Iolaë, mortalium longe cariſſime omnium,
Vtique apud immortales beatos, qui Olympum tenent,
Peccavit Amphitryo, quoniam bene munitas ad Thebas
Abiit, relicta Tiryntho urbe bene fundata, (frontes:
Poſtquam occiderat Electryonem, propter boves latas habentes
Venitque ad Creontem, & Heniochen longis ornatam veſtibus.
Qui ipſum ultro receperunt, & neceſſaria omnia præbuerunt,
Quatenus fas eſt ſupplicibus, coluerunt que ex animo magis.
Vivebat autem exultabundus cum formoſa Electryonide
Conjuge ſua: moxque nos revoluto anno
Nati ſumus, neque ſtatura ſimiles corporis, neque ingenio,
Pater tuus & ego: cujus quidem mentem ſuſtulit Iupiter.
Qui relicta domoque ſua, & ſuis parentibus,
Abiit veneraturus immaturo partu editum Euryſtheum,
Infelix. certe multum ingemiſcebat poſtea,
Culpam ſuam lugens: ſed illa irrevocabilis eſt.
Mihi vero Deus difficiles imperavit labores.
O amice, ſed tu celeriter arripe habenas rutilantes
Equorum alipedum: magnamque mente fiduciam concipiens,
Recta dirige celerem currum, & alipedum robur equorum,
Nihil veritus ſtrepitum Martis hominum occiſoris,
Qui nunc cum clangore circumquaq; furit per ſacrum nemus
Phœbi Apollinis longe jaculantis regis.
Enimvero, etiã validus licet exiſtat, tamen exſaturabitur bello.
Hunc contra alloc̃utus eſt inculpatus Iolaïs:
O venerande, quam multum vero pater hominum atq; Deorũ
Honorat caput tuum, & taurinus Neptunus,
Qui Thebarum mœnia tenet, & tuetur civitatem:
Quemadmodum & hunc mortalem validumque magnumque
Tuas in manus adducunt, ut gloriam magnam auferas.

Ἀλλ' ἄγε, δύσεο τεύχε' ἀρήϊα, ὄφρα τάχιστα
Δίφρους ἐμπελάσωμες, Ἄρηός θ' ἡμέτερόν πε,
Μαρνώμεσθ'. ἐπεὶ ἔπι ἀτάρβητον Διὸς υἱὸν,
Οὐδ' Ἰφικλείδην δεδίξεται· ἀλλά μιν οἴω
Φθίξεσθ δύο παῖδας ἀμύμονος Ἀλκείδαο,
Οἵ δή σφι χεδὸν εἶσι, λιλαιόμενοι πολέμοιο
Φυλόπδα σήσειν· τά σφιν πολὺ φίλτερα θοίνης.
Ὣς φάτο. μείδησεν δ' βίη Ἡρακληείη,
Θυμῷ χηθήσας· μάλα γάρ νύ οἱ ἄρμενα εἶπεν.
Καί μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ἥρως ὦ Ἰόλαε, διοτρεφὲς, ὁκέπ τηλὲ
Ὑσμίνη τεταχεῖα. σὺ δ' ὡς πάρος ἦθα δαΐφρων,
Ὣς καὶ νῦν μέγαν ἵππον Ἀρείονα κυανοχαίτην
Πάντη ἀναστρωφᾶν, καὶ ἀρηγέμεν ὥς κε δυνήαι.
Ὣς εἰπὼν, κνημῖδας ὀρειχάλκοιο φαεινὰς,
Ἠφαίστου κλυτὰ δῶρα, περὶ κνήμῃσιν ἔθηκε.
Δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνε
Καλὸν, χρύσειον, πολυδαίδαλον· ὄν ῥ' οἱ ἔδωκε
Παλλὰς Ἀθηναίη κούρη Διὸς, ὁππότ' ἔμελλε
Τὸ πρῶτον συνόενλας ἐφορμήσασθ ἀέθλους.
Θήκατο δ' ἀμφ' ὤμοισιν ἀρῆς ἀλκῆεν σίδηρον
Δεινὸς ἀνήρ· κοίλῃσι δ περὶ στήθεσσι φαρέτρῃσιν
Καββάλετ' ἐξόπιθεν. πολλοὶ δ' ἔνδοθεν οἰστοὶ
Ῥιγηλοὶ, θανάτοιο λαθιφθίγγιοι δοτῆρες.
Πρόσθεν μὲν θάνατόν τ' εἶχον, καὶ δάκρυσι μῦρον·
Μέσσοι δ' ἔσταν, πεμπόμενοι· αὐτὰρ ὄπιθεν
Μορφνοῖο φλεγέθοντος καλυπτόμενοι πτερύγεσσιν
Ἧσσον. ὁ δ' ὄβριμον ἔγχος ἀκαχμένον εἴλετο χαλκῷ·
Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην ἐύτυκτον ἔθηκε,
Δαιδαλέην, ἀδάμαντι, δὴ κροτάφοις ἀραρυῖαν,

Ἥτ'

Sed age, induere arma Mavortia, ut quam celerrime
Currus inter se committentes, Martis & nostrum,
Decertemus. Quoniam neque intrepidum Iovis filium,
Neque Iphiclidem perterrebit: sed ipsum puto
Mox fugiturum duos filios inculpati Alcidæ,
Qui prope adsunt, cupientes bello
Prælium conserere: quæ res ipsis multo gratior quam epulæ.
Sic ait. arrisit autem fortis Hercules,
Animo oblectatus: admodum enim illi grata dixerat.
Atque ipsum, respondens, verbis volucribus allocutus est:
O heros Iolaë, Iovis alumne, non procul etiam hinc
Pugna aspera. Tu vero quemadmodum antea fuisti bellicosus,
Ita & nunc magnum equum Arionem nigricantibus setis obsitū
Quoquoversum converte, & auxiliare pro eo ac poteris.
Sic locutus, ocreas ex Orichalco splendido,
Vulcani inclyta dona, tibiis induxit.
Mox & thoracem pectori induit
Pulchrum, aureum, variegatum: quem ipsi dederat
Pallas Minerva filia Iovis, tunc cum erat
Primum luctuosa aggressurus certamina.
Posuit autem circa humeros malorum depulsorem ferrum
Fortis vir: cavam autem circa pectora pharetram
Rejecit in tergum. in hac multæ erant sagittæ
Horrendæ, mortis vocem eripientis datrices.
Hæ ab anteriori quidē parte mortē habebant præfixā, & lacry-
Mediæ autem politæ erant, longæ: sed a tergo (mis madebant:
Nigræ aquilæ contectæ alis
Erant. ille autem validam hastam præfixam ære corripuit:
Capiti vero ingenti galeam fabrefactam imposuit,
Variegatam, adamantinam, temporibus adaptatam,

Ἧτ' εἴρυτο κάρη Ἡρακλῆος θείοιο.
ΧΕΡΣΙ γε μὴν σάκος εἶλε παναίολον· ἐδέ πις αὐτὸ
Οὔτ' ἔῤῥηξε βαλὼν, οὔτ' ἔθλασε, θαῦμα ἰδέσθαι.
Πᾶν μὲν γὰρ κύκλῳ πιτάνῳ, λόφῳ τ' ἐλέφαντι,
Ἠλέκτῳ θ' ὑπολαμπὲς ἔην, χρυσῷ τε φαεινῷ
Λαμπόμενον· κυάνεαι δὲ μέσῳ ἔνι δράκοντες ἤιξαν
Ἐν μέσῳ ᾧ δρακόντε ἔην φόβος, ὄφρ φαίεσκον,
Ἐμπαλιν ὀφθαλμοῖσιν πυρὶ λαμπομένοισι δεδορκώς.
Τῷ καὶ ὀδόντων μὲν ὑπὸ γόμφοι σώματα λύκων θηρῶν,
Δεινῶν, ἀπλήτων. ὄφρ' ἔτι βλοσυροῖο μετώπου
Δεινὴ Ἔρις πεπότητο, κορύσσασα κλόνον ἀνδρῶν,
Σχετλίη, ἣ ῥα νόον τε καὶ ἐκ φρένας εἵλετο φωτῶν
Οἵτινες ἀντίβιον πόλεμον Διὸς υἱὶ φέροιεν.
Τῶν καὶ ψυχαὶ μὲν χθόνα δυσσόμεναι ἄϊδος εἴσω
Αὐτῶν· ὀστέα δέ σφι ἐπὶ ῥινοῖο σαπείσης
Σειρὴς ἀζαλέοιο κελαινὴ πύθεται αἴη.
Ἐν δ' ὁμαδός τε, φόβος τ', ἀνδροκτασίη τ' ἐδεδήει.
Ἐν δ' Ἔρις, ἐν δὲ κυδοιμὸς ἐθύνεον· ἐν δ' ὀλοὴ κὴρ,
Ἄλλον ζωὸν ἔχουσα νεούτατον, ἄλλον ἄουτον,
Ἄλλον τεθνειῶτα, κατὰ μόθον ἕλκε ποδοῖϊν.
Εἷμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὤμοισι δαφοινεὸν αἵματι φωτῶν,
Δεινὸν δερκομένῃ, καναχῇσί τε βεβρυθυῖα.
Ἐν δ' ὀφίων κεφαλαὶ δεινῶν ἔσαν ὑπὸ φαληρῶν
Δώδεκα· τὴ φοβέεσκον ὄφρ ἀνδρῶν φῦλ' ἀνθρώπων,
Οἵτινες ἀντίβιον πόλεμον Διὸς υἱὶ φέροιεν.
Τῶν καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλεν, ὅτε μάχοιτο
Ἀμφιτρυωνιάδης· τὰ δ' ἔσσετο θωρήσσοντι ἔργα.
Στίγματα δ' ὡς ἐπέφαντο ἰδεῖν δεινοῖσι δράκουσι
Κυάνεα κατὰ νῶτα, μελάνθησαν δὲ φλέβες.

Ἐν

Quæ maniebat caput Herculis divini.
At manibus clypeū accepit valde variū, quem nemo quisquā
Neque perrupisset jaciendo, neque comminuisset, mirum visu.
Nam totus quidem circumquaque gypso, candidoque ebore,
Et electro lucidus erat, auroque fulgido
Splendens: cæruleæ vero laminæ erant ductæ.
In medio autem draconis erat terror, haudquaquam effabilis,
Retro oculis igne lucentibus tuens.
Cujus & dentibus quidem repletum erat os candicantibus,
Sævis, ingentibus. super terribilem autem frontem
Sæva comentio volitabat, accendens pugnas hominum,
Tetra, quæ & mentem eximebat & præcordia viris
Quicunque bellum adversus Iovis filium gererent.
Quorum & animæ quidem sub terram eunt ad Orcum intro
Ipsorum: ossa autem eorum, pelle circum putrefacta,
Sole sub torrido in nigra putrescunt terra.
In eo autem & propulsatio & viceversa persecutio facta erant.
In eo tumultus, terror, & homicidium ardebant.
In eo contentio quoq;, & turba furebat: in eo perniciosa Parca,
Vivum alium tenens recens vulneratum, alium autem illæsum,
Alium mortuum, per pugnam trahebat pedibus.
Vestem autem habebat circū humeros cruentā sanguine virorū,
Sævum videns, clamoribusq; vehementer strepens. (sabilium,
In eo autem & serpentū capita sævorū erant, haud quaquam ef-
Duodecim; quæ perterrefaciebant super terram homines,
Quicunque bellum contra Iovis filium moverent.
Quorum & dentiū quidem crepitus edebatur, quoties pugnabat
Amphitryoniades. Hæc autem distincta erant miranda opera.
Porro veluti puncta quædam apparebant sævis draconibus
Cærulea per terga, denigrataque erant illis maxillæ.

Ἐν δ' συῶν ἀγέλαι χλεύνων ἔσαν, ἠδὲ λεόντων
Ἐς σφέας δερκομένων, κτεάντων τ' ἰεμένων τε,
Τῶν καὶ ὁμιλητὸν σίχες ἤισαν· ἀδέ νυ τώγε
Οὐδέτεροι τρέεσκον· φέρτερον γε μὲν αὐχένας ἄμφω,
Ἤδη γὰρ σφιν ἔκειτο μέγας λίς, ἀμφὶ δ' κάπροι
Δοιοί, ἀπηρέμονες ψυχᾶς, κῆρ δέ σφι κελαινὸν
Αἷμ' ἀπελείβετ' ἔρυζ'. οἱ δ', αὐχένας ἐξερεπόντες,
Κείατο πεθνηῶτες ὑπὸ βλοσυροῖσι λέουσι.
Τοὶ δ' ἔπι μᾶλλον ἐγειρέσθην, κτεόντε μάχεσθον,
Ἀμφότεροι, χλεῦναί τε σύες, χαροποί τε λέοντες.
Ἐν δ' ἴω ὑσμίνη Λαπιθάων αἰχμητάων,
Καινέα τ' ἀμφὶ ἄνακτα, Δρυαντά τε, Πειρίθοόν τε,
Ὀτρεά τ', Ἐξάδιόν τε, φάληρόν τε, Πρόλοχόν τε,
Μόψον τ' Ἀμπυκίδην, Τιταρήσιον, ὄζον Ἄρηος,
Θησέα τ' Αἰγείδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν·
Ἀργύρεοι, χρύσεια περὶ χροὶ τεύχε' ἔχοντες.
Κένταυροι δ' ἑτέρωθεν ἐναντίοι ἠερέθοντο,
Ἀμφὶ μέγαν Πετραῖον, ἰδ' Ἄσβολον οἰωνιστήν,
Ἄρκτον θ', Οὐρῆά τε, μελαγχαίτην τε Μίμαντα,
Καὶ δύο Πολυκοίδας, Περιμήδεά τε, Δρύαλόν τε,
Ἀργύρεοι, χρυσέας ἐλάτας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
Καί τε σφαίκτην, ὡσεὶ ζωοί περ ἐόντες,
Ἔσχεσιν ἠδ' ἐλάτης αὐτοσχεδὸν ὠρίγνωντο.
Ἐν δ' Ἄρεος βλοσυροῖο πεδώκεες ἔσαν ἵπποι
Χρύσεοι· ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς ἐναρφόρος ἤλιος Ἄρης
Αἰχμὴν ἐν χείρεσσιν ἔχων, πτολέεσσι κελεύων,
Αἵματι φοινικόεις, ὡσεὶ ζωὸς ἐναρίζων,
Δίφρῳ ἐμβεβαώς. πρὸ δ' Δεῖμός τε Φόβος τε
Ἔσαν, ἱέμενοι πόλεμον καταδύμεναι ἀνδρῶν.
Ἐν δ' Διὸς θυγάτηρ Ἀγελείη Τριτογένεια,

Τῇ

In eo autem & ſuum greges agreſtium erant, atque leonum
Mutuo ſeſe aſpicientium, iraſcentiumque & ruentium,
Quorum etiam turmatim ordines incedebant; neque vero hi,
Neq; illi alteros timebant; horrebant attamen colla utrorumq;.
Iuxta enim ipſos jacebat magnus leo, circum autem apri
Duo, ſpoliati vita, deorſumque ipſis niger
Cruor diſtillabat in terram. ipſi autem, cervicibus dejectis,
Iacebant mortui ſub terribilibus leonibus.
At illi magis etiam excitabantur, incenſi ad pugnandum,
Vtrique, agreſteſque ſues, truceſque leones.
In eo autem erat & pugna Lapitharum bellatorum,
Caneus rex, Dryaſque, Pirithouſque,
Hopleuſque, Exadiuſque, Phaleruſque, Prolochuſque,
Mopſuſque Ampycides, Titareſius, filius Martis,
Theſeuſque Ægides, ſimilis immortalibus:
Argentei, aurea circum corpus arma habentes.
Centauri autem ex altera parte contra hos congregabantur,
Magnus Petraus, atque Asbolus augur,
Arctuſque, Huriuſque nigerque pilis Mimas,
Et duo Peucidæ, Perimedes, Dryaluſque,
Argentei, aureas abietes in manibus habentes.
Atque impetum pariter faciebant, perinde ac ſi vivi eſſent,
Lanceiſque atque abietibus cominus certabant.
Inter hæc autem Martis terribilis alipedes ſtabant equi
Aurei, & ibidem ipſe quoque ſpoliator pernicioſus Mars,
Mucronem in manibus habens, milites exhortans,
Sanguine cruentus, veluti qui vivos ſpoliaret,
Currui inſiſtens. juxta autem Pavorque Metuſque
Stabant, geſtientes bellum ſubire virorum.
Ibidem autem & Iovis filia Agelæa Tritogenia,

Τῇ ἰκέλη, ὡσεί τε μάχλιν ἐθέλουσα κηρύσσειν,
Ἔϊχε ἔχος· ἐν χερσὶ, χρυσείῃ τε τευφαλείαν,
Αἰγίδα τ' ἀμφ' ὤμοις· ὅπι δ' ὤχεο φύλοπιν αἰνὴν. 200
Ἐν δ' ἰὼ ἀθανάτων ἱερὸς χορός· ἐν δ' Ἔρις μέσσῳ
Ἴμερόεν κιθάριζεν Λητὼς καὶ Διὸς υἱός
Χρυσείῃ Φόρμιγγι· θεῶν δ' ἔδος ἄγνυτ' Ὄλυμπος.
Ἐν δ' ἀγορὴ, ἐκὶ δ' ὄλβος ἀπείρεσιος ἐστεφάνωτο,
Ἀθανάτων. Ἐν ἀγῶνι θεαὶ δ' ἐξῆρχον ἀοιδῆς 205
Μέσσῃ Πιερίδες, λιγὺ μελπομέναις εἰκυῖαι.
Ἐν δ' ἡ λιμένι βόρμῳ ἁμαιμακέτοιο θαλάσσης
Κυκλοτερὴς ἐτέτυκτο πανέφθιτα καασιτέροιο,
Κλυζομένῳ ἴκελος· πολλοί γε μιῇ ἁμέσσον ἄυτεῖ
Δελφῖνες τῇ καὶ τῇ ἐθωύσσον ἰχθυάοντες, 210
Νηχομένοις ἴκελοι. δοιοὶ δ' ἀναφυσιόωντες
Ἀργύρεοι δελφῖνες ἐθοίνων ἔλοπας ἰχθῦς.
Τῶν ὑπὸ χάλκειοι πέσον ἰχθύες· αὐτὰρ ἐπ' ἀκλὰς
Ἧστο ἀνὴρ ἁλιεὺς δεδοκημένος· εἶχε δ' ἐν χερσὶν
Ἰχθύσιν ἀμφίβληστρον, ἀναρρίψοντι ἐοικώς. 215
Ἐν δ' ἰὼ ἠϋκόμοι Δαναΐδαι τέκον ἱππότα Περσεύς,
Οὕτ' ἄρ' ὑπαὶ ὤων σάκεος πόσιν, οὔθ' ἑκὰς αὐτοῦ·
Θαῦμα μέγα φρεσὶν ἐπεὶ ἐδάμη ἐσηέλιο.
Τὼς γάρ μιν παλάμαις τεῦξε κλυτὸς Ἀμφιγυήεις
Χρύσεον· ἀμφὶ δ' ποσὶν ἔχε πτερόεντα πέδιλα. 220
Ὤμοισιν δέ μιν ἀμφὶ μελάνδετον ἆορ ἔκειτο
Χάλκεον ἐκ τελαμῶνος· ὁ δ' ὥς τε νόημ' ἐποτᾶτο.
Πᾶν δ' μετάφρενον εἶχε κάρη δεινοῖο πελώρου
Γοργοῦς· ἀμφὶ δέ μιν κίβισις θέε, θαῦμα ἰδέσθαι,
Ἀργυρέη· θύσανοι δ' κατηωρτοῦντο φαεινοὶ 225
Χρύσειοι· δεινὴ δ' ἐκὶ κροτάφοισιν ἄνακτος
Κῆτ' Ἀΐδος κυνέη, νυκτὸς ζόφον αἰνὸν ἔχουσα.

Λύπης

Ei similis, quasi quæ pugnam vellet incendere,
Hastam habens in manibus, aureamque galeam,
Ægidemq; circum humeros: gradiebatur autē in præliū sævū.
At erat in eo clypeo & immortalium chorus, in cujus medio
Dulce quiddam personabat Latonæ & Iovis filius
Aurea cithara. Deorum autem sedes frangebatur Olympus.
Ibi & cœtus, circum autem opulentia infinita erat cinctus,
Immortalium. In certamine Deæ autem incipiebant cantum
Musæ Pierides, suave quiddam canentibus similes.
In eo autem & portus appulsu facilis immensi maris,
Rotundus factus erat purissimo e stanno,
Inundanti similis: multi vero per medium ipsius
Delphines hac atque illac ferebantur piscibus inhiantes,
Natantibus similes. Duo autem sursum efflantes
Argentei delphines, depascebant mutos pisces.
Sub his ærei trepidabant pisces, sed in ripis
Sedebat vir piscator observans; habebat autem manibus
Piscium rete, projecturo similis.
In eo autem & pulchricomæ Danaës filius eques Perseus,
Neq; quidē contingens clypeū pedibus neq; longe separatus ab illo:
Miraculum magnum dictu: quoniam nusquam nitebatur.
Ita enim ipsum manibus fecerat inclytus Vulcanus,
Aureum, circum pedes autem habebat alata talaria.
Ex humeris autem circa eum nigro capulo ensis pendebat
Æreus de loro: ipse autem velut cogitatio volabat.
Totum autem tergum ejus tenebat caput sævi monstri
Gorgonis. ipsum autem pera complectebatur, mirum visu,
Argentea, fimbriæque dependebant lucidæ
Aureæ. sæva autem circum tempora regis
Posita erat Orci galea, noctis caliginem gravem habens.

Ipse

Αὐτὸς δ' αὖθ' ὁδὸν ἦκε καὶ ἐρρίγοντι ἐοικὼς
Περσῶν Δαναΐδης ἐπαίνετο. τὴν δ' μετ' αὐτὸν
Γοργόνες ἄπληστοί τε καὶ ἀφατοὶ ἐρρώοντο,
Ἴέμενοι μαπέειν. ὅτῳ δ' χλωρὸν δάμασσε
Βαινόντων ἰάχεσκε σάκος μεγάλῳ ὀρυμαγδῷ
Ὀξέα καὶ λιγέως· ὅτῳ δ' ζώνησι δεδέκητο
Δοιὼ ἀπηωρτόντ', ὅτῳ κυρτώσατο κάρηνα.
Λίχμαζον δ' ἄρα τώγε. μυκᾶτο δ' ἐχάσκετον ὀδόντας,
Ἄγελα δερκομένω· ὅτῳ δ' δεινοῖσι καρηνοις
Γοργείοις ἐδονεῖτο μέγας φόβος· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτέων
Ἄνδρες ἐμαρνάσθην, πολεμήια τεύχε' ἔχοντες.
Τοὶ μὲν ὑπὸ σφετέρης πόλιος σφετέρων τε τοκήων
Λοιγὸν ἀμυνόντες· τοὶ δ' πρὸ σφέων μεμαῶτες.
Πολλοὶ μὲν κέατο, πολέονες δ' ἔτι δῆριν ἔχοντες,
Μάρναντ'. αἱ δ' γυναῖκες ἐυδμήτων ὑπὸ πύργων
Χάλκεον ὀξὺ βόων, κεῖ δ' ἐδρύπτοντο παρειὰς,
Ζωῆσιν ἴκελαι, ἔργα κλυτοῦ Ἡφαίστοιο.
Ἄνδρες δ' οἱ πεσέοντες ἔσαν, γῆράς τε μέμαρπεν,
Ἀθρόοι ἐκλοφθεν πυλέων ἔσαν, ἀν δ' θεοῖσι
Χεῖρας ἔχον μακάρεσσι, πρὸς σφετέροισι τέκεσσι
Δειδίότες· τοὶ δ' αὖτε μάχῃ ἔχον, αἱ δ' μετ' αὐτὰς
Κῆρες κυάνεαι, λοιγὰς ἀρεκδόσαι ὀδόντας,
Δεινωποὶ, βλοσυροί τε, δαφοινοί τ', ἄπληστοί τε
Δῆριν ἔχον πρὸ πόληος. πᾶσαι δ' ἄρ' ἵεντο
Αἷμα μέλαν πιέειν· ὃν δ' πρῶτον μεμάποιεν
Κείμενον ἢ πίπτοντα νεούτατον, ἀμφὶ μὲν αὐτῷ
Βάλλ' ὄνυχας μεγάλας. ψυχὴ δ' Ἀϊδόσ δε καλεῖτο
Τάρταρον ἐς κρυόεντ'. αἱ δ' φρένας ὄβριμον αἷμα
Αἵματι πρὸς ἀνδρομέᾳ, τὰ μὲν ῥίπτασκον ὀπίσσω,
Ἄψ δ' ὅμαδον καὶ μῶλον ἐθυνέον αὖτις ἰοῦσαι.

Κλω-

Ipſe autem fugienti & formidanti ſimilis
Perſeus Danaides currebat. poſt ipſum vero
Gorgones terribiles & ineffabiles ruebant.
Cupientes ipſum apprehendere: in pallido autem adamante
Euntium reſonabat clypeus magno ſtrepitu
Acutum & tinnulum quippiam. In zonis autem dracones
Duo dependebant, attollentes capita.
Lambebant autem illi, iraque acuebant dentes,
Crudele tuentes. ſupra ſæva autem capita
Gorgonum agitabatur magnus terror, ac ſupra ipſas
Viri pugnabant, bellica arma habentes.
Hi quidem a ſua civitate, ſuiſque parentibus,
Peſtem depellentes: illi autem depopulari ſtudentes.
Ac multi quidem jacebant, plures autem etiam pugnam cientes
Dimicabant. mulieres autem in bene conſtructis turribus
Vehementer acute clamabant, lacerabanturque genas,
Vivis ſimiles, opera inclyti Vulcani.
Viri autem qui ſeniores erant, & ad ſenectutem pervenerant,
Conferti extra portas ibant, ſurſumque Diis
Manus tendebant beatis, pro ſuis liberis
Metuentes. illi autem contra pugnam conſerebant, poſt ipſos autẽ
Parcæ nigræ candidis crepantes dentibus,
Torvæ terribileſque, cruentaque, ſævaque
Dimicabant de iis, qui cadebant. omnes enim cupiebant
Cruorem nigrum bibere. & quem primum ſorte ceperant
Lacentem vel cadentem recens ſaucium, ei quidem
Injiciebant ungues magnos. animaque ad Orcum abibat,
Tartarum infrigidum. illæ autẽ præcordia poſtquã exatiaſſent
Sanguine hominis, ipſum quidem abjiciebant poſt tergum,
Retro autem in tumultum & ſtragem feſtinabant iterum ire.

Clotho

Κλωθὼ καὶ Λάχεσίς σφιν ἐφέσαστον· ἡ μὲν ὑφήνων,
Ἄτροπος, ἥπ πέλεν μεγάλη θεός, ἄλλα καὶ ἔμπης
Τῶν γε μὲν ἀλλάων πολὺ φερὴς τ' ἰὼν πρεσβυτάτη τε.
Πᾶσιν δ' ἀμφ' ἐνὶ φωτὶ μάχλω δεδμεῖαν ἔθεντο.
Δεινὰ δ' ἐς ἀλλήλας δερκέσθην ὄμμασι θυμήνασαι,
Ἐν δ' ὄνυχας χεῖράς τε θρασείας ἰσώσαντο.
Πάρ δ' Ἄχλυς εἰσῆκε θοπισμυγερή τε καὶ αἰνή,
Χλωρή, αὐσταλέη, λιμῷ καταπεπηῶσα,
Γναμπτοὶ δ' ὄνυχες χεῖρεσσιν ὑπῆσαν.
Τῆς ἐκ μὲν ῥινῶν μύξαι ῥέον, ἐκ δ' ὀπὶ πάρειῶν
Λῖμ' ἀπελείβετ' ἔραζε. ἡ δ' ἄπλητον στεναχῆσα
Εἰσῆκε· πολλὴ δ' κόνις κατενείσθην ὤμοις,
Δάκρυσι μυδαλέη· τῷ καὶ δ' δῦ πύργος πόλις ἀνδρῶν.
Χρύσειαι δέ μιν εἶχον ὑπερθύριοι ἀοχαῖαι
Ἑπτὰ πύλαι. τοὶ δ' ἄνδρες ἐν ἀγλαΐαις τε χοροῖς τε
Τέρψιν ἔχον. τοὶ μὲν γὰρ εὐασάτεις ἐπ' ἀπλοίης
Ἤγοντ' ἀνδρὶ γυναῖκα. πολὺς δ' ὑμέναιος ὀρώρει.
Τῆλε δ' ἀπ' αἰθομένων δαΐδων σέλας εἰλύφαζε
Χερσὶν ἐνὶ δμώων. τοὶ δ' ἀγλαΐῃ τεθαλυῖαι
Πρόσθ' ἔκιον· τοῖσιν δ' χοροὶ παίζοντες ἕποντο.
Τοὶ μὲν ὑπαὶ λιγυρῶν συρίγγων ἴεσαν αὐδὴν
Ἐξ ἀπαλῶν στομάτων, τοὶ δέ σφισιν ἄγνυτο ἠχώ.
Αἱ δ' ὑπὸ φορμίγγων ἄναγον χορὸν ἱμερόεντα.
Ἔνθεν δ' αὖθ' ἑτέρωθε νέοι κώμαζον ὑπ' αὐλῆς,
Τοίγε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ,
Τοίγε μὲν αὖ γελόωντες· ὑπ' αὐλητῆρι δ' ἕκαστος
Πρόσθ' ἔκιον· πᾶσαν δ' πόλιν θαλίαι τε χοροί τε
Ἀγλαΐαί τ' εἶχον. τοὶ δ' αὖ παροίθε πόληος
Νῶθ' ἵππων ὀπιβάντες ἐθωύεον. οἱ δ' ἑτοῖμοι
Ἤρεικον χθόνα δῖαν, ὀπισταλάδην δ' ἀνέμοιο

Ἐσάλατ'.

Clotho & Lacheſis ipſis aſtabant, atque paulo minor
Atropos: neque enim erat magna Dea: ſed tamen
Aliis quidem præſtantiorque erat, & natu maxima.
Omnes autem circa unũ virum pugnã acerbam committebant:
Savoque modo ſeipſas mutuo aſpiciebant, oculis ſuccenſentes.
Inter ſe autem ungues manuſque audaces conſerebant.
Iuxta autem & Triſtitia ſtabat, miſera, & gravis,
Pallida, aridaque, fame exhauſta,
Craſſis genibus: longique ungues a manibus prominebant.
Hujus quidem ex naribus mucus manabat, ex genis autem
Cruor deſtillabat in terrã. ipſa autẽ terribiliter dentes ſtringens
Stabat, multo pulvere adſperſa erat circa humeros,
Lacrymis madens. juxta autem turrita civitas hominum.
Aurea autem ipſam tenebant ſuperliminaribus adaptata
Septem porta. homineſque in voluptatibus & choreis
Oblectationem capiebant. Alii ſiquidem fabrefacto in curru
Ducebant viro uxorem, multuſque hymenæus excitabatur.
Et procul ab ardentibus facibus fulgor reſplendebat
In manibus famulorum. Mulieres autem venuſtate florentes
Præibant, quas chori ſaltantes ſequebantur.
Atque hi quidem canoris tibiis emittebant cantum
Ex tenero ore, circumque ipſos frangebatur echo.
Illæ autem ad citharam ducebant chorum amabilem.
Inde rurſum ex alia parte juvenes comeſſabantur ad fiſtulam:
Alii quidem ludentes ſaltatione & cantu,
Alii autem ridentes. ſub tibicine autem ſinguli
Procedebant, totamque civitatem lætitia choreæque
Voluptateſque tenebant. Alii autem rurſus extra civitatem
Tergis equorum conſcenſis currebant. aratores autem
Proſcindebant terram bonam, ornateque tunicas

Succin-

Ἐσάλατ'. αὐτὰρ ἔλιω βαθὺ λήϊον· οἵγε μὲν ἥμων
Αἰχμῆς ὀξείῃσι κηρωνιόωντα πέτηλα,
Βειδόμενα σχύων, ὡσεὶ Δημήτερ& ἀκτήν. 290
Οἱ δ' ἄρ ἐν ἐλεδανοῖσι δέον. καὶ ἔπιπλον ἀλωλύ·
Οἱ δ' ἐτεύγων οἶνας, δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες·
Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρους ἐφόρουν ὑπὸ τευχητήρων
Λευκὰς καὶ μέλανας βότρυας, μεγάλων ὑπὸ ὄρχων,
Βειδομένων φύλλοισι καὶ ἀργυρέῃς ἐλίκεσσιν. 295
Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρους ἐφόρουν. τοῖσι δέ σφισιν ὄρχ&
Χρύσε& ἰών, (κλυτὰ ἔργα θεῖφρον& Ἡφαίστοιο)
Σειόμεν& φύλλοισι καὶ ἀργυρέοισι κάμαξι.
Τῷ γε μὲν οὖν παίζοντε ὑπ' αὐλητῆρι ἑκάς&
Βειδόμεν& σαφυλῇσι· μελάνθησάν γε μὲν αἶδε. 300
Οἵγε μὲν ἐτρώπεον, τοὶ δ' ἤρυον· οἱ δ' ἐμάχοντο
Πύξ τε καὶ ἐλκηδόν· τοὶ δ' ὠκύποδας λαγὼς ἤρων
Ἄνδρες θηρευτῆ, καὶ καρχαρόδοντε κύνε θεῶ,
Γέμμοι μαπέειν, οἱ δ' ἰέμμοι ὑπαλύξαι·
Πὰρ δ' αὐτοῖς ἵππῃς ἔχον πόνον, ἀμφὶ δ' ἀέθλοις 305
Δῆριν ἔχον καὶ μόχθον. ἐϋπλεκέων δ' ὑπὸ δίφρων
Ἠνίοχοι βεβαῶτες ἐφίεσαν ὠκέας ἵππους,
Ῥυτὰ χαλαίνοντες. τὰ δ' ὑπερκρατέον& πέτονθ
Ἅρμαθ& ἠθλήεντ', ὑπὸ ὧ θλῆμναι μέγ' ἀΰτειω.
Οἱ μὲν ἄρ' ἀΐδιον εἶχον πόνον· ὐδέ ποτ' ἔφιν 310
Νίκη ἐπιωυόθη, ἀλλ' ἄκριτον εἶχον ἀέθλον.
Τοῖσι ὧ καὶ θεὺκειτο μέγας τέλε& ἐντὸς ἀγῶν&,
Χρύσει&, κλυτὰ ἔργα θεῖφρον& Ἡφαίστοιο.
Ἀμφὶ δ' ἴτιω ῥέεν Ὠκεανὸς θλήδυλι ἐοικώς.
Πᾶν ὧ σιωεῖχε σάκ& πλυδαίδαλον· οἱ ὧ κατ' αὐτὸν 315
Κύκνοι ἀερσιπότη μεγάλ' ἤπυον· οἱ ῥά γε πολλοὶ
Νῆχον ἐπ' ἄκρον ὕδωρ. πὰρ δ' ἰχθύες ἑκλονέοντο,

Θαῦμα

Succinctas habebāt: sed erat magnus cāpus segetibus consitus: ubi
Mucronibus acutis incurvos culmos, (alii quidē metebant
Gravidos spicis, tanquam Cereris donum.
Alii autem in manipulos ligabant & implebant aream:
Rursum alii vindemiabant vites, falces in manibus habentes.
Alii autem in calathis ferebant a vindemiatoribus acceptos
Albos & nigros racemos, magnis ex vitibus
Gravidis foliis, & argenteis capreolis.
Alii rursus in calathis portabant, juxtaque ipsos ordo vitium:
Aureus erat (inclytum opus prudentis Vulcani)
Agitatus foliis, & argenteis perticis.
Inde quidem igitur ludunt ad tibicinem unusquisque
Oneratus uvis, quæ ipsæ nigræ erant. (micabant
Alii quidem calcabant in lacu, alii hauriebant, alii autem di-
Pugnis, & luctando: alii vero alipedes lepores venabantur
Viri venatores, & asperis dentibus canes duo ante ipsos,
Cupientes assequi, illi autem cupientes effugere.
Iuxta ipsos autem & equites habebant laborem, proque præmiis
Certamen habebant & pugnā. bene contextis autem in curribus
Auriga stantes, immittebant veloces equos,
Habenas laxantes. illi autem subsultantes volabant
Currus compacti, rotarumque modioli valde resonabant.
Illi quidē igitur perpetuū habebant laborē, neq; enim dum ipsis
Victoria expedita erat, sed anceps habebant certamen.
Ipsis autem etiam propositus erat magnus tripus in stadio,
Aureus, inclyta opera prudentis Vulcani.
Circa extremā autē oram manabat Oceanus, inundanti similis.
Totum autem ambiebat clypeum variegatum. per ipsum autem
Cygni altivolantes magnum clangebant, qui illic multi
Natabant in summa aqua. juxta autem pisces lasciviebant,

Θαῦμα ἰδεῖν καὶ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ, ἢ ἅμα βυλὰς
Ἤφαιστ' ποίησε σάκ' μέγα τε σθεπάρνόν τε,
Ἀρσάμενος παλάμῃσι, τὸ μὲν Διὸς ἄλκιμ' ὑὸς 320
Πάλλειν ὀβριμοεργός· ὀπὶ δ' ἱππείᾳ θόρε δίφρῳ,
Εἴκελ' ἀστεροπῇ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο,
Κῶφα βιβάς· τῷ δ' ἡνίοχ' κραιπνὸς Ἰόλαος
Δίφρῳ ἐπεμβεβαὼς ἰθυνέτην καμπύλον ἅρμα.
Ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνή, 325
Καί σφεας θαρσύνεσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Χαίρετε Λυγκῆος ἠυκόμου τηλεκλειτοῖο,
Νῦν δὴ Ζεὺς κραιπν' ὔμμι δίδοι, μακάρεσσιν ἀνάσσων,
Κύκνον τ' ἐξεναρεῖν καὶ ὑπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι.
Ἄλλο δέ σοι τί ἔπ' ἐρέω, μέγα φέρτατε λαῶν· 330
Εὖτ' ἂν δὴ Κύκνον γλυκερῆς αἰῶν' ἀμέρσῃς,
Τὸν μὲν ἔπειτ' αὖτ' λιπεῖν καὶ τεύχεα τοῖο·
Αὐτὸς γὰρ βροτολοιγὸν Ἄρηα ὀπίσσω δοκεύσας,
Ἔνθά κε γυμνωθέντα σάκος ὑπὸ δαιδαλέοιο
Ὀφθαλμοῖσιν ἴδῃς, ἔνθ' ὑπάμυδις ὀξεῖ χαλκῷ· 335
Ἄψ δ' ἀναχάσασθαι, ἐπεὶ οὔ νύ τοι αἴσιμόν ἐστιν
Οὔθ' ἵππους ἐλέειν, οὔτε κλυτὰ τεύχεα τοῖο.
Ὣς εἰπὼν ἐς δίφρον ἐβήσατο δῖα θεάων,
Νίκλῳ ἀθανάτης χερσὶν καὶ κύδεϊ ἔχθεα
Ἐασυμφώνους· τότε δήρα διόγνητ' Ἰόλαος 340
Σμερδαλέον θ' ἵππουσιν ἐπέκλετο. τοὶ δ' ὑπ' ὁμοκλῆς
Ῥίμφ' ἔφερον θοὸν ἅρμα, κονίοντες πεδίοιο.
Ἐν γάρ σφιν μὲν ἦκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνή,
Αἰγίδ' ἀναστείσασ' ἐριτίμοιο πατρὸς ἑοῖο.
Τοὶ δ' ἄμυδις προχέοντ' ἴκελοι πυρὶ ἠὲ θυέλλῃ, 345
Κύκνῳ θ' ἱππόδαμῳ καὶ Ἄρηι ἀνδρηϊφόντῃ.
Τῶν θ' ἵπποι μὲν ἔπειθ' ὑπενάντιοι ἀλλήλοισιν

Ὀξεῖαι

Mirum visu, etiam Iovi gravitonanti, cujus consiliis
Vulcanus fecit clypeum magnumque validumque,
Artificiose expoliens manibus, quem quidem Iovis fortis filius
Iactabat facile: equestrem autem assilit in currum,
Similis fulguri patris Iovis, agida tenentis,
Leviter ingrediens: huic autem auriga fortis Iolaus,
Bigis insistens regebat curvum currum.
Prope autem ipsis advenit Dea cæsiis oculis Minerva,
Atque ipsos confirmans verbis volucribus alloquebatur:
Salvete Lyngei progenies longe inclyti,
Nunc itaque Iupiter robur vobis dat, is, qui beatis imperat,
Cygnumque interficere, & inclyta arma ejus despoliare.
Sed tibi aliud verbum dicam, multo fortissime mortalium.
Postquam jam Cygnum dulci vita spoliaveris,
Illum quidem tum eodem loco relinque, & arma ipsius:
Ipse autem homines perimentem Martem accedentē observans,
Vbi nudatum clypeo variegato
Oculis videris, ibi vulnera acuto ferro:
Retroque te recipe, quoniam tibi fas non est
Neque equos capere, neque inclyta arma illius.
Sic locuta, in currum ascendit præstantissima Dearum,
Victoriam immortalibus manibus & gloriam tenens
Celeriter. Tunc igitur generosus Iolaus
Horrendum equos increpuit. illi autem a comminatione
Celeriter ferebant celerem currum, pulverem cientes per campū.
Nam ipsis animum addiderat Dea cæsiis oculis Minerva,
Ægide concussa. ingemiscebat autem circumquaque tellus.
Illi autem pariter procedebant, similes igni sive procellæ,
Cygnus equum domitor, & Mars insatiabilis belli.
Horum equi deinde obviam sibi mutuo facti,

Οξεῖα χρέμισαν, ωδὶ δέ σφιν ἄγγυτο ἠχώ.
Τὸν πρότερον προσέειπε βίη Ἡρακληείη·
Κύκνε πέπον, τί νυ νῶϊν ὑπέσχετον ὠκέας ἵππους. 350
Ἀνδράσιν, οἵ τε πένης καὶ ὀϊζύος ἴδρεις εἰμύ;
Ἀλλὰ παρὲξ ἔχε δίφρον ἐΰξοον, ἡδὲ κελεύθου
Εἶκε παρὲξ ἰέναι. Τρηχῖνα δέ τοι παρελαύνω
Ἐς Κήϋκα ἄνακτα· ὁ γὰρ δυώαμός τε καὶ αἰδοῖ
Τρηχῖνος προβέβηκε, σὺ δ' οὔ μάλα οἶσθα καὶ αὐτός. 355
Τῷ γὰρ ὀπυίεις παῖδα Θεμιστονόῃ κυανώπιν.
Ὣς πέπον, ἦ μὴν γάρ τοι Ἄρης θανάτοι πελεύτιμ
Ἀρκέσαι, εἰ δὴ νῶϊ σωσιστύμεθα πολεμίζειν.
Ἤδη μὲν τε ἔφημι καὶ ἄλλοτε πειρηθῆναι
Εἴχεος ἡμετέρης, ὅθ' ὑπὲρ Πύλας ἡμαθόεντος 360
Ἀντίος ἔστη ἐμεῖο, μάχης ἄμοτον μεμαυίνων.
Τελὶς μὲν ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ τυπεὶς ἡρείσατο γαίῃ,
Οὐταμένου σάκεος· τὸ γὰρ τέτρατον, ἦλασα μηρὸν,
Παντὶ μένος πεπύθων, ἀμφὶ δ' ἔμεγα σάκος ἄρραξε·
Πρίωνης δ' ἐν γουνῴσι χαμαὶ πέσεν ἔσχεος ὁρμῇ. 365
Ἔνθά κε δὴ λωβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη,
Χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσι λιπὼν ἔναρα βροτέενθα.
Ὡς ἔφατ'· ὐδ' ἄρα Κύκνος ἐΰμμελίης ἐμνυοίνα
Τῷ ὑπερθύμῳ ἐχέμυθ' ἐρυσάρματας ἵππους.
Δὴ τότ' ἀπ' ὀπλεκέων δίφρων θόρον αἶψ' ὑπὲ γαῖαν 370
Παῖς τε Διὸς μεγάλου, καὶ Ἐνυαλίοιο ἄνακτος.
Ἡνίοχοι δ' ἔμπλην ἔλασαν καλλίτριχας ἵππους·
Τῶν δ' ὑποσδομένων κανάχιζε ποσὶ δῖα χθών.
Ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κορυφῆς ὄρεος μεγάλοιο
Πέτραι ὑποθρῴσκουσιν, ἐπ' ἀλλήλαις ὑπέσουσι, 375
Πολλαὶ δ' ὀρῦς ὑψίκομοι, πολλαὶ δέ τε πόκμοι,
Αἴγειροί τε τανύῤῥιζοι ῥήγνυνται ὑπ' αὐτῶν

Ῥίμφα

Acutum hinnivere, circaque ipsos resonabat echo.
Atque hunc prior alloquebatur Hercules:
Cygne ignave, cur nobis immittitis veloces equos,
Viris, qui laboris & arumnæ experti sumus?
In diversum age currum bene politum, atque e via
Cede prætergrediendo. Trachinem enim tendo
Ad Ceycem regem. nam ille potestate pariter & majestate
Trachinis imperium tenet. Tu vero satis hoc scis etiam ipse:
Ejus enim connubio tenes filiã Themistonoëm nigros habentem
O ignave, non enim tibi neq; Mars mortis exitium (oculos.
Prohibuerit, si nos inter nos congrediamur ad pugnandum.
Iam ipsum quidem aio ante quoque aliquoties periculum fecisse
Hastæ nostræ, quando pro Pylo arenosa
Adversus stetit mihi pugnam insatiabiliter optans.
Ter siquidem meæ hastæ percussus sustinuit se terra,
Vulnerato clypeo: quarto autem transadegi femur ejus,
Omnibus viribus incumbens, magnumq; illius clypeũ perforavi.
Pronus autẽ in pulveribus humi prostratus cecidit hastæ impetu.
Vbi etiam ignominiæ affectus inter immortales fuit,
Manibus sub nostris relictis spoliis cruentis.
Sic dixit: at Cygnus bellicosus haudquaquam volebat,
Huic obtemperans, retinere trahentes currum equos.
At tunc a bene compacto curru desilierunt celeriter in terram,
Et Iovis filius magni, & Enyalii regis.
Auriga autem propius egerunt pulchricomos equos.
Illis autem irruentibus sonitu pedum concitata est lata terra.
Vt autem ab alto vertice montis magni
Rupes desiliunt, aliæ super alias cadentes:
Multaque quercus alticomæ, multæ item piceæ
Populique radices altas habentes refringuntur ab ipsis

Ῥίμφα κυλινδομένων, εἵως πεδίον δι' ἀφίκωνται·
Ὡς οἱ ἐπ' ἀλλήλοισι πέσον μέγα κεκλήγοντες.
Πᾶσι δ' Μυρμιδόνων τε πόλις κλειτή τ' Ἰαωλκὸς,
Ἄρνη τ', ἠδ' Ἑλίκη, Ἀνθειά τε πιήεσσα,
Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον. οἱ δ' ἀλαλητῷ
Θεσπεσίῳ σύνισαν. μέγα δι' ἔκτυπε μητίετα Ζεύς,
Καὶ δι' ἄρ' ἀπ' ὀφρύνθεν ψιάδας βάλεν αἱματόεσσας,
Σῆμα πιθεὶς πολέμοιο ἑῷ μεγαθαρσεῖ παιδί.
Οἵῳ δι' ἐν βήσσῃς ὄρεος χαλεπὸς πεφιδέσθαι
Κάπρος ὑλαιόδων φρονέῃ θυμῷ μαχέσασθαι
Ἀνδράσι θηρητῆρσι, θήγῃ δέ τε λοξὸν ὀδόντα
Δοχμώσεις, ἀφρὸς δὲ περὶ στόμα μασιχόωνι
Λείβεται, ὄσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐίκτην,
Ὀρθὰς δι' ἐν λοφιῇ φείσας τελχὰς ἀμφί τε δειρήν·
Τῷ ἴκελοι Διὸς υἱὸς ἀφ' ἵππων ἆορε δίφρου,
Ἧμος ἢ χλοερῷ κυανόπερος ἠχέτα πέτηξ
Οἴζῳ ἐφεζόμενος θέρος ἀνθρώποισιν ἀείδειν
Ἄρχεται, ᾧ τε πόσις καὶ βρῶσις θῆλυς ἕεται,
Καί τε πανημερίοις τε καὶ ἠῶος χέε αὐδὴν
Ἵδῃ ἐν αἰνοτάτῳ, ὁπότε χρόα Σείριος ἅζῃ.
Ἧμος δὴ κέγχροισι πεφυλωμένοισι τελέθουσι,
Τές τε θέρη πειρῶσιν, ὅτ' ὄμφακες αἰόλλονται,
Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἄχθος·
Τῶν ὧρα μάρναντο, πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.
Ὡς ἢ λέοντε δύω ἀμφὶ κταμένης ἐλάφοιο
Ἀλλήλοις κοτέοντε, δαὶ σφέας ὁρμήσωσι,
Δεινὴ δὲ σφ' ἰαχὴ, ἄσκοπός τ' ἅμα γίνετ' ὀδόντων·
Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυπιοὶ γαμψώνυχες ἀγκυλοκεῖλαι,
Πέτρῃ ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντε μαχέσθην
Αἰγὸς ὀρεσσινόμου ἢ ἀγρότερης ἐλάφοιο

Πίονε,

Celeriter delabentibus, donec in campum perveniant:
Ita & illi in se mutuo ruebant cum magno clangore.
Tuta autem Myrmidonum civitas celebrisque Iaolcus,
Arneque, & Helice, & Anthea herbosa,
Voce utriusque valde resonabant. Illi autem cum clamore
Mirando congressi sunt. valde autem intonuit prudens Iupiter,
Et a cœlo guttas dimisit sanguinolentas,
Signum id ponens bello, suo multum confidenti filio.
Qualis autem in vallibus montis sævus aspectu
Aper, dentes habens exertos, fertur impetu ad pugnandum
Cum viris venatoribus, acuitque candidum dentem
Incurvatus, spuma autem circa os mandenti
Destillat, oculique ipsi igni splendenti similes sunt,
Rectis autem in dorso horret setis, circaque collum:
Talis similis Iovis filius ab equestri desiliit curru.
Quando autem viridi nigricans alis sonora cicada
Ramo insidens, æstatem hominibus canere
Incipit, cujus & potus & cibus herbas vegetans ros est,
Atque per totum diem, & mane sub auroram fundit vocem
Æstu in gravissimo, quando corpus Sirius exsiccat.
Quando & milio aristæ nascuntur,
Quod æstate seminant, cum uvæ acerbæ colorem mutant,
Qualia Bacchus dedit hominibus in lætitiam & laborem;
Eo tempore pugnabant, magnus autem tumultus excitabatur.
Vt autem leones duo, pro occiso cervo
Sibi mutuo irati, in se ipsos impetum faciunt,
Sævusque inter ipsos rugitus, strepitusque exoritur dentium;
Atque ut vultures incurvis unguibus repandis rostris
Rupe in excelsa, magno clangore dimicant,
Capræ montivagæ gratia, aut feri cervi

Πίονα, λιῶ τ' ἐδάμασσε βαλὼν αἰζηΐα ἀνὴρ
Ἰῷ ἀπὸ νώροιο, αὐτὸς δ' ἀπαλήσετο κῆρ
Χώρῳ ἀΐδηος ἐών· οἱ δ' ὀτρηρὸν ἐνόησαν,
Ἐσυμφώνως δέ οἱ ἀμφὶ μάχῃ δεδμῆσαν ἔθεντο·
Ὡς οἱ κεκληγότες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρουσαν.
Ἐνθ' ἤτοι Κύκνου μὲν ὑπερφιάλου Διὸς υἱὸν
Κτεινέμεναι μεμαῶτε, σάκος ἔμβαλε χάλκεον ἔγχος·
Οὐδ' ἔρρηξεν χαλκὸν· ἔρυτο δὲ δῶρα θεοῖο.
Ἀμφίτρυωνιάδης δὲ βίη Ἡρακληείη
Μεσηγὺς κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἔγχει μακρῷ
Αὐχένα γυμνωθέντα θοῶς ὑπένερθε γνάθοιν
Ἤλασ' ὀπιπεύσας· ὑπὸ δ' ἄμφω κέρσε τένοντε
Ἀνδροφόνου μελίη. μέγα δ' ὀφθαλμοῖσιν ἔμπεσε φωτός.
Ἤλπετο δ', ὡς ὅτε τις δρῦς ἤλπετο, ἢ ὅτε πεύκη
Ἠλίβατος, πληγεῖσα Διὸς ψολόεντι κεραυνῷ·
Ὡς ἔλπετ'. ἀμφὶ δέ οἱ βρόχε τεύχεα ποικίλα χαλκῷ.
Τὸν μὲν ἔπειτ' εἴασε Διὸς τανυσίπτερος υἱὸς,
Αὐτὰρ ὁ βροτολοιγὸν Ἄρηα ὀπιπεύσας δοκέουσας,
Δεινὸν ὁρῶν ὅσσοισι λέων ὡς σώμασι κύρσας,
Ὅς τε μάλ' ἐνδυκέως ῥινὸν κεφαλῆφιν ὀνύσσεται
Σχίσας ὅπλι τάχιστα μελίφρονα θυμὸν ἀπηύρα·
Ἐμμενέως δ' ἄορ γε κελαινὸν πίμπλατο ἦτορ.
Γλαυκιόων δ' ὅσσοις δεινὸν, σθένεός τε καὶ ὤμους
Οὐρῇ μασιόων, ποσὶ γλάφυ· ἀδέ τις αὐτὸν
Ἔτλη ἐς ἄντα ἰδὼν σχεδὸν ἐλθεῖν, ἀδὲ μάχεσθαι.
Τοῖος ἄρ' Ἀμφιτρυωνιάδης ἀκόρητος αὔτης
Ἀντίος ἔστη Ἄρηος· ἐνὶ φρεσὶ θάρσος ἀέξων
Ἐσυμφώνως. ὁ δέ οἱ σχεδὸν ἦλυθεν ἀχνύμενος κῆρ.
Ἀμφότεροι δ' ἰάχοντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρουσαν.
Ὡς δ' ὅτ' ἀπὸ μεγάλης πέτρης πεπεδημένος ὀρέσσαι,

Μακρὴ

Pinguis, quam interfecit jaculando juvenis vir,
Sagitta e nervo emissa: ipse autem aberrabit alio loco
Loci ignarus existens. at illi celeriter animadverterunt,
Acriterque pro ea pugnam acerbam instituerunt:
Sic & hi duo cum clamore contra se mutuo irruerunt.
Ibi sane Cygnus quidem potentis Iovis filium
Occidere meditans, clypeo aream hastam adegit,
Neque tamen perrupit eas: defendebant enim dona Dei.
Contra autem Amphitryoniades Hercules
Inter galeam & clypeum, hasta longa
Cervicem nudatum celeriter infra mentum
Percussit valde, amboſque abscidit nervos in collo
Homicida lancea. magnum vero robur concidit viri.
Cecidit autem veluti cum quercus aliqua, aut cum rupes
Excelsa, icta Iovis fumanti fulmine:
Sic cecidit. circū ipsum autem resonabant arma variegata ære.
Atque hunc quidem ibi reliquit Iovis arumnosus filius.
Ipse autem occisorem hominum Martem accedentem observans,
Savum videns oculis ut leo corpus forte nactus,
Qui admodum accurate pelle validis unguibus
Dissecta, quam celerrime dulcem animam abstulit:
Avide autem hujus nigrum expletur cor,
Ac cæsis intuens oculis savum, costasque & humeros
Cauda flagellans, pedibus fodit; neque quisquam ipsum
Sustinet ex adversa aspiciens prope ire, neque pugnare.
Talis igitur & Amphitryonades insatiabilis bello
Contra Martem stetit, in præcordiis audaciam augens
Celeriter. Ille autem prope venit mœsto corde.
Vtrique autem cum clamore alter alterum invaserunt.
Vt autem, quando a magno rupes cacumine præcipitans,

Μακρὰ δ' ὄπιθεν ῥώσκουσα κυλίνδετο, ἡ δέ τε ἠχὴ
Ἔρχετο ἐμμεμαῶτα, πάγη δ' οἱ ἀντεβόλησεν
Ὑψηλὸς, τῷ δὴ σωειείκετο, ἔνθα μιν ἴαχε·
Τόσση ὁμὴ ἰαχὴ βεβοήμαλε χάλκεος Ἄρης
Κεκληγὼς ἐπόρουσεν· ὁ δ' ἐμμαπέως ὑπέδεκτο.
Αὐτὰρ Ἀθηναίη κόρη Διὸς αἰγιόχοιο
Ἀντίη ἦλθεν Ἄρηϊ, ἐρεμνὴν αἰγίδ' ἔχουσα,
Δεινὰ δ' ὑπόδρα ἰδοῦσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ἄρες ἄπαχε μᾶχον κρατερὸν καὶ χεῖρας ἀάπτους.
Οὐ γάρ τοι θέμις ἐστὶν ὅπο κλυτὰ τεύχεα δῦναι
Ἡρακλέα κλεϊνάνθ' Διὸς θρασυκάρδιον υἱόν.
Ἀλλ' ἄγε παῦε μάχης, μηδ' ἀντίος ἴσασ' ἐμεῖο.
Ὣς ἔφατ'· ἀλλ' οὐ πειθ' Ἄρεως μεγαλήτορα θυμόν.
Ἀλλὰ μέγα ἰάχων φλογὶ εἴκελα τεύχεα πάλλων,
Καρπαλίμως ἐπόρουσε βίῃ Ἡρακληείῃ,
Κακτάμεναι μεμαώς· καὶ ῥ' ἔμβαλε χάλκεον ἔγχος
Σπερχνὸν, ἐοῦ παιδὸς κρατέων θέλε πεφνεῖν τε,
Ἐν σάκεϊ μεγάλῳ. ὑπὸ δ' ὄγλαωκῶπις Ἀθήνη
Ἔσχε τε ὁρμὴν ἕτερπε, ὁρεξαμένη ὑπὸ φίρεϊ.
Δεμνὰ δ' Ἄρηϊ ἄχος εἷλεν· ἐρυσάμενος δ' ἄορ ὀξὺ,
Ἔσυτ' ἐφ' Ἡρακλῆϊ κρατερόφρονι· τὸ δ' ὄπιθεν
Ἀμφιτρυωνιάδης δεινῆς ἀκόρητος ἀϋτῆς,
Μηρὸν γυμνωθέντα σάκους ὑπὸ δαιδαλέοιο,
Οὗτασ' ὄπι κρατέως· ἀμὰ δ' μέγα σάκος ἄρχε,
Δέρξε νωμήσας, ὄπη ὄχθυνε κάββαλε μέσην.
Τῷ δ' Φόβος καὶ Δεῖμος ἐΰτροχον ἅρμα καὶ ἵππους
Ἤλασαν αἶψ' ἔγγυς, κατὰ ὅπο χθονὸς δύρυοδείης
Εἰς ὄφρον ἤκαν πολυδαίδαλον· αἶψα δ' ἔπειτα
Ἵππους μαστίετον, ἵκοντο δ' μακρὸν Ὄλυμπον.
Τὸν δ' Ἀλκμήνης κατὰ κυδάλιμος ἵδρωτα,

Κύκνον

Et in longum delata saltu volvitur, fragorque
Venit subito ingens, collis autem ipsi obvius sit
Altus, ad quem cursu defertur, ubi ipsam retinet:
Tanto ille fremitu currum gravans perniciosus Mars
Vociferans irruit; ille autem prompte venientem excepit.
Porro Minerva filia Iovis ægida tenentis
Obviam venit Marti, tenebrosam habens ægidem,
Sæva autem torve intuens, verbis volucribus allocuta est:
Mars, inhibe animos ingentes & manus invictas.
Neque enim tibi fas est inclytis armis spoliare,
Herculem occisum, Iovis magnanimum filium.
Sed age, desiste a pugna, neque adversus steteris mihi.
Sic ait: sed non persuasit Martis magnanimi animo:
Sed magno fremitu flammæ similia arma vibrans,
Celeriter invasit Herculem,
Occidere festinans: & conjecit æratam hastam
Magno impetu, ob suum filium iratscens mortuum,
In clypeum magnum. At procul cæsia Minerva
Hastæ impetum avertit, manu deflectens a curru.
Acerbus autem dolor Martem cepit: extractoque gladio acuto,
Irruit contra Herculem magnanimum. at illum accedentem
Amphitryoniades, sævo insatiabilis bello,
Femore nudatum clypeo sub variegato
Vulneravit valide: magnumque trajecit clypeum,
Hasta perrumpens: in terra autem prostravit media.
At illi Pavor & Metus agilem currum & equos
Adegerunt celeriter propius, & a terra lata
In currum posuerunt variegatum: atque inde celeriter
Equos flagellis impulerunt, veneruntque in magnũ Olympum.
Filius autem Alcmenæ & glorioſus Iolaus,

Cygno

Κύκνοι σκυλδύωντες ἀπ' ὤμων τόξεα καλὰ
Νίασον τ'· αἶψα δ' ἔπειτα πόλιν Τρηχῖν' ἵκοντο
Ἵπποις ὠκυπόδεσσιν. ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθηνὴ
Ἐξίκετ' Οὔλυμπόν δε μέγαν καὶ δώματα πατρός.
Κύκνον δ' αὖ Κήϋξ ἆπτεν, καὶ λαὸς ἀπείρων,
Οἵ ῥ' ἐγγὺς ναῖον πόλιν κλειτὴν βασιλῆα,
Ἄντιλον, Μυρμιδόνων τε πόλιν, κλειτόν τ' Ἰαωλκὸν,
Ἄρνην τ' ἠδ' Ἑλίκην. πολλὸς δ' ἠγείρετο λαὸς,
Τιμῶντες Κήϋκα, φίλον μακάρεσσι θεοῖσι.
Τὸ δ' ἆφον καὶ σῆμ' αἰδὲς ποίησεν Ἄναυρος,
Ὄμβρῳ χειμερίῳ πλήθων. τὼς γάρ μιν Ἀπόλλων
Λητοΐδης ἤνωξ', ὅτι ῥα κλειτὰς ἑκατόμβας
Οὔτις ἄγοι Πυθοῖδε, βίη σύλασκε δοκεύων.

ΤΕΛΟΣ.

Cygno despoliato armis ab humeris pulchris detractis,
Revertebantur. moxq; exinde ad civitatẽ Trachiniam venerunt
Equis velocibus. At cæsiis oculis Minerva
Pervenit in Olympum magnum, & domos patris.
Cygnum autem contra Ceyx sepelivit, & populus magnus,
Qui prope civitatem habitant inclyti regis,
Anten, Myrmidonumque civitatem, celebremque Iaolcum,
Arnenque & Helicen. multus autem congregabatur populus,
Honorantes Ceycem, carum beatis Diis.
Sed illius sepulcrũ & monumentũ obscurum reddidit Anaurus,
Imbre hyemali exundans. ita enim ipsum Apollo
Latonæ filius jussit, propterea quod inclytas hecatombas
Quicunque portaret Delphos, eum vi spoliabat insidiatus.

FINIS.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Θεογονία.

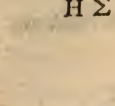

Ουσάων Ἑλικωνιάδων ἀρχώμεθ' ἀείδειν,
Αἵθ' Ἑλικῶνος ἔχουσιν ὄρος μέγα τε ζαθέον τε,
Καί τε περὶ κρήνην ἰοειδέα πόσσ' ἁπαλοῖσιν
Ὀρχεῦντ', ἠδὲ βωμὸν ἐρισθενέος Κρονίωνος,
Καί τε λοεσσάμεναι τέρενα χρόα Περμησσοῖο,
Ἢ Ἵππου κρηνίδος, ἢ Ὀλμειοῦ ζαθέοιο,
Ἀκροτάτῳ Ἑλικῶνι χορὸς ἐνεποιήσαντο,
Καλοὶ, ἱμερόεντας· ἐπερρώσαντο δὲ ποσσίν·
Ἔνθεν ἀπορνύμεναι, κεκαλυμμέναι ἠέρι πολλῷ,
Ἐννύχιαι σεῖχον, περικαλλέα ὄσσαν ἱεῖσαι,
Ὑμνεῦσαι Δία τ' αἰγιόχον, καὶ πότνιαν Ἥρην
Ἀργείην, χρυσέοισι πεδίλοις ἐμβεβαυῖαν,
Κούρην τ' Αἰγιόχοιο Διὸς γλαυκῶπιν Ἀθήνην,
Φοῖβόν τ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιρεν,
Ἠδὲ Ποσειδάωνα γαιήοχον, ἐννοσίγαιον,
Καὶ Θέμιν αἰδοίην, ἑλικοβλέφαρόν τ' Ἀφροδίτην,
Ἥβην τε χρυσοστέφανον, καλήν τε Διώνην,
Ἠῶ τ', Ἠέλιόν τε μέγαν, λαμπρήν τε Σελήνην,
Λητώ τ', Ἰαπετόν τε, ἰδὲ Κρόνον αἰγκυλομήτην,
Γαῖάν τ', Ὠκεανόν τε μέγαν, καὶ νύκτα μέλαιναν·
Ἄλλων τ' Ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἐόντων.
Αἵ νύ ποθ' Ἡσίοδον καλὴν ἐδίδαξαν ἀοιδὴν,
Ἄρνας ποιμαίνονθ' Ἑλικῶνος ὑπὸ ζαθέοιο.
Τόνδε δέ με πρώτιστα θεαὶ πρὸς μῦθον ἔειπαν
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς Αἰγιόχοιο·
Ποιμένες ἄγραυλοι, κάκ' ἐλέγχεα, γαστέρες οἷον,

Ἴδμεν

HESIODI ASCRÆI
DEORUM GENERATIO.

A Musis Heliconiadibus incipiamus canere,
Quæ Heliconis habitant montem, magnumque divi-
Et circa fontẽ floribus obsitũ pedibus teneris (numq;:
Saltant, aramque præpotentis Saturnii,
Atque ablutæ tenero corpore in Permesso,
Aut in Hippocrene, aut in Olmio sacro,
Summo in Helicone choreas ducere solent,
Pulchras, amabiles; fortiterque tripudiare pedibus:
Inde concitatæ, velatæ aëre multo,
Noctu incedunt, perpulchram vocem emittentes,
Celebrantes Iovemque ægida tenentem, & venerandam Iunonẽ
Argivam, aureis calceamentis incedentem:
Filiamque Ægiochi Iovis, caruleos oculos habentẽ Minervam:
Phœbumque Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
Atque Neptunum terram continentem, terræ motorem,
Et Themin venerandam, & blandis oculis Venerem,
Hebenque aurea corona decoram, formosamque Dionen,
Auroramque, Solemque magnum, splendidamque Lunam,
Latonamque, Iapetumque, ac Saturnum versipellem,
Terramque, Oceanumque vastum, & Noctem atram:
Aliorumque immortalium sacrum genus semper existentium.
Quæ olim Hesiodum pulchrum docuerunt carmen,
Agnos pascentem Helicone sub divino.
Hoc autem me primum Deæ sermone compellarunt,
Musæ Olympiades, filiæ Iovis Ægiochi:
Pastores sub dio manentes, mala probra, ventres solum,

Scimus

Ἴδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα·
Ἴδμεν δ' εὖτ' ἐθέλωμεν ἀληθέα μυθήσασθαι.
Ὡς ἔφασαν κοῦραι μεγάλου Διὸς ἀρτιέπειαι·
Καί μοι σκῆπτρον ἔδον, δάφνης ἐριθηλέος ὄζον,
Δρέψασαι θητόν. ἐνέπνευσαν δέ μοι αὐδὴν
Θείην, ὥστε κλύοιμι τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα.
Καί με κέλονθ' ὑμνεῖν μακάρων γένος αἰὲν ἐόντων,
Σφᾶς δ' αὐτὰς πρῶτόν τε καὶ ὕστερον αἰὲν ἀείδειν.
Ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα περὶ δρῦν ἢ περὶ πέτρην;
Τιὴν, Μουσάων ἀρχώμεθα, τὴν Διὶ πατρὶ
Ὑμνοῦσαι τέρπουσι μέγαν νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
Εἰροῦσαι, τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα,
Φωνῇ ὁμηρεύουσαι· τῶν δ' ἀκάμαντος ἓξ αὐδὴ
Ἐκ στομάτων ἡδεῖα. γελᾷ δέ τε δώματα πατρὸς
Ζηνὸς ἐριγδούπου θεᾶν ὀπὶ λειριοέσσῃ
Σκιδναμένῃ. ἠχεῖ δ' κάρη νιφόεν καὶ Ὄλυμπος,
Δώματα ἀθανάτων. αἱ δ' ἄμβροτον ὄσσαν ἰεῖσαι,
Θεῶν γένος αἰδοῖον πρῶτον κλείουσιν ἀοιδῇ
Ἐξ ἀρχῆς, οὓς Γαῖα καὶ Οὐρανὸς εὐρὺς ἔτικτεν,
Οἵτ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοί, δωτῆρες ἐάων.
Δεύτερον αὖτε Ζῆνα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
Ἀρχόμεναί θ' ὑμνοῦσι θεαί, λήγουσά τ' ἀοιδῆς,
Ὅσσον φέρτατός ἐστι θεῶν, κρατερή τε μέγις τε.
Αὖθις δ' ἀνθρώπων τε γένος, κρατερῶν τε γιγάντων
Ὑμνοῦσαι, τέρπουσι Διὸς νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο·
Τὰς ἐν Πιερίῃ Κρονίδῃ τέκε πατρὶ μιγεῖσα
Μνημοσύνη, γνοιῆσιν Ἐλευθῆρος μεδέουσα,
Λησμοσύνῃ τε κακῶν, ἄμπαυμά τε μερμηράων.
Ἐννέα γὰρ οἱ νύκτας ἐμίσγετο μητίετα Ζεύς,

Νόσφιν

Scimus mendacia multa dicere veris similia:
Scimus etiam, quando voluerimus, vera loqui.
Sic dixerunt filiæ Iovis magni veridicæ,
Et mihi sceptrum dederunt, lauri perviridis ramum,
Decerpere mirandum. inspirarunt autem mihi vocem
Divinam, ita ut scirem tam futura quam præterita.
Et me jubebant celebrare beatorum genus sempiternorum,
Se vero primo & postremo semper decantare.
Sed quo mihi hæc circa quercum, aut circa petram?
O tu, a Musis ordiamur, quæ Iovi patri
Canendo oblectant magnum animum in Olympo,
Memorantes, & præsentia, & futura, & præterita,
Voce concinentes. illarum vero indefessa fluit vox
Ab ore suavis. rident autem domus patris
Iovis valde tonantis Dearum voce suavi
Dispersa. resonat vero vertex nivosi Olympi,
Domus immortalium. hæ vero immortalem vocem emittentes,
Deorum genus venerandum in primis celebrant cantilena
Ab exordio, quos Tellus & Cœlum latum genuerunt,
Quique ex his prognati sunt Dii, datores bonorum.
Secundo rursum Iovem, Deorum patrem atq; etiam hominum,
Incipientesque canunt Deæ, & finientes carmen,
Quam sit præstantissimus Deorum, & imperio maximus.
Porro & hominum genus, fortiumque gigantum
Celebrantes oblectant Iovis mentem in Olympo,
Musæ Olympiades, filiæ Iovis ægida habentis:
Quas in Pieria Saturnio peperit patri mixta
Mnemosyne, fertilibus Eleutheris imperans,
Oblivionemque malorum, & solatium curarum.
Novem enim ei noctes mixtus est prudens Iupiter,

Νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνων.
Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐνιαυτὸς ἔλιν, περὶ δ' ἔτραπεν ὥρη
Μηνῶν φθινόντων, περὶ δ' ἤματα πλεῖ' ἐτελέσθη,
Ἡ δ' ἔτεκ' ἐννέα κούρας ὁμόφρονας, ἦσιν ἀοιδὴ 60
Μέμβλετον, ἐν στήθεσσιν ἀκηδέα θυμὸν ἐχούσας,
Τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κορυφῆς νιφόεντος Ὀλύμπου,
Ἐνθά σφιν λιπαροί τε χοροὶ καὶ δώματα καλά.
Πὰρ δ' αὐτῇς Χάριτες, καὶ Ἵμερος οἰκί' ἔχουσιν,
Ἐν θαλίῃς· ἕρκτιὸν δ' Ἀμφὶ στόμα ὄσσαν ἰεῖσαι, 65
Μέλπονται πάντων τε νόμους, καὶ ἤθεα κεδνὰ
Ἀθανάτων κλείουσιν, ἐπήρκιλον ὄσσαν ἰεῖσαι.
Αἱ τότ' ἴσαν πρὸς Ὄλυμπον ἀγαλλόμεναι ὀπὶ καλῇ,
Ἀμβροσίῃ μολπῇ· περὶ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα
Τυμνεύσαις· ἕρκτὸς δὲ ποδῶν ὑπὸ δοῦπος ὀρώρει, 70
Νειαιρομένων πατέρ' εἰς ὅν. ὁ δ' ἄρκιν ἐμβασιλεύει,
Αὐτὸς ἔχων βροντὴν ἠδ' αἰθαλόεντα κεραυνὸν,
Κάρτει νικήσας πατέρα Κρόνον. εὖ δὲ ἕκαστα
Ἀθανάτοις διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφραδε τιμάς.
Ταῦτ' ἄρα Μοῦσαι ἄειδον, ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι, 75
Ἐννέα θυγατέρες μεγάλου Διὸς ἐκγεγαῦαι,
Κλειώ τ', Εὐτέρπη τε, Θάλειά τε, Μελπομένη τε,
Τερψιχόρη τ', Ἐρατώ τε, Πολύμνιά τ', Οὐρανίη τε,
Καλλιόπη θ'· ἡ δὲ προφερεστάτη ἐστὶν ἁπασέων.
Ἡ γὰρ καὶ βασιλεῦσιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ. 80
Ὅντινα τιμήσωσι Διὸς κοῦραι μεγάλοιο,
Γενόμενόν τ' ἐσίδωσι διοτρεφέων βασιλήων,
Τῷ μὲν ὑπὸ γλώσσῃ γλυκερὸν χέουσιν ἔερσιν,
Τοῦ δ' ἔπε' ἐκ στόματος ῥεῖ μείλιχα· οἱ δέ νυ λαοὶ
Πάντες ἐς αὐτὸν ὁρῶσι, δικαιοκρίνοντα θέμιστας 85
Ἰθείῃσι δίκῃσιν· ὁ δ' ἀσφαλέως ἀγορεύων,

Αἶψά

Seorsim ab immortalibus, sacrum lectum conscendens.
Sed cum jam annus exactus, circumvoluta vero essent tempora
Mensibus exactis, dieque multi transacti essent,
Ipsa peperit novem filias concordes, quibus carmen
Curæ est, in pectoribus securum animum habentibus,
Paululum a summo vertice nivosi cœli,
Vbi ipsis splendidique chori, & ædes pulchræ.
Iuxta vero eas Gratiæ & Cupido domos habitant,
In conviviis: amabilem autem per os vocem emittentes,
Canunt omniumque leges, & mores venerandos
Immortaliū celebrant, amabilem autem per os vocē emittentes.
Istæ tum ibant ad Olympum exultantes voce pulchra,
Immortali cantilena: undique vero resonabat terra atra
Canentibus hymnos: jucundus vero a pedibus strepitus excita-
Euntium ad patrem suum. ille autem in cœlo regnat, (batur,
Ipse habens tonitru, atque ardens fulmen,
Vi superato patre Saturno. bene autem singula
Immortalibus disposuit simul, & ordinavit honores.
Hæc sane Musæ canebant, cœlestes domos incolentes:
Novem filiæ magno e Iove prognatæ:
Clioque, Euterpeque, Thaliaque, Melpomeneque,
Terpsichoreque, Eratoque, Polymniaque, Vraniaque,
Calliopeque: hæc autem præstantissima est omnium.
Hæc enim & reges venerandos comitatur.
Quemcunque honoratura sunt Iovis filiæ magni,
In lucem editumque aspexerint a Iove nutritorum regum,
Huic quidem super linguam dulcem fundunt rorem,
Hujus vero verba ex ore fluunt suavia: caterum populi
Omnes ipsum respiciunt, reddentem jus
Rectis judiciis. hic autem tuto in concione verba faciens,

Αἶψά τε καὶ μέγα νεῖκος ὀπηδάμῳς κατέπαυσε.
Τύνεκα δὴ βασιλῆες ἐχέφρονες, ὕνεκα λαοῖς
Βλαπτομένοις ἀγορῇφι μετατρέπα ἔργα τελοῦσι
Ῥηϊδίως, μαλακῇσι παραιφάμενοι ἐπέεσσιν. 90
Ἐρχόμενον δι' ἀνὰ ἄστυ, θεὸν ὣς, ἱλάσκοντες
Αἰδοῖ μειλιχίῃ· μετὰ δ' ἔπεται ἀγερώμενοισιν.
Οἷά τε Μουσάων ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν.
Ἐκ γὰρ Μουσάων καὶ ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος
Ἄνδρες ἀοιδοὶ ἔασιν ἐπὶ χθόνα καὶ κιθαρισταί· 95
Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες. ὁ δ' ὄλβιος ὅντινα Μοῦσαι
Φίλωνται· γλυκερὴ οἱ ἀπὸ στόματος ῥέει αὐδή.
Εἰ γάρ τις καὶ πένθος ἔχων νεοκηδέϊ θυμῷ
Ἀζηται κραδίῃ ἀκαχήμενος, αὐτὰρ ἀοιδὸς
Μουσάων θεράπων κλέεα προτέρων ἀνθρώπων 100
Ὑμνήσῃ, μάκαράς τε θεοὺς οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν,
Αἶψ' ὅγε δυσφρονέων ἐπιλήθεται, οὐδέ τι κηδέων
Μέμνηται· ταχέως δὲ παρέτραπε δῶρα θεάων.
Χαίρετε τέκνα Διός, δότε δ' ἱμερόεσσαν ἀοιδήν.
Κλείετε δ' ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἐόντων, 105
Οἳ Γῆς ἐξεγένοντο καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Νυκτός τ' ἀργαλέης, οὕς θ' ἅλμυρος ἔτρεφε Πόντος.
Εἴπατε δ' ὡς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γένοντο,
Καὶ ποταμοί, καὶ Πόντος ἀπείρων οἴδματι φύων,
Ἄστρα τε λαμπετόωντα, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν, 110
Οἵ τ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοί, δωτῆρες ἐάων.
Ὡς τ' ἄφενος δάσαντο, καὶ ὡς τιμὰς διέλοντο,
Ἠδὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολύπτυχον ἔσχον Ὄλυμπον.
Ταῦτά μοι ἔσπετε Μοῦσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
Ἐξ ἀρχῆς, καὶ εἰπατ' ὅ, τι πρῶτον γένετ' αὐτῶν. 115
Ἦτοι μὲν πρώτιστα Χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα

Γαῖ'

Statim etiam magnam contentionem scite dirimere solet.
Propterea enim reges prudentes sunt, ut populis
Damno affectis in foro res iterum integras restituant
Facile, mollibus alloquentes verbis.
Incedentem vero per urbem, tanquam Deum, venerantur
Reverentia blanda: eminet vero inter ipsos congregatos.
Tale Musarum ingens munus hominibus.
A Musis etenim, & eminus feriente Apolline,
Viri cantores sunt super terram & citharœdi:
Ex Iove vero reges. Ille vero beatus, quemcunque Musæ
Amant: suavis ei ab ore fluit vox.
Quod si enim quis luctum habens recenti dolore saucio animo
Tristetur, animo dolens, Poëta vero
Musarum famulus res claras priscorum hominum
Laudibus celebraverit, beatosque Deos qui Olympum incolunt;
Statim hic sollicitudinum oblivisciturr, nec quicquam dolorum
Meminit: cito enim deduxerunt eum alio dona Dearum.
Salvete natæ Iovis, date vero amabilem cantilenam.
Celebrate quoq; immortalium divinum genus, semper existen-
Qui Tellure prognati sunt, & Cœlo stellato, (tium,
Nocteque caliginosa, quosque salsus nutrivit Pontus.
Dicite insuper, ut primum Dii & terra fuerint,
Et flumina, & Pontus immensus, æstu furens,
Astraque fulgentia & cœlum latum superne:
Et qui ex his nati sunt Dii, datores bonorum.
Vtque opes diviserint, & quomodo honores distinxerint,
Atq; quomodo primum multa juga habentē tenuerint Olympū.
Hæc mihi dicite Musæ, cœlestes domos inhabitantes
Ab initio: & dicite quodnam primum fuerit illorum.

Primo omnium quidem Chaos fuit, ac deinde

Γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,
Τάρταρά τ' ἠερόεντα μυχῷ χθονὸς εὐρυοδείης·
Ἠδ' Ἔρος, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι. 120
Λυσιμελής, πάντων τε θεῶν, πάντων τ' ἀνθρώπων
Δάμναται ἐν στήθεσσι νόον καὶ ἐπίφρονα βουλήν.
Ἐκ Χάεος δ' Ἔρεβός τε, μέλαινά τε Νὺξ ἐγένοντο.
Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο,
Οὓς τέκε κυσαμένη, Ἐρέβει φιλότητι μιγεῖσα. 125
Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγείνατο ἶσον ἑαυτῇ
Οὐρανὸν ἀστερόεντ', ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπτοι,
Ὄφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί.
Γείνατο δ' ὀρέα μακρά, θεῶν χαρίεντας ἐναύλους
Νυμφέων, αἳ ναίουσιν ἀν' ὄρεα βησσήεντα. 130
Ἠ ἧ καὶ ἀτρύγετον Πέλαγος τέκεν οἰδμαλι ῥοῦον,
Πόντον, ἄτερ φιλότητος ἐφιμέρου· αὖτὰρ ἔπειτα
Οὐρανῷ εὐνηθεῖσα, τέκ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην,
Κοῖόν τε, Κρεῖόν θ', Ὑπερίονά τ', Ἰαπετόν τε,
Θεῖάν τε, Ῥείαν τε, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε, 135
Φοίβην τε χρυσοστέφανον, Τηθύν τ' ἐρατεινήν.
Τοὺς δὲ μετ' ὀπλότατος γένετο Κρόνος ἀγκυλομήτης,
Δεινότατος παίδων· θαλερὸν δ' ἤχθηρε τοκῆα.
Γείναντο δ' αὖ Κύκλωπας ὑπερφίαλον ἦτορ ἔχοντας,
Βρόντην τε, Στερόπην τε, καὶ Ἄργην ὀβριμόθυμον. 140
Οἵ Ζηνὶ βροντὴν τ' ἔδοσαν, τοὔξάν τε κεραυνόν.
Οἵ δή τοι τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν,
Μοῦνον δ' ὀφθαλμὸς μέσσῳ ἐπέκειτο μετώπῳ.
Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦσαν ἐπώνυμον, οὕνεκ' ἄρα σφέων
Κυκλοτερὴς ὀφθαλμὸς ἕλιξ ἐνέκειτο μετώπῳ· 145
Ἰσχύς τ' ἠδὲ βίη καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἐπ' ἔργοις.

Ἄλλοι

Tellus lata, omnium sedes tuta semper
Immortalium, qui tenent juga nivosi Olympi,
Tartaraque tenebricosa in recessu terra spaciosa:
Atque Amor, qui pulcherrimus inter immortales Deos,
Solvens curas, & omnium Deorum, omniumque hominum
Domat in pectoribus animum, & prudens consilium.
Ex Chao vero Erebusque, nigraque Nox editi sunt.
Ex nocte porro Ætherque & Dies prognati sunt:
Quos peperit ubi concepisset, Erebo amore mixta.
Tellus vero primum quidem genuit similem sibi
Cœlum stellis ornatum, ut ipsam totam obtegat,
Vtque esset beatis Diis sedes tuta semper.
Genuit præterea montes altos, Dearum grata domicilia
Nympharum, quæ habitant per montes saltuosos.
Atque etiam infrugiferum pelagus peperit æstu furens,
Pontum, absque amore suavi. cæterum deinde
Cœlo concumbens, peperit Oceanum profundos vortices habentē,
Cœumque, Creumque, Hyperionemque, Iapetumque,
Theamque, Rheamque, Theminque, Mnemosynenque,
Phœbenque aurea corona insignem, Tethymque amabilem.
Hos vero post natu minimus natus est Saturnus vafer,
Sævissimus inter liberos: floridū autem odio prosequebatur pa-
Porro genuit & Cyclopes superbum cor habentes, (rentem.
Brontenque, Steropenque, & Argen forti animo præditum:
Qui Iovi & tonitru dederunt, & fabricarunt fulmen.
Qui sane per alia Diis similes erant,
Vnus vero oculus media positus erat fronte.
Cyclopes vero illis nomen e re erat, eo quod ipsorum
Rotundus oculus unicus inerat fronti:
Roburque & vires, & doli erant in operibus.

Ἄλλοι δ' αὖ Παίης τε καὶ Οὐρανὸ ἐξεγένοντο,
Τρεῖς παῖδες μεγάλοι καὶ ὄβριμοι, οὐκ ὀνομαστοί,
Κοττός τε, Βριάρεώς τε, Γύγης θ', ὑπερήφανα τέκνα.
Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἴσσοντο. 150
Ἄπλαστοι κεφαλαὶ ὑ ἑκάστῳ πεντήκοντα
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκεν ὑπὲρ στιβαροῖσι μέλεσσιν.
Ἰσχὺς δ' ἄπλαστος, κεγλεγὴ, μεγάλῳ ὑπὲρ εἴδει.
Οἵ γε καὶ Γαίης τε καὶ Οὐρανὸ ἐξεγένοντο,
Δεινότατοι παίδων, σφετέρῳ δ' ἠχθοντο τοκῆι 155
Ἐξ ἀρχῆς. καὶ τ μὲν ὅπως τις πεῖτα γένοιτο,
Πάντας ὑποκρύπτασκε, καὶ ἐς φάος οὐκ ἀνίεσκε,
Γαίης ἐν κοιλῳμῶνι· κακῷ δ' ἐπετέρπετο ἔργῳ
Οὐρανός, ἠ δ' ἐντὸς στοναχίζετο Γαῖα πελώρη,
Στεινομένη· δολίῃ ὑ κακῇ ἐπεφράσατο τέχνῃ. 160
Αἶψα ὑ ποιήσασα γένος πολιῆς ἀδάμαντος,
Τεῦξε μέγα δρέπανον, καὶ ἐπέφραδε παισὶ φίλοισιν.
Εἶπε ὑ θαρσύνασα, φίλον τέκος ἠμὲν ἠτορ·
Παῖδες ἐμοὶ καὶ πατρὸς ἀταθάλου, αἴ κ' ἐθέλητε
Πείθεσθ', πατέρ' γε κακὸν τισαίμεθα λώβην 165
Γ' μετέρην. σὺ γὰρ πρότερος κακὰ μήσατο ἔργα.
Ὡς φάτο· θαρσήσας ὑ μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης
Ἀψ αὖτις μύθοισι προσηύδα μητέρα κεδνήν·
Μῆτερ, ἐγώ κεν τόδ' γ' ὑποσχόμην τελέσαιμι
Ἔργον. ἐπεὶ πατρός γε δυσωνύμου οὐκ ἀλεγίζω 170
Ἠμετέρου· πρότερος γὰρ ἀεικέα μήσατο ἔργα.
Ὡς φάτο· γήθησεν ὑ μέγα φρεσὶ Γαῖα πελώρη.
Εἶσε δέ μιν κρύψασα λόχῳ· ἐνέθηκε ὑ χερεὶ
Ἄρπην καρχαρόδοντα· δόλον δ' ὑποθήκατο πάντα.
Ἦλθε ὑ Νὺξ ἐπάγουσα μέγας Οὐρανός· ἀμφὶ ὑ Γαίῃ
Ἱμεί-

Alii rursus e Tellure & Cœlo prognati sunt,
Tres filii magni, & prævalidi, non nominandi,
Cottusque, Briareusque, Gygesque, superba proles.
Quorum centum quidem manus ab humeris prorumpebant
Magnæ: capita vero unicuique quinquaginta
Ex humeris prognata erant super robustos artus.
Robur autem immensum, validum, ingenti in statura.
Quotquot enim Tellure & Cœlo procreati sunt,
Potentissimi (sunt) filiorum a suo vero infestabantur parente
Ab initio. & horum quidem ut quisque primum nascebatur,
Omnes occultabat, & in lucem non emittebat,
Terræ in latebris: malo autem oblectabatur opere
Cœlus. ipsa vero intus ingemiscebat Terra vasta,
Contristata: dolosam vero malamque excogitavit artem.
Statim vero cum procreasset genus cani ferri,
Fabricavit magnam falcem, edixit vero cariis liberis.
Dixit autem animum addens, suo mœrens corde:
Filii mei & patris nefarii, si volueritis
Parere, patris malam ulciscemur contumeliam
Vestri. prior enim indigna machinatus est opera.
Sic dixit: illos vero omnes invasit metus, neq; quispiã illorũ
Locutus est. confirmato animo tandem magnus Saturnus ver-
Rursus verbis compellavit matrem venerandam: (sutus
Mater, ego certe hoc in me recipiens peragam
Facinus. patrem enim detestabilem nihil curo
Nostrum. prior enim fœda machinatus est opera.
Sic dixit: gavisa est autem valde animo Tellus ingens.
Collocavit autem ipsum celans in insidiis: indidit vero manui
Falcem asperis dentibus: dolo autem instruxit omni.
Venit autẽ Noctem inducens magnus Cœlus: undiq; vero Telluri

Ἱμείρων φιλότητ' & ἐπήρατον, καὶ ῥ' ἐτανύσθη
Πάντη. ὁ δ' ἐκ λοχεοῖο πάϊς ὡρέξατο χειρὶ
Σκαιῇ, δεξιτερῇ δ' ὃ πελώριον ἔλαβεν ἄρπην,
Μακρὴν, καρχαρόδοντα, φίλην δ' ἀπὸ μήδεα πατρὸς
Εὐσυμβλῶς ἤμησε, πάλιν δ' ἔρριψε φέρεσθαι
Ἐξοπίσω. τὰ μὲν ὔπ' ἐτώσια ἔκφυγε χειρός·
Ὅσσαι γὰρ ῥαθάμιγγες ἀπέσσυθεν αἱματόεσσαι,
Πάσας δέξατο Γαῖα. περιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν,
Γείνατ' Ἐρινύας τε κρατερὰς, μεγάλους τε Γίγαντας,
Τύχεσι λαμπομένους, δολιχὸν ἕλκεα χερσὶν ἔχοντας,
Νύμφας θ' ἃς Μελίας καλέουσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
Μήδεά θ', ὡς τὸ πρῶτον ὑπὸ μήλης ἀδάμαντι,
Κάββαλ' ἐπ' Ἠπείροιο πολυκλύστῳ ἐνὶ Πόντῳ,
Ὣς φέρετ' ἀμπέλαγος πολλὸν χρόνον· ἀμφὶ δὲ λευκὸς
Ἄφρὸς ἀπ' ἀθανάτου χροὸς ὤρνυτο· τῷ δ' ἐνὶ κούρη
Ἐθρέφθη· πρῶτον δὲ Κυθήροισι ζαθέοισιν
Ἔπλετο· ἔνθεν ἔπειτα περίρρυτον ἵκετο Κύπρον.
Ἐκ δ' ἔβη αἰδοίη καλὴ θεός. ἀμφὶ δὲ ποίη
Ποσσὶν ὑπὸ ῥαδινοῖσιν ἀέξετο· τὴν δ' Ἀφροδίτην,
Ἀφρογενέα τε θεὰν, καὶ εὐστέφανον Κυθέρειαν
Κικλήσκουσι θεοί τε καὶ ἄνέρες, ἕνεκ' ἐν ἀφρῷ
Θρέφθη· ἠδὲ Κυθέρειαν, ὅτι προσέκυρσε Κυθήροις·
Κυπρογενέα δ', ὅτι γένετο πολυκλύστῳ ἐνὶ Κύπρῳ,
Ἡδὲ φιλομμειδέα, ὅτι μηδέων ἐξεφαάνθη.
Τὴν δ' Ἔρως ὡμάρτησε, καὶ Ἵμερος ἕσπετο καλὸς,
Γενομένην τὸ πρῶτα, θεῶν τ' ἐς φῦλον ἱκέσθην.
Ταύτην δ' ἐξ ἀρχῆς τιμὴν ἔχει, ἠδὲ λέλογχε
Μοῖραν ἐν ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Παρθενίους τ' ὀάρους, μειδήματά τ' ἐξαπάτας τε,
Τέρψιν τε γλυκερὴν, φιλότητά τε, μειλιχίην τε.

Τὸς

Flagrans desiderio concubitus incumbebat, & sane extentus est
Passim. ex insidiis autem filius petiit manu
Sinistra, dextra vero immanem cepit falcem,
Longam, asperos dentes habentem, suique genitalia patris
Festinanter demessuit, rursumque abjecit ut ferrentur
Pone. illa quidem non incassum elapsa sunt manu:
Quotquot enim guttæ proruperunt cruentæ,
Omnes suscepit Terra. vertentibus autem annis,
Produxit Erinnyasque validas magnosque Gigantes,
Armis nitentes, longas hastas manibus tenentes:
Nymphasque, quas Melias vocant super immensam terram.
Testiculosque, postquam ut prius (sc. dictum) resecuit ferro
Projecit circa Epirum undis agitatum in pontum.
Sic ferebantur per pelagus longo tempore: circumcirca vero alba
Spuma ab immortali corpore oriebatur: in ea puella
Innutrita est: primum vero ad Cytheras divinas
Vehebatur, inde tum circumfluam pervenit ad Cyprum.
Prodiit vero veneranda formosa Dea: circum vero herba
Pedibus sub mollibus crescebat: Aphroditem autem ipsam,
Spuma prognatam Deam, & decorā pulchris sertis Cytherēā,
Nominant tam Dii quam homines: eo quod in spuma
Nutrita fuit: Cytheream autem quod appulit Cytheris:
Cyprigenam vero, quod nata sit undosa in Cypro:
Atque amantem genitalia, quia ex genitalibus emersit.
Hanc vero Amor comitatus est, & Cupido sequebatur pulcher,
Natam primum, & Deorum ad cœtum euntem.
Hunc vero ab initio honorem habet, atque sortita est
Sortem inter homines & immortales Deos,
Virgineas confabulationes, & risus, & deceptiones,
Oblectationemque suavem, & amorem, blanditiasque.

Illos

Τὰς ἣ πατὴρ Τιτῆνας ἐπίκλησιν καλέεσκεν,
Παῖδας νεικείων μέγας Οὐρανὸς, ὅς τέκεν αὐτός.
Φάσκε γὰρ, πλαίνοντας ἀτασθαλίῃ μέγα ῥέξαι
Ἔργον, τοῦ δ' ἔπειτα πίσυν μετόπισθεν ἔσεσθαι.
Νὺξ δ' ἔτεκε συγερόν τε Μόρον, καὶ Κῆρα μέλαιναν,
Καὶ Θάνατον· τέκε δ' Ὕπνον· ἔτικτε δὲ φῦλον Ὀνείρων·
Οὔτινι κοιμηθεῖσα θεὰ τέκε Νὺξ ἐρεβεννή.
Δεύτερον αὖ Μῶμον, καὶ Ὀϊζὺν ἀλγινόεσσαν·
Ἑσπερίδας θ', αἷς μῆλα πέρην κλυτὸν Ὠκεανοῖο
Χρύσεα καλὰ μέλεσι, φέροντά τε δένδρεα καρπόν·
Καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας ἐγείναλο νηλεοποίνας,
Κλωθώ τε, Λάχεσίν τε, καὶ Ἄτροπον, αἵτε βροτοῖσι
Γεινομένοισι δίδασιν ἔχειν ἀγαθόν τε κακόν τε,
Αἵτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραιβασίας ἐφέπουσιν,
Οὐδέποτε λήγουσι θεαὶ δεινοῖο χόλοιο,
Πρίν γ' ἀπὸ τῷ δώσουσι κακὴν ὀπιν ὅστις ἁμάρτῃ.
Τίκτε δὲ καὶ Νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι,
Νὺξ ὀλοή· μετὰ τὴν δ' Ἀπάτην τέκε καὶ Φιλότητα,
Γῆράς τ' ὀλόφρονα, καὶ Ἔριν τέκε καρτερόθυμον.
Αὐτὰρ Ἔριδα συγερὴ τέκε μὲν Πόνον ἀλγινόεντα,
Λήθην τε, Λιμόν τε, καὶ Ἄλγεα δακρυόεντα,
Ὑσμίνας τε, Φόνους τε, Μάχας τ', Ἀνδροκτασίας τε,
Νείκεά τε, ψεύδεά τε Λόγους, Ἀμφιλογίας τε,
Δυσνομίην, Ἄτην τε, συνήθεας ἀλλήλοισιν.
Ὅρκον θ', ὃς δὴ πλεῖστον ἐπιχθονίους ἀνθρώπους
Πημαίνει, ὅτε κέν τις ἑκὼν ἐπίορκον ὀμόσσῃ·
Νηρέα τ' ἀψεύδεα καὶ ἀληθέα γείναλο Πόντος,
Πρεσβύτατον παίδων· αὐτὰρ καλέουσι γέροντα,
Οὕνεκα νημερτής τε καὶ ἤπιος· οὐδὲ θεμιστέων
Λήθεται, ἀλλὰ δίκαια καὶ ἤπια δήνεα οἶδεν.

Αὖτις

Illos vero pater Titanas cognomento vocabat,
Filios objurgans magnus Cœlus, quos genuit ipse.
Dictitabat porro, pœnas sumentes ex protervia magnũ patrasse
Facinus, cujus deinceps ultio in posterum futura sit.
Nox præterea peperit odiosum Fatum, & Parcam atram,
Et Mortem: peperit etiã Somnũ. peperit vero agmen Somniorũ:
Quæ nulli mixta Dea peperit Nox obscura.
Rursum postea Momum, & Ærumnam dolore plenam,
Hesperidesque, quibus mala trans inclytum Oceanum
Aurea pulchra curæ sunt, frugiferæque arbores,
Et fatales Deas, & Parcas genuit immites,
Clothoque, Lacheſinque, & Atropon: quæ mortalibus
Nascentibus dant habendum bonumque malumque,
Quæque hominumque Deorumque delicta persequentes,
Nunquam deponunt Deæ vehementem iram,
Priusquam ab illo sumserint gravem pœnam, quisquis peccarit.
Peperit præterea & Nemesin, cladem mortalibus hominibus,
Nox perniciosa: post hanc Fraudem enixa est, & Amicitiam,
Seniumque noxium, & Contentionem peperit pertinacem.
Cæterum Contentio odiosa peperit quidem Laborem molestũ,
Oblivionemque, Famemque, & Dolores lacrymabiles,
Pugnasque, Cædesque, Præliaque, Stragesque virorum,
Iurgiaque, mendacesque Sermones, Disceptationesque,
Legum contemtum, Noxamque, familiares inter sese:
Iusjurandum quod plurimum terrestres homines
Ladit, quando quispiam volens pejeraverit:
Nereumque alienum a mendacio, & veracem genuit Pontus,
Maximum natu filiorum: sed vocant senem,
Eo quod verus atque placidus: nec juris & æqui
Oblivisciturr, sed justa & moderata consilia novit.

Deinde

Αὖτις δ' αὖ Θαύμαντα μέγαν, καὶ ἀγλαὸν Φόρκυν,
Γαίῃ μισγόμενον, καὶ Κητὼ καλλιπάρηον,
Εὐρυβίην τ' ἀδάμαντ' ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσαν.
Νηρῆα δ' ἐγκύονα μεγάλα τέκνα θεάων
Πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ, καὶ Δωρίδα ἠϋκόμοιο,
Κάρης Ὠκεανοῖο τελήεντ' ποταμοῖο,
Πρωτώ τ', Εὐκράντη τε, Σαώ τ', Ἀμφιτρίτη τε,
Εὐδώρη τε, Θέτις τε, Γαλήνη τε, Γλαύκη τε,
Κυμοθόη, Σπειώ τε, Θοή, Θαλίη τ' ἐρόεσσα,
Καὶ Μελίτη χαρίεσσα, καὶ Εὐλιμένη, καὶ Ἀγαυή,
Πασιθέη τ', Ἐρατώ τε, καὶ Εὐνείκη ροδόπηχυς,
Δωτώ τε, Πρωτώ τε, Φέρουσά τε, Δωριμένη τε,
Νησαίη τε, καὶ Ἀκταίη, καὶ Πρωτομέδεια,
Δωρὶς, καὶ Πανόπη, καὶ ἀγλαὴ Γαλάτεια,
Ἱππόθη τ' ἐρόεσσα, καὶ Ἱππονόη ροδόπηχυς,
Κυμοδόκη θ', ἣ κύματ' ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ
Πνοιάς τε ζαθέων ἀνέμων, σὺν Κυματολήγῃ,
Ῥεῖα πεδῶσ', καὶ ἐϋσφύρῳ Ἀμφιτρίτῃ·
Κυμώ τ', Ἠιόνη τε, ἐϋστέφανός θ' Ἁλιμήδη,
Γλαυκονόμη τε φιλομμειδὴς, καὶ Ποντοπόρεια,
Λειαγόρη τε, καὶ Εὐαγόρη, καὶ Λαομέδεια·
Πλωτώμη τε, καὶ Αὐτονόη, καὶ Λυσιάνασσα,
Εὐάρνη τε φυλὴ τ' ἐρατὴ, ἠδ' εἰδομένη·
Καὶ Ψαμάθη χαρίεσσα δέμας, δίη τε Μενίππη·
Νησώ τ', Εὐπόμπη τε, Θεμιστώ τε, Προνόη τε·
Νημερτὴς θ', ἣ πατρὸς ἔχει νόον ἀθανάτοιο.
Αὗται μὲν Νηρῆα ἀμύμονα ἐξεγένοντο
Κοῦραι πεντήκοντα, ἀμύμονα ἔργ' εἰδυῖαι.
Θαύμας δ' Ὠκεανοῖο βαθυῤῥείταο θύγατρα
Ἠγάγετ' Ἠλέκτρην. ἡ δ' ὠκέας ἔτεκεν Ἴριν,

Ἠϋκό-

Deinde rursum Thaumantem magnum & fortem Phorcyn,
Terræ commistus, & Ceto formosam,
Eurybiamque, ferreum in pectore animum habentem.
Ex Nereo porro prognatæ sunt perquam amabiles filiæ Dearum
Ponto in infructuoso, & ex Doride pulchra,
Filia Oceani rotundi fluvii,
Protoque, Eucrateque, Saoque, Amphitriteque,
Eudoraque, Thetisque, Galeneque, Glauceque,
Cymothoë, Spioque, Thoë, Thaliaque jucunda,
Et Melita gratiosa, & Eulimene & Agave,
Pasitheaque, Eratoque, & Eunice roseis lacertis prædita,
Dotoque, Protoque, Pherusaque, Dynameneque,
Nesæaque, & Actæa, & Protomedia,
Doris, & Panope, & speciosa Galatea,
Hippothoëque lepida, & Hipponoe roseis lacertis prædita,
Cymodoceque, quæ fluctus in obscuro ponto,
Et flatus vehementium ventorum, una cum Cymatolege,
Facile mitigat, & cum pulchros talos habente Amphitrite:
Cymoque, Eioneque, pulchreque coronata Halimede,
Glauconomeque hilaris, & Pontoporia,
Liagoreque, & Euagore, & Laomedia:
Polynomeque, & Autonoë, & Lysianassa,
Euarneque tam indolis grata, quam inculpatæ formæ.
Et Psamathe decora corpore, divinaque Menippe:
Nesoque, Eupompeque, Themistoque, Pronoëque,
Nemertesque, quæ patris habet animum immortalis.
Hæ quidem ex Nereo inculpato procreatæ sunt
Filiæ quinquaginta, inculpata opera callentes.
Thaumas vero Oceani profundiflui filiam
Duxit Electram. hæc autem celerem peperit Irim,

Pul-

Ἠύκομός θ' Ἁρπυίας, Ἀελλώ τ', Ὠκυπέτην τε,
Αἵ ῥ' ἀνέμων πνοιῇσι καὶ οἰωνοῖς ἅμ' ἕπονται,
Ὠκείῃς πτερύγεσσι· μεταχρόνιαι γὰρ ἴασιν.
Φόρκυϊ δ' αὖ Κητὼ Γραίας τέκε καλλιπάρῃους, 270
Ἐκ γήρετης πολιᾶς, τὰς δὴ Γραίας καλέουσιν
Ἀθάνατοί τε θεοὶ, χαμαὶ ἐρχόμενοί τ' ἄνθρωποι.
Πεφρηδώ τ' εὐπέπλον, Ἐννώ τε κροκόπεπλον,
Γοργούς θ' αἳ ναίουσι πέρην κλυτοῦ Ὠκεανοῖο,
Ἐσχατιῇ πρὸς νυκτὸς, ἵν' Ἑσπερίδες λιγύφωνοι, 275
Σθεινώ τε, Εὐρυάλη τε, Μέδουσά τε, λυγρὰ παθοῦσα.
Ἦ μὲν ἔην θνητὴ, αἱ δ' ἀθάνατοι καὶ ἄγηρω
Αἱ δύο· τῇ δ' μιῇ παρελέξατο Κυανοχαίτης,
Ἐν μαλακῷ λειμῶνι, καὶ ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι.
Τῆς δ' ὅτε δὴ Περσεὺς κεφαλὴν ἀπεδειροτόμησεν, 280
Ἐξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας, καὶ Πήγασος ἵππος.
Τῷ μὲν ἐπώνυμον ἦεν, ὅτ' ἄρ' Ὠκεανοῦ πρὸς πηγὰς
Γένετ', ὁδ' ἄορ χρύσειον ἔχεν μετὰ χερσὶ φίλῃσι.
Χ' ὁ μὲν ἀποπτάμενος, προλιπὼν χθόνα μητέρα μήλων,
Ἵκετ' ἐς ἀθανάτους· Ζῆνὸς δ' ἐν δώμασι ναίει, 285
Βροντήν τε στεροπήν τε φέρων Διὶ μητιόεντι.
Χρυσάωρ δ' ἔτεκε τρικάρηνον Γηρυονῆα,
Μιχθεὶς Καλλιρόῃ κούρῃ κλυτοῦ Ὠκεανοῖο.
Τὸν μὲν ἄρ' ἐξενάριξε βίη Ἡρακληείη,
Βουσὶ παρ' εἰλιπόδεσσι, περιῤῥύτῳ ἐν Ἐρυθείῃ· 290
Ἤματι τῷ, ὅτε περ βοῦς ἤλασεν εὐρυμετώπους
Τίρυνθ' εἰς ἱερὴν, διαβὰς πόρον Ὠκεανοῖο,
Ὄρθρον τε κλείνας, καὶ βοσκήλον Εὐρυτώνην,
Σταθμῷ ἐν ἠερόεντι, πέρην κλυτοῦ Ὠκεανοῖο.
Ἦ δ' ἔτεκ' ἄλλο πέλωρον, ἀμήχανον, οὐδὲν ἐοικὸς 295
Θνητοῖς ἀνθρώποις, οὐδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,

Σπῆϊ

Pulchricomaſque Harpyias, Aëlloque, Ocypetenque,
Quæ ventorum flamina, & aves aſſequuntur
Pernicibus alis. ſublimes enim volitant.
Phorco poſt hæc Ceto Græas peperit formoſa,
A partu canas, quas ob id Græas vocant.
Immortaleſque Dii, humique incedentes homines.
Pephredoque pulchro peplo, Enyoque croceo peplo,
Gorgoneſque, quæ habitant trans celebrem Oceanum,
In extrema parte ad noctem: ubi Heſperides argutæ,
Sthenoque, Euryaleque, Meduſaque, gravia perpeſſa.
Ipſa erat mortalis, aſt aliæ immortales, & ſenio non obnoxiæ
Duæ: cum una concubuit cæruleæ cæſarie Neptunus
In molli prato & floribus vernis.
Ejus autem Perſeus caput cum amputaſſet,
Exiliit Chryſaor magnus, & Pegaſus equus.
Huic quidem cognomen erat, quod Oceani apud fontes
Natus eſſet: ille vero enſem aureum tenebat manibus ſuis:
Et ille quidem cum avolaſſet, relicta terra matre pecorum,
Pervenit ad immortales: Iovis vero in domo habitat,
Tonitruque & fulgur ferens Iovi prudenti.
Chryſaor porro genuit tricipitem Geryonem,
Mixtus Calliroæ filiæ nobilis Oceani.
Illum quidem armis exuit Hercules,
Boves apud flexipedes, circumflua in Erythia:
Die illo cum boves egit latas frontes habentes
Tirynthum in ſacram, emenſus iter Oceani,
Orthoque interfecto, & bubulco Eurytione,
Stabulo in obſcuro, trans inclytum Oceanum.
Ipſa inſuper peperit aliud monſtrum, ingens, nihil ſimile
Mortalibus hominibus, neque immortalibus Diis,

Σπῆϊ ἐνὶ γλαφυρῷ, θείλῳ κραιπεροφρονι Ἐχίδναν·
Ἥμισυ μὲν νύμφην ἑλικώπιδα, καλλιπάρηον,
Ἥμισυ δ' αὖτε πέλωρον ὄφιν, δεινόν τε μέγαν τε,
Ποικίλον, ὠμηστὴν, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης. 300
Ἔνθα δέ οἱ οἰκὸς ἐστὶ κάτω, κοίλῃ ὑπὸ πέτρῃ,
Τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων·
Ἔνθ' ἄρα οἱ δάσαντο θεοὶ κλυτὰ δώματα ναίειν.
Ἣ δ' ἔρυτ' εἰν Ἀρίμοισιν ὑπὸ χθόνα λυκρὴ Ἐχίδνα,
Ἀθανάτη νύμφη καὶ ἀγήραος, ἤματα πάντα. 305
Τῇ δὴ Τυφάονά φασι μιγήμεναι ἐν φιλότητι,
Δεινόν θ' ὑβριστὴν τ' ἄνεμον, ἑλικώπιδι κούρῃ.
Ἣ δ' ὑποκυσαμένη, τέκετο κραιπεροφρονα τέκνα.
Ὄρθον μὲν πρῶτον κυνὰ γείναλο Γηρυονῆϊ.
Δεύτερον αὖτις ἔτικτεν ἀμήχανον, ὄφι φαεινὸν, 310
Κέρβερον ὠμηστὴν, αἴδεω κυνα χαλκεόφωνον,
Πεντηκοντοκάρηνον, ἀναιδέα τε κραιπερόν τε.
Τὸ τρίτον, Ὕδρην αὖτις ἐγείναλο λύσσῃ εἰδυῖαν
Λερναίην, ἣν θρέψε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
Ἄπλητον κοτέουσα βίῃ Ἡρακληείῃ. 315
Καὶ τὴν μὲν Διὸς υἱὸς ἐνήρατο νηλεῖ χαλκῷ
Ἀμφιτρυωνιάδης, σὺν δαϊφίλῳ Ἰολάῳ,
Ἡρακλέης, βουλῇσιν Ἀθηναίης ἀγελείης.
Ἣ δ' ὃ Χίμαιραν ἔτικτε, πνέουσαν ἀμαιμάκετον πῦρ,
Δεινήν τε, μεγάλην τε, ποδώκεά τε, κραιπνήν τε. 320
Τῆς δ' ἓν τρεῖς κεφαλαί· μία μὲν, χαροποῖο λέοντος,
Ἣ δ' ὃ χίμαιρα· ἡ δ' ὄφιος κραιπεροῖο δρακοντος.
Πρόσθε λέων, ὄπιθεν δ' δράκων, μέση δ' χίμαιρα,
Δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος αἰθομένοιο.
Τὴν μὲν Πήγασος εἶλε, καὶ ἐσθλὸς Βελλεροφόντης. 325
Ἣ δ' ἄρα Φῖκ' ὀλοὴν τέκε, Καδμείοισιν ὄλεθρον,

Ὄρθῳ

Specu in concavo, divinam animo infracto Echidnam:
Dimidiam nympham, nigris oculis, pulchram,
Dimidiam item ingentem serpentẽ, horrendumq; magnumq;.
Varium, crudivorum, divinæ sub cavernis terræ.
Illic vero ei specus est in imo, cava sub petra,
Procul ab immortalibusque Diis mortalibusque hominibus:
Ibi sane ei destinarunt Dii inclytas domos incolere.
Atque coërcebatur apud Syros sub terra tetra Echidna,
Immortalis nympha & senii expers, diebus omnibus.
Huic Typhaonem aiunt mixtum esse amore,
Vehementem & violentum ventum, nigris oculis decoræ puellæ.
Illa vero gravida facta, peperit fortes filios.
Orthum quidem primo canem peperit Geryoni.
Iterum secundo edidit partu immensum, dirum,
Cerberum crudivorum, Plutonis canem magna voce,
Quinquaginta capitum, impudentemque fortemque.
Tertio, Hydram rursus genuit perniciosam
Lernæam, quam enutrivit Dea albis ulnis Iuno,
Implacabiliter irascens Herculi.
Ac illam quidem Iovis filius occidit sævo ferro
Amphitryoniades, cum bellicoso Iolao,
Hercules, ex consiliis Minervæ Agelææ.
Tum ipsa Chimæram peperit, spirantem terribilem ignem,
Trucemque, magnamque, pernicemque, validamque.
Illius erant tria capita: unum quidem terribilis leonis,
Alterum capellæ: tertium vero serpentis robusti draconis.
Ante leo, pone vero draco, in medio autem capra,
Horrende efflans ignis vim ardentis.
Hanc quidem Pegasus cepit, & strenuus Bellerophontes,
Illa sane Sphingem exitialem peperit, Cadmeis perniciem,

Ὄρθῳ ὑποδμηθεῖσα· Νεμειαῖόν τε λέοντα,
Τόν ῥ' Ἥρη θρέψασα, Διὸς κυδρὴ παράκοιτις,
Γυιοῖσιν κατέναστε Νεμείης, πῆμ' ἀνθρώποις.
Ἐνθ' ἄρ' ὅγ' οἰκείων, ἐλεφαίρετο φῦλ' ἀνθρώπων, 330
Κοιρανέων τηλοῦ Νεμείης, ἠδ' Ἀπέσαντος.
Ἀλλὰ ἑῆς ἐδάμασσε βίης Ἡρακληείης.
Κητὼ δ' ὀπλότατον, Φόρκυϊ φιλότητι μιγεῖσα,
Γείναλο, δεινὸν ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κεύθεσι γαίης,
Πείρασιν ἐν μεγάλοις πατρὸς σύεται μῆλα φυλάσσων. 335
Τέτμομεν οὖν Κητὼ καὶ Φόρκυνος ἠυκόμοιο ἑστί.
Τηθὺς δ' Ὠκεανῷ βαθυδίνῃ, τέκε δινήεντας,
Νεῖλον τ', Ἀλφειόν τε, καὶ Ἠριδανὸν βαθυδίνην,
Στρυμόνα, Μαίανδρόν τε, καὶ Ἴστρον καλλιρέεθρον,
Φᾶσίν τε, Ῥῆσόν τ', Ἀχελώϊον ἀργυροδίνην, 340
Νέσσον τε, Ῥοδίον θ', Ἁλιάκμονά θ', Ἑππάσπορόν τε,
Γρηνικόν τε, καὶ Αἶσηπον, θεῖόν τε Σιμοῦντα,
Πηνειόν τε, καὶ Ἕρμον, εὐῤῥείτην τε Κάϊκον,
Σαγγάριόν τε μέγαν, Λάδωνά τε, Παρθένιόν τε,
Εὐηνόν τε, καὶ Ἄρδησκον, θεῖόν τε Σκάμανδρον. 345
Τίκτε δὲ θυγατέρων ἱερὸν γένος, αἳ κατὰ γαῖαν
Ἄνδρας κουρίζουσιν, Ἀπόλλωνι ξὺν ἄνακτι,
Καὶ ποταμοῖς· ταύτην δὲ Διὸς πάρα μοῖραν ἔχουσι.
Πειθώ τ', Ἀδμήτη τε, Ἰάνθη τ', Ἠλέκτρη τε,
Δωρίς τε, Πρυμνώ τε, καὶ Οὐρανίη θεοειδὴς, 350
Ἱππώ τε, Κλυμένη τε, Ῥοδία τε, Καλλιρόη τε.
Ζεξώ τε, Κλυτίη τε, Ἰδυῖά τε, Πασιθόη τε,
Πλῃξαύρη τε, Γαλαξαύρη τε, ἐρατή τε Διώνη,
Μηλόβοσίς τε, Θόη τε, καὶ εἰδυῖα Πολυδώρη,
Κερκηίς τε φυλὴ ἐρατὴ, Πλουτώ τε βοῶπις, 355
Περσηΐς τ', Ἰάνειρά τε, Ἀκάστη τε, Ξάνθη τε,

Πε-

Ab Ortho subacta: Nemeæumque leonem,
Quem Iuno cum enutrivisset, Iovis veneranda uxor,
In locis fertilibus collocavit Nemeæ, cladem hominibus.
Ibi sane hic commorans, damno afficiebat homines,
Imperans cavernosæ Nemeæ, atque Apesanti.
Sed ipsum robustus domuit Hercules.
Ceto vero minimum natu, cum Phorcyne amore mixta,
Peperit gravem serpentem, qui obscurâ in latibulis terræ
Finibus in amplis aurea mala custodit.
Hæc quidem Cetus & Phorcynis soboles est.
Tethys autem Oceano flumina peperit vorticosa,
Nilumque, Alpheumq;, & Eridanũ profundos vortices habentẽ,
Strymonem, Mæandrumque, & Istrum pulchrifluum,
Phasinque, Rhesumque, Acheloum limpidum,
Nessumque, Rhodiumque, Haliacmonemque Heptaporumque,
Granicumque, & Æsapum, divinumque Simoënta,
Peneumque, & Hermum, amœneque fluentem Caïcum,
Sangariumque magnum, Ladonemque, Partheniumque,
Euenumque, & Ardescum, divinumque Scamandrum.
Peperit quoque filias sacras, quæ per terram
Viros a teneris educant, una cum Apolline rege,
Et fluminibus: hanc vero a Iove sortem habent,
Pithoque, Admeteque, Iantheque, Electraque,
Dorisque, Prymnoque, & Vrania forma Deam referens,
Hippoque, Clymeneque, Rhodiaque, Calliroëque,
Zeuxoque, Clythieque, Idyiaque, Pasithoëque,
Plexaureque, & Galaxaure, amabilisque Dione,
Meloboscque, Thoëque, & venusta Polydora.
Cerceisque indole amabilis, Plutoque magnis oculis,
Perseisque, Ianiraque, Acasteque, Xantheque,

Πετραίη τ' ἐρόεσσα, Μενεσθώ τ', Εὐρώπη τε,
Μῆτις τ', Εὐρυνόμη τε, Τελεσθώ τε κροκόπεπλος·
Κρισίη τ', Ἀσίη τε, καὶ ἱμερόεσσα Καλυψώ·
Εὐδώρη τε, Τύχη τε καὶ Ἀμφιρὼ, Ὠκυρόη τε· 360
Καὶ Στὺξ, ἣ δὴ σφέων πρεσβυτάτη ἐστὶν ἀπασέων.
Λῦτη δ' Ὠκεανῷ καὶ Τηθύϊ ἐξεγένοντο
Πρεσβύτατοι κοῦραι. πολλαί γε μὲν εἰσὶ καὶ ἄλλαι.
Τρισχίλιαί εἰσι τανύσφυροι Ὠκεανίναι,
Αἵ ῥα πολυσπερέες γαῖαν καὶ βένθεα λίμνης 365
Πάντη ὁμῶς ἐφέπουσι, θεάων ἀγλαὰ τέκνα.
Τόσσοι δ' αὖθ' ἕτεροι ποταμοὶ καναχηδὰ ῥέοντες,
Υἱέες Ὠκεανῷ, τοὺς γείνατο πότνια Τηθύς·
Τῶν ὄνομ' ἀργαλέον πάντων βροτὸν ἄνδρα ἐνίσπειν·
Οἱ δ' ἔκασοι ἴσασι οἳ ἂν παρὰ σφίσιν οἰκέωσι. 370
Θεία δ' Ἠέλιόν τε μέγαν, λαμπράν τε Σελήνην,
Ἠῶ θ', ἣ πάντεσσιν ἐπιχθονίοισι φαείνῃ,
Ἀθανάτοις τε θεοῖς τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι,
Γείνατ', ἐπιδυνηθεῖσ' Ὑπερίονι ἐν φιλότητι.
Κοίῳ δ' Εὐρυβίη τίκτεν, φιλότητι μιγεῖσα, 375
Ἀστραῖόν τε μέγαν, Πάλλαντά τε, δῖα θεάων,
Πέρσῃν θ', ὃς καὶ πᾶσι μετέπρεπεν ἰδμοσύνῃσιν.
Ἀστραίῳ δ' Ἠὼς ἀνέμους τέκε καρτεροθύμους,
Ἀργέστην Ζέφυρον, Βορέην τ' αἰψηροκέλευθον,
Καὶ Νότον, ἐν φιλότητι θεῷ θεὰ δυνηθεῖσα. 380
Τοὺς δ' μετ' ἀστέρα τίκτεν Ἑωσφόρον ἠερίην τε,
Ἄστρα τε λαμπετόωντα τά τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται.
Στὺξ δ' τέκ' Ὠκεανῆος θυγάτηρ, Πάλλαντι μιγεῖσα,
Ζῆλον καὶ Νίκην καλλίσφυρον ἐν μεγάροισι,
Καὶ Κράτεον, ἠδὲ Βίην, ἀριδείκετα γείνατο τέκνα, 385
Τῶν οὐκ ἔστ' ἀπάνευθε Διὸς δόμος, οὐδέ τις ἕδρη,

Οὐδ'

Petræaque lepida, Meneſthoque, Europaque,
Metiſque, Eurynomeque, Teleſthoque croceo peplo:
Criſiëque, Aſiaque & amabilis Calypſo:
Eudoreque, Tycheque, & Amphiro, Ocyroëque:
Et Styx, quæ ipſarum excellentiſſima eſt omnium.
Atque hæ Oceano & Tethyde prognatæ ſunt,
Grandiores natu filiæ. multæ quidem ſunt & aliæ.
Ter mille enim ſunt celeres filiæ Oceani,
Quæ ſane diſperſæ terram, & profunditates lacus,
Paſſim pariter incolunt, Dearum ſplendida proles.
Tot rurſus alii fluvii cum ſtrepitu fluentes,
Filii Oceani, quos peperit veneranda Tethys:
Quorum nomina difficile omnium mortalem virum proloqui.
Sed ſingulatim noverunt, quicunque circumhabitant.
Thia præterea Solemque magnum, lucentemque Lunam,
Auroramque, quæ omnibus terreſtribus lumen præbet,
Immortalibuſque Diis qui cœlum latum tenent,
Genuit, congreſſa cum Hyperione in amore.
Crio autem Eurybia peperit, per amorem mixta,
Aſtræumque magnum, Pallantemque, præſtantiſſima Dearum,
Perſenque, qui etiam omnes præcellebat peritia.
Aſtræo vero Aurora ventos peperit violentos,
Celerem Zephyrum, Boreamque rapidum,
Et Notum, in amore cum Deo Dea congreſſa.
Poſt hos vero Aurora ſtellam genuit Luciferum mane genita,
Aſtraque fulgentia quibus cœlum cinctum eſt.
Styx vero peperit Oceani filia, Pallanti mixta,
Zelum & Nicen, formoſam in ædibus,
Et Robur, atque Vim, præclaros genuit filios,
Quibus non eſt ſeorſim a Iove domus, nec ulla ſedes,

Οὐδ' ὁδὸς, ὅππη μὴ κείνοις θεὸς ἡγεμονεύῃ·
Ἀλλ' αἰεὶ παρὰ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ ἑδρόωντιν.
Ὡς γὰρ ἐβούλευσε Στυγὸς ἄφθιτα, ὠκεανίνη,
Ἤματι τῷ, ὅτε πάντας Ὀλύμπιος ἀστεροπητὴς
Ἀθανάτους ἐκάλεσσε θεὰς ἐς μακρὸν Ὄλυμπον.
Εἶπε δ', ὃς ἂν μοῦνος θεῶν Τιτῆσι μάχοιτο,
Μή τιν' ἀποβλάπτειν γεράων, τιμὴν ἣ ἔκαστον
Ἐξέμμορε πρίν γε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
Τὸν δ' ἔφαθ' ὅστις ἄτιμος ὑπὸ Κρόνου ἠδ' ἀγέραστος,
Τιμῆς καὶ γερέων ὀπιθεσμίην ἣν θέμις ἐστί.
Ἦλθε δ' ἄρα πρώτη Στυγὸς ἄφθιτος Ὄλυμπόνδε
Σὺν σφῇσι παίδεσσιν, φίλης διὰ μήδεα πατρός.
Τὴν ὃ Ζεὺς τίμησε, φίλα δὲ δῶρα ἔδωκεν.
Αὐτὴν μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἔμμορον ὅρκον,
Παῖδας δ' ἡμάξαι πάντας ἐὼς μεταναίτας εἶναι.
Ὡς δ' αὔτως πάντεσσι διαμπερὲς, ὥσπερ ὑπέστη,
Ἐξετέλεσσ'· αὐτὸς δὲ μέγα κρατέει, ἠδὲ ἀνάσσει.
Φοίβῃ δ' αὖ Κοίῳ πολυήρατον ἦλθεν ἐς εὐνήν.
Κυοφορήσασα δ' ἧπειρα θεὰ θεῷ ἐν φιλότητι,
Λητὼ κυανόπεπλον ἐγείνατο μείλιχον αἰεί,
Ἤπιον ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς, ἀγανώτατον ἐντὸς Ὀλύμπου.
Γείνατο δ' Ἀστερίην εὐώνυμον, ἣν ποτε Πέρσης
Ἠγάγετ' ἐς μέγα δῶμα, φίλην κεκλῆσθαι ἄκοιτιν.
Ἣ δ' ὑποκυσαμένη Ἑκάτην τέκε, τὴν περὶ πάντων
Ζεὺς Κρονίδης τίμησε· πόρεν δέ οἱ ἀγλαὰ δῶρα,
Μοῖραν ἔχειν γαίης τε καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
Ἣ δ' ἣ καὶ ἀστερόεντος ὑπ' οὐρανὸ ἔμμορε τιμῆς,
Ἀθανάτοις τε θεοῖσι τελείη ἐστὶ μάλιστα.
Καὶ γὰρ νῦν ὅτε πὲρ τὶς ἐπιχθονίων ἀνθρώπων

Ἔρδων

Neque via, qua non illis Deus præit:
Sed semper apud Iovem graviter tonantem sedem habent.
Sic enim consuluit Styx incorruptibilis, Oceani filia,
Die illo, quando omnes Olympius fulgurator
Immortales vocavit Deos ad altum cœlum.
Dixit autẽ, quod quisquis una secũ Deorum contra Titanes pu-
Nulli se ademturum præmia, sed honorem quemque (gnet,
Habiturum, quem antea inter immortales Deos.
Illum etiam dixit qui honoris expers fuerit sub Saturno & im-
Ad honores ac præmia provecturum, ut fas est. (munis,
Venit autem prima Styx incorruptibilis ad Olympum
Cum suis filiis sui per consilia patris.
Ipsam vero Iupiter honoravit, eximia quoque dona dedit.
Ipsam enim constituit Deorum magnum ut sit jusjurandum,
Filii autem diebus omnibus sui inquilini ut sint.
Similiter etiam omnibus prorsus, sicuti pollicitus erat,
Perfecit: ipse autem præpotens est, atque regem agit.
Phœbe porro Cœi perjucundum venit ad torum.
Gravida vero facta deinde Dea Dei in amore,
Latonam cæruleo peplo peperit blandam semper,
Mitem hominibus atque immortalibus Diis,
Suavem ab initio, in primis hilarem intra Olympum.
Genuit insuper Asteriam claram, quam olim Perses
Duxit in amplam domum, sua ut sit uxor.
Illa autem gravidata Hecaten peperit, quam super omnes
Iupiter Saturnius honoravit: dedit vero ei splendida dona,
Potestatem ut habeat terræque & infrugiferi maris.
Imo etiam stelligero in cœlo sortita est honorem,
Immortalibusque Diis honorata est maxime.
Etenim nunc quando alicubi aliquis terrestrium hominum

Ἔρδων ἱερὰ καλὰ κατὰ νόμον ἱλάσκηται,
Κικλήσκῃ δ' Ἑκάτην· πολλὴ δέ οἱ ἔσσετο τιμὴ
Ῥεῖα μάλ', ὥ περ φρόνιμον γε θεὰ ἐπιδέξεται ὄλβου·
Καί οἱ ὄλβον ὀπάζοι· ἐπεὶ δυνάμις γε πάρεστιν.
Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο,
Καὶ τιμὴν ἔλαχον, τάων ἔχει αἶσαν ἁπάντων.
Οὐδέ τιν' Κρονίδης ἐβιήσατο, οὐδέ τ' ἀπηύρα
Ὅσσ' ἔλαχεν Τιτῆσι μετὰ προτέροισι θεοῖσιν.
Ἀλλ' ἔχει ὡς τὸ πρῶτον ἀπ' ἀρχῆς ἔπλετο δασμός.
Οὐδ' ὅτι μητρωιὴς, ἧσσον θεὰ ἔμμορε τιμῆς,
Καὶ γέρας ἐν γαίῃ τε καὶ οὐρανῷ, ἠδὲ θαλάσσῃ·
Ἀλλ' ἔτι καὶ πολὺ μᾶλλον, ἐπεὶ Ζεὺς πέτηι αὐτή.
Ὧι δ' ἐθέλῃ μεγάλως ὠφελίνεται, ἠδ' ὀνίνησιν,
Ἔν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπει, ὃν κ' ἐθέλησιν.
Ἠδ' ὁπότ' ἐς πόλεμον φθισίμορον θωρήσσονται
Ἄνδρες, ἔνθα θεὰ ὠφελίνεται οἷσι κ' ἐθέλῃσι,
Νίκην τε φρονέειν ὀπάσαι, καὶ κῦδος ὀρέξαι.
Ἔν τε δίκῃ βασιλεῦσι παρ' αἰδοίοισι καθίζει.
Ἐσθλὴ δ' αὖθ' ὁπότ' ἄνδρες ἀγῶνι ἀεθλεύωσιν·
Ἔνθα θεὰ καὶ τοῖς ὠφελίνεται, ἠδ' ὀνίνησι.
Νικήσας ᾗ βίῃ καὶ κάρτεϊ, καλὸν ἆεθλον
Ῥεῖα φέρει, χαίρων τε τοκεῦσιν κῦδος ὀπάζει.
Ἐσθλὴ δ' ἱππήεσσι παρεστάμεν οἷς κ' ἐθέλῃσι,
Καὶ τοῖς οἰνάλκαις δυσπέμφελον ἐργάζονται,
Εὐχομένῃ δ' Ἑκάτῃ, καὶ ἐρικτύπῳ Ἐννοσιγαίῳ.
Ῥηϊδίως δ' ἄγρην κυδρὴ θεὸς ὤπασε πολλὴν,
Ῥεῖα δ' ἀφείλετο φαινομένην, ἐθέλουσά γε θυμῷ.
Ἐσθλὴ δ' ἐν σταθμοῖσι σὺν Ἑρμῇ ληίδ' αὔξειν,
Βουκολίας τ', ἀγέλας τε, καὶ αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν,
Ποίμνας τ' εἰροπόκων τ' οἰῶν, θυμῷ γε θέλουσα,

Ἐξ

Faciens sacra honesta secundum patrios mores expiat,
Invocat Hecaten: ingens vero eum sequitur honor
Facillime, cujus benevola Dea suscipit preces:
Et illi divitias largitur; nam facultas ipsi adest.
Quotquot enim Terra Cœloque prognati sunt,
Et honorem sorte acceperunt, istorum habet sortem omnium.
Neque quicquam ipsi Saturnius per vim ademit, neque privavit
Eorum quæcunque sortita est Titanas inter priores Deos.
Sed habet sicut prius ab initio facta est distributio.
Nec quia unigenita, minorem Dea sortita est honorem,
Et potestatem tam in terra ac cœlo, quam in mari:
Sed insuper multo magis, quoniam Iupiter honorat ipsam.
Cui vero vult, magnifice præsto est, atque juvat.
Inque concione inter homines eminet, quem voluerit.
Atque quando ad bellum perdens-viros armantur
Viri, tum Dea adest quibus voluerit,
Victoriam prompte ut præbeat, & laudem porrigat.
Inque judicio reges apud venerandos sedet.
Bona insuper quando viri in certamine colluctantur;
Ibi Dea & illis præsto est, atque juvat.
Qui vero vicerit virtute & robore, pulchrum præmium
Facile fert, lætusque parentibus gloriam dat.
Bona item equitibus adesse, quibus voluerit:
Et his qui mare *tempestuosum secant.*
Votaque faciunt Hecatæ, & valde sonanti Neptuno.
Facile etiam prædam inclyta Dea dedit copiosam,
Facile vero abstulit apparentem, volens saltem animo.
Bona præterea in stabulis cum Mercurio pecus augere,
Armentaque boum, gregesque, & greges magnos caprarum,
Gregesque lanigerarum ovium, animo saltem volens,

Ex

Ἐξ ὀλίγων βελάϊ, κἀκ' πολλῶν μείονα θῆκεν.
Οὕτω τοι καὶ μυνοχωὴς ὃν μητρὸς ἔασι,
Πᾶσι μετ' ἀθανάτοισι τετίμηται γεραέσι.
Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κυροτρόφον, οἱ μετ' ὀπαίνλω
Ὀφθαλμοῖσιν ἴδοντο φάος πολυδερκέος Ἠῶς.
Οὕτως ἐξ ἀρχῆς κυροτρόφος· αἰδέ τε πιμαί·
Ῥείη δ' αὖ δμηθεῖσα Κρόνῳ τέκε φαίδιμα τέκνα,
Ἱστίλν, Δήμητρα, καὶ Ἥρλν χρυσοπέδιλον,
Ἰφθιμόν τ' Ἀΐδλν, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναίει,
Νηλεὲς ἦτορ ἔχων· καὶ ἐρίκλυτον Ἐννοσίγαιον,
Ζλῶά τε μηλόεντα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
Τοῦ καὶ ὑπὸ βροντῆς πολεμίζεται εὐρεῖα χθών.
Καὶ τοὺ μὲν κατέπινε Κρόνος μέγας, ὅστις ἕκαστος
Νηδύος ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γούναθ' ἵκοιτο·
Τὰ φρονέων, ἵνα μή τις ἀγαυῶν ὀρχνιώνων
Ἄλλος ἐν ἀθανάτοισιν ἔχῃ βασιληΐδα τιμήν.
Πεύθετο γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανὸς ἀστερόεντος,
Οὕνεκά οἱ πέπρωτο ἑῷ ὑπὸ παιδὶ δαμῆναι,
Καὶ κρατερῷ περ ἐόντι, Διὸς μεγάλου διὰ βουλάς.
Τῷ ὅγε δὴ ἀλαοσκοπιὴν ἔχεν, οὐδὲ δοκεύων
Παῖδας ἑοὺς κατέπινε· Ῥέλν δ' ἔχε πένθος ἄλαστον.
Ἀλλ' ὅτε δὴ Δί' ἔμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
Τέξεσθαι, τότ' ἔπειτα φίλας λιτάνευε τοκῆας
Τοὺς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα,
Μῆτιν συμφρασσαμένη ὅπως λελάθοιτο τεκοῦσα
Παῖδα φίλον, τίσαιτο δ' ἐλεινοῦς πατρὸς ἑοῖο
Παίδων, οὓς κατέπινε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης.
Οἱ δ' ὑγαλεὴ φίλῃ μάλα μὺν κλύον ἠδ' ὑπάκουον,
Καὶ οἱ πεφραδέτην ὅσα περ πέπρωτο γενέσθαι
Ἀμφὶ Κρόνῳ βασιλῆϊ καὶ υἱέϊ καρτεροθύμῳ.

Πέμ-

Ex paucis copiosa, & ex multis pauciora reddit.
Adeo sane etiam unigenita ex matre existens,
Omnibus inter Deos honorata est muneribus.
Fecit autem ipsam Saturnius alumnã juvenum, qui post ipsam
Oculis aspexerunt lumen multa contuentis Aurorae.
Sic ab initio nutriens filios: atque hi sunt honores.
Rhea autem compressa à Saturno, peperit illustres liberos,
Vestam, Cererem, & Iunonem aurea calceamenta habentem,
Fortemque Plutonem, qui sub terra domos incolit,
Immite cor habens, & valde sonantem Neptunum,
Iovemque sapientem, Deorum patrem atque hominum,
Cujus & a tonitru concutitur lata terra.
Atque istos quidem deglutiebat Saturnus magnus, quicunque
Ex utero sacro matris ad genua venerat:
Hæc agitans, ne ullus clarorum filiorum Cœli
Alius inter Immortales haberet regium decus.
Audierat enim ex Terra, & Cœlo stellis micante,
Quod sibi fatale esset proprio a filio domari,
Quantumvis robusto existenti, Iovis magni per consilia.
Ideoq; hic non vanam speculationem habuit, sed insidias struens
Filios suos devorabat: Rheam autem tenebat luctus gravis,
Sed quando jam Iovem erat Deorum patrem atque virorum
Paritura, jam tum charis supplicabat parentibus
Suis, Terræque, & Cœlo stellato,
Consilium ut conferrent, quo pacto occultaret pariens
Filium charum, posset que ulcisci furias patris sui
Contra filios, quos devorabat ingens Saturnus versutus.
Illi vero filiæ dilectæ auscultarunt & morem gesserunt,
Et ei commemorarunt, quæcunque fatis constitutum esset fieri
Circa Saturnum regem, & filium magnanimum.

Mise-

Πέμψαν δ' ἐς Λύκλον, Κρήτης ἐς πίονα δῆμον,
Ὀππότ' ἄρ' ὁπλότατον παίδων ἤμελλε τεκέσθαι,
Ζωὸν μέγαν· τῷ μὲν οἱ ἐδέξατο Γαῖα πελώρη
Κρήτῃ [ἐν] εὐρείῃ τρεφέμεν ἀτιταλλόμενόν τε. 480
Ἔνθα μὲν ἶκτο φέρουσα θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
Πρώτην ἐς Λύκλον· κρύψεν δέ ἑ χερσὶ λαβοῦσα
Ἄντρῳ ἐν ἠλιβάτῳ, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης,
Αἰγαίῳ ἐν ὄρει πεπυκασμένῳ ὑλήεντι.
Τῷ ὃ ἅπαργανίσασα μέγαν λίθον ἐγγυάλιξεν 485
Οὐρανίδῃ μέγ' ἄνακτι, θεῶν προτέρῳ βασιλῆϊ.
Τὸν τόθ' ἑλὼν χείρεσσιν ἑὴν ἐγκάτθετο νηδύν,
Σχέτλιος· ἐδ' ἐνόησε μετὰ φρεσὶν ὥς οἱ ὀπίσσω
Ἀντὶ λίθου υἱὸς μνήμων καὶ ἀκηδὴς
Λείπεθ', ὅ μιν τάχ' ἔμελλε βίῃ καὶ χερσὶ δαμάσσας 490
Τιμῆς ἐξελάαν, ὁ δ' ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξειν.
Καρπαλίμως δ' ἄρ' ἔπειτα μετὰ φαίδιμα γοῦνα
Ἤϋξετο τοῖο ἄνακτος· ὑπεπλομένη δ' ἐνιαυτοῦ,
Γαίης ἐννεσίῃσι πολυφραδέεσσι δολωθείς,
Οὖν γόνον ἂψ ἀνέηκε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης 495
Νικηθεὶς τέχνῃσι βίῃφί τε παιδὸς ἑοῖο.
Πρῶτον δ' ἐξήμησε λίθον, πύματον καταπίνων.
Τὸν μὲν Ζεὺς στήριξε κατὰ χθονὸς εὐρυοδείης
Πυθοῖ ἐν ἠγαθέῃ, γυάλοις ὑπὸ Παρνησσοῖο,
Σῆμ' ἔμεν ἐξοπίσω, θαῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι. 500
Λῦσε δ' πατροκασιγνήτους ὀλοῶν ὑπὸ δεσμῶν
Οὐρανίδας, οὕς δῆσε πατὴρ ἀεσιφροσυνήσιν.
Οἱ οἱ ἀπεμνήσαντο χάριν εὐεργεσιάων,
Δῶκαν δ' βροντὴν, ἠδ' αἰθαλόεντα κεραυνὸν,
Καὶ στεροπήν· τὸ πρὶν δ' πελώρη Γαῖα κεκεύθει· 505
Τοῖς πίσυνος, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.

Κύριον

Miserunt autem in Lyctum, Cretæ ad pinguem populum,
Cum minimum natu filiorum esset paritura,
Iovem magnum. hunc quidem ipsi suscepit Terra vasta
In Creta lata educandum & enutriendum ab infantia.
Tum quidem pervenit ferens celerem per noctem nigram,
Primum ad ipsam Lyctum: abscondit autē ipsum manibus pre-
Antro in excelso, divinæ sub latebris terræ, (hensum
Ægæo in monte denso sylvoso.
Huic autem fasciis involutum magnum lapidē in manus dedit
Cœli filio, præpotenti Deorum priori regi.
Quem tum arreptum manibus, suam condidit in alvum
Miser; nec cogitavit animo quod sibi in posterum
Pro lapide suus filius invictus & securus
Supereesset, qui ipsum mox esset vi & manibus domitum
Ex honore expulsurus, ipseque immortalibus esset imperaturus.
Celeriter autem deinde robur & fortia membra
Crescebant illius regis: revoluto autem anno,
Terræ consilio astuto circumventus,
Suam sobolem iterum emisit magnus Saturnus versutus,
Victus artibus ac vi filii sui.
Primum vero evomuit lapidem, ultimo devoratum.
Illum quidem Iupiter firmiter defixit in terram spatiosam
Pytho in divina, in anfractu Parnassi,
Monumentum ut sit in posterum, miraculum mortalibus ho-
Solvit vero patruos noxiis a vinculis (minibus.
Cœligenas, quos vinxerat pater ex amentia.
Qui ipsi retulerunt gratiam beneficiorum,
Dederuntque tonitru, atque candens fulmen,
Et fulgur; quæ antea immanis terra occultaverat:
Quibus confisus, mortalibus atque immortalibus imperat.

Puel-

Κύριλλον δ' Ἰαπετὸς καλλίσφυρον Ὠκεανίνην
Ἠγάγετο Κλυμένην, ἐν ὁμὸν λέχος εἰσανέβαινεν.
Ἡ δέ οἱ Ἄτλαντα κραταιόφρονα γείνατο παῖδα·
Τίκτε δ' ὑπερκύδαντα Μενοίτιον, ἠδὲ Προμηθέα 510
Ποικίλον, αἰολόμητιν· ἁμαρτίνοόν τ' Ἐπιμηθέα,
Ὃς κακὸν ἐξ ἀρχῆς γλυκὺ ἀνδράσιν ἀλφηστῆσι·
Πρῶτος γὰρ ῥα Διὸς πλαστὸν ὑπέδεκτο γυναῖκα
Παρθένον. ὑβρίσθη δὲ Μενοίτιον εὐρύοπα Ζεύς
Εἰς ἔρεβος καπέπεμψε, βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ, 515
Εἵνεκ' ἀταθαλίης τε καὶ ἠνορέης ὑπερόπλου.
Ἄτλας δ' ἐρεμνὸν δόρυ ἔχει κραταιῆς ὑπ' ἀνάγκης,
Πείρασιν ἐν γαίης, πρόπαρ Ἑσπερίδων λιγυφώνων
Ἑστηὼς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτοισι χέρεσσι.
Ταύτην γάρ οἱ μοῖραν ἐδάσσατο μητίετα Ζεύς. 520
Δῆσε δ' ἀλυκτοπέδῃσι Προμηθέα ποικιλόβουλον,
Δεσμοῖς δηλεέοισι μέσον δι' ἀκῖον ἐλάσσας.
Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ὦρσε τανύπτερον· αὐτὰρ ὅγ' ἦπαρ
Ἤσθιεν ἀθάνατον· τὸ δ' ἀέξετο ἶσον ἁπάντη
Νυκτὸς, ὅσον πρόπαν ἦμαρ ἔδοι τανυσίπτερος ὄρνις. 525
Τὸν μὲν ἄρ' Ἀλκμήνης καλλισφύρου ἄλκιμος υἱὸς
Ἡρακλέης ἔκλεινε, κακὸν δ' ἀπὸ νέσσατο λύγρης
Ἰαπετιονίδην, καὶ ἐλύσατο δυσφροσυνάων·
Οὐκ ἀέκητι Διὸς ὀλυμπίου ὑψιμέδοντος,
Ὄφρ' Ἡρακλῆος Θηβαγενέος κλέος εἴη 530
Πλεῖον ἔτ' ἢ τοπάροιθεν ἐπὶ χθόνα πολυβοτείρην.
Ταῦτ' ἄρα οἱ ζώοντος τίμα ἀριδείκετον υἱόν·
Καίπερ χωόμενος, πρὶν λῆγε χόλος, ὃν πρὶν ἔχεσκεν
Οὕνεκ' ἐρίζετο βουλὰς ὑπερμενέϊ Κρονίωνι.
Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι 535
Μηκώνῃ, τότ' ἔπειτα μέγαν βοῦν πρόφρονι θυμῷ

Δασ-

Puellam porro Iapetus pulchram Oceanidem
Duxit Clymenen, & eundem lectum conscendit.
Ipsa vero ei Atlantem magnanimum peperit filium:
Peperit præterea gloria præsignē Menœtium, atq; Prometheum
Varium, versipellem: stultumque Epimetheum,
Qui noxa statim ab initio fuit hominibus inventoribus rerum.
Primus enim Iovis fictam suscepit mulierem
Virginem. flagitiosum vero Menœtium late videns Iupiter
In Erebum detrusit, feriens ardenti fulmine,
Propter improbitatem & fortitudinem insolentem.
Atlas vero cœlum latum sustinet dura ex necessitate,
Finibus in terræ, e regione Hesperidum argutarum
Stans, capiteque & indefessis manibus.
Hanc enim ipsi sortem destinavit prudens Iupiter.
Ligavit vero firmissimis compedibus Promethea versutum,
Vinculis duris mediam in columnam affigens.
Et ei aquilam immisit expansis alis: cæterum hæc hepar
Comedebat æternum: quin ipsum crescebat tantum ubique
Noctu, quantum toto die edisset extentas alas habens avis.
Hunc quidem Alcmenæ formosæ fortis filius
Hercules occidit, malam vero pestem profligavit
Ab Iapetionida, & liberavit ab ægritudine:
Non invito Iove Olympio in alto imperante,
Quo Herculis Thebis geniti gloria esset
Major etiam quam antea, super terram multos pascentem.
Ob id itaque veneratus honorabat præclarum filium.
Et, licet succensens, remisit iram, quam prius habuerat,
Eo quod contendisset consilio cum prapotenti Iove.
Etenim quando disceptabant inter se Dii mortalesque homines
Meconæ, ibi tum magnum bovem volente animo

Δαιδάλμῳ πεύθηκε, Διὸς νόον ἐξαπαφίσκων.
Τῷ μὴν γὰρ σάρκας τε καὶ ἔγκατα πίονι δημῷ
Ἐν ῥινῷ κατέθηκε, καλύψας γαστρὶ βοείῃ·
Τῷ δ' αὖτ' ὀστέα λευκὰ βοὸς δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ
Εὐθετίσας καθέθηκε, καλύψας αὖθις ἐπὶ δημῷ.
Δὴ τότε μιν προσέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
Ἰαπετιονίδη, πάντων ἀριδείκετ' ἀνάκτων,
Ὦ πέπον, ὡς ἑτεροζήλως διεδάσαο μοίρας.
Ὡς φάτο κερτομέων Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδώς·
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης,
Ἦκα δὲ μειδήσας· (δολίης δὲ λήθετο τέχνης)
Ζεῦ κύδιστε, μέγιστε θεῶν αἰειγενετάων,
Τῶν δ' ἕλευ ὁπποτέρην σε ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἀνώγει.
Φῆ ῥα δολοφρονέων. Ζεὺς δ' ἄφθιτα μήδεα εἰδὼς
Γνῶ ῥ' ἐὸν ἠγνοίησε δόλον· κακὰ δ' ὄσσετο θυμῷ
Θνητοῖς ἀνθρώποισι, τὰ καὶ τελέεσθαι ἔμελλεν.
Χερσὶ δ' ὅγ' ἀμφοτέρῃσιν ἀνείλετο λευκὸν ἀλείφαρ·
Χώσατο δ' ἧι φρένας· ἀμφὶ χόλῳ δέ μιν ἵκετο θυμὸν,
Ὡς ἴδεν ὀστέα λευκὰ βοὸς, δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ.
Ἐκ δ' ἀθανάτοισιν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων
Καίεσκ' ὀστέα λευκὰ θυηέντων ἐπὶ βωμῶν.
Τὸν δ' αὖ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
Ἰαπετιονίδη, πάντων περὶ μήδεα εἰδώς,
Ὦ πέπον, οὐκ ἄρα πω δολίης ἐπελήθεο τέχνης.
Ὡς φάτο χωόμενος Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδώς·
Ἐκ τότε δ' ἧπειγε, δόλα μεμνημένος αἰεί,
Οὐκ ἐδίδα μελέεσσι πυρὸς μενεαικάτοιο
Θνητοῖς ἀνθρώποις, οἳ ἐπὶ χθονὶ ναιετάουσιν.
Ἀλλά μιν ἐξαπάτησεν ἐΰς παῖς Ἰαπετοῖο,
Κλέψας ἀκαμάτοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγὴν

Ἐν

Diuisum proposuit, Iouis mentem fallens.
Nam hac quidem parte carnesq; & intestina cum pingui adipe
In pelle deposuit, tegens ventre bovino:
In altera rursum ossa alba bovis, dolosa arte,
Rite disponens recondidit tegens candida arvina.
Iamque tum ipsum allocutus est pater hominumq; Deorumque:
Iapetionida omnium illustrissime regum,
O amice, quam inique partitus es portiones!
Sic dixit latenter eũ carpens Iupiter perpetua consilia sciens.
Hunc vicissim alloquutus est Prometheus vafer,
Tacite arridens: (dolosæ autem non immemor erat artis)
Iupiter glorioſissime, maxime Deorum sempiternorum,
Harum elige utram tibi in pectoribus animus suadet.
Dixit sane dolosa cogitans. Iupiter autẽ æterna consilia sciens
Cognovit certe nec ignoravit dolũ: mala autẽ concipiebat animo
Adversus homines mortales, quæ & perficienda erant.
Manibus vero hic utrisque sustulit album adipem.
Irascebatur autem mente: ira vero ejus occupabat animum,
Vt vidit ossa alba bovis, dolosa arte.
Ex illo tempore Diis super terram genus hominum
Adolent ossa alba odoratis in aris.
Hunc autem valde indignatus allocutus est nubicogus Iupiter:
Iapetionida, super omnes sapiens,
O amice, nondum sane dolosæ oblitus es artis.
Sic dixit ira percitus Iupiter æterna consilia sciens.
Ex illo tempore deinceps doli memor semper,
Non dabat miseris ignem insatiabilem
Mortalibus hominibus, qui super terram habitant.
Sed ipsum decepit bonus filius Iapeti,
Furatus indomiti ignis eminus apparentem splendorem

Ἐν κοίλῳ νάρθηκι. δάκεν δ' ἄρα νειόθι θυμὸν
Ζηνὸς ὑψιβρεμέτεω, ἐχόλωσε δέ μιν φίλον ἦτορ,
Ὡς ἴδεν ἀνθρώποισι πυρὸς τηλέσκοπον αὐγήν.
Αὐτίκα δ' ἀντὶ πυρὸς τεύξεν κακὸν ἀνθρώποισι. 570
Γαίης γὰρ σύμπλασσε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις
Παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον, Κρονίδεω διὰ βουλάς.
Ζῶσε δ' καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Ἀργυφέῃ ἐσθῆτι· κατὰ κρῆθεν δ' ἁπαλὸν περὶ
Δαιδαλέοις χείρεσσι κατέρχεθε, θαῦμα ἰδέσθαι· 575
Ἀμφὶ δέ οἱ στέφανους νεοθηλέας ἄνθεσι ποίης
Ἱμερτοὺς περέθηκε καρήατι Παλλὰς Ἀθήνη·
Ἀμφὶ δέ οἱ στεφάνην χρυσείην κεφαλῇφιν ἔθηκε,
Τὴν αὐτὸς ποίησε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
Ἀσκήσας παλάμῃσι, χαριζόμενος Διὶ πατρί. 580
Τῇ δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλὰ τέτυκτο, θαῦμα ἰδέσθαι,
Κνώδαλ' ὅσ' ἤπειρος πολλὰ τρέφει ἠδὲ θάλασσα.
Τῶν ὅγε πόλλ' ἐνέθηκε· χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλή,
Θαυμασίη, ζωοῖσιν ἐοικότα φωνήεσσιν.
Αὐτὰρ ἐπειδὴ τεῦξε καλὸν κακόν, ἀντ' ἀγαθοῖο 585
Ἐξάγαγ' ἔνθα περ ἄλλοι ἔσαν θεοὶ ἠδ' ἄνθρωποι,
Κόσμῳ ἀγαλλομένην γλαυκώπιδος ὀβριμοπάτρης.
Θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτους τε θεοὺς θνητούς τ' ἀνθρώπους,
Ὡς εἶδον δόλον αἰπύν, ἀμήχανον ἀνθρώποισιν.
Ἐκ τῆς γὰρ γένος ἐστὶ γυναικῶν θηλυτεράων. 590
Τῆς γὰρ ὀλοώιόν ἐστι γένος, καὶ φῦλα γυναικῶν
Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάουσιν,
Οὐλομένης πενίης ἀ σύμφορα, ἀλλὰ κόροιο.
Ὡς δ' ὅτ' ἐν σμήνεσι κατηρεφέεσι μέλισσαι
Κηφῆνας βόσκωσι, κακῶν ξυνήονας ἔργων, 595
Αἵ μὲν τε θρῴπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα

Ἠμά-

In concava ferula. momordit vero in animo
Iovem in alto tonantẽ, ad irã vero ipsius animus commotus est,
Vt vidit inter homines ignis procul apparentem splendorem.
Protinus autem pro igne struxit malum hominibus.
E terra enim conformavit perquam celebris Vulcanus
Virginis pudicæ simulacrum, Saturnii consilio.
Cinxit vero & adornavit Dea cæsiis oculis Minerva
Candida veste: capiti vero calyptram
Ingeniose factam manibus imposuit, miruvi visu:
Circum vero ei serta recens florentis e floribus herbæ
Amœna imposuit capiti Pallas Minerva:
Circumque ei coronam auream caput posuit,
Quam ipse fecerat inclytus Vulcanus,
Elaborans manibus, gratificans Iovi patri.
In hac artificiosa multa calata erant, mira visu,
Bellua quas Continens plurimas alit, atque Mare,
Ex illis multas in ea posuit. gratia vero resplendebat magna,
Mirabilis, animantibus enim similes erant vivis.
Cæterum postquam effecit pulcrum malum, pro bono
Eduxit ubi alii erant Dii atque homines,
Ornatu gestientem cæsiæ Palladis forti patre prognatæ.
Admiratio autem cepit immortalesq; Deos mortalesq; homines,
Vbi viderunt dolum exitiosum, inexplicabilem hominibus.
Ex illa enim genus est mulierum tenerarum.
Illius enim pernicioſum est genus & sexus mulierum,
Nocumentum ingens mortales inter homines habitant,
Pernicioſæ paupertatis non comites, sed luxus.
Ac veluti cum in alveariis tectis apes
Fucos pascunt, malorum participes operum,
Illæ quidem per totum diem ad solem occidentem

Ἡμάτιαι σθένεσι, ποσὶ τε κραιπνοῖσι καὶ ὤμοις
Οἱ δ' ἔνθεν μώνυχες ἐπηρεφέας κατὰ σίμβλους,
Ἀλλοτρίον κάμαλον σφετέρῳ ἐς χαρὰ ἀμοῦντες.
Ὡς δ' αὖτως ἄνδρεσσι κακὸν θνητοῖσι γυναῖκας
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ξυνήονας ἔργων
Ἀργαλέων. ἕτερον δὲ πάρεν κακὸν αὖτ' ἀγαθοῖο
Ὅς κε γάμον φεύγων καὶ μέρμερα ἔργα γυναικῶν,
Μὴ γῆμαι ἐθέλῃ, ὁλοὸν δ' ἐπὶ γῆρας ἵκηται,
Κήτε γηροκόμοιο, ὅδ' ἀβιότῳ θαλεθοίης
Ζωῇ, ἀποφθιμένου δὲ λαὰ κλῆσιν δατέονται
Χηρωσταί. ᾧ δ' αὖτε γάμος μοῖρα γένηται,
Κεδνὴν δ' ἔχεν ἄκοιτιν, ἀρηρυῖαν πραπίδεσσι,
Τῷ δὲ ἀπ' αἰῶνος καὶ κακὸν ἐσθλῷ ἀνίφεριζε
Ἔμμεναι. ὅς δέ κε πέτμῃ ἀταρτηροῖο γένηται,
Ζωὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἔχων ἀλίαστον ἄνιην
Θυμῷ καὶ κραδίῃ, καὶ ἀνήκεστον κακόν ἐστιν.
Ὡς οὐκ ἔστι Διὸς κλέψαι νόον οὐδὲ παρελθεῖν.
Οὐδὲ γὰρ Ἰαπετιονίδης ἀκάκητα Προμηθεὺς
Τοῖο γ' ὑπεξήλυξε βαρὺν χόλον, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
Καὶ πολύϊδριν ἐόντα μέγας καὶ δεσμὸς ἐρύκει.
Βελέμνῳ δ' ὡς πρῶτα πατὴρ ὠδύσατο θυμῷ,
Κόπτῳ τ' ἠδὲ Γύγῃ, δῆσε κραταιρῷ ἐνὶ δεσμῷ,
Ἠνορέῃ ὑπέροπλον ἀγώμενος ἠδὲ καὶ εἶδος,
Καὶ μέγεθος· κατένασσε δ' ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
Ἔνθ' οἵγ' ἄλγε' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναιετάοντες,
Εἵατ' ἐπ' ἐσχαλιῇ, μεγάλης ἐν πείρασι Γαίης.
Δηθὰ μάλ' ἀχνύμενοι, κραδίῃ μέγα πένθος ἔχοντες.
Ἀλλὰ σφέας Κρονίδης τε καὶ ἄθανατοι θεοὶ ἄλλοι,
Οὓς τέκεν ἠύκομος Ῥείη Κρόνῳ ἐν φιλότητι,
Γαίης φραδμοσύνῃσιν ἀνήγαγον ἐς φάος αὖτις.

Αὐ-

Diurnæ laborant, & faciunt favos albos,
At illi intus permanentes coopertis in alveariis,
Alienum laborem suum in ventrem metunt:
Similiter viris rem malam mortalibus mulieres
Iupiter altitonans dedit, participes operum
Molestorum. aliud vero præbuit malum pro bono
Qui nuptias refugiens, & laboriosa opera mulierum,
Non uxorem ducere velit, gravem vero attigerit senectam,
Caret quæ senectutem foveat: si non sine opibus
Vivat, mortui possessionem inter se dividunt
Remoti cognati. cui vero nuptiarum conditio contigerit,
Pudicam vero habuit conjugem, sapientem,
Huic perpetuo malum cum bono certat.
Qui vero adeptus fuerit nocentis generis fœminam:
Vivit in pectore gestans perpetuum mœrorem
Animo & corde, & immedicabile malum est.
Adeo non licet Iovis fallere consilium, neque effugere.
Neque enim Iapetionides nulli injurius Prometheus
Illius evitavit gravem iram, sed necessario
Quamvis multiscium existentem, magnum vinculum coërcet.
Briareo vero ubi primum pater iratus est animo,
Cottoque atque Gygæ, ligavit forti vinculo,
Fortitudinem immanem admiratus, atque etiam formam,
Et magnitudinem: collocavit autem sub terram latam,
Vbi illi dolores habentes sub terra agentes,
Sedent in extrema plaga, magnæ in finibus Terræ,
Vsque valde mœrentes, corde magnum luctum habentes.
Sed ipsos Saturnius atque immortales Dii alii
Quos peperit pulchricoma Rhea Saturni in amore,
Terræ consiliis reduxerunt in lucem iterum.

Αὐτὴ γάρ σφιν ἅπαντα διηνεκέως κατέλεξε,
Σοὶ καὶ νοσφίσασθαι ἀγαλὸν δόλον ἠδὲ βίηφιν.
Δηρὸν γὰρ μάρναντο, πόνον θυμαλγέ' ἔχοντες,
Τιτῆνές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνου ἐξεγένοντο,
Αὐτόπον ἀλλήλοισι μάχας κρατερὰς ὑσμίνας·
Οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλῆς Οὐρανίωνες ἀγαυοὶ,
Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Ἐλύμποιο θεοὶ δωτῆρες ἐάων,
Οὓς τέκεν ἠύκομος Ῥείη Κρόνῳ εὐνηθεῖσα.
Οἵ ῥα τότ' ἀλλήλοισι μάχῃ θυμαλγέ' ἔχοντες,
Συνεχέως ἐμάχοντο δέκα πλείους ἐνιαυτούς.
Οὐδέ τις ἰῷ ἔρδε χαλεπῆς λύσις, οὐδὲ τελοῦτο
Οὐδετέροις, ἶσον δὲ τέλος τέτατο πολέμοιο.
Ἀλλ' ὅτε δὴ κείνοισι παρέσχεθεν ἄρμενα πάντα,
Νέκταρ τ' ἀμβροσίην τε, τάπερ θεοὶ αὐτοὶ ἔδουσι,
Πάντων ἐν στήθεσσιν ἀέξετο θυμὸς ἀγαυῶν.
Ὡς νέκταρ δ' ἐπάσαντο καὶ ἀμβροσίην ἐρατεινὴν,
Δὴ τότε τοῖς μετέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
Κέκλυτέ μοι, Γαίης τε καὶ Οὐρανὸς ἀγλαὰ τέκνα,
Ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
Ἤδη γὰρ μάλα δηρὸν ἐναντίοι ἀλλήλοισι,
Νίκης καὶ κράτεος εἵνεκα μαρνάμεθ' ἤματα πάντα,
Τιτῆνές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνου ἐκγεγάμεθα.
Ὑμεῖς γ' ἐν μεγάλῳ τε βίῃ καὶ χερσὶν ἀάπτοις
Φαίνεσθε Τιτῆσιν ἐναντίοι ἐν δαὶ λυγρῇ,
Μνησάμενοι φιλότητος ἐνηέος, ὅσσα παθόντες
Ἐς φάος ἐλθόντες δυσηλεγέος ὑπὸ δεσμοῦ,
Ἠμετέρῃσι δόλοις, ὑπὸ ζόφου ἠερόεντος.
Ὡς φάτο. τὸν δ' ἐξαῦτις ἀμείβετο Κόττος ἀμύμων·
Δαιμόνι', οὐκ ἀδάητα πιφάσκεαι· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ
Ἴδμεν ὅτι σὸν μὲν κραπίδες, σὸν δ' ἔσκε νόημα,

Ἀλκτὴρ

Ipsa enim eis cuncta prolixe recensuit,
Cum illis victoriamque & splendidam gloriam accepturos.
Diu enim pugnarunt, laborem animum cruciantem habentes.
Titanesque Dii, & quotquot e Saturno nati sunt,
Contra sese mutuo per validas pugnas:
Hi quidem ab alta Othry, Titanes glorioſi,
Illi vero ab Olympo, Dii datores bonorum,
Quos peperit pulchricoma Rhea Saturno concumbens.
Illi sane tum inter se pugnam animum excruciantem habentes,
Continue pugnabant, decem totos annos.
Neque ullus erat contentionis gravis exitus, neque finis
Neutris: æqualiter autem finis extendebatur belli.
Sed quando jam illis præbuit congruentia omnia,
Nectarque ambrosiamque, quibus Dii ipsi vescuntur,
Omnium in pectoribus accendebatur animus generosus.
Vbi vero nectar comederunt & ambrosiam amabilem,
Iam tum ipsos sic affatus est pater hominumque Deorumque:
Audite me, Terræque & Cœli inclyti liberi,
Vt dicam quæ me animus in pectoribus jubet,
Iam enim admodum diu adversi nobis mutuo,
Pro victoria & imperio pugnavimus dies omnes,
Titanesque Dii, & quotquot e Saturno sati sumus.
Vos vero magnamque vim & manus invictas
Ostendite Titanibus contrarii in pugna gravi,
Memores amicitiæ placidæ, quibus perpessis
Ad lucem redieritis molesto a vinculo,
Nostra per consilia, a caligine obscura.
Sic dixit. illū vero rursum excepit Cottus irreprehensibilis:
Venerande, non ignota loqueris: sed & nos
Scimus, quod excellas prudentia & intellectu,

Λ'λκτὴρ δ' ἀθανάτοισιν ὀρῆς γλήεο κρυεροῖο.
Σῆς δ' ὑποφρῳδμοσύνησιν ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι
Ἄψορρόν δ' ἐξαῦτις ἀμειλίκτων ὑπὸ δεσμῶν
Ἠλύθαμεν, Κρόνῳ ἡὲ ἄνακτι, ἀνάελπα παθόντες. 660
Τῷ καὶ νῦν ἀπενεῖ τε νόῳ καὶ ὀπὶ φρονι βυλῇ
Ῥυσόμεθα κρατερῷ ὑμὸν ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι,
Μαρναμένοι Τιτῆσιν ἀνὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
Ὣς φατ'. ἐπήνησαν ὃ θεοὶ δωτῆρες ἐάων,
Μῦθον ἀκούσαντες. πολέμῳ δ' ἐλιλαίετο θυμὸς 665
Μᾶλλον ἔτ' ἢ τοπάροιθε· μάχλιν δ' ἀμέγαρτον ἔγειραν
Πάντες, θήλειαί τε καὶ ἄρσενες, ἠμὲν κείνῳ,
Τιτῆνές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνῳ ἐξεγένοντο,
Οὕς τε Ζεὺς ἐρέβευσφιν ὑπὸ χθονὸς ἦκε φόως δε,
Δεινοί τε κραιπνοί τε, βίλῳ ὑπέροπλον ἔχοντες. 670
Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων ἀΐσσοντο
Πᾶσιν ὁμῶς. κεφαλαὶ δ' ἑκάστῳ πεντήκοντα
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὀπὶ σιβαροῖσι μέλεσσιν.
Οἳ τότε Τιτῆνεσσι κατέστιχον ἐν δαὶ λυγρῇ,
Πέτρας ἠλιβάτους σιβαρῆς ἐν χερσὶν ἔχοντες. 675
Τιτῆνες δ' ἐπέρωθεν ἐκαρτύναντο φάλαγγας
Προφρονέως, χειρῶν τε βίης θ' ἅμα ἔργον ἐφαίνον
Ἀμφότεροι. δεινὸν δὲ περὶ ἄχε πόντος ἀπείρων.
Γῆ δ' μέγ' ἐσμαράγησεν· ἐπέστενε δ' οὐρανὸς εὐρὺς
Σειόμενος, πεδόθεν δ' ἐπινάστελο μακρὸς Ὄλυμπος 680
Ῥιπῇ ὑπ' ἀθανάτων. ἔνοσις δ' ἵκανε βαρεῖα
Τάρταρον ἠερόεντα, ποδῶν αἰπειάτ' ἰωὴ
Ἀπλέτῳ ἰωχμοῖο, βολάων τε κραιπνῶν.
Ὣς ἄρ' ἐπ' ἀλλήλοις ἔσσυτο βέλεα στονόεντα.
Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' οὐρανὸν ἀστερόεντα 685
Κεκλομένων. οἱ δ' ξυΐσσαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ.

Οὐδ'

Depulsore immortalibus damni fuisti horrendi.
Tua vero prudentia ab caligine opaca
Retro iterum acerbis a vinculis
Venimus, Saturni fili rex, quæ nollemus, passi.
Ideoque nunc intento animo, & prudenti consilio,
Vindicabimus vestrum imperium in gravi conflictu,
Pugnantes cum Titanibus per acria prælia.
Sic dixit. collaudarunt vero Dii datores bonorum,
Sermone audito. bellum vero cupiebat animus
Magis etiam quam antea: pugnam vero arduam ciebant
Omnes, fœminæque & mares, die illo,
Titanesque Dii, & quotquot Saturno prognati sunt,
Quosque Iupiter ex Erebo sub terra misit ad lucem,
Acres robustique, vires immensas habentes.
Horum centum quidem manus ab humeris promanabant
Omnibus simul. capita vero unicuique quinquaginta
Ex humeris enata erant in robustis artubus.
Qui tum Titanibus oppositi sunt in pugna luctuosa,
Rupes magnas validis in manibus gestantes.
Titanes vero ab altera parte confirmabant phalanges
Alacriter, manuumque viriumque simul opus ostentabant
Vtrique. horrende vero insonuit pontus immensus.
Terra vero valde stridebat: ingemiscebat vero latum cœlum
Quassatum, penitus vero concutiebatur amplus Olympus
Impetu a Deorum. concussio vero venit gravis
Ad Tartarum tenebricosum, & pedum altus fragor,
Immodici tumultus, ictuumque fortium.
Ita sane in sese mutuo jaciebant tela gemebunda.
Vox autem utrorumque pervenit ad cœlum stellatum
Adhortantium. at illi congrediebantur magno cum clamore.

Neque

Οὐδ' ἄρ' ἔπ Ζηνὸς ἴσχεν ἐὸν μένος, ἀλλά νυ τῷ γε
Εἴσαρ μὲν μένε θωλῦτο φρένες, ἐν δέ τε πᾶσιν
Φαίνε βίλν. ἄμυδις δ' ἄρ' ἀπ' ὤμοιϊν ἠδ' ἀπ' ὀλύμπυ
Ἀίσσοπτων ἔσεικε σιωχαδόν· οἱ δ' ἅμα πάντοι
Ἴκλαρ ἅμα βροντῇ τε καὶ ἀστεροπῇ πετέονλο
Χειρὸς ἀπὸ σθαρῆς, ἱερλὰ φλόγα θ' εἱλυφόωνλες
Ταρφέες. ἀμφὶ δὲ γαῖα φερέσβιος ἐσμαράγιζεν
Καιομένη· λάκε δ' ἀμφὶ πυρὶ μεγάλ' ἄσπετος ὕλη.
Ἔζεε δὲ χθὼν πᾶσα, καὶ Ὠκεανοῖο ῥέεθρα,
Πόντος τ' ἀτρύγετος. σὺν δ' ἄμφεπε θερμὸς ἀϋτμὴ
Τιτῆνας χθονίους· φλὸξ δ' ἠέρα δῖαν ἵκανεν
Ἄσπετος. ὄσσε δ' ἄμερδε καὶ ἰφθίμων περ ἐόντων
Αὐγὴ μαρμαίρουσα κεραυνῷ τε στεροπῇ τε.
Καῦμα δὲ θεσπέσιον κάτεχεν χάος· εἴσατο δ' ἄντα
Οὐφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἠδ' ἔασιν ὅσαν ἀκοῇσιν,
Αὕτως ὡς ὅτε γαῖα καὶ ἠρανὸς ὑρὺς ὕπερθεν
Πίλνατο. τοῖος γάρ κε μέγας ἐδόπος ὀρώρῃ,
Τὴν μὲν ἐρειπομένην, ἣ δ' ὑψόθεν ἐξερεπούσας.
Τόσος δὲ δόπος ἔγκλο θεῶν ἔρδι ξυνιόντων.
Σὺν δ' ἄνεμοι ἔνοσίν τε νέφιν τ' ἐσφαράγιζον,
Βροντήν τε, Στεροπήν τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
Κῆλα Διὸς μεγάλοιο. φέρον δ' ἰαχήν τ' ἐνοπήν τε
Εἰς μέσον ἀμφοτέρων· ὄτοβος δ' ἄπλητος ὀρώρῃ
Σμερδαλέης ἔριδος· κάρη δ' ἀνεφαίνετο ἔργων.
Ἐκλίνθη δ' μάχη. πρὶν δ' ἀλλήλοις ἐπέχοντες,
Ἐμμενέως ἐμάχοντο διὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
Οἳ δ' ἄρ' ἐνὶ πρώτοισι μάχην δεμνιάν ἔγειραν,
Κότος τε, Βριάρεώς τε, Γύγης τ' ἀκάματος πολέμοιο.
Οἵ ῥα τεσσηκοσίας πέτρας σθαρῶν ἀπὸ χειρῶν
Πέμπον ἐπασσυτέρας. κατὰ δ' ἐσκίασαν βελέεσσι

Τι-

Neque sane amplius Iupiter cohibebat suum robur, sed ipsius
Statim robore implebatur animus, & omnem
Exeruit vim. simul etiam a cœlo atque ab Olympo
Fulgurans incedebat assidue: fulmina autem
Celerrime una cum tonitru & fulgure volabant
Manu a robusta, sacram flammam circumvolventia
Crebra. circum vero terra alma reboabat
Ardens: crepitabat vero undique igne valde magna sylva.
Fervebat vero terra tota, & Oceani fluenta,
Pontusque immensus. circumdedit autem calidus vapor
Titanes terrestres: flamma vero ad aërem divinum pervenit
Magna. oculos vero visu privabat quantumvis fortium
Splendor radians fulminisque fulgurisque.
Incendium autē magnū corripuit Erebū: simile autē videbatur
Oculis aspiceret, ac auribus vocem audiret, (ac si quis corā
Eodem modo cum olim & terra & cœlum latum superne
Appropinquabat. talis enim maximus strepitus excitabatur,
Hac quidem diruta, illo autem ex alto diruente.
Tantus fragor erat Diis pugna confligentibus.
Simul quoque venti motumque pulveremque cum strepitu ex-
Tonitruque, fulgurque, & ardens fulmen, (citabant.
Tela Iovis magni. ferebant autem fremitum clamoremque
In medium utrorumque: strepitus autem ingens excitabatur
Stupendæ pugnæ: robur autem exerebatur operum.
Inclinata vero est pugna. prius vero sibi mutuo imminentes,
Fortiter pugnabant in forti prælio,
Illi vero inter primos pugnam acrem ciebant,
Cottusque, Briareusque, Gygesque insatiabilis belli.
Hi sane trecentas petras robustis e manibus
Mittebant frequentes: obumbrarunt autem jaculis

Tita-

Τιτῆνας· καὶ σοὶ μὲν ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
Πέμψαν, καὶ δεσμοῖσιν ἐν ἀργαλέοισιν ἔδησαν,
Νικήσαντες χερσὶν, ὑπερφίαλοι περ ἐόντας,
Τόσσον ἔνερθ' ὑπὸ γῆς, ὅσσον ὐράνος ἐξ ὑπὸ γαίης. 720
Ἶσον γάρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς Τάρταρον ἠερόεντα.
Ἐννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
Οὐρανόθεν καλιὼν, δεκάτῃ ἐς γαῖαν ἵκοιτο·
Ἐννέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
Ἐκ γαίης καλιὼν, δεκάτῃ ἐς Τάρταρον ἵκοι. 725
Τὸν περὶ χάλκεον ἕρκος ἐλήλαται· ἀμφὶ δέ μιν νὺξ
Τριστοιχεὶ κέχυται περὶ δειρήν. αὐτὰρ ὕπερθεν
Γῆς ῥίζαι πεφύκασι καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
Ἔνθα θεοὶ Τιτῆνες ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι
Κεκρύφαται, βουλῇσι Διὸς νεφεληγερέταο, 730
Χώρῳ ἐν δυρώεντι, πελώρης ἔσχατα γαίης.
Τοῖς οὐκ ἐξιτόν ἐστι· πύλας δ' ἐπέθηκε Ποσειδῶν
Χαλκείας· τεῖχος περίκειται δ' ἀμφοτέρωθεν.
Ἔνθα Γύγης, Κόττος τε, ἠδ' ὁ Βριάρεως μεγάθυμος
Ναίουσιν, φύλακες πιστοὶ Διὸς αἰγιόχοιο. 735
Ἐνθάδε γῆς δνοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἠερόεντος,
Πόντου τ' ἀτρυγέτοιο, καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Ἐξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,
Ἀργαλέ' δυρώεντα, τά τε στυγέουσι θεοὶ περ·
Χάσμα μέγ'. οὐδέ κε πάντα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν 740
Οὔδας ἵκοιτ', εἰ πρῶτα πυλέων ἔντοσθε γένοιτο.
Ἀλλά κεν ἔνθα καὶ ἔνθα φέροι πρὸ θύελλα θυέλλῃ
Ἀργαλέη· δεινόν τε καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι
Τοῦτο πέλει· καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ
Ἕστηκεν, νεφέλῃς κεκαλυμμένα κυανέῃσι. 745
Τῶν πρόσθ' Ἰαπετοῖο πάϊς ἔχει οὐρανὸν εὐρὺν

Ἑστηὼς,

Titanas: atque hos quidem sub terram longe patentem
Miserunt, & vinculis molestis alligarunt,
Vincentes manibus, superbos licet existentes,
Tantum infra sub terram, quantum cœlum distat a terra.
Par enim spatium a terra in Tartarum caliginosum.
Novem enim noctes ac dies ferrea incus,
Cœlitus delapsa, decimo die ad terram perveniret:
Novem rursus noctes & dies ferrea incus,
Ex terra descendens, decimo die ad Tartarum perveniret.
Quem circa ferreum septum ductū est. circum vero ipsum nox
Triplici ordine fusa est circa collum. sed superne
Terræ radices sunt & infructuosi maris.
Illic Dii Titanes sub caligine obscura
Absconditi sunt, consiliis Iovis nubicogi,
Loco in squalido, vastæ ultima terræ.
His non exitus patet: portas vero imposuit Neptunus
Ferreas: murus etiam circumdatus utrimque.
Illic Gyges, Cottusque, & Briareus magnanimus
Habitant, custodes fidi Iovis Ægiochi.
Ibidem terræ tenebricosæ, & Tartari caliginosi,
Pontique infructuosi, & cœli stelligeri,
Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
Molesti, squalidi, quos oderunt etiam ipsi Dii:
Hiatus ingens. nec vero toto integro anno
Solum attingeret, ubi primum portas intra venerit.
Sed sane huc & illuc ferret impetuosa procella
Molesta: horrendumque etiam immortalibus Diis
Hoc monstrum: & noctis obscuræ domus horrenda
Stans, nubibus obtectæ nigris.
Has ante Iapeti filius sustinebat cœlum latum,

Stans,

Ἑσπὼς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτῃσι χέρεσσιν
Ἀστεμφέως, ὅθι Νύξ τε καὶ Ἡμέρη ἀμφὶς ἰοῦσαι
Ἀλλήλας προσέειπον, ἀμειβόμεναι μέγαν οὐδὸν
Χαλκεον. ἡ μὲν ἔσω καταβήσεται, ἡ δ' ὑπερέξει
Ἐρχεται, οὐδέ ποτ' ἀμφοτέρας δόμος ἐντὸς ἐέργει·
Ἀλλ' αἰεὶ ἑτέρη γε δόμων ἔκτοσθεν ἐοῦσα,
Γαῖαν ἐπιστρέφεται· ἡ δ' αὖ δόμου ἐντὸς ἐοῦσα,
Μίμνει τῆς αὐτῆς ὥρῃσιν ὁδοῦ, ἔς τ' ἂν ἵκηται.
Ἡ μὲν ἐπιχθονίοισι φάος πολυδερκὲς ἔχουσα·
Ἡ δ' Ὕπνον μὲν χερσὶ, κασίγνητον Θανάτοιο,
Νύξ ὁλοὴ, νεφέλῃ κεκαλυμμένη ἠερο ειδεῖ.
Ἔνθα ἢ Νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἰκί' ἔχουσιν,
Ὕπνος καὶ Θάνατος, δεινοὶ θεοί· οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
Ἠέλιος φαέθων ἐπιδέρκεται ἀκτίνεσσιν,
Οὐρανὸν εἰσαναβαίνων, οὐδ' ἐρχόμενον καταβαίνων.
Τῶν ἕτερος μὲν γαῖάν τε καὶ οὔρεα νώτα θαλάσσης
Ἥσυχος ἀνστρέφεται καὶ μείλιχος ἀνθρώποισι.
Τοῦ ἢ σιδηρέη μὲν κραδίη, χάλκεον δέ οἱ ἦτορ
Νηλεὲς ἐν στήθεσσιν· ἔχει δ' ὃν πρῶτα λάβῃσιν
Ἀνθρώπων· ἐχθρὸς ἢ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
Ἔνθα θεοῦ χθονίης προσθεν δόμοι ἠχήεντες
Ἰφθίμης τ' Ἀΐδεω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης
Ἑστᾶσιν. δεινὸς ἢ κύων προπάροιθε φυλάσσει,
Νηλειὴς. τέχνῃσι ἢ κακὴν ἔχει. ἐς μὲν ἰόντας
Σαίνει ὁμῶς οὐρῇ τε καὶ οὔασιν ἀμφοτέροισιν·
Ἐξελθεῖν δ' οὐκ αὖτις ἐᾷ πάλιν, ἀλλὰ δοκεύων
Ἐσθίει ὅντινα λάβῃσι πυλέων ἔκτοσθεν ἰόντα.
Ἰφθίμης τ' Ἀΐδεω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης.
Ἐνθάδε ναιετάει συνερὴ θεὸς ἀθανάτοισι,
Δεινὴ Στὺξ, θυγάτηρ ἀψορρόου Ὠκεανοῖο

Πρεσβυ-

Stans, capiteque & indefessis manibus
Firmiter, ubi Noxque & Dies prope euntes
Sese mutuo compellabant, alternis subeuntes magnum limen
Ferreum. hæc quidem intrat, illa vero foras
Egreditur, neque unquam utrasque domus intus cohibet:
Sed semper altera saltem extra domum existens,
Terram super movetur: altera rursum in domo existens,
Expectat sui tempus itineris, donec veniat.
Hæc quidem terrestribus multa cernens lumen habens,
Illa vero Somnum in manibus, fratrem Mortis,
Nox noxia, nube tecta atra.
Ibi autem Noctis obscuræ filii domus habent,
Somnus & Mors, graves Dii: neque unquam eos
Sol lucidus intuetur radiis,
Cœlum scandens, nec cœlitus descendens.
Horum alter quidem terramque & lata dorsa maris
Quietus percurrit & placidus hominibus.
Alterius vero ferreum quidem cor, æreum vero ei pectus
Crudele in præcordiis: tenet autem quem primum arripuerit
Hominum: hostis vero etiam immortalibus Diis.
Illic Dei inferi in anteriore parte ædes resonantes,
Fortisque Plutonis & terribilis Proserpinæ
Stant. Horrendus autem canis pro foribus custodit,
Sævus. artem autem malam habet. introeuntes quidem
Adulatur pariter caudaque & auribus ambabus:
Exire vero non iterum permittit denuo, sed observans
Devorat, quemcunque prenderit extra portas euntem
Fortisque Plutonis & terribilis Proserpinæ.
Ibidem habitat abominanda Dea immortalibus,
Horrenda Styx, filia reciprocantis Oceani,

Πρεσβυτάτη. νόσφιν ἓ θεῶν κλυτὰ δώματα ναίει
Μακρῇσι πέτῃσι κατηρεφέ. ἀμφὶ ἓ πάντη
Κίονιν ἀργυρέοισι πρὸς ὐρανὸν ἐσήρικται.
Παῦρα ἓ Θαύμαντος θυγάτηρ πόδας ὠκέα Ἶρις
Ἀγγελίης πωλεῖται ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης,
Οἰπότ' ἔρις καὶ νεῖκος ἐν ἀθανάτοισιν ὄρηται.
Καί ῥ' ὅστις ψεύδηται ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων,
Ζεὺς δέ τε Ἶριν ἔπεμψε θεῶν μέγαν ὅρκον ἐνεῖκαι
Τηλόθεν ἐν χρυσείῃ προχόῳ πολυώνυμον ὕδωρ
Ψυχρὸν, ὅ, τ' ἐκ πέτρης καταλείβεται ἠλιβάτοιο
Ὑψηλῆς· πολλὸν ἓ ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
Ἐξ ἱερῆς παλάμοιο ῥέει διὰ νύκτα μέλαιναν
Ὠκεανοῖο κέρας. δεκάτη δ' ἔπι μοῖρα δέδασται.
Ἐννέα μὲν περὶ γαῖάν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης
Δίνῃς ἀργυρέης εἱλιγμῷ εἰς ἅλα πίπτει,
Ἡ ἓ μία ἐκ πέτρης προρέει, μέγα πῆμα θεοῖσιν.
Ὅστις τ' ἐπιόρκησιν ἀποπλείσας ἐπομόσσῃ
Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,
Κεῖται νήυτμος τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτόν·
Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔρχεται ἆσον
Βρώσιος, ἀλλά τε κεῖται ἀνάπνευδος καὶ ἄναυδος
Στρωτοῖς ἐν λεχέεσσι, κακὴν δ' ἐπὶ κῶμα καλύπτει.
Αὐτὰρ ἐπὶν νοῦσον τελέσῃ μέγαν εἰς ἐνιαυτὸν,
Ἄλγος δ' ἐξ ἄλγεος δέχεται χαλεπώτερος ἄθλου.
Ἐννέαετες ἓ θεῶν ἀπομείρεται αἰὲν ἐόντων,
Οὐδέ ποτ' ἐς βουλὴν ἐπιμίσγεται, οὐδ' ἐπὶ δαῖτας,
Ἐννέα πάντ' ἔτεα· δεκάτῳ δ' ἐπιμίσγεται αὖτις
Εἰρέας ἀθανάτων, οἳ ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
Τοῖον ἄρ' ὅρκον ἔθεντο θεοὶ Στυγὸς ἄφθιτον ὕδωρ,
Ὠγύγιον, τό δ' ἵησι καταυχένιον διὰ χώρου.

Ἔνθα

Maxima natu. seorsum vero a Diis inclytas ædes incolit
Ingentibus saxis superne tectas: circum vero quaque
Columnis argenteis ad cœlum firmatæ sunt.
Raro vero Thaumantis filia pedibus velox Iris,
Nuncii causa versatur super lata dorsa maris,
Quando lis & contentio inter Deos exorta fuerit.
Et sane quisquis mentiatur cœlestes domos tenentium,
Iupiter tũ Irim mittere solet Deorũ magnũ jusjurandũ ut ferat
E longinquo in aureo vase aquario celeberrimam aquam
Frigidam, quæ e petra destillat alta
Excelsa. multum vero subtus terram spatiosam
E sacro flumine fluit per noctem nigram,
Oceani cornu. decima vero pars attributa est.
Novem quidem circa terramque & lata dorsa maris
Vorticibus argenteis intortus in mare cadit,
Vna vero ex petra profluit, magnum damnum Diis.
Quisquis perjurium libans peieraverit
Immortalium, qui tenent verticem nivosi Olympi,
Iacet spiritus expers integrum per annum:
Neque ambrosiæ & nectaris fruitur
Cibo, sed jacet non respirans, & mutus,
Stratis in lectis, malus autem veternus obtegit.
Sed postquam morbo defunctus est magnum per annum,
Alia ex alia excipit molestissima ærumna.
Novennio autem a Diis separatur æternis,
Neq; unquã ad consiliũ ineundũ cũ iis versatur, neq; ad epulas,
Novem totis annis: decimo tandem versatur iterum
In cœtibus immortalium, qui cœlestes domos incolunt.
Tale itaq; jusjurandũ constituerunt Dii Stygis perennẽ aquam,
Antiquam istam, quæ tranat valde asperum locum.

Ἔνθα γῆς δνοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἠερόεντος,
Πόντου τ' ἀτρυγέτοιο καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Ἐξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,
Ἀργαλέ', εὐρώεντα, τά τε στυγέουσι θεοί περ. 810
Ἐνθάδε μαρμάρεαί τε πύλαι, καὶ χάλκεος οὐδὸς
Ἀστεμφὴς, ῥίζῃσι διηνεκέεσσιν ἀρήρως,
Αὐτοφυής. πρόσθεν δὲ, θεῶν ἑκὸς ὀθρυόεντες
Τιτῆνες ναίουσι, πέρην χάεος ζοφεροῖο.
Αὐτὰρ ἐρισμαράγοιο Διὸς κλειτοὶ ὑπάκοροι 815
Δώμασι ναιετάουσιν ἐπ' Ὠκεανοῖο τρηχέϊ θλοις,
Κόπτος τ' ἠδὲ Γύγης. Βριάρεών γε μὲν ἠὺν ἐόντα,
Γαμβρὸν ἑὸν ποίησε βαρύκλυτος Ἐννοσίγαιος.
Δῶκε δὲ Κυμοπόλειαν ὀπυίειν, θυγατέρα ἧν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ Τιτῆνας ἀπ' οὐρανοῦ ἐξέλασε Ζεύς, 820
Οὔλοτατον τέκε παῖδα Τυφωέα Γαῖα πελώρη,
Ταρτάρου ἐν φιλότητι, διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην.
Οὗ χεῖρες μὲν ἔασιν ἐπ' ἰσχύϊ ἔργματ' ἔχουσαι,
Καὶ πόδες ἀκάματοι κρατερὸς θεός· ἐκ δὲ οἱ ὤμων
Ἑκατὸν κεφαλαὶ ὄφιος, δεινοῖο δρακοντος, 825
Γλώσσῃσι δνοφερῇσι λελιχμότες· ἐκ δὲ οἱ ὄσσων
Θεσπεσίης κεφαλῇσιν ὑπ' ὀφρύσι πῦρ ἀμάρυσσε.
Πασέων δ' ἐκ κεφαλέων πῦρ καίετο δερκομένοιο,
Φωναὶ δ' ἐν πάσῃσιν ἔσαν δεινῆς κεφαλῇσι,
Παντοίην ὀπ' ἰεῖσαι ἀθέσφατον. ἄλλοτε μὲν γὰρ 830
Φθέγγοντ', ὥστε θεοῖσι συνιέμεν· ἄλλοτε δ' αὖτε
Ταύρου ἐριβρύχεω μενεαίχεος ὄσσαν ἀγαυρὴν
Ἄλλοτε δ' αὖτε λέοντος ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντος·
Ἄλλοτε δ' αὖ σκυλάκεσσιν ἐοικότα, θαῦμα ἀκοῦσαι·
Ἄλλοτε δ' αὖ ῥοίζαξ', ὑπὸ δ' ἤχεεν οὔρεα μακρά. 835
Καὶ νύ κεν ἔπλετο ἔργον ἀμήχανον ἤματι κείνῳ,

Καὶ

Ibi autem terræ caliginosæ, & Tartari obscuri,
Pontique infructuosi, & cœli stellati,
Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
Molesti, squalidi, quos oderunt etiam Dii ipsi.
Illic splendidæque portæ, & æreum limen
Immotum, radicibus longis compactum,
Sua sponte natum. ante illud vero extra omnes Deos
Titanes habitant, ultra Chaos caligine obductum.
Cæterum valde tonantis Iovis inclyti auxiliarii
Domus incolunt in Oceani fundamentis
Cottus atque Gyges. Briareum quippe sortem existentem
Generum suum fecit graviter fremens Neptunus.
Dedit autem Cymopoliam, ut ducat in uxorem, filiam suam.
Ast ubi Titanes e Cœlo expulit Iupiter,
Minimum natu peperit filium Typhoëum Terra magna,
Tartari in amore, per auream Venerem.
Cujus manus quidem sunt ob robur occupatæ,
Et pedes indefessi robusti Dei: ex humeris vero ei
Erant centum capita serpentis, horrendi draconis,
Linguis nigris lambentia: præterea ex oculis ei
Admirandis in capitibus sub superciliis ignis micabat:
Omnibus autem ex capitibus ignis flagrabat cernentis.
Voces quoque in omnibus erant horrendis capitibus,
Omnigenum sonitum emittentes ineffabilem. interdum enim
Sonabant, ut Diis intelligere liceret: interdum rursum
Tauri valde mugientis robore indomiti vocem ferocis:
Interdum rursus leonis sævum animum habentis:
Interdum rursum catulis similia, mira auditu:
Interdum vero stridebat, resonabantque montes alti.
Et sane evenisset res inevitabilis die illo,

Καί κεν ὅγε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἄναξεν,
Εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
Σκληρὸν δ' ἐβρόντησε καὶ ὄβριμον. ἀμφὶ δὲ γαῖα
Σμερδαλέον ἰαχήσε, καὶ ὠκεανὸς δίρυς ὕπερθεν,
Πόντος τ' Ὠκεανῦ τε ῥοαὶ καὶ τάρταρα γαίης.
Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτοισι μέγας πελεμίζετ' Ὄλυμπος
Ὀρνυμένοιο ἄνακτος· ἐπεστενάχιζε δὲ γαῖα.
Καῦμα δ' ὑπ' ἀμφοτέρων κάτεχεν ἰοειδέα πόντον,
Βροντῆς τε, στεροπῆς τε, πυρὸς ἀπὸ τοῖο πελώρου.
Πρηστήρων ἀνέμων τε, κεραυνῦ τε φλεγέθοντος.
Ἔζεε δὲ χθὼν πᾶσα, καὶ ὠκεανὸς, ἠδὲ θάλασσα
Θῦε δ' ἀρ' ἀμφ' ἀκτὰς, σεῖτ' ἀμφί τε κύματα μακρὰ
Ῥιπῇ ὑπ' ἀθανάτων· ἔνοσις δ' ἄσβεστος ὀρώρει.
Τρέσσαν δ' Ἀΐδης τε ἐνέροισι καταφθιμένοισιν ἀνάκτων,
Τιτῆνές θ' ὑποταρτάριοι, Κρόνον ἀμφὶς ἑόντες,
Ἀσβέστου κελάδοιο καὶ αἰνῆς δηϊοτῆτος.
Ζεὺς δ' ἐπεὶ οὖν ἤρθυνεν ἐὸν μένος, εἵλετο δ' ὅπλα,
Βροντήν τε στεροπήν τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνὸν,
Πλῆξεν ἀπ' ἠλύμποιο ἐπάλμενος. ἀμφὶ δὲ πάσας
Ἔπεσε θεσπεσίας κεφαλὰς δεινοῖο πελώρου.
Λυτὰρ ἐπεὶ δή μιν δάμασε πληγῇσιν ἰμάσσας,
Ἤριπε γυωθείς, στενάχιζε δὲ γαῖα πελώρη.
Φλὸξ δ' κεραυνωθέντος ἀπέσσυτο τοῖο ἄνακτος,
Οὔρεος ἐν βήσῃσιν αἰδνῆς παιπαλόεσσης
Πληγήτεος. πολλὴ δὲ πελώρη καίετο γαῖα
Ἀτμῇ θεσπεσίῃ, καὶ ἐτήκετο κασσίτερος ὡς,
Τέχνῃ ὑπ' αἰζηῶν ὑπό τ' ὀτρηρὸς χοάνοιο
Θαλφθείς, ἠὲ σίδηρος, ὅπερ κρατερώτατός ἐστιν,
Οὔρεος ἐν βήσῃσι δαμαζόμενος πυρὶ κηλέῳ,
Τήκεται ἐν χθονὶ δίῃ, ὑφ' Ἡφαίστου παλάμῃσιν.

Atque ipse mortalibus & immortalibus imperasset,
Nisi statim intellexisset pater hominumque Deorumque.
Graviter autem intonuit atque fortiter. circum vero terra
Horrende edidit fragorem, & cœlum latum superne,
Pontusque & Oceani fluxus, & infima loca terræ.
Pedibus vero sub immortalibus magnus contremuit Olympus
Insurgente rege: ingemiscebat autem tellus.
Ardor autem ab utrisque occupabat nigrum pontum
Tonitruque, & fulguris igne ab isto immani,
Igneorumque turbinum, & fulminis ardentis.
Fervebat autem terra omnis, & cœlum, atque mare.
Furebant autem circum litora undique fluctus magni
Impetua Deorum: concussio autem sedatu difficilis oriebatur.
Expavit autem Pluto inferis mortuis imperans,
Titanesque sub tartarum detrusi, circa Saturnum existentes,
Ob inextinguibilem fremitum, & gravem conflictum.
Iupiter vero postquam incitavit suum robur, sumpsitque arma,
Tonitruque fulgurque, & coruscans fulmen,
Percussit ab Olympo insiliens. circum vero omnia
Combussit ingentia capita sævi portenti.
Cæterum ubi ipsum vicit ictibus percutiens,
Cecidit mutilatus, ingemiscebat autem terra vasta.
Flamma autem fulmine icto prosiliebat a rege,
Montis in saltibus opàcis asperis
Percusso. multa autem ac vasta ardebat terra
Vapore ingenti, & liquescebat stanni instar,
Quod arte juvenum & in magnum foramen habente catino
Calefactum, vel ut ferrum, quod solidissimum est,
Montis in cavitatibus victum igne urente,
Liquescit in terra divina sub Vulcani manibus.

Ὣς ἄρα τήκετο γαῖα σέλας πυρὸς αἰθομένοιο.
Ῥῖψε δέ μιν θυμῷ ἀκάχων ἐς Τάρταρον εὐρύν.
Ἐκ δ' ὑπὸ Τυφωέος ἔσ' ἀνέμων μυκηθμοὶ ὑγροὶ ἀέντων,
Νόσφι Νότου, Βορέω τε, καὶ ἀργέστεω Ζεφύροιο. 870
Οἵ γε μὲν ἐκ θεόφιν γεγάασ', θνητοῖς μέγ' ὄνειαρ.
Αἱ δ' ἄλλαι μαψαῦραι ὑπόπνοιαι θαλάσσαν,
Αἵ δή τοι πίπτουσι ἐς ἠεροειδέα πόντον,
Πῆμα μέγα θνητοῖσι, κακῇ δύσιν ἀέλλῃ·
Ἄλλοτε δ' ἄλλαι ἄεισι, διασκιδνᾶσί τε νῆας, 875
Ναύτας τε φθείρουσι· κακὸς δ' ὅτε τις ἀλλήλοισιν
Ἀνδράσιν οἳ κείνοισι συναντήσῃσιν ἐν πόντου.
Αἵ δ' αὖ καὶ κατὰ γαῖαν ἀπείριτον ἀνθεμόεσσαν
Ἔργ' ἐρατὰ φθείρουσι καμαιγενέων ἀνθρώπων,
Πιμπλάσῃ κόνιός τε καὶ ἀργαλέης κολοσυρτοῦ. 880
Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα πόνον μάκαρες θεοὶ ἐξετέλεσσαν,
Τιτηνέσσι δ' ἅμα σφῶν κελεύσθην βίηφι,
Δὴ ῥα τότ' ὦτρυνον βασιλευέμεν ἠδὲ ἀνάσσειν,
Γαίης φραδμοσύνῃσιν, ὀλύμπιον εὐρύοπα Ζῆν',
Ἀθανάτων. ὁ δ' ὅτοισιν εὖ διεδάσσατο πᾶσι. 885
Ζεὺς δὲ θεῶν βασιλεὺς πέρτατον ἄλοχον θέτο Μῆτιν,
Πλεῖσα θεῶν εἰδυῖαν ἰδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἤμελλε θεὰν γλαυκῶπιν Ἀθήνην
Τέξεσθ', τότ' ἔπειτα δόλῳ φρένας ἐξαπατήσας
Αἰμυλίοισι λόγοισιν ἑῷ ἐγκάτθετο ἦδει 890
Γαίης φραδμοσύνῃσι, καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος.
Τὼς γάρ οἱ ἐφράσσατην, ἵνα μὴ βασιληΐδα τιμὴν
Ἄλλος ἔχῃ, Διὸς ἀντὶ, θεῶν αἰειγενετάων.
Ἐκ γάρ τ' εἵμαρτο περίφρονα τέκνα γενέσθαι.
Πρώτην μὲν κούρην γλαυκώπιδα Τριτογένειαν, 895
Ἶσον ἔχουσαν πατρὶ μενεπτόλεμόν τε καὶ ἐπίφρονα βουλήν·

Αὐτὰρ

Sic ſane liqueſcebat terra fulgore ignis ardentis.
Abiecit autem ipſum animo mœſtus in Tartarum vaſtum.
Ex Typhoëo autem eſt ventorum vis humide flantium,
Excepto Noto, Boreaque, & celeri Zephyro.
Qui ſane ex Diis ſunt nati, hominibus magna utilitas.
Aſt alii ſine uſu venti inſpirant mare,
Qui utique incidentes in obſcurum pontum,
Clades magna hominibus gravi ſæviunt turbine,
Alibi autem alii flant, diſſipantque naves,
Nautaſque perdunt. mali autem non eſt remedium
Viris qui illis occurrerint in ponto.
Iidem rurſum per terram immenſam floribus ornatam
Opera jucunda corrumpunt humo prognatorum hominum,
Replentes pulvereque & moleſto palearum ſtrepitu.
Sed poſtquam ſane laborem Dii beati perfecerunt.
Cum Titanibus autem pro honore pugnarunt vi,
Iam tum jubebant regnare atque imperare,
Ex Terræ conſilio Olympium late cernentem Iovem
Immortalibus. Hic vero inter illos rite diſtribuit munia.
Iupiter autem Deorum rex primam uxorem duxit Metin,
Plurimum ex Diis edoctam, & mortalibus hominibus.
Sed cum jam eſſet Deam cæſiis oculis Minervam
Paritura, tum demum dolis animo decepto
Blandis ſermonibus in ſuam condidit alvum,
Telluris conſiliis, & Cœli ſtellati.
Sic enim ei conſuluerunt, ne regium honorem
Alius haberet Iovis loco Deorum ſempiternorum.
Ex hac enim in fatis erat prudentes liberos naſci.
Primam quidem virginem cæſiis oculis apud Tritonē genitam,
Par habentem patri robur, & prudens conſilium:

Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄρα παῖδα θεῶν βασιλῆα καὶ ἀνδρῶν
Ἤμελλεν τέξεσθαι, ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντα·
Αἶψα δ' ἄρα μιν Ζεὺς πρόφρασιν ἐλὼ ἐξκάθετο νηδύι,
Ὡς δή οἱ φράσσαιτο θεὰ ἀγαθόν τε κακόν τε. 900
Δεύτερον ἠγάγετο λιπαρὴν Θέμιν, ἣ τέκεν Ὥρας,
Εὐνομίην τε, Δίκην τε, καὶ Εἰρήνην τεθαλυῖαν·
Αἵ τ' ἔργ' ὠραίοισι καταθνητοῖσι βροτοῖσι·
Μοίρας θ', ἷς πλείστην τιμὴν πόρε μητίετα Ζεύς,
Κλωθώ τε, Λάχεσίν τε, καὶ Ἄτροπον· αἵ τε δίδωσι 905
Θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἔχειν ἀγαθόν τε κακόν τε.
Τρεῖς δέ οἱ Εὐρυνόμη Χαρίτας τέκε καλλιπαρήους,
Ὠκεανοῦ κούρη, πολυήρατον εἶδος ἔχουσα,
Ἀγλαΐην καὶ Εὐφροσύνην, Θαλίην τ' ἐρατεινήν·
Τῶν καὶ ἀπὸ βλεφάρων ἔρος εἵβετο δερκομενάων 910
Λυσιμελής· καλὸν δ' ὑπ' ὀφρύσι δερκιόωντο.
Αὐτὰρ ὁ Δήμητρος πολυφόρβης ἐς λέχος ἦλθεν,
Ἣ τέκε Περσεφόνην λευκώλενον, ἣν Ἀΐδωνεὺς
Ἥρπασεν ἧς πρόφρασα μητρὸς, ἔδωκε δὲ μητίετα Ζεύς.
Μνημοσύνης δ' ἐξαῦτις ἐρασσατο καλλιπλοκάμοιο, 915
Ἐξ ἧς αἱ Μοῦσαι χρυσάμπυκες ἐξεγένοντο
Ἐννέα, τῇσιν ἄδου θαλίαι, καὶ τέρψις ἀοιδῆς.
Λητὼ δ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
Ἱμερόεντα γόνον πρὸς πάντων ἐρανιώνων,
Γείνατ' ἄρ', αἰγιόχοιο Διὸς φιλότητι μιγεῖσα. 920
Λοιθοτάτῳ δ' Ἥρῃ θαλερῷ ποιήσατ' ἀκοίτιν.
Ἥβην δ' Ἥβῃ, καὶ Ἄρηα, καὶ Εἰλείθυιαν ἔτικτε,
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι θεῶν βασιλῆϊ καὶ ἀνδρῶν.
Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς γλαυκώπιδα Τριτογένειαν,
Δεινὴν, ἐγερεκύδοιμον, ἀγέστρατον, ἀτρυτώνην, 925
Πότνιαν ἣ κέλαδοί τε ἄδον, πόλεμοί τε, μάχαι τε.

Ἥρη

Cæterum deinde sane filium Deorum regem & virorum
Erat paritura, magnum animum habentem:
Sed illam sane Iupiter ante in suum condidit ventrem,
Vt nempe ei indicaret Dea bonumque malumque.
Postea duxit splendidam Themin, quæ peperit Horas,
Eunomiamque, Dicenque, & Irenen florentem:
Quæ opera matura faciunt mortalibus hominibus:
Parcasque, quibus maximum honorem dedit prudens Iupiter,
Clothoque, Lachesinque, & Atropon: quæ dant
Mortalibus hominibus habere bonumque malumque.
Tres vero ei Eurynome Gratias peperit pulchras genas habentes,
Oceani filia, peroptabilem formam habens,
Aglaiam & Euphrosynen, Thaliamque amabilem:
Quarum e palpebris amor destillat contuentium
Solvens membra: jucundum vero sub superciliis aspiciunt.
Porro hic Cereris multa nutrientis ad lectum venit,
Quæ peperit Proserpinam formosam, quam Pluto
Rapuit sua a matre, dedit autem sapiens Iupiter.
Mnemosynen vero deinceps amavit pulchricomam,
Ex qua Musæ aureis reticulis revinctæ natæ sunt
Novem, quibus placent convivia, & oblectatio cantus.
Latona autem Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
Suavissimos liberos præ omnibus cœlicolis,
Peperit sane, Ægiochi Iovis amori mixta.
Postremam vero Iunonem floridam duxit uxorem.
Hæc autem Heben, Martem, & Lucinam peperit,
Mixta amore Deorum regi & hominum.
Ipse vero ex capite, cæsiis oculis præditam Tritogeniam,
Acrem, tumultum excitantem, ducem exercitus, indomitam,
Venerandam: cui clamoresque placuerunt, bellaque pugnæque.

Iuno

Ἥρη δ' Ἥφαιστον κλυτὸν ἐν φιλότητι μιγεῖσα
Γείνατο, (καὶ ζαμενὴς, καὶ ἠέλσεν ᾧ παρακοίτῃ)
Ἐκ πάντων τέχνῃσι κεκασμένον ἐργανιώντων.
Ἐκ δ' Ἀμφιτρίτης καὶ ἐρικτύπου Ἐννοσιγαίου
Τρίτων ἀἴρυβίης γλύφετο μέγας· ὅστε θαλάσσης
Πυθμένι' ἔχων, παρὰ μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ ἄνακτι
Ναίει χρυσείῃ δώ, δεινὸς θεός. αὐτὰρ Ἀρηϊ
Ῥινοτόρῳ Κυθέρεια Φόβον καὶ Δεῖμον ἔτικτεν
Δεινούς, οἵ τ' ἀνδρῶν πυκινὰς κλονέουσι φάλαγγας
Ἐν πολέμῳ κρυόεντι σὺν Ἄρηϊ πτολιπόρθῳ,
Ἁρμονίην θ', ἣν Κάδμος ὑπέρθυμος θέτ' ἀγητήν.
Ζηνὶ δ' ἄρ' Ἀτλαντὶς Μαῖη τέκε κύδιμον Ἑρμῆν,
Κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχος εἰσαναβᾶσα.
Καδμείῃ δ' ἄρα οἱ Σεμέλη τέκε φαίδιμον υἱὸν
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι Διώνυσον πολυγηθέα,
Ἀθάνατον θνητή· νυῦ δ' ἀμφότεροι θεοί εἰσιν.
Ἀλκμήνη δ' ἄρ' ἔπειτα βίῃ Ἡρακληείῃ,
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι Διὸς νεφεληγερέταο.
Ἀγλαΐῃ δ' Ἥφαιστος ἀγακλυτὸς ἀμφιγυήεις,
Ὁπλοτάτῃ Χαρίτων, θαλερῷ ποιήσατ' ἀγητήν.
Χρυσοκόμης ἠΔιώνυσος ξανθῇ Ἀριάδνῃ,
Κούρῃ Μίνωος, θαλερῷ ποιήσατ' ἀγητήν.
Τῇ δέ οἱ ἀθάνατον καὶ ἄγηρω θῆκε Κρονίων.
Ἥβῃ δ' Ἀλκμήνης καλλισφύρῳ ἄλκιμος υἱὸς,
Ἧς Ἡρακλῆος, τελέσας ξυνόεντας ἀέθλους,
Παῖδα Διὸς μεγάλοιο καὶ Ἥρης χρυσοπεδίλου,
Αἰδοίῃ θέτ' ἄγητιν ἐν Οὐλύμπῳ νιφόεντι.
Ὄλβιος, ὃς μέγα ἔργον ἐν ἀθανάτοισιν ἀνύσας,
Ναίει ἀπήμαντος καὶ ἀγήραος ἤματα πάντα.
Ἠελίῳ δ' Ἀκάμαντι τέκε κλυτὴ Ὠκεανίνη

Περσηΐς

Iuno autem Vulcanum inclytum, amori indulgens,
Peperit, (& vires intendit, & contendit cum suo marito)
Præ omnibus artibus ornatum cœlicolis.
Ex Amphitrite autem & valde resonante Neptuno
Triton late potens natus est magnus: qui maris
Fundum tenens apud matrem charam & patrem regem
Incolit aureas ædes, magnus Deus. sed Marti
Clypeos dissecanti Venus Terrorem & Metum peperit
Graves, quique virorum densas turbant phalanges
In bello horrido, una cum Marte urbes devastante,
Et Harmoniam, quam Cadmus magnanimus duxit uxorem.
Iovi vero Atlantis filia Maia peperit glorioſum Mercurium,
Præconem Deorum, sacrum lectum conscendens.
Cadmi filia vero ei Semele peperit clarum filium,
Rem cum eo habens, Bacchum hilarem,
Immortalem mortalis: nunc vero ambo Dii sunt.
Alcmene vero peperit fortem Herculem,
Mixta in amore Iovis nubes cogentis.
Aglaiam vero Vulcanus percelebris utroque pede claudicans
Minimam natu e Gratiis floridam duxit uxorem.
Sed aureo crine conspicuus Bacchus flavam Ariadnen,
Filiam Minois, floridam fecit conjugem.
Hanc vero ei immortalem expertemque senii fecit Saturnius.
Heben autem Alcmenæ pulchros talos habentis fortis filius
Hercules, peractis luctuosis certaminibus,
Filiam Iovis magni & Iunonis aureis calceamentis utentis,
Pudicam duxit uxorem in Olympo nivoso:
Felix, qui magno facinore inter Deos confecto
Habitat illæsus & expers senii omnibus diebus.
Soli autem indefesso peperit inclyta Oceanis

Perseis

Περσηΐς Κίρκλω τε, καὶ Αἰήτλω βασιλῆϊ.
Αἰήτης δ' ὑὸς φαεσιμβρότυ Ἠελίοιο,
Κύρλω Ὠκεανοῖο τελήεντ@ ποταμοῖο
Γῆμε θεῶν βυλῇσιν Ἰδυῖαν καλλιπάρηον. 960
Ἣ δέ οἱ Μήδειαν ἐϋσφυρον ἐν φιλότητι
Γείνατ' ἐπιδμηθεῖσα Διὰ χρυσλῶ Ἀφροδίτλω.
Τμεῖς μὲν νῦν χαίρετ', ὀλύμπια δώματ' ἔχονλες,
Νῆσοί τ', ἠπειροί τε, καὶ ἁλμυρὸς ἔνδοθι πόντ@.
Νῦν ᾖ θεάων φῦλον ἀείσατε ἠδυέπειαι 965
Μέσσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς Αἰγιόχοιο,
Ὅσσαι δὴ θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι
Ἀθάνατοι, γείναντο θεοῖς ἐπιείκελα τέκνα.
Δημήτηρ μὲν Πλοῦτον ἐγείνατο, δῖα θεάων,
Ἰασίῳ ἥρωϊ μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι 970
Νειῷ ἐνὶ τριπόλῳ, Κρήτης ἐν πίονι δήμῳ,
Εὐθλόν· ὃς εἶσ' ἐπὶ γλῶ τε κὴ οὐρέα νῶτα θαλάσσης,
Πᾶσιν· τῷ ᾧ τυχόνλι, καὶ ὅ κ' ἐς χεῖρας ἵκηται,
Τὸν δ' ἀφνειὸν ἔθηκε, πολλῶ τέ οἱ ὤπασεν ὄλβον.
Κάδμῳ δ' Ἁρμονίη, θυγάτηρ χρυσῆς Ἀφροδίτης, 975
Ἰνὼ καὶ Σεμέλλω, κὴ Ἀγαυλῶ καλλιπάρηον,
Αὐτονόλω θ', ὃν γῆμε Ἀρισαῖ@ βαθυχαίτης,
Γείνατο καὶ Πολύδωρον ἐϋστεφάνῳ ἐνὶ Θήβῃ.
Κύρη δ' Ὠκεανῦ Χρυσάορι καρτεροθύμῳ
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι πολυχρύσυ Ἀφροδίτης, 980
Καλλιρόη τέκε παῖδα βροτῶν κάρλιστον ἁπάντων
Γηρυονέα, τὸν κλεῖνε βίη Ἡρακληείη,
Βοῶν ἕνεκ' εἰλιπόδων ἀμφιῤῥύτῳ ἐν Ἐρυθείῃ.
Τιθωνῷ δ' Ἠὼς τέκε Μέμνονα χαλκοκορυστὴν,
Αἰθιόπων βασιλῆα, καὶ Ἡμαθίωνα ἄνακτα. 985
Αὐτάρ τοι Κεφάλῳ φυτήσατο φαίδιμον υἱὸν,

Γ'φθι-

Perseis Circenque, & Æëtem regem.
Æëtes autem filius lucem hominibus dantis Solis
Filiam Oceani perfecti fluvii
Duxit, Deorum ex consiliis, Idyiam pulchris genis præditam.
Hæc autem ei Medeam pulchros talos habentem in amore
Peperit subacta per auream Venerem.

Vos quidem nunc valete cœlestes domos tenentes,
Insulæque, & continentes terræ, & salsus intus Pontus.
Nunc autem Dearum genus cantate blandiloquæ
Musæ Olympiades, filiæ Iovis Ægiochi,
Quæcunque mortales apud viros cubantes
Immortales pepererunt Diis similem prolem.
Ceres quidem Plutum genuit, præstantissima Dearum,
Iasio heroï mixta jucundo amore
Novali in ter prosciso, Cretæ in pingui populo,
Bonum: qui vadit super terram, & lata dorsa maris,
Omnem: qui vero obviam fuerit, & cujus ad manus venerit,
Illum locupletem fecit, multamque ei præbuit felicitatem.
Cadmo præterea Harmonia, filia aureæ Veneris,
Ino & Semelen, & Agaven pulchras genas habentem,
Autonoënque, quam duxit Aristæus densa cæsarie præditus,
Peperit & Polydorum in mænia pulchra habentibus Thebis.
Filia vero Oceani Chrysaori magnanimo
Mixta amore aureæ Veneris
Calliroë peperit filium mortalium robustissimum omnium
Geryonem, quem interfecit Hercules,
Boves propter flexipedes circumflua in Erythea.
Tithono vero Aurora peperit Memnona ærea galea munitum,
AEthiopum regem, & Emathionem regem.
Verum Cephalo peperit inclytum filium,

Fortem

Ἰφθιμον Φαέθουσα, θεοῖς ἀπείκελον ἄνδρα.
Τόν ῥα νέον, τέρεν ἄνθος ἔχοντ' ἐλικυδέος ἥβης,
Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέουσα φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη
Ὧρτ' ἀνερειψαμένη, καί μιν ζαθέοις ἐνὶ νηοῖς
Νηοπόλον νύχιον ποιήσατο, δαίμονα δῖον.
Κύρλῳ δ' Αἰήταο διοτρεφέος βασιλῆος
Αἰσονίδης, βουλῇσι θεῶν αἰειγενετάων,
Ἦγε παρ' Αἰήτεω, τελέσας τοκόεντας ἀέθλους,
Τὸς πολλὸς ἐπέτελλε μέγας βασιλεὺς ὑπερήνωρ,
Τυδείδης Πελίης, καὶ ἀτάσθαλος, ὀβριμοεργός.
Τὸς τελέσας ἐς Ἰωλκὸν ἀφίκετο, πολλὰ μογήσας,
Ὠκείης ὑπὸ νηὸς ἄγων ἐλικώπιδα κούρην,
Αἰσονίδης, καί μιν θαλερῷ ποιήσατ' ἀκοίτην.
Καί ῥ' ἦγε δμηθεὶς ὑπ' Ἰήσονι ποιμένι λαῶν,
Μήδειον τέκε παῖδα, τὴν ἔρεσιν ἔτρεφε Χείρων
Φιλυρίδης· μεγάλῳ δ' Διὸς νόῳ ἐξετελεῖτο.
Αὐτὰρ Νηρῆος κοῦραι ἁλίοιο γέροντος,
Ἤτοι μὲν Φῶκον Ψαμάθη τέκε δῖα θεάων,
Αἰακῷ ἐν φιλότητι μιγεῖσ' ἀφροδίτῃ.
Πηλεῖ δ' δμηθεῖσα θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα
Γείνατ' Ἀχιλλῆα ῥηξήνορα, θυμολέοντα.
Αἰνείαν δ' ἄρ' ἔτικτεν εὐστέφανος Κυθέρεια,
Ἀγχίσῃ ἥρωϊ μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι,
Ἴδης ἐν κορυφῇσι πολυπίδακος ὑληέσσης.
Κίρκη δ' Ἠελίῳ θυγάτηρ Ὑπερονίδαο
Γείνατ' Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἐν φιλότητι
Ἄγριον, ἠδὲ Λατῖνον ἀμύμονά τε, κρατερόν τε,
Οἳ δή τοι μάλα τῆλε μυχῷ νήσοιο ἱερῆς,
Πᾶσιν Τυρσηνοῖσιν ἀγακλυτοῖσιν ἄνασσον.
Ναυσίθοον δ' Ὀδυσσῆι Καλυψὼ δῖα θεάων

Γείνα-

Fortem Phaëthontem, Diis similem virum,
Quem sane juvenem tenerum florem habentem glorioſæ puber-
Puerum juvenilia ſapientem amans riſus Venus (*tatis,*
Incitavit, abripiens & ipſum in templis
Ædituum nocturnum fecit, dæmonem divinum.
Filiam vero Aëtæ a Iove nutriti regis
AEſonides, voluntate Deorum æternorum
Abduxit ab Aëta, peractis ſuſpirioſis certaminibus,
Quæ multa imperabat magnus rex ſuperbus,
Injurius Pelias, & impius ſortium ſacinorum patrator,
Quibus peractis ad Iolcum rediit multa perpeſſus,
Veloci in nave vehens blandis oculis prædit am puellam
AEſonides, & ipſam floridam fecit uxorem.
Et ſane hæc ſubacta ab Laſone paſtore populorum
Medeum peperit filium, quem in montibus educabat Chiron
Phillyrides: magni vero Iovis voluntas perficiebatur.
Ceterum Nerei filiæ marini ſenis,
Phocum quidem Pſamathe peperit, præſtantiſſima Dearum,
AEaci in amore, per auream Venerem.
A Peleo autem ſubacta Dea Thetis argenteos pedes habens,
Peperit Achillem proſternentem viros, leonis animo præditum.
AEneam porro peperit pulchre coronata Cytherea
Anchiſæ heroï mixta jucundo amore
Idæ in verticibus habentis multa juga ſylvoſæ.
Circe vero, Solis filia, filii Hyperionis,
Peperit Vlyſſis ærumnoſi in amore
Agrium, atque Latinum inculpatumque, ſortemque.
Qui ſane valde procul in receſſu inſularum ſacrarum
Omnibus Tyrrhenis valde inclytis imperabant.
Nauſithoum vero Vlyſſi Calypſo excellentiſſima Dearum

Γείναντο, Ναυσίνοόν τε, μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι.
Αὖτὰρ μὴ θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν δύνηθεῖσα
Ἀθάνατα γείναντο θεοῖς ἐπιείκελα τέκνα.
Νῦν δ' γυναικῶν φῦλον ἀείσατε, ἡδυέπειαι
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.

Τέλος τῆς Ἡσιόδου Θεογονίας.

Peperit, Nausinoumque, mixtà grato amore.
Hæ quidem, mortales apud viros cubantes
Immortales pepererunt Diis pares filios.
Nunc verò fœminarum genus cantate suaviloquæ
Musæ Olympiades, filiæ Iovis AEgiochi.

Finis Theogoniæ Hesiodi.

ΗΣΙΟΔΟΥ
ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΑ.

HESIODI
FRAGMENTA.

Ex Eustathio.

Οὐρανίη δ' ἄρ' ἔπκλε Λίνον πολυηράτον υἱὸν,
Ὃν δὴ ὅσοι βροτοί εἰσιν ἀοιδοὶ καὶ κιθαρισταὶ
Πάντες μὲν θρηνοῦσιν ἐν εἰλαπίναις τε χοροῖς τε
Ἀρχόμενοι ἢ Λίνον καὶ λήγοντες καλέουσι.

Ex eodem.

Ἄκρον ἐπ' ἀνθερίκων καρπὸν δέεν, οὐδὲ κατέκλα.
Ἀλλ' ἐπὶ πυραμίνων ἀθέρων δρομάεσκε πόδεσσι.

Ex eodem.

—— ἕνεκα Νύμφων.
Εὐρώμῃ Ἴλεων μίχθη ἐρατῇ φιλότητι.

Ex eodem.

Ἐν δίῃ Υἰείῃ Βοιωτίῃ ἔτρεφε κούρῳ.

Ex eodem.

Καὶ γάρ σφιν κεφαλῇφι καὶ ὀφρύσι αἰνὸν ἔχουεν·
Ἄλφος μὲν χροὰ πάντα κατέχεθεν· οὐδέ νυ καίτοι
Ἔρρεον ὀκ κεφαλέων. ψίλωτο δὲ καλὰ κάρηνα.

Ex eodem.

Ὅτε Λιλαίηθεν ποθὲν καλλίρροον ὕδωρ.

Ex eodem.

Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἔπκλεν ἐὐζωνος Πολυκάστη

Νέσ-

Νέστορος ὁπλοπίτη κούρη Νηληϊάδαο
Περσέπολιν μιχθεῖσα Διὶ χρυσῷ Ἀφροδίτῃ.

Ex Strabone.

Καὶ κύρῃ Ἀρήϊ, τῷ Ἑρμάων ἀνάκτῃ
Γείνατο, καὶ Θρονίη κούρη Βήλοιο ἄνακτος.

Ex eodem.

Υἱεῖς ἐξεγένοντο Λυκάονι ἀντιθέοιο,
Οἵ ποτε πίκτε Πελασγός.

Ex eodem.

Ἦ τοι μὲν Λοκρὸς Λελέγων ἡγήσατο λαῶν,
Τὸς ῥα ποτὲ Κρονίδης Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδὼς
Λεχθὲς ὑπ᾽ γαίης Ἀλίαις πόρε Δουκαλίωνι.

Ex eodem.

Ὦκεε δ᾽ Ὠλενίῃ πέτρῃ πεδαμοῖο παρ᾽ ὄχθας
Εὐρεῖαν Πείροιο.

Ex eodem.

Ἐξ ὧν ἄρειαι νύμφαι θεαὶ ἐξεγένοντο,
Καὶ μιγὰν ἀνδράσιν Σατύροις ἀμηχανοεργοῖς,
Κούρητές τε θεοὶ, φιλοπαίγμονες ὀρχηστῆρες.

Ex eodem.

Θαῦμά μ᾽ ἔχει κῆρ θυμὸν, ὅσας ἐλαφηβόλος ὀλωίτης
Οὕτω ἔχει, μικρὸς ὢν ἐών, εἴποις ἂν ἀεθμόν.

Responsio ex eodem.

Μυρίοι εἰσὶν ἀεθμοὶ, ἅτερ μέτρα γε μέδιμνα.
Εἰς δὲ τεσσαράκοντ᾽, τ᾽ ἐπλήσθη σὸν ἐδωδαί.
Ὣς φάτο, καὶ σφιν ἀεθμὸς ἐτήτυμα εἴδετο μέτρα,
Καὶ τό τε δὴ Κάλχαντ᾽ ὕπνος θανάτοιο κάλυψε.

Ex eodem.

Οἳς ἅμα Πανοπίδα . . . . . Γληκώνατ᾽ ἐρυμνὴν,
Καί τε δι᾽ Ὀρχομενὸν εἰλιγμένος εἶσι, δράκων ὥς.

Ex eodem.

Γλακτοφάγων εἰς αἶαν ἀπρώιξις οἰκί' ἐχόντων.

Ex eodem.

Αἰθίοπας Λίγυάς τ', ἠδὲ Σκύθας ἱππημολγούς.

Ex eodem.

Δωδώνῃ φηγόντε Πελασγῶν ἔθρεπτον ἕην,

Apud eundem, ἐκ τῶν Ἡοίων.

Ἡ οἵη διδύμας ἱερὰς ναίουσα κολωνὰς
Δωτίῳ ἐν πεδίῳ πολυδώτεω ἀντ' Ἀμύρσιο
Νίψα φοιβιάδος λίμνης πόδα παρθένος ἀδμής.

Ex Pausania.

Ὑπὸς ὃ Μόλυρον Ἀρίσβαντος φίλον υἱὸν
Κλείνας ἐν μεγάρῃς δύνῃς ἕνεχ' ἧς ἀλόχοιο,
Οἶκον ἀποπτολιπὼν φόβῳ Ἄρεος ἱπποδότοιο.
Ἵξεν δ' Ὀρχομενὸν Μινυήϊον· καὶ μιν ὀΐω Ἥρως
Δέξασθ', ἠὲ κλεάνων μοῖραν πόρεν, ὡς ἐπιεικές.

Ex eodem.

Φύλας δ' ὤπτεν κάρῃσι κλειτὸς Ἰόλαος
Λειποφίλου· ὦ δ' εἶδος ὀλυμπιάδεσσιν ὁμοίη.
Ἡ δέ οἱ ..... υἱὸν ἐν μεγάροισιν ἔπεκλεν,
Θηρώτ' ὠκυδρὴ ἰκέλη φαέεσσι σελήνῃ.
Θηρὼ δ' Ἀπόλλωνος ἐν ἀγκοίνῃσι πεσοῦσα
Γείνατο Χείρωνος κρατερὸν μετὰ ἱπποδέμοιο.

Ex Scholiaste Apollonii.

Δώδεκα γὰρ Νηλῆος ἀμύμονος ἷκες ἦσαν,
Νέστωρ τε Χρομίος τε, Περικλύμενός τ' ἀγάρωκος
Ὄλιος, ὦ πόρε δῶρα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
Παντῇ· ἄλλοτε μὲν γὰρ ἐν ὀρνίθεσσι φάνεσκεν
Αἰετός. ἄλλοτε δ' αὖτε πελέσκετο ἰχθυόεντι
Μύρμηξ· ἄλλοτε δ' αὖτε μελισσάων ἀγλαὰ φῦλα,
Ἄλλοτε δεινὸς ὄφις κὴ ἀμείλιχος. εἶχε δ' ὄνειαρ
Παντῇ· οὐκ ἐνόμαστε, τό μιν κὴ ἔπειτα δόλωσε
Βελλη Ἀθηναίης.

Ex

Ex eodem.

Θεσσάλμος χρυσῶ Κλεινδαίμων κυδαλίμοιο.

Ex eodem.

Εὐθ' οἵγ' ὀχέοντο * Αἰνησίῳ ὑψιμέδοντι.

Ex eodem.

Αὐτὸς δ' ἐν ταλάσμησι διπτύοις πέλαμβε.

Ex Scholiaste Pindari & Lycophronis.

ἐν τῇ ἡρωϊκῇ χρυσαλογίᾳ.

Ἔκλωες δ' ἐχθρόντε Δεμισοπόλοι βασιλῆες,
Χῶρός τε Ξάνθος τε καὶ Αἴολος ἱπποχάρμης.
Αἰολίδαι δ' χθόντε Δεμισοπόλοι βασιλῆες
Κεφθοὺς ἠδ' Ἀθάμας καὶ Σίσυφος αἰολομήτης,
Σαλμωνοὺς ἄδικος, καὶ ὑπέρθυμος θεὸς κηρί.

Ex eodem Scholiaste Pindari.

Τῇ μὲν ἄρ' ἄγγελος ἦλθε κόραξ ἱερῆς ὑπὸ δαιτὸς
Πυθὼ ἐς ἠγαθέην, καὶ ἔφρασεν ἔργ' ἀίδηλα
Φοίβῳ ἀκερσεκόμῃ, ὅτε Γ' ἐχθὺς γῆμε Κόρωνιν
Εἰλατίδης Φλεγύου Δεσγνήτοιο θυγατρα.

Ex eodem.

Τλώδ' Ἀμαρυγκείδης ἱππόσαλος ὄζος Ἄρηος
Φυκτίος ἀγλαὸς υἱὸς Ἐπειῶν ὁρχαμος ἀνδρῶν.

Ex eodem.

Ἤδε δ' οἱ κῆρ θυμὸν ἀέλσῃ φαίνετο βυκλή,
Αὐτὸν μὲν ῥείεσ. κρύψαι δ' ἀδύκητος * μάχαιρανδε,
Καλλὼ, λῶ οἱ ἔτοσξε Φερεκλυτὸς ἀμφιγυήεις.
Ὡς τλὼ μασσόων οἱ Θ- κῆρ Πήλιον αἰπὺ
Αἶψ' ὑπὸ Κενταύροισιν ὀρεσκῴοισι δαμείη.

Ex eodem.

Αἴσων, ὃς τέκεθ' υἱὸν Ἰάσονα ποιμένα λαῶν,
Οὗ Χείρων ἡρήσατ' ἐνὶ Πηλίῳ ὑλήεντι.

Ex eodem. ἐν Ἀστρονήκαις.

Εὖ νύ τοι τάδ' ἔκραε μιτύλλα * ἀειχμέτρησι.

Ex eodem.

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ καὶ Ὄμηρον ἀοιδοὶ
Μέλπομεν ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες ἀοιδῶ
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάορον, ὃν τέκε Λητώ.

Ex eodem. ἐκ τῶν Ἡοίων.

Ἢ οἵη Φθίη Χαρίτων ἄπο κάλλος ἔχουσα
Πλωτοῖς παρ' ὕδωρ καλὴ ναίουσα Κυρλήνη.

Ex eodem. ex iisdem.

Ἢ οἵη Υἱλὴ πυκινόφρων Μυκιονίκη,
Ἢ τέκεν Εὔφημον Γαιηόχῳ ἐννοσιγαίῳ,
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι πολυχρύσου Ἀφροδίτης.

Ex eodem.

Ἢ οἵη ὑακυσταμβρὴ τέκεν Αἰακὸν ἱπποχάρμην·
Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἤδης πολυηράτου ἵκετο μέτρον,
Μίσγετ' ἐὼν ἤκαλλε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Ὅσσοι ἔσαν μύρμηκες ἐπηράτου ἔνδοθι νήσου,
Τοὺς ἄνδρας ποίησε, βαθυζώνους τε γυναῖκας,
Οἳ δή τοι πρῶτον ζώοξαν νέας ἀμφιελίσσας,
Πρῶτοι δ' ἱστία θέντο νεὼς κυανοπρῴροιο.

Ex Scholiaſte Sophoclis.

Εἴ τις Ἐλλοπίη πολυληΐου ἐν δύλείμων,
Ἀφνειὴ μήλοισι καὶ εἰλιπόδεσσι βόεσσιν·
Ἔνθ' ἄνδρες ναίουσι πολύῤῥιζοι, πολυδένδρου
Πεδίοι, ἀπειρέσιοι, φῦλα θνητῶν ἀνθρώπων,
Ἔνθά γε Δωδώνη τις ἐπ' ἐσχατιῇ πεπόλισται.
Τὴν ὁ Ζεὺς ἐφίλησε, καὶ ὃν χρηστήριον εἶναι
Τίμιον ἀνθρώποις, ναῖον δ' ἐνὶ πυθμένι φηγοῦ.
Ἔνθεν ἐπιχθόνιοι μαντεύματα πάντα φέρονται.
Ὅς δὴ κεῖθι μολὼν θεὸν ἄμβροτον ἐξερεείνῃ
Δῶρα φέρων ἔλθῃσι σὺν οἰωνοῖς ἀγαθοῖσιν.

Ex

Ex eodem.

Ἦ τἐκεθ' Ἑρμιόνῃ δυσμενεῖ Μενελάῳ,
Ὁπλότατον δ' ἔτικτεν Νικόστρατον ὄζον Ἄρηος.

Ex eodem.

Ἴκετο δ' εἰς Κρεοντα καὶ Ἡνιόχῃ.

Ex Æschyli Scholiaste.

Ἡ δ' ὑποκυσταμένη καλίζωνος Στροφίη
Εὔρυτον ἐν μεγάροισιν ἐγείνατο φίλατον υἱόν·
Τὸν δ' ἠεῖς τ' ἐχέπονός Δηΐων τε Κλυτίος τε,
Τοξόν τ' ἀνέρες, ἠδ' Ἰφίτου ὄζος Ἄρηος.
Τὰς ἡ μὲν ὁπλοτάτῃ τέκετο ξανθῇ Ἰόλειαν
Ἀντιόχῃ κρείσσοσι παλαιὸν χθόνος Αὐσονίδαο.

Ex Athenæo. ἐν τῷ δευτέρῳ Μελαμποδίας.

—— τῇδε Μάρης θοὸς ἄγγελος ἦλθε δ' εἴκοσι
Πλήσας δ' ἀγγάρεον σκύφον φέρε, δῶκε δ' ἄνακτι.

Ex eodem.

Καὶ τότε μάντις μὲ δεσμὸν βίᾳ αἴνυτο χερσὶν,
Ἴφικλος δ' ἐπὶ νῶτ' ἐπιμαίετο· τῷ δ' ἐπόπισθεν
Σκύφον ἔχων ἑτέρῃ, ἑτέρῃ δ' σκηπτρον ἀείρας
Ἔστηκεν Φύλακος, καὶ σὺν δμώεσσιν ἔεπε.

Apud eundem. ἐκ τῶν Ἡοίων.

Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἔχθος,
Ὅστις ἄδλῳ πίνῃ, οἷος δὲ οἱ ἔπλετο μόρος.
Σὺν δ' πόδας χεῖράς τε δέμ γλῶσσάν τε νόον τε
Θεσμοῖς ἀφράσσισι· φιλεῖ δέ ἑ μαλθακὸς ὕπνος.

Ex eodem.

Τὰς δ' βροτοὶ καλέεσκε Πελειάδας.

Ex eodem.

Εὐρυγύης δ' ἔπεκεν Ἀέλλοάων ἱερῶν.

Ex eodem.

—— κὴ ὃ σινίσκεθ κερπόν.

Ex eodem.

Η'δὺ γὰρ ἐς' ἐν δαιτὶ κὴ ἐλαπίνη τεθαλυῖη
Τέρπεται μύθοισιν, ἐπὴν δαιτὸς κορέσωνται.

Ex Stephano. ἐν καταλόγῳ.

Κτεῖνεν Νηλῆα πυλασίφρονα ἡέας ἐσθλὸς
Ἑνδεκα· δωδεκάτῳ ἦ Γερηνίῳ ἱπποτάμοιο Νέστωρ
Ξεῖνος ἐὼν ἐτύχησε παρ' ἱπποδάμοιο Γερήνου.

Ex eodem.

Νέστωρ εἶος ἄλυξεν ὐν ἀνθεμόεντι Γερήνῳ.

Apud eundem. ἐν Αἰγίνης δευτέρῳ.

—— νήσῳ ἐν Ἀσωπίδι δίῃ,
Τὴν περὶν Ἀσωπίδα κίκλησκον θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
Τὴν τότ' ἐπώνυμον Εὐβοίαν βοὸς ὀνόμασε Ζεύς.

Ex Suida.

Ἄλκηστιν μὲν ἔδωκεν Ὀλύμπιος Αἰακίδῃσι,
Νῆν δ' Ἀμυθαονίδαις, τὰ δὲ πρὸς Ἀτρείδῃσιν.

Ex Suida & Polybio.

Αἰακίδας πολέμῳ κεχαρηότας ἠὲ δαιτί.

Ex Plutarcho.

—— αὖτ' ἄλοχα καλὰ νέμοντες,
Καὶ πηγὰς ποταμῶν, καὶ πείσεα ποιήεντα.

Ex eodem.

Ἐννέα τοι ζωὴ χηνὸς λακέρυζα κορώνη
Ἀνδρῶν ἡβώντων, ἔλαφος δέ τε τετρακόρωνος.
Τρεῖς δ' ἐλάφους ὁ κόραξ γηράσκεται· αὐτὰρ ὁ φοῖνιξ
Ἐννέα τοὺς κόρακας· δέκα δ' ἡμεῖς τοὺς φοίνικας
Νύμφαι ἠϋπλόκαμοι κοῦραι Διὸς Αἰγιόχοιο.

Ex

Ex eodem.

Δεινὸς γάρ μιν ἔτειρεν ἔρως Πανοπηΐδω Αἴγλης.

Ex Clemente Alexandrino.

Μάντις δ' ἀθεὶς ἐστιν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
Ὅστις ἂν εἰδείη Ζηνὸς νοὸν Αἰγιόχοιο.

Ex eodem.

Αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλεὺς καὶ κοίρανός ἐστιν
Ἀθανάτων· σοὶ δ' ὅπις ἐρήσεται κρατερὸν ἄλκαρ.

Ex eodem.

Μυστίων, αὖτ' ἄνδρα πολυφραδέοντα πιθῆσι,
Θέσκελον, αὐδήεντα.

Ex eodem.

Ἡ δὺ ἢ καὶ τὸ πυθέσθαι ὅστε θνητοῖσιν ἔδειμαν
Ἀθάνατοι δειλῶντε καὶ ἐσθλῶν τέκμορ ἑναρῆς.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Ζεῦ πάτερ εἰθέ μοι * ἦσαν μὴ αἰῶνα βίοιο
Ὤφελες δῶκεν, καὶ αἶσια μήδεα ἴδμεν
Θνητοῖς ἀνθρώποις. νῦν δ' οὐκ ἐμὲ τυτθὸν ἔπεσας,
Ὅς με μακρὸν γε ἔθηκας ἔχειν αἰῶνα βίοιο
Ἐπλήμ' ἔτη ζώειν * ψυεὰς μερόπων ἀνθρώπων.

Ex eodem. Ex epithalamio Pelei & Thetidis.

Τῆς μάκαρ Αἰακίδη, καὶ τελαμῶνος ὄλβιε Πηλεῦ.
Οἷς τοῖς δ' ἐν μεγάροις ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνεις.

Ex eodem.

Οἴλῳ μὲ μοῖραν δέκα μοιρῶν πέρπειν ἀνὴρ,
Τὰς δέκα δ' ἐμπίπλησι γυνὴ πέρυσσι νόημα.

Ex Eustathio.

Ἄτεκνον, ἦ μάλα δή σε πονηροπίτνω καὶ ἄλιτον
Ζεὺς ἐτέκνωσε πατήρ.

Ex

Ex eodem.

Ἄργ῀ ἄνυδρον ἐὸν Δαναὸς πίησεν ἔνυδρον.

Ex Athenagora.

—— πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Χώσατ', ἀπ' ὀλύμπε ἰὼ βαλὼν ψολόεντα κεραυνῷ
Ἔκλασε Λητοΐδῃ, φίλον στῆθος ἐχέμεν.

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

Φαισύλη ἡ δὲ Κορωνὶς, εὐστέφανός τε Κλέεια,
Φαιὰ θ' ἱμερόεσσα, καὶ Εὐδώρη πανύπερκε,
Ἃς Ὑάδας καλέουσιν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων.

Ex Etymologico.

Οὔτέ κε χερσὶ λάβοισεν, ἀείδελα πάντα πέλεσκεν.

Ex eodem.

Εὐδόλου τ' ἀγχάλου καὶ Σιδῶς ἀμφιμέσσαται.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ὧς κε πόλις ῥέζῃσι· νόμος δ' ἀρχαῖος ἄεικος.

Ex Scholiaste Theocriti.

—— ὀλίζων δ' εἴσετο κισσυβίην.

Ex Scholiaste Nicandri.

—— χερὶ παλὸν κέλον ἔμμεν.

Ex Theone.

Καί τε διερχόμενος ἠπειγμένος ἐστὶ δρόμων ὥς.

Ex Scholiaste Sophoclis.

Ἵκετο δ' ἐς Κρεόντα καὶ Ἡνιόχην.

FINIS.

JOHANNIS GEORGII GRÆVII

LECTIONES HESIODEÆ.

Ut & notæ

JOSEPHI SCALIGERI,

ET

FRANCISCI GUIETI.

AMSTELODAMI,

Apud DANIELEM ELZEVIRIUM.

CIↃIↃCLXVII.

Sumptibus Societatis.

VIRIS ILLVSTRIBVS

ET EXIMIIS

JOANNI CAPELLANO,

REGI CHRISTIANISSIMO

A CONSILIIS,

ET

NICOLAO HEINSIO,

FOEDERATÆ BELGICÆ

ORDINVM ORATORI

APVD REGEM SVECIÆ,

NOSTRÆ MEMORIÆ

POETARVM PRINCIPIBVS,

HAS

HAS

LECTIONES HESIODEAS

L. M. Q. D. D.

JOHANNES GEORGIUS GRÆVIUS.

JO-

JOHANNIS GEORGII GRÆVII

LECTIONES HESIODEÆ.

CAPUT I.

Primi duo vexati versus in ἔργοις illustrati. ἐννέπετε ὑμνείουσαι. Δεῦτε δή. Antiqua Hesiodi lectio bis vindicata. Αἴξειν. Augere. Κάρτει. Δίκη. Jupiter Justitiæ Præses. Callimachus illustratus. Hesiodus emendatus. Διανδίχα θυμὸν ἔχειν. ἔρις ἀγαθὴ est φιλία. Moschopulus correctus. Ἀγορῆς ἱπταμένος. Ὥρη. Vetus Hesiodi lectio defensa. Elegans præsentium usus apud Græcos. Interpretes Latini sæpe notati.

B V

ΤΩΝ ἔργοις τῶ ἡμέραις.

v. 1. Μοῦσαι Πιερίηθεν ἀοιδῇσι κλείουσαι
Δεῦτε δὴ ἐννέπετε σφέτερον] Non veteres solum interpretes, Proclus, Moschopulus, Tzezes, sed & Hesychius κλείουσαι exponunt ὑμνοῦσαι, δοξάζουσαι. Scholia inedita libri Vossiani: ἀοιδῇσι κλείουσαι, ᾠδαῖς τῶ τραγῳδαῖς δοξάζουσαι. & sequenti versu: δεῦτε ἔλθετε. Eustathius quoque ad Οδυσσ. ε. Hesiodum Musas ex Pieria arcessere scribit. Κλειῶν pro κλειτῶν nemo veterum dixit. Inde liquet hos versus sic recte exponi: *Musæ ex Pieria carminibus gloriam conciliare solitæ Adeste, quæso, dicite patri vestro hymnum.* Cum Moschopulo ad κλείουσαι intelligendum existimamus ἐς ἂν ἐθέλητε. Nam ut ille ait. Ἐκ γὰρ Μουσῶν κλέος ἔρχεται. *A Musis venit gloria.* ἐννέπετε ὑμνείουσαι, est ὑμνεῖτε. ut inferius v. 33: Ἀλλά τε πολλὰ ἀρπάζων ἐφόρεις pro ἥρπαζες, & v. 43, κρύψαντες ἔχουσι βίον, pro ἔκρυψαν. Apud Hom. βῆ δ' ἴον pro ἔβη, ᾤχετο φεύγων pro ἔφυγε, & sexcenta talia. Solere vero poëtas Numina, quorum opem implorant ex locis, quæ iis erant sacrata, vocare; Musas ex Parnasso, Pieria, Helicone, Pindo; Apollinem ex Delo, Lycia, Xantho, quis tam hospes est in illorum lectione qui ignoret? Et sic hunc locum intellectum olim

fuisse

fuisse locuples testis est Aristides hymno in Jovem: Εἶεν δὴ Μοῦσαι Διὸς παῖδες, ἐγὼ γὰρ ἐρῶ πότε ἄν τις ὑμᾶς ἄμεινον καλέσειεν ἢ νῦν. εἴθ' ὑμεῖς γε ἐπ' Ὀλύμπου σὺν Ἀπόλλωνι Μουσηγέτῃ τὴν θείαν ᾠδὴν ἄδετε ὑμνοῦσαι τὸν ὑμέτερόν τε καὶ τῶν ὅλων πατέρα, εἴτε Πιερία φίλον ὑμῖν ἐνδιάτημα, εἴτε ἐν Ἑλικῶνι τῇ Βοιωτίᾳ χορεύετε. *Agite ergo Musæ, Jovis filiæ, (nec enim vos unquam alias quam nunc invocare præstiterit) sive in Olympo cum duce Apolline divinum canitis canticum, vestrum simul & universorum patrem celebrantes, sive Pierium vos delectat domicilium, sive in Bœotio Helicone choreas ducitis.* In versu secundo δὴ legitur in utroque MS, & omnes agnoscunt interpretes, ut mirer H. Stephanum solius Eustathii auctoritate compulsum reposuisse δ', quod deinceps pleraque editiones occupavit. Habet ista particula obsecrandi vim in hisce formulis, δοῦρο δή, φέρε δή, ἴθι δή, age, sis, quæso. Hom. ἄγε δὴ ἔξχω Διομήδεω. Socrates in Phædro apud Platonem: ἄγετε δὴ ὦ Μοῦσαι, quo expressit hoc nostri Poëtæ: δοῦτε δὴ ὦ Μοῦσαι.

v. 3. Οὔτε ἀλλ' βροτοῖσι] Hos duos versus aliter distinximus, & exposuimus quam vulgo fit, uti apparet ex nostra editione. vide inferius rationes in notis ad v. 430 Θεογονίας.

v. 5. Ῥέα μὲν δὴ βεβαάσι, ῥέα δὲ βεβαῶσα χαλέπτει.] Uterque Codex MS. utroque loco legit ῥεῖα. quam veram lectionem esse Tzezes ostendit: Τὸ ῥεῖα σωίζεσθαι ἐστι τῶν ῥᾳθυμακροτάτων συμβαινόντων, καὶ τὸ ἄλφα εἰς μίαν μακρὸν. Nec aliter apud Homerum in omnibus legitur codicibus Iliad. ρ.

Ῥεῖα μὲν δὴ φόβηθεν ὑπ' ὀκ Τρώων ὁρυμαγδῷ.

Quæ loca male Guilielmus Canterus, decus nostræ Trajecti, sollicitavit. Hesiodus:

Εἴαρι πολεῖν, ἔργεσθαι ἢ νεωδμὴν ἐσ' ἀπατήσῃ.

Ubi rursus male mutat in ἔαρι. Hom. Il. π.

Αἴκε ζωὸν πίμψῃς Σαρπηδόνα ὄνδε δόμοι δε.

Idem Iliad. υ.

Ἴσον τείνειεν πολέμοιο τέλος, ἔμε μοῦνα ῥεῖα.

v. 6. Ἄδηλον αὔξει] *Obscurum auget.* hoc est, evehit, ornat. Callim. hymno in Jovem v. 95: Οὐκ ἀρετῆς ἄτερ ὄλβος ἐπίστατον ἄνδρας αὐξειν. *Sine virtute divitiæ non possunt homines ornare.*

nare. Homero est πμὴ ὀφέλειν. In qua notione quum & Latinis augere ponatur, retinui hoc verbum in versione. Sueton. Claud. *In semet augendo parcus atque civilis nomine Imperatoris abstinuit, nimios honores recusavit.* C. Nepos Phocione: *Namque auctus ornatusque a Demosthene eum quem tenebat gradum adscenderat.*

v. 7. Ἀγήνορα κάρφει] Versiones vulgatæ: *superbum contrahit.* Alii: *desiccat.* Inepte. Recte Proclus ostenderat κάρφειν hic esse ὀλιγοστὸν ποιεῖν καὶ ταπεινόν. Vertimus cum Horatio, *attenuat*, qui hunc locum expressit, ut pridem Muretus observat:

Valet ima summis
Mutare, & insignem attenuat Deus. inferius v. 575:
Ὥρη δ' ἀμήτου ὅτε τ' ἠέλιος χρόα κάρφει.
Tempore messis quando sol corpus attenuat, hoc est, corporis vires exhaurit, atterit.

v. 9. Δίκην δ' ἴθυνε θέμιστας] *juste rege judicia.* Sic bene prisci omnes Interpretes hunc locum declarant, qui hæc retulerunt ad Jovem. Δίκη est ὁ δίκη, sive σὺ δίκη ut Moschopulus. δίκην ἰθύνειν θέμιστας est præesse judiciis, & ea sic gubernare ut leges exerceantur, & justæ ferantur sententiæ. ἰθύνειν est regere, gubernare. Hesych: ἰθύνῃ, ἀποβλῆτι, ἐξίσοῖ, διοικῆσαι, διόθυνε, κυβέρνα. Jupiter enim Justitiæ Præses & vindex habebatur. Plutarchus ἀρχὴν ἡγεμόνα παιδεύων· Ὁ μὲν Ζεὺς οὐκ ἔχει πλὴν Δίκην πάρεδρον, ἀλλ' αὐτὸς Δίκη καὶ Θέμις ἐστὶ, καὶ νόμων ὁ περισκοπεῖν καὶ τελεσπεῖν. *Jovi Justitia non adsidet; sed ipse est Justitia & Themis*, & lex *antiquissima & perfectissima.* Callimachus hymno in Jovem: v. 81.

Δῶκας ἓ πολίεθρα φυλακτήμην. ἵζεο δ' αὐτὸς
Ἀκρης ὐ πολίεσσιν ἐπόψιος οἵτε δίκησι
Λαὸν ὑπὸ σκολιῆς οἵ τ' ἔμπαλιν ἰθύνουσιν.

Constituisti qui urbes custodiant: tuque ipse præsides in arcibus, Inspector tam eorum qui legibus populum sub iniquis, quam eorum qui aliter gubernant. Sic hic locus vertendus. Jovi enim arces sacræ sunt, teste Aristide hymno in Jovem, qui & ibi docet Jovem esse præsidem Justitiæ. vide & Euripidis Troad. In Theogonia eodem sensu dixit Δίκης εἴδεται θέμιστας δίκαις vers. 85, de rege:

Πάντες ἐς αὐτὸν ὁρῶσι διαχείνοντα θέμιστας
Ἰθείῃσι δίκῃσιν.

Omnes ipsum respiciunt reddentem jus rectis judiciis V. 886. ingenioſe quidem vir ſummus pro πέρσῃ legit πέρσῃ. ſed quomodo ἰδὼν αἶσαν τε commode poſſit tribui Perſæ non video: quin tota oratio videtur huic emendationi & ſententiæ τῷ πάνυ adverſari: Hæc enim poëtæ mens eſt. Audi intuens & auſcultans, uti jus valeat regente te, utique ego Perſæ vera præcipiam. Aliquid petit in publicum, aliquid ſibi.

v. 11. Τὼ μή κεν ἐπαινήσεις νοήσας] Uterque MS. Voſſianus & editio Baſileenſis Iſingrini: ἐπαινήσεις. quod quis non probet præ duro illo diplaſiaſmo?

v. 13. Διὰ δ' ἄνδιχα θυμὸν ἔχοντες] Mirum quid interpretibus Latinis in mentem venerit, quum hæc ita vertunt: *in diverſa autem animum diſtrahunt.* quo nihil a poëtæ ſenſu & Græcis verbis poteſt fingi alienius. Διάνδιχα θυμὸν ἔχειν Homero eſt δίχα θυμὸν ἔχειν, diſſentire, diſcrepare. Il. υ, v. 31:

Βὰν δ' ἴμμεν πόλεμόν δὲ δίχα θυμὸν ἔχοντες.
Ibant in prælium dii diſcrepantem animum habentes.

hoc eſt, a ſe invicem diſſentientes, aliis ſtantibus pro Troja, aliis in Trojam. Ubi vulgo verſiones inepte: *diviſum animum habentes*, pro quo alii dicunt ἄνδιχα θυμὸν ἔχειν. Quid vero miri poëtam ἔριδιν tribuere animum, quum inter deas referantur & hic & in Theogonia?

v. 15. Ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
Ἀθανάτων βουλῇσιν ἔχει πήμασι βαρείαν] Hæc cum Tzeze non ſic accipienda ſunt quaſi Deus ſit malorum auctor. Sed hæc eſt Heſiodi mens, omnia quæ geruntur Dei numine geri: illum hominibus aut propter vitia, quibus ſunt obnoxii, aliaſque cauſas nobis ſæpe parum exploratas, corrumpere conſilia, ſanam eripere mentem, & contendendi ac litigandi libidinem immittere. Penelope apud Homer. Ὄδυσ. ψ.

Μαῖα φίλη, μαργόν σε θεοὶ θέσαν, οἵ τε δύνανται
Ἄφρονα ποιῆσαι, καὶ ἐπίφρονα καὶ μάλ' ἐόντα,
Καί τε χαλίφρονέοντα σαόφρονα θῆκαν ἐπιβήσαν.

Nutrix

Nutrix dilecta, insanam te dii fecerunt, qui possunt insipientem reddere, qui vel prudentissimus fuerit, & delirum prudentia compotem reddiderunt. Nam ut bene alius poëta:

Ὅταν γὰρ ὀργὴ δαιμόνων βλάπτῃ τινὰ,
Τοῦτο τὸ πρῶτον ἐξαφαιρεῖται φρενῶν,
Τὸν νοῦν τ' ἐσθλὸν εἰς τὸ χείρω τρέπει
Γνώμην, ἵν' εἰδῇ μηδὲν ὧν ἁμαρτάνῃ.

Quando ira deorum aliquem ladit, huic primo eripit prudentiam, & sanam mentem, & in deterius mutat consilia, ut non videat quæ peccat. P. Syrus Mimus: *Fortuna quem vult perdere stultum facit.*

v. 19. Γαίης ἐν ῥίζῃσιν] Hæc verba non referenda esse ad Jovem cum antiquis Hesiodi interpretibus præclare monuit Daniel Heinsius ὁ πάνυ, cui Hesiodus & omne litterarum genus plurimum debet. Nihil certius hæc ad Ἔρεμν pertinere bonam, quam philosophi φιλίαν dicunt, quæ dicitur in terra habitare inter homines. Inde Empedocles Agrigentinus Physicus antiquissimus, qui principia omnium rerum præter quatuor elementa constituit Νεῖκος & Φιλίαν.

Τέσσαρα γὰρ πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄκουε·
Ζεὺς ἀργὴς, Ἥρη τε φερέσβιος, ἠδ' Ἀΐδωνεύς,
Νῆστις θ' ἡ δακρυόεις πίτνᾳ κρούνωμα βρότειον.
Νεῖκος τ' ἀλλόμορον δίχα τ' ἀπάλαντος ἁπάντη.
Καὶ φιλίη μετ' τοῖσιν, ἴσον μήκός τε πλάτος τε.

Quatuor omnium rerum principia primus audi, Jupiter candidus, Juno alma, & Pluto, Ac Nestis quæ lacrimis tingit humanas scatebras, Et contentio perniciosa quæ absque iis par est ubique. Et amicitia cum his quæ æque longa ac lata est. De quibus Sextus Empiricus adversus Mathematicos: Ἐξ ὧν δηλοῦσι τὰς ὅλων ἀρχὰς τέσσαρας μὲν τὰς ὑλικὰς, γῆν, ὕδωρ, ἀέρα, πῦρ. δύο δὲ τὰν δραστηρίως φιλίαν καὶ νεῖκος. *Sex tradit rerum principia. Quatuor quidem materialia, terram, aquam, aërem, ignem. duo autem operantia, amicitiam & discordiam.* Vide & Diogen. Laërt. in vita Empedoclis. Latini interpretes Hesiodi πολὺ ἀμείνω cum ἀνδρὶ conjungunt, quasi Hesiodus dixerit contentionem bonam longe meliorem esse hominibus:

quos redarguit copula & συνέπεια, quæ ita constituenda. Θῆκε δὲ μιν πολλὸν ἀμείνω scilicet ἔλιν Κρονίδης ἐν γαίης ῥίζῃσιν τῇ ἀνθρώπῳ. Posuit illam longe meliorem in terræ radicibus, hoc est in terra & inter homines. Ἐν ἀνθρώποις repetendum.

v. 20. Εἰς ἕτερον γάρ τις τε ἰδὼν ἔργοισι χαπίζων Πλούσιον, ὃς ταχέως ἀρόμβυαι ἠδὲ φυτεύειν] Hic rursus Interpretes male gesserunt suas partes, qui secundum versum sic transtulerunt, ut si ὃς hic esset relativum, quum tamen hic ponatur pro ἕτερον, quod discere poterant ex Moschopulo & Proclo. Glossæ MS Vossianæ: ὃς, ἕτερον, πλωχὸς. Iners, inquit, videns alium labore divitias invenisse, & ipse eadem ratione opes quærere studet. Eodem sensu inferius:

Εἰ δέκεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσῃ ἀεργὸς
Πλουτεύειν.

Quod si laborares mox te æmulabitur otiosus ditescentem.

Tzezes videtur legisse ὡς. Porro in MS legitur ἀρόμβυαι. quam lectionem tuetur Tzezes, qui propter liquidam μ τὸ ρ ο produci contendit. Proclus vero hoc à Græcorum poëtarum consuetudine alienum esse in talibus infinitivis affirmat, ideoque τὸ μ geminandum.

v. 23. Εἰς ἄφενον ταχύνειν] MS I Voss: εἰς ἄφενον ταχύνειν. Sic etiam Moschopulus: Ἄφενον ὁ ἀπὸ τῶ ὠρῶν καὶ σπουδῆ ἀθροιζόμενον πλοῦτον. τὸ αὐτὸ τῇ βίον, ἀφ' ὃ βιοῦσι τὸ δηλονότι. λέγεται δὲ ὁ ἄφενον ἀρσενικῶς, τὸ δὲ ἄφενον οὐδετέρως. Sic legendus hic locus. Vulgo male & sine sensu ἀπὸ τῶ ὥραν καὶ σπουδῆ. Eadem ratione peccarunt in ὡραῖον apud eundem Moschopulum v. 32, ubi vide Proclum.

v. 29. Ἀγορῆς ἐπάκτιον ἰόντα] Græci scholiastæ omnes recte ἀγορῆς explicant ῥημάτων τῆ φημῶν ἕνεκα φιλονεικιῶν κινημάτων ἐν ἀγορᾷ. Latinos vero quis ferat, qui *fori auscultatorem* transtulerunt? quis Latine sciens intelligat quid sibi velit *fori auscultator?* Verte: *concionum auditor.* Ἀγορῆς ἐπάκτιοι sunt homines subrostranei, ἀγοραῖοι, Aristophani ἀγορᾶς ἐφεδρεύοντες, circumforanei, concionales, *qui*, ut Livius ait, *concionibus hærent adfixi & in foro vivunt:* sive ut Cic. 1 de Orat. c. ult. *qui in subselliis habitant*, quamvis ibi loquatur de causidicis. Latinis proprie tales homines canalicolæ. Gell. IV, 20; *Qui jurabat cavil-*

cavillator quidam & canalicola, & nimis ridicularius fuit. Vid. Festum. Ἀγορῆς ἐπακτὸν εἶναι Plauto est *foro operam dare.* Terent. *lites sequi.* Posses tamen etiam exponere ἀγορῆς ἐπακτὸς, *fori auditor*, ut apud auctorem dialogi de causis corruptæ eloquentiæ, quem ego quidem Quintiliani esse nullus dubito. Rationes alias dabo. Is cap. 34, adolescentes, qui in subselliis quotidie nobiles causarum patronos audiebant orantes, vocat *fori auditores*: *Atque hercule, sub ejusmodi præceptionibus juvenis ille de quo loquimur, oratorum discipulus, fori auditor, sectator judiciorum, eruditus & assuefactus alienis experimentis, &c.* Sed hic inbonam partem accipitur.

v. 30. Ὄρη δ' τ' ὀλίγη πίλεται] Non est ut recedamus à lectione librorum & interpretum veterum expositione, qui aiunt ὄρλω ψιλὸν θεῖναι, & interpretantur φροντίδα, sicut & MS I Vossianus cum Glossis: ὄρη νεικέων τ' ἀγορέων π, ἡ φροντὶς δικαστηρίων, δημηγεριῶν. Verba vero hæc ὄρη ὀλίγη πίλεται νεικέων τ' ἀγορέων π sunt ὀλιγωρεῖ νείκη καὶ ἀγορᾶς. vel ὀλιγωρεῖν χρὴ νείκη τ' ἀγορᾶς π, non curare debet forenses curas. Πίλεται pro πίλεσθαι δεῖ. Sic sæpe præsens accipitur. Eurip. Hec. 163:

Ποίαν ἢ τοῦτον, ἢ κείνων σείχω; *Quam nam, hanc ne an illam eo?* pro σείχειν δεῖ. Quomodo non infrequenter occurrit apud scriptores sacros. Matth. 111: Πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. *Omnis arbor non ferens fructum bonum exscinditur & in ignem conjicitur.* Hoc est, exscindi & in ignem conjici debet. Exempla passim obvia.

CAPUT II.

Hesiodi obscurus locus expositus contra Græcos & Latinos interpretes. Ὡραῖος βίος. ὡραῖος καρπὸς. ὡραῖον ὕδωρ. ὥρα ἔτους. Lectio antiqua poëtæ bis asserta. Ἐργάζεσθαι. ἔργον. πηδάλιον. SCtum in Pandecte illustratum repudiata Commentatorum sententia. Gubernacula in navibus veterum duo. Hesiodus emaculatus. Γυμνόφρονες μαλθακῶνες. Interpretum varii lapsus.

v. 31. Ὧι τινι μὴ βίος ἔνδον ἐπητύμως καθίκηται
Ὡραῖος] βίος ὡραῖος Latini interpretantur, *victus tempestivus.* Græci vero magistri, *ex singulis anni partibus*

collectus. Quod quidem ferri posset. Nam ὡραῖοι καρποὶ sunt omnes fructus è terra provenientes qui in mensis secundis apponuntur pro anni & temporis ratione, ut verni flores, æstiva mala, pira, pepones, autumnales uvæ, & quæ hyeme possunt haberi. Antigonus Carystius in vita Menedemi. Τραγήμασι τῷ θέρει, ἢ κύαμος σωσιχῶς· ποτὲ δὲ καὶ τῶν ὡραίων εἰσφέρετό τι, ἢ μῆλα θέρους ἄπιος ἢ ῥοία. ἔαρος δ' ἄχροι, καὶ ἐν τῷ χειμερινῷ ὥρᾳ ἰσχάδες. *Pro bellariis dabatur lupinum & sapius faba: Nonnunquam ex fructibus, quos illa pars anni ediderat, quidpiam apponebatur, æstate malum Punicum, vere ervilia, hyeme caricæ.* Male interpres dipnosophistæ reddit: *ex fructibus horariis.* vid. Galen. de aliment. facult. I I, 2, qui docet proprie Græcis ὡραίας καρπὸς dici de talibus τραγήμασι, non de frumento, de quo hic tamen agi omnes vident. Persuasissimum itaque habeo ὡραῖον βίον esse fructus æstivos, qui ἐν ὥρᾳ, ἤγουν ἐν ὥρᾳ ἔτους, æstate, diebus canicularibus tempore messis colliguntur. ὥρα enim & ὥρα ἔτους κατ' ἐξοχὴν significat æstatem, & quidem adultam, dies caniculares, ut Galenus in variis locis tradit. Hinc ὡραῖος est æstivus. ὡραῖον ὕδωρ apud Hippocratem Galenus ostendit esse pluviam aquam quæ media æstate cadit, καὶ τὸ καιρὸν ἐκεῖνον ὃν ὀνομάζουσιν ὥραν ἔτους. *tempore illo quod vocant ὥραν ἔτους*, hoc est, dies caniculares. Plinius sane ὡραῖον μέλι vertit mel æstivum, ut pulcre notavit vir Magnus ad Athenæum I I I Animadvers. cap. 6. Nec aliter capiendum inferius v. 305:

Ὡς κέ τοι ὡραίῳ βιότῳ πλήθωσι καλιαί.

Ut victu æstate collecto impleantur horrea.

In sequente versu nescio cur contra manu exaratorum librorum & priscarum editionum fidem recentiores scribant τῷ κε χορτασθήμεν, sed video hoc ab H. Stephano profectum qui κε putat sejungendum & pro ἂν poni. Sed rectius MSS & omnes scholiorum auctores scribunt κεχορτασθήμεν· cujus libertatis poëticæ exempla quis desideret nisi puer? Nemo enim ignorat apud Homerum κεκύθωσι pro κύθωσι, λελάθωσι pro λάθωσι. Levia hæc sunt, fateor, nec monerem, nisi Stephani auctoritas multos in errorem induxisset.

v. 39. δίκλω δικάσαι] MS uterque & editio Ulpii apud Isingrinum, δικᾶσαι. Stephan. δικάσαι. v. 43.

v. 43. Ῥηϊδίως γάρ κεν ἐπ' ἤματι ἐργάσαιο] Verte: *Facile enim uno die tantum quæsiviſſes.* Vulgo: *tantum operatus eſſes.* Sed ἐργάζεσθαι hic eſt labore parare, acquirere. Subintelligendum autem ex præcedente verſu βίον. quod loquendi genus poſtea imitatus eſt Andocides: ἐργάσασθαι τὸν βίον οὐκ ἐξ δικαίας τῆς τῶν χρεῶν. *victum quærere juſte ſuis manibus.* Ἐργάζεσθαι βίον eſt victum parare, quærere unde utamur, *vitam quærere*, ut Ennius loquitur. *Nautiſque mari quærentibus vitam.* Vita Latinis æque ut Græcis βίος eſt victus, alimenta, quæ ad vitam tuendam pertinent. Et ſic hoc loco capiendum, non pro incertis vitæ caſibus ex ſequentibus liquido apparet. Ἐργάζεσθαι eandem vim quoque apud Platonem tenet: Καὶ τὰ ἐπιτήδεια ταύτῃ ἐργασαμένῃ τῇ τῶν οἰκίων ψήψασαν. *Et alimenta ipſam quæſituram, & familiam ſuſtentaturam.* Hinc & ἐργάζεσθαι ſimpliciter eſt quæſtum facere, acquirere, ut apud Demoſthenem in orat. contra Apaturium: ναυλικῶς ἐργάζεσθαι eſt quæſtum facere pecunia in fœnore nautico collocata. Sic optime illum locum emendavit maximus virorum Salmaſius, cui nihil viget par & ſecundum. Inde ἔργον eſt lucrum, quæſtus. Sophocles:

Ἀλλ' οὐδὲν ἔργον τοῦπι θρηνεῖσθαι μάτην.

Sed nullum lucrum eſt iſta deplorare. Ubi Scholiaſtes: οὐδὲν ἔργον, οὐδὲν ὄφελος. Quia vero nullus quæſtus eſt uberior, quam qui ex uſuris & fœnore capitur, ἔργον, & ἐργασία κατ' ἐξοχὴν dicitur de fœnore: ἐργάζεσθαι χρήματα eſt exercere pecuniam, fœnori locare, ut recte a viris doctis oſtenſum eſt jam pridem.

v. 45. Αἶψα κε τῷ πηδάλιον] Miror omnes verſiones Latinas quas mihi videre licuit, πηδάλιον hic interpretari temonem, ſtivam, quum mihi ſit exploratiſſimum intelligi clavum navis, ſeu gubernaculum. Gloſſæ MS Voſſii: πηδάλιον αὐχήνιον. ſed, etſi aliæ deeſſent rationes, non ſinit nos dubitare de hac interpretatione v. 627:

Πηδάλιον δ' ὀυρῆος ὑπὲρ καπνῷ κρεμάσασθαι.

Clavum artificioſe factum ſuper fumum ſuſpendito.

Ibi præcepta expedit quid hyeme, confecta navigatione, ſic faciendum: ſolebant autem tum clavos in fumo ſuſpendere,

quo credebantur indurari ac a putredine servari, æque ut nunc caro salita fumo induratur. Virg. 1 Georg.

Et suspensa focis exploret robora fumus.

Aristophanes in Ὄρνισι:

Πρῶτα μὲν ὥρας φαίνομεν ἡμεῖς ἦρος, χειμῶνος, ὀπώρας.
Σπείρειν μέν, ὅταν γέρανος κρώζῃσ' ἐς τὸν Λιβύλον μεταχωρεῖ,
Καὶ πηδάλιον τότε ναυκλήρῳ φράζῃ κρεμάσασθαι καθεύδειν.

Primum quidē tempora ostendimus nos veris, hyemis, autumni,
Seminare quidem quando grus crocitans in Libyam decedit,
Et tunc jubet nautam suspendentem clavum dormire.

hoc est, quum tempus est naves subducendi, clavum suspendendi, & nautæ possunt secure in utramque aurem dormire. Male & ibi interpretes πηδάλιον temonem vertunt. Aristophanem hæc loca Hesiodi, de quibus agimus cum maxime, respicere facile intelligunt omnes, & clare Scholiastes ostendit: Καὶ τοῦτο ἀναφορά τοῦ Ἡσιόδειον, αὐτίκα πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καθαιρεῖσθαι. τὸ πηδάλιον δ' ὑπερεῖς ὑπὲρ καπνοῦ κρεμάσασθαι. Duas vitam tuendi rationes veteres præcipue coluisse in hoc opere docet Hesiodus, navigationem nimirum & agriculturam. Aut mare exercebant negotiando, aut terram conserendo & colendo. Utroque hoc victum parandi modo, ærumnoso & laborioso essemus levati, inquit poëta, neque in mari jactari cum tanto periculo, neque opere rustico nos defatigari necesse esset, si Deus non occultasset facilem illam victum & amictum curandi viam. Suspenderes clavum fumo, quod solebant hyeme facere, quum clausa essent maria, & naves subductæ, & navigandi studium deponeres, nunquam mare tentares & infidis procellis tuum caput quæstus causa committeres. Nec aliter Proclus. Vidit quoque D. Heinsius sensum hujus loci in Introductione, sed nec ipse in tot suis editionibus fœdum hoc mendum expunxit, nec ab aliis editoribus fuit auditus. Hæc de πηδαλίῳ disputatio in mentem mihi revocat SCtum Claudianis temporibus factum, cujus fragmentum nobis servatur lib. XLVII Π, Tit. IX, l. 3. §. 8: *Ut si quis ex naufragio clavum vel unum ex his abstulerit, omnium rerum nomine teneatur.* Hic Interpretibus aqua hæret dubitantibus quid per clavos Imperator intelligat, quum non nisi unum in navi clavum esse existi-

existiment. Sunt viri eruditissimi qui docent clavum modo pro ἄκρᾳ & πηδαλίῳ, modo pro toto poni gubernaculo. & clavos hic esse gubernacula clavo annexa. Quod sane ego quid sit non capio. Gubernaculum enim habet unum clavum, nunquam duos. Gubernaculi partes sunt οἴαξ, φθεὶρ, πλευμόνιον, αὐχήν. Οἴαξ est clavus, quo, ut Isidorus inquit, regitur gubernaculum. Naves vero veterum paulo majores duo habebant gubernacula, duos clavos, unum in prora, alterum in puppi. Hinc Græcis dicuntur ἀμφίπρυμνοι tales naves. Petron: *Nunc per puppim per ipsa gubernacula dilabendum est. a quorum regione funis descendit, qui scapha custodiam tenet.* Idem: *Pergit interim tempestas mandata fatorum exequi, omnesque reliquias navis expugnat. Non arbor erat relicta, non gubernacula, non funis, aut remus.* Apud Heliodorum V Æthiopic. Theagenes & Chariclea ad Ithacæ promontorium appellitur τὸ πηδαλίων ἑτέρων ἀποβαλόντες, *altero clavo amisso.* Lucas Act. XXVII in Pauli nave dixit in numero multitudinis πὰς ζώνας τὸ πηδαλίων, *vincula clavorum.* sed omnium clarissime Hippolytus de AntiChristo quem nuperius edidit Marquardus Gudius, vir doctissimus & mihi conjunctissimus, cui brevi plurimum res litteraria debebit, in elegantissima comparatione Ecclesiæ cum navi: Θάλασσά ἐστιν ὁ κόσμος, ἐν ᾧ ἡ ἐκκλησία, ὡς ναῦς ἐν πελάγει χειμάζεται μὲν ἀλλ' οὐκ ἀπόλυται. ἔχει δὲ μεθ' ἑαυτῆς τὸν ἔμπειρον Κυβερνήτην Χριστόν. Φέρει δ' ἐν μέσῳ καὶ τὸ πρόπαιον τὸ κατ' ἐχθρῶν, ὡς τὸ σωτῆριον τοῦ Κυρίου μεθ' ἑαυτῆς βαστάζουσα. Εἴτι δὲ αὐτῆς μὲν πρῷρα ἡ ἀναβολή, πρύμνα δὲ ἡ δύσις· τὰ δὲ κύκλον, μεσημβρία. οἴακες δὲ δύο αἱ δύο ἀρχαὶ καὶ νόμοι. Sic enim recte MS Eboracensis. Vide Lipsium ad II Taciti annalem c. 6, Samuel. Bochardum, virum summæ eruditionis, qui in omni doctrinæ genere primas tenet, in Hierozoico opere mirando, & Cl. Schefferum de militia navali. Sed hæc in transcursu.

v. 48. Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης] MS II ἀγκυλόμητις, quomodo legendum censet Moschopulus: sicut ποικιλόμητις, δολόμητις, quæ tamen in secundo casu inflectuntur ac si primi λῆξις esset ητης. Sic noster in Theog. αἰολόμητις Προμηθεύς. Apud Hom. πολύμητις, ἄμητις. Proclus tamen secutus auctoritatem

Plu-

Plutarchi, qui & ipse olim in Hesiodum Commentarios edidit, quos Gellius laudat Noct. Att. XX, 8, & Proclus frequenter, tuetur ἀγκυλομήτης. Eustathius vero ad Οδυσ. γ, ait utramque terminationem apud veteres inveniri. Illam in ητης esse à μήδω, hanc vero à μῆτις, ἡ βυλή.

v. 51. Διὸς ἀφραδὲ μηλοίσι] Imperite μηλόεις & μηλίτης vertunt *consultus*, quum potius sit consilii plenus, consiliorum auctor, μέγα βυλεύων ut recte circumscribit Theocritus notante Eustath. ad Iliad. α. Nec hoc prætermiserunt viri eruditi, sed surdis narrarunt fabulam. In præcedente versu παῖς Ἰαπετοῖο verte: *filius Iapeti.* Gloss. Vetus: Παῖς ὁ υἱὸς, *Filius*. Non ignoro Latinis quoque poëtis puer pro filio dici, ut *Veneris puer* apud Ovidium Cupido, *Latonæ puer* Horatio Apollo, sed in versionibus, quæ in tyronum & Græcæ linguæ non satis peritorum gratiam adornantur, hæc non habent locum. ἐὺς autem reddidi *egregius*. Moschopulus exponit καλὸς. Et Hesych. ἐὺς, ἀγαθὸς, καλὸς, μέγας, εὐτυχὴς. Glossæ MS Voss: ἐὺς, μέγας. Sane apud Hom. conjungitur ἐὺς πε μέγας πε. Sic in Ἀσπὶδ. v. 25. ἐὺς παῖς Ἀλκαίοιο. *egregius filius Alcai.* ubi Interpretes: *præstans puer.*

v. 55. pro χαίρεις prior liber Vossianus χαίροις.

v. 63. Ἀθανάτας πε θεὰς εἰς ὦπα ἐΐσκειν] MS I, editio Isingrini, Tzezes: ἀθανάτης θεῆς. Idem codex, ut & Palatinus sequenti versu legunt παρθενικῆς pro παρθενικαῖς, quam lectionem Proclus quoque agnovit. Nec aliter scripsit Hesiodus. Glossæ MS Palatini libri exponunt optime παρθένε. Vossianæ addunt subintelligendum ποιεῖν. Pertinet παρθενικῆς εἶδος ad Pandoram non ad Deas ut vulgo capiunt. Jupiter, inquit, jussit Vulcanum quam celerrime ex luto formare massam, illamque voce humana instruere & viribus, & tanta pulchritudine virginali ut ad formam dearum accedat. Equidem ex vulgata lectione nullum sensum idoneum posse confici facile vident qui animum advertunt.

v. 66. Γοργόφθας μελεδῶνας] Veteres quidem magistri in explicando γοργόφθ. mire ambigunt, sed mihi recte vidisse videntur illi, qui exponunt παῖς μέλη κοσμούσας, sicuti præter Moschopulum & Proclum Vossianæ Glossæ, & Phavorinus. Κορεῖν

est

est κοσμεῖν, καλλωπίζειν. Hesych: κορεῖν, κοσμεῖν, καθαίρειν. Unde & νεωκόρος, qui templum ornat & tuetur, ædituus. In Actibus Apostolorum Ephesus dicitur νεωκόρος Ἀρτεμίδος, ædituus Dianæ. Sicut & in nummis Græcorum frequenter urbes & populi νεωκόροι Καισάρων appellantur, quia templa in honorem illorum excitarant, quibus ornandis & colendis operam suam devoverant, ut quasi essent Cæsarum ædituæ, ut monuit vir illustris Caspar Gevartius, sicut Ephesii Dianæ sunt νεωκόροι, propter illustrissimum & maximi operis templum, quod in ejus Deæ honorem in sua habebant urbe. Γυνοκόροι μελιθῶσις sunt curæ quæ totæ in ornando corpore sunt occupatæ. Mulieres vero quo studio magis tenentur quam comendi & excolendi corporis, quibus, ut Plautus ait, *nulla satis ornandi satietas est?*

CAPUT III.

In Hesiodo tres mendæ deletæ. Idem expositus. Ἀμφιγυήεις. φωνὴ. Jovis dona quomodo rejicienda esse Hesiodus doceat. Θαλίαις τέρπεσθαι. Hesiodo versus fugitivus, qui in nullis editionibus conspicitur, restitutus. Antiquissimorum hominum vivendi ratio. Pecus non alebant. Varro emendatus. Μῆλα, Poma omnes arbutei fructus. Μῆλα pro opibus. Ἐπὶ βεσὶ κτείνεσθαι. Homerus explicatus. Hesiodus bis emendatus. Interpretes sæpius reprehensi. Η'ιεχ ἰωκάμοιο.

v. 69. Ὡς ἔφατ', οἱ δ' ἐπίθοντο] Vitia hæc sunt ne in pueris ferenda, & tamen omnes occupant editiones. Scribendum: ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἐπίθοντο. Nec aliter MSS. Sequente versu Ἀμφιγυήεις est ὃς ἐλὰ γῦα βεβλαμμένος. γῦα κατ' ἰξοχὴν dicuntur manus & pedes. Homer.

Γυίωσω μὲ σφῶϊν ὑφ' ἅρμασιν ὠκέας ἵππους.

Frangam quidem pedes celerium equorum ante currum.

γυίωσω enim, ut bene Porphyr. ad Homerum observat, est σκελεαγεῖς ποιήσω. Latinis utroque pede claudus, pedibus captus. quod quum a Græcis proprie tribuatur Vulcano, quibus familiare est ἐπίθετα singulis diis & heroibus assignare, iisque uti loco ipsorum propriorum, Latini vero careant tali voce, qua illum commode possint exprimere, ut Vulcanum per eam significari intelligant omnes, *Ambiclaudus* enim Latium vetus ignorat,

ver-

vertendum est: Vulcanus. ut ἐνοσίγαιος Neptunus. Ridiculus esset qui verteret *Terram concutiens* quum pro ipso Neptuno ponitur. Talia apud Græcos ὅσα κόνις. v. 77. σήθεσφι MS I, pro σήθεσσι.

v. 79. Ἐν δ' ἄρα φωνὴν θῆκε θεῶν κῆρυξ] Quærunt Græci Magistri quomodo hic Mercurius vocem Pandoræ indidisse potuerit, quum paulo ante Vulcano ejus confectio mandata fuisse dicatur. Itaque φωνὴν v. 61 interpretantur ὄργανα φωνῆς. sed licet hæc exponendi ratio possit probari, nondum tamen essemus defuncti. In præcedente enim versu jam commemoraverat Mercurium Pandoræ pectori inseruisse αἰμυλίους λόγους. quomodo vero illos sine voce? & quomodo res ab eodem gesta tanquam diversa a diversis acta narratur? Quid quærimus? φωνὴ hic est ὄνομα, ut apud Hom. Il. γ.

Πρίαμος δ' Ἑλένην κικλήσκετο φωνήσας.

Priamus Helenam vocavit nomine. ubi φωνήσας perperam παρέλκειν docent, & exponunt *voce*. Gregor. Μήτε ἡμᾶς ὀνειδίσητε τῇ ὑψηλοτέρᾳ φωνῆς. *Ne nos increpetis ob verbum insolentius.* ἐνέθηκε φωνὴν est nomen imposuit. Ita omnino Hesiodum intelligendum ipse docet: ὀνόμηνε δὲ τὴν γυναῖκα Πανδώρην, *appellavit autem mulierem hanc Pandoram.*

v. 86. Μήποτε δῶρον δέξασθαι] Jovis igitur dona sunt rejicienda. sed egregie hujus loci mentem declarat Plutarchus libello quomodo adolescenti poëtæ sint audiendi, ostendens Διὸς δῶρα esse fortunæ munera: Ὁ Ἡσίοδος τὸν Προμηθέα ποιῶν τὸν Ἐπιμηθέα προσκιλλόμενον,

μήποτε δῶρον
Δέξασθαι προθὲ Ζηνὸς Ὀλυμπίου; ἀλλ' ἀποπέμπειν,

ἐπὶ τῇ τὰ τύχης δωρήματα τοῦ Διὸς ὀνόματι κέρδους. τὰ γὰρ τυχηρὰ τῶν ἀγαθῶν Διὸς δῶρα κέκληται, πλοῦτος, καὶ γάμος, καὶ δρόμος, καὶ πάντα ὅλως τὰ ἐκτός, ὧν ἡ κλῆσις ἀνόητός ἐστι τοῖς χρῆσθαι καλῶς μὴ δυναμένοις. διὸ, καὶ τὸν Ἐπιμηθέα φαῦλον ὄντα καὶ ἀνόητον, οἴεται δεῖν φυλάττεσθαι καὶ δεδιέναι τὰς εὐτυχίας, ὡς φλεγμασίμους καὶ ἀμφαρησίμους ἐπ' αὐτῶν. καὶ πάλιν ὅταν λέγῃ·

Μηδέποτ' ἀλφιτόμοιο πενίην ξυμφόρητον ἐνδρὶ
Τέτλαθι νειόθεν ἐξερύσαι, μακάρων δόσιν αἰὲν ἐόντων.

θεὸς-

Ἡσίοδον νῦν τὸ τυχηρὸν εἴρηκεν, ὡς οὐκ ἄξιον ἐγκαλεῖν τοῖς ἀφ' τῶν τύχῃ πενομένοις, ἀλλὰ τῶν μετ' ὀργίας, καὶ ῥᾳθυμίας, καὶ μαλακίας, καὶ πολυτελείας ἀπεχέων, αἰχεῶν καὶ ἐπενίδιζον ἔσαν. *Hesiodus ubi Prometheum inducit fratri Epimetheo suadentem ne a Jove ulla dona accipiat, sed ea alio dimittat, Jovis nomen de potentia fortunæ usurpavit. Bonis enim fortunæ tribuit appellationem donorum Jovis, opibus, conjugiis, imperiis, & omnibus in universum bonis externis, quorum possessio inutilis est recte uti iis nescienti. Itaque etiam Epimetheum hominem vitiosum & fatuum cavere sibi jubet & metuere a rebus secundis, damno nimirum ei & exitio futuris. Iterum ubi ait, Nunquam pauperiem perniciosam animumque excruciantem exprobra homini, quia deorum munus est. Deorum munus vocat id quod fortuna obtigit. innuens non esse eos culpandos, qui fortunæ injuria pauperes sunt, cum ignavia potius, socordia, mollitie & luxu conjunctas divitias in turpibus & vituperatione dignis habendas.* vide ibi plura, & ejusdem libellum de Fortuna in fine. v. 87. pro πὰρ ζηνὸς MS II, ϖ̃ϸ̃ ζηνὸς.

v. 96. Ἐν ἀῤῥήκτοισι δόμοισι] Merito hæserunt veteres Critici in hoc loco. valde ἀκυρολόγως dolium appellatur δόμος. Inde & Seleucus pro δόμοισι scribebat πίθοισι, ut Proclus notat. Seleucum, qui hunc locum sic emendandum judicavit, existimo fuisse Grammaticum illum Alexandrinum, qui Romæ docuit, & Homericus dicebatur. Hunc enim in omnes fere poëtas commentarios edidisse Suidas docuit. Quæ a viris doctis afferuntur ad istam translationem asperam molliendam, arguta quidem sunt & ingeniosa, sed quæ facilius rejici possunt quam probari.

v. 99. Αἰγιόχῳ βωλῆσιν] Hunc versum inducendum esse recte Aristarchus & D. Heinsius censuerunt.

v. 102. Νῆσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ ἠδ' ἐπὶ νυκτὶ] MS I, ἐφημέρη. lege, ἐφήμεροι. Sic emendaveram, & recte me emendasse postea ex Plutarcho cognovi, in cujus consolatione ad Apollonium sic legitur.

v. 105. Οὕτως ἔτι πῃ ἐπὶ Διὸς νόον ἐξαλέασθαι.] MS I, ἔτι πη. Sic & Tzetzes. πη nonnunquam æque πωρίλης ac πῃ. Διὸς νόος

est

est Jovis sententia, consilium, decretum. Hesiodi sententiam Tacitus refert: *Quæ fato manent, quamvis significata, non vitantur.* Sequenti versu idem liber: εἰ ἢ θέλεις.

v. 113. Νόσφιν ἄπερ τε πόνων] In utroque MS abest τε. Et sane abesse debet. Tzezes. πόνων ἢ τὸ πολυπήνιον ἔστι συλλαβή. ὥστε ἢ τε ν ἀμείβεσθαι ἐκλείνεται. sic & superius v. 91, in manu exaratis libris legitur. Νόσφιν ἄπερ κακῶν. Ubi H. Stephanus perperam incuriæ editores insimulat. Inferius v. 674. Μὴ ῥέζειν εἶναι ἢ νέον ἢ ὀπώριμον ὄμβρον. Sic MS I Vossianus. vulgo μηδὲ ῥέζειν. versu præcedente in nonnullis editionibus legitur ζώεσκον pro ἔζωον. quod auribus meis magis arridet.

v. 115. Τέρπονθ' ὧν θαλίῃσιν] Suaviter tempus transigebant in conviviis, nimirum quæ instruxerant ex iis quæ sponte tum ferebat injussa tellus. pro quo statim:

οἱ δ' ἐθέλημοι
Ἥνυσσι ἔργα νέμονθ' σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν.
ipsique ultro
Tranquilli quæ collegerant dividebant cum multis bonis.

hoc est, ut Virgilius exposuit, *in medium quærebant*, & iis in otio sine contentione & invidia fruebantur. Hæ sunt illæ θαλίαι. de ἀθανασίᾳ & Deorum epulis Hesiodus hic non cogitavit, quod & ille versus luculenter ostendit: qui in nostris quidem editionibus nunc desideratur, sed olim non desiderabatur in iis, quibus usus fuit Diodorus Siculus. Is in libro V bibliothecæ huic, quem nunc exponimus, istum subjicit:

Ἀφνειὸν μήλοισι, φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι.
Abundantes pomis cari beatis diis.

Dignus sane est qui loco suo, de quo fuit injuria temporum & hominum deturbatus, restituatur. Cæterum hunc versum male intellexit & interpretatus est vir Græce doctissimus, Laurentius Rhodomannus. Ἀφνείοις μήλοισιν vertit: *felices gregibus.* μήλα hic non sunt greges. Nam quamvis pastoritia vita sit simplicissima, & aliis vitam tolerandi rationibus vetustior, ignorata tamen fuit antiquissimis illis hominibus, qui sub Saturno dicuntur egisse. Hi enim iis solum se tuebantur, quæ terra sponte ad eorum victum ferebat. Omitto Ovidium, aliosque poëtas.

Var-

Varro II de R.R. cap. 1: *Et homines & pecua quum semper fuisse sit necesse, natura, (sive enim aliquod fuit principium generandi animalium, ut putavit Thales Milesius, & Zeno Cittieus, sive contra horum principium extitit nullum, ut credidit Pythagoras Samius, & Aristoteles Stagirites) necesse est humana vita a summa memoria gradatim descendisse ad hanc aetatem ut scribit Dicaearchus: & summum gradum fuisse naturalem, quum viverent homines ex iis rebus quas inviolata ultro ferret terra: ex hac vita in secundam descendisse pastoritiam, e feris atque agrestibus, ut ex arboribus & virgultis decerpendo glandem, arbutum, mora, pomaque collegerant ad usum, sic ex animalibus, propter eandem utilitatem, cum quæ possent silvestria deprehenderent, concluderent & mansuefacerent.* Sic hic locus legendus & interpungendus videtur, in quo tamen emendando Gronovio τῷ πάνυ debentur, *collegerant*, & *mansuefacerent*, quæ reposuit pro *colligerent*, & *mansuescerent*. Τὸ *cum* intellectu revocandum ad superiora; quasi scripsisset: pastoritiam: cum, ut ex arboribus & virgultis decerpendo glandem, arbutum, mora, pomaque in usum colligere consueverant antehac, sic ex animalibus sylvestria quæ possent caperent, septo custodirent, mansueta redderent. Hic videtur supervacuum vel quod prius posuerat *e feris & agrestibus*, vel quod post dixit, *ex animalibus silvestria*. At hæc est illius repetitio propter ὑπέρβατον, sensui magis quam verbis conveniens. de quo genere Gronov. ad Senec. I, de ira, 3. Μῆλα autem hoc loco sunt omnes arbutei fructus, qui edules sunt, sicut apud Latinos poma. Nam & nuces, & ficus, & uvæ τρόξυμοι mala dicuntur. vid. leg. CV de verb. signif. Varro cap. 59 lib. I de R.R. profitetur se acturum de pomis condendis, & ibidem tradit, quomodo pira, rapa, nuces juglandes sint servandæ, quia rapa, pira, nuces in pomis numerabantur. Hesych. Μῆλα παντὸς δένδρου καρπός, ἐξαιρέτως δὲ τῶν μηλέας, καὶ πύρια τὰ δένδρα. In hoc ipso verbo offenderunt inferius Latini interpretes, sed ratione diversa v. 162:

Ὤλεσε μαρναμένους μήλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο.
Perdidit pugnantes propter oves Oedipi.

sed non pugnabant propter oves, sed propter opes, regnum, sa-

cultates Oedipi. De quo Græci Magistri: Μῆλα, κλίσεις, πρόβατα, βασίλεια. Hos Latini debebant sequi. Veterum enim divitiæ in pecudibus, præcipue in ovibus. Varro dicto loco libri secundi: *In queis* (nimirum animalibus agrestibus, quæ comprehendebant & mansuefaciebant) *non sine causa putant oves assumtas, & propter utilitatem, & propter placiditatem.* Non longe post: *De antiquis illustrissimus quisque pastor erat, ut ostendit Græca & Latina lingua, & veteres poëtæ, qui alios vocant πολυάρνας, alios πολυμήλους, alios πολυβότας*, & quæ sequuntur. Sic apud Hesiodum inferius πολύμηλος est opulentus. Cæterum in hoc, quem reposuimus, versu, φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι, idem est quod δαίμονες. Sic & intelligendum in disticho illo in Epictetum:

Δοῦλος Ἐπίκτητος χωλός, τὸ σῶμ' ἀνάπηρος
Καὶ πενίᾳ Ἴρος, τῷ φίλος ἀθανάτοις.

Servus Epictetus sum, & corpore mutilus, & paupertate Irus, & tamen deis carus, id est, felix. Terent. *Solus es quem dii diligunt.* vid. Meric. Casaub. præfationem in accuratissimam Epicteti editionem a se editam. Porro quod viri docti notant ἐπὶ βουσὶν κλίνειος ἢ θνήσκειν esse in prima pueritia occidi, mori, id vero ex exemplis, quæ afferuntur, non potest intelligi. Nihil aliud verba, quæ Iliad. ζ leguntur, volunt, quam illos deprehensos esse apud armenta & gregem, ibique occisos. Alioquin κλίνειος ἐπ' οἴεσσιν eandem haberet vim. Iliad. υ vero Æneas non ait se metuere Achillem, quod aliquando cum eo esset congressus ἐπὶ βουσὶν, sed contra ea Æneas ibi excusat certamen cum Achille ineundum, quia jam olim expertus sit vim Achillis, & robur ejus hastæ, quum salutem suis debuerit pedibus servatus

Δίφ λαιψηρὰ γοῦνα
Ὅτε βουσὶν ἐπήλυθεν ἡμετέρῃσιν.

quum armenta nostra invasisset, inquit Æneas. quod & ipsum Achilles ei postea exprobrat:

Ἤδη μέ σέγε (φημὶ) τὸ ἄλλο τε δεῖλ' φόβησαι
Ἣ ῥ' μέμνῃ ὅτε πέρ σε βοῶν ἄπο μοῦνον ἐόντα
Σεῦα κατ' ἰδαίων ὀρέων παλάεσσι πεδέσσι
Καρπαλίμως; τότε δ' ἔπι μέλεα πτελίζεο φεύγων.

Jam

Jam enim te puto & alias hasta terrui. An non recordaris quando te apud boves solum existentem repuli ab Idæis montibus velocibus pedibus celeriter. Tunc vero non convertebaris fugiens. Vides nullam hic reconditæ notionis formulam latere, sensum esse simplicissimum & apertum.

v. 122. Τοὶ μὲ δαίμονες] Aristides, Plutarchus de oraculorum defectu, Plato in Cratylo, & V de legibus hos versus sic legunt:

Τοὶ μὲ δαίμονες ἐσθλοὶ ἐπιχθόνιοι πελέθεσιν
Ἀγνοὶ, ἀλεξίκακοι φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Quam lectionem vulgatæ præferendam existimo tot summorum virorum auctoritate munitam.

v. 124. Οἵ ῥα φυλάσσουσί τε δίκας] MS I φυλάσσουσιν. Sic hic versus legitur inferius, 254, & 233:

Τίκτουσιν ἢ γυναῖκες ἐοικυῖαι τέκνα.

Hom. Il. α. Σπέσθαι λαοίσι θεμείλιά περ μεμηλέχθαι. Infinita hujus paragoges exempla ex Græcis poëtis facile colligas.

v. 125. Ἠέρα ἐσσάμενοι] Retinenda est antiquior versio: *aëre induti.* Virgil. *obscuro aëre septi*, hoc est oculis subducti sunt ut a nemine possint videri. Versu sequente, γέρας βασιλήϊον non est regale munus, sed regius honor. Hinc postea de aurei sæculi dæmonibus dicit, illos quidem his esse inferiores, nec regia majestate illustres, ἀλλ' ἴμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ. *Verum etiam hi honore sunt conspicui.* Cur autem dæmonibus tribuatur regius honor hanc rationem affert Plutarchus libro de defectu oraculorum, quia βασιλικὸν τὸ δύνασθαι.

CAPUT IV.

Φυὴ. νόημα. Hesiodus expositus. Muliebris educatio puerorum inter mala argenteæ ætatis. Μίτρην ἥβης, θαλάσσης. Elegans Græcorum poëtarum periphrasis. Hesiodo vetus lectio restituta. Ejusdem vexatus locus expositus. Dæmones mori exacta certa periodo. Dæmonum sunt diversi gradus. Ἀθάνατοι δεύτεροι. Secundus. Καλύπτουσι. Ἄπλυτοι. Εὐρώεις δόμοι. αἶδος. Κρυερὸν. Γενεὰ. varii interpretum errores ostensi.

v. 129. Οὔτε φυλὸν ἐναλίγκιον οὔτε νόημα.] Verte: *Neque corporis habitu simile neque ingenio.* φυὴ hic non

est sola statura & proceritas corporis sed conjuncta cum dignitate formæ, ut recte Græci magistri docent. Νόημα est ingenium. Glossæ MS Vossianæ: *νόημα φρόνησις*. Homero *φρένες*. Iliad. α.

ἐπεὶ οὔ ἑθεν ἐστὶ χερείων
Οὐ δέμας, οὐδὲ φυλὴ, οὐ τοῖ φρένας, οὔτέ πῃ ἔργα.

quoniam illi non est inferior, neque corpore, neque forma, neque ingenio, nec operandi peritia.

v. 130. Ἀλλ' ἑκατὸν μὲ παῖς] In I MS μὲ desideratur. Viri doctissimi ἀλλὰ hic accipiunt pro ἀλλ' ὅμως, quasi poëta dixerit inferiorem quidem hanc ætatem esse & deteriorem superiore, hoc tamen habuisse bonum, quod pueri aliquamdiu simpliciter, sine malo, & εὐήθως apud matres fuerint educati, ut hanc longam ἐν γυναικωνίτιδι ἀμελείᾳ habuerit inter notas & bona hujus ætatis, quibus sequentem antecellat. quod plane poëtæ menti adversatur, qui maternam educationem depravationi hujus sæculi adscribit, ex quo appareat longe deteriorem esse hanc χθιζὴν priore aurea, quia pueri diu in Gynæceis latitent, & in sinu matrum adolescant, & corroborentur, qua muliebri educatione redderentur molles, imperiti, effæminati. Inde ait pueros evadere μάλα νηπίους valde rudes. Quo nomine Plato quoque educationem filiorum Regum Persiæ reprehendit. Quid verbis opus, res loquitur. Nec veteres unquam aliter hunc locum ceperunt.

v. 131. Ἥβης μέτρον ἵκηται] Interpp: *Pubertatis terminum attigisset.* Hesych. quidem μέτρον dicit esse πέρας· sed poëtis ἥβης μέτρον nihil aliud est quam ipsa ἥβη. Sic inferius μέτρα γαλάοσης est γάλαοσα. Hom. μέτρα κελεύθου, κέλευθα. In epitaphio Hesiodi, quod Pindaro adscribitur μέτρον σοφίης est σοφία, ut ibi legendum inferius ostendemus.

v. 134. Ἄλγε' ἔχοντες Ἀφροδίτας] MS I, ἀφροδίησιν.

v. 135. Τοῖον γὰρ ἀπόθαλον] Hi sunt mollis istius maternæ educationis fructus. *Nihil magis facit iracundos*, inquit Seneca, *quam educatio mollis & blanda, ideo unicis, quo plus indulgetur, pupillisque quo plus licet corruptior animus est.*

v. 140. Τοὶ μὲ ὑποχθίζιοι] MS I, Τοὶ ῥά τι χθίζιοι. Nonnulli

nulli codices quod Stephanus notat: ἐπιχθόνιοι, quam lectionem Tzezes tuetur. Nihil verius, quamvis alteram sequantur Proclus, Moschopulus, & omnes quas vidi editiones. Verum si argenteæ ætatis homines postquam mortem obierunt sunt ὑποχθόνιοι δεύτεροι, quinam sunt πρῶτοι ὑποχθόνιοι, quod Tzezes merito urget. Vir magnus multus quidem est in asserenda lectione vulgata, præfatus δεύτερος δαίμονας hic conjungendum, non δεύτερος ὑποχθονίους. ex illa enim lectione hanc absurditatem nasci, quod tum δεύτεροι etiam cum θνητοὶ sit conjungendum: hinc vero confici primos etiam fuisse θνητοὺς contra doctrinam Platonicam. Sit contra doctrinam Platonicam, non tamen est contra Hesiodi, qui dæmonas quoque exacta certa periodo mori cecinit. Plutarchus de oraculorum defectu: Ὁ Ἡσίοδος οἴεται τὴν φθορὰν τῶν χρόνων γίνεσθαι τοῖς δαίμοσι τὰς τελευτὰς λέγων δὲ ἐν τῷ τῆ Ναϊδι προσώπῳ τὸν χρόνον αἰνιττόμενος·

Ἐννέα τοι ζωὴν γηρυὸς λακέρυζα κορώνη
Ἀνδρῶν ἡβώντων· ἔλαφος δέ τε τετρακόρων·
Τρεῖς δ' ἐλάφους ὁ κύδιμος γηράσκει. αὐτὰρ ὁ φοῖνιξ
Ἐννέα τοὺς κόρακας· δέκα δ' ὑμεῖς τοὺς φοίνικας
Νύμφαι ἐϋπλόκαμοι, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.

Hesiodus certis temporum conversionibus mortem dæmones oppetere censet, & tempus etiam sub involucro proponit, hæc sub Naïdis persona loquens: Novem hominum vegetorum ætates garrula cornix vivit, cervus autem quatuor cornicum, tres autem cervi corvus. Sed phœnix novem corvorum: vos autem Nymphæ formosæ, Jovis filiæ decem phœnicum. vide ibi plura. Sane primos δαίμονας ætatis aureæ fuisse quoque θνητοὺς an non ista verba ostendunt? v. 116:

Θνῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι. *Moriebantur vero tanquam somno obruti.* & v. 121:

Αὐτὰρ ἐπεὶ κεῖνο τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν.

Verum postquam & hoc genus terra texit. hoc est σοφιστικῶς ἀπίθανε, inquit Tzezes MStus Vossii, in edito enim hæc desiderantur. Verborum autem Hesiodi hæc est συνέπεια. Τοὶ μὲν μάκαρες θνητοὶ καλέονται δεύτεροι ὑποχθόνιοι. Hi beati mortales secundi sunt terrestres scilicet dæmones: hoc est secundi

gradus, inferiores illis dæmonibus, qui ex aurei sæculi γενεῆς sunt orti. qui quidem non regium honorem sunt adepti, ἀλλ' ἔμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ. *sunt tamen & hi in dignitate constituti.* Dæmones esse diversorum graduum nemo dubitat. Εἰσὶ γὰρ ὡς ἐν ἀνθρώποις, inquit Plutarchus, καὶ δαίμοσιν ἀρετῆς διαφοραί. *sunt enim sicut inter homines, sic etiam inter dæmones diversi virtutum gradus.* Δαίμονες δεύτεροι sunt inferioris loci & ordinis dæmones, ut δεύτεροι ἀθάνατοι, dii inferiores, minorum gentium, apud Maximum Tyrium: dissertat. XXVI: Θεὸς μὲν οὖν αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ἱδρυμένος, οἰκονομεῖ τὰ ἐφανὰ καὶ τηρεῖ ἐν ἐφανεῖ τάξει· Εἰσὶ δὲ αὐτῷ φύσεις ἀθάνατοι δεύτεροι ἐν μεθορίῳ γῆς καὶ ἐφανοῦ πεπαγμένοι, θεῶν μὲν ἀσθενέστεροι, ἀνθρώπων δὲ ἰσχυρότεροι, &c. *Deus quidem eodem in loco manens, cœlum regit, omniaque in eo ordinat ac disponit. Immortales autem quasdam habet potentias, quas secundos immortales vocat. Hi sunt Deo infirmiores, hominibus vero potentiores.* Sic & servi apud Florum III, 20, secundum hominum genus, quasi sint viliores & inferiores aliis hominibus: *Enimvero servilium armorum dedecus feras. Nam & ipsi per fortunam in omnia obnoxii, tamen quasi secundum genus hominum sunt.* Cic. III de off: *quasi secunda quædam honesta esse dicunt.* Et *tela secunda* apud Ovid. superi vocant illud fulmen cui dextra cyclopum flammæ & iræ minus addidit. Inde & illæ locutiones apud Græcos δεύτερον ποιεῖν, τίθεσθαι, ἄγειν, postponere. Lucian. Εἰ μὲ δεύτερον ἄγεις Ἑρμίωνος, si Hermioni me postponis. Καλέονται vero hic est εἰσί. Superius v. 122 dixit δαίμονές εἰσιν ἐπιχθόνιοι, hic dicit eodem sensu καλέονται ἐπιχθόνιοι. In sacris litteris καλέσονται ὑοὶ Θεοῦ, hoc est, ἔσονται. Apud nostrum inferius v. 1715:

Μηδὲ πολύξεινον, μηδ' ἄξεινον καλέεσθαι.
Nec vero multorum hospes, neve nullius sis.

De quo loquendi genere sacris pariter & τοῖς ἔξω scriptoribus familiari plura pridem præceperunt viri magni, Casaubonus ad Theocritum, & Grotius ad Novum Fœdus.

v. 149. Ἄπλαστοι] Latinis sunt *inconditi*, qui moribus sunt inculti. Tzezes ἄγελοι. Cic. *vasti & agrestes.* v. 149 Uterque codex MS: σπαρτοῖσι μέλεσσιν. versus sequens in primo sic se habet:

bet: τῶν δ' ἰῶ χάλκεα τόξα, χάλκεοι δέ τοι οἶκοι. vers. vero 151 idem liber μίχας pro μέλας.

v. 153. Βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον κευθμῶνα ἀΐδαο] Εὐρώεις δόμος multis antiquis & recentioribus est πλατὺς, laxa, ampla domus. Et sic C. Barthius Adversar. XXX, 13, qui hoc loco utitur ad firmandam correctionem Horatii, in quo pro *domus exilis Plutonia* substituunt *domus exilii Plutonia*. Sed hanc emendationem merito rejecit Vir magnæ & diffusæ eruditionis Johannes Gerhardus Vossius, qui docuit sedem exilem Plutoniam Horatio non esse amplum illud mortuorum receptaculum, sed sepulchrum. quod certissimum. εὐρώεις hic est squalidus ab εὐρὼς situs, squalor. ut Virgilius *loca senta situ* dicit: aut tenebricosus. Glossa MS Vossii: εὐρώεντα, σκοτεινόν. Suidas: εὐρώεντα, σκοτεινὰ, ζοφώδη. Sic & Hesychius & Etymologicum Magnum. Sophocles Ajace Flagellifero v. 615: Ἀΐδηλον Ἅιδαν, Homerus & noster in Theogon. ζόφον ἠερόεντα, Æschylus Prometh. 432: Κελαινὸς ἄϊδ⊙ μυχός. Latini sæpe *caca tartara*. Inferius in Theogonia v. 729:

Ἔνθα θεοὶ Τιτῆνες ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι
Κεκρύφαται, βουλῇσι Διὸς νεφεληγερέταο,
Χώρῳ ἐν εὐρώεντι.
Illic dii Titanes sub caligine opaca
Absconditi sunt, consilio Jovis nubes cogentis,
Loco in squalido.

sic & v. 739. Κευθμὼν vero non est meo judicio frigidus, sed dirus, illætabilis, horrendus, ut in Theog. 657 δῆριν κευθμῶνος, grave damnum, & 636 πόλεμος κευθμός, horrendum bellum. In Ἅιδαο κευθμῶνες Τάρταρ⊙, eadem ratione dicitur, pro quo in eodem carmine: νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ, *noctis obscuræ domus horrenda*. Hesych: Κευθμὸν, φεκτὸν, μιαρὸν, αἰναδὲς, φοβερὸν, ἐλεεινὸν, οἰκτρὸν, δεινὸν, χαλεπὸν, πονηρὸν, κακὸν, δύσχερες.

v. 156. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος⊙] Quæ viri docti de Δημογεροντίαις hic subtiliter disputant inter ἡλικίας diversarum ætatum ego sane ut ex poëtæ verbis cogi possit nullus video. Tertiæ enim ætati illum ipsum poëta ἐπιφωνεῖ, quod iis, quibus ἡλικίαν adignasse dicitur. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος⊙ κατὰ γαῖα κάλυψε.

v. 162. Προτέρη γενεῇ] Verte: *priori ætati*, non *generationi*, ut vulgo. Qui error passim quoque obvius in sacrarum litterarum interpretibus. Γενεὰ Latinis est ætas, quod Homerus dixit

Τῶν δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων
Ἐφθίαθ'

hoc Ovidius interpretatur XII Metam: *vixi Annos bis centum, nunc tertia vivitur ætas*. Horatio est ævum, cui Nestor perhibetur *senex ter ævo functus*. Ante Olympiades Græci per γενεὰς rationes temporis colligebant, ut Porphyrius ostendit, qui γενεὰν definit τὸν ἐπὶ πλεῖον ἢ γυναῖκα τελεύσιν. sicut & Plutarchus, qui quum dixisset Heraclitum ἴσην τελειοῦσθαι ποιεῖν τὴν γενεάν, subjicit, ἐν ᾧ χρόνῳ γόνιμα παρέχεται τὰ ἐξ αὑτῶν γεγονημένα ὁ γενήσας. spatium quod a natali pertinet ad tempus generationi aptum, quod circumscribunt triginta annis. Alii tamen productiores, alii fecerunt angustiores γενεὰς. sunt enim qui uno anno, sunt qui septem, decem, viginti, quinque & viginti, triginta, sunt & qui centum annis definiunt γενεάν. Quo sunt antiquiores tanto sunt longiores, monente eodem Porphyrio.

CAPUT V.

Versus Hesiodi fugitivus ex MSC & antiquis Interpretibus revocatus & suo loco repositus. Saturnus Rex Heroum in beatis Insulis. Hæ in Oceano locatæ. Hesiodus bis restitutus, & aliquot locis expositus. Παλιγενεσία. Elegans futurorum usus. Θεῶν ὄπις. Hesychius correctus. Ὅπιν ἔχειν. Οὖπις. Εἰδέναι. Hesiodo denuo medela. Φῦλα Θεῶν. Trajectio versuum in Hesiodo observata. Versio Latina sæpius castigata.

v. 169. Τῆλε δ' ἀπ' ἀθανάτων πέσε Κρόνῳ ἐμβασιλεύειν] Hunc versum ex MSto I I hic reposui, quem olim quoque in antiquis extitisse exemplaribus, sed a nonnullis fuisse ejectum cum sequente tanquam ineptum, & qui Hesiodo sit indignus, Proclus testatur. Quorum judicio si stamus, proximus etiam versus est expungendus. A Tzeze sane non videtur agnitus esse, nisi credibilius sit alterum illum quem cum hoc prisci Critici ἀθετοῦσιν etiam nunc desiderari, sicut quem nunc ex MS reponimus, in editionibus desideratur, propter illam causam quam Proclus nobis ostendit. Eam tamen mihi non probant acerbi

illi

illi censores, quorum obelis quam multi confoderentur si ad hanc legem essent exigendi. Plures enim hoc longe deteriores in Hesiodo reperiuntur. Quin hunc optimis non dubito accensere. Quid enim sive verba spectes, numerosius, sive sententiam, pulchrius? Imperium autem in heroes in beatis insulis degentes veteres Saturno tribuunt. Inscriptio elegantissima monumenti Regillæ uxoris Herodis:

Ἥσι πὲρ ἱερὸν εἶδος ἐϋζώνοις γυναιξὶ
Ἄγκειται, αὐτὴ δ' μεθ' ἡρώῃσι νέαται
Ἐν μακάρων νήσοισιν ἵνα Κρόνος ἐμβασιλεύει.
Quibus (sc. deabus) *sacra hæc statua pulchræ fœminæ*
Dedicata est. Ipsa vero inter heroidas habitat
In beatorum insulis, ubi Saturnus regnat.

Ultimus versus ex isto Hesiodi est expressus. Salmasius dubitat an usquam legatur beatas insulas fuisse sub Saturni imperio. Sed præter Hesiodum Diodorus Siculus etiam lib. III hoc tradit.

v. 171. Πὰρ Ὠκεάνοιο βαθυδίνῃσι] Græci Magistri ὠκεάνοιο hic locant & exponunt ἐν τῷ ἀέρι. poterant aliud agere. Poëtæ enim beatas insulas statuebant in Oceano. Horat. libro IV carm. 16.

Nos manet oceanus circumvagus: arva beata
Petamus arva, divites & insulas.

v. 173. Τρὶς δ' ἔτεας] Restitui lectionem veterem, quam MS I, & Tzezes nobis servavit: τρὶς ἔπος. Sic inferius τρὶς ὕδατος πυρέχειν. vidit & H. Stephanus.

v. 174. Μήκιστ' ἔπειτ' ὄφελον] Ordo verborum quem in his binis versibus Tzezes instituit tam ineptus quam sensus quem ex iis conficit. Ait enim Hesiodei voti hunc esse sensum se maluisse mori ante heroici seculi exitum, quam post illum nasci. Sed hoc ab Hesiodi mente alienum plane est, qui optat ἢ πρόσθε γενεῖν quam quinta ætas ingruerit, ἢ ἔπειτα γενέσθαι, quam meliora scilicet tempora reflorescent. Persuasum enim habebant poëtæ & plerique Philosophi, præcipue Platonici, exacta hac misera ætate παλιγγενεσίαν futuram, omnia reditura in suos ortus & pristinam felicitatem. Inde Probus ad illud Virgilii,

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas.

notavit Cumæum carmen esse carmen Hesiodi, quod sic dicatur

a patre Dio, qui Cumæus fuerit. Sed quid his immoramur? Nihil est in poëtis decantatius, qui tamen omnes videntur hanc opinionem ex isto Hesiodi loco hausisse.

v. 178. Εὖτ' ἂν γεινόμβροι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν] Insulse interpretes Latini: *Postquam facti circa tempora cani fuerint.* An γίνεσθαι πολιοκρόταφον τελέθειν est fieri canum? quid absurdius fingi potest? γεινόμβροι sunt τεχθέντες. Sic autem verte: *Quum vix nati canescant*, hoc est senescant, quum vix postquam lucem adspexerunt senio conficiantur. Hinc paulo post αἶψα γηρασκοντας τοκῆας appellat. Conqueritur de vitæ brevitate, cui quintæ hujus ætatis homines sunt obnoxii, quod celeriter tacitis consenescant annis. Hoc est de quo toties conqueruntur poëtæ, meliores annos esse fugacissimos. Theocritus: Μὴ καυχῶ· πάχα γάρ σε περέρχεται, ὡς ὄναρ, ἥβη. *Noli superbire. celeriter enim te relinquit, tanquam somnium, adolescentia.* sed hæc Anthologiarum scriptoribus relinquamus.

v. 180. Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίως] Non hæc referenda sunt ad ἰδίας ὁμοιότητα, ut non nemo facit, sed ad γνώμης. Loquitur de discordia & dissensione animorum, quæ miseros mortales hujus ætatis sic exagitat, ut omnia sint ὕπουλα, nusquam candor, fides, infucatus amor, ne inter parentes quidem & liberos. Ovid.

Filius ante diem patrios inquirit in annos.

Glossæ MS Vossii: ὁμοίως, ὁμογνώμων. Græci magistri, ὁμοῖος, ὁμογνωμικός, σύμφωνος. Alia ratio est inferius, v. 235:

Τίκτουσιν δ' γυναῖκες ἐοικότα τέκνα γονεῦσιν.

Pariunt vero mulieres similes parentibus liberos.

Hic utique loquitur de εἴδεσι ὁμοιότητα. Liberi enim qui parentum os referebant habebantur pro nota & argumento maternæ pudicitiæ. Horat. I V, 6:

Nullis polluitur casta domus stupris,
Mos & lex maculosum edomuit nefas,
Laudantur simili prole puerperæ:
Culpam pœna premit Comes.

Cui non dictus Hylas?

v. 185. Ἀτιμήσουσι] Barbare interpretes: *Dehonorabunt.* Ἀτιμή-

Ἀπημόσυνοι autem est ἀπημοσύνη φιλέοντι. sic & versu sequente μέμψον) est μεμφεσθαι φιλέοντι, & vers. 189, ἕτερον δ' ἑτέρῃ πόλιν ἐξαλαπάξῃ, est ἐξαλαπάζειν εἰώθει solet expugnare. vers. 225: οἱ τέ μιν ἐξελάσσωσι, *qui ipsam expellere solent*, sic ex MSS ibi legendum. & v. 323:

οἷα τε πολλὰ

Γίνεται, ὥστ' ἂν δὴ κεῖνόν γε νόον ἐξαπατήσῃ, id est, ἐξαπατᾶν φιλεῖ. & mox v. 327:

Ἴσον δ' ὅς θ' ἱκέτην ὅς τε ξεῖνον κακὸν ἔρξῃ.

hospitem malo afficiet, hoc est afficere solet. Sic & Latini hoc tempore utuntur, hinc in versione retinui. Horat:

Non hic cuiquam parcet amico.

hoc est, parcere solet. Pers. Sat. 11:

At bona pars procerum tacita libabit acerra.

hoc est, libare solet, ut bene ibi πολυμαθέστατος Casaubonus, quem vide, qui & Hebræos hoc genere loquendi usos esse docet, a quo nec Græcos abhorrere a nemine quod adhuc memini observatum, hi loci Hesiodi argumento sunt. Aoristis quidem hanc vim inesse tralaticium est, ut & apud nostrum 240:

Τοῖσιν δ' ὑπανέσσε μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων.

Illis autem cœlitus magnum importare solet malum Jupiter.

& sæpe alias. Theogon. v. 87:

Αἶψα τε νὺ μέγα νεῖκος ἐπιστομόω κατέπαυσε.

Statim etiam magnam contentionem scite dirimere solet.

v. 187. Οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες] Imperite interpretes: *Neque Deorum oculum veriti.* Verte: *neque Deorum iram veriti.* Inferius v. 252, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες, *deorum animadversionem non curantes.* Ubi iterum interpretes sine sensu: *Nullam Deorum reverentiam curantes.* Homerus Iliad. π.

Οἱ βίῃ εἰς ἀγορὴν σκολιὰς κρίνωσι θέμιστας,
Ἐκ δίκλω ἐλάσσωσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.

Hic Interpretes: *Deorum rationem nullam habentes*, quod ferri posset, ut apud Herodotum Calliope: ἔτε δαιμόνων ἔτε θεῶν ὄπιν ἴσχοντας. *Neque geniorum neque deorum rationem habentes.* At Οἶνος. φ. v. 29:

Σχέτλιοι οὐδὲ θεῶν ὄπιν ἠνήσαντ' οὐδὲ τραπέζαν.

Inter-

Interpretes rursus inscite vertunt: *deorum providentiam reveritus.* In omnibus his locis ὄπις est ira, pœna, vindicta, animadversio. Hesych: ὄπιδα, ἐπιτροφὼ, ἐντεροκλώ. Item: ὄπις, ἀδελφοφή, φωνή. Corruptissime. lege: ἐπιτροφή, ποινή. Noster in Theogonia, 222 de Parcis:

Οὐδέποτε λήγουσι θεὰ δεινοῖο χόλοιο,
Πρίν γ' ἀπὸ τῷ δώωσι κακὸν ὄπιν ὅς τις ἁμάρτῃ.
Non ante deponunt dea gravem iram,
Quam ab illo pœnas sumserint magnas qui peccavit.

Unde & Nemesis ὄπις, & Ionice Οὖπις dicitur in Inscriptione Herodis Attici:

Ἤ τ' ἐπὶ ἔργα βροτῶν ἐλάεις Ῥ' αμνούσιας Οὖπις.
Quæ facinora hominum punis Rhamnusias Upi.

Ut bene emendavit & exposuit maximus Salmasius. quam appellationem Nemesis quidem ἀπὸ τ ὄπιος accepit, non tamen hoc nomine, quod ὄπιν seu curam gerat rerum humanarum, sed quod animadvertat & puniat mala & improba audacium & insolentium hominum facinora. quas Nemesios partes esse nemo ignorat. Εἰδώπις apud Hesiodum sunt Φοβέμβροι. Hesych. εἰδέειν, ἐφοβεῖτο. v. 190 pro ἐξαλαπάξῃ MS II, ἐξαλαπάζῃ. Male.

v. 199. Ἀθανάτων μὴ φῦλον ἴτον] φῦλον ἐνικῶς apud Græcos scriptores in hac notione non legitur. Itaque hic locus mihi mendi dudum fuit suspectus, quod deterrit MS II, ex quo legendum φῦλ' ἴτλω. ἴτλω fuit etiam in codice Palatino & conspicitur in margine Stephanianæ editionis. Hinc & statim ἀθλιπόντε non ἀθλιπόντες. Ἀθανάτων φῦλα sunt dii. & sic vertendum, non ut vulgo: *familiæ Deorum.* sic superius φῦλ' ἀνθρώπων sunt homines, φῦλα γυναικῶν mulieres.

v. 207. Δαιμονίη τ' ἐλέαιρας] MS I λέληκας. probat Tzezes.

v. 210. Ἄφρων δ' ὃς κ' ἐθέλοι] Versum istum & sequentem obelis suis confodit Aristarchus, quia brutis non conveniant γνῶμαι, sententiæ. Et mihi videtur absurdum. Ἐπιμύθια enim a λογοποιοῖς solent addi. Itaque jam olim persuasum mihi fuit accuratius de hoc loco cogitanti ab antiquissimis temporibus hos versus laborare trajectione, qui sic restituendi sint suo ordini:

Δεῖπνον

Δεῖπνον δ' αὖτ' ἐθέλω ποιήσασθαι, κὲ μεθήσω.
Ὣς ἔφατ' ἀκυπέτης ἶρηξ παυσίπλεθρος ὄρνις.
Ἄφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι θεὸς κρείσσονας ἀνταφερίζειν,
Νίκης τε στέρεται, καὶ τὸς τ' αἴσχεσιν ἄλγεα πάσχει.

In hac opinione me confirmavit Manuscriptus prior Vossianus, in quo idem ordo servatur, nisi quod sequens versus Ὦ Πέρση, σὺ δ' ἄκουε δίκης male præcedat ἐπιμύθιον. Sic enim ille liber, recens quidem, sed ex optimo exemplari descriptus hos versus digerit:

Ὣς ἔφατ' ἀκυπέτης ἶρηξ παυσίπλεθρος ὄρνις,
Ὦ Πέρση, σὺ δ' ἄκουε δίκης μηδ' ὕβριν ὄφελλε.
Ἄφρων δ' ὃς κ' ἐθέλοι, &c.

Tzezes totam hujus fabulæ, quæ eodem ordine in exemplaribus ejus tunc descripta erat, ut nunc in nostris, σωπᾶξιν damnat, non verborum, quasi aliquid σόλοικον, aut σολοικοφανὲς hic sit commissum, ut viri docti ceperunt, sed sententiæ & totius orationis, quæ non videtur commode cohærere. hinc & ipse versus alio locat ordine, quam quem vulgo tenent. vide ejus Commentarium.

CAPUT VI.

Ἐσθλός. Bonus. Δειλὸς. Hesiodus ter explicatur. Ἰθεῖαι νέμειν. Ἐξελάσσω. Ἔργα δαλίης. Hesiodus quater emendatus. Ἀπαυρεῖν. Ἐπαυρεῖν βασιλῆος, ἀνδρὸς, κακοῤῥαφίας. Interpretum Homeri & Hesiodi aliquot errata. Κυδρὸς. Ὀνοτάζειν δίκῃ. Πετηνὸς. Hesiodi non intellecto loco lux. Δίκαια. Ἀλήθεια. Βλάπτειν δίκῃ. Versus Hesiodi supposititius indicatus.

v. 214. Ὑβρις γάρ τε κακὴ δειλῷ βροτῷ. ἐσθλὸς δέ μ' ἴθλὸς Γ' ἠϊδίως φερέμεν δυνάτα] Ἐσθλὸς, ut recte vidit Plutarchus hoc loco est ὁ τῇ τύχῃ καὶ τῇ δυνάμει κεκτημένος, potens, nobilis, dives, ut apud Latinos, *bonus*. Flor. l. 7: *Ipse in senatum cadibus, in omnes superbia, qua crudelitate gravior est bonis, grassatus.* Plaut. Curc. I V, 1, 14: *In foro infimo boni homines atque divites ambulant.* Cic. I X ad Att. 12: *Ædiles ludos parant? viri boni usuras perscribunt.* Apud quem infinita sunt fere exempla. Δειλὸς contra est tenuis, inops. Glossæ MS Vossii, & Græci ma-

ci magistri Δειλοὶ, ἀξυνέτοι, ἀδιανοήτῳ. Hunc sensum esse hujus loci ex præcedente fabula quoque intelligitur. In versu antecedente ἄκρα δίκης est obtempera justitiæ, sequere justum. inferius v. 273 ἐπακούειν δίκης.

v. 219. Αὐτὰρ ὃ τρίχα] Hunc versum optime ὁ παῖν interpretatur. significat enim Hesiodus religionem jurisjurandi, qua se judices obstringunt, violari, simul ambitioni subscribunt aut gratiæ, aut largitionibus corrumpuntur; hanc vero læsam fidem sacramenti sequi pœnam perjuris debitam. Nam versu sequente ἑλκομένης est ἀγομένης βιαίως, σὺν βίᾳ, jus quod aut gratia inflectitur, aut potentia perfringitur, aut pecunia adulteratur, & violente opprimitur, ut Cic. inquit.

v. 222. Η'θεα λαῶν] stultissime interpretes: *mores populi.* Η'θη hic sunt Ἀθροίσεις, τόποι, vici, domus, sedes populi qui tales injustos habent magistratus. v. 525:

Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ ἐν ἤθεσι λοιγαλέοισιν.
In frigida domo in ædibus tristibus.

Nihil tritius.

v. 224. Καὶ σὺκ ἰθεῖαν ἔνεμον] Ridicule interpretes: *neque recte distribuunt.* Ἰθεῖαν νέμειν Aristoteli V Ethic. est δίκαια νέμειν, jus reddere, in sequente versu δίκας διδόναι ἰθείας, *rectam ferre sententiam.* Optime hunc locum interpretatur Eustathius ad Iliad. ψ,

Εἰδ' ἄγ' ἐγὼν αὐτὸς δικάσω, καί μ' ἔπνα φημὶ
Ἄλλον ἐπιπλήξειν Δαναῶν· ἰθεῖα δ' ἔσται.
Age ipse judicabo & me nullum puto
Reprehensurum Græcorum. rectum erit judicium.

Ubi Eustathius notat ad ἰθεῖα subintelligi δίκη. Τὸ δ' ἰθεῖα ἐλλειπῶς τὸ αὐτὸ εἴρηται. Εἰλήφθαι δὲ λέγει κοινῶς τὸ δίκη ὄνομα ὡς δικάσασι ῥήμασιν. εἰς δὲ σαφήνειαν τοιαύτης λέξεως χρήσιμον τὸ Η'σιόδειον τὸ ἰθεῖαν ἔνειμαν, ἤτοι τὸν δύνασθαι δίκαια. In hoc versu legitur in utroque MSto οἵ τε μιν ἐξελάσωσι pro ἐξελάσσι. Optime. Hom. Iliad. π·

Οἱ βίῃ εἰν ἀγορῇ σκολιὰς κρίνωσι θέμιστας,
Ἐκ δὲ δίκην ἐλάσωσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.

v. 231. Θαλίης δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται] Hic vero mirifice

Inter-

Interpretes: *In conviviis autem partis opibus fruuntur.* Unde hanc versionem exsculpserint, quid viderint, legerintque ego quidem exputare nullus possum. Quid enim a poëtæ verbis comminisci poterant remotius? ubi partarum opum mentio? Hinc non immerito olim a viris doctis hæc versio fuit improbata. sed nec hi, quod pace illorum dixerim, plus viderunt. Volunt θαλίης μεμηλὸς esse per idiotismum poëtis familiarem θάλλον, legendumque θαλίῃ μεμηλότες ac vertendum fructus colligunt florentes. Hæc quidem eruditionis & acuminis specie blandiuntur, sed revera a Græcæ linguæ indole abhorrent & mente poëtæ. Sensus est simplicissimus per θαλίης μεμηλότες ἔργα intelligi ipsa convivia, sicut ἔργα Ἀφροδίτης sunt συνουσίαι. ἔργα Ἄρηος bella: seu opera pertinentia ad convivia, quæ grata sunt convivis. θαλίης μεμηλότες ἔργα νέμονται, exercent opera grata convivis est id ipsum quod superius dixerat πέρπουτ' ἐν θαλίης convivia celebrant. Νέμεσθ θαλίας ut apud Pindarum νέμεσθ αἰῶνα. Δίκαιους νέμονται αἰῶνα. hoc est ἄγουσι, ut scholia antiqua exponunt. Nimirum qui justitiam colunt, illos poëta affirmat, aureæ ætatis hominibus similem vitam agere, in perpetuo gaudio sine curis & mœrore. Hinc & addit illos non currere per maria & undas, sed contentos cœnis terrestribus, & post quas non lavandæ sunt manus, & quos humus fert fructibus pasci, æque ut illi beati seculi mortales. Proclus sic hunc locum intellexit: homines justos vivere semper in conviviis, & in iis agere opera ad agriculturam pertinentia. In MS I legitur θαλείης. In 2 θαλίης, in casu secundo. In præcedente versu liber I: ἰθυδίκῃσι.

v. 233. Ἄκρῃ μήτε φέρῃ βαλάνους, μέσῃ δὲ μελίσσας] MS I ἄκρῃ, μέσῃ. Videtur Tzezes hanc lectionem agnovisse, qui exponit ἐν ἄκρῃ, ἐν μέσῃ. Vulgata tamen lectio melior. v. 237 pro νείσονται MS I νύσσονται.

v. 240. Πολλάκι καὶ ξύμπασι πόλις κακὸς ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ] MS I, ἀπήυρα. Sic legit Æschines oratione contra Ctesiphontem, Tzezes, antiquus scholiastes Pindari ad Pythionic. III: Eustathius ad Iliad. α, cujus verba sunt: ἵνα λέγῃ σεμνῶς καὶ δύφάμως, πάντες ἐπαύρωντιν βασιλέως τοῦτο κακοῦ, κακῶς τὸ.

Πολ-

Πολλάκι κὴ ξύμπασα πόλις κακῆ ἀνδρὸς ἀπήυρα.

Ἐνθα ὁρᾳ τὸ ἀπαυρεῖν ταυτὸν ὂν τῷ Ὁμηρικῷ ἐπαυρεῖν, διὸ καλῶν ἡ αὐτῶν ἑρμηνέια. Apud Hesiodum inquit ἀπαυρεῖν eandem vim habet quam apud Homerum ἐπαυρεῖν. Ecquis dubitet Hesiodum scripsisse ἀπήυρα quod postea scioli moti vocis insolentia in hac notione mutarunt? Ἐπαυρεῖν enim pro ἀπολαύειν pœnas dare, damno affici frequenter apud Homerum aliosque legerant, sed ἀπαυρεῖν in hac significatione non nisi in hoc Hesiodi loco, nisi me fugit memoria, reperitur. Alioquin pro ἀφαίρειν & apud Homerum & apud nostrum sæpius legitur. Non dubitavi reddere suam lectionem Hesiodo fundatam tot antiquorum scriptorum auctoritate, quamvis editi libri repugnent omnes. Cæterum verba illa Homeri, ad quæ Eustathii scholion laudavimus, Iliad. α, ἵνα πάντες ἐπαύρωνται βασιλῆος, Latini interpretes transtulerunt: *ut omnes fruantur rege.* poterantne insulsius? ἐπαύρωνται βασιλῆος est plectantur propter regem, luant regis stultitiam. Nec melius. Iliad. ζ,

Τέτῳ γὰρ δὴ τοῦ νῶϊ φρένες ἔμπεδοι· ἠδ' ὀπίσσω
Ἔσσονται· τῷ κέν μιν ἐπαυρήσεαι οἷω.

Huic enim neque animus constans est, neque in posterum
Erit; idcirco ipsum pœnas daturum puto.

Sic vertendi hi versus. Iliad. ο·

Οὔ μιν οἶδ' εἰ αὖτε κακοῤῥαφίης ἀλεγεινῆς
Πρώτη ἐπαύρηαι.

Nescio an non insidiarum infelicium
Prima pœnas luas.

Similiter peccarunt Latini interpretes inferius apud Hesiodum v. 419: Πλέον ἢ νυκλὸς ἐπαυρεῖ, hoc est, *magis autem nocte laborat*, subintelligitur hic καμάτου. πλεῖον καμάτου ἐπαυρεῖ majores capit labores. Illi inepte: *magis autem nocte fruitur.* Ἀπαυρεῖν, & ἐπαυρεῖν βασιλῆος, ἀνδρὸς, κακοῤῥαφίας sunt locutiones concisæ, in quibus subintelligitur κακὸν & εἵνεκα. ut integra sint ἐπαυρεῖν κακὸν ἕνεκα βασιλῆος, οἷ κακοῤῥαφίας. sane κακὸν additur Odyss. σ.

Μήπω τι κακὸν κὴ μεῖζον ἐπαύρῃς.

Ne majus malum capias. Sic & ἐπαύρεσθαι ἀγαθὸν apud Andocidem.

dem. Similiter inferius Theog. v. 882, κείνεσσ πρώων sc. ἕνεκα. *certare de honoribus.* Tales ellipses Græcis scriptoribus tam qui soluta, quam pedibus constricta utuntur oratione, non sunt infrequentes.

v. 248. Καὶ φράζεσθε κὴ αὖτοὶ πλήθι δίκλω] est, *Considerate & ipsi hanc pœnam*, quæ injustis magistratibus & iniquis infligitur hominibus. Respicit enim ad illam δίκλω, de qua paucis abhinc versibus egerat:

Τοῖς ἢ δίκλω Κρονίδης πεμπάσετα εὐρύοπα ζεύς.

sane quam inficete Latini interpretes hic: *Considerate hanc justitiam.*

v. 256. Σκολιῶς ὀνοτάζων] ὀνοτάζων Eustathius exponit μεμφόμενον. Hesych. ἐκφαυλίζων, ὑβρίζων. Proclus ψευδοκατηγορῶν, ut apud Cic. *adulterare pecunia jus.* quod qui faciunt contumelia deam afficiunt. Paulo ante ψευδοκλίνειν δίκας Cic. est *inflectere jus gratia.*

v. 257. Κυδρὴ τ' αἰδοίη] MS II κυδρὴ, & Proclus: ἀπὸ τοῦ κῦδος, inquit, γίνεται κυδρὸς, ἢ κυδρὴ, ὡς ἀπὸ τοῦ ἔχθος ἐχθρός. Sic & Etymol. Magni auctor & Hesychius: κυδρὴ, ἔνδοξος, σεμνὴ, τιμία, ἔνιμος. Hom. Διὸς κυδρὴ παρακοίτις. Κυδνὸς nihili vox est.

v. 260. Ἀπαθαλίας βασιλέων] Uterque MS Vossianus, Palatinus, editio Isingrini: βασιλήων probante Tzeze qui ait λη & ων coalescere in unam longam.

v. 265. pro οἳ αὖτις MS I, οἵ θ' αὖτις.

v. 267. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς] Hunc cum sequentibus sex versibus expungit Plutarchus. vide Proclum.

v. 273. Δία περικέραυνον] MS I. Δία μειλίνια. Glossa MS. βαλδυκλικήν.

v. 277. Οἰωνοῖς πετεινοῖς] Uterque Codex Vossianus: πτηνοῖς. Sic etiam Moschopuliani codices: πτηνὸς, inquit, ποικιλικῶς, κοινῶς ἢ πλησιον κὴ πτεινόν. Apud Porphyrium de abstinentia animalium extat quoque πτηνοῖς.

v. 280. Εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαι' ἀγορεύειν γινώσκων] Nec Græci nec Latini interpretes hunc locum ceperunt. δίκαια non sunt justa, quod omnes existimant, sed ἀληθῆ vera ut ex ἀνηθέος

patet. Verum autem pro justo, & justum pro vero in utraque lingua frequens esse in tanta litterarum luce multis docere putidum est. Priscianus lib. XVIII: *Justum pro vero & verum pro justo frequenter tam nos quam Attici ponimus.* Inferius 768. ἀλήθεια pro justitia:

Εὖτ' ἂν ἀληθείῃ λαοὶ κρίνωσι ἄγωσιν.

Cum in rebus agendis populus est *occupatus. in jure dicendo.* κρίνειν ἀλήθειαν est, res agere, jus dicere. Hinc & in sacris μαμωνᾶς τῆς ἀδικίας, & μαμωνᾶς ἀδίκου, sunt opes non veræ, fluxæ nimirum & hæ caducæ, quæ opponuntur μαμωνᾷ ἀληθινῇ, opibus veris, divinis scilicet. Et in lingua Hebræa, Syra, & Arabica una eademque voce justitiam & veritatem denotari præclare docuit vir insignis Ludovicus de Dieu.

v. 283. Ἐν ᾧ δίκλῳ βλάψας] βλάπτειν δίκλῳ est hic justitiam impedire, falsum scilicet testimonium perhibendo; impedire ne judices possint secundum illum dare a quo jus & fas stat. Sic βλάπτειν apud Homer. Ὀδυσ. Ν.

Αὐτὸς ἰὼν ἅμα νηὸς ἐπὶ ζυγὰ, μή πη ἑταίρων
Βλάπτοι ἐλαυνόντων, ὁπότε στείχοιεν ἐρετμοῖς.
Ipse ivit per navem sub transtris ne aliquem sociorum
Impediret propellentium navem, quia properabant, remis.

Utrobique Latini interpretes male: *laderent.* Apul poëtam hunc alibi quoque hujus significationis ἐν βλάπτειν occurrunt exempla.

v. 288. Ὀλίγη μὲν ὀδὸν] Plato II de Rep. legit λείη, optime.

v. 291. Εἰς ἄκρον ἵκηται] Hunc locum miror inquinatum etiam nunc in omnibus circumferri editionibus, quum pridem sit emaculatus ab Heinsio, Scaligero, Meursio, qui ἵκηαι legendum esse præceperunt, ut omnes veteres interpretes qui explicant ἵλῃ. sed jam olim Erasmus in adagiorum farragine rectam lectionem proposuerat, & in versione secutus erat. Lucianus in νεκυομαντείᾳ hos versus Hesiodi vocat πάνδημα ἔπη celebres & omnibus notos.

v. 293. Ὃς αὖτῳ πάντα νοήσῃ] Hæc inepta lectio omnes fœdavit editos libros. Antiquam tamen & veram nobis servavit Aristoteles I Ethic. ad Nicom. cap. 4. Clemens Alexandrinus

III Præ-

III Pædagog. cap. 8. Aristides in λόγῳ πρώτῳ Ῥητορικῆς, Plutarchus aliique qui & hic pro αὐτῷ legunt αὐτὸς, & v. 296: ὃς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέῃ. Et Zeno in sua imitatione:

Κεἰν@ μὲ παινάεσις· ὃς δὲ εἰπόντι πίθηται,
Ἐσθλὸς δ' ὡ κἀκεῖν@ ὃς αὐτὸς πάντ@ νοήσῃ.

Sic enim isti versus leguntur apud Diogenem Laërtium. Hos tantos auctores qui non sequitur, næ ille miser iratis Musis natus est. Et licet absque his esset, ipsa tamen Græcæ linguæ indoles facile non oscitantem lectorem depravationis, quæ nostras editiones contaminat, admoneret.

293. Φρασσάμθ@ τὰ κ' ἔπειτα] Non agnoscitur hic versus ab omnibus illis antiquissimis scriptoribus, quos hoc loco usos esse diximus, nisi ab Aristotele. In vetustis tamen codicibus fertur desiderari. Sane nec Eustratius qui reliquos exponit, hujus meminit, ut & alii prisci Aristotelis interpretes. nec Latinis fuit cognitus qui hunc locum in sua transtulerunt scripta. Liv. 32: *Sæpe ego audivi milites eum primum esse virum, qui ipse consulat quid in rem sit: secundum eum qui bene monenti obediat: qui nec ipse consulere nec alteri parere sciat esse extremi ingenii.* Cic. in Cluentiana: *Sapientissimum esse dicunt eum, cui quod opus sit veniat in mentem: proxime accedere illum, qui alterius bene inventis obtemperet.* Hesiodi tamen Græci interpretes in suis libris illum invenerunt, ut ipsorum declarant explicationes. Hinc vero apparet non heri aut nudius tertius, sed ante multa sæcula hunc versum esse Hesiodo subjectum. Suppositicium enim esse & poëta indignum ego quidem nullus dubito.

CAPUT VII.

Hesiodi insignis locus explicatus contra omnium interpretum sententiam. Ἐν θυμῷ βάλλεσθ. Ἀκούειν. Μέτεια ἔργα. Hesiodo & Theocrito lux. Μετείως λέγειν. Μέτει@. Commodus. Epitaphium Hesiodi, quod Pindaro tribuitur, emaculatur. Μέτεχε σοφίης. Hesiodus sæpe expositus, aliquoties emendatus & ab interpretum insciti vindicatus. Ὀπάζειν, κατοπάζειν. Tzezes emendatus. Καὶ. Εὐνὴ. Ἀλιταίνειν. Γήρεος ἐδῆς.

v. 295. Μήτ' ἄλλ@ ἀκούων ἐν θυμῷ βάλληται] Ex versione Latina & interpretibus Græcis hujus loci sensum

nemo eruat. Quid enim est? *Neque alium audiens id in animum admittit.* Notissimus Hellenismus omnes fugit. Ἀκούων οὐ θυμῷ βάλλητω, est ἀκούειν οὐ θυμῷ βάλλητω. *neque alii parere in animum inducat.* Ἐν θυμῷ βάλλεσθ is est in animum inducere, ut βεβλημένῳ εἰς νοῦν apud Chrysostomum qui in animum induxit, & ut faceret consilium cepit, ut eleganter notavit vir magnus Gu. Budæus, quem tamen miror in eodem loco hunc Hesiodi versum exponere: *nec cum ab alio audiverit animadvertit & in memoria versat.* sed ἀκούειν, hic esse parere, obsequi, dicto audientem esse, ut sæpe, & ex sensu verborum & interpretatione Livii, qui *alii parere sciat* exposuit, facile erat animadvertere. In eundem impegerunt lapidem interpretes inferius v. 709:

Εἰ δ' ἤτοι ἄρχῃ
Ἢ ἔπος εἰπὼν ἀποθύμιον, ἢ κὴ ἔρξας.

Si autem ceperis aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere. vulgo vertunt: *si ceperis locutus, faciens.*

v. 300. Εὐσίφρονος Δημήτης] Græci magistri nescio quas comminiscuntur ineptias cur Ceres εὐσίφρων dicatur, quas excutere non est operæ. An hoc ulli poëtæ interpreti potest obscurum esse, Cereri dedicari coronas spiceas, & illis semper ornatam eam Divam conspici? Nummus aureus.

vide & argenteus apud Fulv. Ursinum in familia Cassia.

Ovid. *Festa pia Cereris celebrabant annua matres,*
Illa, quibus nivea velatæ corpora veste
Primitias frugum dant spicea serta suarum.

Ti-

Tibullus: *Flava Ceres tibi sit nostro de rure corona*
Spicea, qua templi pendeat ante fores.

Horat. carm. sæculari:

Fertilis frugum pecorisque tellus
Spicea donet Cererem corona.

v. 302. Γ'χελ@ ὀρμῶ] Malui, *similis cupiditate*, quam cum interpretibus *studio*. Tzezes ἀγλῶ exponit. Hesych. Ὀρμὴ, βελη, ἐπιθυμία. Κόθορ@ est vocula μωμήρης, de cujus expositione varia vide Proclum. Hesych. Κόθορ@, ὀργὴς, ἄκαιρ@. Eadem Phavorinus, & addit: κόθορ@ ἡ ὁ κλέπτης ἡ ὁ κρύπλων.

v. 305. Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔπη μέτρια κατμεῖν] Verte: *Tibi vero cura sit opera decentia curare.* ἔργα μέτρια sunt; ut bene scholiastes Vossianus, ἔργα περίπτυξα, sive, ut Tzezes, μὴ ἀπρεπῆ. Monet fratrem ne otii ac ignaviæ blanditiis malis rebus & operibus animum applicet, & cupiditate auferatur alieni laboris fructus intercipiendi, ut fuci illi qui miserorum sudore & laboribus pascuntur, sed potius in talibus occupetur operibus quæ se virosque bonos decent. Hæc sunt μέτρια ἔργα quæ opponit ἔργοις ἀτεργῶν. Μέτρι@ esse μέγας, ἔξοχ@ in animum equidem ego inducere non possum, quum potius veteribus Criticis sit μικρὸς. Hesych. μέτριοι, μικροὶ. μετριοπαθὴς μικρὰ πάσχων. Apud Platonem vero μετρίως λέγειν est convenienter loqui, commode dicere & pro rei dignitate, quæ maxime ad rem faciunt, ut apud Thucydidem lib. 2: Χαλεπὸν γὰρ τὸ μετρίως εἰπεῖν, ὧν ᾗ μάλις καὶ ἡ δόκησις τ' ἀληθείας βεβαιωτέα. Ibi optime Scholiastes vetus: μετρίως, συμμέτρως, ἀξίως. In Theocriti epigrammate: μέτρι@ ὧν ἐν πᾶσιν, non est, excelluit in omnibus, sed, moderatus fuit in omnibus, modum in omnibus rebus tenuit, fuit ubique modestus. Hi enim dicuntur μέτριοι. Hesych: μέτριοι, ἐπιεικεῖς. Apud Demosthenem μέτριοι & ἐπιεικεῖς conjunguntur. Quod hominum genus quia singulari morum facilitate est & humanitate, μέτριοι τὰ ἤθη Aristoteli I V Ethic. dicuntur homines commodi, faciles, homines commodis moribus. Cic. pro Muræna: *Nemo Catone proavo tuo commodior, comior, moderatior fuit, ad omnem rationem humanitatis.* Id de amicitia: *Atque hoc quidem videre licet, eos qui antea commodis*

fuerunt moribus, imperio, poteſtate, proſperis rebus immutari. Epitaphium vero Heſiodi, quod Pindaro tribuitur, fœdiſſime deformatum eſt. Vulgo ſic legitur:

Χαῖρε δὶς ἡβήσας, καὶ δὶς τάφῳ ἀνακοσμήσας
Ἡσίοδ' ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.

Cælius vertit:

Salve cui pubes, tumuluſque bis obtigit unus,
Tu ſapis Heſiode, quantum homini ſapere eſt.

Sic quidvis ex quovis poteſt verti. Quid eſt ἀνθρώποις μέτρον ἔχειν σοφίης? Qui ἐκείνως ἀνθρώποις pro ὦ ἀνθρώποις poſitum contendent, illi ſilices poſſunt concoquere. Nihil hac lectione abſurdius. Veram, elegantem, dignam auctore illius epigrammatis, quicunque ſit, accipe ex MSto Voſſiano:

Ἡσίοδ' ἀνθρώποις μέτρα χὠν σοφίης.

Heſiode hominibus tradens ſapientiam, ſive *precepta ſapientiæ*. Totidem litteris in illo Codice ſcriptum legimus, niſi quod corrupte. Ἡσίοδε pro Ἡσίοδ'. μέτρα σοφίης eſt loquendi genus poëtis familiare pro σοφίη, ut ſupra μέτρον ἤθεος, pro ἦθος. v. 131. vide ibi notas.

v. 314. Δαίμονι δ' οἵῳ ἵηθα] Interpretes Græci mire hic argutantur. Omnes δαίμονα capiunt pro τύχῃ, hoc, ut videtur ſenſu, cujuſcunque ſortis & conditionis fueris. Δαίμονες hic eſſe quod Æſchylo κρείττονες, non aſſequor. Eſt, ut verum fatear, mira locutio, quam ita judico exponendam eſſe: πιστῷ ἵηθα σὺ οἵῳ δαίμων. hoc eſt; ἴσῳ εἰς θεὸ ſimilis Deo es, ut apud Xenophontem: χαριζόμενον οἵῳ σοι ἀνδρί, pro χαριζόμενον πιστῷ ἀνδρὶ οἵῳ σύ. & apud eundem: ἡμεῖς γ' ἴσμεν ὅτι οἵοις τε ἡμῖν, καὶ ὑμῖν χαλεπὸν πολίτειαν εἶναι δημοκρατίαν. pro τοῖς πιστοῖς οἵοι ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς, ut hæc duo loca Stephanus recte exponit. Senſus poëtæ eſt, ſi labore tibi victum comparaveris, beatus eris. Terent. *Deus ſum ſi ita eſt.*

v. 318. Ἡδ' ὀλίγοσι] MS I, ἠδ', II, ἠτ'. lege: Αἰδὼς ἠδ' ἀνδρὸς μέγα σίνεται, ἠδ' ὀνίνησι. *Pudor alius vehementer obeſt, alius vero prodeſt.* Verſu ſequente in utroque MS. πρὸς ἀνολβίαν, & πρὸς ὄλβον. niſi quod in ſecundo vitioſe ὄλεθον. ὄλβον etiam Palatinus codex habet, utrumque Tzezes & Stobæus.

v. 321. Χερσὶ] Latini hoc unitatis numero malunt exprimere *Manu agere*. Florus: *Matrimonia manu capta*. nihil notius. v. 326: Ἀνίεμ τῷ tritissima poëtis Græcis enallage pro ἀνίεσθ. F. utrumque Latinos interpretes fugit. pudet hæc annotare.

v. 324. Αἰδὼ δ' τ' ἀναιδείη κεκοπώζη] MS I Voss. αἰδὼς δ' ἴτ' ἀναιδὴ κεκοπώζη. alii libri αἰδὼς δ' γ' ἀναιδείη κεκοπώζη, quod probat vir doctus & exponit: *pudor impudentiam sequatur, id est posthabeatur*. sed ego vulgatam lectionem retineo, quæ sic exponenda: *Pudorem vero cum impudentia vicerit*. Ὀπώζειν & κεκοπώζειν est sequi jubere, ut victores solent victos, aut domini jubere solent servos sequi. Apud Hom. ὀπάοσας teste Eustath. est δεῦς ἵπποις. Hesych: ὀπαζόμενοι, διεκπεσόντες. ὀπαδὸς ἀκόλουθος, δοῦλος.

v. 326. Γ' εἶα τί μιν μαυρῶσι θεοὶ] MS II: Γ' εἶα δή μιν ἀμαυρῶσι. Proclus etiam videtur ἀμαυρῶσι legisse.

v. 328. Κακὸν ἔεξε] MS II: ἔεξε cum editione Isingrina & pluribus aliis antiquioribus. sed rectius ἴεξε legitur. a ῥίζω est ῥίξω, & κῦ μετάθεσιν ἴεξω, ut bene veteres magistri. Tzezes hic fœde corruptus est. Ἴσον, inquit, τῷ ἐπόρκιον ὅρκον, ὅς τις εἰς ἑκεῖδόντα κὴ εἰς φίλον, ἢ εἰς ἀλλοδαπὸν [ὡς ἔξε] κὴ ποινὴν βλαβερόν τι. Heinsius legit pro ὡς ἔξε, λέξε κὴ ποινήν. Scaliger uncis inclusit. Uterque male. Scribendum: ἀλλοδαπὸν ἴεξε, κὴ ποινὴν βλαβερόν τι. Exponit quid sit ἴεξε. κὴ est ἤγουν, *hoc est*, exponendi vim habet. ut paulo post: τοῦ κὴ πενὸς. τοῦ *hoc est* πενὸς. Aristoph. Pluto: Κακῶς ἔπραττεν κὴ πένης ἦν. *Male egit, hoc est, pauper erat*. sic κὴ millies apud priscos Græcorum scriptorum interpretes. Emendationem nostram video firmari MSto Vossiano.

v. 329. Κρυπταδίης εὐνῆς] est, *furtivi concubitus*. inepte interpretes: *secreti lecti*. Εὐνὴ enim est σωμασία. Hom. Iliad. Ω.

Τέκνον ἐμὸν, τίο μέχρις ὀδυρόμθ κὴ ἀχεύων
Σλὼ ἔδεσι κραδίλω, μεμνημθ δέ τι σίτυ
Οὐτ' εὐνῆς.

Mi fili quamdiu lamentans & dolens tuum cor comedis, neque cibi neque Veneris recordans. Ubi interpretes æque imperite

εὐνὴν cubile verterunt, ut hoc loco. Hos tamen potuisset hujus erroris admonuisse Eustathius si ipsum consuluissent. Qui asseverat εὐνὴν esse μίξιν præfatus propterea nonnullos hos versus ἀθετεῖν, quia οἱ ἀθλητὴς τὸ δ' ἄθλειν πάντα καιρὸν ἔσκ' ἐπλησίαζον τῇ γυναικί. sed & quæ statim sequuntur εὐνὴν Homero esse συνουσίαν ostendunt: ἀγαθὸν δὲ γυναικὶ ᾧ ἐν φιλότητι μίσγεσθαι. *Bonum vero est cum muliere consuescere.* Phavorinus: Εὐνὴν δὲ μόνον τὴν κοίτην δηλοῖ ἀλλὰ καὶ τὴν συνουσίαν, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς γυναικείας ἀθλῆσαι τῆς Ἱπποκράτ. Hinc & εὐνάζεσθαι est μίσγεσθαι γυναικί. Iliad. β. ἠὲ βροτῷ εὐνηθεῖσα. Odyss. ε. παρ' ἀνδράσιν εὐνάζεσθαι est cum viris consuescere. Paulo in litteris ad Romanos exaratis κοίτη eadem ratione est συνουσία, cum cap. XIII vetat ἀσελγείαις καὶ κοίταις καὶ ἀσελγείαις.

v. 328. Ἀλιτραίνεται] Reposui ex MS. II & vetere Palatino, ἀλιλαίνεται. vide Etymologicum Magnum. v. 330. γήρως ἄδος est ipsa senectus. Nec aliter Latine debet exprimi. Tales periphrases innumeræ apud priscos Græcos poëtas occurrunt, ut de multis jam nos ipsi & alii viri docti monuerunt. Pleræque abhorrent ab usu & consuetudine Latinæ linguæ, in quam illas verbum de verbo exprimendo transferre imperitia est.

CAPUT IX.

Θῦος, θύειν. Vetustissima sacrificia gramen, & alia quæ tellus producit, non animalia. Κλῆρος ager. Χέρσος. Χωρίον. Χῶρος. Χωρίτης. Tzezes & Proclus correcti. Μετρεῖσθαι. Καὶ. Hesiodus ter emendatus. Ἄρχεσθαι πάντα. βλαβερόν. Obnoxius. Θυμὸς ἐν φρεσὶ. Multæ interpretum hallucinationes.

v. 337. Σ Πονδῇσι θύεσι τε ἱλάσκεσθαι] MS II, editio Stephani, Isingrini, aliæque meliores: θυέεσι. Itaque ut versus constet legendum αὐονδῇς θυέεσι. Proclus etiam sic legisse videtur: Καὶ ἀγνῶς, καὶ καθαρῶς, καὶ θυέεσι καὶ αὐονδαῖς ἱλασκομένους. Latini vero interpretes pessime vertunt: *Libaminibus atque hostiis placa.* Atqui de hostiis jam dixerat præcedente versu: ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν. *nitida femora adole.* Sic interpretare. ἀγλαὰ sunt nitentia adipe, qua cooperiebantur ut docet in Theog. Stulte igitur hic rursus hostias inculcet. Θῦος Græcis est θυμίαμα, odoramentum, odores, qui diis adolentur, quod

quod proprie vocant θύειν, hoc est odoramenta accendere, quibus solis olim faciebant. Synes. hymno VII: de Magis:

Ἄγε δῶρα κομίζετε,
Σμύρνης ἀναχύσματα,
Χρυσῶ τ' ἀναθήματα,
Λιβάνου τε θύη καλά.

Eia munera ferte Myrrhæ libamina, Aurique donaria, Thurisque odores suaves. Θύειν enim est θυμιᾶν suffire ut tradit Porphyr. II de abstinentia animalium. Postea ad alia quoque quæ diis offerebantur munera translatum, & tandem ad victimarum mactationem. Porphyr. II de abstinentia animalium: Δίκαιον μὲν οὖν δὴ καὶ ζώων ἀνίσχειν τὴν γῆν τῶν δένδρων καὶ πόλυ πρόσθεν τῶν ἐπιτηδείων ἡμῖν φυομένων πάντων, ἧς ἀρχόμενοι φύλλα καὶ ῥίζας καὶ τὰς ὅλας τῶν φύσεως αὐτῶν βλαστὰς, καταλιπόντες ταύτην τὰς φαινομένας ἀρχὰς τῇ θυσίᾳ δεξιούμενοι, καὶ ἅμα τῷ πυρὶ ἀπαθανατίζοντες αὐτῆς τὰς πηγάς. τούτοις γὰρ καὶ τὸ πῦρ ἀθάνατον φυλάττομεν ἐν τοῖς ἱεροῖς, ὃν μάλιστα αὐτοῖς ὁμοιώτατον. ὅτι δὲ τὰ θυμιάσιμα τῶν ἀπὸ γῆς, θυμιατήρια τε ἐκάλουν, καὶ τὸ θύειν, καὶ θυσίας, ἃ δὴ ἡμεῖς ὡς πολὺ ὑστέραν πλημμέλειαν ἐκφαίνοντα σὺν ὀρθῷ ἐξακούομεν πρὸ τῶν ζώων δοκοῦσι θεραπείαν καλοῦντες θυσίαν. *Terra prius arbores quam animalia protulit: ante arbores vero gramen quotannis nascens, cujus folia & radices, totaque illius naturæ germina colligentes flammis adolebant: hoc sacrificio Deos visos cœlestes excipientes, & per ignem honores illis reddentes immortales. His etenim ignem perpetuum, cum sit iis simillimus, in templis asservamus. At ex eorum quæ terra nascuntur suffimentis in sacris adhibitis, acerram θυμιατήριον appellarunt, & sacra facere θύειν, & sacrificia θυσίας, quæ omnia nos non recte interpretamur, quasi erroris illius qui postea irrepsit, essent indicia, ideoque eum, qui ex animalium mactatione videtur esse, cultum θυσίαν vocamus.* Idem inferius eodem libro: Ἐπεὶ καὶ Ἀπόλλων παραινῶν θύειν καὶ τὰ πάτρια, τοῦτον καὶ τὸν ἔθον τῶν πατέρων, ἅπερ ἄγειν ἔοικεν εἰς τὸ παλαιὸν ἔθος. Τὸ γὰρ παλαιὸν ἀρχὴ πασῶν καὶ τῶν καιρῶν ἴσα, ὡς ἀποδείξομεν. Ὅθεν καὶ θυσίαν καὶ θυηλὰς, καὶ θυμίαμα ἐκαλοῦντο, καὶ αὐτὸ τὸ θύειν ἀπὸ θυμιᾶν εἴληφε, καὶ ἀπὸ νῦν παρ' ἡμῖν λεγόμενον ἐπὶ θύειν. ὃ δὲ ἡμεῖς νῦν θύειν λέγομεν ἔρδειν ἔλεγον. Ἔρδειν

Ἀπόλλωνι πλησίους ἐκατόμβας τοὺρων ἠδ' αἰγῶν. *Quia etiam Apollo cum præcipit sacra facere secundum patrios, id est patribus receptos ritus, ad antiquum morem nos reducere videtur. Vetus autem sacrificandi mos erat per placentas & fructus, uti demonstravimus. Unde sacrificia* θυσίαι, *&* θυηλαί, *&* θυμέλαι *dicebantur, & ipse actus sacrificandi τὸ* θύειν, *idem valuit, quod suffire vel adolere, quod nunc vocatur* ἐπιθύειν. *Quod enim nos* θύειν *dicimus, illi* ἔρδειν *dicebant.* Θύειν igitur est suffire. hinc θῦον est odoramentum, unde Latinum thus, ut a πῦον pus, ut ostendit vir maximus ad Solinum. quia præcipue in sacrificiis postea thure sunt usi. Inde nobis etiam thus *wyroock* dicitur, quasi sacer fumus, sicut in Germania festi dies quibus natalis Christi celebratur, *wynacht*, hoc est sacra nox ab illa nocte, quam præcipue colunt, quia in illa Christus natus esse creditur. Galenus θύη optime exponit θυμιάματα, ἀρώματα. Proclus & Moschopulus hoc loco ψαιστὰ. Eustathius πίμματα. Postea enim ad omnia quæ diis offerebantur translatum, ut & θύειν. Sed hic in propria notione capiendum.

v. 339. Ὄφρ' ἄλλων ὠνῇ κλῆρον] Interpretes: *ut aliorum emas sortem.* Male. vertendum: *ut aliorum emas agrum.* Κλῆρος est fundus, ager, possessio, quia agri sunt præcipua facultatum & bonorum, quæ possident homines, pars. Κλῆρος omnia bona significat. Hesych. κλῆρος, οὐσία. proprie tamen bona quæ hereditate venerunt, ut Latinis sors. Liv. *Puer in nullam sortem bonorum natus*, est qui non habet patrem in cujus patrimonium successionem speret. Consortes ὁμόκληροι, ejusdem hæreditatis participes, cohæredes. Olim enim sorte hæreditas dividebatur. Postea omnia bona quæ possidemus quacunque ratione parta, & κατ' ἐξοχὴν agri, possessiones dicuntur κλῆροι. Theocritus Ἡρακλίσκῳ.

Ὅππόκα κλᾶρον ἄπαντα κὴ οἰνόπεδον μέγα Τυδεὺς
Ναΐοι.

Quum omnem agrum & viniferum latum solum Tydeus Teneret.

Herodot. Melpom. φθείρων τὴν Συρίων τοὺς κλήρους. *Syrorum agros vastans.* Hinc & κληροῦχος apud eundem est colonus, cui data pars agri colenda & possidenda. v. 341.

v. 341. Εἰ γάρ τοι κῆρμ' ἰξήλιον ἄλλο γένηται.] *Si enim sibi negotium aliud rusticum inciderit.* Sic hic versus exponendus. Vulgo inepte: *Si res aliqua fortuita eveniat.* Κῆρμα ἰξήλιον, est res, quæ ad agrestes, & ruricolas pertinet, opus & negotium rusticum. κῶρα enim & κῶρος est vicus, pagus, ager. Hesych: κῶρος, ἀγρός. κωρίτης est rusticus. Idem: κωρίτης, ἀγρώτης, ἄγροικος. κωροβατεῖν in agro spatiari. Chorobates apud Vitruv. instrumentum quo agros metabantur, Latinis gruma, quamvis & aquis librandis inserviret. κωρεῖον villa, prædiolum. Proclus legit olim ἰξήλιμιον, uti ex ejus explicatione apparet, quamvis vulgo legatur ἰξήλιον. ἰξήλιμιον vero idem est quod ἰξήλιον, nempe quod in eadem κώμῃ geritur. Posses quidem etiam exponere ἰξήλιον οἰκεῖον, ut sit negotium in tuis ædibus incidens, domesticum. Suid. ἰξήλιον οἰκεῖον. Sed altera præstat interpretatio. Rustica enim hæc præcepta sunt, quæ κωρίταις dantur.

v. 346. Πῆμα κακὸς γείτων] Ad quod confirmandum Proclus & Tzezes afferunt Αἰτωλὸς καὶ Ἀκαρνάνας, Καρχηδονίους καὶ Βυζαντίους, qui propter vicinitatem mutuis cladibus & damnis perierint. Sed quid audio? Num Carthaginienses & Byzantini tantis locorum intervallis disjuncti sunt vicini? legendum Χαλκηδονίους. Chalcedon enim contra Byzantium sita. Mox Tzezes: δείκνυσι τοῦτο Πλάτωνος. Θεμιστοκλέα γάρ φασιν ἡ Πλάτωνα πιπρασκόντων τὸν ἀγρὸν λέγειν, ὅτι ἀγαθὸν ἦν γείτονα. Non hoc Platonis dictum est sed Catonis; legendum igitur Κάτωνα. Sic etiam Vossianus codex. Sed hæc præstat differre ad interpretes ex quibus infinitas pœne mendas eluimus.

v. 347. Εὖ μὲν μετρεῖσθαι] Glossæ MS Vossii: καλῶς δανείζεσθαι. Hesych. μίλρεῖ, δανείζει. μίλρεῖσθαι, δανείζεσθαι. Μίλρεῖσθαι est sub usura mutuum petere sive mensura, sive pondere, sive numero constet. Cic. I de off. *utendum accipere* vertit: *Quia si ea quæ utenda acceperis, majore mensura, modo possis, jubet reddere Hesiodus, quidnam beneficio provocati facere debemus.* Male ergo interpretes: *Recta mensura mutuum accipe*, quasi de iis solis rebus loquatur poëta, quæ mensura constant, ut multis docuit Salmasius libro de Usuris. Inferius v. 396:

Ὡς καὶ

Ὡς κῆν νῦν ἐπ' ἐμ' ἔλθῃς, ἐγὼ δέ τοι οὐκ ἐπιδώσω
Οὐδ' ἐπιμετρήσω.

Sicut & nunc ad me venisti, ego vero tibi non amplius donabo, Nec amplius mutuum dabo.

Glossæ Vossianæ MS: ἐπιμελῆσω, δανείσω. Proclus. ὃ χρήσω. bene. Notant enim veteres Grammatici χρῆσαι ἐπὶ φίλων dici, δανεῖσαι ἐπ' ἀλλοτρίων. Suidas: Δανεῖσαι τοῦτο τὸ χρῆσαι αἱρεώτερον. Τὸ μὲν γὰρ χρῆσαι ἐπὶ φίλων, τὸ δὲ δανεῖσαι ἐπὶ δυσκόλων. Antiquissimis certe scriptoribus δανείζειν, non est fœnori locare, sed mutuum dare sine usuris.

v. 353. Τῷ ὠφελοῦντι ὠφελεῖναι] An hoc est quod interpretes volunt, *juvantem te juva?* Quanto rectius Græci magistri *invisentem invise.* Qui eo, inquit, ingenio sunt, ut mutuis amicitiæ & consuetudinis commerciis delectentur, cum iis cole amicitiam. Idem sensus versus sequentis: qui libenter sua cum aliis communicant, iis tu libenter impertire, si quibus opus habuerint. v. 351 MS I, ἴσα αἴτησιν.

v. 357. Κἂν μέγα δῷῃ] Revocavi pristinam lectionem ex MS II & Proclo, qui legunt κἢ μέγα δοίη. Καὶ, quod interpolatores fugit, est κἂν, καίπερ, κἢ εἰ, ut statim: κἢ τὸ σμικρὸν ἐόν. *etsi sit exiguum* Aristoph. Plut. Ἐὰν δ' σύζυγον λάβω τινὰ κἢ σύσκιον, τὸν ἰσχυρὸν τοῦτον θεὸν ἐγὼ ποιήσω σήμερον. *Si socium cepero aliquem etsi imbecillum, potentem tamen hodie faciam.* Pro quo scriptores orationis solutæ malunt dicere καί τοι, καίτοιγε. v. 358, ὡς τὸς est ἑκὼν libens, uti in aliis locis accipi viri eruditissimi docuerunt.

v. 359. Ἐπὶ σμικρὸν κἀγαθεῖο] MS σμικρῷ. quod verum est. Tzezes Versu ab hoc secundo: ὃς δ' ἐπ' ἐόνθ' φέρῃ. v. 382: ἔργον τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι. Subscribunt Moschopulus & Tzezes, & veteres scriptores plurimi qui hunc locum laudant.

v. 364. Ἀνέρα κηδῇ.] est *hominem sollicitum habet*, non *ladit*. Hom. κήδε δ' θυμόν. *Animum sollicitat.* sequente versu, βλαβερὸν est damno, periculis & variis casibus obnoxium. perperam interpp. *noxium.* Sic etiam Latinis *obnoxius* simpliciter, est opportunus injuriæ. Flor. III, 20, *Et ipsi* (servi) *per fortunam in omnia obnoxii.* Lib. IV, 4: *Cum intra decem & octo annos, tenerum*

tenerum & obnoxium & opportunum injuriæ juvenem videret. Phædrus: *servitus obnoxia, quia, quæ volebat, non audebat dicere.* Senec. ep. 61 corpus humanum vocat *obnoxium domicilium animi.*

v. 367. Ἀρχομένῳ γὲ πίθῳ καὶ λήγοντι κορέσσαι.] Stulte Latini interpretes: *Incipiente vero dolio & desinente saturato te.* Quid incipere & desinere dolium Latinis auribus sonet ego non exputo. Verte: *Quum relinitur dolium, & fere est epotum, saturare.* Ἀρίχαι πίθον est ἀνοίγειν πίθον, Theocrito ἀφαρύσσειν, Terentio *relinere dolium.* Longe ineptius inferius ἐν ἡμέραις v. 51. ἀείρω ἀρξάμενος πίθου vertunt: *optimam implendis doliis*, quum sit, *optimam aperiendis doliis.* vers. sequ. θείλη uterque MS, ut bene restituit Heinsius.

v. 369. Μισθὸς δ' ἀνδρὶ] Hic cum sequentibus duobus versibus in MSto primo non comparet, & expunctos olim fuisse a nonnullis Proclus testatur, a Plutarcho tamen vindicantur & probantur. vide Proclum.

v. 376. Μνησθῆναι γὰρ παῖς σάφρονι.] MS I εἴη, cum glossa ἐπιμένῃ. Pulchre D. Heinsius observavit hos versus esse transpositos, & eleganter illos exponit, quem vide. Sine MSS auctoritate nihil tamen sustinui mutare.

v. 381. Ἐν φρεσὶν ἦσιν] MS I σῆσιν. II: σῇσι. leg. φρέσι σῇσιν. ὑμὸς ἐν φρεσὶν, ut apud Plautum: *Mens animi.* & Catullum: *Nec potis est dulces Musarum exponere fœtus Mens animi.*

CAPUT X.

Distinctio vulgaris librorum Hesiodi deleta. Hesiodus bis emendatus. Veteres nudi faciebant opus. Ἔργα ἀστεμφαίρετα. Proclus emendatus. Οἱ περὶ Τιμόθεον. Χρήματα. Χρησήρια. Nicolai Damasceni locus vindicatus. Æliani interpretes ter reprehensi. Τηλᾶν, πηλᾶν. Quærere. Ἔργον. Opus. Ὀξὺς ἥλιος. Sol acutus. Sol acris. Sirius acris. Claudianus emendatus. Χιὼν Ὀξεῖα. Ζεὺς pro cœlo. Lapsus crebri interpretum indicati.

Βιβλίον β] Expunxi hanc distinctionem quam & codices manu exarati, & veteres scriptores cum interpretibus ignorarunt. In primo Vossiano hic omnia perpetua & continua serie

sine

sine ullo distinctionis vestigio perscripta sunt: sicuti & in Procli commentario manu exarato, quem mihi utendum dedit Marquardus Gudius noster. In secundo non nihil quidem spatii inter versum 383 & sequentem intercedit, ut possit capere indicem hunc, qui vulgo præponitur. sed nec hic nec alii, si qui sunt, libri nobis tanti sunt, ut istam distinctionem χῆρες κ᾽ πεῳὸν natam ferendam existimemus ingratiis totius antiquitatis quæ nullam hujus operis divisionem in duos libros agnoscit.

v. 389. Ε᾽ςγώδη ναιετάασ᾽] MS I & II: ναιετάασ᾽ nisi quod in secundo addatur σιν. & sic versu abhinc tertio uterque pro ναίασιν, ναίασι. Est hæc Dorum dialectus. vide supra ad v. 224. In hoc ultimo versu liber secundus inserit δὲ: Ναίασι· γυμνὸν δὲ σπείρειν· γυμνὸν δὲ βοωλεῖν.

v. 392. Γυμνὸν σ᾽ ἀμάειν] MS I Vossianus, & Codex Palatinus: ἀμάειν. Sic etiam in carmine, quod dicitur certamen Homeri & Hesiodi. Nec aliter Proclus legit: Ἀμάειν, σωαθροίζειν, ἢ θερίζειν. Illud enim ἀμᾶσθαι quod in edito Procli Commentario præcedit τὸ ἀμάειν a sciolo ex Hesiodi vulgatis editionibus insertum esse puer admodum vidi. & recte me vidisse codex postea manu exaratus Marquardi Gudii ostendit: qui illud ἀμᾶσθαι non agnoscit. In quo & paulo ante legitur, γυμνὸν σ᾽ ἀμάειν] ὡς ἂν σπείρῃς. non ut vulgo ἀμᾶσθαι, quod ab imperitis in Hesiodo primum suppositum qui secundam ab ultima in ἀμάειν non producte poni sibi persuaserant. Cur vero nudis arandum, serendum & metendum esse præcipiat Hesiodus, sicut & eum secutus Virgilius Georg. I: *Nudus ara, sere nudus*, docet Servius: *Nudus ara, id est, adeo sereno cœlo, ut vestimentis non egeas. Nam dicit nudum esse debere, quasi aliter non oporteat aut possit: sed sub tanta serenitate dicit hæc agenda ut & amictus possit contemni.* quam explicationem Servius debet Proclo, cujus priorem expositionem vide: binas enim hujus loci affert. Sed prior verior est. Veteres tamen nudos plerumque fecisse opus ostendit Plutarchus in vita Catonis Majoris: Πυθόμενος ὁ τὴν αὐτηρείαν κ᾽ δίαιταν αὐτοῦ θαυμάσας τῶν οἰκετῶν, κ᾽ γεωμόσας ἐξηγμένον ὅπ᾽ ἀφροῦ μὲ εἰς ἀγορὰν βαδίζει κ᾽ παρίστατο τοῖς δεομένοις, ἐπανιὼν σ᾽ εἰς τὸ χωρίον, ἂν μὲ ἢ χειμὼν, ἐξωμίδα λαβὼν, ἅρας ὁ γυμνὸς

γυμνὸς ἐργασάμενος μὴ τὰ οἰκείων, ἐδόκει τὸν αὐτὸν ἄξιον ἐμὲ καθήμενον, καὶ πίνειν τὸν αὐτὸν οἶνον. *Cujus cum labores & rationes vivendi accepissent* (Valerius Flaccus) *a servis, mirareturque cum narrarent illi mane eum forum adire, & præsto esse ejus operæ utentibus: regressum ad villam tempore brumali vestitum exomide, æstate operari cum servis nudum, eadem mensa, eodemque vesci pane, atque idem vinum bibere.* Et Aurelius Victor in Quinctio Cincinnato: *Quinctius Dictator dictus, ad quem missi legati nudum eum arantem trans Tiberim offenderunt, qui insignibus sumptis Consulem obsidio liberavit.* & apud poëtam: *nudi messores.*

v. 397. Θεοὶ δὲ τοι κατέκρυψαν] Per Deos Græci hic intelligunt alii stellas, alii elementa, qui non sunt audiendi. Dii, inquit Hesiodus, labores hominibus imposuerunt.

Ἔστι γὰρ οὐδεὶς, ὅστις ἀπόνοιο πονεῖται βροτῶν.

Nemo enim est mortalium qui non laborat. ut Sophocles ait. Hoc autem a diis, qui secundum Epicharmum τὰ πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα πράγματα, labore omnia bona nobis vendunt. Quod hauserunt ex Mose ut infinita alia, apud quem ad Adamum ipse Deus: Ἐπὶ ἰδρῶτι τοῦ προσώπου σου φάγῃ τὸν ἄρτον σου. Ἔργα ἀμφικαίρεια, est labores imponere. ἀμφικαίρειν, κακαίρειν non solum est σημαίνειν, sed & κακοσκοπάζειν. Etymologici Magni auctor: κακαίρω σημαίνω τὸ κακοσκοπάζω, ἢ τὸ σημαίνω. Superius v. 228:

αὐτῆς
Ἀργαλέον πόλεμον κακαίρεται Εὐρύοπα Ζεύς.
Ipsis
Molestum bellum immittit omnia videns Jupiter.

Recte Glossæ MS. hoc loco διὰ κακῶν, ἀθυμίαν.

v. 402. Χρῆμα μὴ δὲ πρήξεις] Terent. Adelph: *Nunquam rem facies, abi, nescis ineptire homines.*

v. 405. Οἶκον μὲν πρώτιστα γυναῖκά τε] Non hic ab Hesiodo intelligi uxorem, ut vulgus cum interpretibus Latinis accipit, sed ancillam, quæ domum custodiat, versus sequens arguit, qui hanc γυναῖκα κλητὴν ἢ γαμετὴν emptam non nuptam appellat, quod olim monuerunt ad hunc locum veteres magistri. Aristoteles quidem in Oeconomicis & Politicis γυναῖκα sumsit pro uxore,

uxore; non vero κλητὴν, ut viri docti affirmant. Nec judicandum est Philosophorum principem Hesiodi mentem non habuisse exploratam: sed potius eum hunc versum suo voluisse accommodare instituto, ut sæpe solent Philosophi. Nam Mureto, homini quotquot a renatis litteris fuerunt, disertissimo & elegantissimo, qui auctoritate Aristotelis permotus sequentem versum tanquam suppolititium jubet expungi non est ut suffragemur, si vera sunt quæ Timotheus apud Proclum de Aristotele commemorat, illum nimirum adductum hac Hesiodi sententia post obitum uxoris cum Herpylide ancilla consuevisse & ex illa sustulisse filium. quamvis & hic Aristoteles maluerit suo obsequi ingenio & auctoritate Hesiodi suam tueri vivendi rationem quam poëtæ monita sequi. Nam poëta nec de pellice, nec de uxore loquitur; sed de famula pretio comparata. vide Proclum, apud quem pro οἱ περὶ Τίμαιον legend. οἱ περὶ Τιμόθεον. de quo Diog. Laërt. in vita Aristot. οἱ περὶ Τιμόθεον vero non sunt Timothei discipuli, sed ipse Timotheus Athenienses, qui vitas Philosophorum a Diogene Laërtio toties laudatas memoriæ prodidit. οἱ περὶ τὸν Τιμόθεον, elegantissimo idiotismo est ipse Timotheus. ut apud Polyb. οἱ περὶ Ἄννωνα καὶ τὸν Βάρκαν est Anno & Barcas. οἱ ἀμφὶ τὸν Κρίτωνα καὶ Σιμμίαν apud Ælian. Crito & Simmias. & mille talia.

v. 402. Χρήματα δ' ὃν εἴκῳ πάντ' ἄρμενα ποιήσασθαι] Homeri, & Hesiodi tempestate χρήματα notabant omnes facultates, omnia quæ in bonis habebant, non nummos aut pecuniam, cujus usus tum adhuc erat Græcis ignotus. hoc loco autem singulari notione significat οἰκητήρια σκεύη, instrumentum domesticum, supellectilem, utensilia: nimirum ἀπὸ τοῦ χρήπω. propter eandem causam ab Alcæo in Pasiphaë χρησήρια σκεύαρια dicuntur. quamvis Plato Comicus in Hellade illa tantum vasa, quibus utebantur πρὸς ἡδονὴν καὶ ῥυσιν dixerit χρησήρια, recte tamen etiam omnia τὰ κατ' οἰκίαν χρήσιμα appellari χρησήρια docuit Pollux X cap. 1. Sane in hac notione legitur apud Nicolaum Damascenum in fragmento historiæ universalis, quod Stobæus nobis servavit; Ἀλίπνοι τὸ ἐμψύχων ἐδὲν ἀποκλείνασι. τὰ δὲ κεράμεια τὸ χρησηρίων ἐν χρυσοῖς ἐλυτροῖς φυλάττασι. Aristoni

toni nullum animal mactant. Vasa figulina ad quotidianos usus parata in aureis involucris custodiunt. Sic rectissime hunc locum vertit, Vir incomparabilis quem honoris causa nomino, Henricus Valesius. Bene se omnia habent. χρηστήρια sunt vasa, domestica, utensilia, sive sint pretiosa, sive vilia, & nullius rei. Eadem autem ratione ut χρηστήρια sic & χρήματα omnem notant supellectilem, κατ' ἐξοχὴν tamen de vasis & sacra templorum supellectile frequenter accipiuntur. Ælian. Ποικιλ. ἱστ. lib. 1. cap. 20: Διόνυσος ἐξ ἁπάντων τῶν ἐν Συρακούσαις ἱερῶν ἐσύλησε τὰ χρήματα. Ubi Gesnerus vertit: *Dionysius ex omnibus Syracusarum templis & delubris per sacrilegium pecuniam abstulit.* Paulo post: Τὰ δ' Ἀπόλλωνος καὶ τῆ Λευκοθέας ἅπαντα ἐσύλησε χρήματα. Ubi rursus interpres: *Universas Apollinis & Leucotheæ pecunias nefario scelere abripuit.* Pessime. cum utroque loco significentur vasa sacra diis illis consecrata, quæ abstulit Dionysius, sicut inter illa commemoratur ibi mensa sacra Apollini dedicata. Lapsus quoque est idem vir doctissimus in interpretatione hujus vocabuli in lib. VI, cap. 9: Ἀριστοτέλης ἀσωτεύσαντος τὰ ὄντα δ' τὰ ἐκ τῆς πατρὸς χρήματα ἄρμησεν ἐπὶ στρατείαν. *Aristoteles abliguritis omnibus pecuniis, quæ ex hæreditate parentis ad ipsum venerant, in militiam profectus est.* Vertendum erat, *consumtis omnibus facultatibus.* quamvis non ignorem pecuniam apud Latinos etiam pro toto patrimonio capi, sed interpretem de nummis solum cogitasse, cum ita verteret, satis constat.

v. 408. Ὁ δ' ἀρνῆται σὺ ᾗ πλᾶ] MS I Voss. ὁ δ' ἀρνεῖται, σὺ ᾗ πᾶ. quod glossæ MS explicant: στρίσκη δ' γωρεικὸ ὀργάνω. Videntur sane veteres dixisse πλᾶν & πλᾶν. Hesych. πᾶσθαι, στρήσασθαι. Apud eundem tamen legitur etiam πάτη, ἀπειρία, ἄνδεια, στέρησις. Τητωμένη, στερομένη. Τητώμενον, στερισκόμενον. Auctor Etymologici magni: τητᾶ Ἡσίοδος. σημαίνει τὸ ζητεῖς. ὁ δὲ πέω δ' σημαίνοντος τὸ ζητῶ γίνεται καὶ ἀναδιπλασιασμὸν πετέω, πετῶ, καὶ κατ' ἔκθλιψιν τητῶ, & quæ sequuntur. Platoni III de leg. φρενῶν τητώμενοι, sunt mente capti. Sophocles Philoctete: πλέω θεὸς οἴκους τ' ἐμῶν τητώμενος. *Navigo ad*

meam patriam meis rebus privatus. Sicut autem πτῶ proprie est quæro, deinde careo, destituor, sic & Latinis quærere est abesse, desiderari. Senec. ep. 91: *Lugdunum quod ostendebatur in Gallia quæritur.* Petron. de Eunuchis: *quærit se natura nec invenit*, hoc est, desideratur suum opus, quæ marem condidit, nec tamen invenit marem esse, quem fecerat. Stat. Theb. II: *Jam trepidi se se quærunt numerantque.* Cic. act. II in Verr. cap. 10: *Nego esse quicquam a testibus dictum, quod aut vestrum cuipiam esset obscurum, aut cujusquam oratoris eloquentiam quæreret.* hoc est, ad quod explicandum desideretur vir disertus. dicere quod quærat eloquentiam est infantem esse, indisertum. Nam quæ quæruntur non adsunt. Hinc & Plauto *in quæstione esse, quæstioni esse*, est abesse, non præsto esse, in Pseud. Cistellaria, & Casina. Hinc & illæ venustæ locutiones *Siciliam in Sicilia*, apud Cic. *in epulis epulas* apud Ovid. *Samnium in Samnio* apud Flor. *pontum in ponto quærere* apud Manilium, de quibus Cl. Gronovius in observationibus.

v. 409. Μινύθῃ δὲ τοι ἔργον] hoc est, ne cum tempus effluxerit, non possis opus, quod tum faciendum erat, facere. Ἔργον κατ' ἐξοχὴν hic est opus, labor rusticus, qui impenditur agro colendo, ut & versu sequente & ipso indice libri hujus ac infinitis aliis locis. Florus I, 9: *Medium erat forte tempus sementis, cum patricium virum inmixum aratro suo lictor in ipso opere deprehenderet.* Apud Terent. Cic. *opus facere*, de opere rustico. Hæc trita sunt.

v. 411. MS uterque ἄτηση.

v. 414. Ἦμος δὴ λήγῃ μὲν ὀξέος ἠελίοιο] Ὀξὺς ἥλιος non est celer ut Græci volunt magistri, sed θερμὸς, fervens, ardens, acer. Pindar. Olympionic. 7:

ἐγὼ τό μιν ὀ-
ξειᾶν ὁ ῥοδίων ἀκτίνων Πατὴρ
Πῦρ πνεόντων δρόμος ἵππων.

Habetque ipsam (Rhodum) fervidorum genitivus radiorum pater, ignem spirantium dux equorum. Aratus de Sirio:

ἢ ἦ οἱ ἄκρῃ
Ἀστὴρ βέλεπται δεινὴ ὀξύς, ὅς ῥα μάλιστα

Ὀξέα

Ὀξέα σειριάᾳ, καί μιν καλέουσ' ἄνθρωποι
Σείριον. Vertit Avienus:

Æstuat in mente, multus rubor imbuit ora
Stridit anhelanti face pestifer aëra motu,
Torret & immodicis terras coquit ignibus astri.

Horum imitatione Horatius solem ferventissimum dixit *acutum*. lib. I. ep. 10.

Est ubi plus tepeant hyeme? ubi gratior aura
Leniat & rabiem canis & momenta leonis,
Cum semel accepit solem furibundus acutum?

Lib. I. Sat. 6 vocat *solem acrem.*

Ast ubi me fessum sol acrior ire lavatum
Admonuit.

Lucret. VI:

Hunc homines fontem nimis admirantur & acri
Sole putant subter terras fervescere raptim.

Florus II, 6: *Observato loci genio quod & sol ibi acerrimus, & plurimus pulvis.* Restituenda est hæc vox Claudiano. In epigramm. de crystallo, cui aqua inerat:

Quem neque constrinxit hyems, nec Sirius acris.

sic enim hic versus legendus. Vulgo circumfertur: *Quem neque constrinxit hyems, nec Sirius axis*, sine sensu. In nonnullis codicibus est *ardens*, quos sequitur Nicolaus Heinsius, vir suavissimi ingenii & summæ eruditionis, qui in carminibus novis pangendis, & veteribus castigandis ac suo decori restituendis nulli, qui in hoc studiorum genere elaborant, est secundus. Mihi tamen *ardens* videtur glossa & explicatio *& acris*, quod vitio descriptorum transiit postea in *axis*, quod non frustra tot codices retinent. Sicut vero hic ὀξὺς ἠέλιος, sic contra apud Pindarum χιὼν ὀξεῖα, nix acuta, ut apud Horatium *frigus acutum* est vehemens, & *acris hyems*, sæva. Omnia enim quæ penetrant & vehementer lædunt Latinis dicuntur *acuta*, *acria*, Græcis ὀξέα.

v. 415. Καῦμῳ ἰδαλίμῳ] est ἱδρῶτι κινοῦντι, ut melius omnes Græci, quam Latini, qui stulte: *caloris humidi.* Hesych: ἰδάλιμον καῦμα τὸ ἱδρωτοποιόν.

v. 415. Μετοπωρινὸς ὀμβρήσαντος ζωὸς ἐειδότος] MS I.

ὀμβρείσαι Ζεύς. Græci magistri nescio quid de Jove cœli & pluviarum domino hic nugantur, cum Jupiter hic sit, ut sexcenties poëtis, cœlum, aër. inferius 488:

Τῆμος Ζεὺς ὗοι τρίτῳ ἤματι, μηδ' ἀπολήγοι.
Tunc Jupiter pluat triduo, neque desinat.

v. 564: Εὖτ' ἂν δ' ἐξήκοντα μετ' τροπὰς ἠελίοιο
Χείμερος ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἤματα.
Cum autem sexaginta post conversionem solis
Hybernos perfecerit Jupiter dies.

Theocritus: Χ' ὠ Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πίλναται αἴθριος, ἄλλοκα δ' ὗει.
Jupiter alibi est serenus, alibi pluit.

Horat: *Niveque deducunt Jovem.* Sed hæc quis ignorat?

v. 416. Μετὰ δ' τρέπεται βροτὸς χρώς] Perverterunt sensum hujus loci interpretes, cum vertunt μεταστρέπεται, *mutatur.* Vertendum: *movetur.* Facilius, inquit, movetur corpus autumno, quia vires suas jam recepit, quas nimii solis ardores attriverant, ut pares nunc possint esse laboribus ferendis, & materiæ cædendæ.

CAPUT XI.

Σείριος pro sole & quovis sydere. Hesiodi aliquot loca illustrata. Ἀδμωαὶς δμωὰς. Ἐργάτ. Θοίδ ἄρσιχ. Αὐτόγυος ἄρσην. Buris. Γύης. Πηκτὸς ἄρσην. Ἔλυμα. Ἰστοδόη. Interpretum crassi aliquot errores. Pollux emendatus & mox Hesiodus. Ἑλικες βόες. Ἄρατος. Ζεὺς. Χθόνιος. Pluto & Proserpina dii agricolarum. Pluto divitiarum dator. Hesiodo rursus medela.

v. 417. Δὴ τότε Σείριος ἀστὴρ] Sirius hic non est caniculæ sydus, sed sol, ut non solum antiqui interpretes Hesiodi; sed & Suidas interpretatur: Σείριος, σειρὸς ὁ ἥλιος, οἱ δὲ τὸν σείριον. Noster inferius vers. 587:

Ἐπεὶ κεφαλὴν τε γένυάς τε Σείριος ἄζει.
Quoniam caput & genua sol affligit.

In Theogonia, v. 152:

Ὀστέα δὲ σφι περὶ ῥινοῖο σαπείσης
Σειρίου ἀζαλέοιο κελαινῇ πύθεται ἀϊῇ.

Ossa autem ipsis pelle circum putrefacta sole sub torrido in nigra putre-

putrescunt terra. Archilochus:

Πολλὰς μὲν αὐτῶν σείριος καλαυανεῖ
ὀξὺς ἐλλάμπων. *Multos illorum sol siccabat acutum splendens.* Sic hunc locum capiendum esse docet Hesych: Σειρὸς κυὼς δῆλον. Σοφοκλῆς τ' ἀστρῶν κυώς. ὁ δὲ Ἀρχίλοχος τὸν ἥλιον, ἵνα δὲ τὸν ἀστέρα. Idem: Σείριος ὁ ἥλιος, καὶ ὁ δὲ κυὼς ἀστήρ. Lycophron in Alexandra de corpore Ajacis in littus e mari ejecto: Ἐκθεσφρόμβρονι νέκυι ἀκτὴς Σειρὶς καλαυανεῖ. *Cadaver expulsum siccabit solis radius*, quod & observavit Vir eximius & singularis eruditionis Hadrianus Junius in animadversionibus. Quin & Virgilium sic interpretantur ὑ τυχόντες,

Jam rapidus torrens sitientes Sirius Indos Ardebat cœlo.

Non solem autem, sed etiam omnia sydera dici Σείριος ex Ibyco modo docuit Hesychius. Inde & Latinorum *sydus* a σείριος esse ingeniose nuper ostendit χαλίστατος Tanaquillus Faber ad Dionysium Longinum.

v. 419. Πλείον δέ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ] MS I. ἐπαυλεῖ. corrupte. De hujus loci interpretatione ambigitur. Alii enim ἐπαυρεῖν νυκτὸς πλέον exponunt πλέον ἀπολαμβάνειν καὶ ἀπολαύνειν τὴν νυκτὸς, plus nocte frui, diutius quiescere, qui respiciunt illam pervagatam poëtarum opinionem, solem noctu strigare & quiescere. Hos sequuntur Latini. Alii πλέον πονεῖν καὶ φέρεσθαι ὑποκάτω τὴν γῆς majores capere labores sub terra in opposito mundi latere quod dum peragrat, quod verum esse ex oppositione liquido apparet: brevi tempore, inquit, super nostra conspicitur terra interdiu, noctu vero majorem capit laborem. vide quæ supra notavi ad vers. 238.

v. 422. Μεμνημένος ὥριον ἔργων] MS I. ὥρια ἔργα. Vers. seq. MS II Ὅλμον μὲν τελέσθω κόπλειν. Idem v. 425: ἀπὸ κεν σφύρην κε πέμψιο.

v. 429. Ἀθηναίης δημὸς] Quæ hæc est vesania Ἀθηναίαν habere pro Attica Cerere, quod Latini fecerunt interpretes. Quis unquam fando cognovit Ἀθηναίαν dici Cererem? Estne qui ignoret Minervam esse præsidem artium & opificum, inprimis vero architecturæ, indeque dici Ἐργάνη, cujus simulacrum erat apud Thespienses, cui Plutus assistebat, quo significa-

batur opibus illam deam cumulare suos cultores strenuos nimirum opifices. vide Pausan. in Bœoticis & Aristid. hymnum in Minervam. Julianus Imperator in fragmento orationis, p. 531 edit. Petav. Ὁρᾶτε ὅσα ἐληλύθε τῇ Ἐργάνῃ Ἀθηνᾷ δῶρα. *Videte quot opificis Minervæ in nos derivata sint munera.* Ἀθηνᾶς δημὸς est τέκτων, faber qui aratra faciebat. Sequente versu πελάσας ἀσσοτερήρετμα est ἀσσοτερήρη ut supra vers. 1. ἀνέπτετο κλείουσα, pro κλείπτ. In MS I Voss. est ἀσσοτερήσετμα. v. 432 ἀρόσσαι ἄροσσα non est disponere aratra, sed ποιεῖν, κατασκευάζειν, ut sexcenties apud Græcos scriptores tam vinctæ quam solutæ orationis τίθημι pro ποιῶ usurpatur. inferius v. 518: τρομαλὸν δ' γέροντα τίθησι. *incurvum vero senem facit.* & v. 556 χρῶτά τε μυδαλέον θείη. *Corpus madidum faciat.* Equidem Latina hac Hesiodi versione nihil est insulsius, & imperitius, in qua vix ullus versus legitur sine gravi hallucinatione. vide quam inepte mox duo illa aratrorum genera αὐτόγυον & πηκτὸν exponant v. 432:

Δοιὰ δ' ἄροσσα πενησαμένῳ κατ' οἶκον
Αὐτόγυον καὶ πηκτόν. vertunt:
Bina vero disponito aratra domi laborans
Dentatum & compactum.

Quid est aratrum dentatum? An quod dentale habet? Nonne & πηκτὸν habet dentale? Hunc errorem facile potuissent declinare, si veterum consuluissent expositiones, quæ docent αὐτόγυον ἄροτρον esse quod habet burim suopte ingenio curvam, illamque non clavis affixam temoni & dentali, sed quod totum ex uno ligno conficiebatur. de buri Virgil. I Georg:

Continuo in sylvis magna vi flexa domatur
In burin, & curvi formam accipit ulmus aratri.

hoc est ulmus seu ulmi ramus inflexus natura sua a rustico continuo seu per aliquot annos semper magis magisque inflectitur, ut sic curva adolescat in burim, ut naturaliter curva & apta sit ad burim. Buris vero sive *bura* Græcis γύης, est proprie infima pars temonis, male vulgo *dentale* exponitur a viris doctis, cum dentale aptetur buræ; Hesych: Γύης τὸ κατώπιθεν μέρος ἴστοβοέως ἐν τῷ ἀρότρῳ. αὐτόγυον δ τὸ μὴ συμπεπηγὸς, ἀλλ' ἐξ ἑνὸς ξύλου.

Γύης

Γύης est infima pars temonis in aratro. Αὐτόγυον est non compositum, sed ex uno ligno. Inde & Proclus ad h. l. λέγεται ὁ γύης ὅτι ἀεὶ ἀπὸ τοῦ γῆ τοῦ γλῶ ἐστιν. Αὐτογύῳ opponitur ἄρολον πηκτὸν, quod non ex uno ligno, sed variis est conflatum & compactum. Eratosthenes in Architectonico utrumque describit apud Scholiasten Apollonii Rhodii: Δύο δ' ἀρότρων εἰσὶν εἴδη· τὸ μὲ πηκτὸν, τὸ δ' αὐτόγυον· πηκτὸν μὲν τὸ οὐκ συμβολῆς ἔχον τὸ ἔλυμα. ἔστι δ' ἔλυμα, ἐν ᾧ ὁ ὕννις ἐνήρθεται. τὸ δ' ξύλον τὸ ἀπὸ ΒΒ ἐλύμαλ@ τεῖνον ἐπὶ τὰς βόας, γύης καλεῖται. τὸ δ' ἀπὸ ΒΒ γύε ἰσοβοῦς. ΒΒ δ' ζυγὸς τὸ ἐπὶ τὰς αὐχένας τῶν βοῶν ἐπιζεύγνυσι εἰ μὲ ζεύγλας, εἰ δ' μέσαυλα λέγουσι. Τοιοῦτον μὲ τὸ πηκτὸν. αὐτόγυον δ' ἐστὶν ὅπ@ τὸ ἔλυμα οὐκ ἔστιν οὐ συμβολῆς. *Sunt duo aratrorum genera: quorum alterum compactile, alterum non compositum. Compactile quidem habet dentale quod cum aliis committitur. Est autem dentale cui vomer includitur. Lignum vero quod a dentali extenditur ad boves vocatur buris, quod vero a bura temo. Illa vero pars jugi, qua cervicibus boum imponitur alii vocant ζεύγλας, alii μέσαυλα. Tale quidem est compactile aratrum. Non compositum vero est, cujus dentale non committitur*, nimirum clavis & arte cum aliis aratri partibus, sed est unum lignum ex quo dentale, buris, temo. Inde apparet quam egregios interpretes egerint in versibus paulo præcedentibus exponendis, qui de Græco Latinum fecerunt Hesiodum:

Εὖτ' ἂν Ἀθηναίης δμῶες ἐν ἰλύμαλι πήξας
Γόμφοισιν πλάστας ἀμφιστρέφετον ἰσοβοῆι.

Nempe cum Attica Cereris famulus temoni infigens Clavis adjunctum stivæ aptaverit. Quot fere verba tot errata. De Atticæ Cereris famulo ante dictum. Num ἔλυμα est temo, ἰσοβοῦς stiva? Perverterunt omnia, stiva est postrema aratri pars, Græcis ἐχάτη· ἰσοβοῦς prima illa temonis nimirum pars, quæ inter boves protenditur. Ἔλυμα est dentale. Eratosthenes: Ἔλυμα ἐν ᾧ ὕννις ἐνήρθεται. Ἔλυμα *est cui vomer inducitur.* Proclus: Ὕννις ἐστὶ τὸ σίδηρον αὐτὸ τὸ ἐν τῇ ἀρόσει μάζον τοῦ γλῶ· τοῦτο δ' τῷ ἐλύμαλι ἐνειρέμενον ἄνωθεν ἐμβεβλημμένον εἰς αὐτὸ τὸ κοῖλον ὄν. Ὕννις *est ferrum quo in arando terra scinditur. Hoc vero adaptatur* ἰλύμαλι *superius injectum ubi cavum est.* Ἔλυμα

Latinis dicitur dentale. Servius: *Dentale est lignum in quod vomer includitur.* Varroni dens dicitur, lib. IV de Lat. lingua: *Rutrum ut ruitum a ruendo: aratrum quod eruit terram. Ejus ferrum vomer, quod vomit eo plus terram. dens quod eo mordetur terra.* Alii tamen in medio aratro ἔλυμα locant, & sic appellant commissuram qua γύης & ἰσθμοὺς conjungitur. Tzezes: Ἔλυμα τὸ μέσον τῦ ἀρότρε, ὅπε ὁ γόμφ@ βληθεὶς συνηλοῖ τ γύην τῇ τ ῥυμόν. Ἔλυμα *est medium aratri, ubi clavus impactus committit burim & temonem.* Proclus paulo ante: ἔλυμα μέρ@ τὸ τῦ ἀρότρε ἐν τῷ μέσῳ ὂν, ἔνθα συμβάλλεται ὁ γύης τῷ ἰσθμῷ. ἔλυμα δ πρῶτ τὸ ἐλύειν ὅ ἐστι καλύπτειν. *Elyma pars aratri in medio, ubi committitur buris cum temone.* Dicitur autem ἔλυμα ἀπὸ ἐλύειν, quod est, *tegere.* Verum hanc observationem non esse Procli, sequens annotatio ostendit quæ accurate ἀροτρεῦ κατασκευὴν docet, ejusque partes enarrat. inde tamen hausit Etymologici magni auctor qui iisdem verbis utitur. In hunc vero errorem hos omnes induxerunt male intellecti Hesiodi versus, quos modo produximus: Εὖτ' ἂν Ἀθηναίης δμῳὸς &c. Hos isti Grammatici ita ceperunt quasi ἐν ἐλύμᾳ impingeretur & ἰσθμοὺς & γύης, quæ partes per ἔλυμα conjungerentur. Sed falli sunt. Hesiodus dicit: burim inventam impinge dentali, illique buri adapta clavis temonem. Pollux lib. I, cap. 13: ᾧ ὁ ῥυμὸς ἐνήρμοσται ἔλυμα. τὸ δ ἀρῶν σιδήρεον ὕνις. ἧς τὸ ἄκρον νύμφη. ὁ δ ὁ ῥυμὸς ἥρμοσται ἐκ τ δ' τὸ μὲν ἐπικαμπὲς αὐτῦ, ᾧ ὑποδύνεται, τὸ ἔλυμα γεγομφωμένον, γύης. τὸ δ μετ τ γύην ἰσθμοὺς. *Cui temo adaptatur* ἔλυμα, *dentale. terram vero arans ferrum* ὕνις, *vomer. cujus suprema pars* νύμφη. *Temo vero aptatur ex his partibus. Pars ejus curva, cui subnectitur dentale clavis adfixum,* γύης, *hoc est buris vocatur. quod vero post burim,* ἰσθμοὺς, hoc est temo. Sic autem legendus hic locus. Vulgo legitur: ᾧ ὁ ζυγὸς ἐνήρμοσται ἔλυμα. quod falsum. vide & Favorinum & præcipue Proclum ad hunc locum. Sed de hac aratrorum antiquorum forma & confectione alibi pluribus egimus.

v. 436. Δρυὸς ἔλυμα, πρέινοιο γύην] MS uterque: πρέινε τε γύην.

v. 450. Χειμερίῳ ὥρῃ Δεικνύῃ ὀμβρηνῇ] Emenda ex Palatino

latino & Vossiano codice I, aliisque ὀμβρηρῷ, imbriferi, pluvialis.

v. 452. Ἑλικας βόας] Hesych: ἕλικας ἑλικοκεράτας, ἐπικαμπῆ τὰ κέρατα ἔχοντες. qui cornua habent introrsum reflexa. quæ vera notio est hujus vocis. Latinis dicuntur camuri. Philargyrus ad Virgil. III Georg. v. 55:

Et camuris hirta sub cornibus aures.

Camuri boum sunt qui conversa introrsum cornua habent: quibus contrarii patuli, qui cornua diversa habent: lævi quorum cornua terram spectant. His contrarii licini, qui sursum versum cornua habent. Eadem Servius habet nisi quod male *lævi* apud hunc omissum. Patuli enim sunt qui cornua diversa habent, hoc est extrorsum flexa, qui opponuntur camuris, lævi vero licinis. Festus: *Camara & camuri boves a curvatione, & Græco καμπή.* boves nimirum camuri a curvatione cornuum camurâ sic dicuntur.

v. 454. Ἀπαυήναξ] MS I, ἀπαρνήσεαξ. MS II: ἀπαυήσεσθαι. quasi ab ἀπαυέομαι. sed ἀπαρνήσεσθαι videtur quoque Proclus agnoscere: Τὸ δὲ αἰτῆσαι δύσκριτόν ἐστιν. ἀλλὰ τὸ ἀπαρνήσασθαι τῷ μὴ δόναι δύσκριτότερον. Sed vulgata præstat.

v. 459. Εὖτ' ἂν ὁ πρώϊος ἄρηται] MS uterque, & Proclus: εὖτ' ἂν δή. quos sequor. ἄρηται hic est tempus arandi, non ipsa aratio, ut messis, sæpe messis tempus: πληθύσει ἀγορή, tempus quo maxima est in foro hominum frequentia: prima fax, tempus quo vesperi faces accenduntur, & mille talia. Versu sequente MS uterque δεῖ τοτ' ἐφορμηθῶμεν.

v. 462. Εἴαρα πολεῖν] Uterque codex: πωλεῖν. Glossæ prioris, πώλῃ, ἀνάτρεφε. Nonnulli legerunt ἦρα πολεῖν. quæ pro varia lectione prioris libri margini erant adscripta. Nihil muta. vide supra ad vers. V. Hesiodum Ennius imitatur, qui eadem ratione dixit *polire agros* pro vertere. hoc enim est a πολεῖν. inde & *interpolare.*

v. 465. Εὐχεσθαι Διὶ χθονίῳ] Interpp. Latini: *Supplica Jovi terrestri.* Quis nam ille terrestris Jupiter? Quæ Tzezes de sua εἱμαρμένῃ inculcat hic & aliis pluribus in locis, nugæ sunt. Χθόνιος Ζεὺς est Jupiter inferus. χθόνια Græcis dicuntur quæ sub terra sunt, καὶ χθόνια. Χθόνιοι θεοὶ sunt dii inferi. Hinc sæpe

in Græcis inscriptionibus ΧΘΟΝΙΟΙΣ ΘΕΟΙC. quod in Latinis est *diis manibus*. In aliis vero θεοῖς καταχθονίοις. Sicut apud Homerum καταχθόνιος ζεύς est qui nostro χθόνιος. Æschylo in ἱκετ. v. 164 dicitur ζεὺς νεκυηκόων. *Jupiter mortuorum*. Hesych: χθόνιος ζεύς ὁ ἅιδης. Ab aliis Græcis poëtis dicitur & χθόνιος βασιλεύς. In Theog. 767: θεὸς χθόνιος. Et Proserpina dicitur χθονία scilicet βασίλισσα. regina infera. Euripidi Furiæ sunt χθόνιαι θεαί. Nec hoc ignoravit Proclus, sed cur Pluto ab agricolis sit invocandus nescivit. Id vero inde est quod Plutonis ditioni & potestati subjecerint terram, illumque crederent esse datorem illarum divitiarum quæ ex terra proveniunt. Onomacritus hymno in Plutonem, qui sub Orphei nomine circumfertur:

Πλουτοδοτῶν χθιλὼ βροτείλω καρποῖς ἐνιαυτῶν.
Divitias largiens humano generi fructibus annuis.

Cic. II de natura deorum: *Terrena autem vis omnis atque natura Ditipatri dedicata est: qui dives ut apud Græcos* Πλούτων, *quod recidant omnia in terras, & oriantur e terris.* Plutus in Timone Luciani ad Mercurium: Οὐδὲ ὁ Ζεὺς ἀλλ' ὁ πλούτων ἀποστείλας με παρ' αὐτούς, ἅτε πλουτοδότης τε μεγαλόδωρός τε αὐτὸς ὤν. δηλοῖ γὲν τῷ τὸ ὀνόμαλ. *Non Jupiter, sed Pluto me mittit ad eos, qui & ipse divitiarum dator est, & magnorum largitor, quod suo etiam nomine declarat.* Nimirum sicut πλούτων apud Græcos a πλούτου δόσως, sic propter eandem rationem Latinis Dis dicitur, quod divitiarum dator sit. Refert huc quoque Arnobius raptum Proserpinæ ex veteribus Mythologis: *Ille qui raptam Dite a patre Proserpinam dicit, non ut reris, in turpissimos appetitus viraginem dicit raptam; sed quia glebis occulimus semina, esse sub terram deam, & cum orco significat fœdera genitalis conciliare fœturæ.* vide & Porphyrium apud Eusebium de præparat. Evangelica lib. III, cap. 3. Hinc & Proserpina numinibus agricolarum accensebatur. Augustinus IV de Civit. Dei, cap. 8: *Præfecerunt Proserpinam frumentis germinantibus.* Arnob. III adversus gentes: *Et quod fata in lucem proserpant cognominatam esse Proserpinam.*

v. 466. Ἱερὸν ἀκμὴν] Delenda hic distinctio. Nam ἄκμης

Διὶ χθονίῳ pertinet ad versum sequentem, ἀρχόμενον τὸ πρῶτ' ἀρότου. Incipiens arationem supplica Plutoni, ut opus fortunet. Ἀρότῳ. recte MS secundus. In primo ut & editionibus ἀρότερα. perperam. Supra v. 384:

Πληϊάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομένων
Ἄρχεο μητ' ἀρότοιο ἢ δυομένων περ.
Pleiadibus Atlante natis exorientibus
Incipe metere, arare vero occidentibus.

CAPUT XII.

Hesiodus ter emendatur, semel Proclus. Μίσταον, μέσταον. Pollux emaculatus. Εὐθημεσιών, κακοθημεσύνη. Βιότου ἀρθμόν. Εὐχέσθων. Ἠελίου τροπαί bruma. Hesiodi locus non intellectus adhuc exponitur. Ἥμισυ παντὸς ἄμεινον. Κάθεδος. Sedere. Desidere. Οὐχ ἕδος. Χαλκίτης Θώκος. Λέσχαι. Stationes. Athenienſium Garrulitas & nimium novarum rerum ſtudium. Λεσχῶν multitudo Athenis. περιστέλλειν κηπεῖα. Δεικνύειν. Oſtendere. Μίμνει γαῖα. Orpheus emendatus. Καλιαί.

v. 469. Ἔνδυον ἑλκόντων μεσάτῳ] lege ex utroque MS μεσσάτῳ. Jam olim de lectione hujus loci incertos animi fuiſſe viros eruditos, qui in hoc ſcriptore non negligenter ſunt verſati, Proclus oſtendit, qui utramque lectionem affert & exponit. Vulgatam ut tueatur ibi vide. De hoc noſtra ſic diſputat: Ἑλκόντων μεσάτων] (ſic lege ex MS Gudii, vulgo male μεσάτῳ) τὰ μέσα δὲ μεσάτων, λέγοντες ἢ αἱ ζυγὸν γλυφαί. Καὶ ὁ Καλλίμαχος· μέσσατα βοῦς ὑποδύς. Ἑλκόντων τῶν βοῶν τὸ ἔνδυτον τῶν μεσάτων, τὸν ζυγὸν ἐν ᾧ αἱ γλυφαί, ἔνθα οἱ αὐχένες τῶν βοῶν δέδενται. Sed melior hoc loco Tzezes: Εὔχου τῇ χθονίῳ εἰμαρμένῃ ὅταν ἄρξῃ ἀροτείας, καὶ οἱ λῶρες ἐν ζυγῷ ἕλκωσι τὸν ῥυμὸν δηλονότι τῶν βοῶν κινοῦντων. *Precare terreſtrem Providentiam cum inceperis arare, & lora jugi traxerint temonem, bobus ſcilicet moventibus.* Eſt enim μέσσαον & μέσσατον lorum quo boves alligantur temoni. Pollux I, 13: Ὁ παλαιὸς ἱμὰς ὁ τῷ ζυγῷ προσκαθαπτόμενος ἐκάτερον, καὶ μέσατα, καὶ μέσσαον (ſic lege ex MS) καλεῖται. καθελαμβάνουσι δὲ αὐτὸν ὅταν προειλῶσιν εἰς τὸ ἐν ζυγῷ τρύπημα, κερκίδα ξυλίνην ἐμβαλόντες ἢ καλεῖται ἔμβυρον ἢ ἔνδυρον. *Lorum latum jugo adnexum vocatur*

vocatur ἐχέθοιον, & μέσαθοι, & μέσαθον, *quo utuntur cum in jugi foramen immittunt paxillum ligneum, quem* ἔμβρυον *aut* ἔνδρυον *vocant.* Valde appositè ad hunc locum. Sane ἔνδρυον Proclus quoque ἀρύϊνον πασσαλίσκον quernum paxillum exponit, qui infligitur foramini jugorum ne lora, quæ temonem trahunt & boves illi alligant, excidant. Plerisque tamen est ipse ἰσθμὸς, seu ῥυμὸς. sed, puto, συνεκδυκῶς, ut postea temo pro ipso aratro.

v. 421. Εὐθημοσύη δ' ἀέλιτη] Uterque codex δύθυμοσύη, sicut & sequente versu κακοθυμοσύη, qui tamen non sunt sequendi. nec Latini interpretes, qui imperitissime vertunt *industria*, & *ignavia.* Diu est quod non solum Proclus, sed viri etiam nostræ ætatis doctissimi clamarint, δύθημοσύνη esse concinnam rerum dispositionem, cum omnia recte & ordine geruntur & collocantur; κακοθημοσύνη vero ordinem confusum, cum res male digeruntur, nihil via & ratione agitur, nihil loco fit. δύθήμονες, qui omnia bene & ordine disponunt. Æschylus Choëphoris:

Δμωαὶ γυναῖκες δωμάτων δύθημονες.
Ancillæ domum ordinantes.

Scholiastes antiquus: Τοῦτ' ἐστιν ὑπηρέτιδες δι' ὑπαθείας τὰ κατ' οἶκον. vide viri sine dubitatione doctissimi P. Leopard. Emendat. lib. V, cap. 2. In eodem versu in MS I legitur ἀπέρμα καθαρεύπλων.

v. 474. Βιότοιο ἐρσύμβρον] Si Moschopuli interpretatio accipienda legendum ἐρσυγκόμον. Tradit enim Hesiodo positum esse pro ἐρσυγάνδρον· idque esse abundantem, ab ἐρυγὴ quod significet copiam divitiarum, per translationem a stomacho petitam, qui non ructet nisi cibo sit repletus. Sed hæc per quam dura est translatio & inconcinna. MS Vossianus legit βιότοιο αἰρσύμβρον, *victu fruentem.* quæ quin vera Hesiodi lectio sit nullus dubito. Est constructio Attica, ut ἔφαγε τοῦ ἄρτου, qua lectionem vulgatam etiam tuetur Moschopulus. videtur confirmare Proclus, qui οὐκ πόνων ἔξεις κεκρατὲς, sicut & Tzezes, qui μεταλαμβάνοντα τοῦ βιότου τῆς τοῦ ζωῆς exponit, quamvis apud hos etiam legatur ἐρσύμβρον.

v. 477. Εὐσ-

v. 477. Εὐοχέων] Repone ex Proclo, Moschopulo, Eustathio, & antiquioribus nonnullis editionibus ἀὐοχθέων, bene instructus cibis. vidit & D. Heinsius & Isaacus Casaubonus ad Athenæum.

v. 479. Εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπὰς δρόσῃς] Per ἠελίοιο τροπὰς hic intelligi χειμερινὰς liquido constat. Vertendum ergo: *si brumis araveris.* Cic. II de nat. deorum c. 7: *Solis accessus discessusque solstitiis brumisque cognosci.* Veteres solstitium æstivum κατ' ἐξοχὴν solstitium dicunt: quod vero vulgo hybernum solstitium appellatur, melioris ætatis scriptores appellant *brumam.*

v. 480. Ἕρδω ἀμήσεις] Ἕρδειν ἀμητόν non est quod omnes Græci Latinique volunt sedere in metendo propter culmorum raritatem & brevitatem. Non vidi interpretem, qui hunc locum intellexerit. Ἕρδειν ἀμητὸν est tempore messis, cum alii occupantur & exercentur in demetendis & congerendis frugibus, otiosum esse, nihil habere quod agas, quia ager nullos tulit fructus ob serotinam arationem. Græcis enim & Latinis *sedere* est otiosum esse. Demosth. Philipp. II: πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τῶν ὅλων ἔχειν ἐρῶ ὑμῖν ἐνίστας ἡ ἐκεῖνος· ἀλλ' οἶμαι καθημένους ἀδὴν ποιεῖντες. *Plures occasiones rei bene gerendæ se nobis offerunt quam Philippo, quæ sunt significationes benevolentiæ Deorum erga nos. sed sedemus ut video, nihil molientes.* Non longe post: Τὰς μὲν ἄλλας στρατηγίας πολλάκις πέπαυσθε, ἢ καθ' ἕκαστον ὑμῶν μέρος. τὰς δ' ὑμέτερας αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε. *Alios plerumque universos ac singulos conservastis, nunc amissis vestris sedetis.* Bacchylides: ἀδ' ἕδρας ἔργον ἀδ' ἀμβολᾶς. *Non est sedendi tempus & cunctandi.* pro quo Homerus ἐχ' ἕδος, *non est sedendi tempus.* Iliad. ω.

Ἦ ὥρη γὰρ

Θήσεσθαι πρὸ ἄστυ μάχην ἐλίκωπες Ἀχαιοὶ
Ἀχαλόωσι γὰρ οἵγε καθήμενοι, ἀδὲ δυώανται
Ἴσχειν ἰσομάχους πολέμου βασιλῆες Ἀχαιῶν.

Mane autem committent pugnam circa urbem nigris oculis Græci. Hi enim indignantur sedentes, neque possunt continere cupidos pugnandi Græcorum reges. Cic. pro Rosc. *Cum jam proscriptionis mentio*

mentio nulla fieret, cum etiam ii qui antea proscripti erant, sederent, nomen refertur in tabulas S. Roscii. Id. in Pison. *An potest ulla esse excusatio non dicam malesentienti, sed sedenti, dormienti in maximo reipublicæ metu consuli?* In Verr: *Quid sedes Verres? quid spectas?* Lib. XVI epist. ad fam. 3: *Iis enim ventis isthinc navigatur, qui si essent nos Corcyræ non sederemus.* Sic & *desidere*, & *residere*: hinc *deses*, *reses*, *desidia*. Terent. *Frustra ubi totum desedi diem.* Sueton. Jul. *A quo ad arcessendam classem in Bithyniam missus, desedit apud Nicomedem.*

v. 485. Εἰ δὲ κεν ὀψ' ὀρόσῃς] MS I ὀρόσεις.

v. 490. Οὕτω κε ὀψαρόπης πεφυτηρότῃ ἰσοφαρίζοι] MS I, πεφαρηρότῃ ἰσοφαρίζοι. MS II, ἰσοφαρίζῃ.

v. 493. Πολὺ δ' ἴδι χάλκειον ἦκον] Interpretes: *Præteri autem æneam sedem.* sed vertendum: *officinam ærariam*, seu *ferrariam* quæ omnibus patebant, in quibus solebant pauperes confabulari, quin & dormire. Homerus Odyss. σ vocat χαλκήϊον δῶμα, ubi Melantho ad Ulyssem, quem pro mendico habebat:

Οὐδ' ἐθέλεις δύδειν χαλκήϊον ἐς δόμον ἐλθὼν
Ἠὲ πυρὸς ἐς λέχμοιο.

Non vis cubitum ire in fabri ferrarii officinam aut aliquam tabernam. vide ibi Eustath. Θῶκον enim hic idem est quod δῶμον, officina, taberna, locus ubi commoramur. Noster alibi:

Φεύγειν ἠ σμερδὺς ἦκος καὶ ἐπ' ἠῶ κοῖτον.

Fuge opacas domos & matutinum somnum. Hinc ἦκεῖν est commorari in aliquo loco. Hesych. ἦκεῖ, κάθηται, ὁμιλεῖ. Λέσχαι sunt porticus, basilicæ, tabernæ, aliaque loca publica in quibus otiosi confabulandi causa conveniebant. Latini vocant stationes. Plin. II, ep. 9: *Prenso amicos, supplico, ambio domos, stationesque circumeo.* Sueton. Neron. 37: *Salvidieno Orfito objectum est quod tabernas tres de domo sua circa forum civitatibus ad stationem locasset.* Posterioribus temporibus scholas dixerunt, ut multis docet Vir summus, Thomas Reinesius ep. 36 ad Rupertum. Tales λέσχας & stationes Athenis trecentas & sexaginta fuisse Proclus ad hunc locum testa-

testatur. Quod nemo mirabitur qui meminerit Atticos fuisse valde garrulos, novaque audiendi præcipue de aliorum vita & rebus percupidos. Dicæarchus ἐν βίῳ Ἑλλάδος· Οἱ μὲν Ἀτθικοὶ πολυέργοι περὶ τὰς λαλιάς, ὑπαλοι, συκοφαντώδεις, πολυπρηγμονοῦντες τὰ ξενικῶν βιῶν. *Athenienses sunt valde dediti inanibus confabulationibus, occulti, sycophantæ, exploratores vitæ aliorum.* quod confirmant egregie verba Lucæ in actibus Apostolorum. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν ἢ λέγειν τι καὶ ἀκούειν καινότερον. *Athenienses autem omnes & inquilini peregrini nulli alii rei vacabant, nisi aut dicendis aut audiendis rebus novis.* Probo vero hic lectionem, quam ex antiquo codice primus prodidit G. Canterus, ἐπιλέκω λέχω. Eam agnoscit quoque codex Vossianus primus cum interpretatione ἐπιμὼ φυλακήν.

v. 499. Κακὰ φρονέοντα θυμῷ] Latini interpretes in recentioribus editionibus: *animum suum increpat.* perabsurde. quanto rectius antiquiores: *mala versat in animo.* Προνοεῖν κακὰ est κακὰ σὺν νοεῖν ἐν ἑαυτῷ ψυχῇ ut recte Græci magistri. nimirum cogitare de furtis, latrociniis, sacrilegiis aliisque malis vitam tuendi artibus, ad quas compellit paupertas, quæ *crimina suadet ingeniis*, ut Silius ait. Sicut autem λόγος, λέγω, διαλέγομαι, φράζω, φημὶ, sic & προνοέω non solum de oratione, sed & ratione & cogitatione dicuntur.

v. 502. Δείκνυσι δ' ἀμάουσι] Præclare D. Heinsius docuit δεικνύειν hic esse *dicere.* Sic & Latinis *ostendere.* Cic. V ad fam. 12: *Cum mihi sæpe ostenderis te accuratissime nostrorum temporum consilia & eventus litteris mandaturum.* hoc est, dixeris, declaraveris. lib. IV, ep. 1. *Eadem omnia quæ a te de pace & Hispanis dicta sunt ostendi me esse dicturum.* Lib. I. ep. 9: *In eo ipso quod te ostendis esse facturum, dicis, scribis.* pro Ἥρει MS I, Φέρει.

v. 508. Μέμυκε δ' γαῖα] Hunc locum optime expositit vetus Scholiastes Nicandri ad Theriacῶν v. 626, qui contendit μέμυκε hic est clauditur, constringitur gelu terra, ἐπειδὴ πάντα ἐν χειμῶνι συνεστελμένα εἰσὶ καὶ πεπαλισμένα. quod omnia hyemis tempore clausa & constricta frigore rigeant. vide Proclum

clum quoque ad hunc locum. Orpheus in descriptione hyemis, quam Hesiodum hic aiunt esse imitatum:

Πολλὰ μὲν ἐρανόθεν κὴ ἐπαρτίες εἰς νεφελάων
Τῆμος ἐποίνιπται φηγοῖς κὴ δένδρεσιν ἄλλοις
Οὔρεσί τε, σκοπέλοις τε, νὴ ἀνθρώποις ἐφιδύμοις
Πηγυλίδες, κὴ ἔσσυται ἀμειδέες. αἱ δ' ἢ ἠδ' ὄντως
Τρύουσιν κὴ θῆρας ὑπ' ἄγρεσιν, ἠδὲ τις ἀνδρῶν
Προβλώσκειν μεγάρων δυώατα κὴ γῆα δαμασθεὶς
Ψύχῃ λύγγαλέῃ· πάχνη δ' ὑπὸ γῆα μέμυκε.

Multa de cœlo & crebra ex nubibus Tunc incidit fagis & aliis arboribus montibusque & rupibus & hominibus mœstis Glacies, & erunt adspectu tristes. Illa enim affligit & animalia in montibus neque mortales prodire ex ædibus possunt, quia membra uruntur frigore acri, geluque membra constringuntur. In tertio versu scripsimus ἀμειδέες. sicut apud poëtam ἀμειδήτοι νύκτες, tristes noctes. Latinis, tristis hyems. vulgo legitur sine sensu: ἀμειβέες. Sed hoc vitium D. Heinsium quoque deprehendisse postea cognovi.

v. 503. Ποιεῖσθε καλιὰς] est extruite ædes, tuguria. καλιὴ enim & καλιοὶ sunt ædiculæ, casæ, sic & supra v. 305.

Ὡς κέ τοι ὡραίῃ βιότῳ πλήθωσι καλιήν.

Ut tibi æstate collecto victu impleantur tuguria. quamvis proprie ibi dici de horreis veteres notent. Hesych. Καλιοὶ τὰ δύπελῆ οἰκήματα. Idem: εἰ μικροὶ οἶκοι καλιαὶ κὴ καλίδια. Vulgo *nidos componite* vertunt. Novi idem apud Latinos interdum etiam nidos dici tenuiores ædes, & quosvis secessus, sed in versione præstat propriis uti vocabulis.

v. 510. Πιλνᾶς] MS I, πιλνᾷς, II Codex: πίλνᾷ. quod non improbem. Hinc πιλνᾶς apud Homerum teste Eustathio est ὠθισπίπλων. Et πιλνέω. Hesych. πίλνει, πίπλῃ, συλλείνει.

v. 513. Ἀλλά νυ κὴ τ' ψυχρὸς ἐὼν ἁλέηται] Non intellexerunt hujus loci sensum interpretes cum vertunt: *quas nihilominus frigidus existens perflat.* Verte: *sed & has frigidus valde perflat.* Τῶν hic ut sæpe apud poëtas pro τούτων. quod & Moschopulus monuit & auctor glossarum ineditarum codicis Vossiani. Δασσάμενα & πανύτριχα vulgo interpretantur *hirsuta.* sed Latinis

nis non dicuntur hirsuta quæ villosas habent cutes, sed quæ setosas, ut porcorum, aprorum, echinorum. Cic. de nat. Deorum: *Quarum animantium aliæ coriis tectæ sunt, aliæ villis vestitæ, aliæ spinis hirsutæ.*

CAPUT XIII.

Ἐπιετανὸν. Ἀνύστος. Κυάνεος niger. Πανέλλωπες. Μυλιᾶν, Μαλκιᾶν. Cratis correctio in Hesiodo probata. Proclus correctus. Crates Mallotes. Νίξ. Hesiodus leviter emendatus. Χλαῖνα, læna. Πῖλοι. Ἀγακλίδες. Pollux emendatur. Πέλωρα. Πόδια. Ἀναζυρίδες. Σκιλίτης. Rursus Polluci duo loca restituta. Διρθέρα.

v. 517. Οἳ νέοι ἐπιξυνὰ τείχεος αὖτων] Ἐπιετανὰ τείχεος Latinis interpretibus sunt *annui villi*. Sed Græci erant audiendi qui bene explicant διυσεῖα, ἐ ἀφλειπουσα, συνεχεῖς, villi densi, spissi, quibus opponuntur rari. Ἐπιετανὸς sæpe est affluens, copiosus. Hesych: Ἐπιετανὸν, συνεχὲς, ἀδιάλειπτον, ἀθρόον ἀεὶ πάντοθεν ἔχον, διαψιλές. Homer. Odyss. ι.

Ἀλλ' αἰεὶ παρέχουσιν ἐπιετανὸν γάλα θῆσθαι.

Sed semper præbent copiosum lac mulgendum.

Odyss. ϑ.

λίην δ' ἀεικελίως ἐδαμάσθην
Κύμασιν ἐν πολλοῖς, ἐπεὶ ἐ κομιδὴ κτεάτεσσιν
Ἦεν ἐπιετανόν.

Miserrime vexatus in fluctibus immensis quoniam commeatus abundans non erat in navibus. vide ad utrumque locum Eustathium.

v. 520. Ἔνθα φίλη ἀθρὸν μητέρι μίμνῃ] MS primus: ἔνθεν μίμνῃ ἀθρὸν μητέρι κεδνῇ.

v. 524. Ὅτ' ἀνύστοθεν ὃν πόδα πένδῃ] Antigonus Carystius in ἀθροδόξων συναγωγῇ, cap. 25 legit τέμνῃ. Ὁ δὲ πολύπους, inquit, ἐν τῷ χειμῶνι τὰς πλεκτάνας αὐτὸς κατεσθίει· τοῦτ' ἐστὶν

Ἦμος χειμερίῳ ὅτ' ἀνύστοθεν ὃν πόδα τέμνῃ.

Polypus hyeme suos comedit cirros. Hoc significat: Tempore hyberno quando exossis Polypus suum pedem arrodit. Quod Hesiodus πόδα πολύποδος, hoc Antigonus πλεκτάνας nominat, Philes

vero & Ælianus πλοκάμους. Inde proverbium cujus Hesychius meminit: Πολύποδ@ δίκλω αὐτὸς ἑαυτὸν καταφαγών. Observatu vero dignum est quod notavit Proclus ἀνόητον esse Lacedæmoniorum vocem, sicque eos appellasse πολύποδα.

v. 527. Κυανέων ἀνδρῶν] Κυάν@ quidem proprie est cæruleus ἐρεμνοειδὲς χρῶμα. Κύαν@ enim est color cæruleus: sed sæpe etiam ponitur pro nigro. Hesych. Κυάνεον μέλαν. Κυανέη μέλαινα, φαιά. Dionysius Characenus v. 586.

Μέσφ' ἐπὶ κυανέης νοτίλω ὁδὸν αὖτις ἐλάσσῃ.

Donec ad nigros (æthiopes) *australem viam rursus confecerit.* De Indis v. 1112:

Τῷ γαίης ναίεται μὲν ὑπὸ χρόα κυανέῃσι
Θεσπέσιον λιπόωντες.

Quare terræ habitatores quidem corpore sunt nigro mire pingues.

v. 528. Πανέλλησσι] Non vertendum universis Græcis ut vulgo; sed simpliciter Græcis. Πανέλλωες enim tempore Hesiodi, Homeri, Archilochi appellabantur Græci ad differentiam Ἑλλήνων proprie sic dictorum. Hellenes autem tum temporis dicebantur Phthiotidis incolæ, quod nomen acceperunt ab Hellene Deucalionis filio, qui illius partis Thessaliæ Rex fuit. Ante hunc nominabantur Γραῖκοι, quod Latini retinuerunt. Hinc Homerus Achillis populares & subjectos vocat Myrmidones & Hellenes. Achilles autem imperabat Phthiotidi. Hi itaque cum proprie dicerentur Ἕλλωες, reliqui Græciæ populi dicti sunt Πανέλληνες. vide Thucydidis procœmium, Strabonem lib. VIII, Apollodor. lib. I biblioth.

v. 530. Λυγρὸν μυλιόωντες] Suidas: μυλιόωντες, ῥηγνῦντες. Proclus: διεστραμμένοι καὶ συγκυφθέντες ὑπὸ τοῦ κρύους. ut apud Phædrum: *Musca contracta frigore.* Alii tamen omnes μυλιᾶν putant esse κινεῖν καὶ συγκρούειν ὀδόντας διὰ τὸ ψυχρότητ@, quod Matthæo est βρυγμὸς ὀδόντων, Tertulliano *frendor dentium.* Sed frigus ferarum æque ut hominum dentes collidere quis vidit, quis tradit? Mallem itaque cum Crate legere μαλκιόωντες. Μαλκιᾶν, μαλκεῖν, μαλκείειν est frigore rigere, ἀφὸ ψύχ@ μὴ ἔχειν σύκινήτῳ δυνάμει χρήσασθαι. ut Etymologici magni auctor exponit. Aratus:

Τότε

Τότε δὴ κρύος ἐκ Διός ἐστι
Ναύτῃ μαλκιόωντι κακώτερον.

Vertit Cæsar Germanicus:

Tunc rigor, aut rapidus ponto tunc incubat Auster,
Tarda ministeria. & nautis tremor alligat artus.

Ad hanc quoque lectionem puto pertinere Procli expositionem illam, πεπηγμένοι καὶ συγκυφθέντες. Sic lege, non συγκαφθέντες. Apud eundem corrupte quoque legitur Γ' σκεράτης, pro Κράτης. Cratis enim Mallotæ Grammatici Pergameni celeberrimi, qui Aristarchi æmulus fuit & perpetuus adversarius, hæc est lectio non Isocratis. Etymologici Magni auctor: Μυλιόωντες. Η' σπερδὸν τὰ χείλη κινοῦντες, ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ ἢ συνάγοντες, ἢ τὰς μύλας συγκρούοντες. Κράτης δὲ γράφει μαλκιόωντες. Ἔστι δὲ τὸ ἁλῶδες ψύχος μὴ ἔχειν δύκινήτῳ δυνάμει χρῆσασθαι.

v. 534. Νιφὰ λάκλω] Omnes tradunt νίφα dici per ἀποκοπὴν pro νιφάδα, quod mihi nulla ratione probatur. Non dubito esse accusativum verum obsoleti nominativi νίψ, νιφὸς, unde Latinum *nix*. Hoc quidem nomen interiit ut infinitæ aliæ omnium fere linguarum origines, de quibus vide eruditam diatriben doctissimi Christiani Daumii nostri. Ab hoc antiquato νίψ est νίφω, & νιφοβλῆτες Ἄλπεις in Antholog. Alpes nive conspersæ.

v. 537. Χλαῖναν τε μαλακλῶ] MS II, χλαῖνάν τε μαλακλῶ. Sic metro consulitur. Glossæ MS exponunt ἱμάτιον παχύ. recte. Latinis dicitur læna non chlæna, ut Hesiodi interpretes. Erat vestimentum crassius quo utebantur ad arcendos imbres & frigus. Varro IV de L.L: *Læna quod de lana multa. Duarum enim togarum instar: ut antiquissimum mulierum ricinium, sic hoc duplex virorum.* Sed in veriverbio labitur Romanorum doctissimus. Est enim læna a Græco χλαῖνα, sine dubio, abjecto χ, sicut ab antiquo γλάξ γλακτὸς est lac.

v. 541. Βοὸς ἴφι κεραμβόιο] Omnes Græci recte exponunt bovis nec senio nec morbis confecti, sed qui in ipso robore & flore ætatis occiditur, cujus corium calceis, qui non facile deterunturs, & contra frigus maxime muniunt, sit aptissimum. Veteres ex crudo corio calceos conficiebant, Latinis perones dicuntur.

v. 542. Πίλοις ἐντὸς πυκάσσας] Quis non miretur ſtuporem interpretum, qui reddunt: *pilis intus condenſans.* Quis unquam fando audivit πῖλον Latinis ſignificare pilum? πῖλοι ſunt lanei calcei, qui ſub peronibus inducebantur ad arcendum frigus. Latinis dicuntur *udones.* Ulpianus Π. de auro & argento legato: *Alia cauſa eſt udonum, quia uſum calceamentorum præſtant.* domi nimirum cum non prodirent; ſicut & ſoleæ. alioquin calcei cum prodirent in publicum ſemper ſuperinducebantur a Romanis, ut oſtendit Salmaſius ὁ πάνυ ad Lampridium. ſunt etiam laneæ faſciæ pedules, ut inferius oſtendemus. Quicquid enim ex lana coactili conficiebatur dicebatur πῖλον. tam capitis tegumentum, ut ſtatim v. 546 quod hinc Latinis etiam pileus dicitur, quam pedum. Pollux VII, c. 33, ſect. 4: Οὐ μόνον ὁ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἐπιτιθέμενος πῖλος ἔτυς ἐκαλεῖτο, ἀλλὰ καὶ ὁ περὶ τοῖς ποσὶν, ὡς δηλοῖ Κρατῖνος ἐν Μαλθακοῖς λέγων. λευκὰς ὑπὸ ποσὶν ἔχων πίλους. Ὅτε Πλάτων ἐν συμποσίῳ· Καὶ δερμακίδας τοῖς πίλοις περιτίθησιν, ἐνειλιγμένον τὰς πόδας εἰς πίλους τε καὶ δερμακίδας. *Non ſolum quod capiti imponitur* πῖλος *dicitur, ſed & quod pedibus inducitur, ut Cratinus oſtendit in* μαλθακοῖς. *Albos ſub pedibus calceos laneos habens. Sed & Plato in ſympoſio etiam* δερμακίδας *cum* πίλοις *conjungit: Involutum pedes in calceos laneos & agninas pelles.* Sic lege. Δερμακίδες erant calcei ex pellibus agninis (δέρμακις enim eſt agnina pellis cum ipſa lana) quibus hyeme utebantur, ſicut πῖλοι ex lana coactili. Udones apud Martialem lib. XIV ex hirtinis pilis confecti narrantur:

Non hos lana dedit, ſed olentis barba mariti,
Cinyphio poterit planta latere ſinu.

Cinyphius ſinus eſt calceus ex caprinis pilis contextus. Πίλος Æſchylus & Sophocles dixerunt πίλωμα, Critias πέδιλα. Pollux VII, 22: Ἃ δὲ πέδιλα Κριτίας καλεῖ, εἴτε πίλος εἰπεῖν, εἴτε ἐνειλήματα ποδῶν, ταῦτα πίλωμα καλεῖ ἐν Φοινίσσαις Αἰσχύλος·

Πίλωτος ἔχουσιν ὑφήτους ἐν δρόσοις,

Τὰ δὲ πίλωμα εἶδος ὑποδήματος, ὥσπερ τὰ πέδιλα, ἃ ταῦτα λέγουσιν αἱ ἀναξυρίδες, ὡς σκιλίας ἔνιοι ὀνομάζουσι. Κρατῖνος δὲ ἐν Ἑορταῖς ἔφη· Καὶ δὴ πέδιλα τελαμῶνα. Sic hunc locum partim ex MStis, partim ex conjectura reſtitui, qui corruptus eſt in editis libris.

libris. Confundit Pollux hoc loco crurales fascias cum pedulibus. ἀναξυρίδες & σκελέαι sunt proprie crurales fasciæ, πίλοι vero, πίλωμα, πέδια, pedules. Idem Pollux lib. X, cap. 11. Ἃ ὑποδήσαι, δεῖ πέδια, πίλους, πίλωμα. ὅπως δὲ Σοφοκλῆς τὰ πέδια καλεῖ· τὰς ὑπὸ τοῖς ποσὶ πίλους ὁ Πλάτων μόνον ἐν συμποσίῳ φήσας, ἐνειλιγμένους τοὺς πόδας εἰς πίλους τι καὶ δρομακίδας, ἀλλὰ καὶ Κρατῖνος ἐν Μαλθακοῖς· Λύκους ὑπὸ ποσὶν ἔχων· πίλους. ἔξεστι δὲ εἰπεῖν καὶ πλεκτοὺς πίλους. καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομαζομένων ἀδώνων πίλους τελμίτους, Λυσίππου εἰπόντος ἐν Βάκχαις· ἀλλὰ τελμίτης ἐστὶ πλεκτός. Sic istum locum ex suo optimo Codice legendum esse, qui gravissimis mendis & lacunis misere fœdatus est in editis libris, ostendit mihi nuper Vir illustris & undiquaque eruditissimus Isaacus Vossius. Vides etiam Sophocli hic tribui πίλωμα, quæ superius tribuit Æschylo. Apud Hesiodum nostrum πίλοι sunt ἐμπίλια, fasciæ pedules ex lana coactili, quibus etiam Romani usi sunt, sed sero. Varro enim affirmat calceamenta sine fasciis sumi solita se puero.

v. 543. Πρωθῳόνων ἐλάφων] Simylus in Moreto:

cinctus villosa tergore capræ.

Hoc vestimenti rustici genus, quod ex pellibus hædinis conficiebatur, Græcis dicitur διφθέρα, unde διφθεράν pastores & Attici rustici talibus vestimentis amicti. Theocrito Idyll. III, 25, & V. 15 dicitur βαίτη, ubi Scholiastes docet alio nomine appellari μηλωτὴν, qui prophetarum vestitus fuit, ut ex sacris voluminibus constat. Latinis hic habitus rusticus nominatur rheno. Ovidio *pastoritia pellis*. Glossæ: Segestre διφθέρα. Segestre teges erat ex segetibus primo facta, sed postea ex pellibus, quibus milites in castris, nautæ & pauperiores utebantur, ut Varro docet, & ad Varronem Josephus Scaliger. Διφθέρα nimirum est omne vestimenti genus ex pellibus rudibus factum.

CAPUT XIV.

Hesiodus quinquies emendatus. Ἀλεή. Duo epigrammata in cataléctis veterum poëtarum correcta. Μάκαρες. Beati. Χαλεπὸς. Gravis. In Virgilio lectio Servii probata. Oceanus cur sacer. Theocrito lux. Alcæi fragmentum elegans correctum. Πετραίη σκιὰ. Πέτρα antrum in rupe. Μάζα ἀμελγαίη. Ὑπερμαζᾶν. Θάλλω boum pabulum. Ἀχαιὸς Ζεύυεις. Ἐπαφμίου βίος. Ποιεῖσθαι δῆτα. Facere populum. Floro lux. Facere pro gignere. Ἠμρόκοιτος.

v. 544. Ὄφρ' ἐπὶ νώτῳ] Moschopulus: ἐπὶ ὤμῳ. quod rectum est. Quæ enim induuntur dicuntur humeris injici non tergo. Exemplorum ubique magna messis. sequentia vero: νεὶξ ἀμφιβάλῃ ἀλεινῷ. pessime interpretantur, *pluvia arceas teporem.* cum sit, *pluvia arcenda*, sive *præsidium, munimentum injicias adversus pluviam.* quod a nobis defendat pluviam, ἀλεὴ enim est ἀλεωρὴ, συγκοπὴ, καλυφυγὴ, ut bene magistri, ἀλέα vero tepor.

v. 546. Ἵν' ἄλγε μὴ κεφαλοδόλῃ] Est per synecdochen dictum, ne caput tibi madefiat. Ὑετὸς ἄλγε κεφαλοδόλων imber perpluens caput in memoriam mihi revocat elegantissimum epigramma ex cataléctis veterum poëtarum de Priapo, sed quod aliquot mendis deformatum suo nitori restituemus.

Parum est, miser quod hic fixi sedem
Agente terra per caniculam rimas,
Siticulosam sustinens die æstatem:
Parum quod imos perpluunt sinus imbres,
Et in capillos grandines cadunt nostros
Rigetque duro barba vincta crystallo.

Sic scribendi hi versus. In tertio vulgo legitur: *diu æstatem.* In quarto: *Parum quod imi perfluunt sinus imbres.* In sexto: *juncta crystallo.* ineptissime. Sed & qui duobus interpositis sequuntur ex veteribus editionibus sic sunt refingendi:

Huc adde quod me fuste de rudi vilem
Manus sine arte rustica dolaverunt,
Interque cunctos ultimum Deos numen
Cucurbitarum ligneus vocor custos.

sed

sed hæc præter institutum & pensum nostrum, ad quod nos revocamus.

v. 549. Ἀὴρ πυροφόρος πέπαται] MS I, πυροφόρος ὐπέπαται, cum interpretatione, σιτοφόρος ἐπιχέεται. Seleucus vero legit ἀὴρ ὁμβροφόρος observante Proclo. Μάκαρες hic, ut apud Latinos, *beati, fortunati* sunt homines copiosi, opulenti. Catullus: O *quantum est hominum beatiorum?* Dicuntur & Græcis εὐδαίμονες. Versu sequente uterque Codex & Tzezes: ἐυναιόμβρος. Ibidem liber primus πολλαμῶν αἰὲν ἐόντων. secundus autem αἰεναόντων. quod verius. Sic quoque Tzezes. Isingrini editio proxime verum: αἰὲν ναόντων. Sic & apud Hom. Odyss. N, v. 109 ὕδατ' αἰενάουσα, ubi quoque vulgati ἀενάουσα.

v. 554. Τὸν φλάμυρος ἔργα τελέσσας] Ut versus constet repone lectionem veterem ex utroque codice: Τὸν φλάμυρον ἔργον τελέσσας. Extat & apud Moschopulum.

v. 558. Χαλεπὸς τοι θάπτοις] Noxius ovibus ut Latinis *gravis*. Virg. III Georg. 415:

Galbaneoque agitare gravi nidore chelydros.

Sic legit Servius & exponit, *serpentibus noxio*. Ovid. IV Metam. v. 497:

Inspirantque graves animas.

Liv. VII, 6: *Grave tempus & forte annus pestilens erat*. Versu sequente uterque codex: ἐν τελείῳ ἔτει.

v. 561. Τοῦτε φυλασσόμβρος] Hunc & sequentes duos versus pro subditiis expungendos esse censuit olim Plutarchus. Nec illos videtur agnovisse Moschopulus. Rectius sane abessent.

v. 566. Ἱερὸν Ὠκεανὸν] Omnes ἱερὸν hic esse magnum, immensum interpretantur. Non nego sic posse accipi. Verum tamen est ἱερὸν hic propriam notionem non migrare. Oceanus enim sacer erat, quia erat Deorum domicilium, Neptuni, Thetyos, Solis, astrorum, quæ credebantur mare subire. Fabianus apud Senec. I controvers. *Sacrum quidem terris natura circumfudit Oceanum*. Hinc & *dium* appellatur. Plautus apud Varronem ex emendatione Scaligeri:

conferta rate inarataque perite
Qui dium mare eunt sudantes atque sedentes.

Sic sæpe apud nostrum & alios εἰς ἅλα δῖαν. *In mare dium.* Quin & Oceanus pro Deo habebatur, Cæli & Telluris filio, patre vero Saturni & Opis. Hinc Alexander M. ei fecit tanquam Deo Justinus: *Expugnata deinde urbe, reversus in naves Oceano libamenta dedit, prosperum in patriam reditum precatus.*

v. 568. Ὀρθορόη Παυδιονὶς] MS II, Proclus, Tzezes: ὀρθοῆ. Sic & Hesychius & Etymologici magni auctor. Suidas tamen & MS I stat a vulgata. v. 570. MS I, ἐπεμνέμθη. v. 574. MS II, κῆπιν.

v. 582. Ἡμῶ τε σκόλυμῶ τ' ἀνθεῖ] Hoc tempus significat Theocritus Idyll. VI, 15:

Ἀ ἢ κὴ αὐτίδι τι λαμπύπλεται, ὡς ἀπ' ἀκάνθας
Ταὶ καπυραὶ χαῖται, τὸ κηλὸν θέρῶ ἀνίκα φρύττῃ.

Quæ sic reddenda sunt: *Illa vero sua sponte lascivit, quia cardui flores sunt languidi, tum pulchra æstas ardet.* Versionibus vulgatis nullus sensus. Χαῖται καπυραὶ ἀπ' ἀκάνθας, sunt *pappi volantes* Lucretii. Pappi enim sunt flores carduorum. καπυραὶ quia fervore solis flaccidæ decidunt & per aërem feruntur. Elegans fragmentum Alcæi de hoc ipso tempore nobis servavit Proclus: Οἶνῳ πνεύματα τίθησι. (Sic MS Gudii) Τὸ δὲ ἄστρον ἤδη τέλλεται. Ἡ ἢ ὥρα καλεπά. Ἀχεῖ δ' ὐκ πεπάλαν πάδε ἂν τίτλῃ ἀνθεῖ κὴ σκόλυμῶ. Corrupta D. Heinsius sic emendat, ἀχεῖ δ' ὐκ πεπάλων ἀχίτα τίτλῃ. Sed videtur potius scripsisse: ἀχεῖ δ' ὐκ πεπάλων ἀδέα ἂν τίτλῃ. *Suave canit.* ut exprimat illud Hesiodi, λιγυρὸν καλαχεύει ἀοιδόν. ubi tamen MS II ἐπιχεύει.

v. 584. Καμπτώδεῶ] MS uterque καμπτώδεῶ, ut & vers. 664.

v. 589. Εἴη πετραίη τε σκιὴ] Mirifice interpretes Latini ut solent: *Petrosaque umbra.* Πετραίη σκιὴ est σκιὰ ἐν σπηλαίῳ, umbra in antro. ut supra v. 532, γλάφυ πετρῆεν, est antrum in petra. Ubi rursus interpretes, *caverna petrosa.* Πέτρα Homero aliisque Græcis poëtis sæpe est antrum in rupe excavatum. Iliad. β.

Ἢΰτε ἴθυσι εἶσι μελισσάων ἀδινάων
Πέτρης ἐκ γλαφυρῆς αἰεὶ νέον ἐρχομένάων.

Quemadmodum populi evolant apium confertim ex cavo rupis antro

antro novo examine exeuntium. Idem Iliad. ϛ. Πέτρης ἐκβαίνοντα δεδεγμένον ἐκ κευθμῶνος. *Ex rupis antro exeuntem excipiens insidiis.*

v. 590. Μᾶζα τ' ἀμολγαίη] Est polenta pastoritia, ποιμενικὴ ut Athenæus explicat. Μᾶζα est polenta farina conspersa & subacta aqua & oleo. Hesych: Μᾶζα, ἄλφιτα πεφυρμένα ὕδατι καὶ ἐλαίῳ. A μᾶζα perelegans vocabulum ὑπερμαζᾶν apud Simocattum ep. 77, & Alciphronem ep. 18 legitur. quod est e nimia alimentorum copia lascivire. id ipsum quod Belgæ eadem ratione pervenuste dicunt: *broot-dronckenzijn.* Hesych. ὑπερμαζᾶ, ὑπερτρυφᾷ. Nugatur Tzezes, qui μᾶζαν dici putat quasi τὸ μὴ ἄζαν. Μᾶζα est a μάττω, subigo. Est enim farina subacta aqua. hinc Latinis massa. Siculi ζ & σσ invicem mutant. Pro πλάσσω dixerunt πλάζω, pro ἀνάσσω ἀνάζω, ζάκυνθος Saguntus.

v. 591. Βόες ὑλοφάγοι] Interpretes: *bovis arborivoræ.* Imo: *bovis quæ pascitur frondibus.* ex enim pabulum boum. Hesych: ξυλὸς βοὸς τροφή, ὁ ἐσθίουσιν οἱ βόες. Phædrus:

Hæc inter ipse dominus a cœna redit
Et quia corruptos viderat nuper boves
Accedit ad præsepe: Cur frondis parum est?

In eadem fabula: *Frondem bubulcus affert.* Ovid. III Metam. v. 730. Restrita est.

v. 595. Ἀντίον ἀκραίῳ ἀνέμοι] Revocavi lectionem veterem, quam servavit MS I & omnes Græci interpretes præter Tzezem, qui hunc versum non exponit. Legunt autem omnes ἀκραίῳ ζεφύρῳ. Homer. Ὀδυσ. β.

Τοῖσιν δ' ἴκμενον ἦρον ἰὴ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Ἀκραὴς ζέφυρον, κέλαδον τ' ἐπὶ οἴνοπα πόντον.

His vero ferentem ventum immisit cæsiis oculis Minerva Purum Zephyrum, resonantem per obscurum pontum. Sic exponunt Græci magistri ἀκραῆ purum, nullis aliis ventis permixtum. Alii ἠρέμα πνέοντα, leniter spirantem. quod non probo. Nam & Boreæ tribuit Homerus Ὀδυσ. ξ.

Ἑβδόμῃ δ' ἀναβάντες ἀπὸ Κρήτης εὐρείης
Ἐπλέομεν Βορέῃ ἀνέμῳ ἀκραέϊ κραδίῃ.

Septimo vero conscendentes a lata Creta navigavimus Borea vento puro bono. vide ibi Eustath. sed ad priorem locum Ὀ ἴνος. β Scholiorum brevium auctor, qui pro Didymo venditatur: ἀκραῆ Ζέφυρον] ἐπιτήδειον ἄκρως, πνέοντα πρὸς τὴν χρείαν. ὅτε πλέον ὅτε ἔλαττον. ἢ τὸ μὴ κεκραμένον Ζέφυρον. Ἀκραῆ Ζέφυρον, *commodum, spirantem quantum opus est, neque nimis vehementer, neque nimis remisse. Aut non mixtum, sed purum Zephyrum.* In MS II est ἀκρακέα Ζεφύρᾳ, sicut & apud Homerum nonnullos legisse ἀκραῆ Ζέφυρον Eustathius & Scholiastes observant. Sed prætuli consensum libri antiqui cum interpretibus, ut & ἀκραῆ in Homero retinetur.

v. 597. Τρὶς δ' ὕδατι πρέσχειν] Latine redditur imperitissime: *Tertiam aquæ partem infunde, quartam vero misce vino.* Est ne qui intelligat? Hoc vero dicit Hesiodus: *Tres partes aquæ prius infunde, quartam vero vini admisce.* Tribus partibus aquæ unam vini admiscendam esse præcipit.

v. 601. Ἐπαρκέσσον βίον] Latini interpretes: *victum sufficientem*, cum sit *conditum, repositum.* Superius v. 407:

Χρήματα δ' εἰν οἴκῳ πάντ' ἄρτυμα ποιήσασθαι.

Instrumenta vero omnia domi disposita para. v. 627:

Ὅπλα δ' ἐπάρτυμα πάντα πρὸ ἐν κάτθεο θυμῷ.

Armamenta vero disposita omnia domi repone. v. 617:

Πλειὼν ἢ κύδιος ἄρτυμος εἴη.

annus vero in opere sic recte dispositus sit. Si hæc feceris, omnia gerentur suo tempore, totum annum recte dispensaveris in opere faciendo. vulgo inficete vertitur: *ita annus in opere rustico absolutus sit.*

v. 602. Ποιεῖσθαι ἧπαρ] est quærere, comparare sibi servum, ut alio loco ποιεῖσθαι γυναῖκα invenire uxorem. Χρήματα ποιεῖν. Demosth. *comparare argentum.* ποιεῖν πέντε τάλαντα Matth. XXV, 16, quinque talenta lucrari, facere. Nam & Latini sic loquuntur. Cic. I divinat. *Etiam Philosophum, si commodum ei esset, pecuniam facere posse.* Sic *rem facere.* Hic facere est κτᾶσθαι comparare, colligere. Florus lib. I, cap. 1: ubi aqua hæret viris doctis. *Ex variis elementis congregavit corpus, populumque Romanum ipse fecit.* Ipse collegit. ut apud Sallust. *exercitum argento facere,*

facere, est colligere, comparare. Nihil certius. Non spero futuros impostorum quibus hic locus mendi sit suspectus, quique fateantur se ignorare quid faciat hoc loco *fecit*. Posses quidem etiam exponere *populum Romanum ipse fecit*, hoc est genuit quasi populum Romanum, est parens populi Romani. Nam facere nonnunquam est gignere. Varro III de R. R, 22: *plerumque pullos similes sui faciunt*. Romulus dicitur etiam Romani populi sator. Ennius:

O Romule, Romule dic
Qualem te patriæ custodem di genuerunt.
Tu produxisti nos indo luminis auras
O pater! o genitor! o sanguen dis oriundum.

sed verius est, quod prius dixi.

v. 605. Ἡμερόκοιτος] Latinis *dormitator*, Glossæ Vet. ἡμερόκοιτος *dormitator, fur nocturnus*. Plautus: *Ni illic homo est aut dormitator aut sector zonarius*. Huic opponitur *interdiarius*. Eædem glossæ: *Interdiarius* ἡμεροκλέπτης.

CAPUT XV.

Theocriti epigramma duobus distichis ineditis ex MS auctum. Idem emendatum. Hesiodi locus nove expositus. Idem bis restitutus, Μίτος φυλάσσει. Elegans epigramma in Anthologia emendatum & expositum, repudiata Magnorum virorum interpretatione. Nemesis homines pro meritis accipit. Infesta est superbis & ostentatoribus, & nimiæ felicitati. Ἐπικαιρίς. Καιρὸς. Tempus.

v. 619. Ἐγγὺς ἂν Πληϊάδος δύνοντος] Quam periculosi sint tum cursus maritimi insigni exemplo ostendit Theocritus in epigrammate in Cleonicum, qui circa occasum Pleiadum in mari periit. Hujus epigrammatis quatuor versus nunc primi edimus ex codice Palatino Veterrimo, quem Fridericus Sylburgius contulit cum Anthologia. In qua ut & in Theocriti editionibus prius solum distichon extat.

Ἄνθρωπε, Ζωῆς ἀδελφεόν, μηδὲ πυρ' ὥρλῳ
Ναυπλίου ἴθι, ὡς ἡ πόλυς ἀνδρὶ βίος.
Δηλαῖε Κλεόνικε σύ θ' εἰς λιπαρὸν Θάσον ἐλθὲν
Ἡπείγου χείλης ἔμπορος ἐκ Συέλης.

Ἔμπο-

Ἔμπορ᾽ ὦ Κλεόνικε, δύσι δ᾽ ὑπὸ Πλειάδοιν αὐτλῶ

Πενθπόρῳ ναύτῃ Πλειάδι συγκατίδης. lege: πενθπόρ᾽ ναύτης. *Homo parce vitæ, neque tempore alieno Naviga, quia vita hominis est brevis. Miser Cleonice tu in opimam Thasum venire properasti mercator ex Cœlesyria. Mercator Cleonice sub ipsum Pleiadis occasum Mare transiens nauta cum Pleiade simul occidisti.*

v. 643. Νῆ ὀλίγῳ αἰνεῖν] Tricantur Græci Magistri, qui contendunt αἰνεῖν εἰρονικῶς esse χαίρειν ἐᾶν, quamvis iis adstipuletur Plutarchus libello de audiendis poëtis. qui, cum hunc locum produxisset, ait: τῷ μὲν γὰρ αἰνεῖν σημαίνεται τὸ ἐπαινεῖν. αὐτῷ δ᾽ ἐπαινεῖν ἀντὶ τοῦ παραιτεῖσθαι κεῖται, καθάπερ ἐν τῇ συνηθείᾳ καλῶς φαμὲν ἔχειν, τὸ χαίρειν κελεύομεν, ὅταν μὴ δεώμεθα μηδὲ λαμβάνωμεν. ὅτω τὸ τῷ ἐπαινῷ Περσεφόνειαν ἔνιοι φασὶν ὡς παραιτητῷ εἰρῆσθαι. Αἰνεῖν hic ἐπαινεῖν significat id est laudare. laudare autem pro recusare ponitur hoc loco. sicut usitatum nobis est dicere bene habet & valeat, cum aliud nolumus & non accipimus. Atque sic quidem aiunt Proserpinam vocari ἐπαινῷ quasi aspernandam. sed non erat ut alienam τῷ αἰνεῖν significationem hic affingeret. Dictum enim est ab Hesiodo eo sensu quo a Virgilio: *laudato ingentia rura, Exiguum colito.*

v. 647. Βέλτιαν ἢ χείρα] MS I, & II, βέλτιαν. In secundo præterea ἀπερπία λιμόν.

v. 655. Τὰ δὲ προπεφραδμένα πολλά] Latini interpretes: *prædeliberata vero multa.* Inscite. προπεφραδμένα sunt προκεκηρυγμένα. per præcones indicata, prædicta.

v. 657. Ὑμῖν νικήσαντα φέρειν τρίποδ᾽ ὠτώεντα] Monet Proclus quosdam scribere: Ὑμῖν νικήσαντ᾽ ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον. qui non sunt audiendi. Decisum enim jam est & constitutum ab iis, qui temporum rationes descripserunt, Hesiodum minorem esse Homero centum quasi annis, nec potuisse cum eo de palma certare.

v. 667. Εἰ μὴ δὴ πρόφρων] MS I, Εἰ δὴ μὴ πρόφρων. v. 668. πάλου est imperium, potestas, magistratus. Hinc οἱ ἐντὶ πάλῳ *qui sunt cum imperio*, magistratus.

v. 679. Ἥμου δὴ πεπάων] Sic omnes editiones, quas vidi; cum

eum scribendum τὸ πρῶτον cum MSS. Hoc mendum & in aliis locis sæpe sustulimus.

v. 688. Ὅσσ' ἀγοράων] MS II, ὡς ἀγοράων. Sic & in quodam libro se reperisse testatur Comelinus.

v. 691. Μετὰ κύμασι πήματα κύρσαι] MS I, πήμασι. non invenusta paranomasia, ut παθήματα μαθήματα, & infinita talia. Versu sequente scribe: Δεῖνον γ' εἰκ' ἐφ' ἅμαξαν cum libro primo & Græcis interpretibus omnibus.

v. 694. Μέτρα φυλάσσειν] Non video cur viri doctissimi μέτρα hic velint exponi tempus. Quis μέτρα accepit pro καιρῷ. Μέτρα φυλάσσειν est modum tenere. Luciano μέτρον ἔπειν. Epigramma de Nemesi in Antholog:

Η' Νέμεσις πῆχυν κατέχω. τινὸς ἕνεκα; λέξεις.
Πᾶσιν ἀπαγγέλλω· μηδὲν ὑπὲρ τὸ μέτρον.

Nemesis cubitum teneo? quamobrem? quæris. Omnibus præcipio: nequid supra modum. Extat de eadem Dea in iisdem Floridis Græcorum poëtarum aliud epigramma ejusdem argumenti, sed turpissima macula fœdatum, quam mirum tot viros doctos, qui in illo vertendo elaborarunt, non animadvertisse.

Ἐλπίδα καὶ Νέμεσιν Εὔνικος ἐνθάδε βωμὸν ἔστυξα
Τλῶ μ' ἵν' ἐλπίζῃς, τλῶ δ' ἵνα μηδὲν ἔχειν.

Vertit magnus Politianus:

Spem simul & Nemesin posita dicat Eunus in ara,
Scilicet ut speres omnia, nil habeas.

Sic & Henricus Stephanus, & plurimi alii. Rem prorsus admirabilem Eunum Spem & Nemesin in eadem ara consecrasse, ut sperare quidem liceret, sed nunquam potiri! Ad illam aram mortuos arbitror fecisse, quibus omnis vitæ rerumque jucundarum spes delicuit, non miseros, quos bona illa Dea *fovet, & melius cras fore semper ait.* Deinde quis unquam audivit Nemesin tam crudelem esse, quæ omnium desideriis intercedat, neminemque votorum compotem fieri sinat? Quin contra Nemesis credebatur esse Dea, quæ omnes pro meritis accipiebat, ab improbis & insolentibus exigebat supplicia, bonos & modestos augebat præmiis, sic dicta ἀπὸ τοῦ τὰ ἴσα νέμειν ἑκάστῳ, quod suum cuique tribuant. Artemidorus lib. II Ὀνειροκριτικ. Νέ-

μεσις

μισις ἀεὶ τοῖς κ' νόμον ζῶσιν ἀγαθὴ, κ' μετρίοις ἀνθρώποις, κ' φιλολόγοις. τοῖς δ' ἀδυναμέσι, κ' τοῖς ἐπιβεβηκόσι τισὶ, κ' τοῖς μεγάλων ἐγχειρήσεων πραγμάτων ἐναντία καθίσταται, κ' ἐμποδὼν τ' ἐπιχειρημάτων. *Nemesis semper propitia est viventibus secundum legem, & moderatis hominibus, & philologis. At vero contra leges delinquentibus, & his qui aliquibus insidias struunt, & magnas res moliuntur, adversatur, eorumque conatus impedit.* Amm. Marcell. lib. XIV: *Hæc & hujusmodi innumerabilia ultrix facinorum impiorum, bonorumque præmiatrix aliquoties operatur Adrastia, atque utinam semper, quam vocabulo duplici etiam Nemesin appellamus.* propterea & paulo post addit veteres Theologos finxisse Nemesin esse Justitiæ filiam. Vides ergo solum acumen & venustatem huic epigrammati detraxisse descriptores aut corruptorem; sed & ipsum sanum sensum. Omnia restitues, si mecum scribes ut poëtam scripsisse plane decrevi & pro compertissimo habeo:

Ἐλπίδα κ' Νέμεσιν Εὔνους θῆκε βωμὸν ἔτυξα
Τὴν μὲν ἵν' ἐλπίζῃς, τὴν δ' ἵνα μηδὲν ἄγαν.

Spem simul & Nemesin Eunus in eadem ara posuit, Illam quidem ut speres, hanc ut ne quid nimis. Eunus Nemesin & Spem in eadem ara dedicarat, ne improbas spes concipiamus, & immodica desideremus, ut simus ἐπιεικεῖς, neque ultra sortem nostram efferamur. Sic enim dicebantur qui sic se comparabant, ut semper in omni vitæ ratione tenerent illud μηδὲν ἄγαν. Galenus III in προῤῥητικὸν Hippocratis: Ἄνθρωπον ἐπιεικῆ καλοῦμεν τὸν μέτριον, ὃν μηδὲν ἄγαν σοφίζεσθαι κ' τὸν βίον. *Hominem ἐπιεικῆ vocamus modestum, cui ne quid nimis in omni vita cura est.* Has esse præcipuas Nemeseos partes, præter id quod superius attulimus, aliud ejusdem sententiæ epigramma antiquum testatur:

Η' Νέμεσις σοβολίγῃ τῷ πήχεϊ τῷ τε χαλινῷ
Μήτ' ἀμείλιχόν τι ποιεῖν, μήτ' ἀχάλινα λέγειν.

Nemesis monet hoc cubito & hoc freno ne immoderate quid agas, nec effrenate loquaris. Ἀχάλινα λέγειν, ut apud Euripid. ἀχάλινος στόμα. Tacito, *procax lingua.* Tumidis vero, vanis, ostentatoribus, & improba spe magna affectantibus Nemesis est infestissima. Claud.

Sed

Sed Dea quæ nimiis obstat Rhamnusia votis
Ingemuit flexitque rotam.

Lucanus: *Et tumidis infesta colit quæ numina Rhamnus.*
Ovidius ad superbum & suam felicitatem jactantem:

Non metuis dubiæ fortunæ stantis in orbe
Numen, & exosæ verba superba Deæ.

Nec ista Diva valde magna patiebatur esse diuturna. Inde & si quid excellens peribat, adsignabatur Nemesi. Statius I I Sylvarum mortem formosissimi pueri adscribit Nemesi, quia nimiam ejus pulchritudinem ferre non potuerit:

Nectere tentabat juvenum pulcherrimus ille
Cum tribus Eleis unam trieterida lustris:
Attendit torvo tristis Rhamnusia vultu,
Ac primum implevitque toros, oculisque nitorem
Addidit, & solito sublimius ora levavit.
Heu misero letale favens, seseque videndo
Torsit, & Invidiam Mortemque amplexa jacenti
Injecit nexus, carpsitque immitis adunca
Ora verenda manu.

vide & Epicedium in Glauciam. Hoc caput ex Animadversionum Variarum libellis libuit hic interserere. Redeamus nunc ex diverticulo in viam & ad Hesiodum. Μέτρα hic nihil aliud esse quam modum non tempus, ut viri Græce doctissimi notarunt, etiam ex præcedentibus apparet. Præcipit enim poëta, ut modum servemus in omnibus rebus, neque nimium credamus navibus, neque nimium onus imponamus curribus; utque singula agamus suo tempore, neque hyeme, neque vere mare tentemus, sed æstate, quod ille tempus navigandi optimum ducit. Hinc & statim sequitur præceptum de legitimo tempore uxorem ducendi. Καιρὸς est tempus justum, opportunum. ut etiam apud Latinos. Terent. *In tempore venire quod rerum omnium est primum.* Apud eundem: *per tempus advenis.* Donatus: *oportune.*

v. 696. Μήτε τεληκύντων ἐτέων] In MS I I pro varia lectione notatum erat: τελήντων, quam lectionem Tzezes probat invitis Musis.

v. 698.

v. 698. Τέτρ' ἠΐθεοι] MS I I, ἠΐθεοι. Proclus, Tzezes, Moschopulus, Pollux, docent omnes hic omissum esse δίκαι, & Poëtæ sententiam esse, puellam quatuordecim annorum esse nubilem. Sed & hic Latini interpretes maluerunt errare, quam eruditorum magistrorum sententiæ subscribere.

v. 702. Οὐ μὲν γάρ π] MS I, οὐδὲν γάρ π.

CAPUT XVI.

Hesiodus emendatus. Γήρᾳ ὄφρα. Γλώσσης χάριν. Gellius ex conjectura emendatur. Κατὰ μίτρην ἴσαι. Hesiodus interpunctione restitutus. Noctes cur dicantur esse deorum. Noctu in terris versari deos veterum opinio. Quintilianus in declamationibus emendatus. Αὐλὴ. Ἄγραυλοι ποιμένες. Concubitum polluere veteres credebant. Τάφος cœna funebris. Χυτρόποδες. Ἀνθερίκια. Hesychius emendatus. Λάσανα. Mos veterum in novis vasis lustrandis. Imbuere. Ἄκλητα. Multi & graves aliquot interpretum lapsus.

v. 705. Ὦμῷ γήραϊ δῶκεν] In secundo MSCto alia manus: ὠμῷ γήραϊ ᾖκεν. Et sic Stobæus legit cum Proclo & Tzeze. Ille enim exponit: τὸ ὠμὸν τὸ γῆρας τῷ ἀνδρὶ πιθεῖσα. Hic: τῷ παρ' ἡλικίαν πιθέσης γηραιὸν τῷ ἀφήλικα. in crudam senectutem ponit, facit ut ante tempus senescat. γήραϊ ᾖκε per ellipsin pro εἰν γήραϊ ᾖκε, hoc est πρόωρον εἶωθε. Vulgata lectio non potest ferri.

v. 709. Γλώσσης χάριν] est quod aliter dicitur νόμου χάριν, *dicis gratia*. Glossæ Latino-Græcæ: *dicis causa* νόμου χάριν. *Dicis gratia* νόμου χάριν ὡς τῷ λόγῳ. Γελοίως τῷ νομικῷ. Interpretes sine sensu: *linguæ gratia*. Sequentia lege ex MS I:

εἰ δέ κεν ἄρχῃ
Ἢ ἔπος ἐκτὸς ἐπὼν. Vertunt perperam:

Si autem cœperis aut verbum aliquod locutus infestum, aut facias. vide quæ notavimus ad vers. 294.

v. 710. Ἤγητ' ἐς φιλότητα] MSS ambo. ἠγείτ'. v. 714. Εἰ δέ μή τι νόος κακπλιχάτω εἶδος. σὸν νόον, pro σῷ νόον. quæ ἀντίπλωσις Homero familiaris. quod non monerem nisi tantillæ rei ignorationem fraudi fuisse interpretibus, ut ineptissime hunc versum redderent, deprehendissem.

v. 716.

v. 716. Νεικεῖῆφι] Uterque codex: νεικητῆφι. Secundus pro ἕπαρον ἐπάρων.

v. 719. Γλώσσης τοι φησωρὸς [Hunc locum Latine fecit Gellius lib. I Noct. Att. 15: *Hesiodus poëtarum prudentissimus linguam non vulgandam, sed recondendam esse dicit, perinde ut thesaurum; ejusque esse in promendo gratiam plurimam, si modesta, & parca, & modulata sit.* Sed aut Gellius non intellexit quid sit κῆ μέτρον ἴσχει, quod non est modulata, sed modum tenens, quæ coërcet & reprimit effrenem loquacitatem, ἀχαλίνους λόγους, inanem futilitatem, quæ μέτρα φυλάσσει in loquendo: aut forsan scripsit: *& parca & moderata sit.*

v. 721. Εἰ δ' κακὸν εἴπῃς] Affert hic Proclus similem Alcæi sententiam: εἰκ' εἴποις τὰ θέλεις, ἀκέσαις τὰ κ' ὐ θέλεις. quam quasi de verbo ad verbum Latine expressit Terentius: *si mihi pergit quæ vult dicere: ea quæ non vult audiet.*

v. 722. Μηδὲ πολυξείνῳ δαιτὸς δυσεμφελος εἶναι ἐν κοινῷ] Hujus loci hic est sensus: *Ne in convivio quod multi instruunt amici sis morosus de symbolis.* Δαὶς πολύξενος ἐν κοινῷ est convivium quod de symbolis instruitur a multis amicis. Talia convivia dicebantur ἔρανοι. Hesych. ἔρανος· ἡ πολλῶν εἰσφορά. Terentio *de symbolis esse.* Convivæ ἐρανιστὴς, συσσίτιοι. sed hæc obvia sunt & a viris doctis pridem observata.

v. 726. Οὐ δὲ ποτε κλύσσι] MS. ὑ δὲ δ' οἴγε.

v. 727. Οὐδὲ ὁμίχειν] MS I. ἐζῆρὸς. male. Veteres qui vestibus longis utebantur, exoneraturi vesicam non erecti stabant, sed procumbebant in terram, ut pedes vestibus tegerentur. Hinc pedes tegere sacris scriptoribus est ventris aut vesicæ excrementa ejicere. Græcis καθίλκεσθαι ἰσθῆτας. Ad idem vestitus genus pertinet istud præceptum, quo statim Hesiodus vetat nudari αἰδοῖα meientium.

v. 728. Αὐτῆς ἐπείκει δύῃ] Uterque codex: Αὐτῆς ἐπὶ κὶ δύῃ. Primus postea: μεμνημένῳ ἐς' ἀνίοντι. post ἀνίοντα delenda distinctio. Sic autem vertendi sunt hic & sequens versus. *Sed etiam postquam occidit, memor ejus rei, adversus orientem, neque in via, neque inter eundum extra viam meias.* In vulgata versione nihil sani.

v. 730. Μακάρων τοι νύκτες ἔασιν] MS I ἴασιν. Quæ hic Moschopulus & alii tradunt de sententia Hesiodi, cur noctes dicat esse deorum, non sunt nauci. Nemo poëtam interpretaturus tam hospes esse debebat in lectione poëtarum, ut ignoraret illorum sententiam fuisse, noctu deos versari in terra & hoc orbe nostro inter homines, interdiu sedes superas colere. Stat. I Sylv. 1.

Huc sub nocte silenti
Cum superis terrena placent, tua turba relicto
Labetur cœlo.

Quintil. declamat. X: *Quotiescunque domus fuerat grato sopore prostrata, aderat ille, quales humanis se offerunt oculis propitii dii, quale latissimum numen est cum se patitur videre. Sicut omnis religio templorum, omnis religio lucorum, cum tacuere mortalia, & profani procul, errare sedibus totis, solitudine frui, & de suis dicitur exire simulacris: ita juvenis meus noctibus totis agebat filiam, & paterna domo ac penatibus suis fruebatur placidus & mitis, & matri propitius, ut numen & deus delabi syderibus, & venire de liquido puroque aëre videbatur.* Sic legendus hic locus, & distinguendus. vulgo male habet. Hinc pleræque ἐπιφάνειαι non solum apud gentiles, sed etiam in sacris libris noctu dicuntur factæ.

v. 732. Εὐερκέϊ ... αὐλῇς] Αὐλὴ non est atrium, ut interpretes existimant; sed caula. uti fere semper antiquissimis scriptoribus αὐλαὶ sunt mansiones ὕπαυθραι, in quibus oves, capræ & alia animalia minora stabulabantur. Pollux lib. I, ἃ δὲ οἱ βόες ἴσασιν βύσταθμα, βυκόλια, βυσσίστεις. ἃ δὲ οἱ ὄϊς καὶ αἶγες, αὐλὴ καὶ σηκός. Apollon. Argon. I, 575, & 1173, ac sæpe apud Homerum. quoniam vero sub dio erant. inde αὐλίζειν & ἀγραυλεῖν est sub dio agere. In Theog. v. 26. ποιμένες ἄγραυλοι, sunt pastores *sub dio agentes*, non, ut interpretes, *in agris pernoctantes*. quem errorem quoque B. Lucæ interpretes errarunt, in capite secundo; sed quem dudum castigavit Is. Casaubonus.

v. 733. Μηδ' αἰδοῖα γυνὴ παλαγυίῃ] Immerito Proclus hic Hesiodum exagitat, quasi in nimis exilibus tradendis versetur, & de rebus levibus præcepta præscribat, dum verba in pro-

propria notione accipit. Sed Hesiodi verba sunt μυσικώτερα. Hoc autem vult a concubitu etiam legitimo non rem sacram esse faciendam, ne domi quidem, nedum in publico, nisi ante lauto & lustrato corpore. Tibullus:

discedat ab aris
Cui tulit hesterna gaudia nocte Venus.

Hinc solebant se purificare. Suet. Aug. 94 de Attia Augusti matre, quæ cum dracone in templo visa sibi est volutari: *expergefacta quasi ex concubitu mariti sese purificavit.* Quin & alia negotia suscipere non licebat iis qui propter dormierant nisi antea essent lustrati. Columell. XII, 4 de pistoribus, cocis, cellariis: *His omnibus placuit eum qui rerum harum officium susceperit, castum esse continentemque oportere, quoniam totum in eo sit, ne contrectarentur pocula, vel cibi, nisi aut ab impube, aut certe abstinentissimo rebus Venereis: quibus si fuerit operatus vel vir vel fœmina debere eos flumine aut perenni aqua priusquam penora contingant ablui. propter quod his necessarium est pueri vel virginis ministerium, per quos promantur, qua usus postulat.* Nec Christianis olim licebat statim sacris operari, si cum uxoribus consueverant. Gregorius M. respons. ad Quæst. X Aug. Episcop. Ang. *Vir cum propria conjuge dormiens intrare ecclesiam non debet, sed neque lotus intrare statim debet.* Paulo post: *Et quamvis de hac re diversæ hominum nationes diversa sentiant atque custodire videantur, Romanorum tamen semper ab antiquioribus usus fuit post admixtionem propriæ conjugis & lavacri purificationem ab ingressu ecclesiæ paulatim reverenter abstinere.* Sed quanto rectius sapiens illa fœmina, cum consuleretur, quando post concubitum liceret mysteriis interesse, respondit; si cum tua uxore rem habuisti, statim, si cum aliena nunquam.

v. 735. Μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφοιο] Τάφος hic non est bustum, sepulchrum, ut rursus male interpretes, sed καθέδειπνον, silicernium, cœna funebris, quæ opponitur δαιτὶ θεῶν, hoc est convivio quod celebratur die festo, aut post sollemne sacrificium. Nullum enim sacrificium sine epulis. Hesych. Τάφος· τὸ γινόμενον καθέδειπνον ἐπὶ τῇ τῶν κατοιχομένων τιμῇ.

Τάφος *est convivium quod celebratur in mortuorum honorem.* Homer. Iliad. ψ. v. 29.

Αὐτὰρ ὁ τοῖσι τάφον μνησικέα δαίνυ.

sed ille his funebres epulas lautas instruxit. Ab hac ferali cœna redeuntes vetat poëta liberis operam dare mali ominis causa, quia, ut puto, vana superstitione capti credebant minime vitales futuros, qui ex hac μίξει procrearentur. Hinc vocat δυσφήμους, & quia Græci & Romani statuebant omnia feralia polluere propterea purgabantur ab exequiis redeuntes. Festus: *Funus prosecuti redeuntes ignem supergrediebantur aqua adsperſi: quod purgationis genus vocabant suffitionem.*

v. 748. Ἀπὸ χυλεοπέδων ἀνεπιρρίκτων] *Ab ollis nondum dedicatis.* Sic verte. Χυλεόποδες enim hic χύτραι, ut Proclus aliique monent. Alioqui sunt ἐχάραι τῶν μαγείρων, foculi sive sint fixi, sive mobiles, qui carbonibus implebantur & quibus imponebantur ollæ, quæ & λάσανα dicuntur & ἀνθράκια. Hesych. Ἀνθράκιον τὸ μικρὸν τρίποδιον, καὶ λίθος πύρινος ὁ ἐν δακτυλίῳ, καὶ χυλεοπέδιον, καὶ πᾶσα μικρὰ κάμινος. Sic scribendus hic locus, sine sensu vulgo legitur & laudatur a viris Græce doctissimis χυλεοπώλιον. Pollux X, 24: Χυλεόποδας ἔστι μὲν καὶ λάσανα κεκλημένον εὑρεῖν, ὡς Διοκλῆς ἐν Μελίσσαις. Ἀπὸ λασάνων θερμὸν ἀφαιρήσω. Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῶν Ἱππώνακτος ἰάμβων εἴρηται χυτροπόδιον. ὥσπερ καὶ παρ' Ἡσιόδῳ.

Μὴ δ' ἀπὸ χυλεοπέδων ἀνεπιρρίκτων ἀνελόντα.

Ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἑτερόν τι δηλοῖ. ὅταν δὲ Δίφιλος ἐν ἐπικλήρῳ λέγῃ, Χύτραν μίαν ὦ παῖ τὴν μαγείρου. δηλονότι τὴν χύτραν λίχνῳ, ἀλλ' οὐ τὴν χυλεόποδα. Paucis interjectis: Χυτρόποδα καὶ πυρὸν καὶ ἀνθράκιον ἔπης, Ἀλιξιδος ἐν Πανὶ ἐν Λημνίᾳ· Καὶ μὴν παρὰ μὲν ἀνθράκιον ἐν μέσῳ σείσων τι κυάμων μεστός. Καὶ γὰρ ὁ σείσων ἀγγεῖόν ἐστι κυάμους, ἢ ἄλλό τι τοιοῦτον ἐνίφρυγον. Καὶ μὴν ἐχάραν εἶπεν ἂν τὸ ἀνθράκιον τοῦτο καὶ ἐχάριον. Ἀριστοφάνης ἐν ταγηνίσταις εἶπεν· ἐχάρια. ὁ δὲ Στρατίδης ἐν Ψυχαγωγοῖς. Πῶς ἂν κομίσειέ μοι τὴν θυμαλώπων μεστὴν ἐχάραν. Apposui plusculo verba, quia ex illis discimus quid fuerit χυλεόπους, λάσανα, ἀνθράκιον, quod video ignorari. plerique enim putant esse *trullam*, ut P. Septimius Florens, vir elegantissimus, in Aristophanis εἰρήνῃ, qui hos versus

ἐν-

οὐτωῖδα ηδ

Πρὸ δ' πολίμυ τὰ λάσανα τῇ βελῇ ποτ' ἰῶ, sic interpretatur: *ante bellum hic scilicet*

Trullæ stetere in gratiam senatus.

Cum non sint trullæ, sed foci ad quos carnes coquebantur senatui post sacrificia. vide ibi antiqua scholia. χυλεόποδες autem sunt ipsæ χύτραι σωικδοχικῶς, ut *templa lapidata* apud Sueton. Calig. 6, non sunt grandine icta, ut exponit vir plurimæ lectionis C. Barthius in Adversariis, sed dii lapidibus impetiti. Veteres autem nullis vasis solebant ante uti ad cibum potumque capiendum, nisi ante lustrata essent libatione ex iis diis facta. Proclus ad hunc locum ἀπὸ χύτρας μὴ πρῶτον φάγῃς περὶ σωτηρίας ἐξ ὧν τοῖς θεοῖς. *Ex ollis non ante cibum capias, quam ex iis diis libaveris.* Sic patinam dedicat Vitellius apud Suetonium: *Hanc quoque (cœnam) superavit ipse dedicatione patinæ, quam ob immensam magnitudinem clypeum Minervæ Αἰγίδα πολιούχου dictitabat.* Hoc Latinis proprie est imbuere, quia tum vasa illa imbuebant vino quod diis libabant. inde postea *imbuere* de omnibus rebus, quæ primo usui nostro accommodantur. Catullus de Argo nave: *Illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten.* etiam de ipsis hominibus dicitur: Florus II, 3: *Cottidiani & domestici hostes tyrocinia militum imbuebant.* Tacit. I ann. 36. *Imbutaque præda manus in direptionem Galliarum eruptura.* Id. III Hist. 15: *Ut civili præda miles imbueretur.*

v. 750. Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν] Recte ἀκίνητα veteres exposuerunt τάφους. In bustis enim stare, sedere, imo busta videre habebatur pro diro & infausto omine. quam superstitionem deridet Theodoretus sermone VII θεραπευτικῆς ἐλλην. Μῦσος ὑπολαμβάνειν τὸ πλάζειν τοῖς τάφοις. *Nefas habetis accedere ad sepulchra.* De his multa viri doctissimi notarunt ad Theophrasti characteres.

CAPUT XVII.

Vulgatus index Ἡμέραι expunctus. Fausti dies & infausti, sicut & horæ in fastis notatæ. Commoda sydera. A Jove omnes dies. Hesiodus emendatus ter. Πεπυκασμένῳ. Antiqua lectio poëtæ vindicata. Τετράσμυρνα ἤματα. Quaternarii numeri sanctitas. Φύσις αἰόλα, Παναίολος. Nicomachus Gargalenus & Anonymus antiquus scriptor correctus & explicatus. Hesiodo lux. Orcus. Ὅρκος sepulchrum. Menandro medicina. Orcus perjurii vindex. Virgilius defensus. Hesiodus denuo correctus. Μεταδόσεις.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ ΗΜΕΡΑΙ] Nec hic index in Vossii codicibus, nec in Gudii Proclo est. quin nec ullum distinctionis vestigium apparet. In nonnullis tamen libris recentioribus titulum istum extare viri docti monuerunt, in veteribus vero non conspici, a quorum auctoritate nobis discedere religio est.

v. 765. Ἡμέρῃ δ' ἐκ Διόθεν] Veteres, ut etiam nunc superstitiosi homines, alios dies fastos, alios infastos ac inauspicatos ad aliquod opus inchoandum ducebant, quos vocabant ἀποφράδας, ἀπαισίους Latini *Ægyptios*, *ominales*, *religiosos*, *incommodos* (sicut contra ea *commoda sydera* sunt fausta. Propert. II, el. 26: *Quaritis & cœlo Phœnicum inventa sereno Quæ sit stella homini commoda, quæque mala.* eodem modo Græcis ἡμέραι ἐπιτήδειοι, & ἀνεπιτήδειοι) qui in veterum fastis erant notati ut semper cognosci possint ab aliquid aggressuris, felix ne esset ille dies, nec ne. Petronius narrat in triclinio Trimalcionis duas tabulas fuisse in utroque poste defixas, quarum altera *luna cursum, stellarumque septem imagines pictas*, (sc. habebat) *& qui dies boni, quique incommodi essent, distinguente bulla notabantur.* Non vero dies tantum sed & horæ aliæ faustæ habebantur, aliæ infaustæ. quod & Proclus observavit addens diis dicatam esse meridiem, heroïbus vero tempus pomeridianum, ideoque esse inauspicatum: auspicatissimum vero matutinum & vespertinum. Hinc superstitiosi nihil auspicabantur, nulli se accingebant operi, nisi inspectis ephemeridibus, ex quibus capiebatur dies & hora fausta. Juven. Sat. VI, v. 576:

Ad

Ad primum lapidem vectari cum placet, hora
Sumitur ex libro: si prurit frictus ocelli
Angulus, inspecta genesi collyria poscit. &c.

Hæc superstitio primum ab Ægyptiis profecta, unde dies *Ægyptiaci* dicuntur. Augustinus in epistolam ad Galatas: *Jam vero ne aliquid inchoëtur aut ædificiorum, aut ejusmodi quorumlibet operum diebus, quos Ægyptiacos vocant, sæpe etiam nos monere non dubitant.* Damnati sunt a Conciliis & patribus primæ ecclesiæ. Merito. Nec tamen nostrorum fastorum auctores ab hac ridicula gentilium opinione possunt deduci. Tam difficulter inveteratæ opiniones & errores eradicantur. Hesiodus autem felicitatis dierum & infelicitatis causas tribuit Jovi.

Ἡμαθ δ' ἐκ Διόθεν πεφυλαγμένον οἷ κε μάθῃσιν.

Dies vero ex Jove observans ut decet. Et paulo post:

Αἱ δ' ἄγαρ ἡμέραι εἰσὶ Διὸς αὐτοῦ μηδέα νοῦσον.

Dies enim sunt a Jove sapiente. Ubi male interpretes: *hæ enim dies.* Omnes dies sunt a Jove. Noster iterum:

Ὅσσαι γὰρ νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐκ Διός εἰσι.

Quotquot noctes ac dies a Jove sunt. Ut mirer doctos viros hic tricari. Superius in ἔργοις v. 563:

Εὖτ' ἂν δ' ἐξήκοντα μετὰ τροπὰς ἠελίοιο
Χείμερος ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἔμβρον.

Cum autem sexaginta post brumam hybernos dies Jupiter exegerit. Homerus:

Τοῖον γὰρ νόον ἔσχε ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
Οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγησι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
Talis est hominum terrestrium mens
Qualem diem inducit pater deorum & hominum.

Sic enim antiquissimos accepisse hos versus testantur Eustathius & Sextus Empiricus lib. V. adversus Mathematicos, qui Chaldæorum opiniones explodit. Vide & viri præstantissimi & magnæ eruditionis Merici Casauboni, magni parentis dignissimi filii dissertationem de hoc Homeri loco, æternum monumentum amicitiæ, quæ inter nos intercedit.

v. 781. Σπέρμαθ' ἁρξάμενος] MS I σπέρμαθ' ἁλόντας, quod

& in secundo habetur pro varia lectione. Metri causa legendum δώσκαζ. sed vulgatam non damno.

v. 783. Κύρη δ' ὃ σύμφορός ἐστιν] MS I, ἀσύμφορ☉.

v. 785. Κύρη τε χρυσάζ] Nullus dubito quin omnes probaturi sint MS I lectionem: κύρηπι χρυσάζ. Sic quoque legendum versu 794 κύρηπι δέ τε πέλῃς. Vulgo inepte: κύρη δέ τε πέλῃς. In recentissimis editionibus cum jactura metri, κύρη ἧ πέλῃς.

v. 793. Ἴστω φῶτα Γίνεαζ. μέγα γάρ τε νόον πεπυκασμένον ἐστίν] MS I, γείνασθαι. MS II, μύλα. Sic & Palatinos codices legisse testatur Comelinus, quibus adstipulantur editiones Basileenses Isingrini & Oporini, quas sequor. Ibidem male nonnulli scribunt πεπυμμένον. πεπυκασμένος enim Græcis dicitur homo prudens, & versutus eadem ratione qua Latinis *callidus*, cujus scilicet animus ita rerum usu occalluit, ut falli facile non possit. Phædro *retorridi* dicuntur. Hoc vero sine præclaris ingenii dotibus consequi nemo potest etsi a primis annis in luce fori & hominum fuerit versatus.

v. 797. Πεφύλαξο ἧ θυμῷ πέλῃσθ' ἀλδάσαζ] Hos tres versus ineptissime & imperitissime verterunt interpretes: *cautus vero esto animo ut quartum vites desinentis & inchoati mensis, doloribus conficiendo animo valde hæc accommoda est dies.* Nihil potest fingi imperitius, nihil insulsius. Miror viros eruditissimos, qui hunc poëtam ediderunt, istam inscitiam non castigasse. Hesiodi vero hæc mens est: *Teneto vero memoria quarto die ut vites finientis & inchoantis mensis doloribus conficere animum; valde hæc sacra est.* Vides sententiam poëtæ recta adversari interpretum Latinorum versioni. πεφύλαξο θυμῷ, ut superius: ὧν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο, *animo autem studiose omnia custodi.* Τετρὰς μήνου ἦμαρ est ἱερὸν, ut apud Gregor. πλεῖν ἑορτὰν est festum celebrare. ἑορτὴ ἐπὶ Χριστῷ πλανᾶται, festus dies Christo dicatus, qui celebratur in honorem Christi. Quis ignorat πλεπὰς? Quarta vero finientis mensis est quarta & vicesima mensis dies; quarta vero inchoantis est quarta a kalendis. Apud Græcos enim in quolibet mense quatuor erant quartæ dies, πρώτη ἱσταμένου, πρώτη μεσοῦντ☉, πρώτη-

τετάρτη φθίνοντος. Prima quarta, τετάρτη ἱσταμένης, est quarta a kalendis: secunda quarta τετάρτη μεσσόντος est quarta post decimam: tertia quarta τετάρτη φθίνοντος est quarta post vicesimam. Sic etiam sunt tres tertiæ, quintæ, sextæ, septimæ, octavæ, nonæ in singulo mense. Paulo ante μέσσης τριάδος *mediæ quartæ* meminit, quæ est quarta decima, τετάρτη μεσσόντος. versu 812 & sequentibus tres nonæ, εἰνάδες commemorantur. Et hæc satis obvia, quæ non notassem nisi viderem esse qui nesciant qui per τριάδα φθίνοντος καὶ ἱσταμένης μηνὸς dies sint intelligendi. Cæterum numerus quaternarius quam sanctus fuerit antiquis, præcipue Pythagoreis, & quam vim ei tribuerint neminem paulo humaniorem fugit. Inter varia cognomina dictus etiam fuit Φύσις Αἰολος. Nicomachus Gergasenus in Ἀριθμητικῶν θεολογουμένων libris: Ἡ δὲ τριὰς πάλιν αὐτοῖς γάμος μέγιστος, ἄλλη θεὸς, &c. ἔτι δ' αὐτοῖς τῶν τε φυσικῶν ἀποτελεσμάτων πηγὴ καὶ κλειδοῦχος τῆς φύσεως, &c. ἀλλὰ καὶ αὐτὴ φύσις καὶ Αἰόλα. Vertit A. Schottus: *Quaternarius item magno ipsis est miraculo, novus Deus* &c. *Fons ipsis est naturalium effectuum, atque naturæ claviger*, &c. *Imo natura ipsa est & varietas.* Sed num Αἰόλα est varietas? Meursius in denario Pythagorico legit: Αἰόλα φύσις ex Anonymo in Theolog. Arithmeticis: Αἰόλα φύσιν καταναμάζον τῷ τριάδι τὸ ποικίλον ἐμφαίνοντες τῆς οἰκειότητος καὶ ὅτι οὐκ ἄνευ ταύτης ἡ καθολικὴ διακόσμησις. διὸ καὶ κλειδοῦχόν τινα τὴν φύσεως αὐτῷ πανάγαθος ἐπωνόμαζον. *Æoli naturam appellabant quaternarium, varietatem proprietatis indicantes: & quod absque eo non sit universalis constitutio, unde etiam clavigerum naturæ quendam ipsum undique cognominabant.* Sed quid est *Æoli natura*? Æolus Vulcaniarum insularum Rex fuisse traditur, & cœlestium motuum peritus, ideoque ventorum dominus. Quid vero ille ad naturam rerum omnium parentem? Recte se habet lectio Nicomachi, nisi quod copula sit exterenda, legendumque: ἀλλὰ καὶ αὐτὴ φύσις αἰόλα. Dorica Dialecto, qua utebantur Pythagorei & omnes magnæ Græciæ incolæ pro αἰόλη. Sic vice versa emendandus Anonymus ex Nicomacho, non contra. Αἰολος, & Παναίολος sunt

φύσεως propria epitheta. Ratio nemini potest esse obscura. Nummus antiquus æreus Aristotelis qui penes me est, ab una parte expressum habet Aristotelem cum inscriptione: ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΜΑΧΟΥ: In altera Naturam, cum

hac inscriptione: ΦΥΣΙΣ ΠΑΝΑΙΟΛΟΣ. Et inscriptio antiqua apud Gruterum:

ΦΥΣΙΣ ΠΑΝΑΙΟΛΟΣ
ΠΑΝΤ. ΜΗΤ.

v. 804. Ὅρκον πνυμφόας] Interpp. *Perjurium vindicantes.* Quis audivit ὅρκον esse perjurium? ὅρκον ἀφανίζειν est jurisjurandi fidem violare, perjurum fieri. Sed ὅρκος nunquam simpliciter est perjurium. Cæterum in MS 1 legitur: ὅρκον γεινόμβρον. *Orcum natum.* Sane sic legisse videtur Virgilius: *quintam fuge: pallidus Orcus Eumenidesque satæ.* Ubi Servius: *Hesiodus Orcum quinta luna dicit natum.* Ex Celso quoque tradit Orcum esse jurisjurandi Deum, pallidum dictum quia jurantes trepidatione pallescant. Apud Orcum enim defunctas animas jurare, ne quid suos, quos in vita reliquerunt, contra fas adjuvent. Orcus Latinis est Pluto, summus inferorum Deus. Cic. in Verr: *Ut alter Orcus venisse Ætnam, & non Proserpinam, sed ipsam Cererem rapuisse videatur*, hoc est, alter Pluto. Plaut. Pœn. I, 130:

Quo die Orcus ab Acheronte mortuos amiserit.

Et

Et sic Latini frequenter. Nonnullis tamen non Pluto sed Charon Orcus est. Glossæ Philoxeni: Orcus Χάρων. Quin & Silius Italicus Cerberum dicit Orcum.

Illatrat jejunis faucibus Orcus
Armenti quondam custos immanis Iberi.

Ut veteres videantur omnibus inferis tribuisse nomen Orci, quod a Græcis illos accepisse certum est, qui ὄρκον vocarunt sepulchrum, ut bene observat Maximus Scaliger ad Varronem ex Menandro:

Οὐ πώποτ' ἐζήλωσε πολυτελῆ νεκρόν.
Εἰς ἴσον ὄρκον τῷ σφόδρ' ἔρχεται δύπελής.

Nunquam invideo mortuo opulento, in simile sepulchrum venit etiam valde tenuis. Sic hic locus legitur; pro quo male substituit vir summus ὄρχον· recte tamen scripsit δύπελής, cum aliter legeretur δύπελεῖ. Ὄρκον sane fuisse deum inferorum ut patet ex hoc loco Hesiodi, qui illum conjungit cum Furiis, & natum dicit ab Eride in perjurorum pœnam, vide & in Theog. v. 231. Sicut autem ἅδης, hoc est Pluto, sic & ὄρκος inferorum Deus pro sepulchro ponitur. Ex lectione autem nostri codicis apparet Virgilium non esse hallucinatum, quod Salmasius in libro de annis climactericis contendit, cum scripsit Orcum natum esse quinto die. Sic enim invenit in suis exemplaribus, ut legitur in primo Vossiano. In hoc tamen abit a sententia Hesiodi, quod illo die Erynnidas quoque natas canat: cum Hesiodus tantum dicat illos versari apud superos hoc die ad vindicanda scelera flagitiosorum hominum. Sed forsan in hoc secutus est Orpheum, & Melampodem; qui & ipsi commodorum & incommodorum dierum ephemerides ediderunt cum illorum causis, ut Græci interpretes, qui illorum testimoniis sæpe utuntur, ostendunt.

v. 812. Ἐσθλὴ μὲν γαῖρ τ' ἠδὲ φυτεύεμεν] MS I, ἐσθλὴ μὲν γαῖρ θ' ἥδε φυτεύεμεν. Bona siquidem est hæc ad plantandum.

v. 818. Παῦροι δέ τ' ἀληθέα κικλήσκουσι] *pauci veracem dicunt.* inde Virgilius ait illum diem esse contrarium furtis. *Nona fu-*

na fugæ melior contraria furtis. Furibus enim fraudi est veritas. Hic est hujus loci sensus, quem & Salmasius ὁ πάνυ vidit.

v. 820. Μέσση· πωροι δ' ὥστε μετ' εἰκάδα] MS I, μεσσήπωροι ᾗ μετ' εἰκάδα. quod placet. Subintelligendum autem hic ἴσασι. Paulo ante νῆα πολυκλῖδα perperam vertunt *bene clavatam*, cum sit πολυκάθεδρον in qua multa sunt sedilia remigum. Κλῖδες enim sunt transtra. v. 823: Μεταδρομοι sunt μεταξὺ πίπτουσαι dies *intercidentes*, qui inter fastos & infastos volvuntur. Vulgo *incerti* vertunt. δρέπω est πίπτω. Unde Catadupa Ciceroni Nili catarrectes dicitur, quod de altissima rupe præceps cadat.

CAPUT XIX.

Λαοσσόος. Hesiodus emendatus & vindicatus. Ταυρόφυρος. Δῶρα Ἀφροδίτης. Πλεκτὰ ἅρματα. In Hesiodo conjectura. Οἴχεσθαι ἄτιμον. Phædrus emendatus. Ἔχειν, habere pro regere. Adamantinus. Obscurus locus Hesiodi & aliquot Homeri expositi. Κυάνεαι πύχες. Πύχες in scutis quid. Πύχες montium juga. Πολύπυχος Ὄλυμπος. Ἐλαύνειν, διελαύνειν. Ducere.

IN Ἀσπίδι v. 3. Λαοσσόῳ] ad bella concitantis, bellicosi. Hesych. Λαοσσόον, σῶστα ἢ παρορμῶσα εἰς τὸ πόλεμον. Οὗ ἐστὶν ἐπίθετον Ἀθηνᾶς. Cur vertant *populorum dissipatoris* causam nullam video. De matre Alcmenæ quæ Herculem edidit diversæ sunt veterum sententiæ. Pelopis filiam fuisse consentiunt fere omnes. Hinc Hercules Pelopis pronepos dicitur in antiqua inscriptione. Diodorus Siculus illam vocat Eurymedam, Plutarchus Lysidicen, Apollodoro in bibliotheca Anaxo Alcæi filia dicitur.

v. 9. Ἢ ᾗ κῦς ὡς] lege: ἢ ᾗ.

v. 23. Τῷ δ' ἅμ' ἰέμβροι] Diaconus legit ἰέμβροι, & interpretatur πορδοὶ μοι. Pessime meo judicio. Γέμβροι πολέμοιο καὶ φυλόπιδος conjungenda esse vel puer videat.

v. 29. Ἀρὴς ἀλκτῆρα φυλόσση] Cui persuadeas tyronem Græcæ linguæ nescire ἀρὴς ἀλκτῆρα esse depulsatorem malorum,

rum, damnorum, calamitatum? Hinc Hercules appellatur ἀλεξίκακος. Interpretes tamen portentoso errore transtulerunt: *Martis depulsorem.* Inferius:

Θήκετο δ' ἀμφ' ὤμοισιν ὀδῆς ἀλκτῆρα σίδηρον.
Injecit autem humeris malorum depulsatorem gladium.

v. 35. Ταυσφύρῳ Ἠλεκτρυώνης] *pulchra Electrionida.* Ridicule interpretes. *procera Electryonida.* quam paulo ante appellaverat εὐσφυρον, nunc dixit ταυσφυρον. Hesych: ταυσφυρος, ὀρθόσφυρος, δῶσφυρος, λεπτόσφυρος. quæ pulchros & teneros talos habet formosa. Sic apud eundem: Ταναΰφης est λεπτοφυὴς, tenuiter textus. Τανακὲς veteres exponunt δύμηκες. Ταυτέμαχα, λεπτότεμαχα. Ταναὸς non solum est μακρὸς, sed & λεπτός.

v. 47. Τερπόμβρῳ δώροισι πολυχρύσου] Nescio quid hic deliret Diaconus, qui hæc verba accipit de Alcmena, asseverans illam hic a poëta dici Venerem, quia superius scripserit, eam omnes antecellere mulieres εἶδει καὶ μεγέθει. quæ an sano homini in mentem possint venire dubito. Cui enim, præcipue qui Græcos poëtas enarrandi partes sibi imposuit, potest latere δῶρα Ἀφροδίτης esse σωφροσύνην, δύνην, φιλότητα, *Concubitum, consuetudinem?*

v. 52. Βίλλῳ Ἡρακλείῳ] Inepte vertitur: *vim Herculanam.* cum sit secundum pervulgatam & creberrimam Græcis poëtis circumscriptionem, *ipse Hercules.* Inferius:

Ἐν μέσσῳ δ' ἀκόντιος ἔλλοψ φόβος, ἦεν φαλειός.
In medio autem draco erat terribilis. Ubi interpretes denuo: *draconis horror.* Imitatus est Horatius:

Perrupit Acheronta Herculeus labor.

hoc est Hercules, ut apud eundem *Catonis virtus* est Cato: *Narratur & prisca Catonis virtus sæpe incaluisse mero.*

v. 63. Πλεκτοῖσιν ὑφ' ἅρμασι] Inferius v. 309 ἅρμασι κοιλήσιν. v. 307: εὐπλεκέος δίφρου. hoc est currus ex lignis contextos, compactos. πλέκειν de curribus, ut apud Latinos *texere* de navibus. Claud. *Qua sylva carinas texuit.* Propert.

Ite rates curvas & leti texite causas. ut pulchre & verissime emendavit Gronovius ὁ πάνυ in Observationibus.

v. 93. Ἡ

v. 93. Ἦ τλῶ ἀχέων] *Culpam suam lugens*, non *noxam*, ut vulgus interpretum. Existimo autem legendum ἐχέων, culpam suam ferens, hoc est luens. Homer. Iliad. φ, 300:

Ὃ ᾧ φρείσιν ἧσιν ἀασθείς
Ἦιεν, ὃ τλῶ ἐχέων ἀεσίφρονι θυμῷ.

hic vero mente sua captus ivit, suam culpam luens stolido animo. quod loquendi genus etiam Hebræis frequens, ut in illo, *filius non portet delicta patris*, hoc est *non luat*.

v. 95. Ἀλλὰ σὺ ἦσσον ἔχ' ἵππια φοινικόεντα ἵππων ὠκυπόδων] hoc equos rege frenis. Hoc Phædro est, *ora continere frenis spumantibus*. lib. III, fab. 6.

Sed istum timeo sella qui prima sedens
Jugum flagello temperat lentum meo,
Et ora frenis continet spumantibus.

Sic legendum esse ante hos decem annos vidi, & probavi Gronovio. Horatio est *ora frenis temperare*. Ovid. *spumantia ora coërcere* VI Metam.

dum flectit in orbem
Quadrupedes cursus, spumantiaque ora coërcet.

Id. V Metam.

dea fertilis angues
Curribus admovet, freniſque coërcuit ora.

Id. epist. Phædræ:

Sæpe juvat versare leves in pulvere currus,
Torquentem frenis ora sequacis equi.

Seneca Hippolyto v. 1002:

Celsos sonipedes ocyus subigit jugo
Et ora frenis domita substrictis ligat.

v. 105. Ὃς Θήβας κρήδεμνον ἔχει] Interpretes vertunt: *qui Thebarum mœnia tenet*. Nec improbo. ἔχει tamen poterat etiam verti, *habet*. Nam habere Latinis æque ut Græcis ἔχειν dicuntur loca, qui illa possident, & gubernant, qui illis præsunt. Justin. XII, 4: *Terras inter amnes Hydaspen & Indum Taxiles habebat.* Flor. IV, 2. *Siciliam & Sardiniam annonæ pignora per legatos habuit.* Tacitus II annal. 20: *Festinare & urgere ut provincias & legiones solus habeat.* Sic & ho-

& homines & dii dicuntur haberi ab iis, sub quorum potestate & ditione sunt. Ovid. I Metam. v. 196:

Cum mihi qui fulmen, qui vos habeoque regoque,
Struxerit insidias.

v. 136. Κυνέην ἐύπκτον ἔθηκε Διὸς δαιδαλέην ἀδάμαντος] Diaconus contendit ἀδάμαντος hic non esse lapidem; sed σίδηρον. Hunc sequuntur Latini interpretes. Sed quis tam hospes est in veterum scriptis, cui lateat adamantina Græcis & Latinis dici omnia quæ valde dura sunt & firma. Sic Horatius Marti tribuit *adamantinam tunicam*. Ovid. IV Metam. de sedibus inferorum:

Carceris ante fores clausas adamante sedebant.

hoc est obicibus & postibus firmissimis. Sexcenta apud poëtas exempla facile invenies.

v. 143. Κυάνεαι δ' ἀμφὶ πλύκες ἠλήλατο] Interpretes insciti ssime: *caruleis plicis fulgorem intersecantibus*. Verte: *caruleæ laminæ erant ductæ*. Κυάνεαι πλύκες, sunt cæruleæ laminæ, ut apud Homerum θώρηκος κυάνεος, cærulea lorica. Πτύκες sunt laminæ, tabulæ, plagulæ, coria ex quibus scuta conficiebantur. Etymolog. M. exponit πτὶ ἀμφὶ φορᾷ, ἐπιπλήλως ἐλάσμασι. Ex pluribus enim plagulis, pellibus, textis, tabulis, pro materiæ diversitate, conficiebantur clypei Græcorum, sicut & scuta Romanorum. Unde vult Varro scutum dici a secando quasi secatum. Quamvis autem in veriverbio labatur Togatorum doctissimus, est enim scutum a σκύτος, quia pellibus obducebatur, ostendit tamen veterum scuta ex variis partibus fuisse compacta. Liquidissime Homerus Iliad. H, v. 248:

Ἐξ δ' ἀμφὶ πλύκας ἦλθε δαΐζων χαλκὸς ἀτειρὴς
Ἐν τῇ ἑβδομάτῃ ῥινὸν ἀφίκετο.

Caterum sex per plagulas penetravit findens hasta, in septima autem pelle hasit. Ajacis clypeus erat ἑπτάβοιος, singula pellis constituebat πτύχα, sive plagulam. Iliad. Υ, in descriptione scuti Achillis,

Ἀλλὰ δύω μὲν ἔλαχεν ἀμφὶ πλύκες, αἱ δ' ἄρ' ἔπ' ἀσπὶς
Ἦσαν· ἐπεὶ πάντῃ πλύκας ἤλασε Κυλλοποδίων
Τὰς δύο χαλκείας, δύο δ' ἔνδοθι κασσίτερος
Τὼ δ' μίαν χρυσοῦν. Sed

Sed duas quidem adegit per plagulas, hæ autem adhuc tres erant. quoniam quinque plagulas Vulcanus duxerat, duas æreas, duasque intus ſtanni: Unam vero auream. In quibus locis ineptiſſime interpretes πλύχας vertunt plicas, ut in pluribus aliis. Polybius in deſcriptione ſcuti Romanorum σανδιώμαλα appellat, lib. VI: Ἐκ διπλῆς σανδιώμαλα, ταυροσόλλῃ πεπηγὸς ὀθονίῳ μὴ ἧττον μοχλεῖα δέρμαθ' ἑξαπλᾶ. *Scutum e duplici tabulato glutine taurino eſt compactum: extrema ſuperficies linteo, deinde vitulino corio circumtegitur.* Nicetas Choniata lib. I rerum Iſaaci Angli in deſcriptione thoracis ex lineo coactili ſæpius aut decies in ſe complicato συμπλύγμαλα dicit, quæ Poëtæ veteres πλύχας· Αὐτὸς μὲν τοι ὁ Κόνραδος ἄνδυ θυρεὸν πανικαῦτα διπλοΐζετο, ὅν ἧ λίνα πεποιημένον ὕφασμα εἶναι αὐτηρῷ ἰκανῶς ἡλισμένῳ ἀφθόρεχον πολλάκις ἐξεπλυχθὲν δικλῶ χώρακος ἐνεδύετο. ἐς τοσοῦτον δ' ἰσχὺν ἀνίκατον ἄλσι καὶ οἴνῳ συμπλακὲν, ὡς καὶ βέλος εἶναι παντὸς τεχνικώτερον, ἠλιθμένον δ' ἐς ὀκλωκαίδεκα καὶ πλείω ὑφάσμαλα συμπλύγμαλα. *Ipſe Conradus ſine ſcuto tunc dimicabat: ſed pro lorica textum quoddam geſtabat e lino factum, vino auſtero probe ſalito maceratum, ſæpius replicatum: quod quidem ſale & vino coactum adeo firmum adverſus ictum erat, ut penetrari a nullo telo poſſet. Erant autem hujus texti plagellæ octodecim & eo plures.* Propter eandem rationem tabulæ quoque ex quibus fores compingebantur πλύχες dicuntur. Pollux onomaſt. IX, 5. πλύχες ſunt etiam pugillarium tabulæ, ſive ſint eburneæ, ſive ligneæ, ſive aureæ. Hinc δίπλυχον, τρίπλυχον, πολύπλυχον. Nec longe inde diſcedit quod pro jugis montium πλύχες ponuntur. Apollon. Rhod. III, 101:

Βῆ ῥ' ἴμεν Οὐλύμποιο κατ' πλύχας. *Ivit per juga Olympi.* Ubi ridicule interpres noviſſimus *valles* exponit. Jugis montes connectuntur. Hinc noſtro in Theogon. v. 113 πολύπλυχον Ὄλυμπον eſt multa juga habens. inepte interpretes: *cœlum multis ſphæris implicitum.* Ἐλαύνειν vero & διελαύνειν ſunt propria in hac re verba. Homerus in loco ſuperius laudato: ἐπεὶ πέντε πλύχας ἤλασε Κυκλοπείων. *quoniam quinque laminas duxit Vulcanus.* Idem alio loco: τὼ δ' ἄρα χαλκοὺς ἤλασε, *quam faber ararius fecit.* Ἐλαύνειν σίδηρον χρυσὸν, ferrum, aurum ducere,

cere, proprie dicuntur fabri aurarii & ærarii. Hinc ἐλάσμαθα sunt laminæ ductiles. Eustath. ad d. l. πάντα πλύχας ἤλασε. εἴρηται τοῦτο ἢ κατὰ τέχνην χαλκοδυκικήν. *dicitur hoc quidem secundum artem fabrorum ærariorum.* Est enim proprium χαλκεύειν verbum. Herodot. I, 68: Ἐλθὼν ἐς χαλκήιον ἐβούλετο σίδηρον ἐξελαυνόμενον. *Cum venisset in officinam ærariam videns ferrum duci.* Noster inferius in Theogon.

Τὸν περὶ χάλκεον ἕρκος ἐλήλαται.

Quem circa ferreum septum ductum est. Apollon. Rhod. Argonaut. II, 231:

Οὐδ' εἰ οἱ ἀδάμαντος ἐλήλαται ἦτορ ἔνερθε.

Ne si cor ei sit ex adamante ductum. Ἐλαύνειν Latinis est ducere. Horatius de Alexandri ærea statua: *Ne quis se duceret ære.* Πτύχες recte etiam verti possunt tabulæ, quamvis sint ferreæ, aut coriaceæ, aut ex alia materia. Sic apud Tertull. de pallio eadem tralatione plicæ longæ in toga dicuntur *tabulæ togæ*, quod similes sint tabulis.

CAPUT XX.

Λύκαι θέοντες. Ἄπληστος. In Hesiodo menda exemta. Eidem lux. ἀμφὶ Καινέα, & similes locutiones. Τιταρήσιος. Ἀγελαίη Ἀθηνᾶ. Μάχην κορύσσειν. Danielis Heinsii elegantissima emendatio asserta. Juvenali lux. Rumpere auditorium. Hesiodus distinctione adjutus. Πάντες καστῆρες. Κίδνησιν. Τίλαινεν. Χλωρὸς est ἀκμῆς. ὅτι χλωρᾷ ἀδάματος βαίνειν. Leves in hastis. & similes locutiones.

v. 146. Οὐδόντων λύκαι θέοντες] Pervenustum loquendi genus est pro ὀδόντων λύκων. Antiqua inscriptio in consecrationem templi in agro Herodis Attici, ποίη χλωρὴ θέουσα, herba viridis, quod olim observavit Salmasius, & ante eum David Hœschelius in epistola ad Meursium scripta, quæ penes me est.

v. 147. Ὀδόντες ἄπληστοι] *dentes magni.* Hesych. Ἄπληστον, ἀπρόσιτον, ἀχώνευτον, μέγα. Interpretes pessime: *dentes inaccessi.* ut & v. 230: Γοργόνες ἄπληστοι, sunt terribiles. In Theog. v. 151 Χεῖρες ἄπλαστοι *manus magnæ, terribiles.* Sophocles:

Ajace flagellifero v. 256: Τὸν αὖσ' ἄπλας@ ἔχ. *Hunc furor magnus tenet.* vid. ibi scholia.

v. 155. Ἐν δ' ὁμ. δές τε, φόβ@ τ' Ἀνδροκτασίη τε δεδήει] legendum: ἀνδροκτασίη τ' ἐδεδήει. Vertendum vero: *In eo tumultus, terror, & homicidium ardebant* scilicet ira, indignatione, dimicandi libidine.

v. 179. Κυνέα τ' ἄμφι ἄνακτι, Δρύαντ@ π] Hi omnes accusativi ab hoc versu usque ad 183 exponendi sunt per nominativos, *Caneus Rex*, *Pirithous*, &c. quod satis indicat versus, qui iis subjicitur:

Ἀρχῆρες, χρύσεια περὶ χροὶ τεύχε' ἔχοντες.

Latinos interpretes fugit elegantissimum istud dicendi genus, οἱ ἀμφὶ Πλάτωνα, pro Πλάτων, de quo superius egimus. Poëta omisit articulum.

v. 181. Τίταρήσιον] Notat Diaconus hunc Lapitham nomen accepisse a loco quem coluerit. Is est fluvius Thessaliæ. Suidas: Τίταρήσι@ πόταμός Θεσσαλίας. Sed & ejus accolæ eodem nomine fruebantur. Stephanus de Urbibus: Τίταρήσι@ πόταμός Θεσσαλίας. τὸ ἐθνικὸν ὁμοφώνως Τιταρήσι@. Stulte ὄζ@ Ἄρη@ vertitur *notus Martis*. cur non: *filius Martis?* Sic autem omnes dici πολεμικὰς ἄνδρας qui Homerum, parentem omnis doctrinæ & elegantiæ legerunt, non possunt nescire. apud eundem eodem sensu: ἷες Ἀρηϊ@.

v. 185. Ἄστφολον οἰωνιστὴν] Ovidio XII Metamorph. dicitur Astylos:

Quique suis frustra bellum dissuaserat augur
Astylos.

v. 196. Ἰεμένων τε] *ruentium.* non: *festinantium.* nisi forsan legendum: Ἠϊεμένων τε avidorum scilicet pugnæ.

v. 197. Ἀγελείη τελεσφόρια] Cave vertas, *prædatrix Tritogenia*, cum interpretibus. Retinendum Græcum epitheton *Agelea.* qua significatur bellicosa Minerva. Suidas: Ἀγελείη ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ ἀπὸ τ@ ἄγειν λείαν, τουτέστι, πολεμικὴ. Noster infer. Theog. v. 318: Homerus Iliad. δ. v. 178:

Πρώτη γ' Διὸς θυγάτηρ Ἀγελείη.

Prima Iovis filia Agelea. ubi æque inepte interpretes: *prædatrix.*

datrix. vide ibi Euſtath. ſcholia Didymi & Etymolog. Magnum.

v. 198. Μάχλω ἐθέλουσα κορύσσειν] Quid eſt, *pugnam velle armare?* Sic enim reddiderunt interpretes. Κορύσσειν μάχλω eſt accendere prælium, ciere bellum, ut Juſtinus loquitur de Artemiſia: *inter primos duces bellum acerrime ciebat.* Noſter paulo ante: Κορύσσασα κλόνον ἀνδρῶν, *accendens pugnam virorum.* Pindarus Iſthmionic. VIII:

μάχας ἐναελμοβρότου
Ἔργον ἐν πεδίῳ κορύσσοντα.

pugnæ homines interimentis opus in campo ciere, quod eſt fortiter pugnare. Κορύσσειν ſæpe generaliter eſt augere. Heſych: Κορύσσειν αὔξειν. Pindarus Iſthmionic. VIII: βίον κορυσσόμενος ἐσθλοῖσι μηχαναῖς, fortunas amplificare bonis artibus.

v. 203. Θεῶν δ' ἔδμεν ἀγὸς Ὄλυμπος] Elegantiſſime hunc locum emendavit D. Heinſius, qui legit ἄγνυτ' Ὄλυμπος, *frangebatur*, hoc eſt, reſonabat Olympus. Polybius XV, 30: Τῶν δ' ὑφισταμένων τὰ σημεῖα καὶ βασιλέως κατεπήγγυα πᾶς ὁ τόπος καὶ κρότου καὶ κλαγγῆς. *Satellitibus regia mandata exponentibus plauſu & clamore omnia loca replebantur.* Noſter poëta inferius verſ. 278:

Τοὶ μὲν ὑπαὶ λιγυρῶν συρίγγων ἴεσαν αὐδὴν
Ἐξ ἀπαλῶν στομάτων, περὶ δὲ σφισιν ἄγνυτο ἠχώ.

Atque hi quidem canoris tibiis emittebant cantum & tenero ore, circumque ipſos frangebatur echo, id eſt, reſonabat. Verſ. 345:

Τῶν δ' ἵπποι μὲν ἔπειθ' ὑπαντιάσαντες ἀλλήλοισιν
Ὀξέα χρεμίσαν, περὶ δὲ σφιν ἄγνυτο ἠχώ.

Horum equi deinde obviam ſibi mutuo facti, acutum hinnivere, circaque ipſos frangebatur echo. Virgilius:

Et cantu querula rumpent arbuſta cicadæ.

Juvenal. *Aſſiduo rupta lectore columnæ.* Nec aliter intelligendus ejuſdem Poëtæ locus Sat. VIII, v. 85:

Gloria quanta libet quid erit, ſi gloria tantum eſt?
Curritur ad vocem jucundam, & carmen amicæ
Thebaïdos, lætam fecit cum Statius urbem,
Promiſitque diem: tanta dulcedine captos

Afficit ille animos, tantaque libidine vulgi
Auditur. sed cum fregit subsellia versu
Esurit, intactam Paridi nisi vendat Agavem.

In quo loco exponendo principes ingeniorum Josephus Scaliger & Isaacus Casaubonus mire tricantur. Ille in Ausonianis lectionibus vult Statium poëtam post incredibilem totius urbis expectationem tandem in agone Capitolino Thebaïdem suam recitasse, sed non placuisse, & contra eum alios coronatos. Hoc falsè significare Juvenalem dicentem: *sed cum fregit subsellia versu*, nimirum poëtam recitantem non stetisse, sed excidisse, hoc est, non placuisse. In diversum plane iit Casaubonus in animadversionibus in Suetonium, qui frangere subsellia interpretatur vehementissime placuisse, sic ut Κρότῳ, *Euge*, *Sophos* acclamantium quasi subsellia frangerentur. Fundum hujus sententiæ producit Sidonium Apollinarem V, ep. 70: *Hunc olim perorantem, & rhetorica subsellia plausibili oratione frangentem, socer eloquens ultro in familiam patriciam adscivit.* Sed uterque nihil aliud significat quam simplicem recitationem, quod & postea ipse Casaubonus fatetur. Frangere subsellia versu eadem ratione dicitur, ut rumpere legendo columnas, cantu arbusta, Olympum. Martianus Capella: *Nam absque his qui perturbantes pectora sensusque cunctorum cognoscentium quoque perfregere subsellia.* Non nego tamen etiam de Κρότῳ & acclamationibus auditorum hoc loquendi genus posse usurpari. Sidon. lib. IX, ep. 19: *Dignum omnino, quem plausibilibus Roma foveret ulnis, quoque recitante crepitantis Athenæi subsellia curvata quaterentur.*

v. 204. Ἐν δ' ἀγορῇ, θεὸς δ' ὅλῳ ἀπειρέσιος ἐστεφάνωτο
Ἀθηναίων ἐν ἀγῶνι· θεὰ δ' ἐξῆρχον ἀοιδῆς.] Hi versus nec recte sunt expositi, & prava distinctione corrupti. Ad quod enim referas ἐν ἀγῶνι non est. Sed leviter distinctione mutata omnis ἀπορία tolletur.

Ἐν δ' ἀγορῇ, θεὸς δ' ὅλῳ ἀπειρέσιος ἐστεφάνωτο
Ἀθηναίων· ἐν ἀγῶνι θεὰ δ' ἐξῆρχον ἀοιδῆς.

Ibi erat cœtus, qui cinctus erat ingentibus opibus Deorum. In certamine dea vero incipiebant cantare. Ἀγορὰ hic est concio, cœtus

cœtus Deorum, qui Apollinem & Musas audiebant canentes. Posset & πλείη σιγμὴ poni post ἐπιφάνῳ. sed priorem distinctionem probo.

v. 208. Παιφθὼ καστιτέροιο] Interp. *stanno liquefacto.* Sed πάιφθῳ καστίτερῳ est idem ἄπεφθῳ καστιτερῳ, stannum bene excoctum, purgatum, optimum. ἄπεφθῳ χρυσὸς Herodoto est purissimum, *aurum ad obrussam*, ut loquitur Suetonius. Ἀργύριον ἄπεφθον eidem *argentum pustulatum.* Pollux lib. VII: ἄπεφθῳ χρυσὸς ἀκιβδὴς, ἀκήρατῳ, εἰλικρινὴς, ἀκραιφνής.

v. 224. Ἀμφὶ δὲ μιν κίστις ἦεν] Quam male interpretes: *circum ipsum autem pera ferebatur.* Hæc nemo, nisi Græce intelligat, assequetur quid sibi velint. sensus est, ipsum caput erat sacco inclusum, sive pera. Κίστις est πήρα, κιβωτός. Callimachus:

Εἰ γὰρ ἐπιβήσῃ πάντῃ ἐμὴ κίστις.

Sic dicta quod in illam reponatur βόσις, id est τροφὴ, si magni Etymologici auctori credimus, qui & hunc Hesiodi locum bene exponit: ἐδάσσαζεν ὡς δεδικέναι τινὰ ἀγγεῖα τῶν κεφαλῶν τῶν Γοργόνων ὁ Περσεύς. vide & Apollodor. bibliothec. lib. II.

v. 229. Περσεὺς Δαναΐδης ἐπλάνητο] Interpretes cum hæc, & paulo præcedentia ita vertunt: *Ipse autem properanti & formidanti similis Perseus Danaïdes extendebatur*; ipsi nescierunt quid dicerent. πλάνειν & πλάνεσθαι interdum est currere, festinare, fugere. Hesych: πλάνειν, σπεύδειν. πλανόδρομος, τρέχων. Et sic hoc loco accipiendum.

v. 232. Ἐπὶ χλωρῷ ἀδάμαντι βαινόντων] Exponitur: *In viridi adamante euntibus.* Virides adamantes quis vidit? χλωρὸς Græcis non solum est viride, sed etiam ὠχρὸν pallidum. Inferius v. 264. Ἀχλὺς χλωρὴ, tristitia pallida. Theophrastus carbunculos dixit χλωροειδέστερα, hoc est, pallidiores. Galenus in multis locis notavit apud Hippocratem χλωρὸν frequenter poni pro ὠχρόν. Sicuti contra ea apud Virgil. Eclog. VI, *pallentes herbæ* pro viridibus. Notandum vero loquendi genus exquisitum ἐπὶ χλωρῷ ἀδάμαντι βαίνειν, *in pallido adamante venire*, pro ornatum adamantibus, ut apud Pindarum ἵπποι ἐν πλεροῖς

equi in alis pro alatis. Ennius: *leveſque ſequuntur in haſtis*, hoc eſt haſtati. Virg. V Æn:

occurrit Aceſtes
Horridus in jaculis & pelle Lybiſtidos urſæ.

jaculis inſtructus, & indutus pelle urſina. Flor. I, 1: *Juventus diviſa per tribus in equis & armis ad ſubita belli excubaret.* hoc eſt, equis inſtructa & armis.

v. 235. Ἐχάραξαν ὀδόντας] proprie acuebant dentes, ut in Ἔργοις v. 573, ἄρπας χαραξάμην falces acuere. ſed hoc loco eſt frendebant dentibus, quod frendentium dentes collidantur, ſicut ferrum cum acuitur ducitur in cote.

v. 260. Περφερής τ' ἠδὲ πρεσβυτάτη τε] Hunc verſum nullus dubito quin reſpexerit Ariſtarchus, qui in gloſſa antiqua ad iſtum in Theogonia verſum: Καλλιόπη μὲν περφερεστάτη ἐστὶν ἁπάντων interpretatur περφερέσθαι, πρεσβεύεσθαι. quaſi ἐν παραλλήλῳ eſſent poſita περφερὴς & πρεσβυτάτη. Viri quidem doctiſſimi exiſtimant Ariſtarchum ad verſum 578 in Ἔργοις. Η' ὡς τε περφερέϊ μὲν οὐδὲ περφερέϊ τε ἠὲ Ἔργοις. ſed hæc nihil faciunt ad ſignificationem περφερέσθαι pro πρεσβεύεσθαι. Ipſum vero Ariſtarchum erraſſe hic ipſe locus, qui, cum illa ſcriberet, ejus animo obverſabatur, vincit. περφερὴς enim eſt excellens, præſtans. περφερὴς τῶν ἄλλων præ aliis excellens. Conciſe dicitur pro ἐν aut περὶ τῶν ἄλλων, ut δία γυναικῶν, *nigra lanarum*, apud Plinium & mille talia. Hæc non monerem niſi intellexiſſem ἀνυχόντας hic impegiſſe.

CAPUT XXI.

Ἀχλύς. Γυιοπαχής. Fame laborantium pedes tumeſcunt. Homeri locus inſignis expoſitus. Mos nuptialis Græcorum. Παίζειν. Ludere. Τὸ πρὸ φορμίζων. Heſiodo lux. Βάθυ λήϊον. Πέπλα ariſtæ. Verſus ſuppoſititius indicatus. Ἐφίεσθαι, ὀπίσω ἵπτασθαι. Ἄκμητον ἄεθλον. Ἀγών. Heſiodus emendatus. Geſtatio. Jus. Θέα. Ἔλαιον, ἀγόρασμα pro foris ubi venduntur. Λαοί. Αἰών. Πολεμίζειν. Σπεύδειν. Heſiodus quinquies correctus. Μαστιχᾶν, μαστιχάειν, μαστᾶσθαι. Maſſare. Θῆλυς ἔριφος. Θήλεια νεβρός. Η' ἔλαφος cervus. Ψυχὴ vita. Λαός, multitudo. Populus.

v. 264. Πῶς δ' Ἀχλὺς εἰσήκει] Pulchre & erudite docuit V. Cl. Tanaquillus Faber ad Longinum ἀχλὺς hic

hic esse tristitiam. Quo nihil est certius. sic contra φῶς est χαρά. Hesych. Φῶς, χαρὰ, σωτηρία. Exempla apud sacros scriptores & τὸς ἔξω sæpe occurrunt. Cur vero ἐπισμυγερὴ transfecunt *perustæ similis?* Diaconus scilicet exponit κεκαυμένη. Sed ite homo supra triviales Grammaticorum canones non sapit. Ἐπισμυγερὸς est miser, ærumnosus, plenus dolorum. At γαστρώνης appellatur quia fame est confecta & exhausta. Illorum enim, qui fame laborant pedes tumescunt cum alia membra macescant, & exarescant. In Ἔργοις, v. 496:

Μή σε ηκεδὲ χειμῶνος ἀμηχανίη καθέρψῃ
Σιὼ πενίη, λεπτῇ δ' ἅμα χειρὶ πίεζοις.

Ne te malæ hyemis difficultas opprimat cum paupertate: macilenta vero crassum pedem manu premas. Ovid. VIII Metam. v. 807 in insigni descriptione Famis:

Auxerat articulos macies, genuumque tumebat
Orbis, & immodico prodibant tubere tali.

Apud Ephesios lex fuit, μὴ ἐξεῖναι πατρὶ παῖδας ἀποθέσθαι ἕως ἂν λιμῷ παχωθῇ τὰς πόδας. *non licere patri liberos exponere donec inedia pedes tumescant.* Plutarchus affirmat fame confectorum pedes turgescere, corporis vero reliquas partes macescere & attenuari. Hinc lux affulget Homeri loco Οδυσ. ϱ, cujus sensum nec veteres nec recentes interpretes ceperunt.

Τὸν κ' εἴ μοι δοίης σταθμὸν ῥυπῶντα γλυκὺν
Σηκοκόρον τ' ἔμμεναι, θαλόν τ' ἐλάφοισι φορῆναι,
Καί κεν ὀρὸν πίνων, μεγάλλω ἐπιγνίδα θεῖτο.

Hunc si mihi dares stabulorum custodem esse, & caularum curatorem, ut frondes hædis apportaret, Ille saltem serum bibens crassum genu faceret. hoc est, ita curarem, ut fame & macie confectus desisteret pererrare alienas urbes & domos, hominibusque mendicando negotium facessere: non plus cibi iste bene habitus mendicus caperet, quam ad famem extremam expellendam satis esset, ne corpus faceret, cui nunc mendicando servit. Ulyssem fuisse bene habitum liquet inferius ex Odyss. φ, ubi Penelope ad Eurymachum procum, qui nolebat Ulyssem tractare arcum a Penelope propositum, illum hospitem ait esse μέγαν κὴ εὐπηγῆ,

Οὗτος ὁ ξεῖνος μάλα μὲν μέγας ἠδ' ὀπηδός.

Iste hospes valde magnus est & validus. Scio Eustathium, Budæum, alios omitto, de hoc loco sentire aliter, velleque μεγάλλω ἐπιγυίδα θεῖτο esse, *corpulentus fieret.* In hanc rem producunt ex sequente libro:

Οἵην οἱ ῥακέων ὁ γέρων ἐπιγυίδα φαίνῃ.

quale ex pannoso hoc habitu senex femur ostendit. Quod enim hic ἐπιγυίδα dixit, paulo ante appellavit μηρὸς καλὸς τε μεγάλος τε. Sed hic de femore loquitur, quod crassum & robustum, est ὀξείας argumentum. ibi vero de genu, cujus tumor est famis & maciei indicium. Ovidius: *genuumque tumebat orbis.* Ἐπιγυὶς est vox πολύσημος. Cic. in Arato vertit genu. Sic capiendum in priore loco. Aristarchus vero exponit partem supra genu, τὸ ἐπάνω τοῦ γόνατος femur nimirum, ut posteriore loco accipitur. Constat autem etiam ex hoc versu οἷλν ἐπιγυίδα φαίνῃ Ulyssem corpulentum fuisse & validum. cui bono igitur plus corporis fecisset? Deinde serum non videtur multum posse conferre ad ὑστερείαν. Minatur potius se seri potu illum redacturum ad maciem, ut cum corpore deponat istam ferociam & impudentiam, ac desinat ὑπερμαζᾶν.

v. 273. Ἑῦσσώτρῳ ἐπ' ἀπήνης] Nimirum ex more Græcorum, qui sponsas sellis insidentes in currus imponebant, quibus ex parentum ædibus in mariti vehebantur. vide Lucian. in Lapithis. Suid. in Ζεῦγος.

v. 276. Χοροὶ παίζοντες] *saltantes.* Homer. Ὀδυσ. Ψ, 147:

Τοῖσιν ὁ μέγα δῶμα τετίνατο ποσσὶν
Ἀνδρῶν παιζόντων καλλιζώνων τε γυναικῶν.

Horum autem magna domus strepebat pedibus virorum saltantium, & ornatarum fœminarum. Sic & *ludere* Latinis. Horat. III, 15:

Maturo propior desine funeri
Inter ludere virgines.

Ibidem: *Illam coget amor Nothi*
Lascivæ similem ludere capreæ.

Et lib. II, carm. 12: *Nec dare brachia*
Ludentem nitidis virginibus.

hoc

hoc est choreas ducentem inter virgines. In saltationibus veterum major brachiorum quam pedum movendorum ratio habebatur. Ovid.

Si vox est, canta: si mollia brachia, salta.

Vide quæ nuper docuit Vir eruditissimus Franciscus Vavassor in libro omnibus Gratiis & Veneribus condito de ludicra dictione. Ab hac significatione & *ludere*, manavit etiam *ludius*, hoc est ὀρχηστὴς, χορδύτης, saltator, histrio. Prudent:

Saltat Tonantem tauricornem ludius.

Et *ludi & ludicra* primo dicta sunt spectacula, quæ ludii, ὀρχησταὶ ediderunt, deinde ad alia translata spectacula, in quibus nullæ saltationes.

v. 280. Υ̓πὸ φορμίζων] Est *ad cytharam*. Horat. *ad cytharam cessatum ducere curas*. Lucian. lib. περὶ ὀρχήσεως· διδάσκουσι πολλὰ τῶν παλαιῶν ὑπ' αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις. *Multos discens antiquos ritus ad cantum tibiæ & ad cymbala.* Noster versu sequente: κώμαζον ὑπ' αὐλῷ *comessabantur ad fistulam.* & v. 283, ὑπ' αὐλητῆρι δ' ἕκαστος θεῖος ἕκιον. quæ non ceperunt interpretes, qui vertunt: *ante tibicinem autem singuli præcedebant.* imo: *sub tibicine singuli procedebant.* quilibet habebat tibicinem qui præcedebat tibia canens, ad cujus cantum ludebat & saltabat.

v. 288. Βαθὺ λήϊον] est magnus ager segetibus consitus. Homer. Iliad. β, v. 147:

Ὡς δ' ὅτε κινήσῃ Ζέφυρος βαθὺ λήϊον ἐλθών.

Velut cum spirabit Zephyrus in magnum agrum segete refertum irruens. Ibi male interpretes: *altam segetem*, ut hic: *profundam segetem.* ubi optime antiqua scholia, quæ Didymo tribuuntur: βαθὺ λήϊον εὔφορον, σιδηφόρον χωρίον. Diaconus vero & Scholiastes Theocriti χωρόφιον exponunt.

v. 289. Κυρωνιόεντα πίτυλα] Reddunt: *rostrata folia.* Quis vidit folia aristarum spicis gravida, & quidem rostrata? Est fœdissimus error. quem corrigere potuissent ex Græcis magistris, qui hic docent Hesiodum abuti vocabulo πίτυλα, & uti pro στάχυες, καλάμαι, culmi, aristæ. Sic in veteri epigrammate καλλιπίτυλον λήϊον, est ager refertus læta segete, gravidus aristis. Κυρωνιόεντα vero sunt incurva δι' ὀγκαρσίων δύο ξύλα. versu sequente Δη-

te Δημήτερ ὠκτλὼ. vertendum Cereris donum, ut aliquoties in ἔργοις. quia frugum usum prima docuit Ceres. Antea glandibus vescebantur.

v. 296. Παρὰ δὲ σφιν ἔρχ᾽ ξρύσι᾽ ἰῶ] Ὄρχ᾽ non est vitis, ut interpretes existimant, sed vitium ordo. vid. Scholiast. Theocrit. ad Idyl. I, 47, qui videtur hunc locum respicere.

v. 299. Τῷ γε μὲν] Iste versus irreptitius est. Nemo dubitabit qui hunc locum non negligenter leget, quod miror viros doctos non observasse. Quid enim faciat tibicen & ludentes inter agricolarum & vindemiatorum opus? Ne dicam inepte eum interseri descriptioni aurei illius ordinis vitium, quæ hoc versu interrumpitur. Conflatus est ex versu 282, & vers. 283. Nec agnoscitur a Diacono & Tzeze. Si auctori hujus carminis sua debet restitui integritas, delendus est hic suppositicius versus & tollendus.

v. 308. Ἐφίεσαν ὠκέας ἵππους] *Immittebant veloces equos*, hoc est, *incitabant laxatis frenis. sic & Latinis immittere.* Sergius Galba ad Cic. in X ad famil. *Repente equum immisi ad eam legionem tironum quæ veniebat ex castris.* vide Gronovium ad Senecæ III de Ira. Pro ἐφίεσαν ἵππους inferius dixit ἐπέχειν ἵππους, v. 550: Ovid. I. Metam. 280:

Fluminibus vestris totas immittite habenas.

Ἐπέχετον ὠκέας ἵππους. *nobis immittitis veloces equos.* ubi interpretes: *contra nos tenetis equos.* Ἐπέχειν & ἐπέχειν dicuntur ii qui in hostem movent. Herodot. ἐπέχειν ἐπὶ Λακεδαιμονίους movere in Lacedæmonios.

v. 305. Ἐπικραδόντα πέπλα ἄρμαθα] Interpretes: *subsultanter volabant currus.* Ἐπικραδᾶν esse subsaltare πῶς λέγεται; legendum: ἐπικροτέονται.

v. 311. Ἄρκιον εἶχον ἄεθλοι] *Indefinitum certamen* interpretes transtulerunt, quod quale sit, Latinus civis non intelligit, cui esset anceps certamen, dubium, cum adhuc certant & quis victoriam deportaturus sit in incerto est. Cui opponitur *decretum prælium.* Cic. X ad fam. ep. 10: *Quamobrem quanquam in uno prælio omnis fortuna reipublicæ disceptat, quod quidem cum hæc legeres, jam decretum arbitrabar fore.* finitum,

per-

peractum, ut liqueat penes quem sit victoria. Sic & *res judicata* apud eundem II ad Att. 12: *Tota res etiamnum fluctuat, quæ si decesserit, magis erunt judicata quæ scribam.* certa, sicut post sententiam latam a judicibus apparet uter litigatorum vicerit.

v. 312. Ἐντὸς ἀγῶν@] In *stadio, circo.* non: *intra agonem,* quod in versionibus extat sine sensu. Ἀγὼν est locus certaminis, stadium, hippodromus. Hesych: ἀγὼν ὀξύτονον, στάδιον, ἄθροισμα. Idem, ἀγὼν ὁ τόπ@ ἔνθα ἀθροίζονται οἱ ἀγωνισταί. Antiquorum scholiorum auctor ad vers. 91 in Theogon. Ἀγὼν λέγεται τελικῶς· αὐτὸ τὸ χωρίον, ὁ ἐν αὐτῷ ὅχλ@ γὴ ξυναμφότερον, ὥσπερ γὴ πόλις. vide & Porphyrii Quæstionum in Homerum vicesimam primam. Equidem pro hominibus, qui conveniunt, & generaliter pro concione, cœtu sæpius capitur. Pindarus Isthmionicon 10: Ἐς ὑπερβόρεον ἀγῶνα, *Ad Hyperboreum cœtum.* Hesiod. Theog. v. 91:

Ἐρχόμενον δ' ἀν' ἀγῶνα θεὸν ὡς ἱλάσκοντται.

Venientem in concionem tanquam Deum venerantur. Sic hunc versum legi in antiquis libris scholiorum auctor annotavit. quæ lectio vulgatæ præferenda. In concionibus enim, ludis, spectaculis præcipue magno honore Reges & Principes afficiebantur, quod vel ex unius Suetonii lectione nemini potest esse ignotum. Non insolens vero Græcis & Latinis res, quæ in aliquo loco geruntur, ponere pro ipsis locis, in quibus aguntur. Δρόμ@, cursus, & locus ubi curritur, stadium. Phavorinus: Δρόμοις τοῖς γυμνασίοις. ὅτι δρόμοι τόποι τινὲς ἦσαν, ὅπου ἔτρεχον οἱ νέοι. *Gestatio* locus ubi gestabantur lectica: *Ambulatio,* ubi ambulationibus vacabant, sic & Belgis *een wandeling.* Jus pro loco ubi jus dicitur. Titulus XI lib. XII *de interrogationibus in jure faciendis.* est ἐν βήματι pro tribunali ut recte Græcos interpretatos esse observavit Princeps Jurisconsultorum Cujacius. Hinc *in jus vocare* est ad tribunal. Θέα spectandi locus. Θεᾶν καταλαμβάνειν apud Lucianum, Synesium, & alios est spectandi locum occupare. Λέσχαι loca in quibus confabulandi causa conveniebant, ut supra vidimus. Οἶνον, ἔλαιον, χύτρας, ὄψον, vinum, oleum, ollæ, obsonium, pro foris & tabernis in quibus vinum, oleum, ollæ, obsonia venduntur. Βιβλιοθήκας taber-

tabernæ librariæ, ubi libri venduntur. Eupolis: ὠρειήλθον εἰς τὰ σκίροδα, κ᾽ τὰ κρόμμυα, κ᾽ τ᾽ λιβανωτὸν κ᾽ δύθ᾽ τ᾽ ἀρωμάτων, κ᾽ πρὸς τὰ γάλχ. *Abiit in allium, & cepas, thus, tum & aromata, & omnis generis merces.* hoc est, in loca ubi hæ merces venduntur.

v. 330. Μέγα φέρτατε λαῶν] Latine redditur vulgo: *præstantissime populorum.* Sed hoccine de uno homine dici potest? Verte: *fortissime mortalium.* Hesych: Λαοὶ, ὄχλοι, δῆμοι. δύναντιὴ ὅτως εἰρῆσθ᾽ ἄνθρωποι ἀφ᾽ τὸ εἶναι λάλοι, ἔθνη κ᾽ μέροπες ἀπ᾽ τ᾽ μεμιξολογῶν ἔχειν τὴν ὄπα ὃ ἐστι φωνήν.

v. 331. Γλυκερῆς αἰῶνος ἁμέρσῃς] Interpp. *dulci ævo spolians.* Cur non: *dulci vitâ?* Hesych: αἰὼν ὁ βίος τ᾽ ἀνθρώπου, ὁ τ᾽ ζωῆς χρόνος, res trita.

v. 340. Ἐστυμβώνας] Non viderunt quo pertineat ἐστυμβώνας, qui vertunt *certatim.* Referendum ad ἐδήσατο. Ἐς δίφρον ἐδήσατο ἐστυμβώνας. *In currum insiliit celeriter.* Ibidem διόγνητος est generosus, ut millies monuerunt veteres magistri. Sed surdis auribus prætermiserunt interpretes.

v. 358. Σωσισόμεθα πολεμίζειν] πολεμίζειν non est bellare, bellum gerere, sed pugnare, dimicare. ut πόλεμος & Latinis *bellum* frequentissime pro prælio. Sallust: *In eo bello trecenti milites desiderati sunt.*

v. 364. Παντὶ μοὶ σπεύδων] *Omnibus viribus nitens, incumbens.* Interpretes ut solent: *totis animis festinans.* Hesych: σπεύδων, σπεύδων, ἐνεργῶν. In ἔργοις· Σπεύδειν ἀρόμενος, φυτεύειν, οἶκον δὲ γεωργ. incumbere arationi, plantationi, rei familiaris curæ. ibidem σπεύδειν εἰς ἄφεσιν *divitiis quærendis operam dare.* Ælianus II Var. Hist. 6. Καὶ ἄλλως ἦ ἐσπουδε σχολαζῶν τ᾽ νεωτέρων, ὃς μάλιστα ἤδη πρὸς τὴν τοιαύτην πραξιν ἑτοιμοτάτης. *Alios etiam adolescentes in societatem adsciscere studuit, quos ad ejusmodi facinus promptissimos sciebat.* Sic sæpissime apud hunc scriptorem, & alios. Nihil tritius.

v. 372. Ἡνίοχος δ᾽ ἔπλω] Bene Palatinus codex, ἔμπλω, hoc est πλησίον, ἐπησίαζον. Sic & Homerus Iliad. β. vide Suidam. probavit etiam Comelinus.

v. 389. Ἀφρὸς ἦ σὺμφ μαπχώνῃ Λείσεται] Μασχᾶσθαι

&

& μασιχάειν, quod apud unum Hesychium in μασιεύζειν legitur & exponitur σφοδρῶς μασᾶζ, est paragogicum ἐ μασᾶζ, μασᾶζ, id est, edere, mandere, manducare, frendere. Gloss: *pappat* μασᾶτε. A quo μάσημα, id est mansum, cibus. Latini sequiores dixerunt pro eodem *massare*, quod extat apud Theodorum Priscianum lib. I, c. 8. lib. II, c. 29. Unde liquet μασιχᾶν notare actionem eam, qua animalia collisu dentium & conventu maxillarum res objectas comprehensasque antequam deglutiant, commolunt & incidunt. Sic de isto loco Vir summus Thomas Reinesius, in litteris nuperius ad me datis rectissime & eruditissime censuit.

v. 395. Θῆλυς ἔερση] Diacono θῆλυς est ἁπαλὴ, tener ros, quem sequuntur interpretes, qui interpretantur, *mollis*, alii ineptius: *fœmineus*. Verum θῆλυς ἔερση est ros herbas vegetans. Hesych: Θῆλυς ἔερση ἡ τὰ φυτὰ θάλλειν ποιοῦσα, δρόσος, καὶ θρεπτική. Probat Etymologici magni auctor, præfatus τὸ θῆλυς dici pro θηλὴ, ut vice versa κηρὴ pro κηρὺς apud Callim. θηλὴ autem esse a θῶ quod proprie est τρέφω, quia mammarum lacte infantes nutriuntur. Ἔστιν, inquit, θῶ ῥῆμα δηλοῦν τὸ τρέφω, ἔ ὁ μέλλων θήσω. Ὅμηρος· γυναῖκα τε θήσατο μαζόν· αὐτὰρ ἐθήλασεν. Ἐκ δὲ θήσω ἓν γίνεται ῥηματικὸν ὄνομα θηλή. καὶ τροπῇ θῆλυς, ὡς κηρὴ κηρύς. At Eustathius ad Odyss. ε, ubi hoc ipsum exponit θῆλυς ἔερση, θῆλυς ait significare θρεπτικῶν per translationem a fœminis ductam, quia fœmellæ in omni animalium genere alant pullos suos & infantes, non masculi. dici autem θῆλυς pro θηλεῖα. Θῆλυς, ait, ἡ θρεπτικὴ τῶν φυτῶν ὑπ μεταφορᾶς τῶν ζώων, ἐν οἷς τὰ θήλεα θρεπτικώτερα εἰσὶ τῶν νεογνῶν μᾶλλον ἤπερ τὰ ἄῤῥενα. ποιητικῶς δ εἶπε τὸ θῆλυς ὁμοίως τῷ πηλῷ ἐφ' ὑγροῦ. τοιοῦτον καὶ τὸ θῆλυ τε μέλαινα· καὶ τὸ θῆλυς ἀϋτμή. quod verum est. θῆλυς ponitur θήλεια. Eadem ratione & apud Sophoclem νυξ θήλεια dicitur. hoc est ὑπομβρος καὶ ποιοῦσα θάλλειν, ut veteres Grammatici monent. Priorem tamen etymologiam probat Plato in Cratylo, p. 284 edit. Francofurt. Wechelianæ: Τὸ δὲ θῆλυ ἀπὸ τῆς θηλῆς πεφάνται ἐπωνύμως. ἡ δὲ θηλὴ ἆρα γε, ὦ Ἑρμόγενες, ὅτι τεθηλέναι ποιεῖ, ὥσπερ ἀρδόμενα, &c. Θῆλυ est *fœmina* ἀπὸ τῆς θηλῆς, *id papilla dicitur*. Θηλὴ autem, *Hermogenes*,

nes, videtur dici, quia germinare facit, quasi ea qua irrigantur. Hanc vim & ros & nox habet. Virg. II Georg.

Et quantum longis carpent armenta diebus,
Exigua tantum gelidus ros nocte reponet.

Theophrast. VIII hist. Plant. 6: Ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Βαβυλῶνι, καὶ Βάκτροις, ὅπου μὴ ὕεται ἢ χώρα, ἢ σπανίως, εἰ δρόσοι τὸ ὅλον ἐκλείφουσιν, ἐπεὶ καὶ οἱ περὶ Κυρήνην καὶ Ἑσπερίδας τόποι. *In Ægypto, Babylonia ac Bactriana, ubi raro aut nunquam pluit, rore omnia convalescunt, sicut & apud Cyrenenses & Hesperidas.* Igitur ὑγρὸς εἰρεσία est vim habens vegetandi, & fovendi sata, arbores, plantas, ut convalescant.

v. 397. Τῆμος δὴ κέγχροισι περιγλώχες πελέθουσι] lege: Ἧμος δὴ κέγχροισι περὶ γλῶχες πελέθουσι. *quando & milio aristæ surgunt.* Res liquida est.

v. 400. Δῶκε δ' ἀνθρώποισι χάρμα καὶ ἄχθος] Veteres Grammatici hoc loco tradunt dona Bacchi ἄχθος appellari propter labores & molestias, quæ exhauriendæ hominibus inserendis & colendis vitibus. Sed verius existimo ἄχθος ea dici propter dolores & mala, quæ creat vinum si immodice bibatur. Homerus Οδυσ. φ.

Οἶνός σε πρώϊ μελιηδὴς, ὅστε καὶ ἄλλους
Βλάπτει, ὃς ἂν μιν χανδὸν ἕλῃ, μηδ' αἴσιμα πίνῃ.

Vinum te sauciat dulce, quod & aliis nocet, quicunque eo copiose utitur, & immoderate bibit. vide & quæ sequuntur, si tanti est.

v. 402. Κεμάδος ἐλάφοιο] Non cervam, sed cervum hoc loco & versu sequente 407 intelligi nullus dubito. Græci enim tam philosophi quam poëtæ ἡ ἔλαφος dixerunt de cervo & cerva, ut olim docuit vir incomparabilis ad Solinum. Callimachus hymno in Dianam v. 99:

Εὗρες ἐπὶ ψηλῆς ὄρεος Παρράσιοιο
Σκαιρώσας ἐλάφους.

Reperiebas in cacumine montis Parrhasii Salientes cervos. Cervos fuisse non cervas vers. 102 ostendit:

Κεράων δ' ἀπελάμπετο χρυσός.

Cornuum verò aurum elucebat. Sic & Sophocli & Anacreonti κεράεσσαι ἔλαφοι, *cornuti cervi.*

v. 405.

v. 405. Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυπιοὶ] Puto scribendum: ἠδ' ὡς αἰγυπιοὶ. v. 410 legend. ἄλλη.

v. 416. Ἀμφιτρυωνιάδης ᾗ βίη Ἡρακλείη] lege: βίη Ἡρακλείη in casu primo. Sic & Diaconus legit, ut ex paraphrasi ejus licet colligere.

v. 420. Μέγα γὰρ τὸν ἔμπεσε φωτὸς] De Hercule vulgo hæc accipiunt. Hinc vertunt: *Magnum enim robur inciderat viri.* Sed Diaconus Cygno hæc tribuit, καπεβλήθη ᾗ ἡ μεγάλη ἰσχὺς ᾗ ἀνδρὸς, ἤγουν ᾗ κύκνε. quem si sequimur vertendum erat: *magnum vero robur viri concidit*, vir valde robustus concidit. γὰρ & ᾗ vicissim non nunquam apud poëtas permutantur. Versus sequens tum optime cum hoc cohæret, si Diaconum sequimur.

v. 428. Μαλίφρονα θυμὸν ἀπήυρα] Dulcem animam seu vitam eripuit. Θυμὸς hic est ψυχή. Brevium scholiorum auctor in Homeri Iliad. α, v. 173: Θυμὸν τοῦδε τῇ ποιητῇ σημαίνει πάντα. τὸν ὀργὴν. ὡς τὸ, θυμὸς ᾗ μέγας ἐστὶ διοτρεφέων βασιλήων. τὸν ψυχὴν. ὡς ὅταν εἴπῃ, μελιηδέα θυμὸν ἀπήυρα, &c.

v. 431. Οὐρῇ μασσάων] Rescripsi ex codice Palatino μασσήων.

v. 479. Λαὸς ἀπείρων] Verte: *populus magnus*, hoc est ingens multitudo. Virg. 1 Æn. *Ac veluti magno in populo cum sæpe coorta est seditio.* Just. XI, 2: *Tantus natorum populus.* Ovid. IV Metam. v. 447, & lib. VI, 197.

CAPUT XXII.

Ἡσιόδης. Ἑλικωνιάδες. Vetus lectio Hesiodo asserta. Γενοὶ ἐλευθήρου. Ἐλευθὴρ. Cur Mnemosyne illi dicatur imperare. Egregius Hesiodi locus menda liberatus. Γλυκερὴν χείουσιν ἱέρσην. Ros Achaius. Mel, nectar pro eloquentia. Lucianus emendatus. Θύμου Ἀτθικὸς. Antiqua lectio Poëtæ restituta, & alius Hesiodi versus a Cratis censura vindicatus. Μηχαναί. Cyclopibus cur centum manus tribuantur. Rursus Hesiodi lectio vindicata ab emendatione Seleuci. Στεινομένη.

IN Theogonia v. 3. Κρήνῃλιν ἰοειδέϊ] Non ignoro ἰοειδὴς sæpe esse μέλας, violarum instar nigricans, ut apud Homerum Iliad. λ, πόντου ἰοειδέος, niger pontus, apud alium poëtam ἰοειδὴς νεφέλη,

νεφέλη, nigra nubes. Sed in fonte laudaveris potius liquidas & argento puriores aquas, quam nigras, turbidas, limosas. Hinc adducor facile ut veterum magistrorum sententiam amplectar, qui κρήνην ἰοειδέα docent esse ἰοῦς, hoc est ἄνθεσι περιπεφυγμένην, ἀνθῶδη floribus cinctum fontem, in agro floreo situm. Etymologicum magnum: Ἴον ὄνομα βοτάνης, τὸ ἄνθος. ὅθεν καὶ τὸ ἀνίσημα παχύ. Καὶ Ἡσίοδος

Περὶ Κρήνην ἰοειδέα

Ἀντὶ δὲ τοῦ ἀνθῶδη. vide & antiqua Scholia Ἀνωνύμου in hoc carmen.

v. 16. Ἑλικοβλέφαρον τ' Ἀφροδίτην] ἑλικοβλέφαροι & ἑλικώπιδες puellæ Græcis dicuntur, qui sunt *mobili oculorum petulantia*, ut Petron. loquitur, sive quæ habent, ut idem dicit

blandos oculos & inquietos
Et quadam propria nota loquaces.

Qui hinc Ovidio dicuntur *arguti*. Aliter plerique sentiunt, & exponunt: *nigros oculos habentes*. Sed ea vera est quam dixi hujus vocis notio, quam facile pluribus confirmarem nisi res ipsa loqueretur.

v. 28. Ἀληθέα μυθήσασθαι] Antiquorum scholiorum auctor notat in quibusdam libris fuisse γηρύσασθαι. quam lectionem non temere damnem. Sciunt enim qui veterum scripta cum judicio versarunt, rariora & exquisitiora semper fuisse expuncta, & pro iis supposita trita, & ab usu vulgi minus remota. Μυθήσασθαι alterius est glossema. Hesych: γηρύεται, φθέγγεται, λέγειν. Hesiodus in Ἔργοις, v. 257:

Αὐτίκα πὰρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονίωνι
Γηρύετ' ἀνθρώπων ἄδικον νόον.

Statim apud Jovem patrem considens Saturni filium exponit hominum iniquitatem. Nec est quod quis modulum syllabæ objiciat, quasi tertiam ante ultimam habeat brevem. Qui Græcos poëtas non negligenter legerunt norunt ancipitem esse hanc syllabam in plerisque hujus notæ verbis, ut in δακρύω, ἀνύω, δρύω, μηνύω, in ἀοριστοις perpetuo fere produci.

v. 54. Γενοῖσιν Ἐλευθηρ[illegible] μεδέσσαι] *fertilitati Eleutherarum imperas*, hoc est fertilibus Eleutheris. Superius in Ἔργοις,

ὕδωρ

ὕδωρ βοὸς, pro ὕδωρ βόειον. Eurip. ποδὴ ποδὸς, pro πῆχυς ποδός. quæ loquendi genera Hebræis, & qui eorum idiotismis gaudent, Græcis scriptoribus Novi Fœderis sunt perfamiliaria. apud quos μωρία κηρύγμα, est κήρυγμα μωρὸν, μισθὸς ἀδικίας, pro μισθὸς ἄδικος. de quibus fuse viri docti. Ἐλεύθηρ est urbs in confiniis Atticæ & Megaricæ prope Platæas, quæ postea in numero multitudinis dicta Eleutheræ, ut sequentibus temporibus Platææ, quæ Homero Platæa. Nomen fertur accepisse ab Apolline Eleuthere. Stephanus de urbibus: Ἐλευθερὰ πόλις Βοιωτίας ἀπὸ Ἐλευθήρου τοῦ Ἀπόλλωνος. Mnemosyne illi dicitur imperare, quia ibi culta fuit, & forte templum habuit. Horatius de Fortuna:

O diva gratum quæ regis Antium.

quia Antii templum erat celebre fortunæ.

v. 59. Μηνῶν φθινόντων] *exactis mensibus.* Virg. III Georg. 139.

Exactis gravidæ cum mensibus errant.

Aurel. Victor. *Tum exactis mensibus geminos editos.* Plaut. Amphit. III, 2: *Menses tibi exactos vides.* vulgo male exponunt: *mensium decrescentium.*

v. 83. Τῷ μὲν ἐπὶ γλώσσῃ γλυκερὸν κέαται ἀοιδὴ.] Quid Regibus cum cantilena? Poëtarum hoc donum est, quibus paulo post tribuunt γλυκερὸν αὐδὴν, non Regum. Tam celebrem locum, tam πάνδημον, ut cum Luciano loquar, tam diu in mendo cubuisse, nec id animadvertisse viros doctissimos, præsertim cum antiquorum scholiorum auctor veram servaverit lectionem, quis non miretur? Ille vero pro ἀοιδὴν legit ἐέρσην.

Ἐέρσην] Ἐέρση, inquit, ἡ δρόσος κυρίως. νῦν δὲ μεταφορικῶς τὸ μέλι. γλυκερὸν δὲ τὸ γλυκὺ καὶ ἁπαλὸν τοῦ λόγου. sic scripsisse Hesiodum dubitare nos non sinit Themistius in Protreptico ad Valentinianum Juniorem, quæ est inter orationes numero undecima, ubi non solum vera Hesiodi scriptura retinetur, sed & exponitur. Nam cum versus hos ut olim scribebantur, recensuisset: Πάπαι, inquit, ἥλικον ἀεθλητὴν παρεξενίζεις τοῖς βασιλεῦσιν ὁ ποιητὴς, εἰ μὴ τὸ μεσῶν ἀμελοῖεν. Πρῶτον μὲν αὐδήκασι τὰς ὀνομάζει, &c. καὶ δευτερεύεις ὀνομάζει τὰς βασιλείας τὰς ὑπὸ τοῦ μακ-

τῶν μισθῶν ἐωραμβήσας, καὶ ῥυήσεσθαί φησιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς γλώττης δρόσον γλυκεῖαν, καὶ λόγους ἐγκάρπους καὶ ὠφελίμους λέγων τὸν δρόσον. *Papæ quantam bonorum copiam poëta regibus conciliat, nisi Musas contemserint. Primum enim venerandos illos nominat. &c. Præterea reges ipsos, quos Musa respexerint, alumnos Jovis appellat, & ex illorum lingua suavissimum rorem destillaturum confirmat, utiles ac fructuosas orationes roris nomine significans.* videndus integer locus, qui hos sex poëtæ versus egregia paraphrasi illustrat. Totum enim exscribere nec vacat, nec lubet. sic *ros Achaïcus* in Catalectis Virgilii, est eloquentia Græca, Attica:

Ite hinc inanes Rhetorum manipli, ite
Inflata rore non Achaïco turba.

Sic bene Scaliger & Turnebus emendant, hoc est, Rhetores Latini, qui loquaces tantum estis, sed expertes & rudes veræ illius Atticæ eloquentiæ. Ἐρσῶν autem hic pro melle poni rectissime Scholiastes notavit. Mel vero & nectar poëtis sæpissime est eloquentia. Ovidio: *Neleia mella* Nestoris eloquentia. Antiquus poëta:

Cujus Cecropio pectora melle madent.

Symmachus: *Affluebat enim multo melle facundia, quod avectum tecum doleo.* Licentius ad Augustinum:

reputans quæ pectore in alto
Conceptum in lucem vomuisti nectareum mel.

Varro Atacin:

Pierio liquidam perfundis nectare mentem.

Lucianus in libro quomodo scribenda historia fere eadem ratione herbam, ex qua mel apes conficiunt, pro eloquentia ponit. Sed locus est corruptus, Ἕτερος ὁ Θουκυδίδου ζηλωτὴς ἄκρος οἷος οὔ μάλα τῷ ἀρχετύπῳ εἰκασμένος καὶ τὸν ἀρχὸν, ὡς οἰκεῖον σὺν τῷ ἰσοῦ ὀνόματι ἤξαιο, ἀεὶ στάσιν ἀρχῶν ἁπασῶν, καὶ ψυχὴν Ἀττικὴν ἀποπνέοντα. Interpretes sic reddunt: *Alter summus Thucydidis imitator valde similis archetypo cum suo nomine principium ducit, ut ille festivissimum illud principiorum, animumque Atticum spirans.* Profecto non minus festivi sunt librarii simul & interpretes, qui exordio tribuunt animum Atticum,

Atticum, quam historiographi, qui putabant se egregie referre Thucydidem, si nomen suum præponerent ipsi suæ historiæ, ut Thucydides. Lucianus scripsit: χαριεστάτῳ ἔρχῳ ἀπάντων, καὶ θύμῳ τῷ Ἀττικῷ ἀποπνέοντι. *elegantissimum omnium exordium, & thymum Atticum redolens.* Nihil certius. Quid thymo Attico decantatius, unde mel Hymettium? Plin. XXI, 2: *Mellis Attici summa laus in toto orbe existimatur. Ergo translatum est ex Attico thymum. Sed alia ratio naturæ obsistit non durante Attico thymo, nisi in afflatu maris.* Eubulus:

Καὶ σίλφιον θύμόν τε τῶν Ὑμηττίων.
Silphium & thymum Hymettiorum.

Sed de hac emendatione in nostris observationibus plura dicemus.

v. 91. Ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ] Legitur in aliis exemplaribus ἀν' ἀγῶνα, testante scholiorum auctore. quam lectionem superius asseruimus ad v. 312. Κάππδ⊙. Non tam per urbem euntibus, quam in concionem venientibus Regibus hic cultus tribuebatur. Non quidem ignoro Reges olim urbes ingredientes divinis fuisse honoribus exceptos, inter aras, victimas, ardentesque tædas incessisse: sed antiquissimis illis Regibus, quorum regna finiebantur intra patriam, honores maximi in concionibus, ludis, & spectaculis præstabantur. Quis nescit etiam longe post in Græcia magna virtutis & doctrinæ præmia ac honores, si cui erant exhibendi, (de agonistis nunc non loquor) eos in sacris illis ludis fuisse exhibitos meritis?

v. 93. Οἷά τοι μυστίων] Antiqua scholia legunt. οἷά τε μυστίων.

v. 94. Ἐκ δὲ μυστίων] Non in illis ipsis scholiis solum; sed & in Didymi, ut volunt, expositionibus ad Homeri Iliad. α. v. 176. scribitur: ὡς γάρ τοι μυστίων.

v. 118. Γαῖ' εὐρύστερν⊙] Interpretes: *tellus lato pectore prædita.* sed εὐρύστερν⊙ hic generaliter est εὐρεῖα. lata, late patens, quod perpetuum terræ epitheton, sicut & εὐρυόδεια, quod itidem inepte reddunt *terra latas vias habens.*

142. Οἱ δὴ τὸ πρὶν ἄλλα] Crates delevit hunc versum, & pro illo supposuit istum:

Οἱ δ' ἐξ ἀγυιάτων θηητὴ τρέφιν εὐδήϊπες.

causa hæc est. quia Cyclopes fuerint mortales, non dii, nec diis similes. inde postea ab Apolline interempti, teste Leucippo in Catalogo. Sed hæc vis est. Quasi non plures commemorentur in hoc libro, qui ex diis sati mortales tamen nati fuerint. Cyclopes autem diis similes erant robore & staturæ magnitudine, non immortalitate.

v. 146. Γ'χὺς τ' ἠδὲ βίη. τὴ μηχαναὶ Ἦσαν ἔν ἔεργοις] Μηχαναὶ sunt doli, fraudes, non *molimina*, ut interpretes. Hinc μηχανορράφος Euripidi est dolorum consutor. Plaut. *Machinari machinam*, dolum comminisci. Apud quem frequenter machina est fraus, fallacia.

v. 150. Ἀπ' ὤμων ἀίσσοντο] Varie vertitur. optime, si quid video, *ab humeris prorumpebant*. Non Græci solum Hesiodi Interpretes, sed & nostræ ætatis viri docti nescio quas frivolas comminiscuntur rationes, cur his terræ filiis tribuantur centum manus. Mihi exploratum est hoc commento nihil aliud significasse veteres quam hominum illorum violentiam, ferocitatem, & injustitiam. Erant χειροδίκαι, nihil divini humanique pensi habebant, omnia vi & manu agebant; omne eorum jus & opes in armis sitæ erant. Χεῖρες, ut Latinis *manus* est vis, ut supra notatum. Tales fuisse illos gigantes, qui ante diluvium καθολικὴν commemorantur à Mose, non tam corporis stupenda mole, quam ferocitate, superbia, violentia, injustitia insignes, Gennadius, Theodoretus, Johannes Damascenus, pluresque alii docent. Tot manibus, ut solent semper fabularum læta esse incrementa, postea etiam tot affinxerunt capita. Vide Heraclitum περὶ ἀπίστων cap. 11.

v. 155. Σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῆι] Non assecuti sunt sensum poëtæ; qui reddiderunt: *suo vero infensi erant parenti*; cum velit: *à suo infestabantur parente*. quia fata cecinerant filios eum regno exuturos, hinc infestus erat liberis. Hi vero non ante succensuerunt parenti, quam à Tellure matre certiores essent facti facinoris, quod in eos cœtus moliebatur. Ἄχθομαι est μισέομαι. Homer. Ὀδυσ. ε.

Ἦ'χθετο πᾶσι θεοῖσι,

infestabatur ab omnibus diis, invisus erat omnibus diis. quod recte

recte veteres Grammatici præcipiunt esse ab ἄχθομαι, non ἴχθομαι.

v. 160. Στεινομένη] Seleucus scribit: ἀχνυμένη. Sed hoc ipsum est στεινομένη, ut in illo Poëtæ: στεινομένη νεκύεσσι, *dolens super mortuos*. In tristitia enim cor contrahitur & angitur. Inde Cicero tristitiam definit opinionem recentis mali præsentis, in quo demitti contrahique animo rectum esse videatur.

v. 176. Ἀμφὶ δὲ Γαίῃ Γ' ἱμείρων φιλότητος ἐπίκλα] Vertunt: *Undique vero Telluri cupiens amorem imminebat.* Obscure, & parum Latine. Γ' ἱμείρων φιλότητος, est flagrans cupiditate consuescendi, concubitus. Φιλότης enim συνουσία, ut millies apud nostrum & Homerum.

CAPUT XXIII.

Hesiodus sæpius emendatus ut & Hyginus & Apollodorus. Μιταχρόνιος. Νύξ. Ζόφος. Ἄεθμοι cur Syri antiquis Græcis scriptoribus sint dicti. χαλκεόφωνος. λύγξ εἰδέα.

v. 188. Μήδεα δ' ὡς τὸ πρῶτον ἀπὸ μήξας, ἀδάμαντος
Κάββαλ' ἐπ' Ἠπείροιο] Assentior Comelino, aliisque scribentibus: ἀδάμαντι. Falx enim non abjiciebatur, & in ponto ferebatur, ut vulgata lectio & versio præ se fert, sed natura cœli. Interpunge:

Μήδεά δ', ὡς τὸ πρῶτον ἀπὸ μήξας ἀδάμαντι,
Κάββαλ' ἐπ' Ἠπείροιο,

hoc sensu:

Testesque, postquam ut prius (scilicet dictum) resecuit ferro, Projecit in Epirum.

v. 227. Λήθῃ τε, Λοιμόν τε] Scribe: Λιμὸν ex Diacono, & veterum scholiorum auctore, quos non inspexit Comelinus, cum pro Λήθῃ olim λιμὸν scriptum fuisse tradat. Λήθῃ omnes agnoscunt, non vero λοιμόν.

v. 245. Κυμοθόη, Στειώπη θοή, Θαλίη τ' ἐράτεσσα] Pro Κυμοθόη corrupte apud Hyginum legitur *Cymothœa*. Θοὴ vero non est epitheton, sed nomen Nereïdis, uti ex antiquis scholiis apparet: Θοὴ ἡ ταχυῶτη. Hygin. *Nesæa*, *Spio*, *Thoë*. Apud au-

ctorem tamen bibliothecæ, qui Apollodorus esse dicitur, hæc Nympha omissa est, ut aliæ plures: sicut contra leguntur ibi alia Nympharum nomina, quæ nec hic nec apud Hyginum extant. Nostræ lectioni non obstat, quod copula desideretur. Desideratur & v. 250:

Καὶ Πρωτομέδεια,
Δωρὶς, καὶ Πανόπη, καὶ ἀγαθὴ Γαλάτεια.

Inferius v. 340:

Φᾶσίν τε, Ῥ' ἦσον τ', Ἀχελωΐδα θ' ἁρπυιῶν.

Istam lectionem postulat quoque numerus Nympharum. Si enim hanc expungas erunt tantum novem & quadraginta.

v. 245. Μελίτη] Apollodorus suppositicius: Μελίη. pro Εὐλιμένη vitiose Hyginus Clymene. Jam ante enim hujus Nereïdis meminerat. bis enim illud nomen occurrit in indice illo Nereïdum Hygini.

v. 247. Εὐνείκη] Melius apud Apollod. Εὐνίκη. corrupte apud Hygin. *Eurydice*, quæ nullum inter has marinas Nymphas locum habet.

v. 248. Πρωτὼ] Atqui hæc superius v. 243 fuit commemorata. Certum igitur aut hic aut ibi hoc nomen esse corruptum. forsan legendum Κραγλὼ, quod Nereïdis nomen apud auctorem bibliothecæ.

v. 249. Πρωτομέδεια] Apollodorus, Πρωτομέδουσα.

v. 255. Ἱππόη] Sic & legendum apud Apollodorum, ubi male Ἱππὼ. pro Γλαυκονόμη, idem auctor Γλαυκονόη.

v. 256. Πανόπεια] Restitue hoc nomen Hygino, ubi male legitur *Panopea*. Panopes paulo ante meminit, quamvis corrupte vulgo legatur in editis *Panope*.

v. 258. Πλουτόμη] Apollodorus Πλουτώ. pro Λυσιανάσσα mendose Hygin. *Alamissa*.

v. 261. Εὐπόμπη] Apollod. Εὐμόλπη, & pro Προνόη male Πιόνη. Et v. seq. pro Νημερτὴς vitiose apud eundem scribitur: Νεόμηρις. Hygin. *Nimertis*.

v. 269. Μεταχρόνιαι δ' ἴασιν] hoc est, *sublimes feruntur, volant*. Interpretes: *in cœlo enim degentes volitant*. Ergo Harpyiæ

pyiæ in cœlo habitant? Μεσαχρόνιος est μεσίωρος. Apollonius Argonaut. II, 589:

Ὑψοῦ δὲ μεσαχρονίη πεφόρητο,

in alto autem sublimis ferebatur. Et lib. IV, 952 de pila: ἣ ἐς ἠέρα πέμπε ὑψι μεσαχρονίων. *& in aerem projicit alte sublimem.* Scholia ad priorem locum. Τὸ μεσαχρονίη σημαίνει τὸν μεσίωρον.

v. 270. Γρηΐας τέκε καλλιπαρήους] Quomodo Grææ sunt καλλιπάρηοι cum sint canæ natæ, unde & γραῦς dicuntur. Γραῦα enim est vetula. Scribendum omnino καλλιπάρῃος, ut sit Cetus epitheton, quod & superius versu 238 ei tribuitur. ubi tamen male scribitur κῆϊ, quamvis & apud Hyginum Cetho sit. Hunc locum sic emendandum esse vidit olim Seleucus apud scholiorum consarcinatorem, cujus auctoritas hic non fuit respuenda. Verba scholiorum adscribam ut corrigi debent, in editis enim sunt corrupta. Φόρκυι] Φόρκυς ὁ ἐπαφορᾷ τὸ ὑδάτων. Κητῷ δὲ βαθὺς. Γραῖαν ἢ τὸ ἀφρόν. ἄμεινον ἢ γεγράφειν καλλιπάρῃος, ἵν' ᾖ ἐπὶ Κητὸς τὸ ἐπίθετον.

v. 271. Πρὸς νυκτός] hoc est πρὸς δύσιν, ad occasum, quia ibi solem oceano mergi, & noctem oriri credebant. Apud Homerum tamen ζόφος est septentrio, secundum Aristarchi & Strabonis sententiam, quem vide lib. X, & Merici Casauboni V. CL. diatriben de nupera Homeri editione. Versu præcedente mirum cur interpretes omiserint πέρην, qua ratione multos in fraudem deduxerunt, qui hac versione persuasi crediderunt Hesiodum Gorgonum sedem locasse in Africa. Verum ego nullus dubito quin significaverit Gorgades insulas, quæ sitæ sunt contra Ἑσπέρης κέρας olim, nunc caput viride dictum. Eæ enim à Gorgonibus nomen hoc acceperunt, quod illas coluisse ferantur hæ puellæ. iis etiam vicinæ sunt Hesperides. de quibus vide ante v. 215.

v. 283. Ὁ δ' ἄορ χρύσειον] Noli credere Latinis interpretibus, qui hic denuo sensum auctoris non perspexerunt, cum vertunt: *cæterum hic ensem aureum tenebat manibus charis*, quasi ad Pegasum pertineret. Atqui de Chrysaore loquitur, cujus nominis reddit rationem, sicut in præcedente versu Pegasi. inde opponitur τῷ μὲν, ὁ δὲ. Pegasus dictus quod ad πηγὰς oceani natus

tus sit, χρυσάωρ, quod manibus teneret, cum ederetur, χρύσιον ἄορ.

v. 304. Εἰν Ἀρίμοισι] *Apud Syros.* Græci magistri temere hic affirmant Ἄριμα montes esse Ciliciæ & Lydiæ. Arimi enim Homero & antiquissimis Poëtis Syri dicuntur. Strabo fine lib. XVI: Λέγει δὲ τοὺς Ἀρίμους ὁ ποιητὴς, ὡς φασιν ὁ Ποσειδώνιος ἀγνοῶ δεῖν μὴ πόπον πιπτ τῆ Συρίας, ἢ τῆ Κιλικίας, ἢ ἄλλης τινὸς γῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν Συρίων αὐτῶν. *Nominat etiam Arimos Homerus, quos Posidonius docet accipiendos non locum aliquem Syriæ, vel Ciliciæ, vel alius terræ: sed Syriam ipsam.* Ferebatur autem Typhoeus occisus esse in Syria ad Orontem fluvium, qui propterea Typhon dictus est. Idem scriptor eodem loco: Ὀρόντης τὸ ὄνομα λάβε ἀπὸ τοῦ μεφυρώσαντος αὐτὸν Ὀρόντα μεταπλάσαι, καλέσαντος ἕτερον Τυφῶ. Μυθεύουσι δ' ἐντεῦθεν καὶ τὸν ἐκ τῶν κεραυνῶν τοῦ Τυφῶνος, καὶ τοὺς Ἀρίμους. *Orontes cum prius Typhon diceretur mutato nomine ab illo qui in eo pontem fecit, Orontes est appellatus. Huic loco Typhonis fulmine icti fabulam affingunt & Arimos.* Alii tamen & plerique Latini Poëtæ insulam Campaniæ littoribus adversam *Inarimen*, quæ & Ænaria dicitur, Typhonis antro adsignant decepti similitudine vocis. Ut vero recte docuit Strabo Ἄριμους esse Syros, sic docere non potuit, cur olim Syri dicti sint Ἄριμοι, & quæ sit hujus appellationis causa. perabsurda enim sunt quæ de illa prodidit, Hoc vero nuper admodum didicimus à Viro Maximo, Samuele Bochardo, qui in Geographia sacra ostendit hoc nomen antiquissimos Græcos accepisse ab Hebræis, quibus Syria dicitur Aram à conditore suo Aramo Semi filio. Inde Bethuel & Laban Aramæi Genes. XXV. & Syriæ regionibus Aram præponitur. *Aram Naharajim*, Syria duorum fluviorum apud sacros scriptores est Mesopotamia. *Aram Damascek*, Syria Damascena. vide ipsum lib. II, cap. 5, & 6.

v. 310. Χαλκεόφωνος] hoc est *magna voce.* interpretes: *ænea voce.* Hesych. χαλκεόφωνος, ἰσχυρόφωνος. Stentori Homerus tribuit. Superius in Ἄιαντε v. 243: χάλκεον ἐξὺ βόησε. *Vehementer acute clamabant.* Homerus:

Οἵ ῥ' ὡς ἔν τε μάχῃ ὅτε χάλκεον ἀΐσσωσιν

Hi

Hi vero ut audierunt vocem magnam Achillis. vide quæ de hoc loco notavit Porphyrius Quæstione VI ad Hom. Virgilio eadem tralatione: *vox ferrea*, Lucretio, *vox area.*

v. 312. Λυγρ' εἰδῶσιν] Poëticum dicendi genus pro λυγρῶ, ὀλέθριον, pernicioſam. ſuperius in ἔργοις, καὶ μήδεα εἰδώς, prudens. Nec abhorret longe ab hoc illud quod notavimus in Ἄσπιδι, λάκκα θέοντες, pro λάκκοι.

CAPUT XXIV.

Vetus lectio repoſita in Heſiodo. Φίκ' ὀλολώ. Φίκιον. Picati. βούπις. Heſychius emendatus, & Dracontius. βέπιας. Catulaſter. Heſiodo medela. Ἀρχίπις ζωρύρῳ. Heſiodus emendatur, & alio loco exponitur. Γλαυκή.

v. 326. Φίγ' ὀλολώ] Repoſui veterem lectionem ex antiquorum ſcholiorum auctore. qui legit Φίκ' ὀλολώ, & explicat σφίγγα ὀλολώ. addit porro Bæotos dixiſſe Φίκα, unde φίκιον locus ubi ſphinx ætatem egerit. Huic Euripidis Scholiaſtes adſtipulatur in Phæniſſis, qui tradit φίκιον ὄρος a ſphinge dictum eſſe, ipſamque a Bæotis vocatam φίκα. Hinc & Latinis picati dicti, quorum pedes formam ſphingum habebant. Feſtus: *Picati appellantur quidam, quorum pedes formati ſunt in ſpeciem ſphingum, quod eas Dorii phicas vocant.* Sic φίκειον τέρας phiceum monſtrum dicitur ſphinx apud Lycophronem Caſſandra, v. 1463. Φίκιον vero eſt mons Bæotiæ, cujus meminit in Ἀσπίδι, v. 31:

τεύχεα δ' ἴξε τυφαόνιον, τόθεν αὖθις
Φίκιον ἀκρόπολον ἐσεσεύσατο πατρὶ Διὸς.

Celeriter pervenit in Typhaonium, unde rurſus ad Phicium ſummum acceſſit ſapiens Jupiter. Stephanus de Urbibus: Φίκειον ὄρος Βοιωτίας ἢ Αἰολὶς διφθόγγως, ἢ Αἰολὶς βραχέως τὸ ι. vide & Plutarchum in libello, quod bruta ratione utantur. Æoles poſtea præpoſuerunt σ, ſicut pro φάζω, σφάζω, pro μίδω, σμίδω, pro μῦς, σμῦς, ſic & pro φίκιον, σφίκιον. Sic enim ille mons appellatur apud Palæphatum in MSS. in editionibus perperam σφίγγιον ſcribitur.

v. 330. Ἐλεφαίρεθ'] Bene Grammatici, ἐλαπλῆν. Hesych. ἐλεφηριάμενον, βλάψας.

v. 352. Πασιθόη] In nonnullis codicibus extitit πασιθόη, ut veteres testantur.

v. 355. Πλατὺ βοῶπις] Turpissime interpretes: *Pluto bovinis oculis.* Vel pueri norunt βοῶπις esse magnos oculos habens. Omnia enim magna Græci βόεια vocant, ut & prisci Latini. Hinc elephantem dixerunt *bovem Lucam.* Sic Græci βόεινα apud Hesych. βόλιμον apud Erasistratum est μέγας λιμός, *magna fames.* βιγάϊον, μεγάλαυχον jactator: βόπαις, quod legitur apud Alciphronem ep. 62, est μέγας παῖς puer adultior. Hesych. βόπαις, νέον μέγας, ἀφῆλιξ, μέγας παῖς ἢ ἰχθύς, scribe ἰχυρὸς. Glossæ veteres: *catulaster* βόπαις. Aliæ κρόπαις *catulaster.* quæ vox Dracontio restituenda. In lib. II, v. 191 in editis legitur:

Non catulastra gerit puerilia, non puer audet
Attrectare tener Martia tela manu.

legendum: *Non catulaster agit puerilia.* Loquitur ibi de variis hominum pro distincta ætatis ratione studiis. Catulastri autem sunt pueri grandiores, qui incipiunt *catulire*, hoc est ad venerem incitari. inde & Catulli nomen. Oculi vero magni inter præcipua pulchritudinis κτερπόμενα. Liban. Progymnas. Ὅμηρος ἐνδείξασθαι βουλόμενος ὡς εἶησαν ὀφθαλμοὶ τῇ Ἥρᾳ καλοί τε μεγάλοί τε, βοῶπιν αὐτὴν ἐκάλεσε. *Homerus ostendere volens quod oculi Junonis magni essent & pulchri, bovinos oculos eam habere dixit.*

v. 375. Κρίῳ δ' Εὐρυβίη τέκεν] Sic & interpretes: *Crio autem Eurybia peperit.* Igitur Crio est fœmina, Eurybia vero mas? Attamen superius Hesiodus ostendit Eurybiam esse filiam Ponti. Quid tricamur? legendum: Κρίῳ δ' Εὐρυβίη τέκεν. vidit hoc etiam Comelinus, nisi quod pro Κρίῳ male scribat Κρείῳ. Sed Κρῖος dicitur & Apollodoro, & scholiis antiquis, & Euripidis interpreti.

v. 379. Ἀργέστην Ζέφυρον] Ἀργέστης hic non est Caurus, sed Zephyri ἐπίθετον. Inferius v. 870:

Νότῳ, Βορέᾳ τε, καὶ ἀργέστῃ Ζεφύροιο.

Prater

Prater Notum & Boream, & celerem Zephyrum.

Homerus Iliad. λ, v. 307:

Ἀργέστεο Νότοιο βαθείῃ λαίλαπι τύπλων.

Celeris Noti vehemente procella verberans.

Scholia antiqua ad hunc locum Hesiodi: Ἀργέστην τὸν ὀξὺν καὶ πετεινὸν, ἢ καθαρὸν εἶπε. Hesych. Ἀργέστεο Νότοιο. Ἢ λευκρόν λάδικόν τινες δὲ καλῶς. Ὅμηρος γὰρ τέσσαρας οἶδεν ἀνέμους. ἔστιν δὲ πετεινόν. Sed quam Hesychius damnat expositionem, eam probat Strabo lib. I. quem vide.

v. 417. Ἕρδων ἱερὰ καὶ νόμον] est sacra faciens secundum patrios mores & consuetudinem, ut in Carminibus aureis, quæ Pythagoræ adscribuntur:

Ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεοὺς νόμῳ ὡς διάκειται,

Τίμα.

Immortales quidem Deos primo secundum patriæ consuetudinem, Venerare. καὶ πάτρια dixit Porphyrius loco supra laudato.

v. 430. Ἐν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπῃ, ἢ κ' ἐθέλησιν] Sic legunt editiones recentiores, & vertunt: *Inque concione inter homines eminet, qua scilicet voluerit.* Heinsii editio major: ὧν κ' ἐθέλησιν, interp. *quorum scilicet vult.* Sed utraque lectio non est unius assis. Quem enim commodum sensum inde conficeres? Reponenda est veterum librorum & editionum lectio, quam temere commutavit Comelinus, ut ex notis ejus editioni præfixis videre est: *Hic pro ὀνθ', inquit, reposuimus ὀν τ', & pro ὃν κ' ὧν κ'.* Sed ὃν κ' non erat de sua sede deturbandum. Subintelligitur enim μεταπρέπειν. Sensus est, in concione inter homines excellit quemcunque voluerit excellere Hecate. Ejusdem sententiæ versus est in initio Ἔργων, quod me docuit Vir summi ingenii & eruditionis Johannes Fridericus Gronovius, cui quantum debeant hæ reconditæ literæ nemo ignorat nisi barbarus, & omnis humanitatis expers:

Ὅν τε Διὸς βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφαμοί τε φαμοί τε.

Ῥητοί τ' ἄῤῥητοί τε Διὸς μεγάλοιο ἔκηλα.

Per quem mortales homines pariter sunt obscuri clarique. Nobiles ignobilesque sunt Jovis magna voluntate. Sic hic locus ex sententia doctoris nostri est interpungendus. Διὸς μεγάλοιο ἔκηλα, idem

idem est quod hic dixit ὃν κ' ἐθέλῃσι. Jupiter nobiles & ignobiles, claros & obscuros facit, quos vult. Omnia nunc sunt liquida, discussæ omnes tenebræ, quæ viros doctos exercuerunt, qui prava distinctione inducti sibi persuaserunt, Διὸς μεγάλοιο ἴκηλι abundare, & ominis causa tantum esse appositum, quia nihil sit quo referatur. Sed nunc quo referatur nemo non videt.

v. 440. Οἱ γλαυκλῶ δυσπέμφελον ἐρχάζοντες] Γλαυκὴ simpliciter est mare, Latinis *cærula*. Virgil. *cærula verrunt*. Interpretes: *glaucum mare*.

CAPUT XXV.

Hesiodus emendatur & ejus antiquus scholiastes. Αἰγαῖον ὄρος. Γέρε πέτρα. Ἱερὰ πύτνα. Κύδρα. Stephanus emendatus. Γύαλα παρυστοῖ. Mos veterum in deorum statuis, templis, aris ornandis lana. Cur Homerum Plato e republica sua ablegans voluerit ornari lana. Locus Hesiodi ex conjectura emendatus. Παρελθεῖν. Chaos. Hesiodus interpunctione emendatus. Ἔπαινὴ. Lucianus correctus. Ὠγύγιος. Ἐρεγμῶλα ἔχειν. Hesiodus emendatus & antiqua scholia. Μαψαύρας. Horæ pulchritudinis præsides. Ὥραίων. ὡραῖος. Χρυσάμπυκες. Ἄμπυξ. Ἀνάδημα. Mitræ sunt fasciæ, & barbararum mulierum cultus. Στεφάνας. Vetus lectio Hesiodi restituta. Ἐχεκώδιμος. Ἀφροδίτη νύχιος.

v. 485. Ἀργέῳ ἐν ὄρει] In Cappadocia mons Argæus est, cujus meminit Claudianus, Plinius, alii. In Creta autem frustra quæras montem hoc nomine. Nullus enim in illa reperitur. Itaque in animum induxi meum jam dudum reddendam esse poëtæ lectionem veram, quam servavit παλαιῶν χολιῶν scriptor. Is legit: Αἰγαίῳ ἐν ὄρει. aitque sic Cretam dictam olim a capra Olenia Jovis nutrice quasi Capræ montem. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Σημείωσαι ὅτι ἡ ἑτέρα αἰγίοχον ἐκάλεσεν τὸν Διὰ, ἐπεὶ αἶγα ἐθήλασεν. ἀφ' ἧς ἡ Κρήτη αἰγὶς ὄρος καλεῖται, καὶ Αἰγαῖον τὸ πέλαγος τὸ ἴδιον καλούμενον. Ὁ δὲ Ὅμηρος καὶ τὸν Δία ὅπλῳ τῇ αἰγίδι αἰγίοχον αὐτὸν ἐκάλεσεν. *Nota quod & iste (nimirum Hesiodus) Ægiochum dixit Jovem, quia capræ ubera suxit. A qua etiam Creta appellatur Capræ mons. & a nonnullis Αἰγαῖον dicitur mons Ida. Homerus ab ejus armatura ægide ipsum Ægiochum dixit.* Sic hic locus est restituendus, qui flagitiose corruptus

ptus est in editionibus. Mons Ægæus est is ipse qui a Ptolemæo vocatur ἱερὸν πίτυον. inde sancta rupes dicta, quia in illius antro credebatur custoditus & enutritus fuisse Jupiter. Erat collis Idæ, qui postea ab urbe in illa posita appellabatur Pytna, & urbs ἱερὰ Πύτνα, quod cognomen ei adhæsit a colle. Strabo lib. X: Τῆς δὲ Γόρτυνος λόφος Πύτνα, ἀφ' ἧς ἱερὰ Πύτνα ἡ πόλις. *Pytna Idæ collis, unde urbs Hiera pytna.* Male in Dione lib. XXXVI: Γερπύδνα scribitur. quod & nuper animadvertit Vir insignis ingenii & doctrinæ Ezechiel Spanhemius in eruditissima dissertatione de præstantia & usu Numismatum antiquorum. Hinc vides cur nonnulli Jovis incunabula ponant in monte Ida. Stephanus de Urbibus non collem, sed campum dicit. Ἔστι καὶ Αἰγαῖον πεδίον συνάπτον τῇ Κίρρᾳ ὡς Ἡσίοδος. λέγεται ποθὲν αἶγα πότε φερομβρίῳ ἀπὸ δ' ἕσπετο τὸ Πύθιον ὄρος, ἀφ' ἧς καὶ τὸ πεδίον Αἰγαῖον. *Est & Ægæus campus annexus Cirrhæ, ut apud Hesiodum. dicitur vero a capra, quæ olim venit a monte ad Pythium, a quo & campus Ægæus.* Nullum est dubium, quin hunc locum respexit εὐθυέργαφος. Campus Ægæus late patuit ut & Pythium & Gortyna in illo fuerit sita. Hinc Strabo Gortynam in campo sedere ait. Hic vero est ille campus Ægæus. imo totam insulam olim αἰγαῖον fuisse appellatam ex Scholiaste modo accepimus. Sed quænam illa Cirrha cui fuit adsitus Ægæus campus? Sane Cirrha in Creta nulla est. legendum Κύβρα quæ eadem est quæ Pytna. Stephanus: Γέρα Πύτνα, πόλις Κρήτης ἡ πρότερον Κύβρα, εἶτα Πύτνα, εἶτα Κάμιρος, εἶθ' ὕστερον ἱερὰ Πύτνα. *Hiera Pytna urbs Cretæ, quæ prius Cybra, postea Pytna, deinde Camiros, deinceps Hiera Pytna.* Non est quod nobis scrupulum injiciant Lyctii, ad quos a Rhea delatum esse Jovem paulo ante Hesiodus cecinerat: cum ii satis longe a Pytna, seu monte Ægæo absint. Verum non urbs intelligitur Lyctus, sed populus Lyctius, sub quorum ditione tum fuit & mons & campus Ægæus. Lyctios enim magnis opibus aliquando floruisse Strabo dicto loco ostendit. Male Hiera petra in mappis Ptolemæi littoribus maris Carphathii apposita est, non longe distans a Dicta, cum sit collis Idæ.

v. 499. Γυάλοις ἐπὶ Παρνησσοῖο.] Interpretes: *in jugis Parnassi.*

nassi. Sed γάλα potius sunt valles ἡιλώμασι, quam juga. Apud Euripid. γάλα καρποφόρα, *valles frugiferi*. Hoc loco intelligit anfractum illum rupis Parnassi & planitiem in qua urbs & templum Delphicum. de qua Strabo lib. XI, & Justin. lib. XXIV. In templi enim ἀναθήμασι longe post fuisse istum βαίτυλον testatur Pausanias in Phocicis: Ἔστιν ἀνὰ δὲ λόφον τὸν μνήμασιν, λίθος ἔστιν ὁ μέγας, τοῦτον ἢ ἔλαιον ὁσημέραι καταχέουσι, καὶ ἑορτῇ ἑκάστῃ ἔριά ἐπιβάλλουσι λαγά. Ἔστι δὲ καὶ δόξα ἐς αὐτὸν δοθῆναι Κρόνῳ τὸν λίθον αὐτὶ τοῦ παιδὸς καὶ ὡς αὖθις ἡμέσαι αὐτὸν ὁ Κρόνος. *Ab eo monimento cum rursus adscendere inceperis lapidem videas modice magnum. Hunc quotidie oleo perfundunt, singulisque festis lanam in eo ponunt rudem. Fama autem tenet esse illum ipsum lapidem, qui datus fuerit Saturno pro puero, quemque postea rursus evomuerit.* Lana ornabatur hic lapis diebus festis, quoniam omnia quæ maxima sacra erant, & divino vellent honore affici, ungebantur, & lana, laneisque tæniis ac coronis ornabantur. Arborem sacram Arnob. lib. V lanarum velleribus colligatam ac circumvolutam dixit. Et Plutarchus in Theseo ramum ex olea sacra decerptum ἐρίῳ λευκῷ κατεστεμμένον, lana alba recinctum fuisse ait. Sic solebant lares lana cingi, & fores ac aræ templorum, cum rem sacram die solemni essent facturi, vittis laneis ornari. Propert. IV, 6:

Costum molle date, & blandi mihi thuris honores
Terque focum circa laneus orbis eat.

Hinc intelligimus cur Plato, ubi Homerum e sua republica in aliam civitatem dimittendum esse censet, eum jubeat unctum & lana coronatum educi. Ἀποπέμποιμεν ἄν, inquit, εἰς ἄλλην πόλιν, μύρου καὶ τῆς κεφαλῆς καταχέαντες καὶ ἐρίῳ στέψαντες. *Dimittamus eum in aliam urbem unguento caput ejus perfundentes, & lana coronantes.* Amandari quidem volebat Homerum e sua civitate, ne qua opinio sequior de Deo civibus suis, qui fabularum mysteria non intelligebant, per imprudentiam ex ejus cantibus affricaretur; sed volebat eum dimitti non tanquam hominem scelestum, & infamem, sed tanquam hominem divinum, dignumque qui ad instar Dei ungeretur, & lana coronaretur, hoc est divinis afficeretur honoribus. Diis enim & rebus

rebus sacerrimis hic honos habebatur. Homerum enim Plato unus omnium maximi faciebat, & ob artis divinitatem mirifice celebrabat, ejusque sententiis utebatur frequenter ad docendum, verbis vero & loquendi generibus ad dictionem expoliendam. Hæc est vera ratio cur ungi & ἐελφ voluerit coronari Homerum Philosophus: non quod tanquam exul & civiliter mortuus fuerit ejectus, quia mortui ungebantur: nec propter poëtarum mollitiem, quam lanea corona significaverit, ut hercle Musarum & Platonis ingratiis docuit Andreas Schottus Nodorum Ciceronianorum lib. III, cap. 12.

v. 532. Ταῦτ' ἄρα ἀζόμβρ⊙] Ellipsis, quam hic fingunt interpretes, male convenit cum genio auctoris & ipsius linguæ Græcæ. Quis enim dicat ταῦτα ἄζεσθε, pro propter hæc venerari, ut illi volunt? Locus est contaminatus, qui sic puto emaculabitur, si legas: Ταῦτ' ἄρα φερζόμβρ⊙, *hæc quidem moliens.* φ aut vetustate temporis, aut alio vitio exoletum, aut negligentia descriptorum intercidit, inde ερ a præcedente syllaba ἄρα est absorptum, quod frequentissime in veterum libris contigisse nemo nescit paulo modo humanior.

v. 612. Παρελθεῖν] est effugere, vitare Dei consilia, decreta. Nam *quæ fato manent, quamvis significata non vitantur*, ut Tacitus ait. Homer. Iliad. α, v. 134:

Μήδ' ὅπως ἀχαιῶν πᾶξ ἐὼν, ἠοείκελ' Ἀχιλλεῦ
Κλέπτε νόῳ, ἐπεὶ οὐ σοφὰ λεύσσεις, οὐδέ με πείσεις.

Ne sic, quamvis fortis sis, divine Achilles, dolose agas, quoniam non effugies, neque mihi persuadebis. οὐ σοφὰ λεύσσεις, scilicet quæ decrevi facere.

v. 700. Καῦμα δὲ ἠπύοιον κάπετχεν χά⊙] *incendium ingens corripuit inferorum sedes.* Sicut Paulo ante de clamore:

Ἔννοσις δ' ἵκανε βαρεῖα
Τάρταρον ἠερόεντα, ποδῶν αἰπεῖα τ' ἰωή.

Concussio vero gravis venit ad Tartarum caliginosum, & pedum magnus fragor. Chaos sæpe est inferorum domicilium: Plutarchus sane χά⊙, ἄδης, ὄρφνη, ἔρεβος exponit. Orpheus apud Ovidium X Metamorph. ad Plutonem & Proserpinam:

Per

Per ego hæc plena timoris,
Per chaos hoc ingens, vastique silentia regni oro.

Statius:

Qui nunquam sospite nato
Triste chaos, mœstique situs patiere sepulchri.

posses etiam aërem interpretari. Aristophanes in Avibus:

Διὰ τ' πόλεως τ' ἀλλοτρίας, κ) τ' χάους
Τῶν μηρίων τ' ὠν ἐκάησαν ἀ βδελυρότατε.

Per urbem alienam & chaos femorum nidorem non transferetis. Ubi Suidas & alii veteres magistri χάος exponunt aërem. Hinc & vetus interpres Luc. XVI, 26. illud μέγα χάσμα, quod inter epulonem divitem & Lazarum erat *chaos magnum* interpretatur, hoc est, vastum inane, vastum intervallum quale est aër, sive, ut Tertullianus vertit, immensa distantia sublimitatis & profunditatis. Apud nostrum Poëtam inferius v. 740 locum Erebi vastum & immensum in quo Titanes servabantur χάσμα μέγα dicit, quem postea v. 814 ait esse πέρα χάους ζοφέροιο, ultra Chaos tenebricosum, hoc est, Erebum. Itaque magis probo priorem expositionem, & hoc nomine, quia de aëre paulo ante verba fecit:

Φλὸξ δ' ἠέρα δῖαν ἵκανεν ἀσπετος.

Flamma vero ad aërem divinum pervenit magna. Sequentia tam obscure & inepte versa sunt, ut quid poëta velit ex versione ne OEdipus quidem intelligat. Verba Græca sunt:

ἀσπετος δ' οὐρ
Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἠδ' ἔκλυεν ὅσσαν ἀκοῦσαι,
Αὔτως ὡς ὅτε γαῖα κ) οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερθεν πίλναται.

Sic interpungenda mihi videntur. Mens poëtæ est: *Simile autem videbatur atque si coram oculis quis adspiceret, atque auribus audiret, eodem modo ut cum terra & cœlum latum superne appropinquabat.* Aërem, inquit, terram, pontum, Tartara corripiebat ignis fulminum a Jove missorum, tantusque fragor ex illo oriebatur incendio, ac si cœlum ruere, sive terram cœlo misceri videret & audiret.

v. 735. Ἐνθάδε γῆς] Appositе ad hunc locum Seneca Hercule furente:

Sterilis

Sterilis profundi vastitas squallet soli,
Et fœda tellus torpet æterno situ,
Rerumque mœstus finis, & mundi ultima:
Immotus aër hæret: & pigro sedet
Nox atra mundo.

v. 768. Ἐπαινῆς Περσεφονείης] Est hoc proprium Proserpinæ epitheton. Homerus Iliad. ι.

Κικλήσκω δ' Ἀΐδην ἐπαινὴν Περσεφόνειαν.

Invocans Plutonem & terribilem Proserpinam. Proclus superius ad Ἔργα· Αἰνεῖν δέ τινες παραλείπουσι περίλαβον, ὥσπερ ἐπαινὴν Περσεφόνειαν. Restituenda hæc vox Luciani Necyomantiæ: Δαίμονας ὁμοῦ πάντας ἐπεβοᾶτο, ποινὰς, καὶ Ἐρινύας, καὶ νυχίαν Ἑκάτην, καὶ αὐτὴν Περσεφόνειαν. Interpres vertit: *Dæmonas simul omnes inclamat, Pœnas, Erinnyes, Hecaten nocturnam, excelsam Proserpinam.* Fœdissime. lege: ἐπαινὴν Περσεφόνειαν. terribilem Proserpinam. Ποιναὶ vero sunt Furiæ.

v. 797. Ἀπολείψας] Bene antiqui Grammatici: σπονδὰς ποιήσας, libans. Libantes enim aliquid de pateris effundebant in mensas & aras. Sic & simplex λείβειν. Unde Latinorum libo, libum, libamen. Insaniunt qui hic dicunt ab ἀπολείπω esse ἀπολείψας.

v. 806. Ὠγύγιον] Referendum est ad ὅρκον non ad ὕδωρ, & exponendum magnum. ὠγύγιος enim est magnus. Hesych. ὠγυγίαν, παλαιὰν, ἀρχαίαν, μεγάλην πάνυ. Stygem autem fuisse maximum Deorum jusjurandum alibi noster dixit, & res nota est.

v. 818. Οὐ χεῖρες μὲν ἔασιν] Nec hic mentem Poëtæ ceperunt, qui vertunt: *Cujus manus quidem sunt ob robur operibus aptæ.* Ἐγγαλὼ ἔχειν est ἐργάζεσθαι. Hic est sensus: *Cujus manus quidem ob robur semper operantur.*

v. 851. Κρόνον ἀμφὶς ἐόντες] Circa Saturnum existentes. qui una cum illo in vincula sunt conjecti. Interpretes diverso plane & absurdo sensu: *A Saturno seorsim existentes.* Titanes Saturni fuerunt copiæ contra Jovem, a quo victi cum suo Imperatore deturbati sunt ad inferos.

v. 872. Μὰψ αὖραι] Reddidi Hesiodo priscorum exemplarium

rium lectionem: Μαψαῦραι, quam probant Hesychius & scholia antiqua. Hæc: Μαψαῦραι κενεαὶ καὶ μάταιαι πνοιαί, οἷον κακίαι, θρασκίαι. Sic lege, illum vide.

v. 875. Ἄλλοτε δ' ἄλλαι ἄησι] Legendum ἄεισι, quod Æolice dicitur pro ἀείσι. Et sic lectum olim fuisse Etymologici scriptor ostendit: Τὸ γ' ἐν τῷ πληθυντικῶν, ἄεισιν, Αἰολικώτερον. ἔχλω δὲ ἀείσι, ὥσπερ ἰείσιν. Ἄλλοτε δ' ἄλλη ἄεισι. Male legitur ἄλλη in Etymologico. Hanc emendationem sequens Ἀφθονίδιος confirmat, & ἄησι ferre non posse declarat.

v. 903. Αἵτ' ἔργ' ὡραίοισι καθ' ἑσπομένοισι βροτοῖσι] Inscitiæ interpretum insigne monumentum & hic locus est, dum vertunt: *Quæ opera matura faciunt mortalibus hominibus.* Loquitur de horis. Non quidem ignoro eas esse cœli janitrices & ministras solis. Valer. Flacc. lib. IV:

Sol auricomus cingentibus horis
Multifidum jubar & bisseno sydere textam
Loricam induitur.

sed quis non videt aut alias plane esse has Hesiodi horas ab illis Homeri, aut alias partes eis dari a nostro Poëta, cui sunt pulchritudinis præsides. Quod & nomina illarum declarant. Quid enim magis res humanas pulchras reddit & florentes, quam Eunomia, Dice, & Irene, hoc est bonæ leges, Justitia & Pax. Hæ sane divæ non matura reddunt mortalium opera, sed ornant, excólunt, nitorem & decus illis conciliant. Pind. Olympion. XIII de beata & omnium rerum copia affluente Corintho: Ἐν τᾷ ἁ δ' Εὐνομία ναίει· καστυγνῆταί τε, βάθρον πολίων ἀσφαλὲς Δίκα, καὶ ὁμόστολοι Εἰράνα, ταμίαι Ἀνδρῶν πλούτου, χρύσεαι παῖδες εὐβούλου Θέμιδος. *In hac (Corintho) Eunomia habitat, sororesque, fundamenta urbium firma, Justitia, & iisdem moribus prædita pax, dispensatrices hominibus divitiarum, aureæ filiæ Themidis consultricis bonæ.* Hinc omnibus rebus ornandis adhibentur Horæ. In ἔργοις in Pandora comenda, v. 74:

Ἀμφὶ δὲ τήν γε
Ὧραι καλλίκομοι στέφον ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι.

Ipsam porro Horæ pulchram comam habentes coronarunt floribus vernis.

vernis. Theocritus de poculo pulcherrimo, & ſuavem exhalante odorem Idyll. I: v. 148.

Η'νὶ δέ τοι τὸ δέπας· θῦσαι φίλῳ ὡς καλὸν ὄσδη.
Ὥρᾳν πεπλύθαί νιν ἐπὶ κράναισι δοκησεῖς.
En tibi poculum: contemplare, amice, quam ſuaviter olet,
Horarum in fontibus ablutum dices.

Hinc ὥρα eſt pulchritudo. Ὡραῖος pulcher. Heſych: ὡραῖος εὔμορφος. εὔτροπος, εὐχήμων, εὐπρόσωπος. Theocr. Idyll. I, v. 109 Ὡραῖε Χώδωνις. *Formoſus Adonis.* Ὡραίω pulchrum reddo, decus & venuſtatem concilio. eſt vocula μαιήρης, ſicut ſuperius μαστιχίειν, & plures aliæ. pro ὡραίειν frequentius legitur verbum paragogicum ὡρᾴζειν. Heſych. ὡραΐζεται, καλλωπίζεται. ὡραϊσμένη κεκαλλωπισμένη. Quia vero ὡραῖος eſt pulcher, & homines in adoleſcentia & juventute ſunt pulcherrimi. Hinc ὡραῖος eſt ἀκμάζων, in ætatis flore conſtitutus. In ἔργ. v. 695:

Ὡραῖος ἢ γυναῖκα τὸν ποτὶ οἶκον ἄγεσθαι.
In ætatis flore uxorem tuam in domum duc.

Ὡραῖος eſt ἀκμάζων ut bene exponit Scholiaſtes Theocriti ad Idyll. I, v. 109.

v. 916. Μῆσαι χρυσεόμιτρους] Interpretes: *Muſæ aureis mitris revincta.* Præſtat interpretari: *aureis reticulis ornata.* Ἄμιτυς eſt Διάδημα, τελχίδεσμος, diadema, reticulum, faſcia, qua mulierum coma redimitur. Homerus Iliad. X, v. 468:

Τῆλε δ' ἀπὸ κρατὸς χέε δεσμὸν σιγαλόεντα,
Ἄμπυκα, κεκρύφαλον τ' ἠδὲ πλεκτὸν ἀναδέσμην.
Longe autem a capite fudit ſplendidas faſcias, reticulum, vittamque & implexum redimiculum. Ubi brevia Scholia Didymi, ut credunt vulgo: Ἄμπυκα κόσμον τινὰ περὶ τὸν κεφαλὸν, ἀνέχοντα τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς. Hinc recte ab Heſychio exponitur ἀνάδημα. Anademata enim erant faſciæ crinales. ſed & mitræ erant faſciæ, quibus coma religabatur. Hinc Judith. X μίτραν Caſtalio reddit faſciam. Verum mitris utebantur barbaræ mulieres, & vetulæ, & meretrices: Ovid.

Simulavit anum mitraque capillos
Preſſerat.

Juven. Sat. III. v. 66: *Ite quibus grata eſt picta lupa barbara mitra.*

mitra. Plerumque vitio vertitur. itaque mitras tribui Musis οἱ χαριέντες non ferent. Barbaræ enim illæ mitræ a Græcarum matronarum & puellarum reticulis fuerunt diversæ. Hæc Homero στέφανα. Iliad. Σ, v. 567:

Καὶ ῥ' αἱ μὲν καλὰς στεφάνας ἔχον.

sed apud Pollucem lib. V, cap. 16 rectius legitur:

Τῶν δ' αἱ μὲν πλεκτὰς στεφάνας ἔχον.

Harum hæ quidem plexas coronas habebant. ut superius πλεκτὴ ἀναδέσμη. Στεφάνας autem fuisse propria antiquarum Græcarum mulierum ornamenta capitis ex Æliani Ποικίλ. Ἱστορ. lib. I, c. 18 cognoscimus: Πῶς ἂ διέρρεον τὰ τρυφῆς αἱ πολλαὶ τῶν γυναικῶν; Ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς κεφαλῆς στεφάνῳ ἐπετίθεντο ὑψηλῷ. *Quis vero neget pleraque veteres mulieres luxu diffluxisse? Caput enim ornabant alta fascia*. Sic verte. Erat enim στεφάνη limbus seu fascia altior caput seu aliud quid ambiens. Hinc & loricæ & murorum pinnæ στεφάναι dicuntur.

v. 925. Ἀρεικύδιμον] Miror unde in recentiores editiones irrepserit hæc inepta lectio & vocabulum nihili, cum recte legatur in prima editione majore Heinsiana, Stephaniana, ac plerisque aliis omnibus antiquioribus, ἐρεικύδιμον, quod recte exponunt antiqua Scholia τὸν θόρυβον ἐγείρουσαν. tumultus, turbas excitantem. quamvis in editionibus vitio librariorum omissum sit ἐρεικύδιμος, & sola extet explicatio. Monuit etiam me de restituendo hoc eleganti vocabulo Thomas Reinesius, vir nunquam satis laudatus, præfatus extare id quoque apud Cointum lib. I, v. 178, ubi Eris dicitur Ἐρεικύδιμος. Synonymum esse ἐρέμαχος, ἐμεσίμαχος. Ἐμεσίμοθον Διόνυσον dixisse Nonnum XIII Dionys.

v. 927. Ἐν φιλότητι μιγεῖσα] Legendum est ἐφιλότητι μιγεῖσα, ut nuper ostendit mihi elegantissimus juvenis Cuperus ex Scholiaste Apollonii, qui ad Argonaut. I, v. 859. ἐφιλότητι est sine concubitu, ex se sola, sine consuetudine cum masculo. Nihil certius. Confirmat vetus Scholiastes Hesiodi: Πρῶτος ἔστος τὴν Ἥφαιστον ἐκ μόνης Ἥρας εἶπε. διὸ καὶ τοῦτο σημαίνων. Ὁ δὲ Ὅμηρος ἐκ Διὸς καὶ Ἥρας. *Primus iste Vulcanum ex sola Junone canit. ideoque & hoc nota. Homerus vero ex Jove & Venere.*

Et

Et Apollodorus I Bibliothec. Ἥφαιστον δὲ χωλὸς ἐγένετο Ἥφαιστον. *Juno sine concubitu peperit Vulcanum.* Hinc & Apollonio dicitur Ἥφαιστος υἱὸς Junonis filius non Jovis.

v. 934. Φόβον] Malo vertere *Terrorem*, quam cum interpretibus, *Timorem.* sequitur enim Δεῖμον, Timor.

v. 991. Νηποίνοτον νύχιον] Archilochus emendat μύχιον, quasi agentem in Cypri recessu, qui a nullis possit adiri. Alii eandem vim tribuunt τῷ νύχιον, exponentes ἀφανῆ, λαφαῖον, occultam, quæ a nullo videatur: Sed propria vocis significatio retinenda. Pleraque enim sacra Veneris noctu celebrabantur. Inde *noctuvigila* dicitur Plauto. Idem Curcul. I, 3: v. 25, & 40.

Quid tu Veneri pervigilare te vovisti Phædrome?
Nam hoc quidem haut multo post lucebit.

Pervigilia Veneris cui non nota? vide carmen elegans incerti auctoris quod inscribitur, Pervigilium Veneris.

Δόξα τῷ Θεῷ.

Addenda & corrigenda.

PAg. 7. versu 2. post: *vide Festum.* Dicuntur & homines ordinarii. Festus: *Ordinarium hominem Oppius ait dici solitum scurram, & improbum, qui assidue in litibus moraretur, ob eamque causam in ordine staret adeuntium prætorem. At Ælius Stilo qui minime ordine viveret.*

Ibid. v. 21. post στείχειν ὁδῷ. Sic apud nostrum inferius in hoc opere v. 209: Τῇ δ' εἰς, ἥ σ' ἂν ἐγὼ τῇ ἄγω. *Huc vadis qua te duco.* h. e. εἶναι ὁδῷ, ire debes.

P. 14. post versum 4 στήσεσι. v. 71. Παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον] hoc est ἴκελον χρῆμα, similitudinem virginis, id est imaginem, statuam. Plin. *fingere ex argilla similitudines.* Sic fere Latinis similis simpliciter pro simulacro, imagine accipitur. Juvenalis: Sat. II, v. 6. *Si quis Aristotelem similem vel Pittacon emit*, hoc est Aristotelis vel Pittaci imaginem: Multis exemplis declararunt docti viri ad Statium.

P. 14. v. 23: *Jovis igitur dona sunt rejicienda?* & sequ. vers. *Plutarchus in libello.*

P. 19. v. 21. pro *aurei* scribe *argentei.*

P. 21. v. 30. post: *neve nullius sis.* In Theogon. v. 410:

Ἤγαγετ' ἐς μέγα δῶμα φίλῳ κεδνῇσι ἄκοιτιν.

Duxit in amplam domum sua ut sit uxor.

P. 23. v. 34. scribe: *possint.* & versu sequente: *illud.*

P. 27. v. 16. post: *afficere solet:* In Theogonia v. 402:

Ὡς ὃ λέοντε δύω ἀμφὶ κλισμοῖς ἐλαφοιο
Ἀλλήλοις κοτέοντε, ἐπὶ σφέας ὀρμήσωσι.

Ut autem leones duo pro occiso cervo sibi mutuo irati in se ipsos impetum facere solent. In Theogon. v. 750.

Ἡ μὲν καλαδήσεται, ἡ δὲ θύραζεν ἔρχεται.

Haec quidem intrabit, illa vero foras egreditur. h. e. intrare solet. In ἔργοις v. 523:

Νυχίη καπελέξεται ἔνδοθεν οἴκου.

Noctu cubare solet intra domum.

Ibidem versu 23, post: *dirimere solet.* Et v. 370:

Πίστεις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπιστίαι ὤλεσαν ἄνδρας.

Credulitas pariter ac diffidentia perdere solet homines. Et v. 443:

Ῥεῖα δ' ἀφέλεσθαι φαινομένῳ ἐθέλοντά γε θυμῷ.

Facile vero auferre solet apparentem volens saltem animo. Interpretes Latini: *abstulit.* Et v. 284: Ζεὺς δέ τε Ἶριν ἔπεμψε. *Jupiter tum Irim mittere solet.* Theogo. v. 7:

Ἀκροτάτῳ Ἑλικῶνι χορὰς ἐυποιήσασθαι καλάς. *Summo in Helicone choreas ducere solent pulchras.* Ibid. v. 784: Ζεὺς δέ τε Ἶριν ἔπεμψε. *Jupiter tum Irim mittere solet.* Sic & scriptores in oratione pedibus soluta loquuntur frequenter.

P. 33. v. 20 post: Διὸς κυδρὴ παράκοιτις adde: Restitui & hanc vocem Theogon. v. 318, & v. 442. Homer. Iliad. Σ. v. 184, & Od. Λ. 579.

P. 49, adde v. 5, post: *vilia & nullius rei.* Strabo lib. XV: p. 722, Πολλὰ δὲ κατέκλυσε καὶ τῶν σωμάτων καὶ τῶν χρησκείων ἐπιπλεόντων χειμάρρους νύκτωρ, καὶ τὸ βασιλικὸν καλασκοῦν ἐξηλείφθη. *Multa autem corpora & utensilia noctu ingruens torrens hausit, & magna pars regiae supellectilis ablata.*

P. 52.

P. 52. v. 21, 22: Αὐτίγυον ἄροτρον. & sequ. vers. Πηκτὸν ἄροτρον.

P. 59. post v. 7. Ἐκπλέα βεῖθεν vero in initio hujus versus est: *Ut matura grandescant.* Lustricum carmen apud Catonem: *Mars pater te precor, quæsoque uti tu fruges, frumenta, virgulta, vineta grandire beneque evenire siris.* Accius Meleagro: *Fruges prohibet pergrandescere.* Hinc *grandia frumenta* apud Virgil. IV Æn. v. 405.

pars grandia trudunt
Obnixa frumenta humeris.

& apud alium poëtam *grandia farra.* Contra *vegrandia farra* apud Ovid. III Fastor.

vegrandia farra coloni
Quæ male creverunt, vescaque parva vocant.

v. 468. Ὄρπηκα βοῶν ἐπὶ νῶτα ἰκηαι] Legendum puto: ἵηαι. *Temonem tergis boum immittas,* ferias temone terga.

P. 63. v. 21, ut Claudianus ait. Ibid. v. 30. *In eo ipso, quod te ostendis facturum,* h. e. dicis, scribis. Sallust. Jugurth. 30: *Multa superba & crudelia facinora nobilitatis ostendere.* commemorare. C. Nepos Epaminond. *Micythus Epaminondam convenit, & causam adventus Diomedontis ostendit.*

P. 65. post versum 72. v. 523 Νυχίη καλέξεται ἔνδοθεν οἴκου] MS. I. Μυχίη καλέξεται ἔνδοθι εἴκου. quod non improbem. Μυχίη MS. glossæ ejusdem libri exponunt ἔνδοθεν. Nimirum μυχίη est quæ ἐν μυχῷ δόμων ut Homerus loquitur, in interiore ædium parte versatur, quæ Græcis dicitur θάλαμος, παρθενὼν & Gynæconitis. Hinc ὁ θαλάμιος παρθένος Theocrito est virgo, quæ in thalamo versatur, innupta puella. Stat. I Theb.

Nec mora præceptis cum protinus utraque virgo
Arcano egressa thalamo.

quo nemo accedit nisi propinqua cognatione conjunctus, ut C. Nepos ait. Sic & Proclus legisse videtur, qui exponit εἴσω μυχῶν & οἴκου παρθενοφρόνου.

P. 66. v. 3. notavit Moschopulus.

P. 69. v. 17. post: sine fasciis sumi solita se puero. Non possum

quin hic tecum, benevole lector, communicem epistolam eruditissimam quam de his duobus locis Pollucis ad me dedit Isaacus Vossius, ὁ πάνυ, postquam quæ de iis notaveram dudum essent typis descripta. Cum utrumque locum in optimo suo Codice sic legi ostendisset, ut a me edita sunt, nisi quod in priore pro εἴτε πίλας οἰητέον scribatur εἴτε αὖτε οἰητέον. & pro ἃ ταῦτα λῶ, τωυτὸν λῶ. & pro πέλωλεφα, πέλυφα, subjicit: Cudones vel udones apud veteres pro eadem re accipi recte notat Salmasius, verum non recte a cudendo hoc vocabulum arcessit, cum sit Græcum, & Græcam habeat originem. Ab οἶς est οἶα vel ὦα vel ὄα pellis ovina, & pro ὦα vero addito ut sæpe κ, dicitur etiam κῶα, vel κᾶας, vel κώς. A κώς vero est diminutivum κώδιον, κωδία, & κωδὶς, & amplificatum κώδων vel κώδων, pro quo etiam ᾤδων, & ᾴδων reperitur, unde Latinum cudones, udones, seu odones dixere, idque promiscue; cum κ aut c initiale non in barbaris tantum, sed etiam in multis Græcis Latinisque modo adsit, modo vero abjiciatur, quemadmodum etiam agnoscit Salmasius. De πιλύτρων vocabulo sic sentio, esse id ejusdem naturæ ac originis ac sit ἔλυτρον. In multis enim solet τὸ π loco Ϝ digammæ affigi, ut ἡλίκος πηλίκος, ἧμαρ πῆμαρ, ἀλαὸς παλαὸς, & infinita istiusmodi. Est autem ἔλυτρον integumentum, involucrum, σπέπασμα &c. ab ἑλύω seu εἰλύω involvo. Eodem referri debent πιλυτὰ & πιλυφὰ licet Hesychius habeat πιλακτὰ, quæ sunt talaria seu fasciæ cursorum, quibus ad compescendam talorum extorsionem pedes muniebant. Ut enim ἔλυτρον & ἔλυφρον dicitur, ita quoque πιλυτὰ & πιλυφὰ dicuntur ab εἰλύω & εἰλύφω. Reddi debet hoc vocabulum Aristoteli in Problematis sect. XVI quæst. 4. ubi quærit cur non tantum rotunda, sed & quæcunque rectilinea in terram cadentia ad æquales utrinque resiliant angulos. Dicit enim id fieri καθάπερ τοῖς τε ξυρομένοις τὰ σκέλη συμβαίνει ᾗ ὧν τὰς κηλύθρους ὑφαιρούσι. Quæ vulgo sic vertunt, *ut his accidit quibus aut pars inferior raditur, aut colei violantur.* Unde nullum nisi ridiculum efficias sensum. Omnino sic erat scribendum, καθάπερ τοῖς ἢ συρομένοις τὰ σκέλη συμβαίνει, ᾗ ὧν τὰς πιλύτρους ὑφαιρούσι. *Quemadmodum contingit loripedibus, & illis quibus*

(inter

(inter lavandum) *talaria surripiuntur.* Videlocum integrum & fateberis omnia plana fieri si sic legamus, frustraque se hic torquere interpretes & mathematicos. Οἱ συρόμβοι τὰ σκέλη aliter Græcis dicuntur σαυρόποδες non ἀπὸ τοῦ σύρειν τῷ ποδί, ut habet Diogenes Laërtius in Pittaco, neque ἀπὸ τοῦ ἀφεστηρότας τετάσθαι διεστῶτας ἴσχειν τὰς τῶν ποδῶν δακτύλους, ut putat Galenus, sed ἀπὸ τοῦ σαυρῶν ποσί, pedibus enim tanquam scopis verrunt pavimentum quidam loripedes. Tales præcipue multi reperiebantur inter Æthiopes & Ægyptios, non propter nervorum imbecillitatem, neque etiam propter eam causam, quam memorat Aristoteles eodem scripto sectione XIV quæst. 4, sed propterea quod illis vel tali, vel genuum patellæ incidebantur, ut nempe fugæ spes præriperetur illis qui mallent pedibus quam manibus operari. De talis conjicio, de genuum patella testem do Originem qui in Philocalia scribit, morem fuisse quibusdam Æthiopibus τὰς κόγχας τῶν γονάτων ἐξαιρεῖσθαι. Commode hinc intelligi possunt verba Petronii de Æthiopibus: *Age nunquid & crura in orbem pandere possumus, numquid & talos ad terram deducere.* Ista nempe Æthiopica mancipia, quibus genuum conchæ erant ablatæ, poterant crura in utramque partem in circulum movere, iisque non nates modo, sed & ventrem pulsare. Quod si illis tali inciderentur jam quoque poterant plantas pedum similiter in orbem movere, & sursum ad crura adducere, & supinatis plantis supra solos ambulare talos. Firmandis autem & continendis talis maxime conducebat talarium genus quod draco dicebatur. De his & aliis talarium generibus multa hactenus ignota possim tibi scribere, verum iis colligendis & digerendis oportunius forsan sese offeret tempus. Hæc vir ille undequaque doctissimus.

P. 74. v. 21. ἐγκάτθετο οἴκῳ.

P. 78. v. 2. εὐθυνομίαν. v. 13. non solum acumen.

P. 79. v. 33. post: *Donatus: oportune.* Sic igitur videtur hic versus interpungendus:

Μέτρα φυλάσσεσθαι. Καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.

Modum tene. Tempus vero in omnibus est optimum.

P. 81. v. 13, ἀπόσεις.

P. 89. v. 14. Nicomachus Garasenus.

P. 91. v. 26. illas versari.

P. 94. post v. 28. *Et ora frenis &c.* v. 103. H' ϑεῖ] Legendum ex antiquis libris, quos Stephanus vidit: ἠϑεῖ, & vertendum *reverende*, *venerande*. non *o patrue*, ut vulgo. Homer. Iliad. ζ, v. 518.

Η'ϑεῖ' ἦ μάλα δήπ κῆ ἐσυμβρών καπερύκω.
Venerande, certe te jam valde properantem teneo.

Metaphrasis Vossiana MSta ibi exponit ὦ πμαλφέςατε. vide & Scholia antiqua ad hunc locum, quæ Didymi nomen præ se ferunt.

v. 104. Ταύρε Ε'ννοσίγαι] Non alia ratione Neptunus dicitur ταύρε, quam ejus filii, fluvii, nimirum propter violentiam, & strepitum. Festus: *Taurorum specie simulacra fluminum, id est cum cornibus quod sunt atrocia ut tauri.* Virgil. IV Georg. 371:

Et gemina auratus taurino cornua vultu
Eridanus: quo non alius per pinguia culta
In mare purpureum violentior influit amnis.

Horatius: lib. IV carm. ode 14. v. 25.

Sed tauriformis volvitur Aufidus,
Qui regna Dauni præfluit Appuli
Cum sævit.

Strabo lib. X de Acheloo: Οἱ δ εἰκάζοντες ἐξ αὐτῶν παλαιὸν ταύρῳ μὲν ἐοικότα λέγειν τ Ἀχελῶον φασὶ, καθάπερ κ[illegible] λους ποταμούς, διά τε τ ἦχον, κ τ κῶ τὸ ῥεῖθρ[illegible] καλεῖσι κέρατα. *Qui autem ex fabulis verum similem forma Acheloum ajunt, ut & alio & flexus a[illegible] . qui cornua dicu[illegible]*

Hist. II [illegible]

primu[illegible]

A[illegible]

P. 105.

P. 105. post v. 35. Κορωνίσσῃ vero sunt. Pro his scribe: Legendum vero est κορωνίσσῃ ex antiquis libris & editionibus. quod est, fastigata, capitata, a κορωνή, *virga capitata*. Phavorinus: Κορωνὴ παῖσι ῥάβδος κεφαλωτὴ ἀφ' ἧς τὸν κίρκον λέγεται. Johannes Diaconus hoc loco exponit ῥαβδώδη καὶ δι' ἀκροπίων ἔσχηκε. Κορωνὴ δὲ ἡ ῥάβδος. Idem est κορωνώδης. Theophrastus aspargum κορωνώδη dixit, quod Plinius vertit *fastigatum*. Hesych. simpliciter exponit ramosus: Κορυνώδεις ὀζώδεις. & Κορώνησις βλάστησις.

P. 108 post v. 35, probavit etiam Comelinus. v. 380: Πᾶσα ἣ Μυρμιδόνων τε πόλις] Est Thessalia. Velleius Paterculus: *Acer belli juvenis, natione Thesprotius, cum magna civium manu eam regionem armis occupavit, quæ nunc ab ejus nomine Thessalia appellatur, ante Myrmidonum vocitata civitas.*

P. 128. post v. 34, videret & audiret. v. 709. Ὅποσ' δ' ἄστηλος] Antiquorum Scholiorum auctor notat in nonnullis exemplaribus legi κόνος, quod præ edita lectione placet. v. 718. Ἀργαλέοισιν ἔδησαν. Scholia antiqua legunt Ἀργαλέῃσιν, quæ vide.

P. 125. v. 1. post in editionibus. Hanc lectionem confirmat quoque Theon ad Aratum, apud quem & ipsum olim sic lectum fuit in his versibus:

Δίκτω δ' οὐδὸς, ὄρεος κέδνον αἰγαίοιο
[illegible]

Sic [illegible] fui[illegible] nunc κέδνον ἰδαίοιο, his verbi[illegible]δνον αἰγαίοιο, ἀφ' Ἡσιόδε λ[illegible]ίῳ ὄρεϊ πιτυκωμένῳ ἐκ Κρή[illegible]s conjicit apud Aratum le[illegible] Hesiodum. Sane apud hunc est. Montem Ægeum in Cre[illegible]Aratum, ut sequentibus prodit [illegible]αίοιο & mutatum in ἰδαίοιο.

JUSTI

JUSTI JOSEPHI SCALIGERI

NOTÆ

IN

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΣ.

DEcem primos versus hujus operis non esse Hesiodi ait Pausanias, eosque deesse in vetustissimo libro plumbeis laminis scripto.

v. 5. Βελάς] βελάω in hoc versu primum transitivum, deinde absolutum est.

v. 19. Καὶ ἀνδράσι πολλὸν ἀμείνω] Sic interpretes: & inter homines longe meliorem altera.

v. 22. Ἀρόμενόν τ' ἠδὲ φυτεύειν] In ἀρόμενόν sunt duo μ, ut producatur ρο, nam aliter esset breve propter ο, sed si esset ω non opus esset duobus μ.

v. 24. Εἰς ἄφενον ἀποδύσεαι] ὁ ἄφενος est commune, sed τὸ ἄφενος est Atticismus.

v. 27. Ὦ Πέρση, σὺ δ'] veteres post vocativum ponebant σὺ δ'.

v. 37. Κλῆρον ἐδαισάμεθ'] Patrimonium dividere, aliter herciscere. vide Festum, & quæ ad illum notavi.

v. 41. Ἀσφοδέλῳ μέγα ὄνειαρ] Apparet ex hoc veteres ex Asphodelo comedisse.

v. 45. Πηδάλιον] gubernaculum, hoc est, non cures neque navigationem neque agriculturam.

v. 165. Ἦθεα Lucretius quietes vocat.

v. 188. Ὑφέλειν pro ὑφελεῖσθαι, quamvis possit excusari.

v. 213. Ἐπίρροθοι] φι annexum est huic recto casui, cum proprium sit obliquorum.

v. 274. Ἴχθυσι μὲν καὶ θηρσὶ] Sine dubio Varro ex hoc loco mutuatus est versus istos:

Natu-

Natura hominis omnia sunt paria,
Qui pote plus urget, piscis ut sæpe minutos
Magnus comest, ut aves enicat accipiter.

v. 311. Πλάτῳ ϗ ἠρετῇ] Horat. *Et genus & formam regina pecunia donat.*

v. 348. Ἄρκιον] præsens.

v. 353. Ἄρπαξ pro ἁρπαγή, ut v. 188. ὕδειν pro ὑδρεύειν.

v. 372. Φιλήτησι] Est verbum purum putum Æolicum, quod in magna Græcia dicebant πιλητής.

v. 378. Suus pro ejus & tuus abutuntur poëtæ.

v. 383. Ἐπιπλομβρίων] Nullus poëta præter hunc inseruit ω in genitivo adjectivi nominis.

v. 386. Κεκρύφατοι] Astrologi δύσιν ἡλιακὴν occasum solarem dicunt quando stella involuta est radiis solaribus, quod vulgo vocant combustam stellam. illa autem δύσις deberet dici κρύψις. Est enim occultatio potius quam occasus. Quando vero stella explicatur ex radiis solis, quod proprie dicitur ἐξαυγασμός, hoc vocant ἀνατολὴν ἡλιακήν. intervallum autem ab occultatione ad ἐξαυγασμὸν Astrologi dicunt esse quindecim graduum, quod est circiter totidem dierum. Sed Hesiodus dicit non quindecim sed viginti dierum esse τὴν κρύψιν, & totidem dicemus τὸν ἐξαυγασμόν.

v. 387. Φαίνοντα] Annus Thebanus tempore Hesiodi erat idem cum Delphico, & idem principium habebat a mense qui incidebat in geminos, qui Athenis dicitur Θαργηλιών, vere adulto.

v. 405. Γυναῖκα] Non intelligit uxorem, sed ancillam. Aristoteles in Oecumenicis falsus est memoria cum hoc versu putat absolutam sententiam contineri & γυναῖκα putat esse γαμετήν.

v. 426. Τριακοσίαμον] trium dodrantalium. Palmus quarta pars pedis, ἀσσαμὴ vero dodrans.

v. 430. Ἀθηναίης δμῶες] δμῶες metaplasmus, declinatio pro declinatione.

v. 470. Ἔχων μαχέλλην] Non proprie intelligitur ligo, sed malleus ad occas frangendas.

v. 497.

v. 497. Παχυω πόδα] Aristoteles in problematis: famelicis superiora arescunt, inferiora tument.

v. 504. Μῆνα ληναιῶνα] Plutarchus nescit quis sit ille mensis. certum est esse brumalem, respondebat Attico Ποσιδεῶνι, aut Γαμελιῶνι.

v. 542. Πίλοις] Coactilibus, & propterea udones illi a Jurisconsultis ἐμπίλια dicuntur, quæ aliter pedulia in Regula Sancti Benedicti. erant etiam pilia ex coactilibus & ex detritis vestimentis. Stat. I V Sylv. in Risu Saturnalitio v. 24: *Cæsis pilia suta de lacernis.* & sæpe apud Martialem.

v. 561. Τεπλεσμένον] Hæc declarant manifesto annum desinere statim a frigoribus. ergo ver erat initium anni in signo tauri. Virgil. I Georg. v. 222: *Candidus auratis aperit cum cornibus annum.* Annus incipiebat a matutino ortu Pleiadis.

v. 566. Ἀρκτῖρον] Temporibus Hesiodi bruma erat circa 7 aut 8 Januarii, ergo circa decimam Martii dicit oriri Arcturum, hoc autem accidit circa initia Olympiadum, quo tempore sine dubio fuit Hesiodus. Sunt autem 2370 anni a prima Olympiade, incepitque hoc proximo solstitio præterito 1594 bis millesimus trecentesimus & septuagesimus annus.

v. 573. Ἄρπας τε καμασταίνομαι] Superius v. 387. καμασταμένοιο σίληρα. ubi σίληρα de falce ad metendum intelligendum est, ait autem eo loco Pleiades initio messis apparere.

v. 582. Σκόλυμον] *artichaut sauvage*, aliter *chardonette*. Κινύρα *artichaut cultivé*. Κάκτον *carde*. de Scolymo vide Dioscorid. lib. I I I, 16. de cacto vide Athen.

v. 589. Βύβλινον οἶνον] Byblinum vinum cujus meminit Festus & Theocritus, est vinum cujus vitis delata erat ex urbe Syriæ Byblo, ut Romæ Biturix de Bordeaux.

v. 602. Θῆτα] significat hominem liberum, qui locat operas suas, mercenarius.

v. 604. Καρχαρόδοντα ζῶα] quæ habent inæquales & serratos dentes, ut canes, vulpes, lupi, leones. ἀμφόδοντα, quæ æquales habent, ut equi. καυλιόδοντα, quæ apertos habent ut mures, talpæ, apri.

v. 617. Πλειὼν annus. πλειὼν non dubito dictum esse quia maxi-

maxima pars Græcorum annum ἀπὸ τ̃ πλειάδ῀ incipiebant, unde πλειών dictus.

v. 643. Νὴ̓ ὀλίγῳ αἰνεῖν] Imitatus est Virgilius, quamvis contrarium dicat Georgicon II, 406, *laudato ingentia rura, exiguum colito.*

v. 709. Χλώσσης χάριν] qui ultro non rogatus prudens & sciens mendacium loquitur. Sic apud Theognid. v. 488. τ̃ κρατύλης μισθὸν. ἄρχη autem id est ἄρχηται, sic vet. interp.

v. 744. Οἰνοχόῳ] guttum, gutturnicum etiam vocabant veteres.

v. 768. Εὖτ' ἂν ἀληθείῃ] Quamvis communis interpretatio bona sit, tamen aliter intelligo. Nam εὖτ' ἂν ἀληθείῃ indicari illis verbis tempus diei, quod vocatur πληθούσα ἀγορή, frequens forum quando jus dicitur, hoc vero est ἀληθείῃ κρίνειν.

v. 770. Πρώτην ἔνη] Ἔνη vocabatur temporibus Hesiodi prima mensis. Sic Solon omnium primus vocavit τὴν τετράδα ἔνην καὶ νέαν.

v. 777. Ἀερσιπότης῀] a verbo ἀείρω & ποτὴ volatus adversus aliorum opinionem.

FRAN-

FRANCISCI GUIETI
NOTÆ
IN
HESIODUM.

VErſ. 6. Ῥ'ἑα μὲν δὴ βελάς] Sic in Θεογον. v. 44. Θεῶν γένος αἰδοῖον.

v. 7. Κάρφε] Arefacit.

v. 10. Οὐκ ἄρα μοῦνον] Sic incipit Heſiodi liber ἔργων καὶ ἡμερῶν. anteriora addititia ſunt teſte Plutarcho.

v. 16. Πρότερον μὲν ἐγείναθο νὺξ ἐρεβεννὴ] hoc eſt, *ſtatim poſt homines nati orta eſt.* ἡ δύφρόνη τῷ δὴ τὸ δύφρονεῖν διδάσκειν.

v. 19. Γαίης τ' ἐν ῥίζῃσιν] alii γαίης ἐν ῥίζῃσι, quod placet.

v. 21. Χαπίζων] Cui abs re otium eſt.

v. 23. Οἶκον τ' ὄφελος] τὸ ζηλοῖ hic ſubauditur poſt τὸ δ' ὄφελος. εἰς γὰρ τολύπόνον τινα πένης τις ἰδὼν ζηλοῖ. ζηλοῖ δὲ &c.

v. 32. Δημήτερος ἀκτάν] id eſt, ἄλφιτον τῷ δὴ τὸ ἄγνυσθαι, ἤγουν ἀλήθεσθαι. Grammatici κριθὴν ſeu ὄλυρον exponunt. Tzezes ὁ ἀκτὴς male.

v. 35. Ὡς δ' ἔρδειν] id eſt, βίᾳ κορέσασθαι, parare divitias. Ibidem αὖθι, id eſt πάλιν, rurſus. Refertur ad τὸ ἤδη μὲν γὰρ κλῆρον ἐδασσάμεθα.

v. 37. Ἀλλά τε πολλὰ] lege: ἀλλὰ τὰ πολλὰ.

v. 42. Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον] vitam. id eſt vitæ modum.

v. 45. Τ' πὲρ καπνῷ] ne corrumpatur, putreſcat. πηδάλιον eſt gubernaculum.

v. 47. Ἀλλὰ ζόὺς ἔκρυψε] ſubintellige βίον e ſuperioribus.

v. 49. Κήδεα λυγρὰ] hoc eſt, φροντίδας curas.

v. 62. Καὶ θέν, id eſt, ψυχλώ. Ibid. εἶσκειν μεταθαλικῶς.

v. 63. Παρθενικαῖς] leg. Παρθενικῆς.

v. 66.

v. 66. Γηοκόρυς μελεδῶνας] ὠδὴ τὸ κείρειν τὰ γήια. an γηοξόρυς?

v. 67. Κωτέόν τε νόον] hoc est, ἀναιδῆ. Homer. κωὸς ὄμματ' ἔχων, κωώπης, &c.

v. 71. Παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον] Subintellige πάημα, πλάσμα. ἴκελόν τι πλάσμα, ἴνδαλμα, εἴδωλον.

v. 82. Δόλον αἰπὺν] Arduum, difficilem.

v. 94. Ἀλλὰ γυνὴ χείρεσι πίθον μέγα πῶμ' ἀφελοῦσα
Ἐσκέδασ'· ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρά] id est, λύπας, πάθη. Ὕστερον ἀφ' ὕστερον. ordo ἐμήσατο κήδεα λυγρά, ἐσκέδασε ἢ ἀφελοῦσα μέγα πῶμα πίθου. ἐσκέδασε an *excussit*? subintellige operculum.

v. 98. Ἐπιμηθεὺς] Παιδὼρη scilicet.

v. 99. Αἰχμόχρα βελέεσσι] Hic versus Heinsio inducendus videtur. vide ejus notas.

v. 105. Διὸς νόον] id est, βέλος.

v. 106. Ἐκκρυφόωσι] ἐκτελέσω. an σωτόμως ἐρῶ, λέξω.

v. 109. Μερόπων ἀνθρώπων] Mortalium hominum, non diversiloquentium.

v. 114. Αἰεὶ ἢ πόδας ἢ χεῖρας ὁμοῖοι] hoc est, semper integris membris, non senescentibus. ἢ ποδαρκέοντες, ἢδὲ χειραρκέοντες.

v. 119. Ἤτοι ἔγωγε νέμεσσῶ] τῷ συλλογίῳ τῶ αὐτομάτως καρπῶν. Ibid. σοὶ ἐθέλοισι, hoc est, ἀγαθοῖς, κτήμασι.

v. 124. Σχέτλια ἔργα] ἄδικα.

v. 131. Ἀτέλεστον] αὐξόμβρον.

v. 136. Ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς] an scribendum ἱερ' οἷς ἔπι βωμοῖς, hoc est, ἱερά. Homerus tamen ἄλλο δ' ἄλλῳ ἔρεξε θεῶν, hoc est, fecit, sacrificavit. ἔρδειν facere. Virg. *Cum faciam vitula.*

v. 137. Κατ' ἤθεα] an? per colonias, oppidatim, pagatim, supple sacra facere. placet. non *ex more*, ut vulgo exponitur.

v. 138. Κρονίδης ἔκρυψε] subintellige τῇ γῇ. Infra: αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο κλύων κρ γαῖα κάλυψε.

v. 141. Τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι] Tzezes legit ἐπιχθόνιοι.

v. 145. Ἐκ μελιᾶν] Scribendum ἐκτεμελὲς δεινόν τε, pro ἐκμελές τε δεινόν τε. Hesych: ἐκμελὴς, ἀνάρμοστος, ἄτακτος,

quin hic tecum, benevole lector, communicem epistolam eruditissimam quam de his duobus locis Pollucis ad me dedit Isaacus Vossius, ὁ πάνυ, postquam quæ de iis notaveram dudum essent typis descripta. Cum utrumque locum in optimo suo Codice sic legi ostendisset, ut a me edita sunt, nisi quod in priore pro εἴπε πόλεις οἰητέον scribatur εἴπε αὖπὲ οἰητέον. & pro ἃ τῶπε λῶ, τωὐτὸν λῶ. & pro πέλωλεφι, πέλωλεφι, subjicit: Cudones vel udones apud veteres pro eadem re accipi recte notat Salmasius, verum non recte a cudendo hoc vocabulum arcessit, cum sit Græcum, & Græcam habeat originem. Ab οἷς est οἷα vel ὦα vel ὄα pellis ovina, & pro ὦα vero addito ut sæpe κ, dicitur etiam κῶα, vel κῶας, vel κώς. A κώς vero est diminutivum κώδιον, κωδία, & κωδίς, & amplificatum κώδων vel κώδων, pro quo etiam ὤδων, & ὦδων reperitur, unde Latinum cudones, udones, seu odones dixere, idque promiscue; cum κ aut c initiale non in barbaris tantum, sed etiam in multis Græcis Latinisque modo adsit, modo vero abjiciatur, quemadmodum etiam agnoscit Salmasius. De πλύτρων vocabulo sic sentio, esse id ejusdem naturæ ac originis ac sit ἔλυτρον. In multis enim solet τὸ π loco Ϝ δίγαμμα affigi, ut ἡλίκῳ πηλίκῳ, ἧγμον πῆγμον, ἀλαὸς παλαὸς, & infinita istiusmodi. Est autem ἔλυτρον integumentum, involucrum, σκέπασμα &c. ab ἑλύω seu εἰλύω involvo. Eodem referri debent πλυτῇ & πλυσῇ licet Hesychius habeat πλαστῇ, quæ sunt talaria seu fasciæ cursorum, quibus ad compescendam talorum extorsionem pedes muniebant. Ut enim ἔλυτρον & ἔλυστρον dicitur, ita quoque πλυτῇ & πλυσῇ dicuntur ab εἰλύω & εἰλύσω. Reddi debet hoc vocabulum Aristoteli in Problematis sect. XVI quæst. 4. ubi quærit cur non tantum rotunda, sed & quæcunque rectilinea in terram cadentia ad æquales utrinque resiliant angulos. Dicit enim id fieri καθάπερ τοῖς τε ξυρομβόεις τὸ σκέλη συμβαίνῃ τῷ ὧν τὰς κολύθρας ὑφαιπάζεσι. Quæ vulgo sic vertunt, *ut his accidit quibus aut pars inferior raditur, aut colei violantur.* Unde nullum nisi ridiculum efficias sensum. Omnino sic erat scribendum, καθάπερ τοῖς ϑ συρομβόεις τὸ σκέλη συμβαίνῃ, τῷ ὧν τὰς πλύτρας ὑφαιπάζεσι. *Quemadmodum contingit loripedibus, & illis quibus*

(inter

(inter lavandum) *talaria furripiuntur.* Videlocum integrum & fateberis omnia plana fieri si sic legamus, frustraque se hic torquere interpretes & mathematicos. Οἱ συρόμβοι τὰ σκέλη aliter Græcis dicuntur σπαράποδες non ἀπὸ τοῦ σύρειν τῷ ποδί, ut habet Diogenes Laërtius in Pittaco, neque ἀπὸ τοῦ ἀμφισπάστους τετάσιν διεστῶτας ἴσχειν τὰς τῶν ποδῶν διαχύλωσις, ut putat Galenus, sed ἀπὸ τοῦ σαίρειν ποσί, pedibus enim tanquam scopis verrunt pavimentum quidam loripedes. Tales præcipue multi reperiebantur inter Æthiopes & Ægyptios, non propter nervorum imbecillitatem, neque etiam propter eam causam, quam memorat Aristoteles eodem scripto sectione XIV quæst. 4, sed propterea quod illis vel tali, vel genuum patellæ incidebantur, ut nempe fugæ spes præriperetur illis qui mallent pedibus quam manibus operari. De talis conjicio, de genuum patella testem do Originem qui in Philocalia scribit, morem fuisse quibusdam Æthiopibus τὰς κόγχας τῶν γονάτων ἐξαιρεῖσθαι. Commode hinc intelligi possunt verba Petronii de Æthiopibus: *Age nunquid & crura in orbem pandere possumus, numquid & talos ad terram deducere.* Ista nempe Æthiopica mancipia, quibus genuum conchæ erant ablatæ, poterant crura in utramque partem in circulum movere, iisque non nates modo, sed & ventrem pulsare. Quod si illis tali inciderentur jam quoque poterant plantas pedum similiter in orbem movere, & sursum ad crura adducere, & supinatis plantis supra solos ambulare talos. Firmandis autem & continendis talis maxime conducebat talarium genus quod draco dicebatur. De his & aliis talarium generibus multa hactenus ignota possim tibi scribere, verum iis colligendis & digerendis oportunius forsan sese offeret tempus. Hæc vir ille undequaque doctissimus.

P. 74. v. 21. ἐγκάτθετο εἶχεν.

P. 78. v. 2. ἀθρόνομεῖν. v. 13. non solum acumen.

P. 79. v. 33. post: *Donatus: oportune.* Sic igitur videtur hic versus interpungendus:

Μέτρα φυλάττεσθε. Καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.

Modum tene. Tempus vero in omnibus est optimum.

P. 81. v. 13, ἀκούσεις.

P. 89. v. 14. Nicomachus Garasenus.

P. 91. v. 26. illas versari.

P. 94. post v. 28. *Et ora frenis &c.* v. 103. H' θεῖ] Legendum ex antiquis libris, quos Stephanus vidit: ἠθεῖ, & vertendum *reverende*, *venerande*: non *o patrue*, ut vulgo. Homer. Iliad. ζ, v. 518.

H'θεῖ' ἦ μάλα δήτε κῆ ἐοσυμβρῶν κατερύκω.

Venerande, certe te jam valde properantem teneo.

Metaphrasis Vossiana MSta ibi exponit ὦ πμαλφίστατε. vide & Scholia antiqua ad hunc locum, quæ Didymi nomen præ se ferunt.

v. 104. Ταύρε & Ἐννοσίγαι] Non alia ratione Neptunus dicitur ταύρε, quam ejus filii, fluvii, nimirum propter violentiam, & strepitum. Festus: *Taurorum specie simulacra fluminum, id est cum cornibus quod sunt atrocia ut tauri.* Virgil. IV Georg. 371:

Et gemina auratus taurino cornua vultu
Eridanus: quo non alius per pinguia culta
In mare purpureum violentior influit amnis.

Horatius: lib. IV carm. ode 14. v. 25.

Sed tauriformis volvitur Ausidus,
Qui regna Dauni præfluit Appuli
Cum sævit.

Strabo lib. X de Acheloo: Οἱ γὰρ εἰκάζοντες ἐξ αὐτῶν πλήθει, ταύρῳ μὲν ἐοικότα λέγουσι τὸν Ἀχελῶον φασὶ, καθάπερ καὶ τοὺς ἄλλους ποταμούς, διά τε τὸν ἦχον, καὶ τὸ κῦρτόν τι ῥεῖθρα κομπῶν ὡς καλοῦσι κέρατα. *Qui autem ex fabulis verum colligunt, tauro similem forma Acheloum ajunt, ut & alios fluvios, ob strepitus & flexus alveorum, qui cornua dicuntur.* Vide & Ælian. Var. Hist. II, 32. Sic & in antiquis nummis fluvii forma bovis exprimuntur, ut pridem docuit vir doctrina & judicio magnus Antonius Augustinus in Dialogis.

P. 95. post v. 4. *Struxerit insidias.* v. 116. Θυμῷ γηθήσας] Nonnulli codices legunt non male: μύθῳ γηθήσας.

P. 98. post v. 6. dimicandi libidine. v. 170. Οὐδέτεροι πρὶν τλῶ. legendum ἐὸν ἕτεροι.

P. 105.

P. 105. post v. 35. Κορωνιόεντα vero sunt. Pro his scribe: Legendum vero est κορωνιόεντα ex antiquis libris & editionibus. quod est, fastigata, capitata, a κορυνή, *virga capitata*. Phavorinus: Κορυνὴν πᾶσαν ῥάβδον κεφαλαιωτὴν ὡσὶ τὴν κέρατα λέγεται. Johannes Diaconus hoc loco exponit ῥαβδίδιον καὶ δι' ὃ δύναται πίστιν ἔσχηκα. Κορυνὴ γὰρ ἡ ῥάβδος. Idem est κορωνώδης. Theophrastus aspargum κορωνώδη dixit, quod Plinius vertit *fastigatum*. Hesych. simpliciter exponit ramosus: Κορυνώδες ὀζώδες. & Κορυνώσεις βλάστησις.

P. 108 post v. 35, probavit etiam Comelinus. v. 380: Πᾶσα ἣ Μυρμιδόνων τε πόλις] Est Thessalia. Velleius Paterculus: *Acer belli juvenis, natione Thesprotius, cum magna civium manu eam regionem armis occupavit, quæ nunc ab ejus nomine Thessalia appellatur, ante Myrmidonum vocitata civitas.*

P. 128. post v. 34, videret & audiret. v. 709. Ὅτοισ δ' ἄπαλοισ] Antiquorum Scholiorum auctor notat in nonnullis exemplaribus legi κόποισ, quod præ edita lectione placet. v. 718. Ἀργαλέοισιν ἔδησαν. Scholia antiqua legunt ἀργαλέῃσιν, quæ vide.

P. 125. v. 1. post in editionibus. Hanc lectionem confirmat quoque Theon ad Aratum, apud quem & ipsum olim sic lectum fuit in his versibus:

Δίκτῳ ἐν ὑδρῇ, ὄρεσ κέδνον αἰγαίοιο
Ἄντρῳ ἐγκατέθεντο.

Sic enim scriptum fuisse, non ut nunc κέδνον ἰδαίοιο, his verbis testatur: Τινὲς γράφουσι, κέδνον αἰγαίοιο, ὡσὶ Ἡσίοδος λαβόντες φάσκουσιν τὸν Δία ἐν αἰγαίῳ ὄρει πεπυκνωμένῳ ἐν Κρήτῃ τραφῆναι. Hinc & H. Grotius conjicit apud Aratum legendum esse Λύκτῳ, ut hic apud Hesiodum. Sane apud hunc scribi debere Αἰγαῖον luce clarius est. Montem Ægeum in Creta quia ignorabant, ideo apud Aratum, ut sequentibus prodit Theon, expunctum est & αἰγαίοιο & mutatum in ἰδαίοιο.

JUSTI

JUSTI JOSEPHI SCALIGERI

NOTÆ

IN

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΣ.

DEcem primos versus hujus operis non esse Hesiodi ait Pausanias, eosque deesse in vetustissimo libro plumbeis laminis scripto.

v. 5. Βελάς] βελάω in hoc versu primum transitivum, deinde absolutum est.

v. 19. Καὶ ἀνδρὸς πολλὸν ἀμείνω] Sic interpretes: & inter homines longe meliorem altera.

v. 22. Ἀρόμβωμαι ἠδὲ φυλάσσειν] In ἀρόμβωμαι sunt duo μ, ut producatur ρο, nam aliter esset breve propter ο, sed si esset ω non opus esset duobus μ.

v. 24. Εἰς ἄφενον ταλάσσῃς] ὁ ἄφενος est commune, sed τὸ ἄφενος est Atticismus.

v. 27. Ὦ Πέρση, σὺ δὲ] veteres post vocativum ponebant σὺ δέ.

v. 37. Κλῆρον ἐδαίσασθε] Patrimonium dividere, aliter herciscere. vide Festum, & quæ ad illum notavi.

v. 41. Ἀσφοδέλῳ μέγα ὄνειαρ] Apparet ex hoc veteres ex Asphodelo comedisse.

v. 45. Πηδάλιον] gubernaculum, hoc est, non cures neque navigationem neque agriculturam.

v. 165. Ἥβη Lucretius quietes vocat.

v. 188. Ἔθελεν pro ἐθέλω, quamvis possit excusari.

v. 213. Ἐπίρροθοι] φι annexum est huic recto casui, cum proprium sit obliquorum.

v. 274. Ἴχθυσι τοῖς καὶ θηρσὶ] Sine dubio Varro ex hoc loco mutuatus est versus istos:

Natu-

Natura hominis omnia ſunt paria,
Qui pote plus urget, piſcis ut ſæpe minutos
Magnus comeſt, ut aves enicat accipiter.

v. 311. Πλάστῳ κ) δρετῇ] Horat. *Et genus & formam regina pecunia donat.*

v. 348. Ἄρχιον] præſens.

v. 353. Ἅρπαξ pro ἁρπαγὴ, ut v. 188. ὕβριν pro ὑβριςὴν.

v. 372. Φιλήτησι] Eſt verbum purum putum Æolicum, quod in magna Græcia dicebant πιλητής.

v. 378. Suus pro ejus & tuus abutuntur poëtæ.

v. 383. Ἐπιπλομενμάων] Nullus poëta præter hunc inſeruit α in genitivo adjectivi nominis.

v. 386. Κεκρύφατοι] Aſtrologi δύσιν ἡλιακὴν occaſum ſolarem dicunt quando ſtella involuta eſt radiis ſolaribus, quod vulgo vocant combuſtam ſtellam. illa autem δύσις deberet dici κρύψις. Eſt enim occultatio potius quam occaſus. Quando vero ſtella explicatur ex radiis ſolis, quod proprie dicitur ἐξαυγασμὸς, hoc vocant ἀνατολὴν ἡλιακὴν. intervallum autem ab occultatione ad ἐξαυγασμὸν Aſtrologi dicunt eſſe quindecim graduum, quod eſt circiter totidem dierum. Sed Heſiodus dicit non quindecim ſed viginti dierum eſſe πλὴν κρύψιν, & totidem dicemus τὸν ἐξαυγασμόν.

v. 387. Φαίνοντι] Annus Thebanus tempore Heſiodi erat idem cum Delphico, & idem principium habebat a menſe qui incidebat in geminos, qui Athenis dicitur ἀνθεστηριών, vere adulto.

v. 405. Γυναῖκα] Non intelligit uxorem, ſed ancillam. Ariſtoteles in Oecumenicis falſus eſt memoria cum hoc verſu putat abſolutam ſententiam contineri & γυναῖκα putat eſſe γαμετὴν.

v. 426. Τελαμῶνα μὲν] trium dodrantalium. Palmus quarta pars pedis, σπιθαμὴ vero dodrans.

v. 430. Ἀθηναίης δμῶες] δμῶες metaplaſmus, declinatio pro declinatione.

v. 470. Ἔχων μακέλλην] Non proprie intelligitur ligo, ſed malleus ad occas frangendas.

v. 497.

v. 497. Παχυν πόδα] Aristoteles in problematis: famelicis superiora arescunt, inferiora tument.

v. 504. Μῆνα λῆναιῶνα] Plutarchus nescit quis sit ille mensis. certum est esse brumalem, respondebat Attico Ποσιδεῶνι, aut Γαμηλιῶνι.

v. 542. Πίλοις] Coactilibus, & propterea udones illi a Jurisconsultis ἐμπίλια dicuntur, quæ aliter pedulia in Regula Sancti Benedicti. erant etiam pilia ex coactilibus & ex detritis vestimentis. Stat. I V Sylv. in Risu Saturnalitio v. 24: *Cæsis pilia suta de lacernis.* & sæpe apud Martialem.

v. 561. Τετράσμυον] Hæc declarant manifesto annum desinere statim a frigoribus. ergo ver erat initium anni in signo tauri. Virgil. I Georg. v. 222: *Candidus auratis aperit cum cornibus annum.* Annus incipiebat a matutino ortu Pleiadis.

v. 566. Ἀρκτῖρον] Temporibus Hesiodi bruma erat circa 7 aut 8 Januarii, ergo circa decimam Martii dicit oriri Arcturum, hoc autem accidit circa initia Olympiadum, quo tempore sine dubio fuit Hesiodus. Sunt autem 2370 anni a prima Olympiade, incepitque hoc proximo solstitio præterito 1594 bis millesimus trecentesimus & septuagesimus annus.

v. 573. Ἄρπας τ' ἀμητοτόμους] Superius v. 387. ἀμητοτομὸν σίδηρον. ubi σίδηρος de falce ad metendum intelligendum est, ait autem eo loco Pleiades initio messis apparere.

v. 582. Σκόλυμον] *artichaut sauvage*, aliter *chardonette*. Κινάρα *artichaut cultivé*. Κάκτον *carde*. de Scolymo vide Dioscorid. lib. I I I, 16. de cacto vide Athen.

v. 589. Βύβλινον οἶνον] Byblinum vinum cujus meminit Festus & Theocritus, est vinum cujus vitis delata erat ex urbe Syriæ Byblo, ut Romæ Biturix de Bordeaux.

v. 602. Θῆτα] significat hominem liberum, qui locat operas suas, mercenarius.

v. 604. Καρχαρόδοντα ζῶα] quæ habent inæquales & serratos dentes, ut canes, vulpes, lupi, leones. ἀμφόδοντα, quæ æquales habent, ut equi. καυλιόδοντα, quæ apertos habent ut mures, talpæ, apri.

v. 617. Πλειὰς annus. πλειὰς non dubito dictum esse quia maxi-

maxima pars Græcorum annum ἀπὸ τῆς πλειάδος incipiebant, unde πλειὰς dictus.

v. 643. Νηὶ ὀλίγῳ αἰνεῖν] Imitatus est Virgilius, quamvis contrarium dicat Georgicon II, 406, *laudato ingentia rura, exiguum colito.*

v. 709. Χλώσης χάριν] qui ultro non rogatus prudens & sciens mendacium loquitur. Sic apud Theognid. v. 488. τὸ κῆτύλης μιθύειν. ἄρχῃ autem id est ἄρχηται, sic vet. interp.

v. 744. Οἰνοχόῳ] guttum, gutturnicum etiam vocabant veteres.

v. 768. Εὖτ' ἂν ἀληθείῃ] Quamvis communis interpretatio bona sit, tamen aliter intelligo. Nam εὖτ' ἂν ἀληθείῃ indicari illis verbis tempus diei, quod vocatur πληθούσης ἀγορῆς, frequens forum quando jus dicitur, hoc vero est ἀληθείῃ κρίνειν.

v. 770. Πρώτην ἴσην] Ἴση vocabatur temporibus Hesiodi prima mensis. Sic Solon omnium primus vocavit τὴν τετράδα ἴσην καὶ νέαν.

v. 777. Ἀερσιπότης] a verbo ἀείρω & ποτὴ volatus adversus aliorum opinionem.

FRAN-

FRANCISCI GUIETI

NOTÆ

IN

HESIODUM.

Vers. 6. Γ'ἑα μ' ἢ βελάϛ] Sic in Θεογον. v. 44. Θεῶν γλῶσ-σαίδοῖον.

v. 7. Κάρφϛ] Arefacit.

v. 10. Οὐκ ἄρα μοῦνον] Sic incipit Hesiodi liber ἔργων καὶ ἡμερῶν. anteriora addititia sunt teste Plutarcho.

v. 16. Προτέρω μ' ἐγείναϛο νυξ ἐρεβεννὴ] hoc est, *statim post homines natos orta est.* ἡ δ' ἄφρόνη ϖᾶϛ τὸ ἀφρονεῖν διδάσκειν.

v. 19. Γαίης τ' ἐν ῥίζῃσιν] alii γαίης ἐν ῥίζῃσι, quod placet.

v. 21. Χαπίζων] Cui abs re otium est.

v. 23. Οἶκον τ' ἀῦ ϑέϛ] τὸ ζηλοῖ hic subauditur post τὸ ἀῦ ϑέϛ. εἰς δ' ὠλιγόϛιόν τινα πένης πις ἰδὼν ζηλοῖ. ζηλοῖ δὲ &c.

v. 32. Δημήτερϕ ἀκτώ] id est, ἀλφίϛον ϖᾶϛ τὸ ἄγνυϛ, ἤγουν ἀλήϑεϛ. Grammatici καρπὸν seu δῶρον exponunt. Tzezes ὁ ἀκτὴς male.

v. 35. Ω̃ ν' ἐρδειν] id est, βίᾳ κορέσϛεϛ, parare divitias. Ibidem ὦϑι, id est πάλιν, rursus. Refertur ad τὸ ἤδη μ' δ κλῆ-ρον ἰδιοσάμεϑα.

v. 37. Ἄλλά τε πολλὰ] lege: ἀλλὰ τὲ πολλὰ.

v. 42. Κρύψαντες δ' ἔχϵσι ϑεοὶ βίον] vitam. id est vitæ mo-dum.

v. 45. Υ'πὲρ καπνῦ] ne corrumpatur, putrescat. πηδάλιον est gubernaculum.

v. 47. Ἀλλὰ ζοὺς ἔκρυψε] subintellige βίον e superioribus.

v. 49. Κήδεα λυγρὰ] hoc est, φροντίδας curas.

v. 62. Καὶ σθένϕ, id est, ψυχλῷ. Ibid. εἶσειν μεζοδαίκως.

v. 63. Παρϑενικαῖς] leg. Παρϑενικῆς.

v. 66.

v. 66. Γηοχάρης μελεδῶνας] ὦδε δὲ τὸ κείρειν τὴν γῆν. an γηοξόρης?

v. 67. Κωτεόν τε νόον] hoc est, ἀναιδῆ. Homer. κωὸς ὄμματ' ἔχων, κωώπης, &c.

v. 71. Παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον] Subintellige πείσμα, πλάσμα. ἴκελόν τι πλάσμα, ἴνδαλμα, εἴδωλον.

v. 82. Δόλον αἰπὺν] Arduum, difficilem.

v. 94. Ἀλλὰ γυνὴ χείρεσσι πίθον μέγα πῶμ' ἀφελοῦσα
Ἐσκέδασ'· ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρά] id est, λύπας, πάθη. Ὕστερον πρότερον. ordo ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ, ἐσκέδασε δὲ ἀφελοῦσα μέγα πῶμα πίθου. ἐσκέδασε an exemit? subintellige operculum.

v. 98. Ἐπίμηλα] Πανδώρη scilicet.

v. 99. Αἰχμόχυ βαλέσπι] Hic versus Heinsio inducendus videtur. vide ejus notas.

v. 105. Διὸς νόον] id est, βέλος.

v. 106. Ἐκκηρυφώσω] ἐκτελέσω. an σωτόμως ἐρῶ, λέξω.

v. 109. Μερόπων ἀνθρώπων] Mortalium hominum, non diversiloquentium.

v. 114. Αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι] hoc est, semper integris membris, non senescentibus. ἁ ποδαγρεῦντες, ἠδὲ χειραγρεῦντες.

v. 119. Ἤσυχοι ἔργα νέμοντο] τὸ συλλογὴν τῶν αὐτομάτων καρπῶν. Ibid. σὺν ἐσθλοῖσι, hoc est, ἀγαθοῖς, κτήμασι.

v. 124. Σχέτλια ἔργα] ἄδικα.

v. 131. Ἀπαίλων] αὐξόμενον.

v. 136. Γ'ερεῖς ἐπὶ βωμοῖς] an scribendum ἱερ' οἷς ἔπι βωμοῖς, hoc est, ἱερά. Homerus tamen ἄλλον δ' ἄλλῳ ἔρεξε θεῶν, hoc est, fecit, sacrificavit. ἔρδειν facere. Virg. *Cum faciam vitula.*

v. 137. Κατ' ἤθεα] an? per colonias, oppidatim, pagatim, supple sacra facere. placet. non *ex more*, ut vulgo exponitur.

v. 138. Κρονίδης ἔκρυψε] subintellige τῇ γῇ. Infra: αὖτάρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο θεὸν καὶ γαῖα κάλυψε.

v. 141. Τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι] Tzetzes legit ἐπιχθόνιοι.

v. 145. Ἐκ μελιᾶν] Scribendum ἐκτεμελὲς δεινόν τε, pro ἐκμελές τε δεινόν τε. Hesych: ἐκμελὴς, ἀναίρεσις, ἄτακτος, ἄρρυ-

ἄῤῥυθμος. ἀμελὴς ἀπὸ τοῦ ἐκ τῆς μέλος, sonus quasi dissonus, absonus. Alio spectant quæ cecinit Virgilius Æn. VIII:

Hæc nemora indigenæ Fauni Nymphæque tenebant,
Gensque virum truncis & duro robore nata.

v. 163. Μήλων ἕνεκ' οἰδιπόδαο] κτημάτων. hoc est, rerum, regni.

v. 175. Ἢ ἔπειθ' ὑμέας] hoc est, post quintam generationem, quasi sequentes meliores sint futuræ.

v. 182. Οὐδέ π παῖδες.] Hic distinguendum videtur, & πλείαν σιγμὴν ponenda post παῖδες.

v. 186. Βάζοντ'] βάζοντες pro βάζοντες, ut ὅσσον ἴοντε Homero. sed iste versus ὑπονοθεύεται.

v. 187. Οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες] *Neque Deorum ultionem veriti.* non, *oculum.* hoc est, pœnam quæ a tergo sequitur. Tibull. *Nesciat ultorem post caput esse Deum.* Σχέτλιος. ἀπὸ τοῦ σχέω, σχετὸς, ἄσχετος, item ἀπὸ τοῦ σχέτω, σχέτλος, σχετλὸς, σχέτλιος, coercendus, malus, miser.

v. 190. Οὐδέ τις ὄρκῳ] Subintellige ἀνδρὸς.

v. 191. Ὑβρισ] ὕβρις ὁ ἄδικος, ὑβριστής.

v. 194. Ἐνίπων] appellans, incessens, increpans, ἐνίπτων. ἐπὶ δ' ὄρκον ὀμεῖται, hoc est, ἐπομεῖται ὅρκον. τιμήσις.

v. 196. Δυσκέλαδος] κακὸς φήμας ἐγείρων mali rumores. alias *raucus.* male expos.

v. 199. Ἴτον] abibant, ut inferius λείψετον.

v. 203. Ποικιλόδειρον] *collo variegatam.* vulgo *canoram.*

v. 205. Πεπυρμένη ἀμφ' ὀνύχεσσι] ἀμφιπεπυρμένη ὀνύχεσσιν.

v. 207. Δυσμενίη τ' λέλακας] Ἀ δαίμων, δαίμονος ἡ τυχὴ, δυσμενίης, infortunatus, infelix. interdum fortunatus, beatus ut Il. β. τ' λέλακας;] *quid stridet?* vers. seq. τῇδ' εἶς] Hac ibis.

v. 214. Ὑβρις γάρ τε κακὴ] τὸ χρῆσθαι τῇ ὕβρει. vid. Tzez.

v. 216. Ἐπίρρηθ' παρελθεῖν] καὶ ἐπέρασι μερίδα. ordo, ὁδὸς ἣ παρελθεῖν εἰς τὰ δίκαια χρείσσων. vel sic, ἐπίρρηθι ἢ ἡ ὁδὸς τοῦ π. ἐπέρρηθι ex alia parte.

v. 217. Ὑπὲρ ὕβριν ἴχῃ.] ὑπερέχῃ.

v. 219. Ὅρκος] an ἡ ἐπορκία, ut Heinsius? an ἡ τῶν ἐποριξίας πυμαία, ut Proclus?

v. 220.

v. 220. Τῆς ἢ Δίκης ῥόθ@] supple γίνεται. Γ'όθος, hoc est, ἦχ@, θόρυβ@, turba.

v. 222. Η'ῆεα] Scribendum videtur: πόλις κ', κ' ἤῆεα λαῶν, infra: v. 281. Εἴ γάρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαι' ἀγορεύειν.

v. 228. Εἰρλώη σ' ἀνὰ γλῶ κεροτρόφ@.] subintellige ἐσί.

v. 229. Τεκμαίρι᾽] meditatur, molitur. vett. glossæ in notis Heinsii: τεκμαίρομαι παρ' Ὁμήρῳ τὸ τελείω, παρ' Η'σιόδῳ ἢ τὸ βυλεύω. Sic vers. 237. τοῖς ἢ δίκλω κρονίδης τεκμαίρεται. hoc est, βυλεύῃ meditatur ut sup. molitur. vulgo: parat.

v. 231. Θαλίης ἢ μεμηλότι ἔργα νέμονται] An μεμηλότες? Sic placet Heinsio, & mihi. θαλίης μεμηλότες, οἱ πλήτῳ μεμηλότες, πολέμῳ μεμηλότες, hoc est, πλήσιοι, πολεμικοί.

v. 249. Τλῶ ἢ δίκλω] Hanc litem meam, non ut interpp. *Hanc justitiam.* Sic supra v. 39, οἱ τλῶ δὲ δίκλω ἐθέλωσι δικάσσαι. Sic Tzezes. Et inferius 269: Τλῶ ἢ δίκλω πόλις. meam litem.

v. 254. Οἵ ῥα φυλάσσουσιν] sup. v. 124.

v. 258. Ὀνοτάζων] ab ὀνόω ὀνοσὸς & ὀνοτὸς apud Apoll. Rhod. ὀνοτὸς, ὀνοτάζω, vitupero, contemno.

v. 260. Γηρύεται ἀνθρώπων] Clamat, loquitur. vulgo conqueritur.

v. 264. Ε'πιπάλχυ λάθεσθε] ἐπὶ πάλχυ λάθεσθε. Τμῆσις pro ἐπιλάθεσθε πάλχυ.

v. 266. Η' δὲ κακὴ βυλὴ] Hos septem versus, nimirum hunc, & sex illum sequentes teste Proclo Plutarchus rejiciebat, cui facile assentior.

v. 273. Ἀλλὰ τάγ' ἅπτ] Ut scilicet injustus litem vincat.

v. 278. Ε'πεὶ ἢ δίκη ἔσιν ἐπ' ὠτῖς] Superius ἔπαξε νόμον.

v. 280. Εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαι' ἀγορεύειν Γινώσκων] Ordo εἰ γάρ τις γινώσκων τὰ δίκαια ἐθέλῃ ἀγορεύειν. Anastrophe.

v. 282. Μαρτυρίῃσιν ἐὼν] An μαρτυρίῃσιν ἐκὼν, ut εἴκων θυμῷ, hoc est, cedens testimoniis. cedere autem testimoniis erit favere testimoniis, seu in favorem alicujus testimonium dicere. ἐκὼν ab εἴκω mutato spiritu, ut ab ἄγω, ἠγέομαι, ἠγέμαι. pro ἐπόρκιον autem legendum videtur ἐπὶ ὄρκιον.

v. 283. Ἐν ᾧ δίκλω βλάψας] Scribo: ἢ δὲ δίκλω βλάψας. τὸ ἐμβλάπλω Homero est impedio.

v. 291. Εἰς ἄκρον ἵκηται] ἵκηαι legendum censet Heinsius. sed male. Nam τὶ τὶς supplendum.

v. 296. Ὅς δίκε μήθ' αὑτῷ νοέῃ] δι' ἑαυτῷ.

v. 297. Ἐν θυμῷ βάλληται] in animum inducit. post, pro ὅ θ' αὖτ' ἀχρηίῳ ἀνήρ, malim ὅ θ' ὥπις ἀχρηίῳ ἀνήρ.

v. 302. Σύμφορῳ ἀνδρί] σωμακήλεθῳ.

v. 304. Κοθαίροις ἵκελ' ὁρμιῷ] hoc est, τῷ ἐρῷν βεβλαμμένῳ. Hesych. Κοθῷ βλάβη. a κοθὸς læsus, mutilus, κόθορ. it. κοθῷ ἡ. sive κόθορ pro κόλορ, ὥθεν τὸ κολιὸν τὸν ἐρῶν εἶναι, κολὸς, κολοβὸς, κολάω, &c. Hesych.

v. 306. Μέτρια κοσμεῖν] τὰ ἐν τῷ μέτρῳ ὄντα, ἤγουν τὰ μέτριον ἔχοντα, hoc est, τὰ τῆς ἀρετῆς τὰ ἀσκεδαῖα, τὰ ἄριστα, ἔξοχα. Pindarus epitaph. Hesiodi: Ἡσίοδ' ἀνθρώποις μέτριον ἔχων σοφίης, hominum præstantissimus, summam habens sapientiam. Μέτρια sunt bona, convenientia.

v. 314. Δαίμονι δ' οἵῳ ἔηθα] hoc est, ὁμοίῳ. Scribo ἔοικθα. Hesych. ἔοι, εἴη, ὑμοίῃ, ἰσάρχοι.

v. 315. Ἀεσίφρονα θυμὸν] Ἀεσίφρονα βλαψίφρονα, pro ἀσίφρονα, iniquum, ἄδικον. Τὸ ἀεσίφρων pro ἀασίφρων. Hesych. Ἀασίφρονι, βλαψίφρονι, φρενοβλαβεῖ. ἄασαι δὲ τὸ βλάψαι. Sed utrumque ἐπιθέσει ε & α ab ἄσαι, ἀεσίφρων ἀασίφρων pro ἀσίφρων.

v. 317, & 318. Hi duo versus teste Plutarcho apud Proclum ex Homero huc intrusi, cui libenter assentimur. v. 317. Ἄνδρα κομίζῃ] curat, regit. an legendum δαμάζῃ?

v. 319. Αἰδὼς τοι πρὸς ἀνολβίη, ἠέρσῳ δὲ πρὸς ὄλβῳ] Scribendum videtur πρὸς ἀνολβίῳ, ἠρίσῳ δὲ πρὸς ὄλβον. subintellige ποιεῖ.

v. 324. Καθαπάξῃ] Hesych. καθαπάζων διώκων. quæ expositio huic loco omnino convenit. recte interpres.

v. 326. Ἀνὰ δέμνια βαίνοι] ἀναβαίνοι.

v. 327. Κρυπταδίης δύνης] Moschop. & Proclus τὸ ἕνεκα hic subintelligunt. Tzezes τὸ ἀφ' supplet. Τὸ ἕνεκα placet. Sic in Ἄσπιδ. v. 406 μαχέσθω Αἰγὸς ὀρεσσινόμος ἢ ἀγροτέρης ἐλάφοιο.

sup-

supple ἕνεκα. Sic & versu sequente κρυπταδίης δύνης subintellige ἕνεκα. deinde lege: ὦδ' ἀκαίρια, ἀπρεπῆ καὶ ἀνάρμοστα. Moschop.

v. 329. Ὅς τ' πὸ τοῦ] hoc est, πνός. forsan scribendum: ὅς τε καὶ.

v. 337. Ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν] Ἐπικαίειν. Tμῆσις.

v. 345. Ἄλλο γένηται] τὸ ἄλλο hic fortuitum exponit Heinsius, vide notas. vers. sequ. γείτονες ἄζωστοι, vicini inermes. ζώσαντο δ' ὀπισθοφανεῖς tardius veniunt ad suos.

v. 347. Ἔμμορέ τοι τιμῆς] pretium, rem pretiosam. Interp. *bonum*. v. 351. ἄρκιον est sufficiens non promptum ut vulgo.

v. 351. Προϊόντα πρησσέμεναι] τὰ πρησσόμενα πρησσόμενα. vide Tzezem de his versibus. accedere πρησσόμενα. τὰ πρησσόμενα πρησσόμενα τὸ δυσμίλω δυσμιλεῖ.

v. 357. Ἀνὴρ ἐθέλων] ἴδοι κεν ἀνὴρ. & ὅγε καὶν μέγα δώῃ. Anastrophe pro καὶν ὅγε μέγα δώῃ.

v. 358. Χαίρῃ τῷ δώρῳ, hoc est, donatione facta.

v. 360. Καί τε σμικρὸν] forsan, Καί τοι. ἐπάχνωσεν φίλον κῆρ] ἦτορ placet. ἐπάχνωσεν, hoc est, ἐλύπησεν, συνέσειλεν. contristat. contraxit, subintellige ei cui ablatum. παχνόω gelu constringo, congelo proprie. Sic Metaphorice pro tristi mœrore afficio. Homer. Iliad. P. Τῶν φρεσὶν ἄλκιμον ἦτορ παχνῶσαι. Cordis systolen seu contractionem sequitur tristitia. Cæterum in fine versus legendum videtur φίλον ἦτορ pro φίλον κῆρ, quod suppositum est a librariis. Locus ex Homerico supra citato expressus foret. Scribendum τὸ γ' ἐπάχνωσεν φίλον ἦτορ.

v. 364. Αἶσχος λιμὸν] atram, deformem, turpem, & malesuada fames & turpis Stat. Initio hujus versus Ὅς δ' ἐπ' ἰόντι φέρῃ. ὃς ἂν ἐπιφέρῃ τῷ ἰόντι, hoc est, τῇ ἐσίᾳ.

v. 366. Οἶκον βέλτερον] subintellige τὸν βίον. victualia.

v. 367. Παρέοντ@] de præsentibus, hoc est, de domi reconditis in penu.

v. 569. Δειλὴ δ' ἐνὶ πυθμένι φειδώ] Alii δεινὴ. versu sequente Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένῳ &c. Μισθὸς ὁ πεπραμένος ὑπ' ἀνδρὸς φίλου ἄρ. s. v. 371. ἐπὶ μάρτυρα ἡλῷ. Tμῆσις pro ἐπιθήλῳ.

v. 372. Πίστεις δ' ἄρα ὁμῶς] Scribo postulante versu: Πίστεις δ' ἄρ τοι ὁμῶς. Interpres πίστις legit in singulari, vertit, *credulitas*. Phædrus imitatus est hunc locum fabula X lib. 3: *Periculosum est credere & non credere.*

v. 375. Φιλήτησι] An φηλήτησιν. A φηλήτης & φηλέω, ἀπατῶ. φηλήτης impostor, ἀπατεών. placet τὸ φιλήτης. habet Hesychius & alii. Tzezes dubitat de vocabuli scriptura & τὸ φιλήτης videtur præferre. ἐπέχω.

v. 374. Πατρώϊον οἶκον.] Sic distinguendum videtur. Τελεία στιγμὴ post τὸ οἶκον. φερβέμεν ὡς χάρ π. pasce; ita enim opulentia crescat in ædibus. Notum illud Catonis ex Plutarcho, pascere, bene pascere, male pascere.

v. 378. Ἕτερον] MS ἀπαλὸν παῖδα, hoc est, tenerum puerum. Nam quid sibi vult ἕτερον παῖδα? Ex senis felicitate est puerum hæredem relinquere, nam provectiores patribus molesti esse solent. ex ἀπαλὸν ἄπερον, ex quo ἕτερον. Hic versus Proclo ἀδιανόητος & rejiciendus, Heinsio transponendus. vide notata. vers. sequ. πλεόνεσσι subintellige, sibi invicem succedentibus. v. sequ. 380 ἐπιμήκη. subintelliges curæ.

v. 383. Ἐπιλελομμένων] τῇ ἐμῇ ἐπιζλῇ vers. sequ. δυσελομμένων τῇ ἐμῇ δύσῃ.

v. 386. Περιπλομένῳ ἐνιαυτῷ] περιπλομένῳ a πέλω, verto, verso, unde πέλω, πέλομαι, πολέω, & πέλομαι, περιπέλομαι, περιπελόμενος, περιπλομένου.

v. 387. Χαρασσαμένοιο σιδήρου] ut acies ferri, hoc est, falcis inciditur, acuitur.

v. 389. Ἄϊσσα] ἄϊσσα βραχέως πίονα χῶρον, appositio.

v. 391. Βουλεῦσι] βουλαίοις, hoc est, βουλείοις, βοῦσι, arare.

v. 392. Ἔργα κομίζεσθαι] συγκομίζεσθαι. hoc est, curare opera Cereris.

v. 396. Ἐπιδώσω] ἐφ' οἷς ἔδωκα δώσω, ut vers. sequ. ἐπιμετρήσω ἐφ' οἷς ἐμέτρησας, μετρήσω.

v. 398. Διεπεκμήραντο] ἐγνώρισαν, πεκμαίρεσθαι ἔδωκαν. Moschop. hoc est, signis indicarunt, docuerunt, significarunt, ἀφ' πεκμηρίων ἔδειξαν, ἐγνώρισαν.

v. 402. Ἀχρεῖος δ' ἔσται ἐπὶν νόμος] hoc est, νέμησις, tributio,

butio, partitio, distributio in utramque partem, utrimque. Homer. Πολὺς δ' ἐπὶων νόμ@ ἔνθα κ) ἔνθα. distributio. Moschopulus πλήθ@ vertit.

v. 405. Κτητὸν] Emptam non *famulam*. ordo, γυνᾶικα κτητὸν ἢ γαμετὸν. Ibid. ἅπας κ) βοῦν ἐποίζ. boves subintellige fœminas, hoc est, vaccas sequatur, curet.

v. 406. Χρήμαζα] ὄργανα γεωργικά.

v. 413. Ὀξέ@ ἠελίοιο] Interpretes reddunt παχὺ, ἐξυκίνηζον, placet acris, acuti ut interpres Latinus.

v. 415. Καύμαζ@ ἰδαλίμοιο] *A calore sudorifero* æstivo, ab ἵδ@.

v. 416. Σείρι@ ἀστὴρ] *Solis astrum*. Σείρι@ pro Sole.

v. 417. Ἕρχεται ἡμάπ@] Volvitur, vadit interdiu. πολεῖον ἢ κύκλος ἐπωρεῖ, scribendum videtur ἀπαίρῃ. Hesych. ἀπαίρῃ ὁδεύῃ, ἀποδημεῖ, ἀναχωρεῖ. idem ἀπαίροντα ἀποδημοῦντα. magis autem noctu ambulat, hoc est, diutius ambulat Sol per noctem, longius durat nox quam dies.

v. 418. Ἦμ@ ἀδηκ@τάτη] Scribe τῆμ@, tunc.

v. 419. Πτόρθοί τε λήϊγξ] hoc est, ὅ βλαστὸς, τ' βλαστήσεως πωύεται, ὅ κλωνοφυεῖν cessat ramos emittere, germinare, pullulare.

v. 423. Ὄλμον] Pilam.

v. 426, Τελαπήμον] in longitudinem. versu præcedente pro σφύραν κε πάμοιο leg. σφύραν γε πάμοιο.

Ibid. Ἄψιν πάμενον] aratro, plostello, *à la charrue des deux pieds & demy de large*. An scribendum & distinguendum, τελαπήμον δ' ἄψιν πάμενον δεκαδύρῳ ἀμφὶξ πολλ' ἐπικαμπύλα κῶλα. Ordo πάμενον ἢ πολλὰ κῶλα ἐπικαμπύλα ἄψιν τῷ δ. α. appositive. placet τὸ ἐπικαμπύλα, seu potius ἐπικάμπυλα accentu in antepenultima, una vox composita.

v. 427. Φέρειν ἢ γύλιν] hoc est, ubicunque inveneris dentale, aufer illud tecum, raro enim occurrit.

v. 430. Ἀθλιωκάης δημῶ@] ὁ τέκτων.

v. 431. Προσαρήρεται ἰσοδοκῆι] pro προσαρήρηται. προσαρήρηθ' scribendum videtur.

v. 440. Αὖθι] ibi αὐτοῦ.

v. 441. Οκτάδλωμον] hoc est, ὀκτάψωμον.

v. 452. Ἕλικας] curvis cornibus, reflexi.

v. 454. Πάρα δ' ἔρχα] hoc est, πάρεστι. μίμησις.

v. 455. Φρένας ἀφνειὸς] riche par imagination.

v. 445. Πήξαντ' ἄμαξαν] fabricaturam. τὸ πήξαντ' pro πήξειν positum.

v. 457. Οἰκηΐα θέντ'] ὡς ἐποιεῖν, hoc est, οἰκεῖα ἑαυτῷ ποιεῖν. τὸ θέντ' ἀντὶ τοῦ ποιεῖν.

v. 462. Εἴαρι πολεῖν] ἔαρι scribendum videtur ut sit συνίζησις. sic inferius.

v. 463. Κυφίζουσαν ἄρουραν] adhuc suspensam, elevatam.

v. 464. Εὐκηλότεραι] in copia imprecationes non fiunt, sed inopia, vide Proclum.

v. 465. Δεῖ χθονίῳ] Cereris aut Proserpinæ conjugi. numina connexa.

v. 466. Γ'ερὸν ἀκτιὸν] Ἀττικῶς ἱερὸν. vers. seq. leg. χρότῳ pro χρότου.

v. 468. Ἐπὶ νῶτον ἵκηαι] νώτῳ ἐφίκηαι. τιμῆσις.

v. 469. Ἔνδρυον] τὴν ἰσοβοέα. a parte totum aratrum. τὸ ἔνδρυον hic tropice medium arboris, matrix, *le cœur*. vide Hesych. in ἔνδρυον. vers. sequ. πόνον] dolorem.

v. 471. Εὐθημοσύνη] τὰ καλῶς ἁρμόζειν καὶ οἰκονομεῖν τὰ ἑαυτοῦ.

v. 476. Ἀράχνια] telas aranearum. vers. sequ. ἐρύμδον] an ἐρεμμδόν, vel ἐρέμμδον, ut ἄλμδον. hoc est, vescentem. ab ἐρέω, vescor, unde ἐρέπω. ἄρνα ἐρέπλων. Nonn. Hesych. ἐρεπτόμενοι ἐσθίοντες. Homer. λωτὸν ἐρεπτόμδοι.

v. 477. Εὐοχέων] σύοχθέων hic legunt Moschopulus, Proclus, Tzezes interpp. Hesych. σύοχθεῖν σὺ ἔχειν, σύθυμεῖν, πλήρη εἶναι, σύτροφεῖν. οἰκήδη ἡ τροφή. δαῖτες σύοχθοι opipara, læta convivia, παρὰ τὸ σὺ ἔχειν. Athen. σύοχθων quasi σύεκλῶν. sed σύεκλεῖν magis placet.

Ibid. Πολιὸν] floridum. ἀπὸ τοῦ λευκὸν ἢ οὐκ ἀνθέων. Moschop. Heinsius ἀκριβὲς exactum.

v. 479. Εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπαῖς] an scribendum: εἰ ἢ κ' ἐν ἡλ. τροπαῖς pro ἢ ἐν ἡλ. τροπαῖς, h.e. bruma. Interpp. ἢ πὰς τροπὰς exponunt.

v. 480.

v. 480. Περὶ χειρὸς] scribe ἀμφὶ χεῖρας *les mettant bechenet* ob paucitatem.

v. 481. Ἀντία δεσμοῦων] Adverb. hoc est, ἀντίως τὰς σταχύας δεσμοῦων. *les uns en haut, les autres en bas*, idque propter spicarum inæqualitatem.

v. 482. Θησόντων] Θωμάσιοι.

v. 483. Ἄλλοτε δ' ἀλλοῖον Ζωὸς] Alias aliter accidere solet rite & secus arantibus.

v. 484. Καπὶ θυηλῆσι νοῆσαι] difficilis comprehensu. τιμῆσις.

v. 487. Τέρπῃ τε βροτὸὺς] verni temporis amœnitate quam denuntiat.

v. 488. Τρίτῳ ἤματι.] toto tertio die præter duos priores. v. sequ. ἁπλῶ] vestigium.

v. 490. Ἰσοφαρίζῃ] an scrib. ἰσοφαρίζοι. hoc est, ἴσον φέρει ψῆφον. hujus pluviæ triduanæ beneficio sera aratio tempestivæ æqualis fuerit.

v. 493. Ἐπ' ἀλέα λέχλῳ] ἐπαλέα ab ἐπαλής. ἐπαλὴς ab ἀλὸς, pro quo ἀλεὸς calidus.

v. 494. Εἴργων ἰχάνῃ] scribendum videtur ἔργων ἰχάνῃ, abstinet, abstinere facit.

v. 497. Λεπίῃ ὃ παχὼ πόδα] famelici indicium.

v. 498. Ἐπὶ ἐλπίδα μίμνων] τιμῆσις.

v. 499. Προσελέξατο θυμῷ] hoc est, πρὸς θυμὸν ἐλέξατο, hoc est, ὑπενόησεν. ὑπολαβέτως λόγος. in corde suo dixit, cogitavit, in animo suo versat. Huc facit Davidis versiculus: *Dixit insipiens in corde suo non est Deus.*

v. 502. Κομίζῃ] hoc est, alit, fovet. v. 502. Δείκνυε] docet.

v. 504. Μῆνα δὲ λιναιῶνα] κὴ τὸν μῆνα subintellige sunt. Mensem in quo sunt mali dies. vel sic distinguendum: Μῆνα ὃν λιναιῶνα (καὶ ἤματα, βέβδομα πάντα) τῶτον ἀλδύσας. & placet. hoc est, mensem vero Januarium, (mali sunt dies, bobus nocentes omnes) hunc vita, pro hunc, inquam vita. vel appositive μῆνα ὃν λιναιῶνα καὶ ἤματα, βέβδ. π. hoc est, Mensem Januarium, malos dies, hoc est, qui mali sunt dies, hunc, inquam, vita.

v. 506. Δυσηλεγέες] cruciatu difficiles, molestos.

v. 508. Ὦλενε] subintellige τὸν πόνον.

v. 509. Παχείας] Crassas.

v. 511. Νήελ☉] Ab ἄρω, ἀείω, ἀείθω, ἀείθμω, ἀειθμὸς, ἀειθμέω, νήειθμ☉. Item ab ἀείω, ἀειτὸς, νήελ☉, hoc est, νήειθμ☉, ἄρω ὀρηρὼς, ἄρθ☉, ὀρίζω &c. An ab ἀείζω, ἀείσμος, ἀειθμὸς, ἀειτὸς, νήειθμ☉, νήειος. νηεπύφυλ☉ innumera habens folia. placet. ergo νήελ☉ innumerus, multus, ingens.

v. 512. Ὑπὸ μίζε] μίζεα a μέσ☉, unde μήδεα forte apud Homerum.

v. 515. Ἴχνι] sc. βοὸς ῥινὸς, pellis bovis subintellige.

v. 517. Οὐ λέγησιν] iterata negatio abundat, ὅπ ὃ λέγησι.

v. 522. Λίπ' ἐλαίῳ] λιπαρὸν, λίπα λιπαρῆ.

v. 523. Καταλέξεται] καταλέξομαι in præsenti, ut αὔξομαι.

v. 524. Ἀνόστε☉] ἀνόστε☉ ὁ πολύπους, ut infra ἡ χεὶρ πίνθ☉, φερέοικ☉ ὁ κοχλίας.

v. 525. Ἐν ἤθεσι λυγαλέοισιν] λύζω, λύγος, unde λυγηρὸς λυγρὸς, λυγαλέ☉ καὶ ἐπενθέσει δ ε λύγαλέ☉, alii a λοιγὸς declinant.

v. 526. Δείκνυ] pro ἐδείκνυ a δείκνυμι.

v. 530. Μυλιόωντες] μυλιάω τὸ τὰς μύλας ἤγειν σιαγόνας, ὀδόντας. Deinde pro δρύα scribendum videtur δεία. Hesych. δεῖον, ὕλη, ὄρ☉, δρύμ☉.

v. 531. Οἱ σκέπα] *tectum* non tecta τὸ σκέπα sing. numero a σκεπαρὸν, σκέπαρ, σκέπα, ut a λιπαρὸν, λίπαρ, λίπα. τὸ σκέπον non placet. a σκέπαρ τροπῇ fit σκέπας. Hesych. σκέπη ὑποδοχή.

v. 532. Καὶ γλάφυ] γλάφυρον, γλάφυ, hoc est, ἀπήλαιον, ἄντρον,

v. 533. Ἐπὶ νῶτα ἔαγε] ἐπὶ ἔαγα τμῆσις.

v. 534. Νίφα λύκλῳ] Νίψ νιφὸς, νίφα.

v. 537. Μαλακλῷ] δυσεῖαν, ἕλλω.

v. 538. Πολλῷ κρόκα] hoc est, κρόκλῳ. Suid. in κρόκη, tramam quæ stamine mollior. Μηρύσασθαι, hoc est, πυκνῶς, συσέλλειν. Hesych. subintellige autem ἐν τῷ ὑφαίνειν τὴν χλαῖναν.

v. 541. Ἴφι κεκαμόντα] οὐκ αὐτομάτως ἀποθανόντας, non sponte naturæ mortui, sed ferro necati.

v. 542. Πυκάσας] an? πυκάσας.

v. 544.

v. 544. Νώρῳ βοὸς] secundum morem antiquum nervis consuendi pelles. Sic hodie Canadivi faciunt.

v. 545. νέτῃ ἀμφιβάλῃ ἀλείῳ] hoc est, ὅμβρῳ ἀδιάλειπτος ἀλεωρίῳ e Cod. vet. Palat.

v. 546. Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν] Homer. ἢ ἀσκήσασα χιτῶνα, hoc est, καλῶς κεκαδεσμένον. Gallice *un feutre bien foulé*. Ἀσκητὸν autem dixit ut differat a supra dictis πίλοις ἐντοσθε πυκάσσας, hoc est, pilis levius elaboratis. καλὸς δὲ vero est madefacias secunda persona, non *humefiant*.

v. 549. Μακάρων ἐπ' ἔργοις] hoc est, felicium agricolarum, divitum, qui scilicet agriculturæ peritia & indefesso labore ditati sunt.

v. 550. Ἀεναόντων] scribendum videtur ἀενάοντων. quidam codd. αἰὲν ἀέντων. quam lectionem sequitur Tzezes. ex ea quamvis sequiore nostra confirmatur.

v. 551. Ἀρθεὶς] ἀὴρ scilicet in spiritum resolutus.

v. 557. Χαλεπώτεροι ἔτοι] λιγαίων scilicet.

v. 559. Τῆμος δ' ἥμισυ] Τὸ ἥμισυ, hoc est, dimidia pars cibi ordinarii bobus detur, ἀνθρώπῳ δὲ τὸ ἀεργίαν, homini vero plus dimidia ut puta dodrans ex asse, hoc est, tres quartæ partes cibi ordinarii. hyeme ventres sunt calidiores. ἐπὶ πλέον εἴη, pro ἐπείη. τιμῆσις.

v. 560. Ἐπίῤῥοθοι εὐφρόναι εἰσί] hoc est, βοηθοὶ, adjutrices sunt longæ noctes bubus. ῥόθος, hoc est, fluctus, ἐπίῤῥοθος fluctu impellens, fluctu adjuvans, a navibus Metaphora, qui fluctu impelluntur & adjuvantur in cursu.

v. 562. Ἐσθλὰς νύκτας τε καὶ ἥματα] hoc est, cibos præbe ad mensuram laboris diurni & quietis nocturnæ, ita ut per totum annum dies & noctes æquentur, hoc est, labori dierum alimenta debita, quieti noctium respondeant. χρὴ δὲ λέγει ἔτος βλέπειν εἰς τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας, καὶ ἴσους τούτους εἶναι τὰ ἔργα καὶ τὸ πρόσφορον. obscurus & implicitus locus.

v. 567. Ἀκροκνέφου] in summo crepusculo, vespere, καὶ τὸ ἄκρον τοῦ νυκτὸς ἤγουν τὸ ἑσπέρας.

v. 571. Περὶ οἶκον] ὁ ἡλίας.

v. 572. Πληϊάδας φεύγων] τὴν ἐπιτολὴν τῶν Πλειάδων, τὸ καῦ-

μα

μα τὸ μνόμμον καὶ τὸν τῶν Πλειάδων ἐπιτολώ. post, σκάφος ἐκέπι οἰνέων subintellige ἐστί. Hoc versu fossio significatur ut præcedente v. 570 putatio vitium.

v. 573. Ἅρπας καρκαστέμμεν] falce incidere. supra καρκαστεμμόμοιο σιδήρε.

v. 575. Ὥρη ἐν ἀμήτε, ὅπτ' ἠέλιος χρόα καίρῃ] Hic versus sic legendus & distinguendus: Ὥρη ἐν ἀμήτε. Ὅπτ' ἠέλιος χρόα καίρῃ.

v. 578. Ἠὼς γάρ τ' ἔργοιο τελίτην] ἔργε.

v. 579. Προφέρῃ μὲ ὁδόν] hoc est, superat viam, hoc est, peragit. Virgil. *nec saltu superare viam* sit τὸ προφέρειν. hic idem τῷ ὑπερφέρειν notari videtur. φαγεῖν ἄξιν, πιεῖν εἶνε. ἀτλικά.

v. 584. Ὑπὸ πλερύγων] ab alis, ἀφὸ τῶν πλερύγων vid. Moschop.

v. 589. Βύβλινος] Θρακικὸς.

v. 590. Μάζα δ' ἀμολγαίη] scilicet τῷ περὶ τὸ ἀμολγὸ καιρὸν ἀμελγομμένῳ. καὶ τὸ ἀμολγὸν πεπιημμένη καὶ γάλακτι ἐξυμωμμένη τῷ ἀμολγαίῳ.

v, 593. Κεκορημμένον ἦτορ ἐδωδῆς] *corde*, non *animo*.

v. 594. Ἀνίον δ' ἀκρῷ ἀνέμε] scribendum ἀκρῷ, hoc est, in superficie flantis, cui ὑπερφὴς opponitur.

v. 595. Ἀενάε] an scribendum ἀϊναέ, ut supra ἀϊναόντων.

v. 597. Ἱερὸν ἀκτλὼ] ἀτλικῶς pro ἱερὸν ut supra.

v. 598. Δινέμμ] τῇ δινήσῃ τῶν βοῶν ἀλοᾷν.

v. 599. Ἐὐτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ] leg. ἐὐτροχάλῳ.

v. 600. Κομίσσασθ] reponere, recondere.

v. 601. Ἐπάρμμον] hoc est, ἄρμμον, compositum, paratum, conditum.

v. 603. Κομεῖν] curare, alere. φείδεο σίτε subintellige canis.

v. 606. Καὶ σφυρετὸν] *du fourage*.

v. 607. Ἐπιπετανὸν] scribendum videtur ἐπιπτανὸν, aut est συνίζησις in ἐπιπετανόν.

v. 613. Ἅλις ἀφύσας] ἀποθλίψας ὀρύσσω.

v. 617. Πλειὼν ἢ καὶ χθονὸς ἄρμμος εἴη] Ὄρμμος videtur scribendum. hoc est, ὀρμήσας, καὶ χθονὸς ὁρμήσας, hoc est, ὑπὸ

γῆς

γῆς καπελθὼν, astri more occidens, hoc est, absolutus, finitus, perfectus, sed τὸ καπὰ χθονὸς sic non placet, & versus additicius videtur. ἔτως ὁ ἐνιαύτος ἐπὶ τ̃ τ̃ γῆς ἔργων πεπληρωμένος εἴη. vel ὁ πλειὼν ἤγεν ὁ ἐνιαυτὸς τ̃ ἐπὶ τ̃ γῆς ἔργων πλ̃ον ἂν ἔχοι, vel ἔτως ὁ ἐνιαυτὸς ἐπὶ τ̃ τ̃ γῆς ἔργων καλ̃ς ἔχοι κ̀ ἁρμοδίως. Sic annus terrestris bene se habuerit. placet.

v. 618. Ναυλιλίης δυσπιμφίλυ] hoc est, δυσπόυ, δυσερόχυ, τραχώδες, de πεμφίζω, & πομφύλυξ. Hesych. πίμφολα, δύσκολα, τραχέα, βαθέα. δυσπέμφελ̃ον, ut δυσχείμερ̃ον.

v. 625. Οἷρ' ἴχνσ'] scilicet οἱ λίθοι.

v. 627. Ἐπαρμένα] composita, condita, reposita.

v. 628. Στολίσας νηὸς πλέρα] involvens, recondens.

v. 632. Ἄρμον ἐντύναοις] ἁρμόδιον.

v. 634. Βίκ κεχρημένος ἐσθλ̃] hoc est, quærens victum bonum, legitimum, bonis artibus.

v. 640. Ἀρχαλέη] scribendum videtur ἀρχαλ̃.

v. 646. Τρέψης] scribendum videtur τρέψας.

v. 647. Χρέα τ ἀποφυγεῖν] τὸ τ versum impedit & est inutile.

v. 648, & 649. Hi duo versus, teste Proclo, insititii videntur Plutarcho, quem vide. placet judicium Plutarchi. Ναυλιλίης στοφισμένος subintellige ἐστὶ.

v. 653. Ἐλκάδ̃ ἐξ ἱερῆς] hoc est, γαμφσίης, μεγάλης.

v. 654. Ἐπ' ἄεθλα] ad munera, subintellige funebria. τὸ ἆθλον hic munus funebre.

v. 655. Προπεφραδμένα] prædicta, edicta.

v. 657. Ἆθλ' ἔθεσαν] les prix præmia. παῖδες] οἱ δ' Ἀμφιδάμαντος παῖδες.

v. 658. Ἐλικωνιάδες' ἀνέβημεν] Hæc e Theogonia sumta & interpolata videntur. Cæterum hi versus a 648 usque ad 663 videntur suppositicii.

v. 661. Ἀλλὰ κ̀ ὡς ἐρέω] ὡς, hoc est, ὅμως. vers. seq. ἀθέσφατον, hoc est, ἄγαν θεσφατον.

v. 663. Ἡμάτια πεντήκοντα] subintellige ἐπὶ ἡμέρας, vel καπὰ per dies quinquaginta. ῥ̃ τροπὰς scilicet τὰς χειμερινάς.

v. 664. Ἐς πλ̃ον ἐλθόντος] ordo ἐλθόντος χέρσ̃ον ἐς πλ̃ον ὥρης καμμαπάδ̃ον.

v. 666.

v. 666. Καωάξεις] hoc est, καπάξεις ex κὴ pro καπὶ, καωάξεις & πολεοναςμὸν υ καωάξεις. v. sequ. αὐθόρων] αὐθόνυμος.

v. 669. Ἐν τοῖς γὸ τίλῳ ἐσὶν] τέλος facultas, δύναμις, potestas efficiendi bona & mala, κράτος, ἀξίωμα. οἱ ἐν τέλῃ.

v. 670. Εὐκελινίες τ' ωὖρμι] δύδινοι κὴ δύδιάγνωστοι. Proclus, hoc est, σαφεῖς, εὐχερεῖς, cognitu, indicatu faciles.

v. 681. Ἐν κραδίῃ ἀκροπάτῃ] τῷ νεαρῷ βλαςῷ τ' συκῆς.

v. 684. Ἅρπακτος] occupandus cito ne elabatur e manibus.

v. 693. Ἀμαυρωθείη] ἀφανισθείη.

v. 694. Μέτρα φυλάσσεις] tempus, occasionem.

v. 696. Μήτε τελεκήντων] Tzezes legendum contendit τελάκηνθα. placet.

v. 698. Τέτρ' ἤδωη] scribendum videtur τέτρα. subintelligeἔτη, hoc est, τέτρα ἔτη ἤδωη, hoc est, πέμπτῳ ἢ ἕτῃ. τέτρα, τέτταρα. ἐπὶ δεκὰ πέμπτῳ. hoc est, πέμπτῳ κὴ δεκάτῳ. ratio hæc numerandi sumpta est a mensibus lunaribus. vide infra τέτρας μέσης, ἕκτη μέσης. anno duodecimo pubescere incipit. Anno pubertatis quinto, hoc est, decimo sexto nubat, quæ ætas nuptiis aptissima est.

v. 702. Λῃΐζετ' ἄμεινον] hoc est, λαμβάνῃ, κτᾶται, a λάω, λαῶ, ὑπολαῶ, λάζομαι, λήζομαι, ληΐζομαι, λάβω, λήβω.

v. 704, 705. Hi duo versus suspecti. v. 704. δύῃ est consumit τὸ ὄνομα, τῶν θείων ἀφανίζῃ.

v. 706. Ὄπιν ἀθανάτων] ultricem Deorum curam, quæ mortales a tergo sequitur. Ab ἐπὶ, quod notat *post* ὄπις & ἔπω. Tibullus: *Nescius ultricem post caput esse Deum.* ab ὄπις, κατόπις, ὀπίσω, ὄπιθεν.

v. 709. Μηδὲ ψεύδεσι] Neque mentiaris illi. supple, ne verbo quidem decipias.

v. 710. Ἀπρόμιον] alienum ab animo, molestum, invisum, non ἐπίσκιον τῇ ψυχῇ.

v. 711. Δὶς τόσα πίνυσι] πιμπλῃ. Μεμνημένῳ] injuriæ memor sc.

v. 712. Ἡγεῖτ' ἐς φιλότητα] ἡγεῖται præcedat, prior eat. αὐθηγεῖται.

v. 713.

v. 713. Δειλός τις ἄνηρ] Hæc a superioribus non pendent, sed ad sequentia pertinent.

v. 714. Εἶδος nullum rei genus, nulla res, ἰδέην πραγμα. τὸ εἶδος hic est πρᾶγμα.

v. 715. Μηδὲ πολύξεινον, μηδ' ἄξεινον καλέεσθαι] μηδὲ πολύφιλον, μηδὲ ἄφιλον.

v. 716. Νεικεστῆρα] κατήγορον.

v. 722. Μηδὲ πολυξείνῳ δαιτὸς δυσπέμφελος] δαιτὸς subintellige γυμνάσιον. hoc est, ἐρώνη, δυσπέμφελος, δυσπρόσοδος, δύσκολος. an ὦ ξεῖνε τὸ πέμπειν. Hos versus sic distinguit Heinsius. Μηδὲ πολυξείνῳ δ. δ. εἶναι. ὃν κοινὸν πλεῖστα τε χ. δ. τ. ὁλοχύτη. Placet.

v. 726. Ἀποπλύνει δέ τ' ἀρούς] λύπης τρέφουσι. Τὸ ἀρὼ prex. proprie & primo imprecationes, sive καταρά. δύφωνίας χάριν ἀρὼ dictæ.

v. 728. Αὐτὰρ ἐπεί κε δύῃ μεμνημένος ἔς τ' ἀνίσχῃ] Ab occasu ad ortum rectum meiere licet. male interpres. πυμὴ πελεία post τὸ ἀνίσχειν.

v. 730. Μηδ' ἀπογυμνωθείς] subintellige etiam sub nocte.

v. 731. Ἐζόμβρος] subintellige ἐρεῖν.

v. 733. Πεπλαγμβρος] an a πάλη pulvisculo παλάσσω.

v. 736. Ἀπὸ δαιτός] a Deorum conviviis, quæ sacrificiis peractis fiunt, festis Deorum sollemnibus.

v. 737. Ἀενάων ποτίμων] an? αἰενάων.

v. 739. Λουκῷ] λαμπρῷ, λάμυγεῖ.

v. 740. Κακότητι] contumacia, contumaci malitia. scribe κακότητά γε. Τὸ ῃ hic non placet.

v. 743. Ἄυον ἀπὸ χλωρῆς] ungues a carne.

v. 744. Οἰνοχόῳ] τὸ κύαθον.

v. 745. Πινόντων] bibentibus subintellige convivis, compotoribus. hibendo, inter bibendum. ὀλοὴ γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα] est mali ominis. μοῖρα omen.

v. 747. Λακέρυζα] a λάκω, λακίω, λακέρω, λακερύω, λακερύζω, λακέρυζα, hoc est, λακέσσα strepera, garrula.

v. 748. Μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιῤῥέκλων] Vetus mos sub hoc verbo latere videtur, ollas novas lustrandi & ad usum felicem

çem consecrandi, hoc est, benedicendi, ut loquimur. ἀνεπόρρεκτοι χυτρόποδες. hoc est, ἐφ' ὧν ὁ ἐρέχθη τὸ ἱερόν.

v. 750. Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν] per ἀκίνητα solum & lapides intelligere videtur, quæ frigida sunt & dura. Hoc præceptum Pythagorico illi cognatum videtur, ne sedeas super lapidem. vel ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν est ἀκίνητον ποιεῖν. Theocr. ἐπὶ ξηροῖσι καθεζῇ.

v. 751. Παῖδα δυωδεκάλαον] an 12 dierum? vide Plutarchi expositionem apud Proclum, qui περὶ νεογνῶν intelligit. Hunc & sequentes quatuor versus aliter disposuit Heinsius, quem vide.

v. 756. Θεὸς νύ πῃ κῆ] alii τι. forsan π.

v. 757. Μηδέ ποτ' ἐν ῥοῇσι] Hos versus delendos censet Plutarchus teste Proclo. ἐπίχω. vide Plut.

v. 759. Μηδ' ἐναποψύχειν] ἀφοδρύειν, ἐναποπαλεῖν, a ψύω, πλύω spuo; ψύχω, ἀποψύχω &c.

v. 761. Κέφη μὲ ἀείρας] subito facilis, valde facile est eum subire.

v. 765. Πεφραδέμεν] τὸ πεφραδέμεν hic est agendo præcipere, σημαίνειν imperare. Τελευκάδα μᾶλλον ἀείσω] supple πεφραδέμεν.

v. 768. Εὖτ' ἂν ἀληθείῃ] ordo ὅτ' ἂν λαοὶ ἄγωσι τὴν τελευκάδα, supple κρίνοντες ἀλήθειαν, hoc est, revera, ex rei veritate. hoc est, quando ἡ σύνοδος γίνεται ἐν τῇ τελευκάδι ἀληθῶς. vide Proclum.

v. 769. Αἵδε δ' ἡμέραι] Superiores quatuor versus spurii videntur. Hic autem incipit Hesiodus. Sic liber Ἔργων & abrupte incipit σὺν ἄρα μοῦνος &c. Theogonia autem ἤτοι μὲν πρώτα, &c.

v. 770. Πρῶτον ἕνη] ἡ τελευκὰς supra dicta.

v. 773. Ἕξοχ' ἀεξαμβρόιο subintellige ἐστὶ, hoc est, ἕξοχά ἐστι πίνειν ἔργα βρ. μ. α. Egregia sunt.

v. 775. Εὔφρονα κάρπιν] lætificum. sic εὐφρόνη nox quiete reficiens, recreans corpora, lætificans homines.

v. 777. Τῇ γάρ τοι] subintellige ἡμέρᾳ ex superioribus.

v. 778. Ἥμισυς σὺν πλείῃ] σὺνπλείᾳ una voce, hoc est, die pleno, æstivo scilicet. Nam hiberni dies sunt dimidii tantum. infra εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ πλείῃ ἤματι.

Ibid.

Ibid. Ὅπ' ἴδῃς] Hoc nomen formicæ κατ' ἐξοχὴν datum. Horat. *Parvula nam exemplo magni est formica laboris.*

v. 779. Προβάλοιτό τ' ἔργον] instituat opus.

v. 781. Ἐνθρίψαις δρίσῃ] scribe ἐκτρίψαις. ab ἐκτρίφειν.

v. 782. Ἕκτη δ' ἢ μέσση] hoc est, ἕκτη μεσοῦσα, ἕκτη ἐπὶ δέκα.

v. 785. Ἡ πρώτη ἕκτη] vere & primo sexta.

v. 791. Οὐρῆας ἧ] subintellige πομπέμβ.

v. 792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ πλέῃ] hoc est, vigesima mensis æstivi. subintellige ἥμαλοι ἐκπλείας. πλέῃ ἥμαλι] largo, æstivo, ut supra ἥμαλοι ἐκπλείας.

v. 794. Κέρη δὲ πέρσας] scribe: κέρη δέ τε πέρσας an. scribendum κέρη ἧ πεπάρτη μέσση. placet. sic supra ἕκτη μέσση. ἢ πεσαρεσκαιδεκάτη, ut supra ἢ ἕκτη μέσῃ.

v. 799. Τέρμα δ' φάσηος δ' ἰσαμβύκ τε] τῷ δ. ἧ τῷ κ δ.

v. 800. Ἄλγια θυμοβορεῖν] an? θυμοβορῆ, pro θυμοβόρα. θυμοβορὴς pro θυμοβόρου. ἀλδύαις δεῖ τὰς πέρδας ἄλγεα θυμοβορῆ. παράθεσις. πεπλεσμβόν ἦμαρ] subintellige ἡ πέρσας. πεπλεσμβόν an religiosum? Hesych. πεπλεσμβόν, μεμιασμβόν.

v. 802. Οἰνὸς κείνας] vide Tzezem.

v. 805. Ὄρχον πυνυβρας] τῷ ἐποργίαν.

v. 806. Μέσῃ δ' ἑβδομάτῃ] τῇ δ' μεσοῦσῃ ἑβδομάτῃ.

v. 807. Εὖ μάλ' ὀπιπεύοντα] diligenter observans τῷ 13 scilicet. an aream? Ἐὐτροχάλῳ] id est, λείᾳ.

v. 808. Βάλλειν] ἅλας, σφυνύειν, ventilare.

v. 809. Τά τ' ἄρμβα νηυσὶ πέλοντιν] apta commoda navibus faciendis.

v. 810. Πήγνυσθ' ὁραιάς] scribe, πήγνυσθ' ὁραρήας. supra ἄρχεσθ' ἀμητοῦ. compingere tenues, non crassas. vulgo *hiantes*. Homer. λάψοντες γλώσσῃσι ὁρμῇσιν, hoc est, λεπταῖς tenuibus.

v. 811. Ἐπιδείελα λώϊον ἦμαρ] ἐπιῤῥημαλικῶς. μὴ τῷ μεσημβρίαν, ἐπὶ δ' δείλης, ἐπὶ τ' δείλης.

v. 813. Ἐσθλὴ μὰρ τ' ἠδὲ] an? ἡ ἧ. patet.

v. 815. Τεσσαρακάδα] vicesimam septimam intelligo, interpretes vigesimam nonam exponunt.

v. 816. Α"ρξασθαί τε πίθυ] *percer un tonneau.* sup. lib. α"ρχ. ὄχομβόν ϑ' πίθυ κ' λήνοιο κορέσασϑ. ἐπὶ ζυγὸν ϑεῖναι. ordo ζυγὸν ϑεῖναι ἐπὶ αὐχένα.

v. 817. Εἰς εἰνοπα πόντον] purpureum.

v. 818. Α'λληΐα κικλήσκουσι] an? dicunt, enuntiant. interpres γινώσκουσι. sic scribendum videtur. τῇ τελευταίᾳ scilicet. Nam a superioribus pendet hic versus.

v. 820. Μέσση] subintelligе πλοῦς. Μετ' εἰκάδα μηνὸς ἀρέσθαι.] τὼ τεττάρτω μετ' εἰκάδα, hoc est, τὼ εἰνάτω τεττάρτω. aliter interpretes. ἀρέσθαι εἶναι post τὼ εἰκάδα.

v. 821. Η'ὼς ἡμορμύης] Mane, ab aurora usque ad meridiem.

v. 822. Μεπάδεσσι] Intercidens, inter alias cadens, παρεμπίπτων. Sic interpretes. An? μεπάδεσσ@, cassus, irritus, a sonitu qui notat inanitatem. μεπάδεσσι, κεναῖ, vacuæ, cassæ, irritæ, nihil fati significantes. Metaphora a vasis vacuis, nuncibus cassis & similibus, quæ sonitu vacuitatem produnt. placet. ἀκήριοι vero sunt ἄκηροι, κῆρα οὐκ ἔχουσι, nihil fati notantes. Α'κηρέ@ κηρὶ non obnoxius.

v. 826. Ε'ργάζηται ἀναίν@ ἀθανάτοισιν] hoc est, nihil inconsultis & invitis diis aggreditur.

FRAN-

FRANCISCI GUIETI

NOTÆ

IN

SCUTUM HERCULIS.

VErs. 1. Ἠ ὁίη] Scribendum omnino videtur ἠοίη. Matutina Alcmena.

v. 3. Λαοσσόᾳ] τὰς λαὰς περιορμῶν ⟨ἐ⟩ς πόλεμον.

v. 7. Βλεφάρων τ' ἀπὸ κυανεάων] κυανεάων ex Eustathio scribendum. an βλεφαρῶν a βλεφάρα ἡ τὸ βλέφαρον. unde Latinum palpebra? βλεπίρα, βλαπίρα, πιλπίρα palbebra. celer celeris celebris, funeris funebris, &c.

v. 11. Ἡ μιὼ] hoc est, ἀλλ' ἴν, ἀλλ' ὅμως. Hesych. ἴφι δαμάσας] hoc est, vi, violente.

v. 12. Χωσάμενον ⟨ἐ⟩κὼν βασί] ergo volens occidit, contra quam Scholiastæ dicunt.

v. 14. Παρὰκοίτι] ⟨ἐ⟩γκοίτῃ.

v. 20. Θεοὶ οἳ ἐπιμάρτυροι ἦσαν] Musæus ἐπιμάρτυρα λύχνον ἐρώτων. An scribendum: Θεοὶ οἳ ἐπὶ μάρτυροι ἦσαν. κ' τμῆσιν pro θεοὶ οἳ ἔπησαν μάρτυροι. Sic Joannes Diaconus legit. placet postremum.

v. 22. Οὐ οἱ δόδεν θέμις ἦεν] subintellige ἐκτελέσαι. θέμις ἦεν fas erat, hoc est, ἀναγκαῖον. Sic Horatio nefas est, ἀδύνατον, *quicquid corrigere est nefas.*

v. 24. Ὑπὲρ σακέων πεποιθότες] hoc est, sub scutis caput non occultantes, intrepidi, audaces.

v. 26. Παῖς Ἀλκαίοιο] Ἀμφιτρύων scilicet.

v. 29. Ἀρῆς ἀλκτῆρα] hoc est, βλάβης, mali, damni.

v. 32. Ἴξε] scribe ἶξε.

v. 33. Φίκιον ἀκρόπολον] ἀπὸ τῆς φικὸς, ἣν ἄγαν σφίγγης, φίκι⟨ο⟩ν seu φίκιον. Sic mons dictus.

v. 37. Λαοσσόος] agitator populi, hoc est, dux populi. λαοσσόος ut infra δρυσσόος, a σείω, agito, quatio, concutio.

v. 42. Ἀσπασίην] ἀσπασίως, libenter.

v. 55. Κεκελμένω ἠνεμόεντε] hoc est, diversam generationem, appositio.

v. 59. Αὐτὸν ἢ πατέρ' ὃν Ἄρηι] an? Αὐτὸν ἢ πατέρα ὃν Ἄρηι.

v. 62. Κόνις δ' ἐσφ' ἀμφιδεδήει] hoc est, valde excitatus erat. ardebat κυρίως.

v. 63. Πλεκτοῖσιν ὑφ' ἅρμασι] an? πηκτοῖσιν. placet.

v. 71. Δεινοῖο θεοῦ τοῦχέων] Ἀρέως.

v. 76. Ἐπὶ σταθεροῖσι μέλεσσιν] *supra robusta membra* pendentes scilicet.

v. 79. Ἦ που μετ' ἀθανάτους] certe apud immortales.

v. 87. Ἄμμες ἐπιπλομένων] *advolutis annis*. An? ἄμμε παρειπλομένων. placet. τὸ ἐπιπλομένων agnoscit Hesychius. ἐπιπλομένων, κυκλομένων, πληρωμένων, ἐπερχομένων.

v. 91. Ἀλιτήμορον Εὐρυσθῆα] *abortivum illum Eurystheum*. An scribendum ἀλιτήμερον? placet. ἀλιτήμερον, hoc est, τὴν διημαρτηκότα τὴν ἡμέραν, ἢ τὸν ἡμερῶν τυχεῖν. eadem ratione ἠλιτόμηνον dicitur. Hesych. ἠλιτόμηνον, ἄωρον, ὡμὸν οὐκ ἐν τῇ δέοντι, μηνὶ τεχθέντα, καὶ διημαρτηκότα τῶν μηνῶν ἐν τῇ κυήσει, &c.

v. 93. Ἣν ἄτην ἀχέων] *Noxam suam dolens*.

v. 94. Ἐμοὶ δαίμων] hoc est, fortuna, sors, fatum. sequente versu ἔχ' ἡνία φοινικόεντα.] *cape habenas rutilantes*.

v. 101. Ἄατη πολέμοιο] præsens pro futuro. hoc est, κρεσσόνησεται, hoc est, vincetur a me. An scribendum? Ἦ μὴν κρατερός περ ἀασσεῖται πολέμοιο. ἀασσεῖται pro ἀάσεται, ut πεσεῖται pro πέσεται, a πέτομαι.

v. 103. Ἦ θεῖ' ἦ μάλα] a θέω, θείω, σέβω, σέβομαι, θεῖος est, pleonasmo ἠθεῖος, σεμνὸς, σεβασὸς, σεβάσμιος. Ἠθεῖς, hoc est, σεβάσμιε.

v. 105. Ῥύεταί τε πόληα] a πόλις, genit. πόλεος, πόληος, πόληα, ut βασιλῆος, βασιλῆα.

v. 112. Ἀλκείδαο] Ἀμφιτρύωνος.

v. 113.

v. 113. Οἱ δὴ σφι χέδον εἶσι] τὸ σφι numeri singularis videtur, nisi forte ad Martem & Cycnum referendum.

v. 128. Ἀρῆς ἀλκτῆρα σίδηρον] hoc est, ensem cum baltheo.

v. 130. Κάββαλεν ἐξόπιθεν] Nota morem pharetram mittendi. lorum seu fasciam ex qua pendebat prius in collum induebatur, & inde pharetra a pectore ad quod posita erat in tergum rejiciebatur.

v. 131. Θανάτοιο λαθικηδέα φάρμακα] hoc est, ἐπιλήθεα ποιοῦντα τὴν φρόνησιν.

v. 132. Δάκρυσι μύρον] sanguineis guttis stillabant adhuc recenti a cæde, hoc est, inunctæ erant letali pharmaco, madebant, stillabant. hoc est, occisorum parentes lacrymare faciebant.

v. 133. Ξεστὴ] hoc est, ἀχμὴν θανατηφόρον.

v. 134. Μορφνοῖο] Μέλανος.

v. 137. Ἀδάμαντος] hoc est, ferri durissimi. subintellige τὸ ἐξ ἀδάμαντος.

v. 138. Εἴρυτο κάρη] Muniebat caput.

v. 141. Τιτάνῳ] *d'émail blanc.*

v. 142. Ἔρρηξε] perrupit, hoc est, perrumpere potuisset.

v. 143. Διὰ πλύχες ἠλήλαντο] cærulei ductus trajecti erant. est τμῆσις pro δηλήλαντο.

v. 147. Λόγχαι θεόντων] an? ὀδόντων λοιγαλεάων, ut supra βλεφάρων ἀπὸ κυανεάων? ἐπέχω. τὸ λόγχαι θεόντων ineptum est & corruptum videtur. an? λοιγαλεόντων, a λοιγαλόεις, λοιγαλόεντος, a λοίγω, λήγω, λοιγάω, λοιγάλω, λοιγαλὸς, λοιγαλόεις, & λοιγάλεος.

v. 148. Κορύσσουσι κλόνον ἀνδρῶν] extollens, augens, vel agitans, ciens.

v. 150. Διὸς υἷι] ab ὗις, ὑιὸς, ὗϊι, ὗιες, & συναιρέσι ὗι, ὑὸς, ὑες, &c.

v. 152. Περὶ ῥινοῖο σακείοις] ἀσπίσι σακείοις ῥινοῖο. ἡ ῥινὸς τὴν ῥινόν.

v. 153. Σειρὶ] hoc est, ἡλίῳ. subintellige ὑπὸ. sed scribendum videtur Σείριος ὑπ' ἀζαλέοιο κ. π. αὐγῆ? placet. Suidas: Σειρὶ, σειρὸς, ὁ ἥλιος, καὶ σείριος. supra σείριος ἀστὴρ, hoc est, ὁ ἥλιος.

v. 155. Ἀνδροκλασίη τε δεδήϊ] ardebat, fervebat. v. seq. ὁλοὴ κῆρ] κῆρ.

v. 160. Καναχῇσί τε βεβρυθυῖα] scribo βεβρηχυῖα, strepitu gravis, hoc est, graviter imminens, incumbens. Hesych. βέβρηχεν, ἤχησεν, a βρήχω, βρηχω, βέβρηχα, βεβρηχὼς, βεβρηχυῖα.

v. 164. Τῶν κὴ ὀδόντων] τὸ σὺ hic supplendum. a quibus sc. serpentibus.

v. 165. Δαίεθ' ἠϋτε ἔρχα] Hesych. δαί τη, καίεται & Δμῳόμβμον, καιόμβμον. fulgebant. Ἠωμόζ' ἔρχα legit Diaconus. Ἠϋτε, hoc est, ἠωμοτε. a ἠώ, ἠων, ἠῶμα, ἠώω Ionice. ἠΰμα, ἠϋτὸς, ἠϋτε ἔρχα Ionice. ἠωμοτε. Sic & ἠωμόζω pro ἠωμόζω. τὸ ἠϋτε a ἠώω sit oportet, pro quo ἠώοσω habet Hesych. ἠώοσεν, βοᾶν, μέλπειν, κηρύσσειν, &c. vel sic ἠώοσω, ἠώσω, ut πλάοσω, πλάσω. ἠϋτη, ἠϋτε, ἠϋτὸς pro ἠϋτὸς.

v. 166. Ὡς ἐπίφαυθ'] Nota pleonasmum ἐπίφαυθ' ἰδεῖν.

v. 168. Χλόνων] a χλάω, non a χλόνις Nominativo τὸ χλόνων genitivus pluralis.

v. 171. Αὐχένας ἄμφω] utrorumque. leonum scilicet & aprorum.

v. 173. Κατὰ δὲ σφι] τὸ κατὰ hic pro κάτω, vel καθαπλείθετο. composite.

v. 181. Ὄζον Ἄρηος] ramum Martis, non *nothum*.

v. 185. Οὔλιον τε] Οὔρειον scribendum videtur. ab ὄρος, ὄρεως. vers. seq. πτυκείδας a πτύκη, πτυκὸς, πτυκείδης.

v. 189. Σωαΐκτλω] legendum videtur σωαίχθω. hoc est, σωορμηκῶς.

v. 192. Ἔστασαν] ἵστασαν.

v. 195. Ἐναρφόρος] pro ἐναροφόρος.

v. 197. Ἐν ᾗ Διὸς] sub. ἐνὶῶ.

v. 198. Μάχω ἐθέλοσα κορύσσειν] augere, accendere, ciere pugnam. κορύσσειν est agitare, tollere.

v. 199. Χρυσείην τε τευφαλείαν] scribe χρυσέω. v. sequ. ἐπὶ δ' ὤχθῳ φύλοπιν] ἐπώχθῳ.

v. 203. Ἄγνυτ' ὄλυμπος. Scribe ὤγνυτ' ὄλυμπος. pandebatur Olympus. ab οἴγω, οἰγνύω, οἴγνυμαι, ὤγνυθ'. Homer. πᾶσαι δ' ὤϊγνυθ'

ὤϊγνυθ πύλαι. olim legebatur ἀγνὸς purus. Reposuit Heinsius ἄγνυτ', h.e. resonabat, ἠχὼ ἀπετέλει. vide Heinsii notas. sed ἄγνυτο hic locum non habet.

v. 204. Ἐν δ' ἀγορὴ] *Ibi & cœtus.* ἐστεφάνωτο] *circumposita erat.*

v. 205. Ἐν ἀγῶνι] *in ludis.*

v. 207. Ἀμαιμακέτοιο θαλάσσης] Homer. ἰσὸν ἀμαιμάκετον. ἀμαιμάκετος, μακρὸς, vastus, ingens, immensus.

v. 210. Ἐθύνσσον] hoc est, ὥρμων. ἰχθυάοντες] piscantes.

v. 212. Ἔλλοπας ἰχθῦς] hoc est, νέους καὶ οἷον ἐλλοὺς νεβρούς.

v. 216. Ἐν δ' ἰῷ ἠϋκόμῳ] hoc est, σὺν ἰῷ.

v. 218. Ἐστήλαχθ] τὸ σάκος scilicet.

v. 221. Μελάνδετον εἶδος] Capulo nigro. *la garde noire, émaillée de noir.* Hesych. μελάνδετον, τὸ μέλαναν ἔχον λαβὴν. idem μελάνδετα, μελαίνας ἔχοντα λαβάς.

v. 223. Εἶχε κάρη] κάρα Apollodorus p. 73. εἶχε occupabat.

v. 224. Κίθυσις] alii κίθισις, in qua Gorgonis caput. Τὸ μὲν referendum ad Persæum, non ad μετάφρενον, nec ad κάρη δεινοῖο πελώρου. ἀπὸ τοῦ κιθύσσεως σκέπασθαι θύσανοι, *la frange, la crespine.*

v. 228. Ἐρρίγησε] φοβεμβώ.

v. 229. Ἐπλάγχθ] *il bandoit.*

v. 230. Γόργυνες] Medusæ sorores.

v. 231. Ἐμβριμᾶσθαι] a μάπω, quod idem est τῷ ἅπτω, unde ἅπλω, ἅπθρια. alii pro μαρπεῖν a μάρπλω. unde μεμαρπὼς vers. 245. quod est ab ἅρπω ἁρπάζω. Sic inferius v. 252. μεμάποιεν pro μεμάρποιεν.

v. 231. Ἐπὶ ᾗ χλωρῷ ἀδάμαντι βαινόντων] ἐπιβαινόντων. τμῆσις. in clypeo adamantino. an κεχρυσωμένῳ. ἀδάμαντι ferro. ut supra: Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην δύσετο ἠΐθεος δαιδαλέην ἀδάμαντι.

v. 232. Οἰόεσσα καὶ λιγέως] an ὀξέα κεκληγώς? Ibid. ἐπὶ ᾗ ζώνῃσι δράκοντε. τὰ γοργόνων θώρακας intellige.

v. 235. Λίχμαζον δ' ἄρα πάγε] πάγε an *ere?* Gorgones scilicet, illas duas Medusæ sorores. τὰ γοργόνε Attice, ut τὰ χέρε. τὰ πηγά.

v. 235. Ἔχαρασσον ὀδόντας] *acuebant dentes.* supra: χαρασσόμενοι

μβροιο σιδήρε. a χάρω χαρόω, unde & καρχαρ☉ reduplicatione, asper, dentibus asperis, ut καρχαρόδες.

v. 237. Ἐδονεῖτο μέγας φόβ☉] *vagabatur magnus terror.*

v. 239. Ὑπὸ σφετέρης πόλι☉] τὸ ὑπὲ hic pro ὑπὲς, pro. An legendum ἀπὸ? placet. v. sequ. περθέειν] πέρθω.

v. 243. Καπὶ δ' ἐδρύπτοντο παρειὰς] καπεδρύπτοντο.

v. 245. Πρεσβῆες] hoc est, πρεσβύται.

v. 246. Ἂν ᾗ θεοῖσι χεῖρας ἔχον] ἀν, hoc est, ἀνεῖχον.

v. 254. Βάλ' ὄνυχας μεγάλας] unaquæque scilicet. an βάλε pro ἔβαλλον? singulare pro plurali.

v. 256. Αἱμαλ☉ ἀνδρομέᾳ] Subintellige λᾷ.

v. 257. Αὖ δ' ὄμβδον] subintellige ἐς. τὸν μ' ῥίπτασκον] ἄνθρωπον subintellige. *ipsum* hominem scilicet.

v. 258. Κλωθὼ καὶ Λάχεσις σφιν ἐφέεσαν] ταῖς κήρεσσιν, scilicet. hoc est, aliis Parcis innumeris adstabant Clotho, Lachesis, & Atropos. an κῆρες illæ differunt a Parcis Clotho, Lachesi & Atropo? An hæ principes, seu præsides illarum?

v. 264. Ἀχλὺς εἰσήκῃ] ἡ ἐπὶ θανάτῳ σκότωσις. Ἐπισμυγερὴ] ἐπίπον☉, ἀνιαρὰ, χαλεπή.

v. 265. Καθαπεπληγυῖα] concidens. Hesych: πεπληὼς δ' ἀδυνείην καὶ δειλίαν πεπλωκώς. πλήσσω, πεπληκὼς, πεπληώς. vel a πλάω, pro quo πλόω πεπλωὼς, πεπληὼς. placet.

v. 268. Ἅπληθ☉] ἀπελάσως. supra.

v. 269. Πολλὴ ᾗ κόνις κατενήνοθεν ὤμους] Scribendum videtur ἐπενήνοθεν ὤμοις. τὸ κατενήνοθεν suppositititium est propter ἐφθημίμισεν. Homerus: ψεδνὴ δ' ἐπενήνοθε λάχνη. ἐπινήνοθεν, ἐπιπόλαζεν, ἐπλῶ. Eustath. thema est ἀνέθω ab ἀνίημι.

v. 273. Ἐϋώτεϊ] al. Οὐσώτεϊ.

v. 274. Ὑμμαι☉ ὁρώρᾳ] an ὑμμαῖ☉.

v. 275. Εἰλύφαζε] volvebat, agitabat, versabat τὸ σέλας ἐν χερσὶ δμώων.

v. 276. Χερσὶν ἐνὶ δμώων] Scribo δμῶων a δμωὴ. Ib. πεφαλῆᾳ scilicet δμωᾷ.

v. 279. Ἄγνυθ' ἠχώ] resonabat, ut supra ἄγνυτ' ὄλυμπ☉.

v. 280. Αἱδ' ὑπὸ φορμίζων] scribendum videtur οἱ δ' ὑπὸ, subintellige χοροί.

v. 286.

v. 286. Ἐθύνεσαν] bacchabantur.

v. 287. Ἤρεικον] ἐρείκω. ἐπισολάδην ἐξάλατ'] ἀνεζωσμένοι ἦσαν.

v. 289. Κορωνιόωνται πίτηλα] scribo κορωνιόεντα πίτηλα. a κορυνιάω, κορυνιῶ, quod idem est τῷ κορυνύω, κορυνιόω, κορυνιόων, κορυνιόωντα, hoc est, κεφαλωτὰ, ῥοπαλοειδῆ. in clavæ modum capitata. κορύνη βλαστῶν cacuminum articulatio in germinatione arborum a clavæ similitudine. Nicander: Δεινῶ βρωμήεντ' ἀναλδήσασα κορυνῶν. ubi τὸ υ productum vides ut in κορυνιόεντα. τὸ κορυνιόεντα πίτηλα παράφρασις ἐστὶ τοῦ τραχύνων. πίτηλα, hoc est, βλαστήματα, φύλλα, καλάμους.

v. 290. Βεβλόμενα τραχύνων] subintellige ὑπό.

Ibid. Ὥσει Δημήτερος ἀκτλώ] tanquam revera essent Cereris munera metere videbantur.

v. 291. Ἔπιπλον ἀλωλώ] ἔπιμπλον malim, a πίμπλω. unde πιμπλάω.

v. 293. Ἐφόρουν ὑπὸ τεγηπήρων] ἀπὸ pro ὑπὸ scribendum videtur.

v. 296. Οἵ δ' αὖτ' &c. & v. 297, 298, 299, & v. 300, spurii videtur. v. 299. Τῷ γε μὴ] videtur legendum τοί γε μή. & pro παίζοντας malim παίζεσιν.

v. 302. Λαγὸς ἤρου] Nota dorismum merum λαγὸς pro λάγυς.

v. 304. Ἴεμθοι μαπέειν οἱ δ' ἱέμθοι ὑπαλύξαι] Mallem: Ἴεμθοι μαπέειν τὸς ἱέμθους ὑπαλύξαι.

v. 305. Ἔχον πόνον] ἐπόνουν, ἠγωνίζοντο.

v. 308. Ῥυπὰ χαλαίνοντες] hoc est, ῥυπῶντας χαλῶντες. pro ἐπικροτέοντο lege ἐπικροτέοντο, super solo plaudentia.

v. 311. Ἄκελον εἶχον ἄεθλον] in sculptura clypei scilicet, quæ semper in eodem statu manet.

v. 312. Ἐντὸς ἀγῶνος] intra circum, campum.

v. 314. Ἀμφὶ δ' ἴτην ῥέεν Ὠκεανός] hoc est, τὸ ἀπίθανον ἀφέρειαν.

v. 317. Πὰρ δ' ἰχθύες κλονέοντο] adsiliebant.

v. 327. Λυγρὴ γένεη] vide Tzezem.

v. 333. Ἐπόντα δοκοῦσας] κατεχόμενος.

v. 334. Γυμνωθέντα σάκους ὑπὸ δαιδαλέοιο] scribendum videtur ἀπὸ. hoc est, ἀπογυμνωθέντας σάκους.

v. 335. Ἐνθ' ἐπάμθμ] *ibi.*

v. 337. Κλυτὰ τεύχεα τοῖο] Cycni.

v. 340. Διογνήτω] Διογνήτης.

v. 341. Σμερδαλέον θ' ἵππουσιν] Malim σμερδαλέον ἵππουσιν. τε enim superfluum hic & ineptum. τελεμέρης. vers. sequ. Κονίοντες πεδίοιο] subintellige ἁμά.

v. 345. Τοὶ δ' ἄμυδις προσχώοντ'] hoc est, προσεχώοντο *processerunt.* Homer. οἱ δὲ πάντα προσχώοντο.

v. 347. Τῶν δ' ἵπποι μὲν ἕπεσθ'] delendum videtur τὸ θ. τῶν] Cycni, Martis, Herculis & Iolai.

v. 348. Ὀξέα χρέμισαν] scribendum videtur: ὀξέα τ' ἐχρέμισαν πρός τε σφίσιν ἀγνυτο ἦχω. placet. ἄγνυτο *resonabat* ut supra.

v. 350. Ἐπίσχεθον ὠκέας ἵππους] ἐπάλλε. *dirigitis, adnectitis.*

v. 353. Εἶκε πάρεξ ἰέναι] cede via, ut eas extra.

v. 356. Τῷ δ' ὀπυίεις παῖδα] hoc est, *inis filiam.* honestum vocabulum.

v. 362. Ἡρεισατο γαίῃ] humi nixus est, humo affixus est. ὥδε ἐρείδη. Homerus.

v. 364. Παντὶ μιμὴ πτόλιν, ἁμὸ δὲ μέγα σάκος ἄρηρε] Est versus suppositicius.

v. 369. Ἐρυσάρμαται ἵπποι] Nominativus pluralis ἐρυσάρματες. a genit. sing. ἐρυσάρματος. ab ἐρυσάρματος ἐρυσάρματες, metaplasmo. unde ἐρυσάρματας in accusativo.

v. 372. Ἡνίοχοι δ' ἔπλων] ἔμπλων.

v. 373. Τῶν δ' ὑποστομιδῶν] Scribo divisim ὑπὸ στομιδῶν.

v. 382. Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μέγαλ' ἴαχον] ordo: ὑπὸ φωνῇ ἀμφοτέρων.

v. 389. Μαιμώωντι] a μαιμάζω, μαιμῶμαι. Hesych. ἐμάιμων, μαιμάω.

v. 395. Ὥς τε πόσις] τὸ ὦν pro ὥς.

v. 397. Ἱδρὼ ὑπ' αἰνοπάτῳ] ἴδιον, πόνος. Hesych. an idem cum ἴδιον sudor? placet.

v. 400. Οἷα Διώνυσον] pro οἷας neutrum pro fœminino.

v. 401. Τὼ ὧρα] τὼ τὼ ὧραν.

v. 407.

v. 407. Αἰγὸς ὀριστινόμε] subintellige ἕνεκα, ἀμφὶ, περὶ.

v. 409. Ἀπαλήσσειν] *aberrabit.*

v. 411. Οἱ ἀμφὶ μάχλῳ] ordo ἀμφὶ οἷ, hoc est, περὶ αὐτῆς.

v. 416. Βίη Ἡρακληείη] βίη Ἡρακλείη legunt interpretes in nominativo, quibus assentior.

v. 426. Σώμαλι κύρσας] hoc est, ζώῳ.

v. 431. Πόσει γλάφῳ] scalpit terram ungulis.

v. 437. Πρηῶν ὀρέσσι] ὀρόσῃ legisse videtur Diaconus. Sic autem hi duo versus legendi videntur:

Ὡς δ' ὅτ' ἀπαὶ μεγάλα πίτνῃ πρηῶν ὀρόσῃ
Μακρὰ ἐπιθρώσκουσι &c. τὸ ῃ insititium videtur. τὸ ὀρῶσι nullius pretii.

v. 440. Τᾷ δὴ σωρηείκεται] ᾧ τινι πάγως συνκατέχεται ἡ πέτρη.

v. 442. Ἐμμαπίως] ἐσπασμένως. Hesych. an a μάπω, μάψαι, μαπεῖν μαπὴς, ἐμμαπὴς, ἐμμαπίως raptim, rapide, cupide. &c.

v. 445. Ὑπόδρα ἰδοῦσ'] τὸ ὑπόδρα pro ὑποδρᾳξ ab ὑποδέρκομαι usurpatum videtur.

v. 453. Κακζάωμαι] καζακζάωμαι.

v. 455. Ἀπὸ ῃ γλαυκῶπις Ἀθώη ἔζετο ὀρμῶ ἵτραπ'] pro ἀπίτραπι. τμῆσις.

Ibid. Ὀρεξαμένη χαπὶ δίφρα] manum porrigens a curru.

v. 457. Ἔστυτ' ἐφ' Ἡρακλῆϊ κρατερόφρονι] An? ἐφ' Ἡρακλῆ κρατερόφρονα. Sic Diaconus. placet.

v. 460. Μηδὲν γυμναζέσθω σάκους ὑπὸ δαιδαλέοιο] Hic versus additus & delendus videtur. pro ὑπὸ leg. χαπὸ.

v. 461. Οὔπισ' ἐπικρατέως· ἀμφὶ ῃ μέγα σάκος ἄραξεν,
Δέρκῃ νωμήσας, ἐπὶ ῃ χθονὶ κάββαλε μέσῃ]

Hæc: ἀμφὶ ῃ μέγα σάκος ἄραξεν Δέρκῃ νωμήσας insititia videntur & delenda, scribendumque:

Οὔπισ' ἐπικρατέως· ἐπὶ ῃ χθονὶ κάββαλε μέσῃ.

v. 466. Μακρὸν Ὄλυμπον] in magnum Olympum.

v. 477. Τᾧ τὲ πάφον] Κύπρε.

v. 480. Βίη σύλασκε δακόων] *excipiens.*

FRAN-

FRANCISCI GUIETI

NOTÆ

IN

THEOGONIAM.

VErs. 1. Μουσάων Ἑλικωνιάδων ἀρχώμεθ' ἀείδειν] Priores centum quindecim versus sunt suppositi. Theogonia incipit a versu 116. Ἦτοι μὲν πρώτιστα χάος γένετ' &c.

v. 5. Λοετροῖσιν τέρενα χρόα Περμησσοῖο] ἐλείπει τὸ ἐξ ἢ ἀπὸ.

v. 8. Ἐπερρώσαντο ἢ ποσίν] hoc est, ἠρχήσαντο. incesserunt, processerunt & similiter.

v. 16. Ἑλικοβλέφαρον τ' Ἀφροδίτην] *arcuatis superciliis.*

v. 23. Καλὸν ἐδίδαξεν ἀοιδόν] vide versum 660 ἔργων.

v. 29. Ἀγλαΐηται] *diserta.*

v. 30. Καί μοι σκῆπτον ἔδον, δάφνης ἐριθηλέος ὄζον] ἔδον pro ἔδοσαν. Rhapsodi ramum lauri tenebant recitantes. vide Lucianum in Dialogo cum Hesiodo p. 659.

v. 32. Θείλω, ὡς τε κλύοιμι τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα] Nothum.

v. 35. Ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα περὶ δρυῒ ἢ περὶ πέτρῃ] hoc est, περὶ τὸ ἀπὸ σκοπῆς, subintellige λέγεται.

v. 36. Τυίη Μουσάων ἀρχώμεθα] τὸ τυίη hic age, agedum significare videtur. Sed hic omnino scribendum videtur, τοίνυν Μουσάων ἀρχώμεθα. hoc est, ἀφ' τοῦτο Μουσάων ἀρχώμεθα. Hesych. τοίνυν ἀφ' τοῦτο. Hunc locum respexisse videtur.

v. 39. Ὁμηρεῦσαι] συμφωνῆσαι. ex ὁμὸς & ἄρω ὁμήρης compositum videtur. Unde ὁμηρέω, hoc est, concordo, συμφωνῶ. Hesych: ὁμηρὲς, ὁμῶ, συμφώνως. Sed τὸ ὁμηρὴς simplex videtur. Ab ὁμάω, ὁμήρω, ὁμηρὴς. quare & τὸ ὁμηρὴς unde ὁμηρέω συμφωνῶ simplex fuerit forte. Hesych. ὁμηρεῦσαι, ὁμοφωνῆσαι, ὁμῶ λέγεσαι. &c.

v. 47.

v. 46. Οἱ ὦκ τ' ἐχθίονες] hoc est, ὦκ τόσον. hoc est, οἱ τ' ἐγῆς καὶ ἔρανε ἔκγονοι ἀνειδεῖς.

v. 47. Δεύτερον αὖτε ζώειν] subintellige κλείουσι.

v. 48. Ἀρχόμενά θ' ὑμνοῦσι θεαὶ, λήγουσαι τ' ἀοιδῆς] Nodum. scribend. λήγουσι τ' ἀοιδῆς. dicentes subintellige quam sit præstantissimus &c.

v. 55. Ἄμπαυμά τε μερμηράων] μερμήρα, μερμηρίζω.

v. 58. Περὶ δ' ἕτεραπον ὥρας] hoc est, περιέτεραπον ἑαυτὰς, hoc est, περιετράπησαν.

v. 60. Κέρας ὀμφρονάς] το α hic secundum doricam dialectum corripitur, ut supra μὴ τέσπαις Ἠελίοιο.

v. 62. Τυτθὸν] Huc refer τὸ ἡ δ' ἔπεκ σύνεα &c.

v. 64. Πὰρ δ' αὐτῆς χάεπτες καὶ ἴμερον] τὸ τε hic deest.

v. 69. Ἀμφροσίῃ μάλπῃ· περὶ δ' ἴαχε] scribendum videtur: περὶ ἦ σφέας ἴαχε γαῖα μέλαινα ὑμνούσας.

v. 74. Ἀθανάτοις διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπίφραδε πομπάς.] Scrib. ἀθανάτοις διέταξε νόμοις, καὶ ἐπίφραδε πομὰς. ἐπίφραδε, hoc est, ἐπινόησε, commentus est, invenit. Hesych. ἐπιφράσιαζ, ὑπονοῆσαι ἢ ἐπινοῆσαι.

v. 88. Ἐχέφρονες] subintellige εἰσί.

v. 93. Οἵα τοι Μουσάων] Scribe, Τοία Μουσάων. vel τοίη Μουσάων. Etiam μουσέων legendum videtur. Sic ratio versus postulat. inf. νυμφέων αἰ ναίουσιν.

v. 95. Ἐπὶ χθόνα καὶ κίθαριν] Malim χθονὶ.

v. 99. Ἄζηται κραδίη ἀνακινύρῃται] hoc est, ξηραίνηται.

v. 103. Παρέτραπε δῶρα θεάων] sub. αὐτὸν.

v. 116. Ἤτοι μὲν πρώτιστα] Hic incipere videtur Hesiodus. Superiora supposita & additicia videntur. Sic Ἔργα incipiunt a v. 10. οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην ἐρίδων γένος.

v. 116. Χάος γένετ'] hoc est, cœlum, aër, aëris vastitas, immensitas, quoque versum spatium universum.

v. 117. Γαῖ' εὐρύστερνος] γαῖα.

v. 118. Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη] Hic versus est suppositicius.

v. 119. Τάρταρά τ' ἠερόεντα] τὸ ὑπὸ τὴν γῆν μέρος τοῦ χάους.

v. 120.

v. 120. Η᾽ δ᾽ Ἐρῳ] hoc est, rerum concordia, ἡ ξ ἡσμὲ ἁρμονία, generationis causa. τὸ πῦρ interpretantur.

v. 121. Λυσιμελὴς] hoc est, τὰ μελὴ μαλα λύων, τὰς φρενπδας. a μέλω, μελὴ cura, ut a βέλω βελὴ, βόλω, βολὴ, πόλω πολὴ &c. a μελὴ λυσιμελὴς.

v. 123. Ἐκ χάεῳ δ᾽ Ἔρεβός τε μέλαινά τε Νὺξ ἐξήνθε] Ἔρεβῳ tenebræ. Nox præcessit diem.

v. 124. Νυκτὶ δ᾽ αὖτ᾽ Αἰθὴρ] lux & dies successerunt Nocti. ἐν γὰ τῇ νυκτὶ ἐρῶμεν τ ἀέρα.

v. 127. Ἵνα μιν ᾗσι πάντα καλύπτοι] hoc est, circa omnia, circa omnes partes suas.

v. 128. Οφρ᾽ εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἕδῳ] subintellige ὁ ἔρανῳ.

v. 129. Θεῶν χαλέπους ἀναύλους] hoc est, ἀνδιατήμαλα. Hesych. Ἀφλειβὰς, οἰκητήρια, ἀνδιατήρια, ἀναυλιστήρια.

v. 130. Νυμφέων] τ Ὀρειάδων λεγομένων.

v. 131. Ἀτρύγετον πέλαγῳ] hoc est, τὴν θάλασσαν. mare notum scilicet, hoc est, mare mediterraneum, parvum &c. maria præter Oceanum.

v. 132. Πόντον] hoc est, βάθιον ὄντα, βάθῳ ἔχοντα, τὸ βάθῳ, appositive.

v. 133. Ὠκεανὸν βαθυδίνην] Oceanum, h.e. mare ignotum.

v. 139. Γαῖαν] ἡ γῆ scilicet ἐξ ἔρανε.

v. 144. Κύκλωπες δ᾽ ὄνομ᾽ ἦσιν ἐπώνυμον] hoc est, κ τὸ ὄνομα ἐπώνυμον, hoc est, e re datum. an ἐπώνυμοι? id est, e re nomen habentes.

v. 146. Ἰχύς τ᾽ ἠδὲ βίη] Hinc desumptum est τὸ κράτε κ βία Æschyli, seu potius ex inferioribus: κ κράτῳ ἠδὲ βίλω. Ibid. ἐπ᾽ ἔργοις subintellige ὠτῶν.

v. 152. Ἑ᾽ς ὦμον] Hic versus suppositicius videtur.

v. 155. Σφετέρῳ δ᾽ ἤχθοντο τοκῆϊ] δ᾽ delendum.

v. 161. Γένῳ πολιᾶς ἀδάμαντῳ] hoc est, ὕλη, χρῆμα. ἀδάμαντῳ ferri.

v. 177. Ἐπέχευε] applicuit se terra uxori.

v. 178. Ὡρέξατο χειρὶ] subintellige apprehendit manu sinistra genitalia patris. Sic habitum metentis expressit, qui sinistra manu spicas & dextra falcem tenet Catullus.

v. 179.

v. 179. Δεξιτερῇ ᾗ πλωίζεται] an τε ?

v. 180. Φίλᾳ δ' ἀπὸ μήδεα] forsan pro δ' scribendum τ'.

v. 188. Ἀποτμήξας ἀδάμαντος] an? ἀποτμήσασκ'.

v. 189. Κάββαλ' ἐπ' ἤπειρον πολυκλείσῳ σὺν πόντῳ] Versus iste interpolatus est propter ἐφῆμεθεν, ut alibi supra. Scribe: Κάββαλ' ἀπ' Ἠπείροιο πολύκλυστον σὺν πόντον.

v. 192. Ἐφρέφθη] ἐπήχθη concrevit. Sic & v. 198 φρέφθη, concrevit, concepta est. κυδήροισι ad τὸ κύειν alludum, sicut & in κύπτω.

v. 193. Ἔπλετο ἔνθεν ἔπειτα] Scribo ἔπλητ' accessit, appulit, τὸ ἔπλετο mendosum.

v. 196. Ἀφροσύνῃ ἀνὰ τε θεὰν] Scribe: Ἀφροσύνῃ τε θεάν.

v. 200. Φιλομμηδέα] τὸ φιλομμηδῆ placet magis, ob sequentia, ὅτι μηδέων ἐξεφαάνθη.

v. 203. Ἠδ' ᾗ λέλοιπε] Scribo ἠδὲ.

v. 209. Τίλαινοντες] *porrigentes*, hoc est, τλῶ χεῖρα ὀρέγοντες. supra ὠρέξατο χειρὶ σκαιῇ.

v. 210. Τίσιν μετόπισθεν ἔσεσθαι] ὑπὸ Διὸς scilicet.

v. 214. Μῶμον] hoc est, ψόγον.

v. 215. Ἐπιτερείδας] πὰς ἐπὶ ζόφον scilicet.

v. 216. Φέρουσά τε δένδεα καρπόν] arbores fructiferæ. καρπὸς κατ' ἐξοχὴν ὁ σῖτος. Hesych.

v. 224. Ἀπάτῃσι τέκε κῆ φιλότητι] δολότητι scribendum videtur. pro δολιότητι. το φιλότητι hic locum non habet.

v. 229. Ἀμφιλογίας τε] an ἀμφιλλογίας τε.

v. 230. Δυσνομίην] ἡ δυσνομία τῇ εὐνομίᾳ opposita.

v. 237. Θαύμαντι] Iridis patrem.

v. 238. Κηΐῳ καλλιπάρῃον] an κητὼ a κῆτος ? placet.

v. 240. Νηρῆος δ' ἐγήρατο] subintell. ὀκ. μεγήρατο, hoc est, μεγάλως ἐπήρατο. Etym.

v. 241. Τελήεντος ποταμοῖο] hoc est, μεγάλου.

v. 267. Ἀερίαις] Ultima correpta. Dorismus. ut supra κύρεας, τροπὰς.

v. 281. Ἐξέθορε χρυσάορος] Scribe: ἔκθορε χρυσάορ.

v. 283. Γείνετ', οὐδ' ἄορ] Scribe: γείν' οὐδ' ἄορ.

v. 293. Ὄρθον τε κλείνας] Ὄρθρον. Orthrum.

v. 301

v. 301. Ἔνθα δέ οἱ ἀπίων] Scribe ἔνθα δή οἱ ἀπίων.

v. 303. Ἐν δ' ἄρα οἱ δαίσαντο] a δαίω, δαῆσαι, αἶσα, ut a δαίμων αἴμων.

v. 321. Τῆς δ' ἰὼ τρεῖς κεφαλαί] pro ἦσαν, ut supra ἔβαλε pro ἔβαλον.

v. 330. Ἐλεφαίρετο] ἔβλαπτε.

v. 333. Ὁπλότατον] Hoplotatum. κύριον. interpretes, *minimum natu*. φόρκυϊ σωίζησις.

v. 340. Ἀχελαΐον ὀργυροδίνην] scribendum videtur ἀχελωόν τ' ὀργυροδίνην.

v. 345. Ἄρδησκον] ab ἄρδω, ὀρδάω, ὀρδήσω, ὀρδήσκω, Ἄρδησκος.

v. 347. Ἄνδρας κυρίζουσιν] hoc est, κείρουσιν. Hesych. κύριζον ἀπείκειρον. ἔφηβοι capillum tondentes Apollini & fluviis dedicare solebant. vide Martialis epigramma de Encolpi capillo.

v. 353. Γαλαξαύρη τε] an μαλαξαύρη? placet.

v. 354. Κελσίη] forte a κρής, κρητὸς, κρήπος, κρήσις, κρησίη, ut αἰσίη.

v. 360. Ἀμφιρὼ, Ὠκυρόη τε] An Ἀμφιρὼ ὠκυρόη τε? Ἀμφιρὼ pro Ἀμφιρέα. Sic ἔργοις. Ἄσκρη, χείμῳ κακλὶ, θέρεϊ δ' ἀλε' ὐδέποτ' ἐσθλή. An ab Ἄμφιρος Ἀμφιρώ ἡ. Hesych. Ἄμφορον, ἀμφορέα. an ἀμφιρὼ τῷ ἀμφιρῶπις cognatum? Hesych. Ἀμφιρῶπις, τροχοειδῆ, κεφαλὴν ἔχων ἐκπεπερωϑεν.

v. 365. Βέηϑεα λίμνης] hoc est, παλαίστης, ὠκεανοῦ. Homer. Ἠέλιος δ' ἀνέρυσε λιπὼν τροχοειδέα λίμνην.

v. 376. Κρίω δ' Εὐρυβίη πίλεν] Scribo κρείω. supra κρῖον τε κρεῖόν τε &c. a κρέω regno κρείω, κρεῖος.

v. 278. Ὃς κῆπᾶσι μετέπρεπεν] Scribe ὃς πάσῃσι μετέπρεπεν.

v. 383. Στυγὸς] a στύγω, στυγέω, στυγὸς, στυγ. odium.

v. 387. Ἡγεμονόων] an ἡγεμονόοι? hoc est, via qua non illi Jovem sequantur, comitentur.

v. 393. Μή πιν ἀπερρήσειν] scribo ἀπορρήσειν, pro ἀπορήσειν, metri causa.

v. 398. Σιὼ σφίσι παίδεσσιν] σφοῖσιν. πατρὸς] ὠκεανοῦ scilicet.

v. 401. Μεταναίεται εἶναι] δωρισμὸς, ut τριπὰς κύρας. μεταναίτης, ut μέτοικος.

v. 408.

v. 408. Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς ἀγανώπαλον ἐντὸς Ὀλύμπου] Hic versus spurius est, & delendus.

v. 413. Μοῖραν ἔχειν γαίης τε] hoc est, sortem. Maris & terræ potentem lunam esse innuit.

v. 417. Κατὰ νόμον ἱλάσκηται] placat. subintellige divos.

v. 422. Αἶσαν ἁπάντων] hoc est, sortem, potestatem, μοῖραν, ut sup.

v. 426. Ἧσσον γὰρ ἔμμορε τιμῆς] minus honoris sortita est. & vers. sequ. τὴ γέρας subintellige ἧσσον.

v. 440. Δυσπέμφελον] id est, δυσαῆ, δύσπνοον.

v. 443. Ἐθέλουσά γε θυμῷ] ἀθέλουσα scribo. a θέλω, ἀθελέω, ut ἀπρέω, ἀθυμέω & similia. Nota vocem Græciæ redditam.

v. 447. Βελάς] ὀφέλλει auget.

v. 466. Καὶ κρατερῷ ὤῳ ἐόντι, Διὸς μεγάλου ἀϊδὲ βελάς.] Hic versus nothus videtur.

v. 471. Μῆτιν συμφράσασθαι] consilium ut conferrent.

v. 472. Πατρὸς ἑοῖο] an ἀνδρὸς ἑοῖο? hoc est, viri sui, Saturni furentis. placet. versu sequ. παίδων subintellige ἕνεκα.

v. 475. Καὶ οἱ πιφραδέτην] Et ei declararunt.

v. 477. Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον] scilicet αὐτὼ.

v. 481. Ἔνθα μὲν οὖν] Hic cum duobus sequentibus sunt nothi.

v. 484. Ἀιγαίῳ ἐν ὄρει] Αἰγαίῳ ἐν ὄρει. Ægæo in monte.

v. 486. Μέγ' ἄνακτι] hoc est, μεγάλῳ ἄνακτι.

v. 487. Εἰλὼ ἐγκάτθετο νηδύϊ] scribendum videtur εἰσκάτθετο. an divisim scribendum? εἰλὼ εἰς κάτθετο.

v. 490. Ὅν μιν τάχ' ἔμελλε] hoc est, ὅς μιν.

v. 491. Ὅ δ' ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξειν] Nota phrasin. scribi poterat, τὴ ἐν ἀθ. ἀναξ. an scribendum? τὸ δ' ἀθανάτοισιν ἀνάξειν. placet.

v. 492. Καρπαλίμως δ' ἄρ' ἔπειτα] Hic cum sequentibus novem versibus sunt subditicii.

v. 493. Ἐπιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν] alii ἐπιπλομένων ἐνιαυτῶν.

v. 494. Γαίης ἐνεσίησι] ἔω, ἵημι, σωίημι, σωίσεις, ἐνέω, ἔνεσις, ἐνεσίη, & geminato ν ἐννεσίη. Sic ab ἴω, ἰὸς, ἰόεις, ἰόεσσα idem.

v. 502. Οὐρανίδας] τὰς κύκλωπας, ut supra.

Ibid. Ἀεσιφροσυ̃ησιν] ab ἄω, ἄομαι, ἄτη, ἀέω, ἄεσις. Hesych. ἄεσις, πόνος, βλάβη. idem ἀεσιφροσυ̃ησιν, ἀνοίαις. ἀεσίφρων, hoc est, φρενοβλαβὴς, ἄνους.

v. 505. Τὸ πρὶν ἢ πελώρη] an scribendum? πὰ πρὶν γε πελώρη.

v. 518. Περόπας ἐπιτερόδων] ex πρὸ & πρός compositum, cui πὰ πάρος, & πάροιθε, σύνοιχα.

v. 519. Ἐσηὼς κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτοισι χέρεσι] Hic versus additicius videtur.

v. 522. Διὰ κίον' ἐλάσσας] τμῆσις διέλασας.

v. 523. Ἐπ' αἰετὸν ὦρσε] ἐπῶρσε.

v. 524. Τὸ δ' ἀέξεσθ ἶσον ἀπάντη] an? τόσσον ἀπάντη undique.

v. 532. Ταῦτ' ἄρα ἀζόμενος τιμᾶ ἀειδείκελον υἱόν] Est versus suppositicius.

v. 534. Οὕνεκ' ἐρίζεσθ βουλὰς ὑπερμενέϊ Κρονίωνι] Hic quoque est suppositicius.

v. 535. Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκείνοις θεοὶ] An de sacrificiis fuit illa disceptatio. vide scholiast.

v. 537. Διὸς νόον ἐξαπαφίσκων] scribendum videtur ἐξαπιφήσων.

v. 538. Τῷ μὲν γὰρ στέρνα] Scribendum videtur τῇ μὲν γὰρ στέρνα, ut & versu 540. pro τῷ δ' αὖτ' ὀστέα τῇ δ' αὖτ' ὀστέα. in quo & pro ἐπὶ τέχνῃ, an? ὑπὸ τέχνῃ. ut & v. 555.

v. 571. Γαίης γὰρ σύμπλοος] h. e. ἐκ γαίης. Sic in ἔργοις.

v. 595. Ξωνήονας ἔργων] hoc est, κακῶν ἔργων κοινωνὸς, κακὰ ἔργα κοινωνοῦντας.

v. 596. Αἰ μάν τε] Scribendum videtur αἰ μάν γε.

v. 597. Κηρία λάβῃσι] hoc est, λαμπρὰ τὰ γλήνη. Hesych.

v. 602. Ἕτερον ἢ πόρεν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο] hoc est, pro bono quod ex mulierum carentia sortitus est. subintellige τούτῳ ὅσοις γάμος &c. *ei qui nuptias* &c. ordo: ἕτερον ἢ κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο ἔπορεν τούτῳ ὃς μὴ γαμῶν εἰς γῆρας ἔλθῃ χήτῃ γηροκόμου.

v. 605. Οὐ βιότου ἐπιδεύῃς] penuria, per penuriam.

v. 607. Μετὰ μοῖραν γήσεται] τμῆσις μεταγήσεται, h. e. μετῇ.

v. 609. Κακὸν ἐσθλοῦ ἀνταφελίξῃ] hoc est, *malum pro bono obstat.* v. 610.

v. 610. Ἀπερτηροῖο γθυέθλης] subintellige γωαῦκα. v. sequ. ἀλίασον, hoc est, ἄφυκτον, ἀχώρισον.

v. 617. Πατὴρ ὠδύσατο θυμῷ] ἐρανὸς.

v. 640. Παρέκτεθεν] subintellige Κρονίδης e superioribus.

v. 644. Ὡς νέκτας δ' ἐπίσωτο τῇ ἀμβροσίῳ ἐρατεινῇ] Hic versus est insititius.

v. 652. Δυσηλεγέος ἀπὸ δεσμοῦ] a vinculis molestæ quietis, vel a quiete molesta vinculorum.

v. 656. Περὶ μὲ περκτίδες] Scribendum videtur: ᾗδέ σι περκτίδες, ᾗδὲ δ' ἔπι νόημα.

v. 657. Ἀῤῥῆς γθυέος κρυεροῖο] Nota κρυεροῖο pro κρυερῆς positum.

v. 658. Σῆς δ' ὑποφραδμοσύνῃσιν] Scribo ἐπιφραδμοσύνῃσιν. Hesych. ἐπιφρόσασθε, ὑπονοῆσαι, ἢ ἐπινοῆσαι, ἐπιφρασάμεθα, σκεψάμεθα.

v. 659. Ἄψορρον δ' ἐξαῦτις] τὸ δ' delendum videtur.

v. 666. Ἀμέγαρτον ἔγειραν] hoc est, μεγάλως.

v. 669. Ζεὺς ἐρέθυσφιν] τὲ ἐξ subintelligitur.

v. 678. Δεινὸν ᾗ ᾗδείαχε] scribendum videtur ὑπεδείαχε, supra modum insonabat.

v. 680. Πελόθεν] *e fundo*, hoc est, penitus.

v. 683. Ἀπείτε ἰωχμοῖο] hoc est, δίωγμοῦ.

v. 688. Εἴθαρ μὲ μύσω] δ'ῦς, δύθεος, εἰθύς, ἰθὺς & δύθυς cognata, quibus adde τὸ εἴθαρ. Ib. ὃν δέ τε πᾶσιν φαῖνε βίλῳ] ἐξέφαινε.

v. 690. Ἔσχε σωωχαδὸν] continuate. a σωέχω, σωόχω, σωοχάω, σωοχαδὸν, & σωωχαδὸν.

v. 691. Ἴκλαρ] ἴσχυς *de prés*.

v. 694. Μεγάλ' ἄπτεῖ] μεγάλως.

v. 696. Θερμὸς αὐτμὴ] sic supra ἀῤῥῆς κρυεροῖο.

v. 697. Τιτῆνας χθονίους] id est, terræ filios.

v. 700. Χάω] hoc est, cœlum. vide Scal. in Varr. Ib. ἔστε δ' ἄνω] subintellige πε.

v. 703. Πίλναθε] ἐπιλάζεθε.

v. 706. Κόνιν ἐσφαραγίζον] Hesych. ἐσφαραγίζον ἐδόνει μετὰ ψόφου, σείνει. vulgo ἦχεν τὸ σείνειν. Ib. κόνιν] κονίην.

v. 727. Τειχοιχεὶ κέχυται πρὸς δειρὴν] an τὸ στόμα intelligit, gulam. a δείρη δειροτομεῖν.

v. 731. Χώρῳ ἐν ὑρωϊνῇ, πελώρης ἔχλῃ γαίης] Hic versus additicius videtur.

v. 733. Τεῖχος πρόκειται δ' ἀμφοτέρωθεν] malim τεῖχός τε πρόκειτ' ἀμφοτέρωθεν.

v. 738. Πάντων πηγαὶ] hoc est, ἀρχαὶ.

v. 741. Οὔδας ἵκηται, εἰ πρῶτα πυλέων ἔντοσθε ἡμοίβ] An scribendum? ὄδας ἵκῃ εἰ πρῶτα πυλέων ἔνδοθε ἡμοίβ. Sic in ἔργοις ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηαι scribendum, pro quo vulgo scriptum ἵκηται.

v. 742. Προθύελλα θυέλλη] scribo φέροι πρὸ θύελλα θυέλλη ἀγαλέη. φέροι πρὸ pro προφέροι una voce. Homer. Od. Υ. ἔπειτα μ' ἁρπάξασα θύελλα οἴχοιτο προφέρουσα.

v. 743. Δεινόν τε καὶ ἀθανάτοισι] Scribo δεινὸν ἢ καὶ ἀθ.

v. 744. Τῦτο πέρας] τὸ χάσμα τῦτο. sequentia:

καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ
Ἔσηκεν, νεφέλης κεκαλυμμένα κυανέῃσι.
Τῶν πρόσθ' Ἰαπετῖο παῖς ἔχετ' ἐρεμνὸν ὄρυμὸν
Ἑστηὼς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτῃσι χέρεσσιν
Ἀτρεμέως.

Hæc suppositicia sunt.

v. 750. Ἡ ῥ' ἔσω κρυβείησιν] Scribendum videtur καταδύεται.

v. 754. Μίμνῃ τὴν αὖτῆς] scribo: τῆς. Ibid. ἔς' ἂν ἵκηται] subintellige ἡ ὥρα. vers. seq. Ἡ ῥ' ἐπιχθονίοισι] subintellige ἡμέρα.

v. 764. Χάλκεον δέ οἱ ἦτορ] τὸ οἱ hic non placet. quare scribendum videtur χάλκεον δέ τε ἦτορ.

v. 766. Ἔνθα γε καὶ χθονίοις πρόσθεν δόμοις] scribendum videtur θεῶν χθονίων.

v. 770. Τέχνῃ ἢ κακῇ ἔχῃ] hoc est, morem. Dein ἐς ῥ' ἰόντας. τμῆσις ἐσιόντας, εἰσιόντας.

v. 780. Παῦρα ἢ γαμαιτύπτου] hoc est, παυρώκις, ὀλιγάκις. a παυρώκις παυρώξ, παῦρα, ut a σφοδρώκις, σφοδρώξ, σφόδρα, &c.

v. 781.

v. 781. Ἀσπιλίη πωλεῖται] scribe ἀσπιλίη, subintellige τὸ σιὼ, hoc est, σιὼ ἀσπιλίη πωλεῖται.

v. 783. Καὶ ῥ' ὅτις ψεύδεται ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες] Hic versus spurius videtur.

v. 784. Ζεὺς δέ τε Γ'ελην ἔπεμψε] Scribo: Ζεὺς δ' ὅτε Γ'ελην. ordo: ἔπεμψε ἐνείκαι πολυώνυμον ὕδωρ μέγαν ὅρκον. σοὶ συγὲς vide Pausaniam in Arcadicis.

v. 786. Ψυχρὸν, ὅ, τ' οὐκ πέτρης] Hic versus & sex sequentes sunt nothi.

v. 793. Ὅς κεν τιὼ ἐπίορκον ἀπολείψας] scribo ἐπίορκον. τιὼ, hoc est, ταύτιὼ τιὼ σύγα. ἀπολείψας libans ab ἀπολείβω.

v. 796. Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης] Hic & sequens 797 est spurius.

v. 798. Ἐπὶ κῶμα καλύπτει] τμῆσις ἐπικαλύπτει subintellige αὐτὸν.

v. 804. Εἰρέας ἀθανάτων] scribendum videtur εἰρείας. sed hic versus videtur delendus & spurius esse.

v. 806. Τὸ δ' ἴκτι καλεσφέλυ ἀμφὶ χώρᾳ] Scribe, τὸ δ' εἶσι, hoc est, ὁ δ' εἶσι ἀμφὶ χώρᾳ. Thucyd. ᾗ ἀμφὶ μέσων αὐτῶν διήεσαν lib. 3. καλεσυφέλυ, hoc est, asperum, durum.

v. 807. Ἔνθα ἢ γῆς διοφερῆς] Hic & tres sequentes versus e superioribus repetiti sunt, post versum enim 736 collocantur. sed hinc fortasse tollendi.

v. 823. Ἔργματ' ἔχουσι] scribo γαῦμα ἀκοῦσαι mirabile auditu. placet.

v. 825. Ἣν ἑκατὸν κεφαλαὶ] hoc est, ἦσαν. Dein delenda interpunctio ὄφιος δεινοῖο δρακοντίου. ὄφιος δρακοντίου. appositio. vers. sequ. λελειχμότος scribendum pro λελειχμότες.

v. 827. Θεσπεσίης κεφαλῆσιν] hoc est, γιγαντείας.

v. 830. Ἀθέσφατον] mirabilem.

v. 831. Φθέγγονθ', ὡς τε θεοῖσι συνιέμεν] Hic versus est subditicius & delendus.

v. 832. Ὅσσαν ἀγαυρὰ] scribe ὅσσαν ἵεντο vocem emittebant.

v. 833. Ἀναιδέα, hoc est, θρασεῖαν.

v. 845. Πυρὸς ἀπὸ τοῖο πελώρου] scribo & distinguo πυρός τ' ἀπὸ τ. π.

v. 852. Ἀσείστε κελάδοιο] subintellige ὑπὸ.

v. 853. Κόρθυνεν ἐὸν μόρον] hoc est, ἐπῆρεν auxit.

v. 855. Πλῆξεν ἀπ' ὀλύμποιο] an? βῆσεν. ἐπάλμῳον. subintellige τὴ τυφωέα.

v. 856. Ἔπρεσε θηρεσίας] a πρέω, πίμπρημι, πίμπρᾱμι, πρέω πρήθω &c. φάω, βράζω, βρόσσω, βράπτω, ἀναβράπτω.

v. 860. Παιπαλοέσσης] hoc est, τραχείας. alias παιπαλοέσσης pro ἀιπολοέσσης. Hom. ἔστη δ' ὀκριόωσαν ἐς παιπαλόεσσαν ἀνελθών, hoc est, ἀιπεῖαν, ὑψηλήν.

v. 863. Εὐτρήτῳ χάνοιο] Interpres videtur legisse εὐπήκτῳ, quod magis placet. vers. sequ. ὄπερ, hoc est, ὅσπερ.

v. 865. Οὔρεσι ἐν βήσσῃσι] in fabricis ferrariis, quæ in vallibus silvosis ædificari solent propter lignorum copiam.

v. 868. Ῥῖψις] subintell. ζοὺς. tum pro ἀκάχων an ἀκαχὼν scribendum?

v. 872. Ἀλλὰ μᾶψ αὖραι] μαψαῦραι scribo. Hesych. μαψαῦραι, μάταιαι αὖραι, ἠχεῖσαι πνοαί. vulgo scriptum ἄμμιγι pro αὖραι. ex ἄψ fit μᾶψ retro, in cassum, sic ex ὠκὺς, μωκὺς, μωκὺ mox, ὀξύς.

v. 875. Ἄλλοτε δ' ἄλλαι ἄλλῃσι] ἄλλη scribendum.

v. 880. Κολοσυρῆι] a πέλω verso, πέλις ἡ πόλις, pulvis, πόλος, κόλος, unde κολοσυρτός.

v. 882. Τιμάων] subintell. ἕνεκα.

v. 884. Εὐρύοπα ζοὺς] ab εὐρυόπης, seu εὐρυόπας, εὐρύοψ.

v. 885. Εὖ διδάσκαλε] scribo ἐύ.

v. 890. Δόλῳ φρένας ἐξαπατήσας] subintellige τῷ μήπος.

v. 891. Εἰὼ ἐσκάτιδι νηδύι] An ἐς κάτιδι divisim scribendum? sic vers. 899 pro ἐγκάτιδι νηδυὶ scribendum ut hic ἐς κάτιδι, aut ἐς κάτιδι.

v. 896. Τελεθρόεσσαν] audacem, terribilem.

v. 903. Αἴτ' ἔργ' ὠράισσι] forte ὠράισσι ab ὠραιόω.

v. 909. Ἀγλαΐῃ τῇ Εὐφροσυνίῃ] scrib. Ἀγλαΐῃ τε τῇ Εὐφροσυνίῃ. τε hic deesse videtur.

v. 914. Ἔδωκε τὲ μηπέπι ζοὺς] concessit ut caperet.

v. 919. Γείνατ' ἄρ' αἰγιόχοιο] scrib. γείνατ' ἐν αἰγιόχοιο. placet.

v. 926.

v. 926. Κέλαδοί τε ἄδον] bellici clamores.

v. 928. Καὶ ζαμενῶς] a ζαμενὴς, ζαμενέω, ὀργίζομαι.

v. 961. Η δὲ οἱ Μήδειαν] ἡ δὴ scribe.

v. 962. Διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην] hoc est, χρυσῆν per.

v. 979. Ὠκεανοῖο Χρυσαόρεω] scribe Ὠκεανῦ.

v. 982. Γηρυονῆα τ' ἐλεῖν] Γηρυόνην.

v. 983. Βοῶν εἵνεκ' εἰλιπόδων] βῶν.

v. 989. Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα] Puerum puerilia sapientem. scribendum videtur ἀπαλὰ, ab ἀπαλὸς, ἀπαλόφρων.

v. 990. Ἀνερεψαμένη] Hesych. ἀνερέψαντο ἀφήρπασαν. Idem ἀνερεψάμενοι ἁφαρπάσαντες.

v. 991. Νύχιον] alias μύχιον.

v. 1014. Τῆλε μυχῶν νήσων ἱερέων] μυχῷ scribendum.

In Fragmentis: Γαλακτοφάγων εἰς αὖαν ἀπήναις οἶκι' ἐχόντων] *Quorum plaustra vagas rite trahunt domos.*

Αὐτὸν μὲ χέας, κρύψας δ' ἀδίκησον μαχαίρᾳ. An? ἀδίκησα.

FINIS.

INDEX AUCTORUM

Qui emendantur aut explicantur in

LECTIONIBUS HESIODEIS

JOHANNIS GEORGII GRÆVII.

Alianus. 94. 132.
Anonymus Theologicorum Arithmeticorum auctor. 89.
Antigonus Caryſtius. 8.
Anthologia. 77.
Apollodorus. 118.
Apollonius Rhodius. 96.
Ariſtoteles. 136.
Ariſtophanes. 10. 84.
Callimachus. 3.
Catalecta veterum poëtarum. 70. 114.
Claudianus. 51.
Dracontius. 122.
Etymologicum magnum. 130.
Florus. 74.
Gellius. 81.
Heſychius. 28. 84. 122.
Hippolytus de Antichriſto. 11.
Homerus. 4. 18. 27. 32. 39. 71. 95. 98. 103. 104. 105. 127. 132.
Hyginus. 118.
Juvenalis. 99.
S. Lucas. 63.
Lucianus. 114. 129.
Menander. 91.
Nicolaus Damaſcenus. 48.
Nicomachus Geraſenus. 89.
Orpheus. 64.
Ovidius. 98.
Palæphatus. 121.
Pandectæ. 10.
Petronius. 137.
Phædrus. 94.
Pindarus. 38.
Pollux. 56. 59. 68. 69.
Proclus. 43. 46. 48. 59. 67.
Quintilianus. 82.
Scholia antiqua. 119. 124. 130. 132.
Senatuſconſultum in Pandectis. 10.
Servius. 57.
Stephanus de urbibus. 125.
Theocritus. 72. 75.
Tzezes. 39. 43.
Varro. 17.
Virgilius. 71. 90.

IN-

INDEX
IN LECTIONES HESIODEAS
JOHANNIS GEORGII GRÆVII.

Ἄεισι. 130
Ἀγελαίη τριβηφύεια. 98
Ἀγκυλομήτης, ἀγκυλόμηλις. 12
Ἀγορά. 100
Ἀγραυλοι πιμπλύες. 82
Ἀγών. 107
Acris sol. 51
Ἀκτὴ Δημήτρος. 106
Acutus sol. 51. acutum frigus.
Adamas. 95
Adamantinus. ibid.
Ἀΐξειν. 2
Ægæus mons. 125, 139
Æthiopicis mancipiis genuum patellæ & tali erant ablati. 137
Ἀθλιώτατος δμωὸς. 54
Αἰενάων. 71
Αἰνῆ ὀλίγῃ νηΐ. 76
Αἰρόμβου βιότου. 60
Αἴολος φύσις. 89
Αἰών. 108
Ἀκίνητα. 85
Ἀκμᾶειν. 36
Ἀκρωκὴς. 73
Ἄκριθον ἄεθλον. 106
Ἀλετὴ. 70
Ἄμπυξ. 131
Ἀμφιγυήεις. 13
Ἄνδιχα θυμὸν ἔχειν. 1
Aoristorum elegans usus. 27. 134
Ἀπόφθος χρυσὸς. 101
Ἄπλαστος. 22. 97
Ἄπληστος. 97
Ἄρειος. 57
Arcium præses Jupiter. 3
Ἀργέστης Ζέφυρος. 123
Ἄρχεσθ πίθου. 45
Ἄσημοι. 120
Augere. 2
Αὐλὴ. 82
Αὐτόγυον ἄροτρον. 54
Αὐτὸς. 44
Ἄχθος cur dicatur vinum. 110
Ἄχθομαι. 116
Ἀχλὺς. 102
Βάλλεσθ ἐν θυμῷ. 36
Βιβλιοθήκαι. 107
Βίη Ἡρακλείη. 93
Βλάπτειν δίκλω. 34
Βόειαι. 122
Bonus. 29
Βοῶπις. 122
Bruma. 61
Βύπαις. 122
Buris. 54
Γενειὰ. 24
Genuum patellæ Æthiopibus incidebantur. 137

Γήραος ἀδὸς. 40
Γηρύσεως. 112
Γλαυκὴ. 124
Γλάσσης χάσμη. 80
Γυναικοπαχὴς. 103
Γυναῖ Ἐλεύθηρος. 112
Grandia farra. 135
Grandire fruges. ibid.
Γύαλα. 126
Γῦα. 13
Γυμνάρχος. 12
Dæmones moriuntur. 21
Δαισίτερνα. 64
Dedicatio vasorum. 85
Δεικνύειν. 63
Desidere. 62
Δεύτεροι δαίμονες. 22
Δεύτερον ποιεῖν. ibid.
Διάνδιχα θυμὸν ἔχειν. 4
Διαπεπαίρειν. 47
Dies fausti & infausti. 87
Dies omnes à Jove. ibid.
Δίκαια. 33
Δίκη ἰθύνειν θέμιτας. 3
Διφθέρα. 69
Δίχα θυμὸν ἔχειν. 4
Dormitator. 75
Δῶρα Ἀφροδίτης. 93
Δρόμος. 107
Ducere æs. 97
Ἐγχειρίδιον. 132
Ἔγχειον χρῆμα. 43
Ἔδεσμα. 113
Ἔλαιον. 107
Ἐλάσματα. 97
Ἐλαύνειν. 96
Ἔλαφος ἡ pro cervo. 110
Ἕλικες βόες. 57
Ἑλικοβλέφαροι. 112
Ἑλικώπιδες. ibid.
Ἔλυμα. 55
Ἔνδρυον. 60
Ἑπαινὴ ὠξυπτέρνεια. 129
Ἑπάκτου ἀγορᾶς. 6
Ἑπαρμὸς. 74
Ἑπαυρεῖν βασιλῆος, κακὸν. 32
Ἑπηετανὸς. 65
Ἐπὶ βυσσὸν κλίνειν. 18
Ἐπὶ χλωρῷ ἀδίμαντος βαίνειν. 101
Ἐπιγνὺς. 104
Ἐπίγνιδι θεᾷ. 103
Ἐπιεικὴς. 78
Ἐπιμετρεῖν. 44
Ἐπισμυγερὸς. 103
Ἐπίχειν ἵππους. 106
Ἔργα θαλίης μεμηλότα. 31
Ἐργάζειν. 9
Ἐργάζειν βίον. ibid.
Ἔργματα ἔχειν. 129
Ἔργον. 9. 50
Exilis domus Plutonia. 23
Εὐθημοσύνη. 60
Εὐνὴ. 39
Εὐρυσθένος. 115
Εὐρώεις δόμος. 23
Ἑφθὸς. 29
Ἐϋστέφανος Δημήτηρ. 36
Ἐφίειν ἵππους. 106
Ἔχειν. 94
Ἐχθρὴ. 55
Ζεὺς χθόνιος. 57

Ζοὺς ὀμβρίζων. 52
Facere populum. 74
Frangere subsellia versu. 100
Frondes boum pabulum. 73
Fumo durabant clavos. 9
Futurorum elegans usus. 27. 134
Habere. 94
Homerus cur lana coronatus à Platone e sua relegetur republica. 126
Horæ pulchritudinis præsides. 130
Horæ faustæ & infaustæ. 87
Η'θεα. 30
Η'θεῖος. 138
Η'ερα ἐπαάμβος. 19
Η'μβυον ἀμάν. 61
Η'μερόκοιτος. 75
Θέα. 107
Θέας ἄροτρα. 54
Θῆκε γήρᾳ. 80
Θῆλυς ἔρση. 109
Θοὴ. 117
Θύειν. 41
Θῦμος Α'τικὸς. 114
Θῦος. 40
Thus unde. 42
Θώρηξ χαλκῆιος. 62
Ι'δάλιμος. 51
Ι'ερὸς ὠκεανὸς. 71
Ι'ερὰ πύτνα. 125
Ι'θύνειν. 3
Ι'θεῖαν νέμειν. 30
Ι'κελον. 133
Imbuere. 85
Insulæ beatæ in Oceano. 25
Ι'σειδὴς. 111
Jovis dona rejicienda quomodo sint. 14
Ι'σοδοὺς. 55
Jupiter Justitiæ præses. 3
Jupiter præses arcium. 3
Jus. 107
Justitiæ præses Jupiter. 3
Κάδμος. 61
Καὶ pro ἤγων. 39
Καὶ pro κἂν. 44
Καιρὸς. 79
Κακοθημοσύνη. 60
Καλιαὶ. 64
Καλεῖος. 22. 134
Camuri boves. 57
Κάρφειν. 3
Κατὰ νόμον ἔρδειν. 123
Καθαπάζειν. 39
Catulaster. 122
Κήδειν. 44
Κίδισις. 101
Clavos fumo durabant. 9
Clavi dúo in navi veterum. 11
Κλῆρος. 42
Κόθορος. 37
Concubitus polluit. 82
Continere ora frenis. 94
Commoda sydera, dies. 86
Κορεῖν. 12
Coronæ spiceæ Ceteri tribuebantur. 36
Κορωνίδες. 139
Κορυνώδης. 139
Κορύσσειν μάχην. 99

Κρυερὸς. 23
Κύανος. 66
Κυάνεαι πλύζες. 95
Κύδρα. 125
Κυδρὸς. 33. 134
Cudones. 136
Labores hominum a diis. 47
Lana ornabantur res sacræ & dii. 126
Λαοὶ. 108
Λαὸς. 111
Λαοσόος. 92
Λέχεα. 62
Λέχη ἐπαλὴς. 63
Λοῦσαι θέοντες. 97
Λήϊον. 105
Λύγρα εἰδῶα. 121
Ludere. 104
Ludi. 105
Ludius. ibid.
Μᾶζα. 73
Μάκαρες. 71
Μαλκιᾶν. 66
Manus centum cur tribuantur gigantibus. 116
Μάσημα. 109
Μαστῆας. ibid.
Μασιχᾶν. 109
Μέσσεον. 59
Mel, pro eloquentia. 114
Μελιχρόνιος. 119
Μέτρον ἥβης, ἡλικίας. 20
Μέτρα φυλάσσειας. 77
Μετρεῖας. 43
Μέτρα ἔργα. 37
Μέλεινς λέγειν. ibid.
Μέτριοι. ibid.
Μέτρα σοφίης. 38
Μῆλα omnes arbutei fructus. 17
Μῶν φθεινόντων. 113
Μηλόβοις. 12
Μηχαναὶ. 116
Μιλήτης. 12
Mitræ barbararum, vetularum, & luparum gestamen. 131
Μυρμιδόνων πόλις. 139
Μυχὸν πάρθενος. 135
Νέφελκισικὸν interdum additur nulla sequente vocali. 19
Nectar. 114
Νεῖκος καὶ φιλία rerum principia. 5
Nemesis Justitiæ filia. 78. suum cuique tribuit. 78. Modestis favet, superbis est infesta. 78
Νέμεας θαλίας. 31
Neptunus cur Tauriformis dicatur. 138
Νεωκόρος. 12
Νὶψ. 67
Noctes cur Deorum sint. 82
Noctu dii versantur in terra. 82
Νόημα. 19
Nudi arabant, serebant, metebant veteres. 46
Νὺξ. 119
Νύχιος Κύπρις. 133
Oceanus sacer. 71. Deus. 72

Oculi magni pulchritudinis notæ. 122
Ὄζος Ἄρης. 98
Οἱ περὶ Τιμύθεον. 48
Οἱ ἄμφι ἄνακτα. 98
Οἶνος. 107
Ὀμβρίος. 26
Ὀξὺς ἥλιος. 50
Ὄπις θεῶν. 27
Opus. 50
Orcus. 90. 91
Ordinarii homines. 133
Ὀρθρογόη. 72
Ὁρμή. 37
Ὄρχος. 106
Ostendere. 63. 135
Ὀτρύζειν. 33
Θύπις. 28
Ὀχεῖν ὕπτιον. 94
Παίζειν. 104
Παῖς. 12
Παλιγγενεσία mundi. 25
Pallentes herbæ. 101
Παναίολος φύσις. 89
Πανέκλιτος. 66
Πάνσφορος καὶ πότνερος. 101
Παρελθεῖν. 127
Παρθένος ὠὴ θαλάμου. 135
Πέλωρα. 68. 136
Πεπυκασμένος. 88
Periphrases poëticæ. 113
Πέτηλα. 105
Πέτρα. 72
Πετραίη σκιά. ibid.
Πηδάλιον. 10
Πηκτὸν ἄροτρον. 55
Picati. 121
Πῖλος. 68. 69
Πλεκτὰ ἅρματα. 93
Pluto divitiarum dator. 57. In ejus ditione terra & fruges. 58. Numen agricolarum. ibid.
Πόδια. 68
Ποιείσθαι ἦπαρ, γιγνώσκειν. 74
Πολεμίζειν. 108
Πόνος prima longa. 16
Πῶς πολυπόδος. 65
Præsentis elegans usus. 7
Προπεφραδμένα. 76
Proserpina Numen agricolarum. 58
Προσφερὴς. 102
Πύχες. 95. 96
Pytna. 125
Quærere. 50
Quaternarii numeri sanctitas. 89
Ῥεῖα. 2
Ros vim habet vegetandi herbas. 110
Sacrificia vetustissima gramen, & quæ alia fert tellus. 40
Σαρόποδες. 137
Saturnus Rex beatarum insularum. 25
Sedere. 61
Σείριος. 52
Similis. 133
Σπεύδειν. 108
Stationes. 62
Στειρομένη. 117

Σπάρα-

Σπάφανιμ. 132
Ταινύσφυρος. 93
Taurorum specie fluvii simulabantur. 138
Τάφος. 83
Τεκμαίρειν. 47
Τετελεσμένον ἦμαρ. 88
Τηλεῦν. 49
Τίλαίνειν. 101
Τίλεῦν. 49
Τίφρήσιος. 98
Tres quaternæ, quinæ &c. in mensibus Græcis. 88
Udones. 136
Υἱλοφάγοι βόες. 73
Υἱμνείσσαι σὺνέπεσσι, pro ὑμνεῖσαι. 1
Υἱπὸφορμίζων. 105
Verus. 34
Φίκιον. 121
Φιλία καὶ νεῖκος rerum principia. 1
Φιλότης. 117
Φὶξ pro σφίγξ. 121
Φυὴ. 19
Φῦλα θεῶν. 28
Φωτὴ. 14
Φῶς. 103
Vulcanus natus ex sola Junone, sine concubitu. 132
Χαλεπὸς ἐφεβάτης. 71
Χαλκεόφωνος. 120
Χάος pro inferis. 127. & pro aëre. ibid.
Χερσὶ. 39
Χθόνιος ζεὺς. 57
Χθονίαι θεαὶ. 58
Χλαῖνα. 67
Χλωρὸς. 101
Χρῆμα πεφάτθαι. 47
Χρήματα. 48
Χρῆϛ. 44
Χρησήελα. 48. 134
Χρυσάμπυξ. 131
Χυτρόποδες. 84
Χῶρος. 43
Ὠγύγιος. 129
Ὥρα ἔτους. 8
Ὥρα. ibid.
Ὡραῖοι καρποὶ. ibid.
Ὡραῖος. 131
Ὡραίω. 130
Ὡραίζω. 131

Errata Typographorum in Hesiodo.

PAg. 30. v. 12. ὀπικάμπυλα. P. 31. v. 2. *tunc solis astrum*, scribe pro tunc *sol*. v. 8. pro *venit* scribe: *volvitur interdiu*. P. 34. v. 15. ἰσοφαρίζει. P. 35. v. 2. *floridum ver*. v. 17. *ver exoriens floridum*. P. 39. v. 6. *bovis ferro cæsi*. P. 44. v. 22. βέλημαι ὃ χρέα ποιεῦγεῖν. P. 74. v. 7. Ἀπείρεσι ἰσφάνοτο Ἀθανάτων. P. 75. v. 6. *Deorum autem resonabat Olympus*. v. 7. *Opulentia infinita erat cinctus immortalium*. P. 86. v. 20. Γ᾽δή ce.

Errata in Notis.

P. 1. v. 17. Δεῦτε, ἴλθετε. P. 3. v. 39. Λαὸν ὑπὸ σκολιῆς, οἵ τ᾽ ἔμπαλιν ἰδύνεσιν P. 4. v. 7. Hæc enim poëtæ mens est: *Audi*. v. 13. qui hæc ita vertunt. P. 5. v. 24. Μῆκός τι πλάτος τε. P. 6. v. 31. Ἐπάκοοι. P. 7. v. 2. Ἐπάκουον. v. 3. Ἐπάκοος. P. 8. v. 11. Dipnosophista. v. 23. pulchre. P. 10. v. 21. modo ærumnoso. P. 11. v. 15. appelluntur. v. 29. in Hierozoico, opere. P. 12. v. 18. Ἄεισδι. P. 16. v. 3. sequente. v. 26. Ἀρνειοί. v. 31. Μῆλα. P. 23. v. 27. Ἄεισδι. P. 25. v. 30. quum meliora. P. 31. v. 4. Foterat. v. 8. Θαλίης. P. 33. v. 3. quam qui pedibus. v. 33. animalium, ubi hos versus laudat. P. 36. v. 23. argenteum. P. 38. v. 32. ἠδ᾽ ὀπίσσω] MS. I. ἠδ᾽. dein: Αἰδὼς ἠδ᾽ ἄνδρας. P. 51. v. 3. *mento*. Ibid. v. 8. *hyemes*. P. 53. v. 30. Ἀθλωσίαν. v. 32. Ἀθλωσίαν. P. 55. v. 25. προστατήρειαν. v. 28. Perverterunt omnia. Stiva. v. 29. prima, illa. P. 56. v. 11. Ἔλυμα. *pars aratri*. v. 24. ὦ ὑπολείπεται τὸ ἔλυμα. P. 64. v. 25. dele *idem*. P. 65. v. 21. Ἐπιτειρὸς. P. 66. v. 3. quod notavit Moschopulus. P. 70. v. 18. Καταδδύσω, imber. P. 85. v. 12. Φάεννης. P. 86. v. 4. Nicomachus Gerasenus. P. 96. v. 24. lux Onomast. P. 99. v. 25. vers. 347. P. 101. v. 17. Βρῶσις. v. 29. viridis, sed etiam ὠχρὸς pallidus. v. 106. v. 27. v. 308. v. 28. *subsultantes*. P. 110. v. 13. Κέλχεσιν. P. 111. v. 14. Μελίφρονα. P. 113. v. 1. ποδαὶ ὦ. P. 117. v. 21. Cœli. P. 120. v. 34. Ἄεισδι. Et sic etiam bis scribe P. 121. v. 6, & 24. P. 122. Venerem. P. 126. v. 16 maxime sacra. P. 127. v. 29. Sicut paulo ante. P. 134. v. 23 dele: & v. 284. Ζεὺς δή τι Γ᾽ειν ἴπεμψε. *Jupiter tum Irim mittere solet*.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE